سەمالى ئوبلاستلىق ئوم لۇغىتى

كۇمانا ماپىسىنائى پەرنامىرى تەرجىمىسى

گۇما نامىلىك يەر نامىلىرى كومىتېتى

شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونى

新疆维吾尔自治区

گۇما ناھىيىسىنىڭ يەر ناملىرى تەزكىرىسى

皮山县地名图志

(ئۇچكى ماتېرىيال)

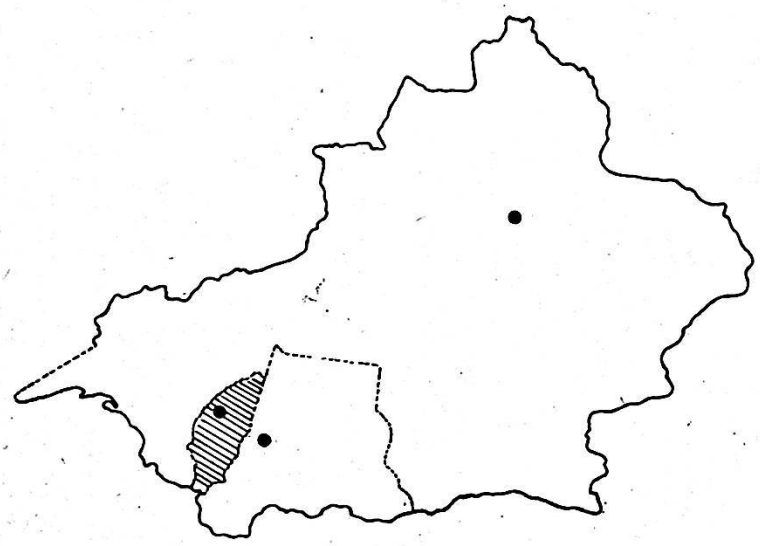

گۇما ناھىيىلىك يەر ناملىرى كومىتېتى تەرىپىدىن تۈزۈلدى

1986-يىل 9-ئاي

قاتار کەتکەن تەرەکلەر

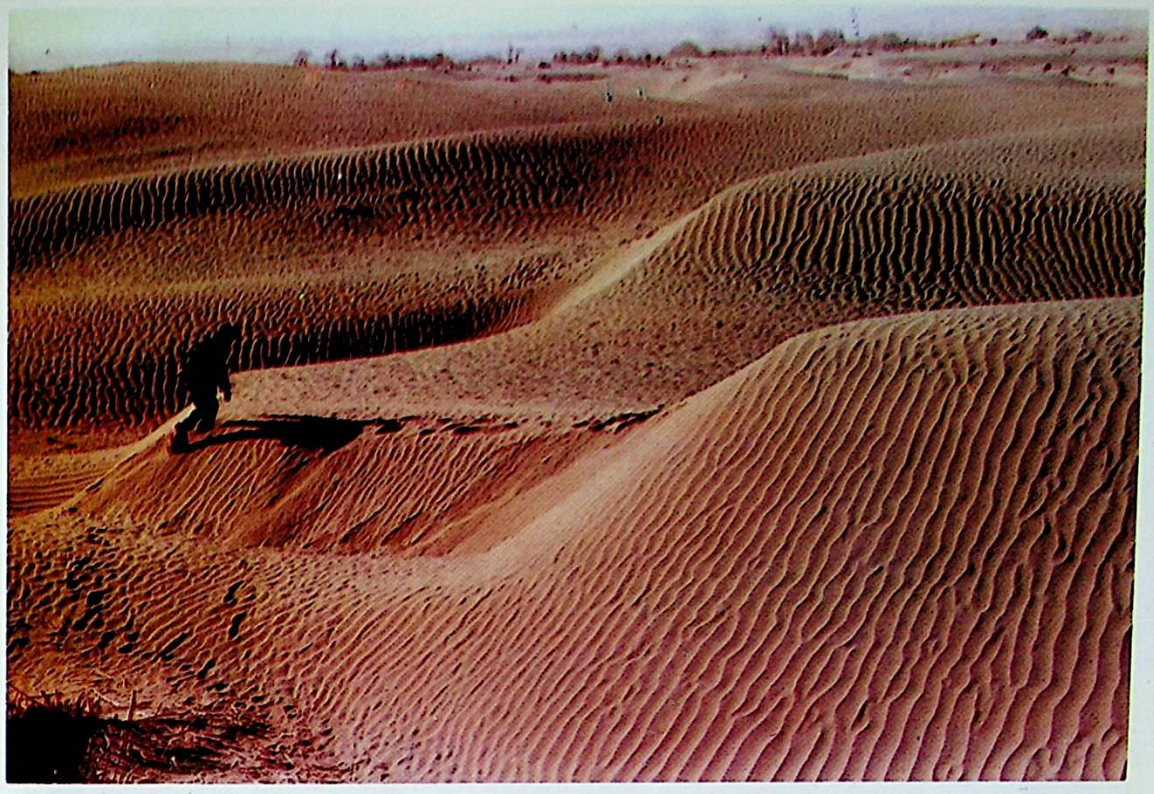

بويسۇندۇرۇش

كەڭ-ئازادە ئاسفالت يول

كىرىش سۆز

«گۇما ناھىيىسىنىڭ يەر ناملىرى تەزكىرىسى» «گۇما ناھىيىسىنىڭ يەر ناملىرىنى ئومۇميۈزلۈك تەكشۈرۈش ماتېرىياللىرى توپلىمى» ئاساسىدا تۈزۈلگەن يەر ناملىرىغا ئائىت مەخسۇس كىتابدۇر. بۇ كىتاب ناھىيىلىك خەلق ھۆكۈمىتى، خوتەن ۋىلايەتلىك يەر ناملىرى كومىتېتىنىڭ تەكشۈرۈشىدىن، شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونلۇق يەر ناملىرى كومىتېتىنىڭ تەھرىرلەپ تەستىقلىشىدىن ئۆتكەندىن كېيىن نەشر قىلىندى.

يەر ناملىرى مىللىي، ئىجتىمائىي مۇناسىۋەتلەردە، خەلقارا ئالاقىلەردە كەم بولسا بولمايدىغان قورالىلارنىڭ بىرى. «يەر ناملىرى تەزكىرىسى» يەرناملىرى خىزمىتىنىڭ ئۇلى بولۇش سۈپىتى بىلەن جايلارنىڭ «ناملىرىنى توغرىلايدۇ»، يەر نامىنى ئۆلچەملەشتۈرىدۇ، شۇنىڭ بىلەن بىرگە تارىخ بىلەن رېئاللىقنىڭ، مەرىپەت بىلەن تەبىئەتنىڭ، مىللەت بىلەن تىلنىڭ، ئىتتىساد بىلەن مەدەنىيەتنىڭ يەر ناملىرىغا مۇناسىۋەتلىك ئالاھىدىلىكلىرىنى بايان قىلىدۇ. يەر ناملىرىنىڭ كېلىپ چىقىش تارىخىنى، مەمۇرىي رايونلارغا بۆلۈنۈش جەھەتتىكى ئۆزگىرىشلەرنىڭ داۋاملىشىشىنى ھەمدە يەر نامىنىڭ پەيدا بولۇش، ئۆزگىرىش، ئالمىشىش قانۇنىيىتىنى خاتىرىلەيدۇ. شۇڭا ئۇ يەر ناملىرى ئۈچۈن «تەزكىرە» بولۇشى بىلەن بىللە ھەرقايسى ئىجتىمائىي تارماقلارنى ئۆلچەملىك يەر ناملىرى بىلەن تەمىنلەيدىغان ماتېرىيال خاراكتېرىگە، ئىشلىتىش قىممىتىگە ئىگە قورال كىتاب بولۇپ ھېسابلىنىدۇ.

«گۇما ناھىيىسىنىڭ يەر ناملىرى تەزكىرىسى»گە: مەمۇرىي رايونلارغا بۆلۈنۈشى ۋە تەبىئىي كەنتلەرنىڭ ناملىرى، كەسپىي تارماقلار ۋە ئورۇنلارنىڭ ناملىرى، سۇنئىي قۇرۇلۇشلارنىڭ ناملىرى، تەبىئىي جۇغراپىيىلىك جىسىملارنىڭ ناملىرى، مەشھۇر ئاسارئەتىقەلەرنىڭ ناملىرى، ئىشلەپچىقىرىش قۇرۇلۇش بىكىتۈەن قاتىمقدىكى دېھقانچىلىق مەيدانىنىڭ ناملىرىدىن ئىبارەت ئالتە چوڭ تۈردىكى يەر ناملىرى كىرگۈزۈلدى.

«گۇما ناھىيىسىنىڭ يەر ناملىرى تەزكىرىسى»نىڭ تۈزۈلۈشى 1985-يىلىغچە بولدى. خاتىرىلەنگەن يۆنىلىش ۋە ئارىلىق ناھىيە، بازار، يېزىلىق خەلق ھۆكۈمىتىنىڭ تۇرۇشلۇق ئورنىغچە بولغان تۈز سىزىق ئارىلىقىدىن ئىبارەت. يەر ناملىرى خەرىتىسىدىكى يېزا، مەيدان، چارۋىچىلىق رايونلارنىڭ مەمۇرىي بۆلۈنۈش سىزىقى تېخى ئەمەلىي ئۆلچەنمىگەن بولۇپ، ئۇنى چېگرا ئايرىشنىڭ ئاساسى قىلىشقا بولمايدۇ، پەقەت تارىختا ئادەتىلەنگەن بويىچە ئايرىلدى. مىللەت، تىل ئايرىمىسىگە ئىزاھات بېرىلمىگەنلىرىنىڭ ھەممىسى ئۇيغۇر مىللىتىگە، ئۇيغۇر تىلىغا تەۋەدۇر. ئاز سانلىق مىللەتلەر تىلىدىكى يەر ناملىرىنىڭ خەنزۇچە پىنىينى

ئاز سانلىق مىللەتلەر يېزىقىنىڭ ئاھاڭ تەرجىمىسى بويىچە يېزىلدى.

«گۇما ناھىيىسىنىڭ يەر نامىلىرى تەزكىرىسى»نىڭ نەشىر قىلىنىشى دۆلەتنىڭ "4 نى زامانىۋىيلاشتۇرۇش" قۇرۇلۇشى ھەمدە خەلق ئاممىسىنىڭ كۈندىلىك تۇرمۇشى ئۈچۈن ئىشەنچلىك يەر نامىلىرى ماتېرىيالى بىلەن تەمىنلەيدۇ. بۇندىن كېيىن ھەرقايسى ئىجتىمائىي تەشكىلاتلار، كەسىپي تارماقلار يەر نامىلىرىنى قوللىنىشتا بىردەك «گۇما ناھىيىسىنىڭ يەر نامىلىرى تەزكىرىسى»نى ئۆلچەم قىلىشى كېرەك. ھەرقانداق ئورۇن ۋە شەخسلەرنىڭ يەر نامىلىرىنى خالىغانچە ئۆزگەرتىشىگە ھوقۇقى بولمايدۇ. جايلارغا نام بېرىش، نامنى ئۆزگەرتىشكە توغرا كەلسە چوقۇم گوۋۇيۈەن، ئاپتونوم رايونلۇق خەلق ھۆكۈمىتى ھەمدە ھەر دەرىجىلىك يەر نامىلىرى كومىتېتلىرىنىڭ مۇناسىۋەتلىك بەلگىلىمىلىرى بويىچە قاتتىق تەكشۈرۈپ-تەستىقلاش رەسمىيىتى ئۆتەلگەندىن كېيىن ئاندىن كۈچكە ئىگە بولىدۇ.

سەۋىيىمىز چەكلىك بولغانلىقتىن، خاتالىق ۋە سەۋەنلىكلەرنىڭ بولۇشى تەبىئىي، كىتابخانلارنىڭ تەنقىد ۋە تۈزىتىش ھەققىدە پىكىر بېرىشىنى سەمىمىي ئۈمىد قىلىمىز.

گۇما ناھىيىلىك يەر نامىلىرى كومىتېتى

1986-يىل 2-ئاي

مۇندەرىجە

كىرىش سۆز
كوتىنلۇن باغرىدا
گۇما ناھىيىسىنىڭ تۈشارەتلىك خەرىتىسى
گۇما ناھىيىسىنىڭ يەر ناملىرى خەرىتىسى
گۇما ناھىيىسىنىڭ قاتناش ۋە سۇ سىستېمىسى خەرىتىسى
گۇما ناھىيىسىنىڭ ئۇمۇمىي ئەھۋالى 1
گۇما ناھىيىسى مەمۇرىي رايونلىرىنىڭ تارىخىي ئۆزگىرىش جەريانى 7

مەمۇرىي بۆلۈنۈشى ۋە تەبىئىي كەنتلەرنىڭ ناملىرى

گۇما بازىرىنىڭ يەر ناملىرى خەرىتىسى
گۇما ناھىيە شەھەر رايونى كوچىلىرىنىڭ تەكشىلىك خەرىتىسى
گۇما بازىرى (ئۇمۇمىي ئەھۋالى، يەر ناملىرى) 11
دۆڭا بازىرىنىڭ يەر ناملىرى خەرىتىسى
دۆڭا بازىرى (ئۇمۇمىي ئەھۋالى، يەر ناملىرى)..... 33
قوشتاغ يېزىسىنىڭ يەر ناملىرى خەرىتىسى
قوشتاغ يېزىسى (ئۇمۇمىي ئەھۋالى، يەر ناملىرى)..... 49
كۆكتېرەك يېزىسىنىڭ يەر ناملىرى خەرىتىسى
كۆكتېرەك يېزىسى (ئۇمومىي ئەھۋالى، يەر ناملىرى)..... 75
سانجۇ يېزىسىنىڭ يەر ناملىرى خەرىتىسى
سانجۇ يېزىسى (ئۇمۇمىي ئەھۋالى، يەر ناملىرى)..... 97
مۇجى يېزىسىنىڭ يەر ناملىرى خەرىتىسى
مۇجى يېزىسى (ئۇمۇمىي ئەھۋالى، يەر ناملىرى)..... 121
موكويلا يېزىسىنىڭ يەر ناملىرى خەرىتىسى
موكويلا يېزىسى (ئۇمۇمىي ئەھۋالى، يەر ناملىرى)..... 135
زائگۈي يېزىسىنىڭ يەر ناملىرى خەرىتىسى
زائگۈي يېزىسى (ئۇمۇمىي ئەھۋالى، يەر ناملىرى)..... 153

پىشنا يېزىسىنىڭ يەر ناملىرى خەرىتىسى
پىشنا يېزىسى (ئومۇمىي ئەھۋالى، يەر ناملىرى)..... 165
چودا يېزىسىنىڭ يەر ناملىرى خەرىتىسى
چودا يېزىسى (ئومۇمىي ئەھۋالى، يەر ناملىرى)..... 175
پىيالما يېزىسىنىڭ يەر ناملىرى خەرىتىسى
پىيالما يېزىسى (ئومۇمىي ئەھۋالى، يەر ناملىرى)..... 185
باشلەڭگەر يېزىسىنىڭ يەر ناملىرى خەرىتىسى
باشلەڭگەر يېزىسى (ئومۇمىي ئەھۋالى، يەرناملىرى)..... 191
ناۋۇابات تاجىك مىللىي يېزىسىنىڭ يەر ناملىرى خەرىتىسى
ناۋۇابات تاجىك مىللىي يېزىسى (ئومۇمىي ئەھۋالى، يەر ناملىرى) 201
كەڭقىر قىرغىز مىللىي يېزىسىنىڭ يەر ناملىرى خەرىتىسى
كەڭقىر قىرغىز مىللىي يېزىسى (ئومۇمىي ئەھۋالى، يەر ناملىرى)..... 217
گۇما ناھىيىلىك دۆلەت ئىگىلىكىدىكى چارۋىچىلىق مەيدان (ئومۇمىي ئەھۋالى، يەر ناملىرى)..... 227
گۇما ناھىيىلىك ئۇرۇقچىلىق مەيدان (ئومۇمىي ئەھۋالى، يەر ناملىرى)..... 231

كەسىپىي تارماقلار ۋە ئورۇنلارنىڭ ناملىرى

دېھقانچىلىق، ئورمانچىلىق، بېلىقچىلىق كەسىپىي مەيدانلارنىڭ ناملىرى..... 233
ئىستانسا، پونكىت، داۋبەن، ئايرودروملارنىڭ ناملىرى 234
كارخانا، كەسىپىي، مەمۇرىي ئورۇنلارنىڭ ناملىرى 240

سۇنئىي قۇرۇلۇشلارنىڭ ناملىرى

سۇ ئامبىرى، ئۆستەڭ، كۆۋرۈك، زاكۇ، تاشيول، قۇدۇقلارنىڭ ناملىرى..... 255

تەبىئىي جۇغراپىيىلىك جىسىملارنىڭ ناملىرى

تاغ، تاغ ئېغىزى، ئۆڭكۈرلەرنىڭ ناملىرى 271
دەريا، كۆل، بۇلاق، جىلغا، سازلىقلارنىڭ ناملىرى 275
قۇملۇق، چۆل، يەر بۆلەكلىرىنىڭ ناملىرى 286

مەشھۇر ئاسارئەتىقىلەرنىڭ ناملىرى

خانىقا، قەدىمكى خارابە، سۇرەتتاش، قورۇ ناملىرى 293

ئىشلەپچىقىرىش قۇرۇلۇش بىكىتۈەن دېھقانچىلىق مەيدانىنىڭ ناملىرى

شىنجاڭ ئىشلەپچىقىرىش قۇرۇلۇش بىكىتۈەنى خوتەن دېھقانچىلىق مەيدانلىرىنى باشقۇرۇش ئىدارىسى گۈما دېھقانچىلىق مەيدانىنىڭ يەر ناملىرى خەرىتىسى
شىنجاڭ ئىشلەپچىقىرىش قۇرۇلۇش بىكىتۈەنى خوتەن دېھقانچىلىق مەيدانلىرىنى باشقۇرۇش ئىدارىسى گۈما دېھقانچىلىق مەيدانى (ئۇمۇمىي ئەھۋالى، يەر ناملىرى)..... 301

سۆزەتلەر

قوشۇمچە

ج ك پ گۈما ناھىيىلىك كومىتېتى تەستىقلاپ چۈشۈرگەن گۈما ناھىيىلىك خەلق ھۆكۈمەت ئىشخانىسىنىڭ «ناھىيىمىزنىڭ يەر ناملىرىنى ئومۇميۈزلۈك تەكشۈرۈشتىكى تولۇقلاپ تەكشۈرۈش خىزمىتىنى قانات يايدۇرۇش توغرىسىدىكى يولىيۇرۇق سوراش دوكلاتى» 323
گۈما ناھىيىلىك خەلق ھۆكۈمىتىنىڭ گۈما ناھىيە شەھىرىدىكى كوچا، تاشيول، كۆۋرۈكلەرگە نام بېرىش توغرىسىدىكى ئۇقتۇرۇشى 328
گۈما ناھىيىسىنىڭ يەر ناملىرىنى ئومۇميۈزلۈك تەكشۈرۈش خىزمىتىنىڭ قىسقىچە ئەھۋالى.....330
ئۆلچەملىك يەر ناملىرىنىڭ ئۇيغۇرچە-خەنزۇچە سېلىشتۇرمىسى 333
مەمۇردي رايونلارنىڭ يېڭى-كونا ناملىرىنىڭ سېلىشتۇرمىسى.....384
ئاخىرقى سۆز 393

شەرتلىك بەلگىلەر

كۆۋرۈك		دۆلەت چېگرىسى	
ئېلېكتر ئىستانسىسى		ۋىلايەت چېگرىسى	
كۆمۈر كان		ناھىيە، بازار، يېزا چېگرىسى	
تۇغان		شەھەر، ناھىيە	
يار		يېزا، بازار	
ئاسارئەتقە		كەنت كومىتېتى	
ئوق تاشيول		تەبىئىي كەنت	
ئادەتتىكى تاشيول		دەريا	
چىغىر يول		پەسللىك دەريا	
چوققا		بۇلاق	
تاغ ئېغىزى		قۇدۇق	
قۇم		سۇ ئامبىرى	
دەشت		زاكۇ	

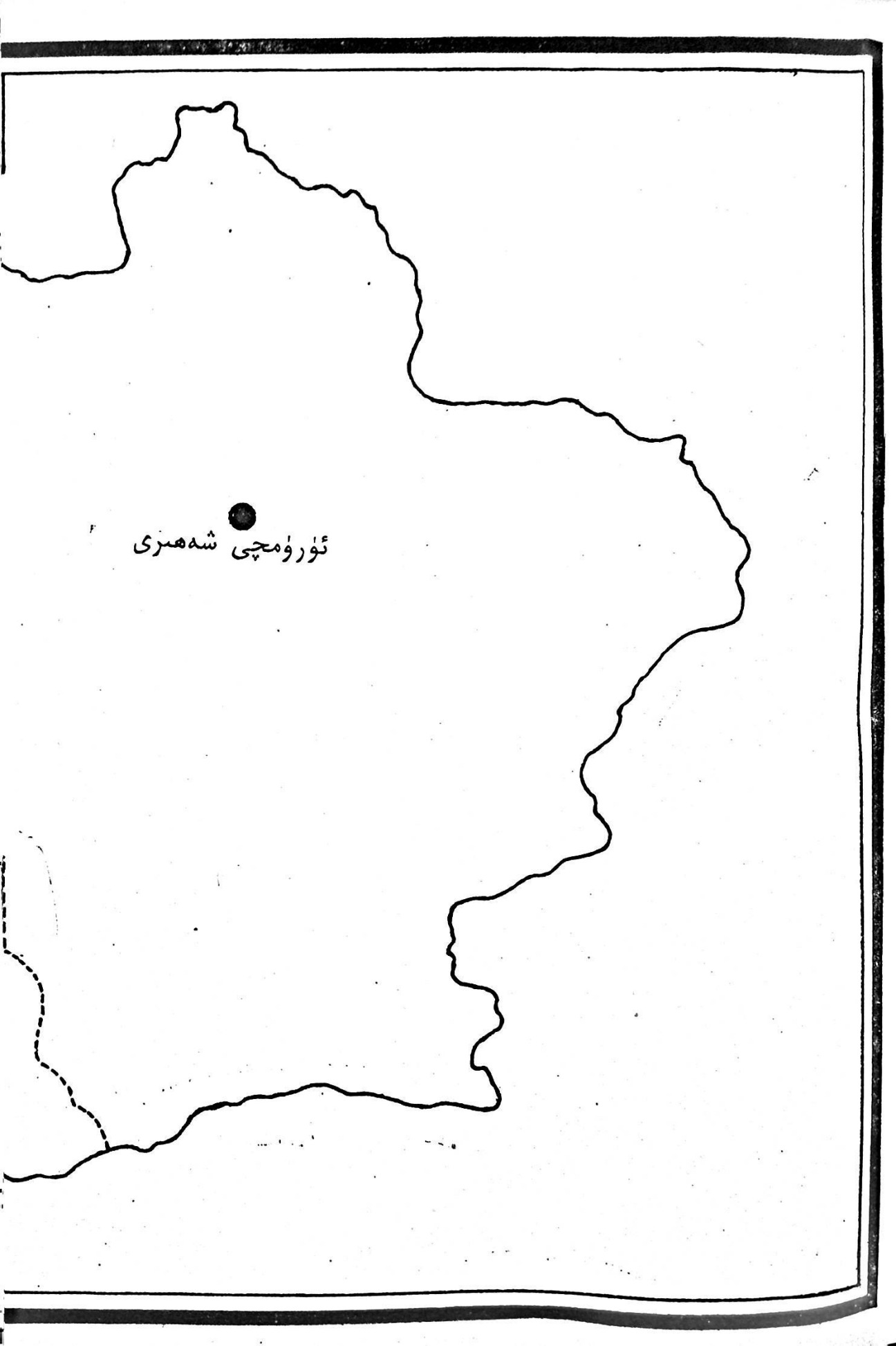
ئۈرۈمچى شەھىرى

گۇما ناھىيسىنىڭ ئىشارەتلىك خەرىتىسى

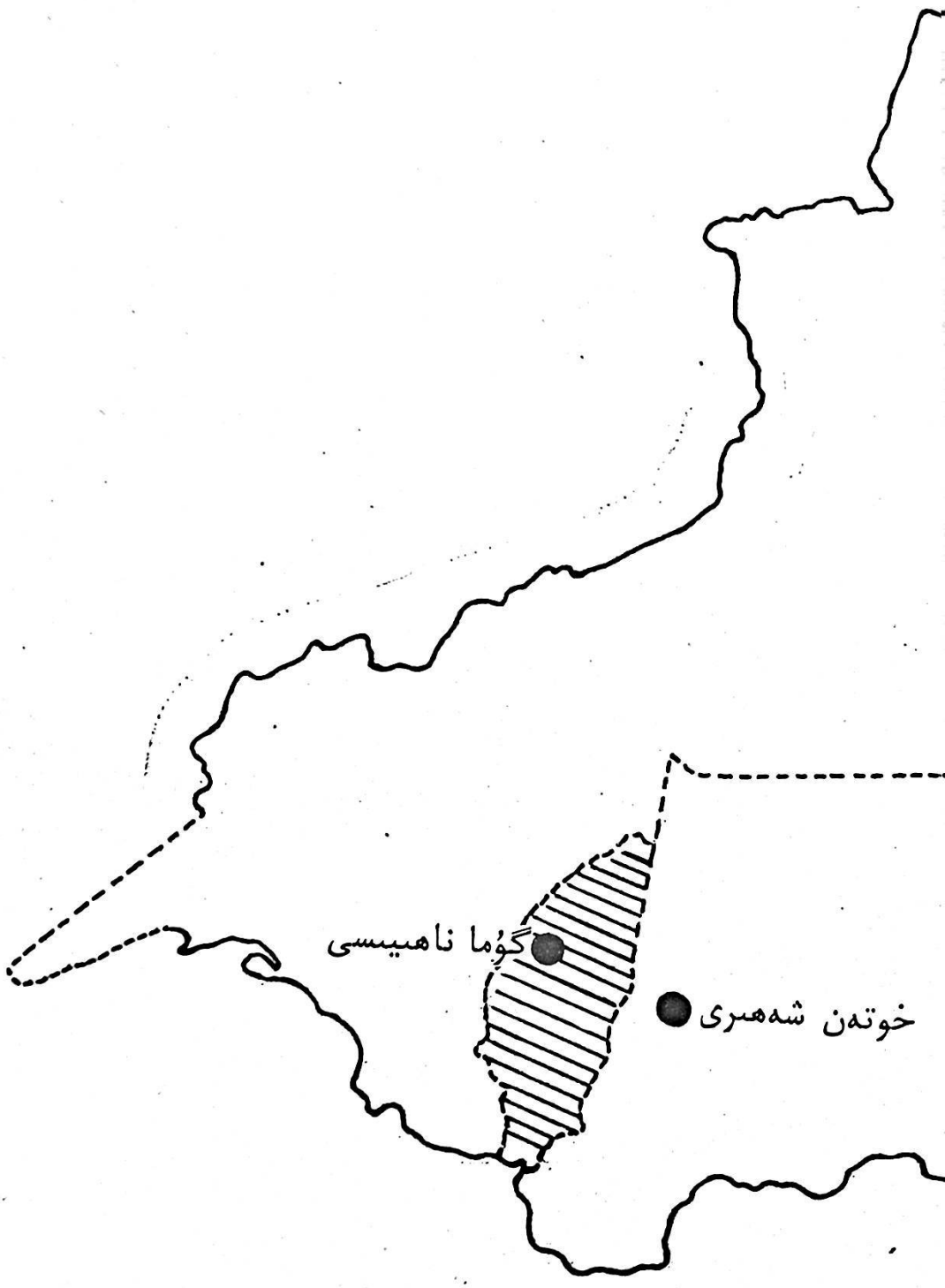

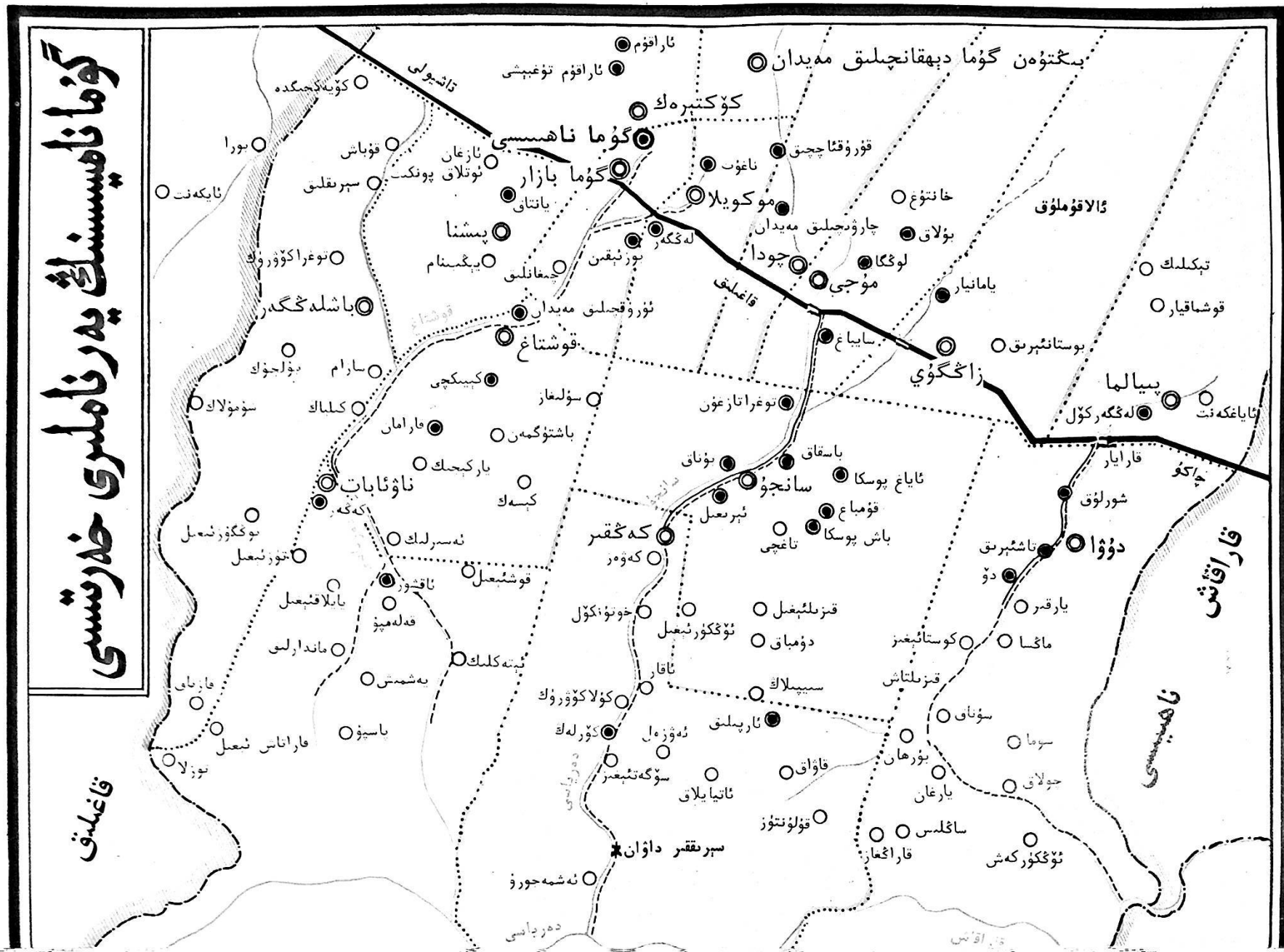
گۇما ناھىيسىنىڭ پەرنامىلىرى خەرىتىسى
بىكتۇەن گۇما دېھقانچىلىق مەيدان
ئاراقۇم
ئاراقۇم تۇغبېشى
كۆكتېرەك
گۇما ناھىيسى
گۇما بازار
ئاقسۇ
كۆيەكچىگدە
بورا
قۇباش
ئازغان
ئوتلاق پونكىت
سېرىقلىق
ئايكەنت
ناغۇت
قوزۇقتاچچىق
موكويلا
خانتۇغ
ئالاقۇملۇق
بۇلاق
چارۇچىلىق مەيدان
چودا
لوڭگا
مۇجى
پىشنا
يېڭىسىنام
جىغانلىق
بوزئېغىن
لەڭگەر
ياماڭيار
تېكلىك
قوشاقيار
باشلەڭگەر
ئۇرۇقچىلىق مەيدان
قوشتاغ
ساياغ
زاڭگوي
بوستانئېرىق
پيالما
لەڭگەركۆل
ئاياغكەنت
ساراي
بۇلجۇق
كېپىكچى
سۇلىغار
توغراتازغۇن
سۇمۇلاك
كىلىماك
فارامان
باشتۇگمەن
ياركېچىك
ناۋاباد
كېسەك
بۇناق
باسقاق
ئاياغ پوسكا
سانجۇ
فارايار
چاكۇ
شورلۇق
ئېرىنعل
قۇمباغ
باش پوسكا
تاغچى
كەڭقىر
كەۋەر
تاشئېرىق
دۇۋا
دۆ
ئەسىرلىك
توغۇرئىعل
قوشئىعل
ئاقتوز
ئايلاقئىعل
قەلەمپۇ
ماندارلىق
ئېتەكلىك
خوتۇنكۆل
قىزىلئىغىل
ئۆڭكۇرئىعل
دۇمباق
ياركەر
كوستائىغىز
ماڭسا
قىزىلتاش
ئاقار
سىيپىلاك
كۆلاكۆۋرۈك
ئارچىلىق
بۇرھان
سۇناق
سۇما
ياغان
جولاق
قاۋاق
ئاتيايلاق
قۇلۇنتۇز
ساڭلىس
قاراڭغاز
ئۆڭكۇركەش
سېرىققەر داۋان
ئەشمەجورۇ
قاغىلىق
قاراقاش
ناھىيسى
دەريالىسى

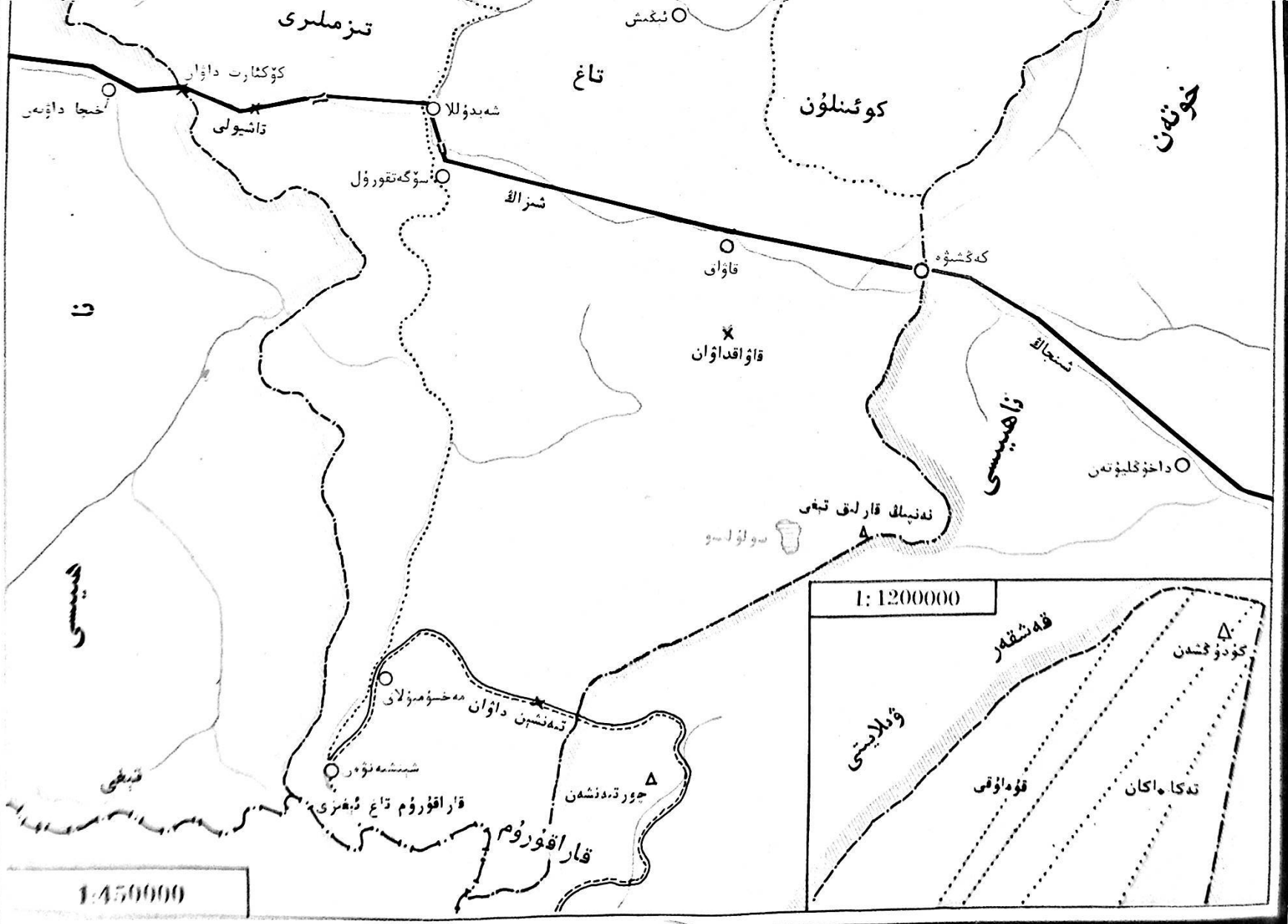
تزملىرى
كۆكتارت داۋان
تاشيولى
شەبدۇللا
تاغ
ئىگىش
كوئىنلۇن
خوتەن
سۆگەتقورۇل
شىنجاڭ
قاۋاق
قاۋاقداۋان
كەڭشۋە
تا
شىنجاڭ
تاھىرسى
داخۇڭلىۋتەن
تەنپىلك قارلىق تېغى
سولۇلسو
تېغى
مەخسۇملاى
تەشىن داۋان
شىشمەتۆر
چورتەدەنشەن
قاراقورۇم تاغ تىزمىسى
قاراقورۇم
1:450000
1:1200000
قەشقەر
كۆدۈكشەن
ۋىلايىتى
قۇماۋقى
تەكلاماكان

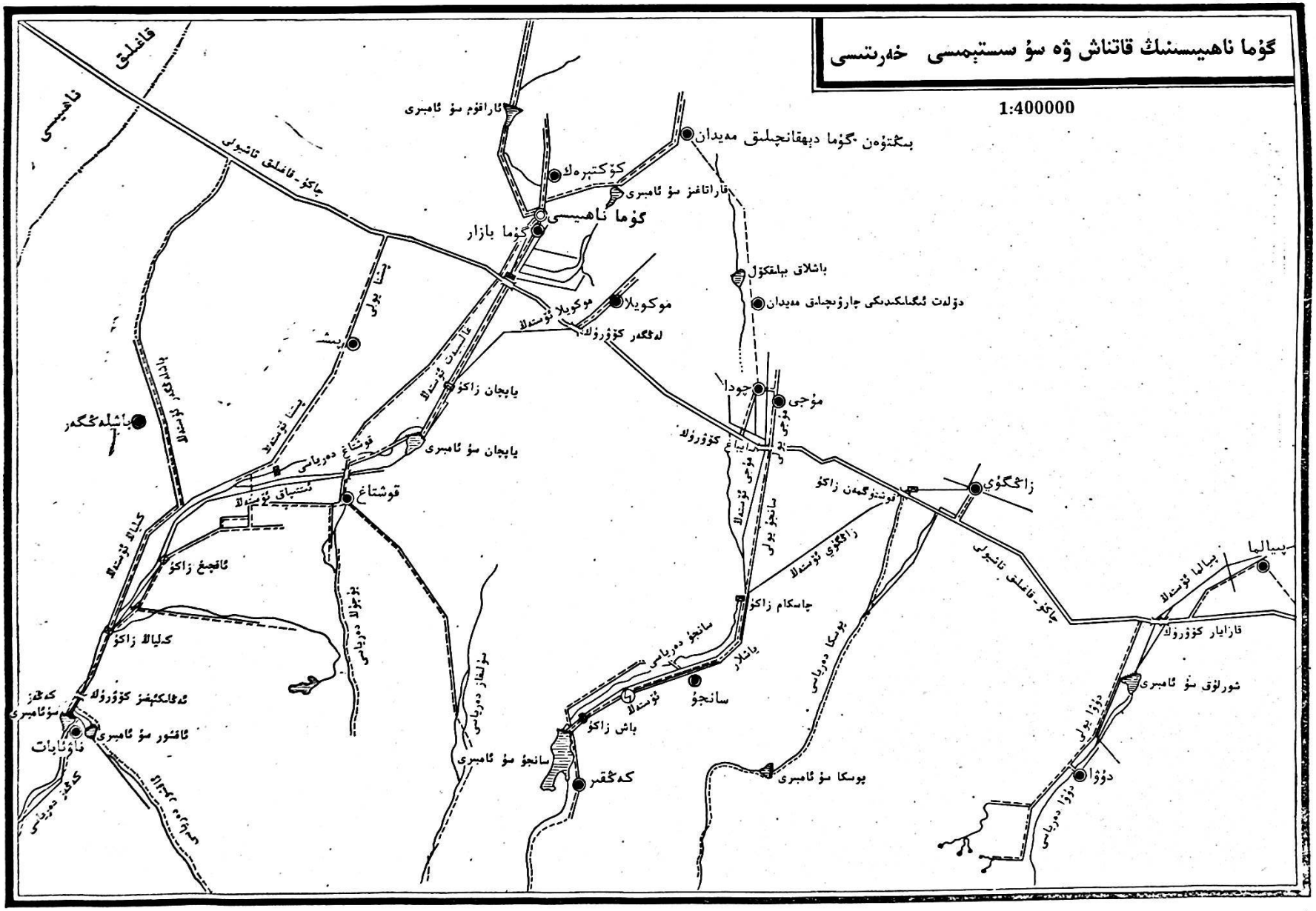
گۇما ناھىيىسىنىڭ قاتناش ۋە سۇ سىستېمىسى خەرىتىسى
1:400000
قاغىلىق
ناھىيىسى
چاكۇ-قاغىلىق تاشيولى
ئارانقۇم سۇ ئامبىرى
كۆكتېرەك
قاراتاغىز سۇ ئامبىرى
گۇما ناھىيىسى
گۇما بازار
بىكتۆەن گۇما دېھقانچىلىق مەيدانى
باشلاق بېلىقكۆل
دۆلەت ئىگىلىكىدىكى چارۋىچىلىق مەيدانى
موكويلا
موكويلا ئۆستەڭى
لەگگەر كۆۋرۈك
يېشە
يېشە بۇلى
ياپچان زاكۇ
ياپچان سۇ ئامبىرى
باشلەڭگەر
قوشتاغ دەريالىق ئۆستەڭى
قوشتاغ
قوشتاغ ئۆستەڭى
كىلىك ئۆستەڭى
ئاقجىغ زاكۇ
كىلىك زاكۇ
كەڭلىكبەز كۆۋرۈك
كەڭلىك سۇ ئامبىرى
ئاقشور سۇ ئامبىرى
قاۋۇباي
كەڭلىك دەريالىق
ئاقشور دەريالىق
بۇلغاز دەريالىق
سانجۇ سۇ ئامبىرى
كەڭقىر
باش زاكۇ
سانجۇ ئۆستەڭى
سانجۇ
سانجۇ دەريالىق
باشلار
چاسكام زاكۇ
جودا
مۇجى
مۇجى ئۆستەڭى
مۇجى بۇلى
سايباغ كۆۋرۈك
سانجۇ بۇلى
زاكۇي ئۆستەڭى
قوشئۇگمەن زاكۇ
زاكۇي
چاكۇ-قاغىلىق تاشيولى
بېيالما
بېيالما ئۆستەڭى
قارايار كۆۋرۈك
شورلۇق سۇ ئامبىرى
دۆۋا بۇلى
دۆۋا
دۆۋا دەريالىق
پوسكا سۇ ئامبىرى
پوسكا دەريالىق

گۇما ناھىيىسىنىڭ ئومۇمىي ئەھۋالى

گۇما ناھىيىسى شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونىنىڭ جەنۇبىي قىسمىغا جايلاشقان بولۇپ، شەرقىي مېرىدىيان 77°31′ بىلەن 79°38′ ئارىلىقىدا، شىمالىي پارالىلىل 35°22′ بىلەن 39°01′ ئارىلىقىدا تۇرىدۇ. شەرق تەرىپى خوتەن ناھىيىسى، قاراقاش ناھىيىسى بىلەن تۇتىشىدۇ. غەرب تەرىپى قاغىلىق ناھىيىسى بىلەن چېگرىلىنىدۇ. شىمالى تەرىپى مارالبېشى، مەكىت ناھىيىلىرىگە تەكلىماكان قۇملۇقى ئارقىلىق تۇتىشىپ تۇرىدۇ. جەنۇب تەرىپى ھىندىستان، پاكىستان دۆلەتلىرى بىلەن چېگرىلىنىدۇ. ناھىيە زېمىنىنىڭ جەنۇبىدىن شىمالىغىچە ئۇزۇنلۇقى 423 كىلومېتر، شەرقىدىن غەربىگىچە كەڭلىكى 67.5 كىلومېتردىن 144.5 كىلومېترغىچە كېلىدۇ. ئومۇمىي يەر مەيدانى 41368.5 كۋادرات كىلومېتر. ناھىيىلىك خەلق ھۆكۈمىتى تۇرۇشلۇق جاي گۇما بازىرى گۈلباغ يولىنىڭ شىمالىي تەرىپىدە بولۇپ، ئۇرۇمچى شەھىرى بىلەن بولغان تۇز سىزىق ئارىلىقى 1015 كىلومېتر.

گۇما ناھىيىسى خوتەن ۋىلايىتىگە تەۋە بولۇپ، ئۆز قارمىقىدا گۇما، دۇۋادىن ئىبارەت ئىككى بازار، 12 يېزا، ناھىيىگە بىۋاستە قاراشلىق ئىككى مەيدان بار. ناھىيە بويىچە 188 كەنت كومىتېتى، 677 تەبىئىي كەنت، ناھىيىگە بىۋاستە قاراشلىق 54 پارتىيە-ھۆكۈمەت ئورگىنى، كارخانا، كەسىپىي ئورۇن بار. 42615 ئائىلە، 166695 كىشى ئولتۇرۇشلۇق بولۇپ، بۇنىڭ ئىچىدە ئۇيغۇرلار 162230، خەنزۇلار 2946، تاجىكلار 796، قىرغىزلار 601، خۇيزۇلار 80، زاڭزۇلار 19، قازاق، ئۆزبېك، چاۋشەن مىللەتلىرى بەشتىن، مياۋزۇ تۆت، شۇۋە ئىككى، رۇس ئىككى نەپەر.

بۇ ناھىيىنىڭ نامى خەنزۇچىدا«山皮 (پىشەن)» دېيىلىدۇ. «山皮 (پىشەن)» دېگەن ئاتالغۇ غەربىي خەن سۇلالىسى دەۋرىدىكى قەدىمكى دۆلەتنىڭ نامى بولۇپ، تەخمىنەن 3-ئەسىردىن ئىلگىرى تارىم ئويمانلىقى بويلىرىدا شەكىللەنگەن قۇرغاردىكى 36 دۆلەتنىڭ بىرى ئىدى. دۆلەت نامى ئۇچ پادىشاھلىق دەۋرىدە خەنزۇچە«国穴皮 (پىشۇە دۆلتى)»، شىمالىي ۋې سۇلالىسى دەۋرىدە «国山蒲 (پۇشەن دۆلتى)» دەپ ئاتالغان. «قۇرغار تەزكىرىسى» دە «南什皮 (پىشىنەن)» دەپ ئېلىنىپ، «南什皮 (پىشىنەن) دېگەن سۆز ئىنتىك ئوقۇلۇپ 山皮 (پىشەن) بولۇپ قالغان» دېيىلگەن. «چىندىكخۇاڭ ۋە قۇرغار تەزكىرىسى» دە «雅什皮 (پىشىيا)» دەپ يېزىلغان. گۇاڭشۇي-نىڭ 28-يىلى (1902-يىلى) چىڭ خاندانلىقى قاغىلىقتىن گۇما، سانجۇ ئىككى چوڭ كەنتنى ئاجرىتىپ مەزكۇر ناھىيىنى تەسىس قىلغاندا، ئۇنىڭغا قەدىمكى پىشەن دۆلىتىنىڭ نامىنى ناھىيە نامى قىلىپ قوللانغان، بىراق ئۇيغۇرچە "گۇما ناھىيىسى" دەپ ئاتىلىدۇ.

پىشەن (山皮) — بىر ئېيتىلىشتا خەنزۇچە ئاتالغۇ ئىكەن. «غەربىي جەنۇبتىكى يىلار،

گۇاڭدوڭ-گۇاڭشى ۋە چاۋشيەننىڭ يەر شارائىتىنى تەكشۈرۈش» دېگەن كىتابتا: «山坡 (پىشەن)—山草 (پىشەن)نىڭ غەيرى تەرجىمىسى»، بۇنىڭ مەنىسىنى «يېرى تاغقا يانداشقان دېمەكتۇر» دەپ چۈشىنىش كېرەك، دەپ ئىزاھات بېرىلگەن («تارىخنامە. خەنشىن ھەققىدە قىسسە»). يەنە بىر تۈرلۈك ئېيتىلىشتا 山坡 (پىشەن) دېگەن ئاتالغۇ 3-ئەسىردىن ئىلگىرىكى قەدىمكى دۆلەتنىڭ نامى، ئەينى زامانىدىكى ساق تىلىدا ۋە قەدىمكى خوتەن تىلىدا سۆزلىشىدىغان يەرلىك مىللەتلەر بىلەن زىچ مۇناسىۋەتلىك، ئۇنىڭ تىل تۈرى تۈركلەشكەن قەدىمكى خوتەن تىلى بولۇشى كېرەك، دەپ قاراشتىن ئىبارەت.

گۇما ناھىيىسى ئۇرچۇق شەكلىدە بولۇپ، شىنجاڭدىكى ئەڭ قەدىمكى بوستانلىقلارنىڭ بىرى. يەر تۈزۈلۈشى غەربىي جەنۇبتىن شەرقىي شىمالغا قاراپ پەسلەپ بارىدۇ. جەنۇبىي قىسمى ئېگىز تاغلىق رايون بولۇپ، تاغلار تىك ھەم تۇتاش سوزۇلۇپ كەتكەن. ئەڭ ئېگىز چوققىسى 6386 مېتر كېلىدۇ. ئوتتۇرا قىسىم يەرلىك تۈزۈلۈش سىستېمىلىرى گۇما دەريا-ئېقىنلىرى شەكىللەندۈرگەن تاشقىن لاتقىلىق تۈزلەڭلىكتىن ئىبارەت. ئون نەچچە پارچە بوستانلىقنى شېغىل تاشلىق سايلار بىر-بىرىدىن ئايرىپ تۇرىدۇ. بوستانلىقنىڭ ئومۇمىي كۆلىمى تەخمىنەن 667 مىڭ مو بولۇپ، قۇم شورلۇق تۇپراقتىن ئىبارەت. دېڭىز يۈزىدىن ئوتتۇرىچە ئېگىزلىكى 1300 مېتردىن 1800 مېترغىچە بولغان جايلار ناھىيە ئىچىدىكى ئاساسلىق دېھقانچىلىق رايونلىرى بولۇپ ھېسابلىنىدۇ. شىمالىي قىسمى قۇملۇق تۈزلەڭ ۋادە بولۇپ، يەر تۈزىلىشى سەل ئېگىز-پەس، ئوتتۇرىچە ئېگىزلىكى 1300 مېتر، قىسمەن رايونلاردا يۇلغۇن، چىغ، توغراق قاتارلىق ئورمان بايلىقلىرى بار.

گۇما ناھىيىسىنىڭ كىلىماتى مۆتىدىل بەلباغنىڭ چوڭ قۇرۇقلۇق تىپىدىكى قۇرغاق كىلىماتقا مەنسۇپ بولۇپ، تۆت پەسىل ئېنىق ئايرىلىپ تۇرىدۇ. قىش ۋە ياز پەسلى ئۇزۇن، ئەتىياز ۋە كۈز پەسلى قىسقا، كۈندۈز بىلەن كېچىنىڭ تېمپېراتۇرىسىدىكى پەرق چوڭ. يىللىق ئوتتۇرىچە تېمپېراتۇرا 11.8°C، ئەڭ ئىسسىق بولغان 7-ئاينىڭ ئوتتۇرىچە تېمپېراتۇرىسى 25.3°C، ئەڭ سوغۇق بولغان 1-ئاينىڭ ئوتتۇرىچە تېمپېراتۇرىسى 6.1°C-، تېمپېراتۇرا ئەڭ يۇقىرى كۆتىرىلگەندە 41°C قا چىقىدۇ، ئەڭ تۆۋەنلىگەندە 22.9°C-قا چۈشىدۇ. يىللىق قىراۋسىز مەزگىل ئوتتۇرا ھېسابىلەن 217 كۈن، يىللىق ئوتتۇرىچە كۈن نۇرى چۈشۈپ تۇرىدىغان ئومۇمىي ۋاقتى 2466.8 سائەت چىقىدۇ. يىللىق ئوتتۇرىچە ھۆل-يېغىن مىقدارى 51.3mm، يىللىق ئوتتۇرىچە پارغا ئايلىنىش مىقدارى 2412.9mm بولۇپ، تەخمىنەن يىللىق ھۆل-يېغىن مىقدارىنىڭ 40 ھەسسىسگە باراۋەر. يىل بويى غەربىي شىمال شامىلى چىقىدۇ. ھاۋا رايىدىكى ئاساسلىق ئاپەتلەر ئۇششۇك، بوران، قۇرغاقچىلىق، قاتتىق ئىسسىق، چاڭ-توزاڭلىق شامال بولۇپ، ئەڭ چوڭ بوران كۈچى تەخمىنەن 8 بالدىن يۇقىرى بولىدۇ، كۆزنى يۇمۇپ-ئاچقىچە بورانىنىڭ تېزلىكى سېكۇنتىغا 17.2 مېترغا يېتىدۇ. 1979-يىلى 5-ئاينىڭ ئاخىرىدا چىقىقان بىر قېتىملىق ئىسسىق بوراندا 12547 مو يەرنىڭ زىرائىتى نابۇت بولغان، 432 تۈياق چارۋا مال ھالاك بولغان.

قاراقۇرۇم تاغ تىزمىلىرىدىن باشلىنىدىغان قوشتاغ دەرياسى، سۇلىغاز دەرياسى، سانجۇ

دەريا‌سى، پوسكا دەريا‌سى، دۆڭا دەريا‌سى قاتارلىق بەش دەريا مۇز تاغدىكى تۆپى-تۆپىلەپ يىغىلىپ قالغان قارلارنىڭ ئېرىشىدىن ھاسىل بولغان تولدۇرمائېقىنلار بولۇپ، ناھىيە تەۋەسىدىكى يەرلەرنى سۇغۇرىدىغان ئاساسلىق يەر ئۈستى سۇلىرىدۇر. بۇ دەريالاردىن يىلىغا ئوتتۇرا ھېساب بىلەن 750 مىليون كۇب مېتر سۇ ئاقىدۇ، ئۆتىدىغان رايونلارنىڭ كۆلىمى 4064 كۋادرات كىلومېتر، يىللىق ئوتتۇرىچە ئومۇمىي ئېقىش مىقدارى سېكۇنتىغا 647600000 كۇب مېتر. يەر ئاستى سۇ زاپىسى 250 مىليون كۇب مېتر. گۇمىنىڭ دەريا-ئېقىنلىرىنى ئومۇملاشتۇرۇپ تىزگىنلەش ھەمدە ئېتىز-ئېرىدق سۇ ئىنشائاتلىرىنى يۇرۇشلەشتۇرۇش جەريانىدا تاغلىق رايونلار ۋە تۈزلەڭ-لىكلەردە بولۇپ جەمئىي ئون سۇ ئامبىرى ياسالغان. بۇ ئامبارلارنىڭ ئومۇمىي سىغىمچانلىقى 48 مىليون 500 مىڭ كۇب مېتر. كىچىك تېپتىكى سۇ ئېلېكتر ئىستانسىسى توققۇز بولۇپ، گېنېراتور سىغىمچانلىقى 2379 كىلوۋاتلىق. ھەر خىل سۇغۇرۇش ئۆستەڭلىرى 2442 بولۇپ، ئومۇمىي ئۇزۇن-لۇقى 1755 كىلومېتر. بۇنىڭ ئىچىدە تاش ياتقۇزۇپ ياسالغىنى 165 كىلومېتر. كۆۋرۈك، خەندۈك، زاكۇ قاتارلىق قۇرۇلۇشلار 6381، ئومۇمىي سۇ باشلاش ئىقتىدارى سېكۇنتىغا 250 كۇب مېتر، قېزىلغان ماشىنلىق قۇدۇق 221، بۇنىڭدىن يۇرۇشلەشتۇرۇپ پايدىلىنىۋاتقىنى 191، قۇدۇق سۇيى بىلەن سۇغۇرۇلىدىغان كۆلەم 10 مىڭ موغا يېتىدۇ.

ناھىيە بويىچە ئومۇمىي سۇغۇرۇلىدىغان كۆلەم 429 مىڭ 600 مو بولۇپ، ئومۇمىي تېرىم يەر كۆلىمىنىڭ 99% نى ئىگەللەيدۇ.

گۇما ناھىيىسىنىڭ يېزا ئىگىلىك ئىشلەپچىقىرىش تارىخى ئۇزۇن، قەدىمكى زامانىدىلا تارىم ئويمانلىقى گىرۋىكىدىكى يېزا ئىگىلىكى تەرەققىي تاپقان جايلارنىڭ بىرى بولغان. ھازىرقى ئومۇمىي تېرىم يەر كۆلىمى 429 مىڭ 600 مو بولۇپ، ئومۇمىي كۆلەمنىڭ 70% نى ئىشغال قىلىدۇ. ئومۇمىي تېرىلغۇ كۆلىمى 294 مىڭ 400 مو بولۇپ، ئاساسلىقى بۇغداي، كۆمىمقوناق، كېۋەز، مايلىق زىرائەت، پۇرچاق تۇرىدىكى زىرائەتلەر ھەمدە قوغۇن-تاۋۇز، ئوتياش، بېدە، پىلە، ئۇزۇمچە-لىك قاتارلىق ئىقتىسادىي زىرائەتلەر ئىشلەپچىقىرىلىدۇ. 1985-يىلى ئاشلىقنىڭ ئومۇمىي مەھسۇلاتى 109 مىليون 538 مىڭ 300 جىڭ، مايلىقدان 3 مىليون 330 مىڭ جىڭ، پاختا 25601 دەن بولدى. 4284 قۇتا پىلە قۇرۇتى بېقىلىپ، 21927 جىڭ پىلە غوزىسى ئېلىنىپ، بىرلىك مەھسۇ-لاتى 49.5 جىڭ بولدى. بىر يىللىق يېزا ئىگىلىكىدىن كەلگەن ئومۇمىي كىرىم 36 مىليون 560 مىڭ يۈەن بولۇپ، كىشى بېشىغا توغرا كەلگەن ئوتتۇرىچە كىرىم 187.48 يۈەن، كىشى بېشىغا توغرا كەلگەن ئاشلىق 730 جىڭ بولدى.

جەنۇبىي قىسىم تاغلىق رايونىنىڭ ئېگىزلىكلىرىدىكى ئويمان ئوتلاقلاردا ۋە شىمالىي قىسمىدىكى چۆللەردە 282 ئۇرۇندا تەبىئىي يايلاق ھەم پەسىل خاراكتېرلىق چارۋىچىلىق نۇقتىلىرى بار بولۇپ، ئومۇمىي كۆلىمى 8 مىليون 119 مىڭ مو كېلىدۇ. تاغلىق رايوندىكى ئوتلاقلاردا كۆپۈنچە ياپچان، شاپ قاتارلىقلار ئۆسىدۇ. قۇملۇق چۆللەردە كۆپۈنچە يۇلغۇن، توغراق، يانتاق، چىغ قاتارلىق ياۋا ئۆسۈملۈكلەر ئۆسىدۇ. بۇ جايلار چارۋىچىلىقنى راۋاجلاندۇرۇشتىكى تەبىئىي بازا ھېسابلىنىدۇ. چارۋىچىلىقتا قوي، كالا بېقىشنى ئاساس قىلىدۇ. تۆگە، ئات، ئېشەك قاتارلىق-

لارنى قوشۇمچه باقدۇ. 1985-يىلدىكى چوڭ-كىچىك چارۋىلارنىڭ قوتاندىكى سانى 336338 تۇياق، پۇتۇن يىللىق چارۋىچىلىق ئىشلەپچىقىرىش قىممىتى 6 مىليون يۈەن بولدى.

ئوتتۇرا قىسىم تاغلىق رايونىدىكى سۇ مەنبەلىرىنىڭ ساقلاپ قېلىنىشى تەرەققىي قىلغان بولۇپ، تەبىئىي ئورمانزارلىق ۋادە ھېسابلىنىدۇ. بۇ يەرلەردە كوئىنلۇن ئارچىسى، ئاز مىقداردا يۇلغۇن ۋە تاغ سۆگىتى بار بولۇپ، كۆلىمى تەخمىنەن 40 مىڭ مو، زاپىسى 8400 كۇب مېتر كېلىدۇ. شىمالىي قىسمىدىكى قۇملۇقنىڭ گىرۋىكىدە كۆپىيۋاتقان تەخمىنەن 60 مىڭ مو كېلىدىغان ئىپتىدائىي توغراقلىق بولۇپ، زاپىسى 2300 كۇب مېتر كېلىدۇ. ئۇ، بۇ رايوننىڭ قۇمنى مۇقىملاشتۇرىدىغان تەبىئىي توسقى ھېسابلىنىدۇ. پەس تاغلىق رايون ھەمدە تاغ ئالدىدىكى تىنىدۇرما تۇزلەكلىك ۋادە سۇنئىي ئورمان ئۆستۈرۈش رايونى بولۇپ، تېرەك، سۆگەت، جىگدە دەرەخلىرىنى تىكىشنى ئاساس قىلىدۇ. قوشۇمچە قىلىپ ئاز مىقداردىكى ئاكاتسىيە، سېدە (قارايىغاچ)، ئەرمىدۇن (ياسىن). قاتارلىق قاتتىق يىغاچلىق دەرەخلەر ئۆستۈرىلىدۇ. مېۋىلىك ئىقتىسادىي ئورمانچىلىقتا يانىاق، ئۇزۇمتال، ئالما، شاپتۇل، ئۆرۈك، ئۈزۈم، نەشپۈت ئۆستۈرۈشنى ئاساس قىلىدۇ. قوشۇمچە چىلان، ئالۇچا، جىنەستە، ئەينۇلا، ئەنجۇر، بادام قاتارلىقلار ئۆستۈرىلىدۇ. سۇنئىي ئۈسۈلدا ئەھيا قىلىنغان ئورمان كۆلىمى 22 مىڭ مو بولۇپ، زاپىسى 60309 كۇب مېتر كېلىدۇ. 1985-يىلى سېلىنغان ئورمان كۆلىمى 15604 موغا يېتىپ، ئورمانچىلىق ئىشلەپچىقىرىش قىممىتى 3 مىليون 884 مىڭ 700 يۈەن بولدى.

ناھىيە دائىرىسىدە كان بايلىقى بىرقەدەر مول. دۈڭا كان رايونىدىكى كۆمۈر زاپىسى تەخمىنەن بىر مىليون تونىا، باشلانغاندىن يۇلچۇڭدىكى گۈڭگۈرت كانىنىڭ زاپىسى 47 مىڭ تونىا چىقىدۇ، پوسكىدىن گەچ چىقىدۇ، كىلياڭدا چىرىمتال (سىڭىرتاش) بار، ھەيىنەزەردە چىرىمتال، خرۇستال كېنى قاتارلىقلار بار. تەۋەسىدىن يەنە قانتېپەر، چۇچۇكبۇيا، چاكاندا، بۆرە-سامسىقى، ئىت ياڭىقى (ۋاڭ) قاتارلىقلار چىقىدۇ. ياۋايى ھايۋاناتلاردىن كۆكمەك، كېيىك، داۋغان، سۇلەيسۇن، ئۇلا، بۇركۇت، قارچۇغا ھەم ئاز مىقداردىكى كەم ئۇچرايدىغان ئۇچار قاناتلاردىن ئاققوتان قاتارلىقلار بار.

گۇما ناھىيىسىنىڭ سانائەت-كان، يېنىك سانائەت ئىشلىرى باشلىنىش ھالىتىدە بولۇپ، دېھقانچىلىق سايمانلىرىنى رېمۇنت قىلىش-ياساش، تۆمۈر ۋە ياغاچتىن ئىشلىنىدىغان سايمانلارنى ياساش، گىلەم توقۇش، كىگىز ئېتىش، ئېپەك توقۇلما، ئاشلىق-مايلىقنى پىششىقلاپ ئىشلەش ھەمدە توك چىقىرىش، خىش پۈشۈرۈش قاتارلىق 27 كارخانىنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ. يىللىق سانائەت ئومۇمىي قىممىتى 9 مىليون 678 مىڭ 100 يۈەن. يېزىلار باشقۇرىدىغان كارخانىلاردىن كوللېكتىپنىڭ 22، شەخسلەرنىڭ 1695 ى بار بولۇپ، يىللىق ئومۇمىي مەھسۇلات قىممىتى 6 مىليون يۈەن. يېزا ئىگىلىك ماشىنىلىرىنىڭ كۆپىيىشى بىرقەدەر تېز بولۇپ، ھەر خىل تېپتىكى تراكتور، توپا ئىتتىرىش ماشىنىسىدىن 452 سى بار. تراكتورغا سۆرىتىلىدىغان ھەر خىل دېھقانچىلىق سايمانلىرىدىن 335 ى بار. تۇرلۇك يېزا ئىگىلىك قوشۇمچە ئىشلەپچىقىرىش بويۇملىرىنى پىششىقلاپ ئىشلەيدىغان ماشىنلاردىن 35 ى بار.

چاكۇ-قاغلىق تاشيولى (چىڭخەي ئۆلكىسىنىڭ چاكۇ دېگەن يېرىدىن شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونىنىڭ قاغلىق ناھىيىسگىچە) ناھىيە چېگرىسى ئىچىدىن 171 كىلومېتر جايىنى كېسىپ ئۆتىدۇ. دۇڭا، مۇجى قاتارلىق ئالتە ئورۇنغا داۋېن قۇرۇلغان. بۇ تاشيول بىلەن ناھىيىنىڭ ھەر قايسى يېزا-بازار، دېھقانچىلىق مەيدانلىرى، جايلاردىكى بىۋاستە قاراشلىق زاۋۇت، كان ئورۇنلىرىنىڭ تۇرۇشلۇق ئورنىغچە ھەمدە بىكىتۈەننىڭ بوز يەر ئۆزلەشتۇرۇش تۈەن-مەيدانغچە بارغىلى بولىدۇ. ناھىيە دائىرىسى ئىچىدە ئاپتوموبىل ترانسپورت شىركىتى ھەمدە ترانسپورت بىكىتى بار بولۇپ، 122 يۈك ئاپتوموبىلى، ئىككى ئاپتوبۇس بار. قەرەلسىز نۆۋەتچى ماشىنىلار ھەرقايسى ناھىيە، شەھەر، بازار، يېزا-كەنتلەر ئارىسىدا قاتناپ تۇرىدۇ. ناھىيە تەۋەسى ئىچىدە 15 ئوق تاشيول ياسالغان بولۇپ، ئومۇمىي ئۇزۇنلۇقى 196 كىلومېتر. ئۇنىڭ ئىچىدە ئاسفالت ياتقۇزۇلغىنى 5 كىلومېتر، شېغىل ياتقۇزۇلغىنى 76 كىلومېتر، توپا يول 109 كىلومېتر. يول ئۈستىدە سەككىز جايغا بېتونلۇق كۆۋرۈك، 40 سۈڭگۈچ ياسالغان، 26 ئورۇنغا نور كۆمۈلگەن، تۆت جايغا ۋاقىتلىق نور كۆمۈلگەن.

ناھىيىدە ئون ئوتتۇرا مەكتەپ بار بولۇپ، ئوقۇتقۇچى-خىزمەتچىلىرى 328 نەپەر. مەكتەپتىكى ئوقۇغۇچى سانى 4509 نەپەر؛ 68 باشلانغۇچ مەكتەپ بار بولۇپ، ئوقۇتقۇچى-خىزمەتچىلىرى 1347 نەپەر، مەكتەپتىكى ئوقۇغۇچى سانى 21861 نەپەر، ئوقۇشقا كىرىش نىسبىتى 98.1%. كىنوخانا، سەنئەت ئۆمىكى، كۈتۈپخانا، رادىئو ئۇزىلى، تېلېۋىزىيە تارقىتىش ئىستانسىسى قاتارلىق مەدەنىيەت-مائارىپ ئەسلىھەلىرى ۋە ئورۇنلىرى قۇرۇلغان. ناھىيىگە قاراشلىق بىر دوختۇرخانا بار بولۇپ، داۋالاش ئۇسكۇنىلىرى بىرقەدەر تولۇق. بازار، يېزا، دېھقانچىلىق مەيدانلىرىدا جەمئىي سەككىز شېپاخانا، ئىككى داۋالاش ئورنى بار. قىسمەن كەنت كومىتېتلىرىدا ساقلىقنى ساقلاش پونكىتى قۇرۇلغان. ناھىيە قارىمىقىدىكى داۋالاش ئورنىدا 452 كېسەل كارىۋىتى بار، تىببىي خادىملار 234 نەپەر. ناھىيە بويىچە سودا تورلىرى نۇقتىسى 1655 بولۇپ، بۇنىڭدىن پارچە سېتىش دۇكانلىرى 1581، دۆلەت ئىگىلىكىدىكىسى 48، كوللېكتىپنىڭ 185، شەخسىلەرنىڭ 1418، دۆلەت بىلەن خۇسۇسلار شېرىكچىلىكىدىكىسى تۆت. يېمەك-ئىچمەك مۇلازىمەت ئورنى 794 (دۆلەت ئىگىلىكىدىكىسى تۆت، كوللېكتىپنىڭ ئالتە، شەخسىلەرنىڭ 784)، يىلىق ئىجتىمائىي تاۋارلارنىڭ پارچە سېتىلىش ئومۇمىي سوممىسى 26 مىليون 820 مىڭ يۈەن.

ناھىيە تەۋەسىدە «سانجۇ سۇرەتتاش»، ياغاچئۆيلۈك قەدىمكى شەھىرى خارابىسى ئاپتونوم رايون دەرىجىلىك قوغدىلىدىغان مەدەنىي يادىكارلىق ئورنى؛ زاڭگۈيدىكى قەدىمكى شەھەر خارابىسى، غازىئالىم خوجا مازىرى ئەتراپىدىكى قەدىمكى شەھەر خارابىسى ۋىلايەت دەرىجىلىك قوغدىلىدىغان مەدەنىي يادىكارلىق ئورنى ھېسابلىنىدۇ. تارىختىن بۇيان قېزىۋېلىنغان مەدەنىي يادىكارلىقلاردىن بۇت، بۇددا دىنىغا ئائىت تام سۇرەتلىرى، گەچدىن ئىشلەنگەن نەقىش قېلىپى قاتارلىقلار بار.

ناھىيە ئىچىدە شىنجاڭ ئىشلەپچىقىرىش قۇرۇلۇش بىكىتۈەن خوتەن دېھقانچىلىق مەيدانلىرىنى باشقۇرۇش ئىدارىسى گۇما دېھقانچىلىق مەيدانى، ئاپتونوم رايونى ئەۋەتكەن ئورگان ھەمدە

ۋىلايەتكە بىۋاستە قاراشلىق ئورۇنلار بار.

گۇما ناھىيىسى 1958 ـ يىلى جۇئىنلەي زۇڭلى ئۆز قەلىمى بىلەن ئىمزا قويغان گوۋۇيۈەننىڭ تەقدىرنامىسىگە شەرەپ بىلەن ئېرىشكەن. 1964 ـ يىلى «شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونى بويىچە ئىلغار ناھىيە»، 1965 ـ يىلى «غەربىي شىمال رايونى بويىچە ئىلغار ناھىيە» دېگەن نامغا ئېرىشكەن.

پىشىل كارىدور

گۇما ناھىيىسى مەمۇرىي رايونلىرىنىڭ تارىخىي ئۆزگىرىش جەريانى

گۇما ناھىيىسى ھەققىدە «شىنجاڭ تەزكىرىسى» دېگەن كىتابتا: خەن دەۋرى، پىشەن دۆلىتى. شەرقىي خەن دەۋرىدە ئۇدۇن ئۆزىگە قېتىۋالغان. كېيىن ئايرىم بولغان. ئۇچ پادىشاھلىق زامانىدا 国穴皮 (پىشۇە دۆلىتى)، شىمالىي ۋې سۇلالىسى دەۋرىدە 国山蒲 (پۇشەن دۆلىتى) بولغان. غەربىي جۇ، سۇي، تاڭ دەۋرلىرىدە ئۇدۇنغا قارىغان — دەپ ئىزاھات بېرىلگەن.

چىڭ سۇلالىسى گۇاڭشۇي خانىنىڭ 8 - يىلى (1882 - يىلى) 山皮 (پىشەن) نىڭ زېمىنى مەركەزگە بىۋاستە قاراشلىق يەكەن ۋىلايىتى قارىمىقىدىكى قاغىلىق ناھىيىسىگە تەۋە ئىدى. «شىنجاڭدا يۈز بەرگەن چوڭ ئىشلار ھەققىدە خاتىرىنىڭ قوشۇمچىسى»دا: گۇاڭشۇينىڭ 28 - يىلى (1920) 9 - ئايدا يەكەننىڭ پوسكام دېگەن يېرىدە ناھىيە تەسىس قىلىنىپ 泽普 (زېپۇ) دەپ ئاتالدى، 29 - يىلى 7 - ئايدا قاغىلىقنىڭ شەرقىدىكى گۇما دېگەن يەردە ناھىيە تەسىس قىلىپ، ئىسمىنى 山皮 (پىشەن) دەپ ئۆزگەرتىش ھەققىدە ئىلتىماس سۇنۇلۇپ، قاغىلىقتىن سانجۇ، گۇمالاردىكى 38 كەنت ئايرىپ چىقىلىپ ناھىيە تەسىس قىلىندى. 1920 - يىلى 山皮 (پىشەن) ناھىيىسى خوتەن داۋغا تەۋە قىلىندى. 1929 - يىلى 山皮 (پىشەن) ناھىيىسى خوتەن مەمۇرىي رايونىغا قاراشلىق قىلىندى، دەپ ئىزاھات بېرىلگەن.

1936 - يىلى گۇما ناھىيىسىدە بازار يۇقىرى (ھازىرقى گۇما بازىرى بىلەن موكويلا يېزىسىغا تەۋە جايلار)، بازار تۆۋىنى (ھازىرقى كۆكتېرەك يېزىسى. بىلەن شىنجاڭ ئىشلەپچىقىرىش - قۇرۇلۇش بىڭتۇەن خوتەن دېھقانچىلىق مەيدانلىرىنى باشقۇرۇش ئىدارىسى گۇما دېھقانچىلىق مەيدانىغا تەۋە جايلار)، قوشتاغ (ھازىرقى قوشتاغ يېزىسى بىلەن ناۋاباتات تاجىك مىللىي يېزىسىغا تەۋە جايلار)، سانجۇ (ھازىرقى سانجۇ يېزىسى، قىرغىز مىللىي يېزىسىغا تەۋە جايلار)، مۇجى (ھازىرقى مۇجى يېزىسى، چودا يېزىسى، گۇما دۆلەت ئىگىلىكىدىكى چارۋىچىلىق مەيدانىغا تەۋە جايلار)، زاڭگۇي (ھازىرقى زاڭگۇي يېزىسى، پىيالما يېزىسى، دۇۋا بازىرىغا تەۋە جايلار)، پىشنا (ھازىرقى پىشنا يېزىسى، باشلەڭگەر يېزىسىغا تەۋە جايلار ۋە قاغىلىق ناھىيىسىدىكى بورا دېگەن جاي) بولۇپ جەمئىي يەتتە مەمۇرىي رايون تەسىس قىلىنغان.

1941 - يىلى پۈتۈن ناھىيە سەككىز رايونغا ئايرىلىپ، شەھەرنىڭ شەرقى بىلەن باش ۋە ئاياغ سانجار، تۆگمەنبېشى، يۇقارقىكەنت، ئارايار، قىشلاقئالدى، بازارياز، موكويلا، ئاستاقوش كەنتلىرىدىن ئىبارەت ئون چوڭ كەنت 1 - رايون؛ كۆكتاغ، كۆكيار، ئوردىيان، ئاراقۇم، قاراتاغىز،

ئاۋات كەنتلىرى 2-رايون؛ مۇجى، گولا، ئۆتەك، ھاسار، يېڭىباغ، لوڭگا، سايباغ، چودا، باشبۇلاق، توقاي، چارباغ، بۇلاق كەنتلىرى 3-رايون؛ ئازغان، پىشنا، باشلەڭگەر، سازام، بورا كەنتلىرى 4-رايون؛ قوشتاغ، ئىسمسالا، كىلياك، سۇلىغاز كەنتلىرى 5-رايون؛ سېيىتلا، بۇناق، ساۋا، باش ۋە ئاياغ پوسكا، باش ۋە ئاياغ باسقاق كەنتلىرىنىڭ ئۇمۇمىي نامى سانجۇ دەپ ئاتىلىپ، 6-رايون؛ زاڭگۇي، پىيالما، دۇۋا كەنتلىرى 7-رايون؛ كەڭقىر، شەيدۇللا، سۆگەت، چوڭقۇرئۆتۈك، پىلتاغاچ، خالچۇشكۇن تېغى، قاراقۇرۇم داۋان قاتارلىق جايلار تاغ ئارىسىدىكى كۆچمەن چارۋىچىلىق رايونى بولۇپ، بۇلار 8-رايون بولغان.

1946-يىلى باۋ-جىا تۈزۈمى يولغا قويۇلغان. 1949-يىلى 9-ئايدا شىنجاڭ تېچلىق بىلەن بىر تۇتاش ئازاد بولغان. شۇ يىلى 12-ئاينىڭ 25-كۈنى جۇڭگو خەلق ئازادلىق ئارمىيىسى گۇما ناھىيىسىگە كىرىپ ئورۇنلاشقان ھەمدە كونا ھاكىمىيەتنى ئۆتكۈزىۋالغان.

1950-يىلى 3-ئايدا گۇما ناھىيىلىك خەلق ھۆكۈمىتى قۇرۇلغان. بازار يۇقىرى رايونىنى ئىككى رايونغا بۆلگەن، رەت نومۇرى بويىچە نام بېرىلگەن سەككىز مەمۇرىي رايونغا ئايرىغان. ھازىرقى گۇما بازىرى «1-رايون»؛ قوشتاغ يېزىسى، تاجىك مىللىي يېزىسى «2-رايون»؛ كۆكتېرەك يېزىسى «3-رايون»؛ سانجۇ يېزىسى، قىرغىز مىللىي يېزىسى «4-رايون»؛ مۇجى يېزىسى، چودا يېزىسى «5-رايون»؛ موكويلا يېزىسى «6-رايون»؛ زاڭگۇي يېزىسى، پىيالما يېزىسى، دۇۋا بازىرى «7-رايون»؛ پىشنا يېزىسى، باشلەڭگەر يېزىسى، قاغىلىق ناھىيىسىدىكى بورا «8-رايون» دەپ ئاتالغان.

1954-يىلى 4-ئايدا گۇما ناھىيىسىنىڭ تۇنجى نۆۋەتلىك خەلق قۇرۇلتېيى چاقىرىلىپ، باش، مۇئاۋىن ھاكىملار سايلاپ چىقىلغان، گۇما ناھىيىلىك خەلق كومىتېتى قۇرۇلغان.

1956-يىلى 8-رايونلۇق تۈزۈم ئەمەلدىن قالدۇرۇلۇپ، ئۇنىڭ ئاز قىسىم جايلىرى قاغىلىق ناھىيىسىگە قارىغاندىن تاشقىرى، قالغانلىرى 2-رايونغا قوشۇۋېتىلگەن.

1957-يىلى گۇما بازىرى تەسىس قىلىنىپ، 1-رايونىنىڭ 1-ۆە 2-يېزىسى ئۇنىڭغا بىۋاستە قاراشلىق يېزا قىلىپ ئۆزگەرتىلگەن.

شىنجاڭ ئىشلەپچىقىرىش قۇرۇلۇش بىڭتۇەن خوتەن دېھقانچىلىق مەيدانلىرىنى باشقۇرۇش ئىدارىسى گۇما دېھقانچىلىق مەيدانى گۇما ناھىيىسىنىڭ دائىرىسى ئىچىدە.

1958-يىلى گۇڭشېلەشكەندە گۇما ناھىيىسى ئەسلىدىكى مەمۇرىي رايونلارغا بۆلۈنۈش ئاساسىدا بىر رايون بىر گۇڭشې بولۇپ، «شۇگۇاڭ (تاڭ نۇرى)» (ھازىرقى گۇما بازىرى)، «يۇبجىن (سەكرەپ ئىلگىرىلەش)» (ھازىرقى قوشتاغ يېزىسى، باشلەڭگەريېزىسى، پىشنا يېزىسى)، «ۋىشىك (سۇنئېي ھەمراھ)» (ھازىرقى كۆكتېرەك يېزىسى)، «شىيى (1-ئۆكتەبىر)» (ھازىرقى سانجۇ يېزىسى)، «بايى (1-ئاۋغۇست)» (ھازىرقى مۇجى يېزىسى، چودا يېزىسى)، «خوجيەن (راكىتا)» (ھازىرقى موكويلا يېزىسى)، «شىڭفۇ (بەخت)» (ھازىرقى زاڭگۇي يېزىسى، پىيالما يېزىسى، دۇۋا بازىرى)دىن ئىبارەت يەتتە خەلق گۇڭشېسى قۇرۇلغان. 1959-يىلى شۇگۇاڭ (تاڭ نۇرى) خەلق گۇڭشېسى «خۇڭگۇاڭ (قىزىلنۇر) خەلق گۇڭشېسى» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان. 1960-يىلى

«شىيى (1-ئۆكتەبىر)» خەلق گۈڭشىسى «سانجۇ خەلق گۈڭشىسى» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان.

1968-يىلى «گۈما ناھىيىلىك ئىنقىلابىي كومىتېتى» قۇرۇلغان.

1978-يىلى يەر ناملىرىنى ئومۇمىيۈزلۈك تەكشۈرۈشتە ئەسلىدە بار بولغان يەر ناملىرىنى ئەسلىگە كەلتۈرۈپ قوللىنىپ، «خۇڭگۈاڭ خەلق گۈڭشىسى»نى «نىشاندار خەلق گۈڭشىسى» دەپ، «يۇبجەن خەلق گۈڭشىسى»نى «قوشتاغ خەلق گۈڭشىسى» دەپ، «ۋۇشىڭ خەلق گۈڭشىسى»نى «كۆكتېرەك خەلق گۈڭشىسى» دەپ، «بايى خەلق گۈڭشىسى»نى «مۇجى خەلق گۈڭشىسى» دەپ، «خوجيەن خەلق گۈڭشىسى»نى «موكويلا خەلق گۈڭشىسى» دەپ، «شىڭغۇ خەلق گۈڭشىسى»نى «زاڭگۈي خەلق گۈڭشىسى» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتىغان. 1982-يىلى يەر ناملىرىنى تولۇقلاپ تەكشۈرۈشتە «نىشاندار خەلق گۈڭشىسى» «نىشاندا گۈڭشې» دەپ توغرىلانغان.

1981-يىلى گۈما ناھىيىسىنىڭ 8-نۆۋەتلىك خەلق قۇرۇلتېيىدا «گۈما ناھىيىلىك خەلق ھۆكۈمىتى» ئەسلىگە كەلتۈرۈلگەن. شۇ يىلى «پىشنا خەلق گۈڭشىسى» تۈزۈمىي كۆپەيتىپ تەسىس قىلىنىپ، ئۇنىڭغا قوشتاغ خەلق گۈڭشىسىنىڭ پىشنا، باشلەڭگەر ئىككى باشقۇرۇش رايونى بىلەن سازام دادۇينى قاراشلىق قىلىپ، پۈتۈن ناھىيە نىشاندار، قوشتاغ، كۆكتېرەك، سانجۇ، مۇجى، موكويلا، زاڭگۈي، پىشنا سەككىز گۈڭشې، ئۇرۇقچىلىق مەيدان ۋە چارۋىچىلىق مەيدانغا، 155 دادۇي، 654 ئىشلەپچىقىرىش دۇيىگە ئايرىلغان.

1984-يىلى 10-ئايدا ھاكىمىيەت بىلەن گۈڭشې ئايرىلىپ يېزىلىق ھۆكۈمەتلەر تەسىس قىلىنغان. ئەسلىدىكى سەككىز گۈڭشىنى ئاساس قىلغان ھالدا 15 يېزا-بازار قۇرۇلغان. نىشاندا گۈڭشې «نىشاندا يېزا» قىلىپ ئۆزگەرتىلىپ، ئۇنىڭدىن 9-، 10-، 11-دادۇيلەر ۋە ناھىيە شەھىرى تۇرۇشلۇق ئورۇن پىشەن جېن قىلىپ تەسىس قىلىنغان. قوشتاغ خەلق گۈڭشىسى «قوشتاغ يېزا» قىلىپ ئۆزگەرتىلگەن. ناۋائىيات تاجىك مۇختارىيات يېزىسى «ناۋائىيات تاجىك مىللىي يېزىسى» دەپ ئۆزگەرتىلگەن. كۆكتېرەك خەلق گۈڭشىسى «كۆكتېرەك يېزا» دەپ ئۆزگەرتىلگەن. سانجۇ خەلق گۈڭشىسى «سانجۇ يېزا» دەپ ئۆزگەرتىلگەن. ئۇنىڭدىكى 18-دادۇينى بۇ گۈڭشىدىن ئاجرىتىپ «قىرغىز مىللىي يېزىسى» تەسىس قىلىنغان. مۇجى خەلق گۈڭشىسى «مۇجى يېزا» دەپ ئۆزگەرتىلگەن، ئەسلىدىكى چودا باشقۇرۇش رايونى ھەم قىسمەن دۇيلەر ئۇنىڭدىن ئاجرىتىلىپ «چودا يېزا» تەسىس قىلىنغان. موكويلاخەلق گۈڭشىسى «موكويلا يېزا» دەپ ئۆزگەرتىلگەن. زاڭگۈي خەلق گۈڭشىسىدا بولسا زاڭگۈي باشقۇرۇش رايونى ئاساسىدا «زاڭگۈي يېزىسى»، پىيالما باشقۇرۇش رايونى ئاساسىدا «پىيالما يېزىسى» تەسىس قىلىنغان، دۇۋا باشقۇرۇش رايونى مەزكۇر گۈڭشىدىن ئاجرىتىلىپ دۇۋا بازىرى تەسىس قىلىنغان. پىشنا خەلق گۈڭشىسى «پىشنا يېزا» دەپ ئۆزگەرتىلگەن، باشلەڭگەر باشقۇرۇش رايونى بۇ گۈڭشىدىن ئاجرىتىلىپ «باشلەڭگەر يېزىسى» تەسىس قىلىنغان 1985-يىلى 10-ئايدا نىشاندا يېزا تۈزۈمى ئەمەلدىن قالدۇرۇلۇپ گۈما بازىرىغا قوشۇۋېتىلگەن.

1986-يىلى پىشەن جېن دېگەن نام گۈما بازىرىغا ئۆزگەرتىلىپ، ھازىرقى مەمۇرىي بۆلۈنۈش ھالىتى شەكىللەنگەن.

مەمۇرىي بۆلۈنۈشى ۋە تەبىئىي كەنتلەرنىڭ ناملىرى

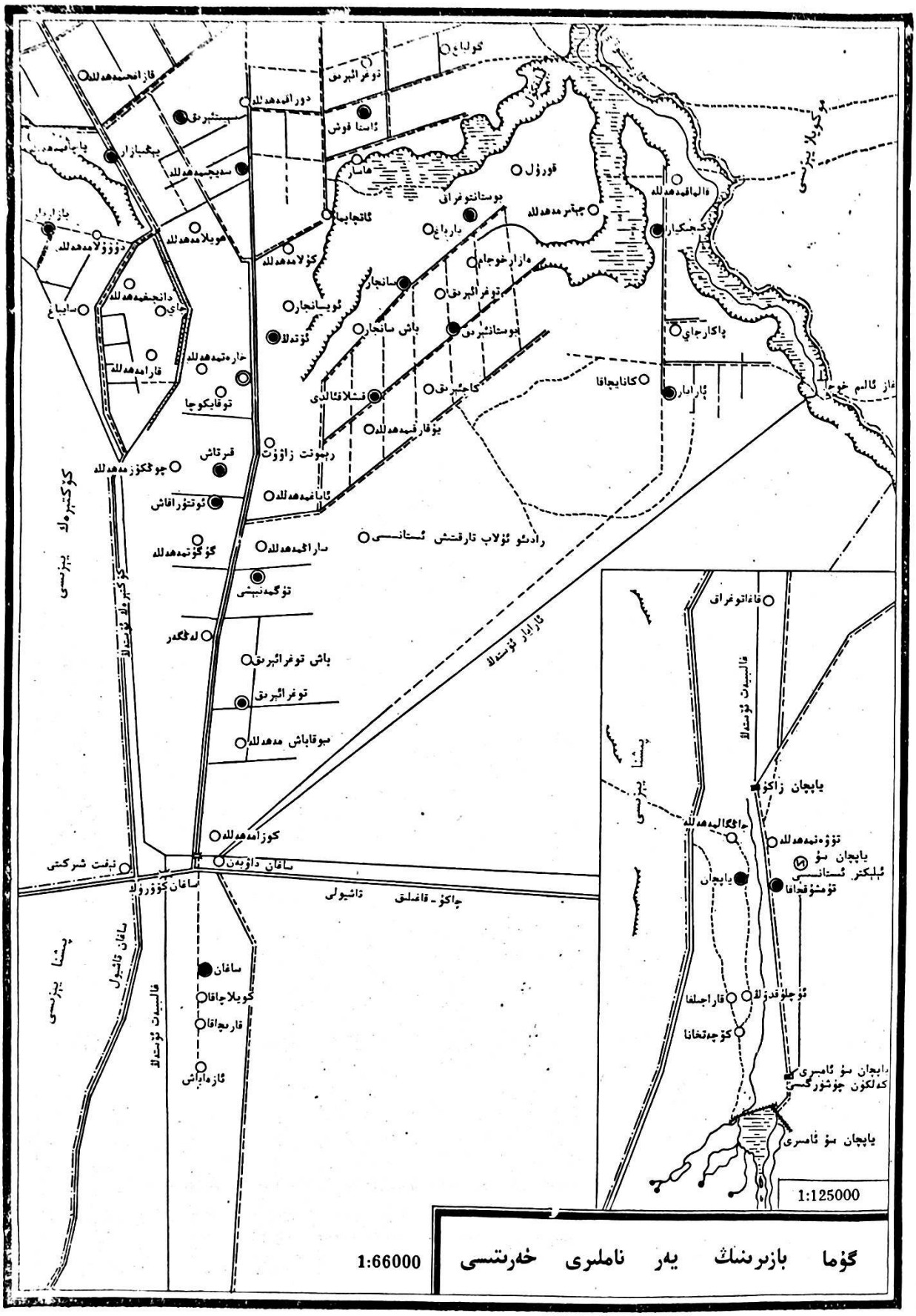
گۆما بازبرنىڭ يەر ناملىرى خەرىتسى
1:66000
1:125000

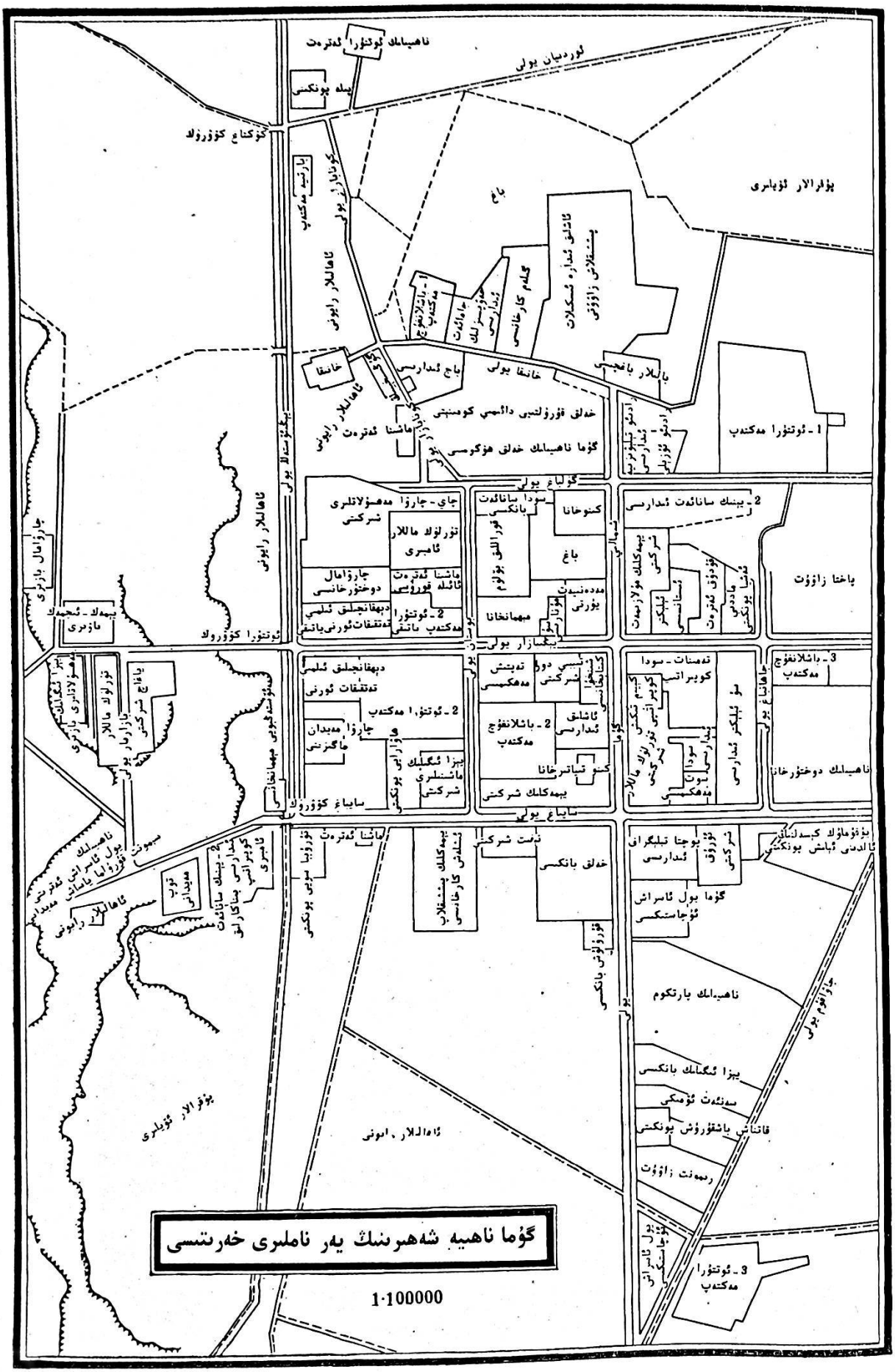
گۇما ناھىيەسى شەھىرىنىڭ يەر ناملىرى خەرىتىسى
1:100000

گۇما بازىرىنىڭ ئومۇمىي ئەھۋالى

گۇما بازىرى 1957 ـ يىلى تەسىس قىلىنغان، 1958 ـ يىلى گۈڭشېلەشكەندە ئۆزلىكىدىن ئەمەلدىن قېلىپ، ئۇنىڭغا تەۋە جايلار شۇگۇاڭ خەلق گۈڭشېسىگە قوشۇۋېتىلگەن. 1984 ـ يىلى 10 ـ ئايدا ھاكىمىيەت بىلەن گۈڭشې ئايرىلغاندا پىشەن جېن قايتا تەسىس قىلىنغان. 1985 ـ يىلى 10 ـ ئايدا نىشاندا يېزىسى بىلەن بىرلەشتۇرۇلۇپ «پىشەن جېن» دەپ ئاتالغان. 1986 ـ يىلى ئۇنىڭ نامى «گۇما بازىرى» غا ئۆزگەرتىلىپ گۇما ناھىيىسىگە قاراشلىق بولغان بولۇپ، ناھىيىنىڭ تۇرۇشلۇق ئورنى ھېسابلىنىدۇ. قارىمىقدا 22 كەنت كومىتېتى، 82 تەبىئىي كەنت بار. بازارلىق خەلق ھۆكۈمىتى جەنۇبىي گۇما يولىنىڭ غەربىي ياقىسىدا تۇرۇشلۇق. ئۇنىڭ دائىرىسى شەرقىي مېرىدىيان 77°27′ بىلەن 79°38′ ئارىلىقىدا، شىمالىي پاراللېل 35°30′ بىلەن 38°56′ ئارىلىقىدا تۇرىدۇ. ئومۇمىي يەر مەيدانى 305.6 كۋادرات كىلومېتر، جەنۇبىدىن شىمالىغىچە ئۇزۇنلۇقى تەخمىنەن 40 كىلومېتر، شەرقىدىن غەربىگىچە كەڭلىكى تەخمىنەن 15 كىلومېتر كېلىدۇ. 6008 ئائىلە ئولتۇرۇشلۇق بولۇپ، نوپۇسى 25519 (غەيرى يېزا ئىگىلىك نوپۇسى 9281). بۇنىڭ ئىچىدە ئۇيغۇرلار 23152، خەنزۇلار 2277، خۇيزۇلار 53، تاجىكلار يەتتە، قازاقلار بەش، چاۋشەنزۇ بەش، ئۆز بېك بەش، قىرغىز يەتتە، زاكزۇ تۆت، مياۋزۇ تۆت نەپەر. گۇما كەنتىنىڭ نامىنى قوللانغان.

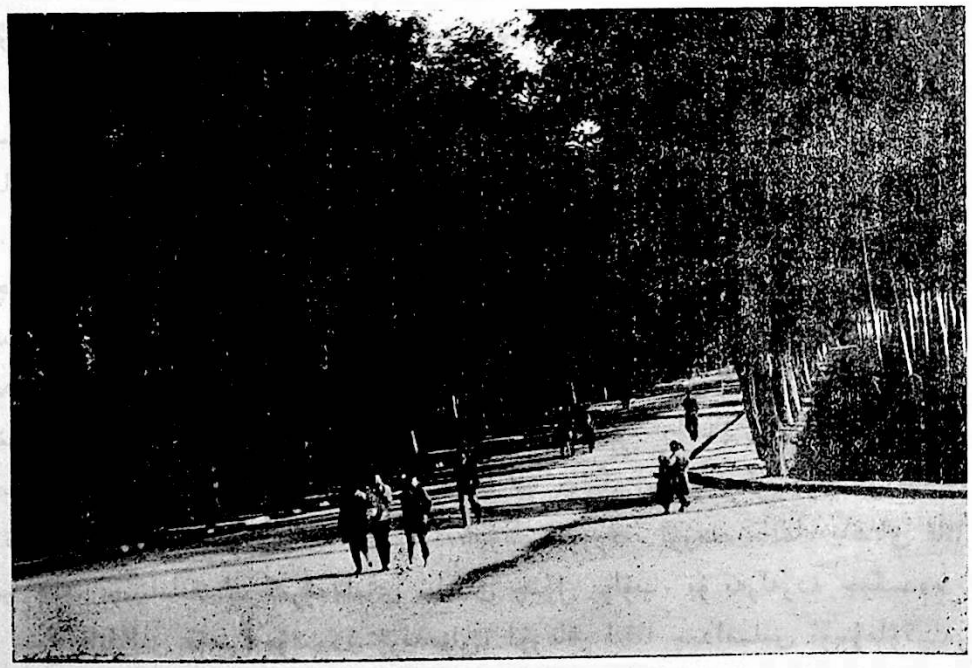

بۇك ـ باراقسان داغدام يول.

گۈما دېگەن سۆزنىڭ مەنىسى ھەققىدە «كەپىپە»، «قۇما» ۋە «گۈمانلىق جاي» دەيدىغان ئۇچ خىل گەپ بار بولۇپ، تېخىچە تەكشۈرۈپ ئىسپاتلانمىدى.

گۈما بازىرىدا گۈما ناھىيىلىك پارتىيە-ھۆكۈمەت ئورگانلىرى، ھەرقايسى كارخانا-كەسىپى، مەدەنىيەت-مائارىپ، پەن تەتقىقات، داۋالاش، جامائەت خەۋپسىزلىكى، قاتناش، سۇ ئىشلىرى، ئېلېكتر كۈچى قاتارلىق ئورۇن ئىستېمىلىرى ھەمدە ئاپتونوم رايونىغا ۋە ۋىلايەتكە بىۋاستە قاراشلىق ئورۇنلار تۈرۈشلۇق بولۇپ، گۈما ناھىيىسىنىڭ سىياسىي، ئىقتىسادىي، مەدەنىيەت مەركىزى.

گۈما بازىرى گۈما ناھىيىسىنىڭ ئوتتۇرا قىسمىدىكى بوستانلىق رايونىغا جايلاشقان، زېمىنى گۈما دەريا ئېقىنلىرى شەكىللەندۈرگەن تاشقىن لاتقىلىق تىندۈرما تۈزلەڭلىكتىن ئىبارەت. تۆت ئەتراپىنىڭ كۆپ قىسمى چۆل سايلىق. چېگرىسى ئىچىدە ئۇ يەر-بۇيەردە سازلىق بار. ئوتتۇرىچە ئېگىزلىكى 1300 مېتردىن 1400 مېترگىچە كېلىدۇ. ئىقلىمى چوڭ قۇرۇقلۇق كىلىماتىغا ياتىدۇ. تۆت پەسىل ئېنىق ئايرىلىپ تۇرىدۇ. كۈندۈز بىلەن كېچىنىڭ تېمپېراتۇرىسىكى پەرق چوڭ. يىللىق ئوتتۇرىچە تېمپېراتۇرا 11.8°C، 7-ئايدا ئەڭ يۇقىرى بولۇپ، ئوتتۇرىچە تېمپېراتۇرا 25.3°C بولىدۇ، 1-ئايدا ئەڭ تۆۋەن بولۇپ، ئوتتۇرىچە تېمپېراتۇرا 6.1°C- بولىدۇ. يىللىق ھۆل-يېغىن مىقدارى 51.3mm، قىراۋسىز مەزگىل ئوتتۇرا ھېساب بىلەن 217 كۈن، يىل بويى غەربىي شىمال شامىلى چىقىدۇ. قۇرغاق ئىسسىق، چاڭ-توزانلىق بوران بۇ رايوندىكى ئاساسلىق تەبىئىي ئاپەت ھېسابلىنىدۇ.

بازار دائىرىسىدە تۈزلەڭ بوستانلىق ئۇمۇمىي يەر مەيدانىنىڭ 92% نى ئىگىللەيدىغان بولۇپ، گۈما ناھىيىسىدىكى ئاساسلىق دېھقانچىلىق رايونلىرىنىڭ بىرى. ئۇمۇمىي تېرىم يەركۆلىمى 31236 مو، تېرىلغۇ كۆلىمى 26667 مو. ئاساسلىقى بۇغداي، كۆممىقوناق، پاختا، ماش-پۇرچاق ھەمدە كەندىر، زاغۇن، زاراڭزا قاتارلىق مايلىق زىرائەت مەھسۇلاتلىرى چىقىدۇ. 1985-يىلىدىكى ئاشلىقنىڭ ئۇمۇمىي مەھسۇلاتى 11 مىليون 336 مىڭ جىڭ، پاختا 293 مىڭ جىڭ، مايلىقدان 186 مىڭ جىڭ بولدى. يېزا ئىگىلىك ئۇمۇمىي مەھسۇلات قىممىتى 3 مىليون 356 مىڭ يۈەن بولدى.

ياپچان سۇ ئامبىرىدىن ئاجرىتىپ كېلىنىدىغان نىشاندا ئۆستىكىنىڭ سۈيى بىلەن دائىرىسى ئىچىدىكى دېھقانچىلىق قىلىنىدىغان يەرلەر سۇغىرىلىدۇ. ھاۋا كىلىماتى ۋە قۇم-شورلۇق تىندۈرما تۈپراقلىق ئالاھىدىلىكى بولغاچقا، بازار دائىرىسىدە ماتېرىيال ئورمىنى، ئوتۇنلۇق ئورمان، ئۇزۇمە ئورمىنى باغلىرىنى يېتىشتۇرۇش ۋە تىكىش تەرەققىياتى بىرقەدەر تېز. 1985-يىلى سۇنىڭ بەرپا قىلىنغان ئورمان، يېتىشتۇرۇلگەن ئورمان بەلباغلىرى 1392 مو بولغان. سېلىنغان كۆچەت 93 مو بولۇپ، ئۇنىڭ تۈرلىرى تېرەك، سۆگەت، شاپتۇل، نەشپۈت، ئۆرۈك، ئۇزۇمە، ئالما، ياڭاق قاتارلىقلار-دىن ئىبارەت. بوستانلىقنىڭ گىرۋەكلىرى سايلىق چۆل بولۇپ، بۇ يەرلەردە جىگدە، يۇلغۇن، يانتاق، چىغ قاتارلىق قۇمنى مۇقىملاشتۇرىدىغان، قۇرغاقچىلىققا چىدامىلىق ئۆسۈملۈكلەر بار. بۇ يەرلەر يەنە بازار تەۋەسىدىكى پەسىل خاراكتېرلىق چارۋىچىلىق نۇقتىلىرى ھېسابلىنىدۇ. 1985-

يەلى قوتاندىكى چوڭ-كىچىك چارۋىلارنىڭ سانى 22 مىڭ تۇياق بولدى.

ئۆز دائىرىسى ئىچىدە تىببىي دورا ماتېرىياللىرىدىن چۇچۇكبۇيا، بورىساسىقى چىقىدۇ.

بازار باشقۇرىدىغان كارخانىنىڭ قارىمىقىدا بىناكارلىق قۇرۇلۇش، گىلەم توقۇش، تۆمۈر ۋە ياغاچ سايمانلارنى ياساش، تراكتور ترانسپورتى ۋە رېمونت قىلىش، بېلىقچىلىق، بورا توقۇش، خىش پۈشۈرۈش قاتارلىق كارخانا (مەيدان)، پونكىت (ئەترەت) تارماقلىرى بار. ئاپتوموبىلدىن ئونى، ھەر خىل تېپتىكى تراكتور، توپا ئىتتىرىش ماشىنىسىدىن 73 ى، يېزا ئىگىلىك قوشۇمچە مەھسۇلاتلىرىنى پىششىقلاپ ئىشلەيدىغان ھەر خىل ماشىنىلاردىن 601 ى بار بولۇپ، ماشىنىلار-نىڭ ئومۇمىي ئات كۈچى 3884، يىللىق سانائەت ئومۇمىي ئىشلەپچىقىرىش قىممىتى 1 مىليون 615 مىڭ يۈەن.

بازار قارىمىقىدىكى دۆلەت ئىگىلىگىدىكى ۋە كوللېكتىپنىڭ سودا تور نۇقتىلىرى 237، يەككە سودىگەر 1418 ئائىلە، 1985-يىللىق سودا ئىشلىرىدىكى سېتىلىش ئومۇمىي قىممىتى 22 مىليون 678 مىڭ يۈەن بولدى.

ھازىر بىر ئوتتۇراچە مەكتەپ بار بولۇپ، ئوقۇتقۇچى-خىزمەتچىلىرى 29 نەپەر، مەكتەپتىكى ئوقۇغۇچىلار سانى 340 نەپەر. توققۇز باشلانغۇچ مەكتەپ بار بولۇپ، ئوقۇتقۇچى-خىزمەتچىلىرى 139 نەپەر، مەكتەپتىكى ئوقۇغۇچى سانى 1304 نەپەر، ئوقۇشقا كىرىش نىسبىتى 98.7%. بازارلىق شىپاخانا بىر بولۇپ، كېسەل كارىۋىتى 35، تىببىي خادىملىرى 22 نەپەر. ھەرقايسى كەنت كومىتېت-لىرىنىڭ ھەممىسىدە تىببىي ساقلىقنى ساقلاش خادىمى بار. كىنوخانا، رادىئو ئۇزىلى، مەدەنىيەت پونكىتى، كۈتۈپخانا قاتارلىقلار بار.

دائىرىسى ئىچىدىكى ئاسفالت يول ئۇدۇل ناھىيە شەھىرىگە بارىدۇ. ناھىيىلىك يولۇچىلارنى توشۇش بىكىتى، ئاپتوموبىل ترانسپورت شىركىتىنىڭ نۆۋەتچى ماشىنىلىرى قەرەرلىك تۇردە مەزكۇر بازارنىڭ ھەرقايسى كەنت، كارخانا، پونكىتلىرى ئارىلىقىدا قاتناپ تۇرىدۇ.

ئۆلچەملىك ناملىرى

گۈما ناھىيىسى

(«گۈما ناھىيىسىنىڭ ئومۇمىي ئەھۋالى»غا قارالسۇن)

گۈما بازىرى

(«گۈما بازىرىنىڭ ئومۇمىي ئەھۋالى»غا قارالسۇن)

شىمالىي گۈما يولى

ناھىيىلىك ھۆكۈمەتنىڭ شەرق تەرىپىدە، جەنۇبتىن شىمالغا سوزۇلغان، شىمالدا خانىقا يولىدىن جەنۇبتا گۈما بازارلىق ھۆكۈمەتكىچە كېلىدۇ، ئومۇمىي ئۇزۇنلۇقى 2500 مېتر، كەڭلىكى 12 مېتر، ئاسفالت يول. كوچىنىڭ ئىككى ياقىسىدا ناھىيىلىك پارتكوم، سىياسىي كېڭەش، ئىنتىزام تەكشۈرۈش كومىتېتى، يېزا ئىگىلىكىنى ماشىنىلاشتۇرۇش مەكتىپى، دېھقانچىلىق ماشىنىلىرىنى رېمونت قىلىش-ياساش زاۋۇتى، سودا-سانائەت بانكىسى، پوچتا-تېلېگراف ئىدارىسى، تۇرلۇك مالالار، يېمەكلىك، شەكەر-تاماكۇ-ھاراق، يېمەك-ئىچمەك مۇلازىمەت شىركىتى، كىنو-تىياتىرخانا، ئاشلىق ئىدارىسى، شىنخۇا كىتابخانىسى، مەدەنىيەت يۇرتى، 2-يېنىك سانائەت ئىدارىسى، رادىئو تېلېۋىزىيە ئىدارىسى، گۈما تاشيول ئۇچاستىكىسى قاتارلىقلار بار. گۈما بازىرىدىكى ئاساسلىق ئوق تاشيولنىڭ شىمالىي قىسمىدا بولغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان.

جەنۇبىي گۈما يولى

جەنۇبتىن شىمالغا سوزۇلغان، شىمالدا گۈما بازارلىق ھۆكۈمەتتىن جەنۇبتا چاكۇ-قاغىلىق تاشيولىغىچە كېلىدۇ، ئومۇمىي ئۇزۇنلۇقى 5500 مېتر، كەڭلىكى 10 مېتر، ئاسفالت يول. ئىككى ياقىسىدا ئورمانچىلىق پونكىتى، سېمونت زاۋۇتى، تېلېۋىزىيە تارقىتىش ئىستانسىسى، رادىئو ئۇلاپ تارقىتىش ئىستانسىسى ۋە بازارلىق ھۆكۈمەت، دوختۇرخانا، ئوتتۇرا-باشلانغۇچ مەكتەپ قاتارلىق بازارغا بىۋاسىتە قاراشلىق ئورگانلار بار. گۈما بازىرىدىكى ئاساسلىق ئوق تاشيولنىڭ جەنۇبىي قىسمىدا بولغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان.

يېڭىئۆستەڭ يولى

ناھىيىلىك ھۆكۈمەتنىڭ غەرب تەرىپىدە، جەنۇبتىن شىمالغا سوزۇلغان، شىمالدا ئوردىيان يولىدىن جەنۇبتا سايباغ يولىغىچە كېلىدۇ، ئومۇمىي ئۇزۇنلۇقى 1200 مېتر، كەڭلىكى 12 مېتر، ئاسفالت يول. ئىككى ياقىسىدا گۈما ناھىيىلىك پارتكوم پارتىيە مەكتىپى، ناھىيىلىك چارۋا مال دوختۇرلۇق پونكىتى، دۆلەت ئىگىلىكىدىكى چارۋىچىلىق مەيدان دۇكىنى، يەكمە تىجارەتچىلەرنىڭ دۇكانلىرى قاتارلىقلار بار. كۆكتېرەك ئۆستەڭنىڭ شەرقىي ياقىسىدا بولۇپ، يەرلىك كىشىلەر بۇ ئۆستەڭنى "يېڭىئۆستەڭ" دەپ ئادەتلەنگەچكە، بۇ يولمۇ شۇنداق ئاتالغان.

بوستان يولى

ناهىيلىك ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىدا، جەنۇبتىن شىمالغا سوزۇلغان، شىمالدا گۈلباغ يولىدىن جەنۇبتا سايباغ يولىغىچە كېلىدۇ، ئومۇمىي ئۇزۇنلۇقى 610 مېتر، كەڭلىكى 10 مېتر، ئاسفالت يول. ئىككى ياقىسىدا گۈما ناھىيىلىك خەلق قوراللىق بۆلۈمى، ناھىيىلىك 2-ئوتتۇرا مەكتەپ، ناھىيىلىك 2-باشلانغۇچ مەكتەپ، دېھقانچىلىق ماشىنىلىرى بىلەن تەمىنلەش شىركىتى، ھاۋارايى پونكىتى قاتارلىق ئورۇنلار بار. كوچىنىڭ ئىككى ياقىسىدا بۇك-باراقسان ئاكاتسىيە دەرەخلىرى بولغاچقا، شۇنداق نام بېرىلگەن.

جاھانباغ يولى

ناھىيىلىك ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىدا، جەنۇبتىن شىمالغا سوزۇلغان، شىمالدا گۈلباغ يولىدىن جەنۇبتا سايباغ يولىغىچە كېلىدۇ، ئومۇمىي ئۇزۇنلۇقى 610 مېتر، كەڭلىكى 10 مېتر، ئاسفالت يول. ئىككى ياقىسىدا ناھىيىلىك تەمىنات سودا كوپېراتسىپ پاختا-كەندىر شىركىتى قاتارلىق ئورۇنلار بار. بۇ كوچىنىڭ بويلىرى بۇرۇنقى دەۋردە «جاھانباغ» دەپ ئاتالغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق نام بېرىلگەن.

سايباغ يولى

ناھىيىلىك ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىدا، شەرقتىن غەربكە سوزۇلغان، شەرقتە ناھىيىلىك دوختۇرخانا دەرۋازىسىنىڭ شەرقى يېنىدىن غەربتە سايلىقىچە كېتىدۇ. ئومۇمىي ئۇزۇنلۇقى 2580 مېتر، كەڭلىكى 12 مېتر، ئاسفالت يول. ئىككى ياقىسىدا ناھىيىلىك دوختۇرخانا، يۇقۇملۇق كېسەللىكلەرنىڭ ئالدىنى ئېلىش پونكىتى، گۈما ئۇزۇنىيوللۇق تېلېگراف سىم ئۈچاستىكىسى، ئۇرۇق شىركىتى، سوت مەھكىمىسى، سودا ئىدارىسى، يېمەكلىكلەرنى پىششىقلاپ ئىشلەش كارخانىسى، تۇرۇبا سۇيىنى باشقۇرۇش پونكىتى قاتارلىق ئورۇنلار بار. يەرلىك كىشىلەر يولنىڭ توختىغان يېرىدىكى سايلىقا سۇ باشلاپ ئورمان بەرپا قىلغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق نام بېرىلگەن.

يېڭىبازار يولى

ناھىيىلىك ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبى تەرىپىدە، شەرقتىن غەربكە سوزۇلغان، شەرقتە جاۋاقوم يولىدىن غەربتە بازاريار يولىغىچە كېلىدۇ، ئومۇمىي ئۇزۇنلۇقى 1200 مېتر، كەڭلىكى 10 مېتر، ئاسفالت يول. كوچىنىڭ ئىككى ياقىسىدا ناھىيىلىك ماددىي ئەشيالار ئىدارىسى، قۇدۇق كولاش ئەترىتى، سۇ-ئېلېكتر ئىدارىسى، ئېلېكتر ئىستانسىسى، تەمىنات-سودا كوپېراتىپ، كۈتۈپخانا، دورا شىركىتى، خەلق ھۆكۈمەت مېھمانخانىسى، تەپتىش مەھكىمىسى، دېھقانچىلىق تېخنىكىسىنى كېڭەيتىش پونكىتى قاتارلىق ئورۇنلار بار. بۇ يولدىن ئۈدۈل 1980-يىلى يېڭىدىن قۇرۇلغان ناھىيىلىك يېزا بازار سودا مەركىزىگە بارغىلى بولىدىغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق نام بېرىلگەن.

گۈلباغ يولى

ناھىيىلىك ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىدا، شەرقتىن غەربكە سوزۇلغان، شەرقتە جاۋاقوم يولىدىن غەربتە يېڭىئۆستەڭ يولىغىچە كېلىدۇ، ئومۇمىي ئۇزۇنلۇقى 800 مېتر، كەڭلىكى 10 مېتر، ئاسفالت

يول. ئىككى ياقسىدا ناھىيىلىك 1-ئوتتۇرا مەكتەپ، ناھىيىلىك رادىئو ئۇزىلى، قول سانائەت بىرلەشمە كوپىراتىپىنىڭ ياغاچچىلىق-بىناكارلىق كوپىراتىپى، كىنو فىلىم قويۇش-تارقىتىش شىركىتى، گۇما ناھىيىلىك خەلق ھۆكۈمىتى، گۇما ناھىيىلىك خەلق قۇرۇلتىيى دائىمىي كومىتېتى، ئەمگەك مۇلازىمەت شىركىتىنىڭ دوكسنى، يېزا-بازار كارخانىلىرى تەمىنات-سودا شىركىتى، تەمىنات-سودا كوپىراتىپى چاي-چارۋا مەھسۇلاتلىرى شىركىتى، سودا-سانائەت بانكىسى گۇلباغ يولى ئامانەت پونكىتى، سودا-سانائەتنى مەمۇرىي باشقۇرۇش ئىدارىسى قاتارلىق ئورۇنلار بار. بۇ كوچىنىڭ شەرقى ئۇچى يېزا-كەنتلەرنىڭ چوڭ يولىغا ئۇلىشىپ ئۇدۇل گۇلباغ كەنتىگە كېتىدىغانلىقى ئۇچۇن، شۇنداق ئاتالغان.

خانىقا يولى

ناھىيىلىك ھۆكۈمەتنىڭ شىمالىدا. شەرقتىن غەربكە سوزۇلغان، شەرقتە گۇما يولىدىن غەربتە خانىقاغىچە كېلىدۇ، ئومۇمىي ئۇزۇنلۇقى 730 مېتر، كەڭلىكى 7 مېتر، ئاسفالت يول. ئىككى ياقسىدا ناھىيىلىك بالىلار باغچىسى، ئاشلىق-مايلىقنى پىششىقلاپ ئىشلەش زاۋۇتى، ئاشلىق ئىدارە ئىسكىلات، تەمىنات-سودا بىرلەشمە كوپىراتىپ 1-گىلەم كارخانىسى، جامائەت خەۋپسىزلىك ئىدارىسى، ناھىيىلىك 1-باشلانغۇچ مەكتەپ قاتارلىق ئورۇنلار بار. بۇ كوچا ناھىيە شەھىرى ئىچىدىكى چوڭ مەسچىت بولغان خانىقاغا ئۇدۇل بارىدىغانلىقى ئۇچۇن، شۇنداق نام بېرىلگەن.

كونابازار يولى

ناھىيىلىك ھۆكۈمەتنىڭ غەرب تەرىپىدە، جەنۇبتىن شىمالغا سوزۇلغان، جەنۇبتا گۇلباغ يولىغا ئۇلىنىدۇ، شىمالدا خانىقا يولىدىن كېسىپ ئۆتۈپ ئوردىيان يولىدا توختايدۇ. ئومۇمىي ئۇزۇنلۇقى 450 مېتر، كەڭلىكى 8 مېتر، خانىقا يولىنىڭ جەنۇبىدىكى قىسمى ئاسفالت يول، شىمالدىكى قىسمى شېغىل يول. ئىككى يېقىدا ناھىيىلىك ئاپتوموبىل ئەترىتى، بازارلىق تەمىنلەش كوپىراتىپ، ناھىيىلىك باج ئىدارىسى، شەھەر پەيچۇسو، دۆلەت بىلەن خۇسۇسلار شېرىكچىلىكىدىكى ماگىزىن، بىكتۇەن گۇما دېھقانچىلىق مەيدانىنىڭ ئىش بېجىرىش ئورنى قاتارلىق ئورۇنلار بار. بۇ كوچا جەنۇبتىن شىمالغا قاراپ ناھىيە شەھىرىنىڭ كونا بازىرىدىن ئۆتىدىغانلىقى ئۇچۇن شۇنداق نام بېرىلگەن.

ئوردىيان يولى

ناھىيىلىك ھۆكۈمەتنىڭ شىمالىدا، شەرقتىن غەربكە سوزۇلغان، غەربتە يېڭىئۆستەڭ يولىدىن شەرقتە جاۋاقوم يولىغىچە كېلىدۇ، ئومۇمىي ئۇزۇنلۇقى 2000 مېتر، كەڭلىكى 6 مېتر، شېغىل يول. ئىككى ياقسىدا قوراللىق ساقچى گۇما ئوتتۇرا ئەترىتى، ناھىيىلىك سىياسىي مەكتەپ، ناھىيىلىك سولاقخانا قاتارلىق ئورۇنلار بار. كۆكتېرەك يېزا ئوردىيان كەنتىنىڭ جەنۇبىي ياقسىدا بولغاچقا، شۇنداق نام بېرىلگەن.

بازاريار يولى

ناھىيىلىك ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىدا، جەنۇبتىن شىمالغا سوزۇلغان، شىمالدا يېڭىبازار

يولدىن جەنۇبتا سايباغ يولىغچە كېلىدۇ، ئومۇمىي ئۇزۇنلۇقى 400 مېتر، كەڭلىكى 10 مېتر، ئاسفالت يول. ئىككى تەرىپى يېزا سودا بازىرى، يەنە ياغاچ شىركىتى، ناھىيىلىك يول ئاسراش ئەترىتى قاتارلىقلار بار. بۇ كوچا 1980 ـ يىلى يېڭىدىن قۇرۇلغان ناھىيىلىك يېزا سودا بازار مەركىزىنىڭ ئىچىدە بولغاچقا، شۇنداق نام بېرىلگەن.

جاۋاقوم يولى

ناھىيىلىك ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىدە، جەنۇبتىن شىمالىغا سوزۇلغان، شىمالدا ئوردىيان يولىدىن جەنۇبتا گۈما يولىغچە كېلىدۇ، ئومۇمىي ئۇزۇنلۇقى 2600 مېتر، كەڭلىكى 8 مېتر، توپا يول، ئىككى تەرىپى ئېتىزلىق ۋە كەنت. مەنىسى «ئالا قۇم». شۇ يەرلىك ئاھالىنىڭ ئاتاپ ئادەتلەنگىنى بويىچە نام بېرىلگەن.

گۈما ناھىيىلىك بازار سودا مەركىزى

ناھىيىلىك ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 1.5 كىلومېتر كېلىدۇ. كۆلىمى 119 مو. تۇرلۇك مالالار، گۆش، ئاشلىق، چارۋا، يېمەك ـ ئىچىمەك، ئوتۇن، مېۋە ـ چېۋە، كونا مالالار قاتارلىق كۆپ خىل بازارلار بار. ھەر ھەپتىنىڭ يەكشەنبە كۈنى بازار بولىدۇ. بۇ سودا مەركىزى 1980 ـ يىلى قۇرۇلغان. ناھىيە بويىچە ئەڭ چوڭ يېزا سودا بازىرى بولغاچقا، شۇنداق نام بېرىلگەن.

نىشاندا كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: خارەتمەھەللە

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 0.5 كىلومېتر كېلىدۇ. تۈزلەڭلىككە جايلاشقان. قارىمىقىدا تۆت كەنت بار، 220 ئائىلە، 891 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 1157 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتلىرى بۇغداي، كۆممىقوناق، پاختا، مايلىقدان، قوغۇن ـ تاۋۇز، مېۋە، ئوتياش قاتارلىقلاردىن ئىبارەت. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. مەنىسى «نىشانلانغان جاي». خارەتمەھەللە كەنتىدىكى بىر نۇقتىنىڭ نامى «نىشاندا» بولۇپ، كەنت كومىتېتىنىڭ تۇرۇشلۇق جايى.

تەخمىنەن 1840 ـ يىللىرى ئەتراپىدا، شۇ يەرلىك ئامبال سىبەگ قاتارلىقلار مۇشۇ جايغا ناھىيە ياموُلى سېلىشنى پىلان قىلغانلىقى سەۋەبىلىك شۇنداق ئاتالغان. 1958 ـ يىلى 1 ـ دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان، 1978 ـ يىلى نىشاندار دادۇي دەپ ئۆزگەرتىلگەن (شۇ يىلى بىر قىسمى ئايرىلىپ چىقىپ ئۆتەڭ دادۇي بولغان). 1982 ـ يىلى نىشاندا دادۇي دەپ توغرىلانغان. 1985 ـ يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

خارەتمەھەللە

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 0.5 كىلومېتر كېلىدۇ. 61 ئائىلە، 223 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 265 مو. بۇرۇندا بۇ يەردە ياغاچچىلار كۆپ بولغىنى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان.

جاي

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 1.1 كىلومېتر كېلىدۇ. 61 ئائىلە، 233 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 301 مو. مەنىسى «مازار بار يەر». بۇ يەرنىڭ غەرب تەرىپىدە مازار بولغاچقا

شۇنداق ئاتالغان.

بويياقمەھەللە

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ شىمالىغا 1.7 كىلومېتر كېلىدۇ. 49 ئائىلە، 219 نوپۇسى بار، تېرىلغۇ يېرى 209 مو. بۇرۇن بۇ يەردە بويياقچى كۆپ بولغاچقا شۇنداق ئاتالغان.

ھويلامەھەللە

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ شىمالىغا 1.6 كىلومېتر كېلىدۇ. 49 ئائىلە، 207 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 210 مو. بۇ يەردە ئاھالە كۆپ، ھويلا-ئارامىلار زىچ بولغاچقا شۇنداق ئاتالغان.

تۇرۇشلۇق ئورنى: ئاتچاپما

ئاستاقوش كەنت كومىتېتى

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 1.9 كىلومېتر كېلىدۇ. تۈزلەڭلىكە جايلاشقان. قارىمىقىدا تۆت كەنت بار. 287 ئائىلە، 1552 نوپۇس بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 2178 مو. ئاساسلىقى بۇغداي، كۆممىقوناق، پاختا، مايلىقدان، قوغۇن-تاۋۇز، ئوتياش چىقىدۇ، قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. بۇرۇن بۇ يەردە ئارانلا يەتتە ئائىلە بولۇپ، كېيىنچە ئاھالىسى كۆندىن-كۈنگە كۆپەيىپ بارغاچقا شۇنداق ئاتالغان. 1958-يىلى 2-دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان، 1978-يىلى ئاستاقوش دادۇي دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان. 1981-يىلى بىر قىسمى ئايرىلىپ «گۈلباغ دادۇي» بولغان. 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

ئاتچاپما

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 1.9 كىلومېتر كېلىدۇ. 74 ئائىلە، 352 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 580 مو. ئەسلى بۇ يەر تۈزلەڭ تاشلىق بولۇپ، كىشىلەر بۇ يەردىن ئات مېنىپ ئۆتكەندە قامچا ئوينىتىپ چاپتۇرۇپ ئۆتىدىغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

كۆلامەھەللە

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 1.4 كىلومېتر كېلىدۇ. 85 ئائىلە، 399 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 555 مو. ئەڭ دەسلەپ بۇ يەرگە كېلىپ ئولتۇراقلاشقان مۇسا دېگەن كىشى كۆلا ئېتىشكە ئۇستا بولغاچقا «كۆلا» (چىغ ئارغامچا) لەقىمى سىڭىپ، كېيىن كەنت نامى بولۇپ قالغان.

ھاسار

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 2.5 كىلومېتر كېلىدۇ. 65 ئائىلە، 257 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 619 مو. مەنىسى «سېپىل». بۇرۇن بۇ يەردە سېپىل بولغانمىش، شۇڭا شۇنداق ئاتالغان.

كويەكمەھەللە

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 2.6 كىلومېتر كېلىدۇ. 53 ئائىلە 244 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 433 مو. بۇرۇن بۇ يەردىكى كىشىلەر ئۆشكە تېرىسىدە ئېتىلگەن كويەك بىلەن تۆمۈرچىلىك قىلىشتا مەشھۇر بولغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان.

سانجار كەنت كومىتېتى تۈرۈشلۇق ئورنى: سانجار كۆلبېشى

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىگە 1.9 كىلومېتر كېلىدۇ. تۈزلەڭلىككە جايلاشقان، قارىمىقىدا تۆت كەنت بار، 234 ئائىلە، 974 نوپۇسى بار، دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 1953 مو، ئاساسلىقى بۇغداي، كۆممىقوناق، پاختا، مايلىقدان چىقىدۇ. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. ياڭاق ئالاھىدە مەھسۇلاتى ھېسابلىنىدۇ. ئائىلە قول ھۈنەرۋەنچىلىكىدىن كىگىزچىلىك، كۆنچىلىك، ئاياغ كېيىم تىكىش بىرقەدەر تەرەققىي قىلغان. چوڭ-كىچىك تراكتوردىن بىرىدىن بار، سانجار كەنتىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان. 1958-يىلى 3-دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. 1978-يىلى «باش سانجار دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىلگەن. 1982-يىلى نامى «سانجار دادۇي»گە ئۆزگەرتىلگەن. 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

سانجار كۆلبېشى

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىگە 1.8 كىلومېتر كېلىدۇ. 59 ئائىلە، 251 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 473 مو. بۇ يەر سانجار كەنتىدىكى بىر كۆلنىڭ ئەتراپى بولغاچقا شۇنداق ئاتالغان.

سانجار

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىگە 1.9 كىلومېتر كېلىدۇ. 59 ئائىلە 237 نوپۇسى بار، تېرىلغۇ يېرى 507 مو. ئەڭ بۇرۇن بۇ يەرگە كېلىپ ئولتۇرغان كىشىنىڭ ئىسمى «سانجىرا» بولۇپ، ئۇ ئۆلگەندىن كېيىن مۇشۇ يەرگە دەپنە قىلىنغان ئىكەن، كىشىلەر ئۇنىڭ ئىسمىنى كەنتىنىڭ نامى قىلىپ قوللانغان.

ياربىاغ

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىگە 2.4 كىلومېتر كېلىدۇ. 63 ئائىلە، 571 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 227 مو. بۇ يەر ئەسلىدە چوڭقۇر يارلىق بولۇپ، كېيىن كىشىلەر يارنى تىندۇرۇپ يەر ئېچىپ باغ-ئوتاق پەيدا قىلغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

باش سانجار

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىگە 2 كىلومېتر كېلىدۇ. 53 ئائىلە، 219 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 402 مو. بۇ يەر سانجار كەنتىنىڭ باش تەرىپىگە جايلاشقانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان.

ئارايار كەنت كومىتېتى تۈرۈشلۇق ئورنى: كانايچاقا

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 4.1 كىلومېتر كېلىدۇ، تۈزلەڭلىككە جايلاشقان، قارىمىقىدا تۆت كەنت بار. 177 ئائىلە، 689 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 1964 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتلىرى بۇغداي، كۆممىقوناق، پاختا، مايلىقدان، قوغۇن-تاۋۇز، ئوتياش قاتارلىقلار. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. مەنىسى: «ئىككى يارنىڭ ئوتتۇرىسى». زېمىنى ئىككى چوڭ يارنىڭ ئارىلىقىدا بولغاچقا شۇنداق ئاتالغان. 1985-يىلى 4-دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. 1978-يىلى «ئارايار دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىلگەن (1981-يىلى ئۇنىڭ بىر قىسمى ئايرىلىپ 17-دادۇي بولغان)، 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت

كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

كانايچاقا

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 4.1 كىلومېتر كېلىدۇ. 47 ئائىلە، 175 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 524 مو. ئەڭ ئاۋۋال بۇ يەردە ئولتۇراقلاشقان «شېكەرۋاي كاج» دېگەن كىشىنىڭ ئاۋازى ئۇنلۇك بولغاچقا ئۇنىڭغا "كاناي" لەقىمى سىڭىپ، كېيىنچە بۇ سۆز كەنت نامى بولۇپ قالغان.

چېقىرمەھەللە

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 4 كىلومېتر كېلىدۇ. 34 ئائىلە، 135 نوپۇسى بار، تېرىلغۇ يېرى 462 مو. بۇرۇن بۇ يەردە چېقىر كۆزلۈك ئادەملەر كۆپ بولغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان.

بورىچىمەھەللە

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 4.4 كىلومېتر كېلىدۇ. 48 ئائىلە 176 نوپۇسى بار، تېرىلغۇ يېرى 464 مو. بۇرۇندا بۇ يەردىكى كىشىلەرنىڭ كۆپۈنچىسى بورا توقۇشنى كەسىپ قىلغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان.

قالماقمەھەللە

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا 4 كىلومېتر كېلىدۇ. 48 ئائىلە، 203 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 514 مو. ئەڭ دەسلەپتە بۇ يەرگە كېلىپ ئولتۇراقلاشقان يولداشۇاي دېگەن كىشىنىڭ مىجەزى كاج بولغانلىقى ئۈچۈن باشقىلار ئۇنى «قالماق» دەپ ئاتاپ، كېيىن ئۇ سۆز كەنت نامى بولۇپ قالغان.

قىشلاقئالدى كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: كامارئېچىق

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 1.4 كىلومېتر كېلىدۇ. تۇزلەڭلىككە جايلاشقان. قارىمىقدا تۆت كەنت بار. 207 ئائىلە، 751 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 2284 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، پاختا، مايلىقدان. قوغۇن-تاۋۇز ۋە ئوتياش، بېدە قاتارلىقلارمۇ تېرىلىدۇ. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. ئائىلە قول ھۈنەرۋەنچىلىكى بىرقەدەر تەرەققىي قىلغان. 210 مو كۆچەتلىكى بار. چوڭ تراكتوردىن بىرى بار. ئەڭ ئاۋۋال «بىلال خوجا» دېگەن كىشى بۇ يەرگە كېلىپ ئولتۇراقلىشىپ، گەمە كولاپ قىشنى ئۆتكۈزگەن، كېيىن ئۇ گەمىنىڭ ئالدىدا كەنت پەيدا بولغان ئىكەن. شۇ سەۋەبتىن شۇنداق ئاتالغان.

1958-يىلى 5-دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. 1978-يىلى «قىشلاقئالدى دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان (1980-يىلى بىر قىسمى ئايرىلىپ چېقىر 14-دادۇي بولغان)، 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

كامارئېچىق

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 1.4 كىلومېتر كېلىدۇ. 60 ئائىلە، 200 نوپۇسى بار.

تېرىلغۇ يېرى 570 مو. بۇ يەردە سۇ ئايرىلىدىغان بىر ئېچىق بولغان ھەمدە بۇ يەردىكىلەرنىڭ كۆپۈنچىسىنىڭ لەقمى «كامار» بولغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان.

يۇقارقىمەھەللە

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 1.4 كىلومېتر كېلىدۇ، 48 ئائىلە 193 نوپۇسى بار، تېرىلغۇ يېرى 521 مو. قىشلاقئالدى كەنتنىڭ يۇقارقى تەرىپىگە جايلاشقانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان.

لەڭگەرئېرىق

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 2.2 كىلومېتر كېلىدۇ. 57 ئائىلە، 192 نوپۇسى بار تېرىلغۇ يېرى 785 مو. تارىختا بۇ يەردە لەڭگەر بولغان ھەم ئۇنىڭ قېشىدا ئېرىق بولغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان.

كاجئېرىق

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 1.9 كىلومېتر كېلىدۇ. 42 ئائىلە، 166 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 448 مو. ئەڭ دەسلەپتە بىر بۆلۈك مەجەزى كاج ئادەملەر بۇ يەرگە كېلىپ ئېرىق چېپىپ ئولتۇراقلىشىپ كەنت ھاسىل بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

تۇڭگەنبېشى كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: سارائىمەھەللە

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 1.8 كىلومېتر كېلىدۇ. تۇزلەڭلىككە جايلاشقان. قارىمىقىدا ئۈچ كەنت بار. 151 ئائىلە، 490 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 1179 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، پاختا، مايلىقدان بولۇپ، يەنە قوغۇن-تاۋۇز، مېۋە، ئوتياش قاتارلىقلارمۇ چىقىدۇ. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. چوڭ-كىچىك تراكتورىدىن بىردىن بار. بۇرۇن بۇ يەردە سۇ تۇڭمىنى بولۇپ، كېيىن ئۇنىڭ ئەتراپىدا كەنت پەيدا بولغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان. 1958-يىلى 6-دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. 1978-يىلى «تۇڭگەنبېشى دادۇى» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان. 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

سارائىمەھەللە

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 1.8 كىلومېتر كېلىدۇ. 53 ئائىلە 177 نوپۇسى بار، تېرىلغۇ يېرى 382 مو. ئەڭ بۇرۇن بۇ يەردە ئولتۇراقلاشقان «ئاخۇن ئاكام» دېگەن كىشىنى غەلە-پاراق تاپشۇرمىدىك، دەپ يامۇلغا ئاپارغاندا، ئۇ كىشى ئامبالىغا كەينىنى قىلىپ تۇرۇپ سالام بەرگەن، ئەمەلدارلار ئۇنى ساراڭ ئىكەن دەپ يامۇلدىن قوغلاپ چىقىرىۋەتكەن ئىكەن. شۇ سەۋەبتىن شۇنداق نام ئالغان.

پاگىرمەھەللە

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 2.1 كىلومېتر كېلىدۇ. 49 ئائىلە، 152 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 418 مو. بۇرۇن بۇ جايدىكى كىشىلەرنىڭ كۆپۈنچىسىنىڭ لەقمى «پاگىر» بولغانلىقى ئۈچۈن، كېيىنچە بۇ سۆز كەنتنىڭ نامىغا ئايلىنىپ قالغان.

ئايياغمەھەللە

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 1.3 كىلومېتر كېلىدۇ. 49 ئائىلە، 161 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 379 مۇ. بۇ يەر تۈگمەنبېشى كەنتىنىڭ ئايياغ تەرىپىگە جايلاشقانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان

قىرتاش كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: پاڭمەھەللە

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 1 كىلومېتر كېلىدۇ. تۈزلەڭلىككە جايلاشقان. قارىمىقىدا ئۈچ كەنت بار. 104 ئائىلە، 317 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 901 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، پاختا، مايلىقدان، قوشۇمچە ئورمانچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. قىرتاش كەنتىنىڭ نامىنى قوللانغان. 1958 ـ يىلى 7 ـ دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. 1978 ـ يىلى «قىرتاش دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان. 1982 ـ يىلى ئوتتۇراقاش بۆلۈنۈپ چىقىپ 19 ـ دادۇي بولغان. 1985 ـ يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

پاڭمەھەللە

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 1 كىلومېتر كېلىدۇ. 33 ئائىلە 115 نوپۇسى بار، تېرىلغۇ يېرى 316 مۇ. ئەڭ ئاۋۋال بۇ يەرگە كېلىپ ئولتۇراقلاشقان بىر ئائىلە كىشىنىڭ ئالتە بالىسىنىڭ قولىغا پاڭ بولغانلىقى ئۈچۈن «پاڭ» لەقىمى سىڭگەن ۋە كېيىنچە كەنت نامى بولۇپ قالغان.

قىرتاش

بازارلىق ھۆكۈمەت تۇرۇشلۇق جاي. بازارغا بىۋاستە قاراشلىق بولغان دوختۇرخانا، ئوتتۇرا مەكتەپ، چارۋا مال دوختۇرخانىسى، بانكا تىجارەت پونكتى، كارخانا قاتارلىق ئورۇنلار ۋە ناھىيىلىك يېزا ئىگىلىكىنى ماشىنلاشتۇرۇش مەكتىپى، توك بېسىمنى ئۆزگەرتىش ئورنى قاتارلىقلار بار. 623 ئائىلە، 1721 نوپۇسى بار. خەنزۇدىن بەش كىشى بار. ئاھالىنىڭ كۆپ سانلىقى تىجارەت ۋە قول سانائەت بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. بۇرۇندا بۇ يەردە شەرقتىن غەربكە كەتكەن ئۆزۈنلۇقى 200 مېتر، كەڭلىكى 2.5 مېتر كېلىدىغان تاش قىر بولغان ۋە كېيىنچە ئۇنىڭ ئىككى ياقىسىدا كەنت پەيدا بولغان. شۇ سەۋەبتىن ئاشۇنداق ئاتالغان.

چوڭكۆزمەھەللە

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا 1.2 كىلومېتر كېلىدۇ. 28 ئائىلە، 86 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 287 مو. ئىلگىرى بۇ يەردە ھەسەن ئاخۇن دېگەن كىشىنىڭ ئائىلىسى باي بولۇپ، ئۇ ئۆزىنى چوڭ تۇتقاچقا «چوڭكۆز» دەپ لەقەم سىڭىپ قالغان. كېيىن ئۇ سۆز كەنت نامىغا ئايلىنىپ قالغان.

تۆۋايكوچا

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىگە 0.3 كىلومېتر كېلىدۇ. 43 ئائىلە، 126 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 302 مو. بۇ يەردە ئاھالە زىچ، قالايمىقان ئولتۇراقلاشقان، كوچىلىرى ئەگرى ـ بۈگرى بولغاچقا شۇنداق ئاتالغان.

يايچان كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: ۋەخپەئېرىق

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 16.3 كىلومېتر كېلىدۇ. يەر تۈزۈلۈشى جەنۇبتىن

شىمالغا پەسىيىپ بارىدۇ. قارىمىقىدا تۆت كەنت بار. 113 ئائىلە، 457 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 1687 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆمىقوناق، پاختا، مايلىقدان. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. چۇچۇكبۇيا چىقىدۇ. ئەسلىدە بۇ يەر «ياپچان» دەيدىغان ئۆسۈملۈك كۆپ ئۇنىدىغان چوڭقۇر جىلغا بولۇپ، كېيىنچە كەنت پەيدا بولغاندا ئۇ سۆز كەنتكە نام بولۇپ قالغان. 1958 ـ يىلى 8 ـ دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. 1978 ـ يىلى «ياپچان دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان (1982 ـ يىلى ئۇنىڭ بىر قىسمى بۆلۈنۈپ چىقىپ تۇمشۇقتالدى دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان)، 1985 ـ يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

ۋەخپەئېرىق

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 16.3 كىلومېتر كېلىدۇ. 47 ئائىلە، 184 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 550 مو. 400 يىل ئىلگىرى يېقىن ئەتراپتىكى مەھەللە ئاھالىسى بۇ يەرنى مېچىتقا ۋەخپە قىلىپ بەرگەن ھەمدە بىر ئېرىق چېپىلغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

ئۇچلۇقدۆڭ

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 16.8 كىلومېتر كېلىدۇ. 30 ئائىلە، 101 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 563 مو. بۇ يەردە بىر ئۇچلۇق دۆڭ بولغان، كېيىن كەنت ھاسىل بولغاندا كەنتكە نام بولۇپ قالغان.

جاڭگالمەھەللە

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 15.2 كىلومېتر كېلىدۇ. 25 ئائىلە، 96 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 341 مو. ئىلگىرى بۇ يەر جاڭگال بولۇپ، كېيىن كەنت پەيدا بولغان. شۇ سەۋەبتىن شۇنداق ئاتالغان.

قاراجىلغا

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 16.7 كىلومېتر كېلىدۇ. 16 ئائىلە، 76 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 227 مو. بۇ يەردە بۇلاق سۇيى ئاقىدىغان جىلغا بولۇپ، كىشىلەر بۇلاق سۇيىنى «قارا سۇ» دەپ ئاتىغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق نام ئالغان.

يېڭىبازار كەنت كومىتېتى

تۇرۇشلۇق ئورنى: قۇمئېرىق

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ شىمالىغا 2.7 كىلومېتر كېلىدۇ. تۈزلەڭلىككە جايلاشقان. قارىمىقىدا تۆت كەنت بار. 270 ئائىلە، 1014 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 1025 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتلىرى بۇغداي، كۆمىقوناق، پاختا، مايلىقدان. يەنە قوغۇن ـ تاۋۇز، مېۋە، ئوتياش، بېدە قاتارلىقلارمۇ تېرىلىدۇ. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. ئائىلە قوشۇمچە كەسىپلىرىمۇ بىرقەدەر تەرەققىي قىلغان. 1980 ـ يىلى يېڭىدىن قۇرۇلغان ناھىيىلىك يېزا سودا بازار مەركىزى بۇ كەنتنىڭ دائىرىسىدە بولغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان.

قۇمئېرىق

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ شىمالىغا 2.7 كىلومېتر كېلىدۇ. 60 ئائىلە، 192 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 193 مو. بۇ يەردە بىر ئېرىق بولۇپ، دائىم قۇم لاتقىلىرىنى ئېقىتىپ كېلىدىكەن. كېيىنچە ئېرىق بويىدا كەنت پەيدا بولغان. شۇ سەۋەبتىن شۇنداق ئاتالغان.

قارامەھەللە

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي شىمالىغا 1 كىلومېتر كېلىدۇ. 68 ئائىلە، 234 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 251 مو. ئەڭ ئاۋۋال بۇ يەرگە ئەملا ھاجى ئاتلىق بىر كىشى كېلىپ ئولتۇراقلاشقان. ئۇنىڭ ئائىلىسىدىكىلەرنىڭ رەڭگى قارا بولغاچقا ئۇلارغا «قارا» لەقەم سۈپىتىدە قالغان. كېيىن بۇ لەقەم كەنتكە نام بولۇپ قالغان.

دانجىغمەھەللە

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي شىمالىغا 1.5 كىلومېتر كېلىدۇ. 66 ئائىلە، 280 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 270 مو، مەنىسى «دان جىق». ئەڭ ئاۋۋال بۇ يەرگە قۇربان دېگەن كىشى كېلىپ ئولتۇراقلاشقان. ئۇ دېھقانچىلىققا ماھىر بولۇپ، ھەر يىلى ئاشلىقىتىن نۇرغۇن ھوسۇل ئالغان. كىشىلەر ئۇنى «دانى جىق» دەپ ئاتاپ، ئۇ سۆزنى كەنتكە نام قىلىۋالغان ۋە كېيىن ئۇ سۆز تەدرىجىي ئۆزگىرىپ «دانجىغ» بولۇپ قالغان.

پاچاقمەھەللە

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي شىمالىغا 3.3 كىلومېتر كېلىدۇ. 76 ئائىلە، 308 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 311 مو. ئەڭ دەسلەپتە «مەمەت ھاجى» دەيدىغان ئۇزۇن پاچاق بىر كىشى بۇ يەرگە كېلىپ ئولتۇراقلاشقان ۋە «پاچاق» دەپ لەقەم قويۇلۇپ قالغان. كېيىن ئۇ كەنتكە نام بولۇپ قالغان.

سېيىتئېرىق كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: سېيىتئېرىق

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 2.8 كىلومېتر كېلىدۇ. تۇزلەشكەن جايلاشقان. قاردىمقىدا ئۇچ كەنت بار. 152 ئائىلە 657 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 925 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆمىسقوناق، پاختا، مايلىقدان. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. تەكە شاپتۇل ئالاھىدە مەھسۇلاتى ھېسابلىنىدۇ. تۇرۇشلۇق كەنتنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان. 1958 ـ يىلى 10 ـ داۋۇي بولۇپ قۇرۇلغان. 1978 ـ يىلى «سېيىتئېرىق داۋۇي» دەپ ئۆزگەرتىلگەن، 1985 ـ يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

سېيىتئېرىق

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 2.8 كىلومېتر كېلىدۇ. 57 ئائىلە 240 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 350 مو. دەسلەپتە سېيىت دېگەن كىشىنىڭ باشلامچىلىقىدا بۇ يەردىن ئېرىق چېپىلىپ يەر ئېچىلىپ، كېيىن كەنت پەيدا بولغان ۋە "سېيىت ئېرىق" دەپ ئاتىلىپ كەنتكە نام بولۇپ قالغان.

يالاڭمەھەللە

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 3.2 كىلومېتر كېلىدۇ. 70 ئائىلە، 319 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 335 مو. ئەڭ بۇرۇن بۇ يەرگە كېلىپ ئولتۇراقلاشقان تۇردى ئاخۇن دېگەن كىشىنىڭ لەقىمى «يالاڭ» بولغاچقا، كېيىن ئۇ سۆز كەنتنىڭ نامى بولۇپ قالغان.

دوراقمەھەللە

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 2.9 كىلومېتر كېلىدۇ. 25 ئائىلە، 98 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 240 مو. «دوراق» لەقەملىك بىر كىشى تۆت ئائىلىلىكنى باشلاپ كېلىپ بۇ يەردە ئولتۇراقلىشىپ كەنت ھاسىل بولغان.

سەيچىمەھەللە كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: يېڭىبازار

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 2.3 كىلومېتر كېلىدۇ. تۈزلەڭلىككە جايلاشقان. قارىمىقىدا ئۈچ كەنت بار. 163 ئائىلە، 980 نوپۇسى بار. بۇلارنىڭ ئىچىدە ئۆزبېك ئالتە، خەنزۇ بىر نەپەر. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 1154 مو، ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆمەمىقوناق، پاختا، مايلىقدان، ئوتياش، قوغۇن-تاۋۇز، مېۋە قاتارلىقلار. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. قول سانائەت بىرقەدەر تەرەققىي قىلغان. كەنتتە گىلەم كارخانىسى بار. ئاپتوموبىل، تراكتورىدىن بىردىن بار. 1958-يىلى 11-دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. 1978-يىلى «يېڭىبازار دادۇي» دەپ ئاتالغان، 1982-يىلى «سەيچىمەھەللە دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىلگەن. 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتى بولغان.

يېڭىبازار

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 2.6 كىلومېتر كېلىدۇ. 51 ئائىلە، 343 نوپۇسى بار. بۇنىڭ ئىچىدە خەنزۇ بىر ئائىلە بىر نوپۇس. تېرىلغۇ يېرى 520 مو. 1970-يىلى ناھىيىنىڭ شەھەر رايونى كېڭەيتىلگەندە ناھىيىنىڭ ئاساسلىق سودا ئورۇنلىرى مۇشۇ مەھەللە تەۋەسىگە يۆتكىلىپ يېڭى بازار پەيدا بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

پەتەكمەھەللە

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 2.3 كىلومېتر كېلىدۇ. 64 ئائىلە، 358 نوپۇسى بار بولۇپ، بۇنىڭ ئىچىدە ئۆزبېك ئالتە نەپەر. تېرىلغۇ يېرى 304 مو. بۇرۇن بۇ يەردىكىلەرنىڭ لەقىمى پەتەك بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

كۆنچىمەھەللە

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 2.4 كىلومېتر كېلىدۇ. 48 ئائىلە، 273 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 330 مو. ئىلگىرى بۇ يەردە داڭلىق بىر كۆنچى بولغان ئىكەن. كېيىن ئۇ سۆز كەنت نامىغا ئايلىنىپ قالغان.

ساغان كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: تۇمشۇقچاقا

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 6.2 كىلومېتر كېلىدۇ. تۈزلەڭ ۋادىغا جايلاشقان. قارىمىقىدا بەش كەنت بار. 136 ئائىلە، 604 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ

يېرى 1450 مو. ئاساسلىقى بۇغداي، كۆممىقوناق، پاختا، مايلىقدان، بېدە، قوغۇن-تاۋۇز، ئوتياش چىقىدۇ. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق، ئۇن تارتىش قاتارلىق قوشۇمچە كەسىپ بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. چاكۇ-قاغىلىق تاشيولى بۇ كەنتنى توغرىسىغا كېسىپ ئۆتىدۇ. گۈما تراڭسپورت باشقۇرۇش بىكىتى، ناھىيىلىك نېفىت شىركىتى، ساغان داۋبەن، سۇ باشقۇرۇش پونكتى قاتارلىق ئورۇنلار بار. مەنىسى: «سارغايغان». ئېيتىلىشىچە ئەگ دەسلەپتە بارات غوجا قاتارلىق ئىككى كىشى بۇ يەرگە كېلىپ ئولتۇراقلىشىپ بىنەم ئېچىپ تېرىقچىلىق قىلىپتىكەن. يولدىن ئۆتكەن كىشىلەر ئۇلارنىڭ زىرائەتلىرىنىڭ پىشماي تۇرۇپ سارغىيىپ قالغانلىقىنى كۆرۈپ، بۇ يەردىن كېتىشكە دەۋەت قىلىپ: «زىرائەتلىرىڭلار سارغىيىپ قاپتۇ، بۇ يەردە ئۇزۇن تۇرماڭلار، بولمىسا سىلەرمۇ سارغىيىپ قالىسىلەر، بۇ يەردىكى نەرسىلەرنىڭ ھەممىسى سارغىيىپ قالىدۇ» دەپتىكەنمىش. كېيىن كەنت پەيدا بولۇپ، شۇنداق نام ئالغان. 1958-يىلى 12-دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. 1978-يىلى «ساغان دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىلگەن. 1985-يىلنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

تۇمشۇقچاقا

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 6.2 كىلومېتر كېلىدۇ. 32 ئائىلە، 150 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 280 مو. ئەگ ئاۋۇال بۇ يەرگە كېلىپ ئولتۇراقلاشقان ئادەم تۇمشۇقچاقالىق بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

ئازمابېشى

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا 7.2 كىلومېتر كېلىدۇ. 28 ئائىلە، 147 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 236 مو. بۇرۇن شاكىر ھاجى ئاتىلىق بىر كىشى بۇ يەرگە يېقىن جايدا بىر ئازما ياسىغان، شۇ سەۋەبتىن شۇنداق ئاتالغان.

قارىچاقا

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 6.7 كىلومېتر كېلىدۇ. 39 ئائىلە، 162 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 360 مو. بۇرۇن بۇ يەرگە ئىككى نەپەر قارى كېلىپ ئولتۇراقلاشقانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان.

قاغاتۇغراق

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 9.9 كىلومېتر كېلىدۇ. 9 ئائىلە، 35 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 288 مو. بۇ يەر ئەسلىدە توغراقلىق بولۇپ، قاغا كۆپ بولغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان.

كويلاچاقا

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 6.5 كىلومېتر كېلىدۇ. 28 ئائىلە، 110 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 286 مو. تۈگمەنىڭ چاقى تۇرىدىغان ئورەكنى «كويلا» دەيدۇ. بۇرۇن خالى ئاخۇن قاتارلىق ئىككى كىشى بۇ يەرگە تۈگمەن قۇرماقچى بولۇپ بىر كويلا كولىغان، ئەمما تۈگمەننى قۇرۇپ بولالمىغان، كېيىن بۇ يەر كەنت بولۇپ كويلا نامى بىلەن ئاتالغان.

بوستانتوغراق كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: بوستانتوغراق

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىگە 2.8 كىلومېتر كېلىدۇ. تۈزلەڭلىككە جايلاشقان. قارىمىقىدا تۆت كەنت بار. 283 ئائىلە، 1163 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 2632 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، پاختا، مايلىقدان. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. چىلىگە، خۇنەدەك، تەكە قاتارلىق بالدۇر پىشىدىغان مېۋىلەر بۇ جايىنىڭ ئالاھىدە مەھسۇلاتى ھېسابلىنىدۇ. 55 تېپىلىق تراكتوردىن بىرى بار. كۆنىچىلىك قول سانائىتى بىرقەدەر تەرەققىي قىلغان. تۇرۇشلۇق ئورنىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان. 1958-يىلى 13-دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. 1978-يىلى «بوستانتوغراق دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىلگەن. 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

بوستانتوغراق

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىگە 2.8 كىلومېتر كېلىدۇ. 68 ئائىلە، 260 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 614 مو. بۇرۇن بۇ يەر قويۇق توغراقلىق بولغاچقا شۇنداق ئاتالغان.

مەنسەپىي

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىگە 2.6 كىلومېتر كېلىدۇ. 78 ئائىلە، 312 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 723 مو. بۇرۇن بۇ يەرگە مەنسەپدارلار تولا كېلىپ-كېتىپ تۇرىدىغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان.

مازارخوجام

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىگە 2.6 كىلومېتر كېلىدۇ. 91 ئائىلە، 406 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 806 مو. رىۋايەت قىلىنىشچە بۇرۇنقى زاماندا «سانجىرا خوجام» دېگەن كىشى بۇ يەردە ئولتۇراقلىشىپ بىنەم ئاچقان ئىكەن. ئۇنىڭ ئانىسى ھەر كۈنى ئۇنىڭغا تاماق توشۇيدىكەن. بىر كۈنى ئۇ قىپيالىڭاچ ئەمگەك قىلىۋاتقاندا ئانىسى تاماق ئېلىپ كېلىپ قاپتۇ. ئۇ ئىزا تارتىپ ئۆزىنى قويىدىغانغا يەر تاپالماي زېمىندىن پانا تىلەپتۇ. بۇ چاغدا يەر يېرىلىپ، ئۇ كىشى يەرگە كىرىپ كېتىپتۇ. كېيىنكىلەر بۇ يەرگە ئۇنىڭ ئۈچۈن مازار ياساپ قويۇپتىكەن. شۇنىڭغا ئاساسەن شۇنداق ئاتالغان.

قورۇل

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىگە 3.5 كىلومېتر كېلىدۇ. 46 ئائىلە، 185 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 489 مو. تارىخىتا بۇ يەر خوتەنگە بارىدىغان مۇھىم يول بولۇپ، چېرىك تۇرغۇزۇلۇپ ساقلانغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان.

بوستانئېرىق كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: مەھەللەئېرىق

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 2.2 كىلومېتىر كېلىدۇ. تۈزلەڭلىككە جايلاشقان. قارىمىقىدا تۆت كەنت بار. 221 ئائىلە، 884 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 2225 مو. ئاساسلىقى بۇغداي، كۆممىقوناق، پاختا، مايلىقدان ئىشلەپچىقىرىدۇ. قوغۇن-تاۋۇز، ئوتياش قاتارلىقلارمۇ تېرىلىدۇ. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ.

كەنتته چوڭ ۋە كىچىك تراكتوردىن بىردىن بار. بۇ يەر بىر ئېرىق بويىغا جايلاشقان، ئىككى تەرىپىدە قاتار كەتكەن تېرەك، سۆگەتلەر بولغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان. 1980-يىلى قىشلاقئارا دادۇيدىن ئايرىلىپ چىقىپ 14-دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. 1982-يىلى "بوستانئېرىق دادۇي" دەپ ئۆزگەرتىلگەن. 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

مەھەللەئېرىق

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 2.2 كىلومېتر كېلىدۇ. 48 ئائىلە، 196 نوپۇس بار. تېرىلغۇ يېرى 491 مو. كەنت پەيدا بولۇشتىن ئىلگىرى بۇ يەر بىر ئېرىقنىڭ ئىككى تەرىپىدە بولغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان.

قۇمئېرىق

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 2.5 كىلومېتر كېلىدۇ. 85 ئائىلە، 331 نوپۇس بار. تېرىلغۇ يېرى 817 مو. بۇ يەر ئەسلىدە قۇملۇق بولۇپ، كىشلەر ئېرىق چېپىپ بىنەم ئېچىپ مەھەللە پەيدا قىلغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

توغرائېرىق

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 2.2 كىلومېتر كېلىدۇ. 46 ئائىلە، 200 نوپۇس بار. تېرىلغۇ يېرى 465 مو. بۇ يەردە ئەسلىدە جەنۇبتىن شىمالغا كەتكەن بىر ئۆستەڭ بولۇپ، كېيىن كىشلەر يەنە بۇ يەردىن شەرقتىن غەربكە بىر ئېرىق چاپقان ئىكەن. شۇ سەۋەبتىن شۇنداق ئاتالغان.

ئاياغمەھەللە

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 3 كىلومېتر كېلىدۇ. 42 ئائىلە، 157 نوپۇس بار. تېرىلغۇ يېرى 452 مو. بۇ يەر قىشلاقئارا دېگەن جاينىڭ ئاياغ تەرىپىدە بولغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان.

توغرائېرىق كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: خەلپەچاقا

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 3.4 كىلومېتر كېلىدۇ. تۈزلەڭلىككە جايلاشقان. قارىمىقدا تۆت كەنت بار. 138 ئائىلە، 520 نوپۇس بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 1412 مو. ئاساسلىقى بۇغداي، كۆممىقوناق، پاختا، مايلىقدان مەھسۇلاتلىرى چىقىدۇ. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. بۇرۇندا كەلكۈن سۈيى كېلىپ بۇ يەردە شەرقتىن غەربكە كەتكەن بىر چوڭ جىلغا ھاسىل قىلىپ قويغان ۋە بۇ جىلغا تەبىئىي يوسۇندا ئېرىق بولۇپ قالغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان. 1981-يىلى تۈگمەنبېشى دادۇيىدىن بۆلۈنۈپ چىقىپ 15-دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. 1982-يىلى توغرائېرىق دادۇي دېيىلگەن. 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتى بولغان.

خەلپەچاقا

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 3.4 كىلومېتر كېلىدۇ. 29 ئائىلە، 115 نوپۇس بار. تېرىلغۇ يېرى 373 مو. بۇرۇن بۇ كەنتته بىر خەلىپە ئولتۇراقلاشقان بولغاچقا شۇنداق

ئاتالغان.

كوزامەھەللە

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 4.8 كىلومېتر كېلىدۇ. 48 ئائىلە، 172 نوپۇسى بار، تېرىلغۇ يېرى 352 مو. ئەڭ دەسلەپتە بۇ يەردە ئولتۇراقلاشقان ھوشۇر ئاخۇن دېگەن كىشى مال باققان جايدىن بىر كوزا تېپىۋېلىپ بېشىدا كۆتىرىپ ئۆيىگە قايىتقاندا، كىشىلەر بۇنى كۆرۈپ ئۇ كىشىنى «كوزا» دەۋالغان. كېيىنچە بۇ سۆز كەنتنىڭ نامى بولۇپ قالغان.

سوقاباش مەھەللە

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 3.8 كىلومېتر كېلىدۇ. 33 ئائىلە، 137 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 359 مو. ئەڭ دەسلەپتە ھوشۇر ئاخۇن ئاتلىق بىر كىشى بۇ يەرگە كېلىپ ئولتۇراقلاشقان، ئۇنىڭ بېشى سوقا بولغانلىقى ئۈچۈن «سوقاباش» دېگەن لەقەم قويۇلغان ئىكەن. كېيىن ئۇنىڭ لەقىمى كەنتكە نام بولۇپ قالغان.

باش توغرائېرىق

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 3 كىلومېتر كېلىدۇ. 28 ئائىلە، 96 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 328 مو. بۇ يەر توغرائېرىق كەنتنىڭ باش قىسمى بولغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان.

گۈلباغ كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: جىلغائېرىق

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 3 كىلومېتر كېلىدۇ. تۇزلەكلىككە جايلاشقان. قارىمىقىدا بەش كەنت بار. 201 ئائىلە، 976 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 2243 مو. ئاساسلىقى بوغداي، كۆممۇناق، پاختا، مايلىقدان، قوغۇن-تاۋۇز، مېۋە، ئوتياش قاتارلىقلار چىقىدۇ. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. باغۋەنچىلىك، پىلە بېقىش ۋە ئائىلە قوشۇمچە ئىشلەپچىقىرىشى بىرقەدەر تەرەققىي قىلغان. ئۇزۇم ئالاھىدە مەھسۇلاتى ھېسابلىنىدۇ. گۈلباغ كەنتنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان. 1981-يىلى ئاستاقوش دادۇيدىن بۆلۈنۈپ چىقىپ گۈلباغ دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

جىلغائېرىق

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 3 كىلومېتر كېلىدۇ. 45 ئائىلە، 215 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 490 مو. بۇ يەر ئەسلىدە چوڭقۇر جىلغا بولۇپ، كېيىن تۇزلەپ يەر ئېچىپ ئېرىق چېپىپ تېرىلغۇ قىلىپ كەنت پەيدا بولغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

گۈلباغ

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 4 كىلومېتر كېلىدۇ. 27 ئائىلە، 131 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 384 مو. بۇرۇن سىبەگ ئادەم ئەۋەتىپ بۇ يەردە بىنەم ئېچىپ مېۋىلىك دەرەخلەرنى تىكىپ باغ پەيدا قىلغان ئىكەن. شۇ سەۋەبتىن شۇنداق ئاتالغان.

سالپۇمەھەللە

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 3.2 كىلومېتر كېلىدۇ. 55 ئائىلە، 255 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 451 مو. ئېيتىشلارغا قارىغاندا بۇرۇن سالى خوجا دېگەن كىشى ئوغلىنى گوللاپ

چۆچۇرە ئىچىمىز دەپ قويۇپ ئېتىپ بەرمىگەچكە، بالىسى سىرتقا چىقىپ بىزنىڭ ئۆيدە نەزىرە بولىدۇ، دەپ يالغان سۆزلەپ كىشىلەرنى باشلاپ كىرگەندە، ئۇ كىشى روھسىزلىنىپ سالپىيىپ قالغان ئىكەن. شۇ سەۋەبتىن شۇنداق نام قالغان.

تۇغرائېرىق

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 3.5 كىلومېتر كېلىدۇ. 37 ئائىلە، 187 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 458 مو. بۇ يەردىن يېڭىدىن ئېلىنغان ئېرىق ئەسلىدىكى شەرقتىن غەربكە ئېلىنغان غول ئېرىقتىن توغرىسىغا ئېلىنغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان.

چاڭگامەھەللە

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 3.8 كىلومېتر كېلىدۇ. 37 ئائىلە، 188 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 460 مو. ھەمىدىن ئاۋۋال بۇ يەرگە كېلىپ ئولتۇراقلاشقان تۇردى ھاجى چاڭگا ساقال كىشى بولغانلىقى ئۈچۈن «چاڭگا» لەقىمى قويۇلغان ئىكەن. كېيىن بۇ سۆز كەنت نامىغا ئايلىنىپ قالغان.

كىچىكيار كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: گۈگۈتچاقا

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 4.6 كىلومېتر كېلىدۇ. تۆزلەڭلىككە جايلاشقان. قارىمىقىدا تۆت كەنت بار. 158 ئائىلە، 595 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 2070 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بوغداي، كۆممىقوناق، پاختا، مايلىق-دان. قوغۇن-تاۋۇز، مېۋە، ئوتياش قاتارلىقلارمۇ تېرىلىدۇ. ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن قوشۇمچە شۇغۇل-لىنىدۇ. كۆنچىلىك قول سانائىتى بىرقەدەر تەرەققىي قىلغان.

بۇرۇن بۇ يەر قومۇشلۇق بولۇپ، ئوتتۇرىسىدا بىر كىچىك يار بولغاچقا شۇنداق ئاتالغان. 1981-يىلى ئارايار دادۇيىدىن بۆلۈنۈپ 17-دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. 1982-يىلى «كىچىكيار دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان. 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتى بولغان.

گۈگۈتچاقا

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 4.6 كىلومېتر كېلىدۇ. 42 ئائىلە، 158 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 628 مو. بۇ كەنتنىڭ تارىخى گۈگۈت ياساش تارىخى ئۈزۈن بولغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

شەيىخمەھەللە

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 5.3 كىلومېتر كېلىدۇ. 50 ئائىلە، 177 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 570 مو. ئەڭ دەسلەپ مازار خەۋەر ئالىدىغان بىرشەيىخ بۇ يەردە ئولتۇراقلاشقانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان.

چىمگەرمەھەللە

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 4.1 كىلومېتر كېلىدۇ. 34 ئائىلە، 128 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 473 مو. بۇ يەردىكى كىشىلەردىن كۆن-تېرە ئىشلەش كەسپى بىلەن شۇغۇللىنىدىغانلار كۆپ بولغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان.

پاكارجاي

بازارلىق هۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 4.1 كىلومېتر كېلىدۇ. 32 ئائىلە، 132 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 399 مو. ئېيتىلىشچە بۇرۇندا بۇ يەردىكى كىشىلەرنىڭ كۆپۈنچىسىنىڭ بويى پاكار بولغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان ئىكەن.

تۈمشۇقتالدى كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: يۇقارقىمەھەللە

بازارلىق هۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 16.4 كىلومېتر كېلىدۇ. تۈزلەڭلىككە جايلاشقان. قارىمىقىدا ئىككى كەنت بار. 112 ئائىلە، 425 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 1450 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، پاختا، مايلىقدان. يەنە قوغۇن-تاۋۇز مېۋە، ئوتياش ۋە بېدە تېرىلىدۇ. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. چۇچۇكبۇيا چىقىدۇ. بۇ يەر قۇش تۇمشۇقى شەكلىدىكى دۆڭنىڭ ئالدى تەرىپىگە جايلاشقانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان. 1982-يىلى ياپچان دادۇيدىن بۆلۈنۈپ چىقىپ تۇمشۇقتالدى دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن

يۇقارقىمەھەللە

بازارلىق هۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 16.4 كىلومېتر كېلىدۇ. 55 ئائىلە، 212 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 730 مو. بۇ مەھەللە ياپچان كەنتىنىڭ يۇقارقى تەرىپىدە بولغاچقا شۇنداق ئاتالغان.

تۆۋەنمەھەللە

بازارلىق هۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 15.4 كىلومېتر كېلىدۇ. 57 ئائىلە، 213 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 720 مو. بۇ مەھەللە ياپچان كەنت كومىتېتىنىڭ تۆۋەنكى تەرىپىدە بولغاچقا شۇنداق ئاتالغان.

ئوتتۇراقاش كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: پومەھەللە

بازارلىق هۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 1.3 كىلومېتر كېلىدۇ. تۈزلەڭلىككە جايلاشقان. قارىمىقىدا ئۈچ كەنت بار. 105 ئائىلە، 401 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 942 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتلىرى بوغداي، كۆممىقوناق، پاختا، مايلىقدان. قوغۇن-تاۋۇز، مېۋە، ئوتياشلارمۇ چىقىدۇ. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. بۇ يەر ئىككى يارنىڭ ئارىلىقىغا جايلاشقان بولۇپ، خۇددى بىر چوڭ تۇغانغا ئوخشايدۇ. شۇ سەۋەبتىن شۇنداق ئاتالغان. 1982-يىلى قىرتاش دادۇيدىن بۆلۈنۈپ چىقىپ «ئوتتۇراقاش دادۇي» بولۇپ قۇرۇلغان. 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

پومەھەللە

بازارلىق هۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 1.3 كىلومېتر كېلىدۇ. 42 ئائىلە 160 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 336 مو. ھەممىدىن ئاۋۋال بۇ يەرگە كېلىپ ئولتۇراقلاشقان ئابدۇۋۇلى دېگەن كىشى لاپ ئۇرۇشقا ئامراق بولغانلىقى ئۈچۈن «پو» لەقىمى سىڭىپ، كېيىن مەھەللىنىڭ نامى بولۇپ قالغان.

لەڭگەر

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا 2.7 كىلومېتر كېلىدۇ. 20 ئائىلە، 80 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 313 مو. ئىلگىرى بۇ يەرگە لەڭگەر قۇرۇلغان بولغاچقا شۇنداق ئاتالغان.

گۈگۈتمەھەللە

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا 1.3 كىلومېتر كېلىدۇ. 43 ئائىلە، 161 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 364 مو. ئىلگىرى بۇ يەردىكى كىشىلەرنىڭ كۆپۈنچىسى تارىشا گۈگۈت ياساشىنى كەسىپ قىلغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان.

ئۆتەڭ كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: ئۆتەڭ

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 0.3 كىلومېتر كېلىدۇ. تۈزلەڭلىككە جايلاشقان. قارىمىقىدا ئۈچ كەنت بار. 153 ئائىلە، 515 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 1136 مو. ئاساسلىقى بۇغداي، كۆمىقوناق، پاختا، مايلىقدان، قوغۇن-تاۋۇز، مېۋە چىقىدۇ. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. تۇرۇشلۇق ئورنىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان. 1981-يىلى نىشاندا دادۇيدىن بۆلۈنۈپ چىقىپ ئۆتەڭ دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

ئۆتەڭ

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 0.3 كىلومېتر كېلىدۇ. 52 ئائىلە 192 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 334 مو. ئىلگىرى بۇ يەردە ئۆتەڭ ھەم لەڭگەر قۇرۇلغان بولغاچقا شۇنداق ئاتالغان.

ئويسانجار

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 0.8 كىلومېتر كېلىدۇ. 54 ئائىلە، 155 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 345 مو. بۇ يەرنىڭ يەر تۈزۈلۈشى ئويمان بولۇپ، «سانجىرا مازار»نىڭ قېشىغا جايلاشقانلىقتىن «ئوي سانجىرا» دېيىلگەن، كېيىن «ئويسانجار»غا ئۆزگىرىپ كەتكەن.

تۈخۈمەكمك

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 1.3 كىلومېتر كېلىدۇ. 45 ئائىلە، 161 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 217 مو. بۇ يەردە تۈخۈمەك دەرىخى كۆپ بولغانلىقتىن ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

چىغانلىق

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 24.1 كىلومېتر كېلىدۇ. گۇما بازىرىغا قارايدۇ. 35 ئائىلە، 145 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 660 مو. 1972-يىلى خۇڭگۇاڭ گۈڭشېدىن ئاھالە كۆچۈرۈپ كېلىنىپ كەنت پەيدا قىلىنغان. بۇ يەردە چىغان كۆپ بولغانلىقتىن شۇنداق ئاتالغان.

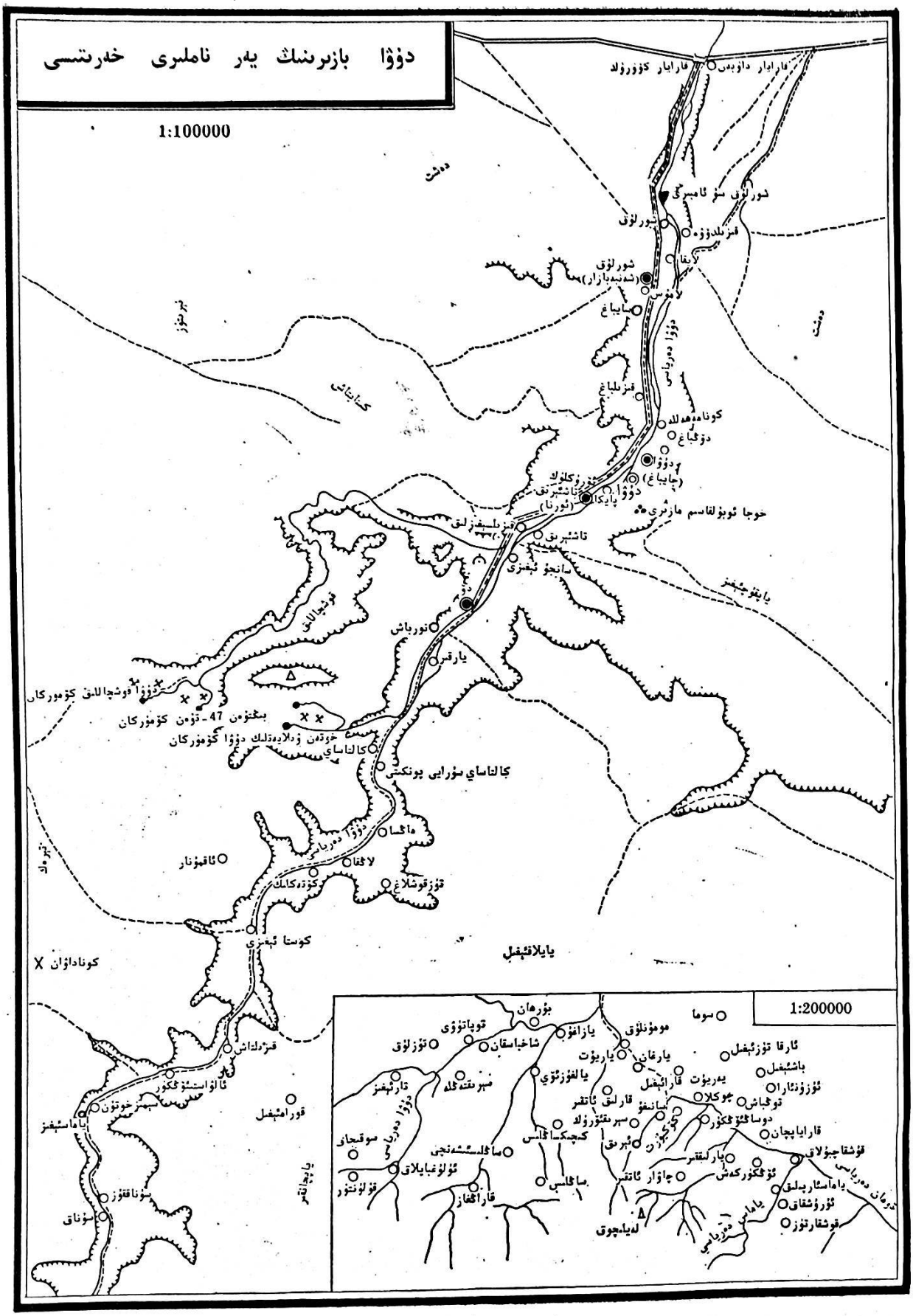
دۆڤا بازبرىنىڭ يەر ناملىرى خەرىتىسى
1:100000
1:200000
قارايار داۋىنى
قارايار كۆۋرۈلدە
شورلۇق سۇ ئامبىرى
شورلۇق
قىزىلدۆڭە
ئۆتكەل
شورلۇق
(شەنبەبازار)
ساياباغ
دۆڤا دەريالىرى
قىزىلباغ
كونامەھەللە
دۆڭباغ
دۆڤا
(چايباغ)
دۆڤا
پايكال
(ئۇرنا)
خوجا ئوبۇلقاسىم مازىرى
قىزىلسەيزلىق
قاشتېرەك
سانجۇ ئېغىزى
ياپتۇچىغىز
نورباش
يارقىر
فوشچالاق
كۆمۈركان
بەگتۆمەن 47-قۇمەن كۆمۈركان
خوتەن ۋىلايەتلىك دۆڤا كۆمۈركان
كالتاساي
كالتاساي سۇرايى پونكتى
ماڭما
دۆڤا دەريالىرى
لاڭما
كۆزەكلىك
تۆزقوشلاغ
ئاقمۇنار
كوتا ئېغىزى
كوناداۋان
ياپالاقتېغىلى
قىزىلتاش
ئالۋاستىئوكۇر
ياماسىئېغىز
قوراملىغىل
سۇناقتۆز
سۇناق
بۇرھان
توپاتۆزى
ياڭاقۇ
مومۇنلۇق
سوما
تۆزلۇق
شاخباسقان
ياريۇت
ياغان
ئارقا تۆزئېغىل
ياڭقۇزئۆي
ياغان
باشئېغىل
قارائېغىز
مېرەقتەگلە
يەريۇت
ئۆزۈنئارا
قارائېغىل
جوكلا
توقباش
قارلىق
ئاتقىر
سانغۇ
دوساقئوكۇر
قارايايچان
مېرەقتۆرۈلە
كۆچۈن
ئېرىق
قۇشقاچبۇلاق
ساڭلىشتەنجى
كەچكىساڭلىس
ساڭلىس
ياركەقىر
ئۆڭكورەكەش
ياماسارىملىق
ئۆزۈشقاق
قوشقارتۆز
ئۆتكەل
چاۋار
ئاتقىر
ئۆڭلۇغبايلاق
قارائۆڭاز
لەيلەچوق
موقىچاي
قۇلۇنتۆر
دۆڤا دەريالىرى
يەكەنداريا

دۇڭا بازىرىنىڭ ئومۇمىي ئەھۋالى

ناھىيىلىك ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 105 كىلومېتر كېلىدۇ، شەرق تەرەپتە قاراقاش ناھىيىسى بىلەن چېگرىلىنىدۇ، غەربتە سانجۇ يېزىسى بىلەن، شىمالدا چاكۇ ــ قاغلىق تاشيولى بىلەن تۇتىشىدۇ، جەنۇبتا خوتەن ناھىيىسى بىلەن چېگرىلىنىدۇ. شەرقىدىن غەربىگىچە كەڭلىكى 35 كىلومېتر، جەنۇبىدىن شىمالىغىچە ئۇزۇنلۇقى 140 كىلومېتر كېلىدۇ. ئومۇمىي يەر مەيدانى 4900 كۋادرات كىلومېتر. گۇما ناھىيىسىگە تەۋە بولۇپ قارىمىقىدا ئالتە كەنت كومىتېتى، 28 تەبىئىي كەنت بار. 1232 ئائىلە، 4854 نوپۇسى بار بولۇپ، ھەممىسى ئۇيغۇرلار.

1984 ـ يىلى 10 ـ ئايدا يېزا بىلەن گۇڭشېنى ئايرىپ تەسىس قىلغاندا زاڭگۇي خەلق گۇڭشې-سىدىن دۇڭا باشقۇرۇش رايونىنى ئايرىپ چىقىپ دۇڭا بازىرى تەسىس قىلىنغان. بازارلىق ھۆكۈ-مەتنىڭ ئورنى جايباغ كەنتىدە.

بازار پەس تاغ دەريا ئېقىنىنىڭ دۇڭا دەريا سۇيىغا جايلاشقان بولۇپ، يەر تۈزۈلۈشى ئېگىز-پەس. دۇڭا دەريا سۇيىنىڭ كېسىپ ئۆتۈپ شىمالدا شورلۇق سۇ ئامبىرىغا ئېقىپ كىرىپ، پىيالما ئۆستەڭ ئارقىلىق قۇملۇققا قۇيۇلىدۇ. دۇڭا دەريا سۇيىنىڭ سۇغۇرۇش كۆلىمى 21 مىڭ 800 مو بولۇپ، بۇ دەريا سىستېمىسى رايوندا دېھقانچىلىق، ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق ئىشلىرىنى راۋاجلاندۇرۇش ئۈچۈن قولاي شارائىت يارىتىپ بېرىدۇ.

شورلۇق سۇ ئامبىرى

هاۋاكىلماتى سانجۇ يېزىسى بىلەن ئوخشاپ كېتىدۇ.

بازار بويىچە تېرىلغۇ يەر كۆلىمى 8448 مو. يېرى قۇم توپراق. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. قوشۇمچە چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. ئاساسلىقى بوغداي، كۆمىمقوناق، ئارپا، مايلىقدان ۋە پۇرچاق، بېدە ئۈشلەپچىقىرىدۇ. تېرىلغۇ كۆلىمى 7304 مو. 1985 ـ يىللىق ئاشلىقلىك ئومۇمىي مەھسۇلاتى 2 مىليون 439 مىڭ جىڭ، مايلىق 100 مىڭ جىڭ بولۇپ، دۆلەتكە 200 مىڭ جىڭ تاۋار ئاشلىق يەتكۈزۈپ بەردى.

چارۋىچىلىقتا قوي، كالا بېقىشنى ئاساس قىلىدۇ. يەنە ئات، تۆگە، ئېشەك قاتارلىقلارمۇ بار. ئۆز دائىرىسى ئىچىدە 51 ئورۇندا چارۋىچىلىق نۇقتىسى بار بولۇپ، ئومۇمىي كۆلىمى تەخمىنەن 30 مىڭ مو كېلىدۇ. بۇ يەرلەردە ياپچان، سېرىق، كەلەپ، سىرىتئوت، سېرىقئوت قاتارلىقلار ئۆسىدۇ. 1985 ـ يىلى بازار بويىچە قوتاندىكى چارۋا سانى 16 مىڭ تۇياق بولدى.

ئورمانچىلىقتا سۇنىئي ئورمان يېتىشتۇرۇشنى ئاساس قىلىدۇ. ئاساسلىقى تېرەك، سۆگەت، جىگدە، ئۆرۈك دەرەخلىرىنى ھەم ئاز ساندا ياڭاق دەرەخلىرىنى تىكىدۇ. 1985 ـ يىلى يېتىشتۇرگەن كۆچەتلىك كۆلىمى 52 مو. ھازىر بار بولغان ئورمان كۆلىمى 516 مو. تارقاق ئورمان 181 مىڭ تۈپ.

بازار دائىرىسىدە كۆمۈر، گەج كانلىرى بار. تىببىي دورا ئۆسۈملۈكلىرىدىن قانتېپەر، يەر مەدىكى، چۇچۇكبۇيا، چاكاندا، ۋاڭ قاتارلىقلار بار. تۈلكە، كېيىك، داۋغان، توشقان، ئۈلا، كەكلىك، قارچۇغا قاتارلىق ياۋايى ھايۋان ۋە ئۇچار قۇشلار بار.

1985 ـ يىلى يېزا ئىگىلىك ئومۇمىي كىرىمى 795 مىڭ يۈەن بولۇپ، كىشى بېشىغا توغرا كەلگەن ئوتتۇرىچە كىرىم 123.58 يۈەن بولدى. يېزا ـ بازار كارخانىلىرىنىڭ مەھسۇلات قىممىتى 272 مىڭ يۈەن بولدى.

بازار تەۋەسىدە توققۇز باشلانغۇچ مەكتەپ بار بولۇپ، ئوقۇتقۇچى ـ خىزمەتچىلىرى 29 نەپەر. مەكتەپتىكى ئوقۇغۇچىلار سانى 593 نەپەر. بىر دوختۇرخانا بار بولۇپ، 15 كېسەل كارىۋىتى بار، تىببىي خادىملار بەش نەپەر، كەنت كومىتېتلىرىدا ساقلىقنى ساقلاش پونكىتلىرىدىن بەش جايدا قۇرۇلغان بولۇپ، ساقلىقنى ساقلاش خادىمى بەش نەپەر.

دائىرىسى ئىچىدىكى تاشيول شىمالدا چاكۇ ـ قاغىلىق تاشيولىدىكى قارايار كۆۋرۈكىدىن باشلىنىپ جەنۇبتا دۆۋا كان رايونىغىچە بارىدۇ. ئومۇمىي ئۇزۇنلۇقى 33 كىلومېتر، كەڭلىكى 6 مېتر، شېغىل يول. كەنتلەر ئارىسىدىكى يوللار بۇ تاشيولغا تۇتاشتۇرۇلغان بولۇپ، قاتناش قولاي.

ئۆز دائىرىسى ئىچىدە خوتەن سېمونت زاۋۇتى، خوتەن ۋىلايەتلىك دۆۋا كۆمۈر كان، خوتەن ۋىلايەتلىك دۆۋا ئېلېكتر ئىستانسىسى قاتارلىق ۋىلايەتكە بېۋاستە قاراشلىق ئورۇنلار بار.

ئۆلچەملىك ناملىرى

دۇۋا بازىرى

(«دۇۋا بازىرىنىڭ ئومۇمىي ئەھۋالى»غا قارالسۇن)

دۇۋا كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: جايباغ

تاغلىق رايونغا جايلاشقان. قاردىمقىدا بەش كەنت بار. 352 ئائىلە، 1252 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 1663 مو، ئاساسلىق مەھسۇلاتى بوغداي، كۆممىقوناق، مايلىقدان. قوشۇمچە چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. ئېلېكتر ئىستانسىسى، كۆمۈر كاندىن بىردىن بار. بىر ئاپتوموبىل، ئىككى تراكتور، بىر باشلانغۇچ مەكتەپ بار. دۇۋا كەنتىنىڭ نامىنى قوللانغان.

1958 ـ يىلى دۇۋا باشقۇرۇش رايونىنىڭ 3 ـ دادۇيى بولۇپ قۇرۇلغان. 1968 ـ يىلى زاڭگۈي گۈڭشې 10 ـ دادۇي دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان، 1978 ـ يىلى دۇۋا دادۇي دەپ ئۆزگەرتىلگەن. 1985 ـ يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

جايباغ

بازارنىڭ تۇرۇشلۇق ئورنى. 59 ئائىلە، 223 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 290 مو، مەنىسى: «مازار بار يەردىكى باغ»، بۇرۇنراق كەنت پەيدا بولغان. بۇ يەر ئويمان بولۇپ باغقا ئوخشىغانلىقى، قېشىدا مازار بولغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان.

ئۆرۈكلۈك

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 0.9 كىلومېتر كېلىدۇ. 51 ئائىلە، 197 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 290 مو، ئالاھىدە مەھسۇلاتى ئۆرۈك. بۇ كەنتتە ئۆرۈكلۈك باغلار كۆپ بولغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان.

دۇۋا

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 0.6 كىلومېتر كېلىدۇ، 85 ئائىلە، 285 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 333 مو. بىر باشلانغۇچ مەكتەپ بار. ئېيتىلىشچە خېلى بۇرۇنقىدا ئىسلام ئاچقىلى كەلگەن خوجامەلىكشا ئاتلىق بىر كىشى بۇ يەرگە كېلىپ ئولتۇراقلىشىپتىكەن. ئۇ كىشى كېسەل بولۇپ يېتىپ قېلىپ، يەتتە يىلغىچە ساقايماپتۇ، يەرلىك كىشىلەر ئۇنىڭ كېسەلىنىڭ ساقىيىشى ئۈچۈن ھەر كۈنى دۇئا قىلىدىكەن، شۇ سەۋەبتىن شۇنداق ئاتىلىپ قاپتىكەن.

دۆڭباغ

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 1.2 كىلومېتر كېلىدۇ. 75 ئائىلە، 250 نوپۇسى

بار. تېرىلغۇ يېرى 349 مو. بۇ كەنت دۆكلۈك ئېدىرغا جايلاشقان بولۇپ، ئۆرۈك باغلىرى كۆپ بولغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان.

كونامەھەللە

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 1.4 كىلومېتر كېلىدۇ. 82 ئائىلە، 297 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 396 مو. بۇ كەنت ئەتراپتىكى باشقا كەنتلەرگە قارىغاندا بۇرۇنراق پەيدا بولغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان.

دۆ كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: دۆ

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 8 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان. قارىمىقىدا ئالتە كەنت بار. 257 ئائىلە، 1056 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 1775 مو، يېرىم دېھقانچىلىق، يېرىم چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ، قوشۇمچە ئورمانچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. يايلاق كۆلىمى 2100 مو. بىر كىچىك كۆمۈر كان، بىر ئاپتوموبىل، چوڭ-كىچىك تۆت تراكتور بار. بىر باشلانغۇچ مەكتەپ بار. تۇرۇشلۇق ئورنىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان.

1958-يىلى دۇڭا باشقۇرۇش رايونىنىڭ 1-دادۇيى بولۇپ قۇرۇلغان. 1968-يىلى زاڭگۈي گۇڭشې 8-دادۇي دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان. 1978-يىلى دۆ دادۇي دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان. 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

دۆ

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 8 كىلومېتر كېلىدۇ. 63 ئائىلە، 290 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 416 مو. بىر باشلانغۇچ مەكتەپ بار. مەنىسى «دىۋە». بۇرۇن بۇ يەر يۇلغۇنلۇق ئوتلاق بولۇپ، تەخمىنەن 700 يىللار ئىلگىرى كەنت پەيدا بولغان. كىشىلەر سىرتتىن كېلىدىغان تاجاۋۇزدىن مۇداپىئەلىنىش ئۈچۈن توپلىشىپ تۇرمۇش كەچۈرۈپ، كۆچمەك بولمىغانلىقى ئۈچۈن «دۆ» دەپ ئاتالغان.

يارقىر

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 10.3 كىلومېتر كېلىدۇ. 55 ئائىلە، 208 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 244 مو. بىر باشلانغۇچ مەكتەپ بار. بۇ يەر تاغلىق رايونغا جايلاشقان بولۇپ، داۋاملىق كەلكۈن كېلىپ چوڭقۇر بىر يار پېچىۋەتكەن، يارنىڭ بويىدا قىر كۆپ بولغانلىقى سەۋەبلىك شۇنداق ئاتالغان.

كالتاساي

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 13.9 كىلومېتر كېلىدۇ. ئۇچ ئائىلە، 15 كىشى بار. تېرىلغۇ يېرى 150 مو. كەنتنىڭ قېشىدا بىر كىچىك سايلىق بار بولغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان.

سانجۇئېغزى

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 5.9 كىلومېتر كېلىدۇ. 77 ئائىلە، 298 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 554 مو. بۇ يەر سانجۇغا بارىدىغان يولنىڭ ئېغزىدا بولغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق

ئاتالـغان.

نورباش

بازارلىق هۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 9.4 كىلومېتر كېلىدۇ. 56 ئائىلە، 220 نوپۇسى بار تېرىلغۇ يېرى 341 مو. بۇ يەر سۇ ئۆتكىزىدىغان بىر نورنىڭ قېشىدا بولغاچقا شۇنداق ئاتالـغان.

قىزىلسېغىزلىق

بازارلىق هۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 5 كىلومېتر كېلىدۇ. ئۇچ ئائىلە، 25 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 70 مو. بۇ كەنتنىڭ غەرب تەرىپىدە بىر قىزىل سېغىزلىق يەر بولۇپ، يامغۇر ياغقان چاغلاردا سەل سۇيى بۇ يەرنىڭ لېيىنى ئېقىتىپ كېلىپ ، ئەتراپىنى قىزىل سېغىزلىققا ئايلاندۇرۇپ قويىدىغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالـغان.

لامۇس كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: شەنبەبازار

بازارلىق هۆكۈمەتنىڭ شىمالىغا 6.4 كىلومېتر كېلىدۇ. ئېدىرلىق جاي. قارىمىقىدا ئۈچ كەنت بار. 245 ئائىلە، 814 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 1492 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتلىرى بوغداي، كۆممىقوناق، مايلىقدان. قوشۇمچە چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. بىر ئېلېكتر ئىستانسىسى بار. چوڭ-كىچىك تراكتورىدىن ئىككىسى بار. بىر باشلانغۇچ مەكتەپ بار. مەنىسى «سۇ ئۇلانغان جاي». بۇ يەردە بۇلاق كۆپ بولۇپ، نۇرغۇن بۇلاقلارنىڭ سۇيى مۇشۇ يەردە قېتىلىپ ئاققاچقا شۇنداق ئاتالغان. 1958-يىلى دۇڭا باشقۇرۇش رايونىنىڭ 4-دادۇيى بولۇپ قۇرۇلغان. 1968-يىلى زاڭگۇي گۈڭشې 11-دادۇي دەپ ئۆزگەرتىلگەن. 1978-يىلى لامۇس دادۇي دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان، 1985-يىلى كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

شورلۇق كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: شەنبەبازار

بازارلىق هۆكۈمەتنىڭ شىمالىغا 6.4 كىلومېتر كېلىدۇ. ئېدىرلىق جاي، قارىمىقىدا ئۈچ كەنت بار. 156 ئائىلە، 630 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 968 مو، ئاساسلىق مەھسۇلاتى بوغداي، كۆممىقوناق، مايلىقدان. قوشۇمچە چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. شورلۇق كەنتنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان. 1981-يىلى لامۇس دادۇيىدىن بۆلۈنۈپ چىقىپ، شورلۇق دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

شەنبەبازار

بازارلىق هۆكۈمەتنىڭ شىمالىغا 6.4 كىلومېتر كېلىدۇ. 94 ئائىلە، 327 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 545 مو، بۇ يەردە خېلى بۇرۇن كەنت پەيدا بولغان بولۇپ، شەنبە كۈنلىكى بازار بولۇپ ئادەتتىلا شۇنداق ئاتالـغان.

قىزىلباغ

بازارلىق هۆكۈمەتنىڭ شىمالىغا 2.3 كىلومېتر كېلىدۇ. 72 ئائىلە، 237 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 463 مو. بۇ يەر تاغلىق رايونغا جايلاشقان، تۆت تەرىپى ئېگىز قىزىل تاشلىق تاغ بولۇپ، شەكلى باغقا ئوخشاپ قالغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان.

سايباغ

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ شىمالىغا 5.8 كىلومېتر كېلىدۇ. 79 ئائىلە، 250 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 484 مو، بىر باشلانغۇچ مەكتەپ بار. بۇ يەردە بۇرۇنراق كەنت پەيدا بولغان. ئويمان تاشلىقتا جايلاشقان بولۇپ، ساي بىلەن تورالغان باغقا ئوخشاپ قالغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان.

لايقا

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 7.1 كىلومېتر كېلىدۇ. 76 ئائىلە، 313 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 474 مو. بىر باشلانغۇچ مەكتەپ بار. بۇ يەر دەريا بويىدا بولۇپ، ئەسلىدە تاشلىق ئىكەن، كىشىلەر بۇ يەرنى لايلىتىپ كەنت پەيدا قىلغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان.

شورلۇق

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 8.4 كىلومېتر كېلىدۇ. 40 ئائىلە، 175 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 250 مو. بۇ جايدا شورلۇق جايلار كۆپ بولغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان.

قىزىلدۆۋە

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 7.8 كىلومېتر كېلىدۇ. 40 ئائىلە، 142 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 244 مو. بۇرۇن بۇ يەردە كەنت پەيدا بولغاندا ئۇنىڭ شەرق ۋە جەنۇب تەرىپىدە قىزىل دۆڭلەر بولغىنى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان.

تاشئېرىق كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: ئورنا

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 2.6 كىلومېتر كېلىدۇ، دۆڭا دەرياسىنىڭ بويىغا جايلاشقان. قارىمىقىدا ئۈچ كەنت بار، 174 ئائىلە، 615 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 1216 مو، ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆمىقوناق، مايلىقدان. قوشۇمچە چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. «تاشئېرىق» كەنتىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان. 1958-يىلى دۆڭا باشقۇرۇش رايونىنىڭ 1-دادۇيى بولۇپ قۇرۇلغان. 1968-يىلى زاڭگۈي گۈڭشې 9-دادۇي دەپ ئۆزگەرتىلگەن. 1978-يىلى تاشئېرىق دادۇي دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان (1984-يىلى ئۇنىڭ بىر قىسمى ئايرىلىپ چىقىپ كۆتەكلىك دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان). 1985-يىلى كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

ئورنا

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 2.6 كىلومېتر كېلىدۇ. 95 ئائىلە، 341 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 602 مو. ئېيتىلىشچە تەخمىنەن 700 يىل ئىلگىرى كەنت پەيدا بولغان. كىشىلەر بۇ يەرنىڭ يەرتۈزۈلىشى تۈزلەڭ، تۈپرىقى مۇنبەتلىكىگە قاراپ، ئولتۇراقلىشىپ ھايات كەچۈرۈشكە ئەپلىك جاي ئىكەن دەپ،بۇ يەرگە كېلىپ ئولتۇراقلىشىپ كەنت پەيدا بولغان. شۇنىڭ بىلەن شۇنداق نام ئالغان.

تاشئېرىق

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 4.7 كىلومېتر كېلىدۇ. 45 ئائىلە، 158 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 325 مو. تەخمىنەن 7—6 يۈز يىللار بۇرۇن كىشىلەر سۇ ئەكىلىپ يەر سۇغۇرۇش

ئۇچۇن تاش تىزدىپ ئېردىق ياسىغانلىقى ئۇچۇن شۇنداق ئاتالغان.

پايكا

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 1.8 كىلومېتر كېلىدۇ. 34 ئائىلە، 116 نوپۇسى بار، تېرىلغۇ يېرى 289 مو. مەنىسى: «تاماكۇ چېكىدىغان جاي». بۇ كەنتنىڭ ئادەملىرى يىغىم-تېرىم مەۋسۇملىرىدا دەم ئالغان چاغلاردا داۋاملىق مۇشۇ يەرگە يىغىلىپ تاماكۇ چېكىشكە ئادەتلەنگەن بولغاچقا، ئاشۇ نام بىلەن ئاتالغان.

كۆتەكلىك كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: كۆتەكلىك

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 18.4 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان. قاردىمقىدا سەككىز كەنت، 88 ئائىلە، 342 نوپۇسى بار. يېردىم دېھقانچىلىق، يېرىم چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 1660 مو. ئاساسەن بۇغداي، كۆمىمقوناق، مايلىقدان چىقىدۇ. يايلاق كۆلىمى 3000 مو، مال سىغىمچانلىقى 3000 قويلۇق. بىر باشلانغۇچ مەكتەپ بار. تۇرۇش-لۇق ئورنىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان. 1984-يىلى تاشئېرىق دادۇيدىن بۆلۈنۈپ چىققان. 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتى دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان.

كۆتەكلىك

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 18.4 كىلومېتر كېلىدۇ. ئون ئائىلە، 34 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 110 مو. بىر باشلانغۇچ مەكتەپ بار. كەنت پەيدا بولغان دەسلەپكى چاغلاردا كەنت ئاھالىسى ئىسسىنىش ۋە تاماق پۇشۇرۇشتا چىغ كۆتىكىنى قالايدىغانلىقى ئۇچۇن شۇنداق ئاتالغان.

ماڭسا

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 15.7 كىلومېتر كېلىدۇ. توققۇز ئائىلە 45 نۇپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 720 مو. بۇ كەنتنىڭ باشقا كەنتلەر بىلەن ئارىلىقى يىراق، يولى ئەگرى-توقاي بولغانلىقى ئۇچۇن، توختىماي مېڭىۋەرسە، دەپ شۇنداق ئاتالغان.

لاڭقا

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 17.4 كىلومېتر كېلىدۇ. 19 ئائىلە، 61 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 200 مو. مەنىسى: «ئېگىز». كەنتنىڭ تۆت تەرىپى ئېگىز قۇرام تاغلىق بولغانلىقى ئۇچۇن شۇنداق ئاتالغان.

سۇناق

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 32.2 كىلومېتر كېلىدۇ. 12 ئائىلە، 44 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 250 مو. مەنىسى: «قونالغۇ». تەخمىنەن 200 يىللار ئىلگىرى كەنت بولغان. بۇ يەر تاققا چىقىش ۋە چۈشۈشتە ئۆتىدىغان يولغا جايلاشقان بولۇپ، يولۇچىلارنىڭ كۆپۈنچىسى مۇشۇ يەرگە كەلگەندە قونۇپ ئۆتكەچكە «قوناق» دەپ ئاتالغان ۋە كېيىنچە «سۇناق»قا ئۆزگىرىپ قالغان.

كوستائېغزى

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 21.4 كىلومېتر كېلىدۇ. 13 ئائىلە، 55 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 133 مو. مەنىسى: «ئوت ئۇنمەس تاغ ئېغزى». بۇ يەر ئېچىلىشتىن بۇرۇن ئوت ئۇنمەيدىغان قاقاس تاغلىق بولغاچقا شۇنداق ئاتالغان.

تومان

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا 40.7 كىلومېتر كېلىدۇ. 11 ئائىلە، 35 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 100 مو. مەنىسى: «ئىسسىقراق جاي». تەخمىنەن 500 يىل بۇرۇن كەنت پەيدا بولغان. كەنت سەل ئىسسىقراق جايدا بولغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان.

قىزىلتاش

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 25.1 كىلومېتر كېلىدۇ. تۆت ئائىلە، 20 ئادەم بار. تېرىلغۇ يېرى 40 مو. بۇ يەرنىڭ تاش ۋە توپىسى قىزغۇچ بولغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان.

بۇرھان

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 38 كىلومېتر كېلىدۇ. ئالتە ئائىلە، 25 ئادەم بار. تېرىلغۇ يېرى 90 مو. مەنىسى: «ئۇلۇغ زات». بۇرۇندا كىشىلەر تەرىپىدىن ئۇلۇغلىنىدىغان ئەخمىدى زەمچى دېگەن كىشى بۇ يەردە ئولتۇراقلاشقان ۋە ئۆلگەندىن كېيىن مۇشۇ يەرگە دەپنە قىلىنغان بولغىنى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان.

ياماسئارچىلىق (دېھقانچىلىق نۇقتىسى)

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 41.5 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغ جىلغىسىغا جايلاشقان. تېرىلغۇ يېرى 20 مو. ئارپا تېرىلىدۇ. ئەتىيازدا تېرىپ كۈزدە يىغىۋېلىنىدۇ. ئادەم ئولتۇرمايدۇ. بۇ يەر ياماس تېغىنىڭ ئېتىكىدە شۇنداقلا ئارپىلا تېرىلىدىغان بولغاچقا شۇنداق ئاتالغان. كۆتەكلىك كەنت كومىتېتىگە قارايدۇ.

چۇكۇلاكئېغىز (دېھقانچىلىق نۇقتىسى)

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 29.7 كىلومېتر كېلىدۇ، تاغ جىلغىسىغا جايلاشقان. تېرىلغۇ يېرى 20 مو. ئارپا، پۇرچاق، بېدە تېرىلىدۇ. بىر ئائىلىلىك ئالتە ئادەم ئولتۇرۇشلۇق. 1980 ـ يىلدىن باشلاپ بىنەم ئېچىلىپ تېرىقچىلىق قىلىنغان. بۇ يەر چۇكۇلاك يايلىقىغا بارىدىغان يول ئېغزىغا جايلاشقانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان. كۆتەكلىك كەنت كومىتېتىگە قارايدۇ.

ياماسئېغىز (دېھقانچىلىق نۇقتىسى)

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 38.9 كىلومېتر كېلىدۇ، تاغ جىلغىسىغا جايلاشقان. تېرىلغۇ يېرى 15 مو، ئارپا، بېدە تېرىلىدۇ. تەخمىنەن 100 يىل بۇرۇن ئادەم كېلىپ بىنەم ئاچقان. بۇ يەر ياماس يايلىقىغا بارىدىغان يولنىڭ ئېغزىدا بولغىنى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان. كۆتەكلىك كەنت كومىتېتىگە قارايدۇ.

ياريۇت (دېھقانچىلىق نۇقتىسى)

بازارلىق هۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 35.5 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغ جىلغىسىغا جايلاشقان. تېرىلغۇ يېرى 30 مو. ئارپا، پۇرچاق تېرىلىدۇ. بۇ يەردە خېلى بۇرۇن ئادەم ئولتۇرغان. كېيىن كەلكۈن كېلىپ بۇ يەرنى يار پىچۈرىتىپ ئاھالىسى كۆچۈپ كەتكەنلىكتىن شۇنداق ئاتالغان.

قۇرامكۆچكەن (دېھقانچىلىق نۇقتىسى)

بازارلىق هۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 38.7 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغ جىلغىسىغا جايلاشقان. تېرىلغۇ يېرى 35 مو. ئارپا، پۇرچاق تېرىلىدۇ. ئەتىيازدا تېرىپ قويۇپ كۈزدە يىغىۋالىدۇ. بىر ئائىلىلىك ئالتە كىشى ئولتۇرۇشلۇق. بۇ يەر شامال ئېغىزى بولۇپ، قاتتىق بوران چىققاندا تاش-شېغىللارنى ئۈچۈرۈپ كېتىدىغان بولغاچقا شۇنداق ئاتالغان.

قۇشقاچبۇلاق (دېھقانچىلىق نۇقتىسى)

بازارلىق هۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 39.2 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغ جىلغىسىغا جايلاشقان. 15 مو تېرىلغۇ يېرى بار. ئارپا تېرىلىدۇ. ئەتىيازدا تېرىپ قويۇپ كۈزدە يىغىۋالىدۇ. ئادەم ئولتۇرماپدۇ. بۇ يەردە بىر بۇلاق بار، قۇشقاچ ناھايىتى كۆپ بولغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان.

سېمىزخوتۇن (دېھقانچىلىق نۇقتىسى)

بازارلىق هۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 29.7 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغ جىلغىسىغا جايلاشقان. بىر ئائىلىلىك سەككىز ئادەم ئولتۇرۇشلۇق، 20 مو تېرىلغۇ يېرى بار. 1950-يىللىرى بىر سېمىز خوتۇن بالىلىرىنى ئېلىپ بۇ يەرگە كېلىپ ئولتۇراقلاشقانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان.

تۇپاتۇۋى (دېھقانچىلىق نۇقتىسى)

بازارلىق هۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 41.5 كىلومېتر كېلىدۇ. بىر ئائىلىلىك بەش ئادەم بار. تېرىلغۇ يېرى 20 مو. بۇ يەردە بوران ھاسىل قىلغان بىر تۇپا دۆۋىلىك بولۇپ، كىشىلەر بىنەم ئېچىپ يەر قىلىپ كۆكەرتكەن.

ئالۋاستىئۆگكۇر (دېھقانچىلىق نۇقتىسى)

بازارلىق هۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 26.9 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغ جىلغىسىغا جايلاشقان. تېرىلغۇ يېرى 20 مو. ئاساسلىقى بۇغداي، كۆممىقوناق، مايلىقدان چىقىدۇ. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. بۇ يەردە چوڭقۇر ھەم قورقۇنچلۇق بىر ئۆڭكۇر بولغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان.

ئۇزۇنئارا (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

بازارلىق هۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 34.5 كىلومېتر كېلىدۇ. يازلىق يايلاق. تاغلىق رايونغا جايلاشقان. كۆلىمى 700 مو. مال سىغىمچانلىقى 700 قويلۇق. بۇ يايلاقنىڭ كۆلىمى بىرقەدەر چوڭ بولغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان. دۇڭا بازىرىدىن باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

قۇلۇنتۇز (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

بازارلىق هۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 53.6 كىلومېتر كېلىدۇ. يازلىق يايلاق. تاغلىق رايونغا جايلاشقان. كۆلىمى 400 مو، مال سىغىمچانلىقى 250 قويلۇق. بۇ يايلاقنىڭ يەر تۈزۈلۈشى تۈزلەك، قۇلۇن-تايلارنى بېقىشقا ئەپلىك بولغىنى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان.

سوقمچاق (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 53.1 كىلومېتر كېلىدۇ. يازلىق يايلاق. تاغلىق رايونغا جايلاشقان. كۆلىمى 500 مو، مال سىغىمچانلىقى 500 قويلۇق. بۇ يايلاق جايلاشقان تاغنىڭ شەكلى سوقا بولغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان.

يەرىۋۇت قارائېغىل (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 35.3 كىلومېتر كېلىدۇ. قىشلىق يايلاق، تاغلىق رايونغا جايلاشقان، كۆلىمى 400 مو، مال سىغىمچانلىقى 400 قويلۇق. بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسى چوڭقۇر جىلغا ئىچىدە بولۇپ، يەر يۈتۈپ كەتكەندەك تۇرغاچقا شۇنداق ئاتالغان.

چوكلا (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 36.6 كىلومېتر كېلىدۇ. قىشلىق يايلاق، تاغلىق رايونغا جايلاشقان. كۆلىمى 1000 مو، مال سىغىمچانلىقى 1000 قويلۇق. مەنىسى: «چۆكمەك». بۇ يايلاقنىڭ كۆلىمى چوڭراق، ئوت-چۆپلىرى ياخشى ۋە ئېگىز ئۆسىدىغان بولغاچقا، بۇ يەردە مال باقسا ماللار يايلاقتا چۆكۈپلا كېتىدۇ. شۇ سەۋەبتىن شۇنداق ئاتالغان.

سېرىقئۆرۈك (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 39.8 كىلومېتر كېلىدۇ. يازلىق يايلاق. تاغلىق رايونغا جايلاشقان. كۆلىمى 250 مو، مال سىغىمچانلىقى 250 قويلۇق. بۇ يايلاقنىڭ يەر تۈزۈلۈشى ئېگىز، ئوت-چۆپلىرى سارغايغان ئۆرۈكتەك بولغاچقا شۇنداق ئاتالغان.

ئېرىق (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 40.8 كىلومېتر كېلىدۇ. يازلىق يايلاق، تاغلىق رايونغا جايلاشقان. كۆلىمى 500 مو، مال سىغىمچانلىقى 500 قويلۇق. بۇرۇن بۇ يەرگە بىر ئېرىق كولانغاچقا شۇنداق ئاتالغان.

ياماسئارچىلىق (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 40.9 كىلومېتر كېلىدۇ. يازلىق يايلاق، تاغلىق رايونغا جايلاشقان. كۆلىمى 500 مو، مال سىغىمچانلىقى 500 قويلۇق. بۇ يەر ياماس جىلغىسىنىڭ بويىدا بولغانلىقى، بۇرۇن ئارچا تېرىلغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

تۈزلۇق (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 43.6 كىلومېتر كېلىدۇ. يازلىق يايلاق، تاغلىق رايونغا جايلاشقان، كۆلىمى 500 مو، مال سىغىمچانلىقى 500 قويلۇق. بۇ يەرنىڭ سۇ ۋە چۆپلىرىدە تۈز مىقدارى كۆپ بولغىنى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان. تۆۋەندىكىلەرنى دۆ كەنت كومىتېتىدىن باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

شاخباسقان (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 41.1 كىلومېتر كېلىدۇ. قىشلىق يايلاق. تاغلىق رايونغا جايلاشقان. كۆلىمى 400 مو، مال سىغىمچانلىقى 400 قويلۇق. بۇرۇندا بىر ئادەم

جىلغىدىكى كەلكۇن سۇنى شاخ بېسىپ توختاتقانلىقى سەۋەبتىن شۇنداق ئاتالغان.

يايلاقئېغىل (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 21.6 كىلومېتر كېلىدۇ. يازلىق يايلاق، تاغلىق رايونغا جايلاشقان. كۆلىمى 400 مو، مال سىغىمچانلىقى 400 قويلۇق. بۇ يايلاقتا مال ئېغىلى بولغاچقا شۇنداق ئاتالغان.

تۈزقوشلاغ (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 17.2 كىلومېتر كېلىدۇ. قىشلىق يايلاق، تاغلىق رايونغا جايلاشقان. كۆلىمى 600 مو، مال سىغىمچانلىقى 600 قويلۇق. مەنىسى: «تۈزلەك قىشلىق يايلاق». بۇ يايلاقنىڭ يەر تۈزۈلۈشى تۈزلەك، قىشتا قوي بېقىلىدىغان ياخشى يايلاق بولغاچقا شۇنداق ئاتالغان.

قۇرامئېغىل (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 25.1 كىلومېتر كېلىدۇ. يازلىق يايلاق، تاغلىق رايونغا جايلاشقان. كۆلىمى 1000 مو، مال سىغىمچانلىغى 1000 قويلۇق. بۇ يايلاقنىڭ ئوتتۇرىسىدا يوغان بىر قۇرام تاش بولغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان.

ئايكۆنەس (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا 17.7 كىلومېتر كېلىدۇ. يازلىق يايلاق، تاغلىق رايونىغا جايلاشقان. كۆلىمى 400 مو، مال سىغىمچانلىقى 400 قويلۇق، بۇ يايلاق بىر قەدەر ئېگىزدە بولۇپ، ئاي نۇرى ئاسان چۈشۈپ تۇرىدىغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان. تۆۋەندىكىلەرنى شورلۇق كەنت كومىتېتىدىن باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

سىرىقتەگلە (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 43.4 كىلومېتر كېلىدۇ. يازلىق يايلاق، تاغلىق رايونغا جايلاشقان. كۆلىمى 400 مو، مال سىغىمچانلىقى 400 قويلۇق.

كۆكيۇرت (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 38.6 كىلومېتر كېلىدۇ. يازلىق يايلاق. تاغلىق رايونغا جايلاشقان. كۆلىمى 400 مو، مال سىغىمچانلىقى 300 قويلۇق. بۇ يەرنىڭ سۇ ۋە ئوت-چۆپلىرى مول، ياپ-يېشىللىق بولغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان. تۆۋەندىكىلەرنى دۇۋا كەنت كومىتېتىدىن باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

كالتاداۋان (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 42 كىلومېتر كېلىدۇ. يازلىق يايلاق، تاغلىق رايونغا جايلاشقان. كۆلىمى 500 مو، مال سىغىمچانلىقى 500 قويلۇق. بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسى بىر قىسقا داۋاننىڭ ئۈستىگە جايلاشقانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان.

قوغاچئېغىل (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 35.5 كىلومېتر كېلىدۇ. يازلىق يايلاق، تاغلىق

رايونغا جايلاشقان. كۆلىمى 700 مو، مال سغىمچانلىقى 600 قويلۇق. بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسىدا قوغاچ-يەنى سۇ ئۆتكۈزىدىغان نور بولغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان.

قارايايچان (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 38 كىلومېتر كېلىدۇ. قىشلىق يايلاق، تاغلىق رايونغا جايلاشقان. كۆلىمى 300 مو، مال سغىمچانلىقى 300 قويلۇق. بۇ جايدا قارايايچان ئۇسۇملۇكى كۆپ بولغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان.

سوما (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 30.8 كىلومېتر كېلىدۇ. يازلىق يايلاق. تاغلىق رايونغا جايلاشقان. كۆلىمى 350 مو، مال سغىمچانلىقى 300 قويلۇق.

قوشقارتۇز (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 43.3 كىلومېتر كېلىدۇ. يازلىق يايلاق، تاغلىق رايونغا جايلاشقان. كۆلىمى 400 مو، مال سغىمچانلىقى 350 قويلۇق. بۇ يايلاقنىڭ يەر تۈزۈلۈشى تۈزلەڭ، قوشقارلارنى بېقىشقا قولاي بولغىنى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان.

ئۇرۇشقاق (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 42.1 كىلومېتر كېلىدۇ. يازلىق يايلاق، تاغلىق رايونغا جايلاشقان. كۆلىمى 400 مو، مال سغىمچانلىقى 400 قويلۇق. بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسى باشقا يايلاقلار بىلەن تۇتاش بولغىنى ئۈچۈن، قوي پادىلىرى ئارىلىشىپ كېتىپ، مالچىلار داۋاملىق قوي ئايرىشىپ بولالماي ئۇرۇشۇپ قالىدىغانلىقتىن شۇنداق ئاتالغان.

قارلىق ئاتقىر (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 38.5 كىلومېتر كېلىدۇ. يازلىق يايلاق، تاغلىق رايونغا جايلاشقان. كۆلىمى 500 مو، مال سغىمچانلىقى 500 قويلۇق. بۇ يايلاق بىر قىرنىڭ تۆپىسىدە بولۇپ، قار كۆپ يېغىلىپ قالىدۇ، ئۇنىڭ ئۈستىگە ئات بېقىشقا ئەپلىك جاي بولغان سەۋەبتىن شۇنداق ئاتالغان. تاشئېرىق كەنت كومىتېتىدىن باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

قاراڭغاز (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 49.3 كىلومېتر كېلىدۇ. يازلىق يايلاق، تاغلىق رايونغا جايلاشقان. كۆلىمى 500 مو، مال سغىمچانلىقى 500 قويلۇق. مەنىسى: «قاراڭغۇ جىلغا»، بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسى ئېگىز تاغنىڭ چوڭقۇر جىلغىسى ئىچىگە جايلاشقان، جىلغا ئىچىگە يىل بويى كۈن نۇرى چۈشمەيدىغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان. لامۇس كەنت كومىتېتىدىن باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

ئاقمۇنار (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 20.2 كىلومېتر كېلىدۇ. قىشلىق يايلاق، تاغلىق رايونغا جايلاشقان، كۆلىمى 300 مو، مال سغىمچانلىقى 300 قويلۇق. بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسى يىل بويى قار ئېرىمەيدىغان بىر ئېگىز تاغ چوققىسىنىڭ باغرىغا جايلاشقان، يىراقتىن قارىسا

ئاق مۇنارغا ئوخشاپ قالدىغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان. تۆۋەندىكىلەرنى كۆتەكلىك كەنت كومىتېتىدىن باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

سۇناققۇز (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 31.6 كىلومېتر كېلىدۇ. قىشلىق يايلاق، تاغلىق رايونغا جايلاشقان. كۆلىمى 300 مو، مال سىغىمچانلىقى 200 قويلۇق. بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسى سۇناق كەنتنىڭ قۇز تەرىپىگە جايلاشقانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان.

ھومۇنلۇق (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 35.3 كىلومېتر كېلىدۇ. يازلىق يايلاق. تاغلىق رايونغا جايلاشقان. كۆلىمى 1000 مو، مال سىغىمچانلىقى 1000 قويلۇق. بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسى ئىچىدە خادىغا ئوخشايدىغان ئۇچلۇق تاغ تاشلىرى كۆپ بولغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان. زائكۈي يېزىسىنىڭ يار كەنت كومىتېتىدىن باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

ئۆڭكۈركەش (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 39.6 كىلومېتر كېلىدۇ. يازلىق يايلاق، تاغلىق رايونغا جايلاشقان، كۆلىمى 700 مو، مال سىغىمچانلىقى 450 قويلۇق. بۇ جايدا بىر تاغ ئۆڭكۈرى بولۇپ، مالچىلار كۆپىنچە مۇشۇ ئۆڭكۈردە قونىدىغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان. زائكۈي يېزىسىنىڭ تاتىراك كەنت كومىتېتىدىن باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

يارغان (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 36.2 كىلومېتر كېلىدۇ. يازلىق يايلاق، تاغلىق رايونغا جايلاشقان. كۆلىمى 600 مو، مال سىغىمچانلىقى 600 قويلۇق. چارۋىچىلىق نۇقتىسى ئىچىدە سەل پىچپ كەتكەن يارلار كۆپ بولغىنى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان. زائكۈي يېزىسىنىڭ يېڭىئۆستەڭ كەنت كومىتېتىدىن باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

ساڭلىسىشەنچى (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 45.7 كىلومېتر كېلىدۇ. يازلىق يايلاق، تاغلىق رايونغا جايلاشقان. كۆلىمى 600 مو، مال سىغىمچانلىقى 600 قويلۇق. «ساڭلىس» بىر تاغنىڭ ئىسمى بولۇپ، بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسى ساڭلىس تېغىدىكى ئىشەنچلىك يايلاق بولغىنى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان. زائكۈي يېزىسىنىڭ ياربويى كەنت كومىتېتىدىن باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

ساڭلىسئۆڭكۈر (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 45.6 كىلومېتر كېلىدۇ. يازلىق يايلاق، تاغلىق رايونغا جايلاشقان. كۆلىمى 600 مو. مال سىغىمچانلىقى 600 قويلۇق. بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسى ساڭلىس تېغىدىكى بىر ئۆڭكۈرنىڭ قېشىدا بولغاچقا شۇنداق ئاتالغان. زائكۈي يېزىسىنىڭ يار بويى كەنت كومىتېتىدىن باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

سانغۇ (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 37.9 كىلومېتر كېلىدۇ. يازلىق يايلاق، تاغلىق

رايونغا جايلاشقان. كۆلىمى 300 مو، مال سىغىمچانلىقى 250 قويلۇق. بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسى تار تاغ ئېغىزىغا جايلاشقان بولۇپ، قويلارنى ساناپ ئۆتكۈزۈشكە ئاسان بولغىنى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان. تۆۋەندىكىلەرنى زائگۇي يېزىسىنىڭ كۆلئېرىق كەنت كومىتېتىدىن باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

دوساڭئۆڭكۇر (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 38.1 كىلومېتر كېلىدۇ. يازلىق يايلاق، تاغلىق رايونغا جايلاشقان. كۆلىمى 500 مو، مال سىغىمچانلىقى 600 قويلۇق. «دوساڭ»نىڭ مەنىسى ئېنىق ئەمەس. بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسى تاغ باغرىدىكى 30 ئادەم سىغىدىغان بىر ئۆڭكۇرنىڭ قېشىدا بولغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان.

ملكەش تۆزقىر (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 38.4 كىلومېتر كېلىدۇ. يازلىق يايلاق، تاغلىق رايونغا جايلاشقان، كۆلىمى 500 مو، مال سىغىمچانلىقى 450 قويلۇق. بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسى بىرقەدەر تۆزلەڭ، ملكەش دەيدىغان ياۋا ئوت كۆپ ئۆسىدىغان بولغاچقا شۇنداق ئاتالغان.

دوساڭ تۆرئېغىل (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 38.5 كىلومېتر كېلىدۇ. يازلىق يايلاق. تاغلىق رايونغا جايلاشقان، كۆلىمى 500 مو، مال سىغىمچانلىقى 400 قويلۇق. بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسى دوساڭ تېغىنىڭ ئىچكىرىسىدە بولغاچقا شۇنداق ئاتالغان.

كىچىكساڭلىس (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 42.8 كىلومېتر كېلىدۇ. يازلىق يايلاق. تاغلىق رايونغا جايلاشقان. كۆلىمى 1200 مو، مال سىغىمچانلىقى 1200 قويلۇق. بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسى ساڭلىس تېغىنىڭ بىر يېقىدىكى كىچىك تاغدا بولغىنى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان. تۆۋەندىكىلەرنى زائگۇي يېزىسىنىڭ ئىنچىكەئېرىق كەنت كومىتېتىدىن باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

يازاغۇ (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 37 كىلومېتر كېلىدۇ. يازلىق يايلاق، تاغلىق رايونغا جايلاشقان. كۆلىمى 500 مو، مال سىغىمچانلىقى 500 قويلۇق. بۇ ئىسىم «ياز ئالغۇ» سۆزىدىن ئۆزگەرگەن بولۇپ، مەنىسى «يازنى كۈتۈش». بۇ يەر چارۋا پادىلىرىنى يايلاققا كۆچۈرۈشتە ۋاقتىنچە يازنى كۈتۈپ تۇرىدىغان جاي بولغىنى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان.

ساڭلىس تۆرئېغىل (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 45.3 كىلومېتر كېلىدۇ. يازلىق يايلاق، تاغلىق رايونغا جايلاشقان. كۆلىمى 500 مو، مال سىغىمچانلىقى 500 قويلۇق. بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسى ساڭلىس تېغىنىڭ ئىچكىرىسىگە جايلاشقانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان. زائگۇي يېزىسىنىڭ گۇندىلىق لەگگەر كەنت كومىتېتىدىن باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

ساڭلىسياۋلىق (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 44.2 كىلومېتر كېلىدۇ. يازلىق يايلاق، تاغلىق

رايونغا جايلاشقان. كۆلىمى 300 مو، مال سىغىمچانلىقى 300 قويلۇق. بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسى ساڭلىس تېغىغا جايلاشقان، ئەڭ بالدۇر قاراقاش ناھىيىسى ياۋا كەنتنىڭ ئادەملىرى مال باققاندىن قالغان ئۇچۇن شۇنداق ئاتالغان.

چاۋار ئاتقىر (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 42.1 كىلومېتر كېلىدۇ. يازلىق يايلاق. تاغلىق رايونغا جايلاشقان. كۆلىمى 700 مو، مال سىغىمچانلىقى 700 قويلۇق. بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسىدا ئىلگىرى چاۋار ئاتلىق بىر كىشى يىلقا باققانلىقتىن ئۇچۇن شۇنداق ئاتالغان. پىيالىما يېزىسىدىن باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

كوستاتەڭلە (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 28.8 كىلومېتر كېلىدۇ. يازلىق يايلاق، تاغلىق رايونغا جايلاشقان. كۆلىمى 400 مو، مال سىغىمچانلىقى 400 قويلۇق. جايتاش كەنت كومىتېتىدىن باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

يارلەققىر (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 39.8 كىلومېتر كېلىدۇ. يازلىق يايلاق. تاغلىق رايونغا جايلاشقان. كۆلىمى 600 مو، مال سىغىمچانلىقى 550 قويلۇق. بۇ يەردە يامغۇر كۆپ ياغىدۇ، يامغۇر سۇيى سەل بولۇپ ئېقىپ نۇرغۇنلىغان يارلارنى ھاسىل قىلغىنى ئۇچۇن شۇنداق ئاتالغان. تۆۋەندىكىلەرنى لەڭگەركۆل كەنت كومىتېتىدىن باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

ئارقا تۆزئېغىل (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 33.1 كىلومېتر كېلىدۇ. يازلىق يايلاق، تاغلىق رايونغا جايلاشقان. كۆلىمى 700 مو، مال سىغىمچانلىقى 700 قويلۇق. بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسى ئايكۇنەس داۋانىنىڭ ئارقا تەرىپىگە جايلاشقان، يەر تۆزۈلۈشى تۆزلەڭ بولغىنى ئۇچۇن شۇنداق ئاتالغان.

پەرۋا (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 41.8 كىلومېتر كېلىدۇ. يازلىق يايلاق، تاغلىق رايونغا جايلاشقان. كۆلىمى 1000 مو، مال سىغىمچانلىقى 700 قويلۇق. مەنىسى «ئېھتىيات». بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسى لەيلىچوق چوققىسىنىڭ ئوتتۇرا قىسمىغا جايلاشقان، تاغ چوققىلىرى تىك، يوللىرى خەتەرلىك بولغىنى ئۇچۇن شۇنداق ئاتالغان.

ياپچانقىر (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 52 كىلومېتر كېلىدۇ. يازلىق يايلاق، تاغلىق رايونغا جايلاشقان، كۆلىمى 400 مو، مال سىغىمچانلىقى 400 قويلۇق. بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسىدا ياپچان دېگەن ئوت كۆپ بولغىنى ئۇچۇن شۇنداق ئاتالغان.

قارلىق ئاقتاش (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 39.9 كىلومېتر كېلىدۇ. يازلىق يايلاق. تاغلىق

رايونغاجايلاشقان. كۆلىمى 600 مو، مال سغىمچانلىقى 600 قويلۇق. تۆۋەندىكىلەرنى قاراقاش ناهيىسىدىن باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

تۆگىباش (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

بازارلىق هۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 36 كىلومېتر كېلىدۇ. يازلىق يايلاق، تاغلىق رايونغا جايلاشقان، كۆلىمى 600 مو، مال سغىمچانلىقى 600 قويلۇق. بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسى سوغۇق تاغ بېشىدا بولغىنى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان.

قوتازچالغۇ ئۆگكۈر (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

بازارلىق هۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 34 كىلومېتر كېلىدۇ. يازلىق يايلاق، تاغلىق رايونغا جايلاشقان. كۆلىمى 600 مو، مال سغىمچانلىقى 400 قويلۇق. رېئايەت قىلىنمىچە بۇرۇنىدا بۇ يەردە ياپچان دېگەن ئوت كۆپ بولۇپ، قوتازلار يېگەندىن كېيىن ھەزىم بولماي ئۆلۈپ كېتىدىكەن. شۇڭلاشقا شۇنداق ئاتالغان.

باشئېغىل (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

بازارلىق هۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 33.6 كىلومېتر كېلىدۇ. يازلىق يايلاق، تاغلىق رايونغا جايلاشقان. كۆلىمى 1000 مو. مال سغىمچانلىقى 800 قويلۇق. بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسى توگىباش داۋانىنىڭ ئۈستى تەرىپىدە بولۇپ، ئېغىللىرى كۆپ بولغىنى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان.

ئۇلۇغياياق (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

بازارلىق هۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 51.4 كىلومېتر كېلىدۇ. يازلىق يايلاق، تاغلىق رايونغا جايلاشغان. كۆلىمى 9000 مو، مال سغىمچانلىقى 10000 قويلۇق. ياياقنىڭ كۆلىمى چوڭ بولغاچقا شۇنداق ئاتالغان. تۆۋەندىكىنى بىكتۇەن خوتەن دېھقانچىلىق مەيدانلىرىنى باشقۇرۇش ئىدارىسى 47-تۇەندىن باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

تارئېغىز (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

بازارلىق هۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 46.7 كىلومېتر كېلىدۇ. يازلىق ياياق. تاغلىق رايونغا جايلاشقان. كۆلىمى 800 مو، مال سغىمچانلىقى 800 قويلۇق. بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسى بىر تار تاغ ئېغىزىغا جايلاشقانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان.

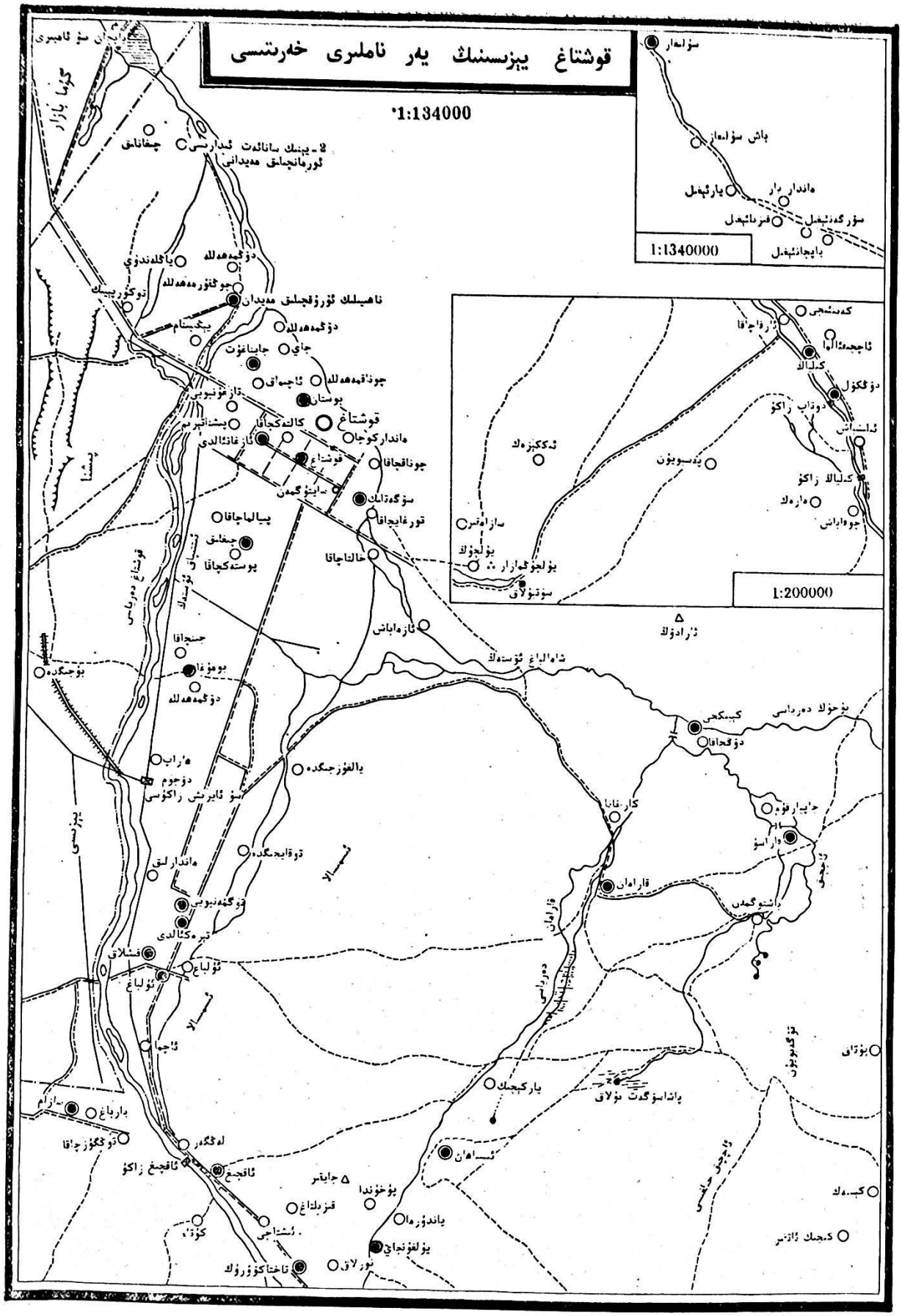
قوشتاغ يېزىسىنىڭ يەر ناملىرى خەرىتىسى
1:134000
1:1340000
1:200000

قوشتاغ يېزىسىنىڭ ئومۇمىي ئەھۋالى

يېزىلىق ھۆكۈمەت ناھىيىلىك ھۆكۈمەت تۇرۇشلۇق جايىنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 37 كىلومېتر كېلىدۇ. شەرق تەرىپى سانجۇ يېزىسى بىلەن، غەرب تەرىپى پىشنا ۋە باشلەڭگەر يېزىلىرى بىلەن، شىمال تەرىپى ناھىيىلىك ئۇرۇقچىلىق مەيدان بىلەن، جەنۇب تەرىپى ناۋائابات تاجىك مىللىي يېزىسى بىلەن چېگرىلىنىدۇ. شەرقىدىن غەربىگىچە ئوتتۇرىچە كەڭلىكى 31.3 كىلومېتر، جەنۇبىدىن شىمالىغىچە ئوتتۇرىچە ئۇزۇنلۇقى 49.3 كىلومېتر كېلىدۇ. ئومۇمىي يەر مەيدانى 1543 كۋادرات كىلومېتر. قارىمىقىدا 23 كەنت كومىتېتى، 70 تەبىئىي كەنت بار. جەمئىي 4564 ئائىلە، 17097 نوپۇسى بار بولۇپ، بۇنىڭ ئىچىدە ئۇيغۇرلار 16293، قىرغىزلار 66، خەنزۇ بەش، خۇيزۇ بىر نەپەر.

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ ئورنى شاپچاقا كەنتىدە. ئېيتىلىشچە، مىلادى 8-ئەسىرنىڭ باشلىرىدا بۇ يەرلەردە ئادەم ئولتۇراقلاشقان. ئىسلام ئاچقۇچى ئىمامىلاردىن ھەمەمل شېرىپ ۋە ئوبۇل يۈسۈپ ھەمەدانى دېگەنلەر بۇ جايغا كەلگەندە، بۇ يەرنىڭ خۇش ھاۋالىق، مەنزىرىسى گۈزەل ئىكەنلىكىنى كۆرۈپ: «خۇش ئوتاغ» دەپ ماختىغان ئىكەن. شۇ يەرلىك كىشىلەر بۇنى مۇقەددەس سۆز بىلىپ بۇ يەرگە نام قىلىۋالغان ئىكەن. كېيىنچە بۇ سۆز «قوشتاغ»قا ئۆزگىرىپ، ھازىرغىچە داۋاملاشقان.

چىڭ خاندانلىقى گۇاڭشۈينىڭ 9-يىلى (1983-يىلى) ئۆلكە ۋە ناھىيىلەرنى تەسىس قىلغاندا، قوشتاغ قاغىلىق ناھىيىسىگە تەۋە گۈما 36 كەنتنىڭ بىرى ئىدى. گۇاڭشۈينىڭ 28-يىلى (1902-يىل) گۈما، سانجۇ ئىككى چوڭ كەنتنى قاغىلىقتىن ئاجرىتىپ گۈما ناھىيىسىنى تەسىس قىلغاندا ئۇنىڭغا قاراشلىق بولغان. كېيىن قوشتاغ رايونى دەپ ئاتالغان. 1950-يىلى «گۈما ناھىيە 2-رايون» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان. 1956-يىلى 8-رايوننى ئەمەلدىن قالدۇرۇپ، بورا قاغىلىق ناھىيىسىگە قارىغاندىن باشقا، قالغان قىسىملىرىنى 2-رايونغا قوشۇۋەتكەن. 1958-يىلى «يۇبجىن خەلق گۇڭشېسى» بولۇپ قۇرۇلغان. 1978-يىلى «قوشتاغ خەلق گۇڭشېسى» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان. 1981-يىلى ئۇنىڭ پىشنا ۋە باشلەڭگەر باشقۇرۇش رايونلىرى بىلەن سازام دادۇيى ئايرىپ چىقىلىپ «پىشنا خەلق گۇڭشېسى» بولۇپ قۇرۇلغان. 1984-يىلى «قوشتاغ يېزا» قىلىپ ئۆزگەرتىپ تەسىس قىلىنغان.

يېزىنىڭ شەرقى ۋە جەنۇبى تەرەپلىرىنى قاتمۇ-قات تاغلار توسۇپ تۇرىدۇ. تاغ جىلغىلىرى گىرەلىشىپ كەتكەن. يەر تۈزۈلۈشى شىمالغا قاراپ پەسىيىپ بارىدۇ. دەريا-ئېقىنلىرى ۋە كەلكۈن لاتقىلىرىنىڭ تىندۇرمىلىرىدىن ھاسىل بولغان شىمالى قىسمىدىكى يەلپۈگۈچسىمان تۈزلەڭلىكىنىڭ

دېڭىز يۈزىدىن ئېگىزلىكى 3000~1500 مېتر كېلىدۇ. جەنۇبى قىسمىدىكى كونىلۇن تېغىنىڭ تەسىرى تۈپەيلىدىن بۇ يېزىنىڭ ھاۋا كىلىماتىدىكى پەرق بىرقەدەر چوڭ بولسىمۇ، يەنىلا قۇرۇقلۇق خاراكتېرىدىكى كىلىماتقا كىرىدۇ. كۈندۈز بىلەن كېچىنىڭ تېمپېراتۇرىسىدىكى پەرق چوڭ. يىللىق ئوتتۇرىچە تېمپېراتۇرا 9.3°C. ئەڭ ئىسسىق بولغاندا (7-ئايدا) 22°C بولىدۇ. ئەڭ سوغۇق بولغاندا (1-ئايدا) 8°C-بولىدۇ. يىللىق ئوتتۇرىچە ھۆل-يېغىن مىقدارى بىرقەدەر كۆپ. قىراۋسىز مەزگىلى 210 كۈن ئەتراپىدا بولىدۇ. ھاۋا رايى جەھەتتىكى ئاساسلىق تەبىئىي ئاپەتلەر ئۇششۇك ۋە بوراندىن ئىبارەت.

يېزا بويىچە 62712 مو تېرىلغۇ يەر بار. قوشتاغ دەريا سىستېمىسى ئاساسىي سوغۇرۇش مەنبەئىي بولۇپ، بۇ دەريا قاراقۇرۇم تاغلىرىنىڭ شىمالىي ئېتىكىدىن باشلىنىپ، شەرقىي شىمالغا قاراپ ئېقىپ، پۈتۈن يېزىنى قېيىپاچ كېسىپ ئۆتۈپ، گۈما بازىرى تەۋەسىدىكى ياپچان سۇ ئامبىرىغا قۇيۇلىدۇ. يۇقىرى ئېقىمدا ئاقسۇر ۋە كەڭەز سۇ ئامبارلىرى بولۇپ، ئۇلاردا كېچىك تېرىتكى سۇ ئېلېكتر ئىستانسىلىرى قۇرۇلغان. تۆۋەن ئېقىمدا قوشتاغ كېچىك سۇ ئېلېكتر ئىستانسىسى قۇرۇلغان. بۇ دەريانىڭ ئومۇمىي ئۇزۇنلۇقى 160 كىلومېتر. كىلىڭ، قوشتاغ ئۆستەڭلىرى ئارقىلىق ئۆز ئېقىنى دائىرىسىدىكى غول ئۆستەڭ، تارماق ئۆستەڭ، ئوق ئېرىق، ئورەك قاتارلىق 135 تاناپ تۆت دەرىجىلىك ئېرىق-ئۆستەڭلەرگە تۇتاشتۇرۇلغان. بۇلارنىڭ ئومۇمىي ئۇزۇنلۇقى 95.4 كىلومېتر. بۇنىڭ ئىچىدە تاش ياتقۇزۇپ ياسالغىنى 36.3 كىلومېتر.

چۆلدىكى يېڭى ئۆستەڭ

پۈتۈن يېزا دېھقانچىلىقىنى ئاساس قىلىدۇ. ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق ئىشلىرىمۇ بىرقەدەر تەرەققىي قىلغان.

يېزا ئىگىلىكىدە ئاساسلىقى بۇغداي، كۆممىقوناق، مايلىقدان ۋە پۇرچاق ئىشلەپچىقىرىدۇ. قوشۇمچە ئارپا، بېدە، قوغۇن-تاۋۇز، ئوتياش قاتارلىقلارنى تېرىيدۇ. تېرىلغۇ كۆلىمى 44742 مو. 1985-يىلى يېزا بويىچە ئاشلىقنىڭ ئومۇمىي مەھسۇلاتى 12 مىليون 218 مىڭ جىڭ بولۇپ، كىشى بېشىغا ئوتتۇرا ھېساب بىلەن 714 جىڭدىن ئاشلىق توغرا كەلدى. شۇ يىلى دۆلەتكە 2 مىليون 50 مىڭ جىڭ تاۋار ئاشلىق يەتكۈزۈپ بەردى، 73 مىڭ جىڭ مايلىق تاپشۇردى.

چارۋىچىلىقتا قوي، كالا بېقىشنى ئاساس قىلىدۇ. ئۇنىدىن باشقا ئات، تۆگە، ئېشەك، قوتاز قاتارلىقلارمۇ بار. ئۆز دائىرىسى ئىچىدە 119 ئورۇندا چارۋىچىلىق نۇقتىسى بار بولۇپ، يايلاقنىڭ ئومۇمىي كۆلىمى 40855 مو، كەلەپ، شاپ، سېرىقئوت ۋە قومۇش قاتارلىقلار ئۆسىدۇ، 80 مىڭ تۈياقتىن ئارتۇق مال سېغىدۇ. 1985-يىلىنىڭ ئاخىرىدىكى قوتاندا ساقلانغان چارۋا سانى 53 مىڭ تۈياق بولدى.

بۇچۇڭ كەنتىنىڭ جەنۇبىدىكى ئوتتۇرا قىسىم جىلغىلىرىدا كوئىنلۇن ئارچىسى، قىزىل قېيىن قاتارلىق سۇ مەنبەسىنى ساقلايدىغان تەبىئى ئورمانلىقلار بار. ئەڭ جەنۇبىي قىسىمدىكى ئېگىز تاغلىق ۋادە ئېگىز تاغدىكى ئويمان ئوتلاقلىق رايون ھېسابلىنىدۇ. شىمالىي قىسىمدىكى يەلپۇگۈچسىمان تىندۇرما لاتقىلىق توزلەكلىكلەر سۇنئىي يېتىشتۇرۇلىدىغان ئورمان رايونى بولۇپ، ئاساسلىقى تېرەك، سۆگەت، جىگدە، ياڭاق، ئۆرۈك، ئالما، ئۈزمە، نەشپۈت قاتارلىقلار بار. 1985-يىلى بەرپا قىلىنغان ئورمان كۆلىمى 1768 مو، كۆچەتلىك 110 مو، تارقاق ئورمان 808 مىڭ تۈپتىن ئارتۇق. باغۋەنچىلىكتە ياڭاق، ئۈسۈملۇكلىرى ياخشى.

يېزا تەۋەسىدىن قانتېپەر، رەۋەن قاتارلىق دورا ئۆسۈملۈكلىرى چىقىدۇ. جەنۇبىي قىسىم تاغلىرىدىكى ئورمانلىقلاردا كىيىك، قوتاز، داۋغان، تۈلكە، توشقان، بۆرە قاتارلىق ياۋايى ھايۋانلار ۋە ئۇلا، كەكلىك، قاغا، قارچۇغا، كۇرۇشكەل (ياۋا كەپتەر) قاتارلىق ياۋايى ئۇچار-قاناتلار بار. تاغلىق رايونىدىكى گۈزگۈرت كېنى، تاش تۆز زاپىسى بىر قەدەر مول.

1985-يىلى يېزا بويىچە يېزا ئىگىلىكىدىن كەلگەن ئومۇمىي كىرىم 3 مىليون 356 مىڭ يۈەن بولۇپ، كىشى بېشىغا 162.85 يۈەندىن توغرا كەلدى.

يېزا تەۋەسىدە ئاشلىق-مايلىقنى پىششىقلاپ ئىشلەش كارخانىسى، تراكتور پونكىتى، گىلەم كارخانىسى ۋە كىچىك تېپتىكى سۇ ئېلېكتر ئىستانسىسى قاتارلىق يېزا باشقۇرغان كارخانىلار بار. ئاپتوموبىلدىن يەتتىسى، چوڭ، ئوتتۇرا تېپتىكى تراكتوردىن 35 ى، قول تراكتوردىن 12 سى، توپا ئىتتىرىش ماشىنىسىدىن ئىككىسى بار، ماشىنىلارنىڭ ئومۇمىي ئات كۈچى 2633. يەنە سەييۇجى، ئۇن تارتىش ماشىنىسى قاتارلىق كىچىك تېپتىكى يېزا ئىگىلىك قوشۇمچە مەھسۇلاتلىرىنى پىششىقلاپ ئىشلەيدىغان ماشىنىلار بار بولۇپ، 1985-يىلدىكى ئومۇمىي ئىشلەپچىقىرىش قىممىتى 395 مىڭ يۈەن بولدى.

يېزا بويىچە بىر ئوتتۇرا مەكتەپ، 31 باشلانغۇچ مەكتەپ بار بولۇپ، جەمئىي ئوقۇتقۇچى-خىزمەتچىلىرى 172 نەپەر. بۇلارنىڭ ئىچىدە ئوتتۇرا مەكتەپ ئوقوتقۇچىسى 32 نەپەر، باشلانغۇچ مەكتەپ ئوقۇتقۇچىسى 127 نەپەر، مەكتەپتىكى ئوقۇغۇچىلار سانى 2897 نەپەر (ئوتتۇرا مەكتەپ-

تىكى ئوقۇغۇچىلار 416 نەپەر). ئوقۇش يېشىدىكى بالىلارنىڭ مەكتەپكە كىرىش نىسبىتى 98% گە يەتكەن. بىر دوختۇرخانا بار بولۇپ، كېسەل كارىۋىتى 40، خىزمەتچىلىرى 20 نەپەر. بۇلارنىڭ ئىچىدىن تىببىي تېخنىكا خادىملىرى 19 نەپەر. كەنت كومىتېتلىرىدا ساقلىقنى ساقلاش پونكىتلىرى بار بولۇپ، يېزا بويىچە جەمئىي 20 نەپەر ساقلىقنى ساقلاش خادىمى بار. يېزىدا كىنوخانا، كىنو قويۇش ئەترىتى، رادىئو ئۇزىلى، مەدەنىيەت پونكىتى، كۈتۈپخانا قاتارلىق مەدەنىيەت ئەسلىھەلىرى بار. تەمىنات-سودا كوپېراتىپى، دۇكان قاتارلىق سودا تورلىرى نۇقتىسى پۈتۈن يېزىغا تارالغان.

يېزىنىڭ شېغىل ياتقۇزۇپ ياسالغان تاشيولىدىن ھەممە كەنتلەرگە بارغىلى بولىدۇ. بۇ يول ئۇدۇل كېلىپ ساغان كۆۋرۈكىدە چاكۇ-قاغىلىق تاشيولىغا تۇتىشىدۇ، ناھىيە ئىچى ۋە سىرتىغا قاتناشقا بولىدۇ، قاتناش قولايلىق.

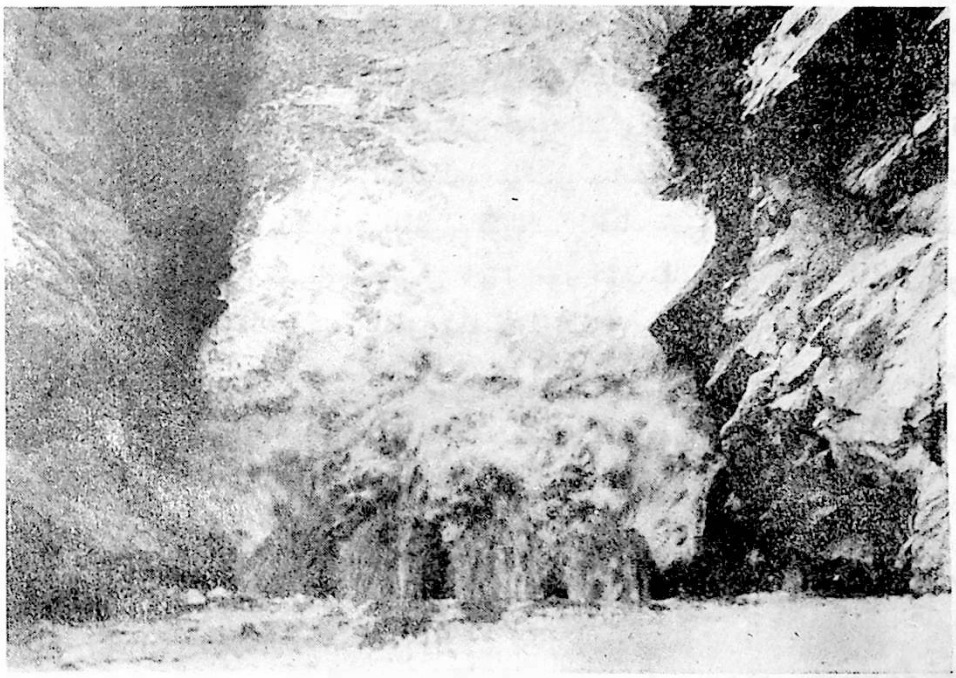

ئاقشور دەرياسى

ئىزاھات:

1986 - يىلى 12 - ئاينىڭ 23 - كۈنى شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونلۇق خەلق ئىشلىرى نازارىتى ش.خ (86) 146 - نومۇرلۇق ھۆججەت ئارقىلىق چۈشۈرگەن تەستىقدە كىلىڭ يېزىسى قۇرۇشقا قوشۇلدى. قوشتاغ يېزىنىڭ ئاقچىغ، تاختاكۆۋرۈك، تۆۋەنچاقا، كىلىڭ، دۆڭكۆل، يۇلغۇنجاي، ئىسپاھان، قارامانىدىن ئىبارەت سەككىز كەنت كومىتېتى (يەنى ئەسلىدىكى كىلىڭ باشقۇرۇش رايونىغا قاراشلىق 19 - 12 دادۇي، 1381 ئائىلە، 5097 نوپۇس) ئايرىپ چىقىلىپ كىلىڭ يېزىنىڭ تەۋەلىك دائىرىسى قىلىندى، كىلىڭ باشقۇرۇش رايونىنىڭ تۇرۇشلۇق ئورنى يېزىنىڭ ئورنى قىلىندى.

ئۆلچەملىك نامىلىرى

قوشتاغ يېزىسى

(«قوشتاغ يېزىسىنىڭ ئومۇمىي ئەھۋالى»غا قارالسۇن)

شاپچاقا

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ تۇرۇشلۇق ئورنى. تۆزلەڭلىككە جايلاشقان. 475 ئائىلە، 1651 نوپۇسى بار. بۇلارنىڭ ئىچىدە تاجىك سەككىز نەپەر، قىرغىز ئالتە نەپەر، خەنزۇ بىر نەپەر. تېرىلغۇ يېرى 808 مو. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، مايلىقدان. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. ئەسلىدە بۇ يەر شاپىلىق بولۇپ، كېيىن كەنت پەيدا بولغان. شۇ سەۋەبتىن شۇنداق ئاتالغان.

قوشتاغ كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: بايكوچا

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىگە 0.8 كىلومېتر كېلىدۇ. يەر تۈزۈلۈشى تۆزلەڭ. قارىمىقىدا ئۈچ كەنت بار. 773 ئائىلە، 2486 نوپۇسى بار. بۇلارنىڭ ئىچىدە تاجىك سەككىز، قىرغىز ئالتە، خەنزۇ بىر نەپەر. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 3034 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، مايلىقدان. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. 1958 ـ يىلى 2 ـ دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. 1978 ـ يىلى «شاپچاقا دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان. 1982 ـ يىلى «قوشتاغ دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىلگەن. 1985 ـ يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

بايكوچا

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىگە 0.8 كىلومېتر كېلىدۇ. 78 ئائىلە، 268 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 760 مو. ئېيتىلىشچە ئەڭ دەسلەپ بۇ يەرگە كېلىپ ئولتۇراقلاشقان سايىم ھاجى قاتارلىقلارنىڭ كۈنى ناھايىتى باي ئۆتكەنلىكى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

ماندارچا

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا 0.7 كىلومېتر كېلىدۇ. 135 ئائىلە، 305 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 1516 مو. ئىلگىرى بۇ يەر مانداراق بولۇپ، كېيىن كەنت پەيدا بولغان. شۇ سەۋەبتىن شۇنداق ئاتالغان.

سۆگەتلىك كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: تورغايچاقا

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 2.1 كىلومېتر كېلىدۇ. يەر تۈزۈلۈشى تۆزلەڭ. قارىمىقىدا ئالتە كەنت بار. 337 ئائىلە، 1212 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 4400 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بوغداي، كۆممىقوناق، مايلىقدان. قوشۇمچە ئورمانچىلىق،

چارۇنچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. بىر ئاپتوموبىل بار. «سۆگەتلىك» كەنتىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان. 1958 ـ يىلى 1 ـ داداي بولۇپ قۇرۇلغان. 1978 ـ يىلى «سۆگەتلىك داداي» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان. 1985 ـ يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىغا ئۆزگەرتىلگەن.

تورغايچاقا

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 2.1 كىلومېتر كېلىدۇ. 37 ئائىلە، 100 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 420 مو. ئەڭ ئاۋۋال بۇ يەرگە كېلىپ ئولتۇراقلاشقان كۆچەكـئۆيكام دېگەن كىشى تورغايغا ئوخشاش ھەر كۈنى تاڭ يورۇماستىلا تۇرۇپ كېتىدىغان بولغاچقا «تورغاي» لەقمى سىڭىپ، كېيىنچە مەھەللە نامى بولۇپ قالغان.

ئازماباش

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 6.2 كىلومېتر كېلىدۇ. 40 ئائىلە، 150 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 430 مو. ئىلگىرى بۇ يەردە ئازما بولۇپ، كېيىن ئازمىنىڭ ئەتراپىدا كەنت پەيدا بولغاچقا شۇنداق ئاتالغان.

سۆگەتلىك

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 3.2 كىلومېتر كېلىدۇ. 40 ئائىلە، 177 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 430 مو، ئەڭ ئاۋۋال بۇ يەرگە كېلىپ ئولتۇراقلاشقان ئىسلام ھاجى ۋە ئۇنىڭ ئەۋلادلىرى بۇ يەردە بىنەم ئېچىپ، سۆگەت تىكىپ ئورمان بەرپا قىلغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان.

سايتۇگمەن

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 1.6 كىلومېتر كېلىدۇ. 84 ئائىلە، 350 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 950 مو، بۇندىن 200 نەچچە يىل ئىلگىرى توختى ھاجىدام دېگەن كىشى بۇ يەردىكى سايلىقتا ئولتۇرغان ۋە بىر تاش سۇ تۇگمىنى قۇرغان، كېيىنچە بارا ـ بارا كەنت ھاسىل بولغان. شۇ سەۋەبتىن شۇنداق ئاتالغان.

خالىتاچاقا

بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 3.7 كىلومېتر كېلىدۇ. 41 ئائىلە، 160 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 420 مو. بۇرۇن بۇ كەنت كېيىكچىگە بارىدىغان كىچىك يولنىڭ ئىككى ياقىسىغا جايلاشقان خالتا كوچا بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

چوناقچاقا

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 1.7 كىلومېتر كېلىدۇ. 95 ئائىلە، 375 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 950 مو. ئەڭ ئاۋۋال بۇ يەرگە كېلىپ ئولتۇراقلاشقان ئەيساھاجى دېگەن كىشىنىڭ قولىقى چوناق بولغاچقا، «چوناق» لەقمى سىڭىپ، كېيىن كەنتكە نام بولۇپ قالغان.

بوستان كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: جىرىمچاقا

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 0.9 كىلومېتر كېلىدۇ. يەر تۇزۇلۇشى تۇزلەك. قارىمـ قىدا ئۇچ كەنت بار. 154 ئائىلە، 500 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى

2202 مو، ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق مايلىقدان. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. «بوستان» كەنتىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان. 1958 ـ يىلى 3 ـ دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان (1973 ـ يىلى ئۇنىڭ بىر قىسمى ئايرىلىپ چىقىپ 25 ـ دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان). 1978 ـ يىلى «چوناقمەھەللە دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان. 1982 ـ يىلى «بوستان دادۇي»دەپ توغرىلانغان. 1985 ـ يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

جەمەتچاقا

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 0.9 كىلومېتر كېلىدۇ. 51 ئائىلە، 164 نوپۇس بار. تېرىلغۇ يېرى 360 مو. بۇ يەر ئەسلىدە چىغلىق بولۇپ، كېيىن ئادەم كېلىپ ئېرىق چېپىپ دەرەخ تىكىپ كەنت پەيدا قىلغان. شۇ سەۋەبتىن شۇنداق ئاتالغان.

بوستان

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شىمالىغا 0.4 كىلومېتر كېلىدۇ. 53 ئائىلە، 165 نوپۇس بار. تېرىلغۇ يېرى 452 مو، دەسلەپتە بۇ يەر قاقاسلىق بولۇپ، كېيىن ئادەم كېلىپ دەرەخ سېلىپ بوستانلىققا ئايلاندۇرۇپ، بارا ـ بارا كەنت شەكىللەنگەن. شۇڭا شۇنداق ئاتالغان.

چوناقمەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 2 كىلومېتر كېلىدۇ. 50 ئائىلە، 173 نوپۇس بار. تېرىلغۇ يېرى 390 مو. ئەڭ دەسلەپتە بىر قۇلىقى كىچىكرەك بىر كىشى بۇ يەردە ئولتۇراقلاشقان بولۇپ، كىشىلەر ئۇنى «چوناق» دەپ ئاتىغان. كېيىنچە بۇ سۆز بۇ يەرنىڭ نامى بولۇپ قالغان.

ئازغانئالدى كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: ئازغانئالدى

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي شىمالىغا 1.5 كىلومېتر كېلىدۇ. يەر تۈزۈلۈشى تۈزلەڭ. قارىمىقدا بەش كەنت بار. 240 ئائىلە، 945 نوپۇس بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 4451 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، مايلىقدان. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. چوڭ تراكتورىدىن بىرى بار. تۇرۇشلۇق ئورنىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان. 1958 ـ يىلى 4 ـ دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. 1978 ـ يىلى «ئازغانئالدى دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان. 1985 ـ يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

ئازغانئالدى

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي شىمالىغا 1.5 كىلومېتر كېلىدۇ. 53 ئائىلە، 216 نوپۇس بار. تېرىلغۇ يېرى 739 مو. بۇ يەر ئىككى قېشىدا ئازغان كۆپ ئۆسىدىغان بىر ئېرىقنىڭ بويىغا جايلاشقان بولۇپ، كېيىن كەنت پەيدا بولغان. شۇ سەۋەبتىن شۇنداق ئاتالغان.

كالتەكچاقا

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي شىمالىغا 0.9 كىلومېتر كېلىدۇ. 53 ئائىلە، 214 نوپۇس بار. تېرىلغۇ يېرى 650 مو. بۇرۇن بۇ يەردىكى كىشىلەرنىڭ كۆپۈنچىسى پاكار بويلۇق ئادەملەر بولغىنى ئۈچۈن كىشىلەر ئۇلارنى «كالتەك» دەپ ئاتاشقان، كېيىن بۇ سۆز كەنتكە نام بولۇپ قالغان.

سايبوستان

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي شىمالىغا 1.8 كىلومېتر كېلىدۇ. 52 ئائىلە، 218 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 840 مو. بۇ يەر ئەسلىدە سايلىق بولۇپ، كېيىن كىشىلەر بۇ يەرگە كېلىپ ئېچىپ ئورمان قىلىپ، بارا-بارا كەنت پەيدا بولغان. شۇ سەۋەبتىن شۇنداق ئاتالغان.

پىشناتېردم

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي شىمالىغا 2.2 كىلومېتر كېلىدۇ. 54 ئائىلە، 219 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 855 مو. ئەڭ دەسلەپتە بىر بۆلۈك پىشىنلىق بۇ يەردە ئېچىپ تېرىقچىلىق قىلغان بولغانلىقتىن شۇنداق ئاتالغان.

تازغۇنبويى

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي شىمالىغا 2.4 كىلومېتر كېلىدۇ. 27 ئائىلە، 76 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 1247 مو. مەنىسى: «دەريا بويى»، بۇ كەنت ئىتتىپاق ئۆستەڭنىڭ بويىغا جايلاشقانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان.

جايناغۇت كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: جاي

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 2.3 كىلومېتر كېلىدۇ. يەر تۈزۈلۈشى تۈزلەڭ. قاراڭغۇ بەش كەنت بار. 335 ئائىلە، 1120 نوپۇسى بار. دېھقانلىچىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 4817 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، مايلىقدان، بېدە. چارۋىچىلىقىمۇ بىرقەدەر تەرەققىي قىلغان. "جاي" نىڭ مەنىسى «يەر»، «ناغۇت»نىڭ مەنىسى ئېنىق ئەمەس. «جاي» ھەم «ناغۇت» ئىككى كەنتنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان. 1958-يىلى 5-دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. 1978-يىلى «قوشتاغ دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان. 1982-يىلى نامنى «جايناغۇت دادۇي» گە ئۆزگەرتكەن. 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

جاي

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 2.3 كىلومېتر كېلىدۇ. 60 ئائىلە، 208 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 718 مو. مەنىسى: «يەر». رىۋايەت قىلىنىشچە 800 نەچچە يىل بۇرۇن ئىسلام دىنىنىڭ ئۇلۇغ كىشىلىرىدىن ئوبۇل يۈسۈپ ھەمەدانى بۇ يەردە توختاپ ئۆتكەن. كىشىلەر بۇ يەرنى «ئۇلۇغمىز تۇرغان جاي» دېگەن. كېيىنچە كەنت نامى بولوپ قالغان ۋە قىسقارتىلىپ «جاي» دەپ ئاتالغان.

ئاچماق

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شىمالىغا 2 كىلومېتر كېلىدۇ. 82 ئائىلە، 194 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 603 مو. بۇ يەر ناغۇت كەنتىگە سۇ بارىدىغان ئېرىقنىڭ سۇ ئايرىلىدىغان جايىغا ئورۇنلاشقانلىقتىن شۇنداق ئاتالغان.

ناغۇت

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 2.5 كىلومېتر كېلىدۇ. 78 ئائىلە، 300 نوپۇسى بار.

تېرىلغۇ يېرى 764 مو. نامىنىڭ كېلىش مەنبەسى ۋە مەنىسى ئېنىق ئەمەس.

دۆڭمەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 2.8 كىلومېتر كېلىدۇ. 63 ئائىلە، 239 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 785 مو. بۇ كەنتنىڭ ئورنى ئېگىزرەك بولغىنى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان.

توكۇرپېيىك

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شىمالىغا 4.4 كىلومېتر كېلىدۇ. 52 ئائىلە، 179 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 930 مو. مەنىسى: «توكۇر كېيىك». ئېيتىلىشچە ئۇزاق زامانلار ئىلگىرى «سايىل مىڭبېشى» دەيدىغان بىر ئادەم بۇ يەردە بىنەم ئېچىپ بېدە تېرىغان ئىكەن. بېدە ئۇنۇپ چىققاندا بىر توكۇر كېيىك بۇ يەردە يېتىپ تۇرۇپ بېدە يېگىلى تۇرغانلىقىنى كۆرۈپ، ھەرقانچە قىلىپمۇ تۇتالماپتۇ. شۇنىڭ بىلەن بۇ جاي «توكۇر كېيىك» دەپ ئاتىلىپ قېلىپ، كېيىنچە كەنتنىڭ نامى بولۇپ قالغان ھەمدە بۇ سۆز ئۆزگىرىپ «توكۇر پېيىك» بولۇپ قالغان ئىكەن.

سۇلىغاز كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: سۇلىغاز

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 11.2 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان. قارىمىقىدا ئۈچ كەنت بار. 105 ئائىلە، 425 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 1260 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، مايلىقدان. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چاۋدېچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. تۇرۇشلۇق ئورنىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان. 1973-يىلى 3-دادۇيدىن بۆلۈنۈپ چىقىپ 25-دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. 1978-يىلى «سۇلىغاز دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان. 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

سۇلىغاز

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 11.2 كىلومېتر كېلىدۇ. 76 ئائىلە، 351 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 1010 مو. مەنىسى: «سۇلىغىي ئاز». ئىلگىرى بۇ يەردە بىر بۇلاق سۇيى بولغان بولۇپ، كېيىن قۇربانبەگ دېگەن كىشى ئادەم باشلاپ كېلىپ تۇغان سېلىپ ئۆستەك چېپىپ، سۇيىنى گۈمبغا باشلاپ كەتكەنلىكى ئۈچۈن، كىشىلەر بۇ يەرنى «سۇلىغاز» دەپ ئاتىغان، كېيىنچە كەنت نامى بولۇپ قالغان.

باش سۇلىغاز

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 13.5 كىلومېتر كېلىدۇ. 24 ئائىلە، 60 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 200 مو. بۇ يەر «سۇلىغاز» كەنتىنىڭ باش قىسمىغا جايلاشقانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان.

يارئېغىل

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 15.9 كىلومېتر كېلىدۇ. 5 ئائىلە، 15 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 50 مو. بۇ يەر يار ئىچىگە جايلاشقانلىقى، قوي قوتىنى كۆپ بولغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان.

چىغلىق كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: پوستەكچاقا

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىگە 3.3 كىلومېتر كېلىدۇ. يەرتۈزۈلۈشى تۈزلەڭ. قارىمىقىدا ئىككى كەنت بار. 90 ئائىلە، 333 نوپۇسى بار بولۇپ، بۇنىڭ ئىچىدە بىر خەنزۇ بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 6000 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتلىرى بۇغداي، كۆممىقوناق، مايلىق دان، پۇرچاق. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. چوڭ-كىچىك تراكتور-دىن ئۇچى بار. بۇ يەردە كەنت پەيدا بولۇشتىن ئىلگىرى چىڭ تولا بولغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق، ئاتالغان. 1980-يىلى گۈڭشې سۆگەتلىك، قوشتاغ ۋە ئازغانئالدى ئۇچ دادۇينىڭ ھەر-بىرىدىن بىردىن شياۋدۇينى ئاجرىتىپ 7-دادۇي قىلىپ قۇرغان. 1982-يىلى «چىغلىق دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان. 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىغا ئۆزگەرتىلگەن.

پوستەكچاقا

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىگە 3.3 كىلومېتر كېلىدۇ. 47 ئائىلە، 163 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 3200 مو. بۇرۇندا سايىم ئاخۇن قاتارلىق ئىككى كىشى تۇرمۇش مۇھتاجلىقىدىن ساغاندىن بۇ يەرگە كېلىپ باشقىلار ئۈچۈن تۇغمەنگە قارىشىپ بەرگەن بولۇپ، كىشىلەر ئۇلارنى «پوس-تەك» دەپ ئاتىغان، كېيىنچە بۇ سۆز كەنت نامى بولۇپ قالغان.

پىيالماچاقا

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي شىمالىغا 3.3 كىلومېتر كېلىدۇ. 44 ئائىلە، 171 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 2800 مو. ئېيتىلىشچە بۇ يەردە ھەممىدىن بۇرۇن پىيالىسىلىقلار ئولتۇراقلىشىپ، كېيىن كەنت پەيدا بولۇپتىكەن. شۇ سەۋەبتىن شۇنداق ئاتالغان.

بومۇغا كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: ئاقئۆستەڭ

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىگە 6.8 كىلومېتر كېلىدۇ. يەر تۈزۈلۈشى تۈزلەڭرەك. قارىمىقىدا تۆت كەنت بار. 128 ئائىلە، 488 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 2659 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، مايلىقدان. قوشۇمچە ئورمانچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. ئازاد مارکسلىق بىر ئاپتوموبىل بار. ئەسلى «بوم ئۇرغۇ» بولۇپ، مەنىسى «قوڭغۇراق». بۇ يەر قاغىلىق بىلەن خوتەن ئارىلىقىدىكى ئالاقىلىشىش ئورنى بولۇپ، چوڭ بىر قوڭغۇراق ئېسىلىپ، ۋەقە يۈز بەرگەندە ئاگاھلاندۇرۇش بېرىلىدىغان بولغاچقا شۇنداق ئاتالغان. 1958-يىلى 15-دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. 1978-يىلى «بومۇغا دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان. 1958-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

ئاقئۆستەڭ

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىگە 6.8 كىلومېتر كېلىدۇ. 13 ئائىلە، 48 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 150 مو. ئىلگىرى بۇ يەردە بىر ئۆستەڭ بولۇپ، ئۇنىڭ ئىككى ياقىسى ئاق-بىكار ئىكەن. كېيىنچە ئادەم ئولتۇراقلىشىپ كەنت پەيدا بولغان. شۇڭا شۇنداق ئاتالغان.

دۆڭمەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىگە 7.2 كىلومېتر كېلىدۇ. 39 ئائىلە، 106 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 729 مو. مەھەللىنىڭ ئورنى ئېگىزرەك بولغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان.

جىنچاقا

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىگە 6.6 كىلومېتر كېلىدۇ. 52 ئائىلە، 186 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 890 مو. دەسلەپتە بىر بويتاق ئادەم بۇيەردە يالغۇز تېرىقچىلىق قىلىپ كۈن ئالغان، ئىشقا بالدۇر بېرىپ كەچ قايتقان بولغاچقا كىشىلەر ئۇنى ئەرۋاھتەك كۆرگەن. كېيىنچە بۇ جايدا كەنت پەيدا بولۇپ، شۇنداق ئاتالغان.

پاكچاقا

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىگە 6.4 كىلومېتر كېلىدۇ. 34 ئائىلە، 148 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 890 مو. قۇلقى پاكىڭ بىر مىسكەر ئەكە ئاۋۋال بۇ يەرگە كېلىپ ئولتۇراقلىشىپتىكەن، ئۇنىڭ لەقىمى «پاكىڭ» ئىكەن. كېيىن بۇ سۆز كەنت نامى بولۇپ قالغان.

تۆگمەنبويى كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: تۆگمەنبويى

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 12.7 كىلومېتر كېلىدۇ. تۆزلەڭلىككە جايلاشقان. قارىمىقىدا ئۈچ كەنت بار. 198 ئائىلە، 614 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 2905 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، مايلىقدان. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. تۇرۇشلۇق ئورنىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان. 1982-يىلى تېرەكئالدى دادۇيىدىن بۆلۈنۈپ چىقىپ، تۆگمەنبويى دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

تۆگمەنبويى

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 12.7 كىلومېتر كېلىدۇ. 86 ئائىلە، 258 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 1205 مو. بۇ كەنت بىر تۆگمەننىڭ قېشىدا بولغانلىقتىن شۇنداق ئاتالغان.

ماندارلىق

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 12.1 كىلومېتر كېلىدۇ. 80 ئائىلە، 254 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 1145 مو. ئىلگىرى بۇ يەردە مانداز كۆپ بولغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان.

يالغۇزجىگدە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 10.5 كىلومېتر كېلىدۇ. 32 ئائىلە، 124 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 555 مو. بۇرۇندا كىشىلەر بۇ يەردە ئورمان بەرپا قىلىش ئۈچۈن نۇرغۇن جىگدە دەرىخى تىككەن بولسىمۇ، پەقەت بىر تۈپلا جىگدە ئەي بولغانلىقى سەۋەبلىك شۇنداق ئاتالغان.

تېرەكئالدى كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: تېرەكئالدى

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 13 كىلومېتر كېلىدۇ. يەر تۈزۈلۈشى تۈزلەڭ. قارىمىقىدا ئۈچ كەنت بار. 180 ئائىلە، 672 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 2300 مو، ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، مايلىقدان. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. چوڭ تراكتورىسى بىرى بار. تۇرۇشلۇق ئورنىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان. 1958-يىلى 4-دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. 1960-يىلى 2-دادۇيگە قوشۇۋېتىلگەن.

1968-يىلى يەنە بۆلۈنۈپ چىقىپ 14-دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. 1978-يىلى «تېرەكئالدى دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان (1982-يىلى ئۇنىڭ بىر قىسمى بۆلۈنۈپ چىقىپ تۇڭمەنبويى دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان). 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

تېرەكئالدى

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 13 كىلومېتر كېلىدۇ. 70 ئائىلە، 275 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 900 مو. بۇندىن 300 يىل ئىلگىرى بۇ يەر تېرەكلىك بولۇپ، تېرەكلىكنىڭ ئالدى تەرىپىدە كەنت پەيدا بولۇپتىكەن، شۇ سەۋەبتىن شۇنداق ئاتالغان.

چىغانباغ

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 12.5 كىلومېتر كېلىدۇ. 70 ئائىلە، 260 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 900 مو. بۇ يەرنىڭ ئادەملىرىنىڭ كۆپۈنچىسى باغلىرىنىڭ چۆرىسىگە چىغان سېلىپ تۇتتۇرۇپ قاشا قىلغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

توقايجىگدە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 11.6 كىلومېتر كېلىدۇ. 40 ئائىلە، 137 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 500 مو. ئىلگىرى كىشىلەر بۇ يەرگە جىگدە سېلىپ ئورمان قىلغان بولۇپ، بۇ جىگدىلەرنىڭ تولىسى ئۇيغۇر-بۇيانغا دونايى ئۆسكەنلىكى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان.

قىشلاق كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: قىشلاق

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 14 كىلومېتر كېلىدۇ. يەر تۈزۈلۈشى تۈزلەڭ. قارىمىقىدا ئۈچ كەنت بار. 180 ئائىلە، 587 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 2666 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆمىمىقوناق، مايلىقدان. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. 55 تېپلىق تراكتوردىن بىرى بار. تۇرۇشلۇق ئورنىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان. 1985-يىلى 11-ئايدا ئىسمىسالا كەنت كومىتېتىدىن بۆلۈنۈپ چىقىپ ئايرىم كەنت كومىتېتى بولغان.

قىشلاق

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 14 كىلومېتر كېلىدۇ. 85 ئائىلە، 292 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 731 مو. ئەڭ ئاۋۋال ئىسمايىل ھاجىنىڭ چوڭ بوۋىسى بۇ يەرگە كېلىپ ئولتۇراقلاشقان بولۇپ، دەسلەپتە گەمە كولاپ ئولتۇرۇپ قىشلىغان. كېيىن ئارقا-ئارقىدىن ئادەم كېلىپ بۇ گەمىنىڭ ئەتراپىدا ئولتۇراقلىشىپ، بارا-بارا كەنت شەكىللەنگەچكە، شۇنداق ئاتالغان.

ئاچما

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 15.2 كىلومېتر كېلىدۇ. 89 ئائىلە، 274 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 1335 مو. مەنىسى «ئاچمىغىن» بولۇپ، كېلىش مەنبەسى ئېنىق ئەمەس.

بۇجىگدە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي شىمالىغا 8.8 كىلومېتر كېلىدۇ. 6 ئائىلە، 21 ئادەم بار. تېرىلغۇ يېرى 600 مو. بۇرۇندا كىشىلەر بۇ يەرگە نۇرغۇن قېتىم جىگدە دەرىخى سالغان بولسىمۇ،

پەقەت بىر تۇپلا جىگدە كۆكلەپ ئەي بولغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

تۇرۇشلۇق ئورنى: مىسكەرچاقا

ئاقچىغ كەنت كومىتېتى

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 20.5 كىلومېتر كېلىدۇ. يەر تۈزۈلۈشى تۈزلەڭ. قارىمىقىدا تۆت كەنت بار. 87 ئائىلە، 383 نوپۇسى بار، دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 1355 مو. چارۋىچىلىقنى قوشۇمچە ئېلىپ بارىدۇ. دېھقانچىلىقتىكى ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق. بۇ جايدا ئاق چىغلارىكۆپ بولغىنى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان. 1975 ـ يىلى 18 ـ دادۇيدىن بۆلۈنۈپ چىقىپ 26 ـ دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. 1978 ـ يىلى «ئاقچىغ دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان. 1985 ـ يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتى بولغان.

مىسكەرچاقا

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 20.5 كىلومېتر كېلىدۇ. 6 ئائىلە، 23 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 401 مو. ھەممىدىن ئاۋۋال بۇ يەردە بىر مىسكەر ئولتۇراقلاشقانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان.

باشچاقا

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 21 كىلومېتر كېلىدۇ. 26 ئائىلە، 121 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 402 مو. بۇ كەنت باشقا كەنتلەرنىڭ يۇقىرى تەرىپىگە جايلاشقانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

كۆتام

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 21.7 كىلومېتر كېلىدۇ. 21 ئائىلە، 121 نوپۇسى بار بولۇپ، بۇنىڭ ئىچىدە تاجىك ئۇچ نەپەر. تېرىلغۇ يېرى 882مو. مەنىسى: «قۇرۇق تام». ئېيتىشلارغا قارىغاندا بۇندىن نەچچە ئون يىل ئىلگىرى مەشھۇر ئالىم ھۈسەيىن تەجەللى بۇ يەردىن ئۆتكەندە ئادەم ئولتۇرمايدىغان قۇرۇق جاي ئىكەنلىكىنى كۆرۈپ، «قۇرۇق تام» دەپتىكەن. كېيىن بۇ سۆز كەنت نامى بولۇپ، قىسقارتىلىپ «كۆتام» دېيىلگەن. يەنە «كوھتام» (تاغ ـ تام) دېگەن قاراشمۇ بار.

لەڭگەر

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 19.1 كىلومېتر كېلىدو. 34 ئائىلە، 137 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 812 مو. ئىلگىرى غوجا دېگەن بىر كىشى بۇ يەردە لەڭگەر قۇرغان، كېيىن كەنت پەيدا بولغانلىقتىن شۇنداق ئاتالغان.

تۇرۇشلۇق ئورنى: پاڭقىر

تاختاكۆۋرۈك كەنت كومىتېتى

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربى جەنۇبىغا 24.4 كىلومېتر كېلىدۇ. يەر تۈزۈلۈشى تۈزلەڭ. قارىمىقىدا ئۇچ كەنت بار. 161 ئائىلە، 611 نوپۇسى بار. يېردىم دېھقانچىلىق يېردىم چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 2206 مو. دېھقانچىلىقتىكى ئاساسىي مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممە قوناق، مايلىقدان. چارۋىچىلىقتا قوي بېقىشنى ئاساس قىلىدۇ. ئۈندىن باشقا كالا، ئات، ئېشەك، تۆگە قاتارلىقلار بار. 28 تېپلىق تراكتوردىن بىرى بار. بۇرۇن بۇ جايدا بىر تاختا كۆۋرۈك بولغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان. 1975 ـ يىلى ئاقچىغ دادۇيىنىڭ بىر قىسمى بىلەن

كىلياك دادۇيىنىك ئىككى شياۋدۇيى بىرلەشتۇرۇلۇپ 26-دادۇي قىلىپ تەشكىللەنگەن. 1978-يىلى «پاكىقىر دادۇي» دەپ ئاتالغان. 1986-يىلى 3-ئايدا تاختاكۆۋرۈك كەنت كومىتېتى دەپ ئۆزگەرتىلگەن.

پاكىقىر

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىك غەربىي جەنۇبىغا 24.4 كىلومېتر كېلىدۇ. 45 ئائىلە، 155 نوپۇس بار. تېرىلغۇ يېرى 764 مو. بۇ يەردە بىر قىر بار، ئەگ ئاۋۋال بۇ يەردە ئولتۇراقلاشقان روزى ئاخۇن دېگەن كىشىنىك قۇلىقى پاكى ئىكەن. كېيىن كەنت پەيدا بولغاندا شۇنداق ئاتالغان.

ئارقاچاقا

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىك غەربىي جەنۇبىغا 30.8 كىلومېتر كېلىدۇ. 61 ئائىلە، 256 نوپۇس بار. تېرىلغۇ يېرى 718 مو. دەسلەپتە بۇ يەر بىر مىڭبېشى ئائىلىسىنىك ئارقا تەرىپىگە جايلاشقانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان.

ئىشتاچى

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىك غەربىي جەنۇبىغا 22.6 كىلومېتر كېلىدۇ. 55 ئائىلە، 200 نوپۇس بار. تېرىلغۇ يېرى 771 مو. ئېيتىلىشچە ئەگ بۇرۇن بۇ يەرگە كېلىپ ئولتۇراقلاشقان توختى دېگەن ئادەم ئىچى تار كىشى بولغاچقا «ئىشتاچى» لەقىمى سىڭىپ، كېيىن كەنتكە نام بولۇپ قالغان.

تۆۋەنچاقا كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: تۆۋەنچاقا

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىك غەربىي جەنۇبىغا 25.4 كىلومېتر كېلىدۇ. يەر تۈزلۈشى تۈزلەگ. قارىمىقىدا تۆت كەنت بار. 186 ئائىلە، 726 نوپۇس بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 3463 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، مايلىقدان. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. تۇرۇشلۇق ئورنىنىك نامى بىلەن ئاتالغان. 1958-يىلى 17-دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. 1978-يىلى «تۆۋەنچاقا دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان. 1985-يىلىنىك بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

تۆۋەنچاقا

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىك غەربىي جەنۇبىغا 25.4 كىلومېتر كېلىدۇ. 57 ئائىلە، 245 نوپۇس بار. تېرىلغۇ يېرى 1105 مو. بۇ كەنت ئەسلىدىكى كىلياك باشقۇرۇش رايونىنىك تۆۋەن تەرىپىگە جايلاشقانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان.

كەنتئىچى

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىك غەربىي جەنۇبىغا 25.9 كىلومېتر كېلىدۇ. 45 ئائىلە، 177 نوپۇس بار. تېرىلغۇ يېرى 870 مو. بۇ كەنت ئەسلىدىكى كىلياك باشقۇرۇش رايونىنىك ئوتتۇرا قىسمىدا بولغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان.

نورلاق

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىك غەربىي جەنۇبىغا 21.7 كىلومېتر كېلىدۇ. 45 ئائىلە، 178 نوپۇس بار. تېرىلغۇ يېرى 601 مو. بۇرۇن بۇ يەرگە سۇ ئۆتكۈزىدىغان بىر نور قويۇلغان بولغاچقا، شۇن-

داق ئاتالغان.

قىزداتاغ

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 23 كىلومېتر كېلىدۇ. 39 ئائىلە، 134 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 720 مو. بۇ كەنت قىزىل تاشلىق بىر تاغنىڭ قېشىدا بولغانلىقتى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان.

كىلياڭ كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: ئوتتۇراچاقا

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 27.3 كىلومېتر كېلىدۇ. يەر تۈزۈلۈشى تۈزلەڭ. قارىمىقىدا ئىككى كەنت بار. 195 ئائىلە، 556 نوپۇسى بار. بۇنىڭ ئىچىدە تاجىك بىر نەپەر. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 2643 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، مايلىقدان. چارۋىچىلىق ئىشلىرى بىرقەدەر تەرەققىي قىلغان. كىچىك تىپتىكى تراكتوردىن بىرى بار (بۇ جايغا نامىنىڭ كېلىپ چىقىشى ۋە مەنىسى ئېنىق ئەمەس). 1958-يىلى 1-دادۇي بولۇپ قۇرۇلۇپ، يۇبجىن گۇڭشې 3-باشقۇرۇش رايونىغا قارىغان. كېيىن يۇبجىن گۇڭشې 16-دادۇي دەپ ئۆزگەرتىلگەن. 1978-يىلى كىلياڭ دادۇي دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان. 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

ئوتتۇراچاقا

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 27.3 كىلومېتر كېلىدۇ. 115 ئائىلە، 251 نوپۇسى بار بولۇپ، بۇنىڭ ئىچىدە تاجىك بىر نەپەر. تېرىلغۇ يېرى 1459 مو. بۇ يەر ئەسلىدىكى كىلياڭ باشقۇرۇش رايونىنىڭ ئوتتۇرىسىغا جايلاشقانلىقتى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان.

ئاچچىقئالما

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 33 كىلومېتر كېلىدۇ. 81 ئائىلە، 306 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 1184 مو. ئېيتىشلارغا قارىغاندا تارىختا يەكەن دۆلىتىنىڭ پادىشاھىنىڭ ئوغلى بۇ يەرگە بىر تۈپ ئاچچىق ئالما تىكىپتىكەن. كېيىن بۇ جاينىڭ ئەتراپىدا كەنت پەيدا بولۇپ، شۇنداق ئاتالغان.

دۆڭكۆل كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: دۆڭكۆل

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 29 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغ ئالدىدىكى تۈزلەڭلىككە جايلاشقان. قارىمىقىدا ئۈچ كەنت بار. 184 ئائىلە، 765 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 3111 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، مايلىقدان. چارۋىچىلىق ئىشلىرى بىر قەدەر تەرەققىي قىلغان. تۇرۇشلۇق ئورنىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان. 1982-يىلى كىلياڭ دادۇيىدىن بۆلۈنۈپ چىقىپ دۆڭكۆل دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

دۆڭكۆل

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 29 كىلومېتر كېلىدۇ. 88 ئائىلە، 403 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 1373 مو. كەنت ئاھالىسىنىڭ ئۆيلىرى ۋە سۇ ئىچىدىغان كۆلى دۆڭلۈك ئۈستىدە

بولغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان.

پىننى

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 32.4 كىلومېتر كېلىدۇ. 55 ئائىلە، 215 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 868 مو. بۇرۇن بۇ يەرلەردە پىننە كۆپ ئۆسىدىغان بولغىنى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان.

ئىلمشباش

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 31.9 كىلومېتر كېلىدۇ. 41 ئائىلە، 161 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 443 مو. بۇ كەنت كىلياڭ ئۆستەڭ ئازمىسىنىڭ قېشىغا جايلاشقان، ئىلگىرى سۇ ئايرىلىدىغان ئىلىش بولغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان.

يۇلغۇنجاي كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: يۇلغۇنجاي

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 24.7 كېلىدۇ. يەرتۈزۈلۈشى تۈزلەڭ. قارىمىقىدا 3 كەنت بار. 124 ئائىلە، 558 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقىنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 2902 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، مايلىقدان. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. تۇرۇشلۇق ئورنىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان. 1981-يىلى تۆۋەنچاقا دادۇيدىن بۆلۈنۈپ چىقىپ 17-دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. 1982-يىلى «يۇلغۇنجاي دادۇي» دەپ ئاتالغان. 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

يۇلغۇنجاي

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 24.7 كىلومېتر كېلىدۇ. 49 ئائىلە، 205 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 889 مو. مەنىسى: «يۇلغۇنلۇق مازار». رىۋايەت قىلىنىشىچە، تارىختا يەكەن دۆلىتىنىڭ شاھزادىسى لېتىپ ئاتاخان تىبەتكە ئۇرۇش قىلغىلى بېرىپ، قايتىپ كېلەرىشىدە ۋاپات بولۇپ، بۇ يەرگە دەپنە قىلىنغان، كېيىن ئۇنىڭ مازىرىدا يۇلغۇن ئۆسكەنلىكى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان.

پۇخۇندا

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 23.3 كىلومېتر كېلىدۇ. 33 ئائىلە، 144 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 900 مو. بۇ يەردە ئۇرۇك كۆپ بولۇپ، باھاردا ھەممە ياقتا ئۇرۇك چېچەكلىرى ھۇپپىدە ئېچىلىپ كېتىدىغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان.

ياندۇرما

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 24.3 كىلومېتر كېلىدۇ. 42 ئائىلە، 209 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 952 مو، بۇرۇندا «تۇردى غوجا» ئاتىلىق بىر ئادەم بۇ يەرگە كېلىپ بىنەم ئېچىپ تېرىقچىلىق قىلغان بولۇپ، كىشىلەر ئۇنى قايتىپ كەتكىن، بولمىسا ئىسسىقتىن ئۆلۈپ كېتىسەن، دەپ نەسىھەت قىلسىمۇ يېنىپ كەتمەي بۇ يەردە ئولتۇراقلىشىپ تۇرىۋەرگەن ۋە كېيىنچە كەنت ھاسىل بولغان ئىكەن. شۇ سەۋەبتىن شۇنداق ئاتالغان.

ئىسپاھان كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: ئىسپاھان

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 22.7 كىلومېتر كېلىدۇ. يەرتۈزۈلۈشى تۈزلەڭ. قاردىمى قىدا بىر كەنت بار. 119 ئائىلە، 516 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ، تېرىلغۇ يېرى 2271 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆمىقوناق، مايلىقدان. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. تۇرۇشلۇق ئورنىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان. 1958 ـ يىلى 19 ـ دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. 1978 ـ يىلى «ئاقتاش دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان. 1982 ـ يىلى ئۇنىڭ نامى «ئىسپاھان» دادۇي دەپ تۈزىتىلگەن. 1985 ـ يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن (شۇ يىلى 11 ـ ئايدا ئۇنىڭ بىر قىسمى ئايرىلىپ چىقىپ «ياركېچىك» كەنت كومىتېتى بولۇپ قۇرۇلغان).

ئىسپاھان

ئۇيغۇرچە ئەھۋالى كەنت كومىتېتى بىلەن ئوخشاش. ئەڭ ئاۋۋال بۇ يەرگە كېلىپ ئولتۇراقلاشقان كىشىنىڭ ئىسمى «يۇسۇپ ئىسپاھانى» بولۇپ، ئۇنىڭ ئىسمىنى كەنت نامى قىلىپ قوللانغان.

قارامان كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: قارامان

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 16 كىلومېتر كېلىدۇ. يەر تۈزۈلۈشى تۈزلەڭ. قاردىمقىدا بىركەنت بار. 96 ئائىلە، 386 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 1306 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆمىقوناق، مايلىقدان. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. تۇرۇشلۇق ئورنىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان. 1958 ـ يىلى 20 ـ دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. 1978 ـ يىلى «قاردىمان دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان. 1982 ـ يىلى نامى «قارامان دادۇي» دەپ تۈزىتىلگەن. 1958 ـ يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

قارامان

ئۇيغۇرچە ئەھۋالى كەنت كومىتېتىنىڭكى بىلەن ئوخشايدۇ. مەنىسى: «قارا يامان». بۇرۇندا «مۇقەررەپ» دەيدىغان بىر مىڭبېشى بۇ يەرگە زىندان سېلىپ، بىگۇناھ پۇقرالارنى سولاپ قويۇپ، مەجبۇرىي بىنەم ئاچقىلى سالغاندا، پۇقرالار قارشىلىق بىلدۈرۈپ «قارا يامان» دەپ دادلىغان. كېيىنچە بۇ يەردە كەنت پەيدا بولغان ۋە «قارامان» بولۇپ قالغان.

قاراسۇ كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: بايدۆڭە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 17.8 كىلومېتر كېلىدۇ. يەر تۈزۈلۈشى تۈزلەڭ. قاردىمقىدا ئۇچ كەنت بار. 165 ئائىلە، 667 نوپۇسى بار بولۇپ، بۇنىڭ ئىچىدە قىرغىز 51 نەپەر، تاجىك 17 نەپەر. يېردىم دېھقانچىلىق، يېردىم چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 2043 مو، ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆمىقوناق. 1985 ـ يىلىنىڭ ئاخىرىدىكى قوتاندا ساقلانغان چارۋىسى 3172 تۇياق. چوڭ ـ كىچىك تراكتورىدىن بىردىن بار. يەككە ئائىلە قۇرغان بىر كىچىك تېپتىكى سۇ ئېلېكتر ئىستانسىسى بولۇپ، ماشىنا قۇراشتۇرۇلىشى 27 كىلومېتر. بۇ يەردە بۇلاق سۇيى بىلەن يەر سۇغۇرىلىدىغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان. 1958 ـ يىلى

21-دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. 1978-يىلى «قاراسۇ دادۇي دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان. 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

بايدۆڭە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 17.8 كىلومېتر كېلىدۇ. 57 ئائىلە، 221 نوپۇسى بار بولۇپ، بۇنىڭ ئىچىدە قىرغىز 36 نەپەر. تېرىلغۇ يېرى 630 مو. ئەڭ ئاۋۇال بۇ يەرگە كىلىشىلىك بىر نەچچە باي كىشىلەر كېلىپ ئولتۇراقلاشقان بولغاچقا شۇنداق ئاتالغان.

داشتۇگمەن

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 17.2 كىلومېتر كېلىدۇ. 58 ئائىلە، 243 نوپۇسى بولۇپ، بۇنىڭ ئىچىدە تاجىك 17 نەپەر. تېرىلغۇ يېرى 760 مو. بۇ كەنت بىر سۇ تۇگمىنىنىڭ قېشىدا بولغىنى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان.

جاپپارقۇم

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 16.3 كىلومېتر كېلىدۇ. 50 ئائىلە، 203 نوپۇسى بولۇپ، بۇنىڭ ئىچىدە قىرغىز 15 نەپەر. تېرىلغۇ يېرى 713 مو. بۇ يەر ئىلگىرى قۇملۇق بولۇپ، خوتەنلىك جاپپار دېگەن كىشى ئەڭ ئاۋۇال كۆچۈپ كېلىپ ئولتۇراقلاشقانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

كېيىكچى كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: سوقاباغ

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 13.3 كىلومېتر كېلىدۇ. يەر تۈزۈلۈشى تۈزلەڭ. قارىمەقىدا ئىككى كەنت بار. 77 ئائىلە، 353 نوپۇسى بار بولۇپ، بۇنىڭ ئىچىدە قىرغىز 21 نەپەر. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 1236 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، مايلىقدان. ئورمانچىلىق بىلەن قوشۇمچە شۇغۇللىنىدۇ. چارۋىچىلىقى بىرقەدەر راۋاجلانغان. ئىلگىرى بۇ يەر ئوتلاق بولۇپ كېيىك تولا بولغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان. 1958-يىلى 22-دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. 1978-يىلى «كېيىكچى دادۇي» دەپ ئاتالغان. 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

سوقاباغ

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 13.3 كىلومېتر كېلىدۇ. 36 ئائىلە، 153 نوپۇسى بار بولوپ، بۇنىڭ ئىچىدە قىرغىز 21 نەپەر. تېرىلغۇ يېرى 618 مو. بۇ يەر ئىككى يارنىڭ قوشۇلغان جايى، شەكلى سوقا بولۇپ، كېيىن كىشىلەر باغ-قورا قىلىپ كەنت پەيدا قىلغان. شۇ سەۋەبتىن شۇنداق ئاتالغان.

دۆڭچاقا

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 13.8 كىلومېتر كېلىدۇ. 41 ئائىلە، 200 ئادەم بار. تېرىلغۇ يېرى 618 مو. بۇ كەنت دۆڭگە جايلاشقانلىقتىن شۇنداق ئاتالغان.

ئۇلباغ كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: ياڭاقلىق

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 11.7 كىلومېتر كېلىدۇ. يەر تۈزۈلۈشى تۈزلەڭ. قارىمە-

قىدا ئۇچ كەنت بار. 185 ئائىلە، 675 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ، تېرىلغۇ يېرى 2666 مو، ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، مايلىقدان. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. تۇرۇشلۇق ئورنىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان. 1958 ـ يىلى 13 ـ دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. 1978 ـ يىلى «ئىسمسالا دادۇي» دەپ ئاتالغان. 1985 ـ يىلىنىڭ بېشىدا ئىككى كەنت كومىتېتىغا بۆلۈنگەن (بۇ يەر ئۇلباغ كەنت كومىتېتى دەپ ئاتالغان).

ياڭاقامىق

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 11.7 كىلومېتر كېلىدۇ. 69 ئائىلە، 242 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 990 مو. بۇ يەردە ياڭاق كۆپ بولغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان.

ئۇلباغ

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 11.5 كىلومېتر كېلىدۇ. 98 ئائىلە، 356 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 1280 مو. مەنىسى: «باغ ئۇلى». بۇ يەرنىڭ ئاھالىسى زىچ، ھەممە ئائىلىلەرنىڭ بېغى بولغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان.

ھاراپ

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 9.2 كىلومېتر كېلىدۇ. 18 ئائىلە، 77 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 512 مو.

ياركېچىك كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: ياركېچىك

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 20.8 كىلومېتر كېلىدۇ. يەر تۈزۈلۈشى تۈزلەڭ. قاردىمقىدا بىر كەنت بار. 78 ئائىلە، 384 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ، تېرىلغۇ يېرى 1408 مو، ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، مايلىقدان. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. تۇرۇشلۇق ئورنىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان. 1985 ـ يىلى ئىسپاھان دادۇيدىن بۆلۈنۈپ چىقىپ كەنت كومىتېتى بولۇپ قۇرۇلغان.

ياركېچىك

ئومۇمىي ئەھۋالى كەنت كومىتېتىنىڭكى بىلەن ئوخشايدۇ. بۇ يەر بىر چوڭ يارنىڭ قېشىدا بولۇپ، ئىلگىرى ئۆتمىدىغان كېچىك بولغان، كېيىن كەنت پەيدا بولغان. شۇ سەۋەبتىن شۇنداق ئاتالغان.

كېيىكتۇز (دېھقانچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 29.4 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغ جىلغىسىغا جايلاشقان. جىلغىنىڭ تېگى تۈزلەڭ. تېرىلغۇ يېرى 1500 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، پۇرچاق. شاپچاقا، سۆگەتلىك ۋە قوشتاغ ئۇچ كەنت كومىتېتىدىن باشقۇرىدۇ. ياز كۈنلىرى ئادەم بېرىپ خەۋەر ئالىدۇ. ئاۋۋالدا بۇ ئوتلاقلىقتا كېيىك كۆپ بولغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان.

يېڭىبىنام (دېھقانچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 4 كىلومېتر كېلىدۇ. يەر تۈزۈلۈشى تۈزلەڭ. تېرىلغۇ يېرى

120 مو، ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، بېدە. بۇ يەرگە بىر ئادەم قارايدۇ. 1959 - يىلى سۆگەتلىك دادۇيدىن ئادەم كۆچىسى تەشكىللەپ لاي ئېقىتىپ بىنەم ئاچقانلىقتىن شۇنداق ئاتالغان.

قارلاغ (دېھقانچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 28.5 كىلومېتر كېلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 150 مو. بۇغداي، بېدە تېرىلىدۇ. پەسلىگە قاراپ ئادەم كېلىپ تېرىقچىلىق قىلىدۇ ۋە يىغۇالىدۇ. مەنىسى: «تار جاي». بۇ يەر بىر تار تاغ جىلغىسىنىڭ ئىچىدە بولغاچقا شۇنداق ئاتالغان. قاراسۇ كەنت كومىتېتىدىن باشقۇرىدۇ.

قارامان (دېھقانچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 13 كىلومېتر كېلىدۇ. يەرتۈزۈلۈشى تۈزلەك. توققۇز ئائىلە، 42 ئادەم بار بولۇپ، بۇنىڭ ئىچىدە خەنزۇ بىر ئائىلە، ئۇچ نوپۇس. تېرىلغۇ يېرى 506 مو. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، مايلىقدان، پۇرچاق. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. بۇ يەر قارامان كەنتى تەۋەسىدە بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان. يېزا كارخانىسىغا قاراشلىق.

قىزىلئېغىل (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 18.6 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان. يازلىق يايلاق. كۆلىمى 100 مو، مال سىغىمچانلىقى 100 قويلۇق. بۇ يەرنىڭ تاشلىرىنىڭ كۆپۈنچىسى قىزىل، مال قوندۇرىدىغان جاي بولغاچقا شۇنداق ئاتالغان. تۆۋەندىكىلەرنى جايناغۇت كەنت كومىتېتىدىن باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

تۆشقانامق (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 32.8 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان. يازلىق يايلاق. كۆلىمى 700 مو، مال سىغىمچانلىقى 700 قويلۇق. بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسىدا ياۋا توشقان كۆپ بولغانلىقتىن ئۇچۇن شۇنداق ئاتالغان.

شېيىخھاجىم تۆرئېغىل (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 39.9 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان. يازلىق يايلاق. كۆلىمى 1000 مو، مال سىغىمچانلىقى 1000 قويلۇق. ئەڭ ئاۋۋال «شېيىخ ھاجىم» دېگەن بىر كىشى بۇ يەردە ئولتۇرۇپ مال باققان بولۇپ، كېيىن مۇشۇ يەردە ئۆلۈپ قالغان ئىكەن. بۇ نام شۇنىڭدىن كېلىپ چىققان.

ئارچىلىق (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا 39.2 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان. يازلىق يايلاق. كۆلىمى 300 مو، مال سىغىمچانلىقى 400 قويلۇق. بۇ يەردە ئارچا ئورمىنى بولغاچقا شۇنداق ئاتالغان. يېزىدىن باشقۇرىدۇ.

ئۇچئېغىل (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 30 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان. قىشلىق يايلاق. كۆلىمى 400 مو، مال سىغىمچانلىقى 400 قويلۇق. بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسى تاغنىڭ ئۇچىغا جايلاشقانلىقتىن ئۇچۇن شۇنداق ئاتالغان. سۆگەتلىك كەنت كومىتېتىدىن باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

قوشتاغ ماندارلىق (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا 37.4 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان. كۆپ جىلغىلىق. ياياق كۆلىمى 200 مو، مال سىغىمچانلىقى 300 قويلۇق. بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسىدا مانىدار كۆپ، قوشتاغ يېزىغا قاراشلىق بولغانلىقتىن ئۇچۇن شۇنداق ئاتالغان. تۆۋەندىكىلەرنى سۆگەتلىك كەنت كومىتېتىدىن باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

تەڭلىچوك (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 37.3 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان. يازلىق ياياق. كۆلىمى 80 مو، مال سىغىمچانلىقى 150 قويلۇق. بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسىنىڭ يەر تۆزۈلۈشى ئويمان ھەم ئۇزۇنچاق، تەڭلە شەكلىدە بولغانلىقتىن ئۇچۇن شۇنداق ئاتالغان.

زەيتۇز (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 35.7 كىلومېتر كېلىدۇ. سازلىقتا جايلاشقان، يازلىق ياياق، كۆلىمى 300 مو، مال سىغىمچانلىقى 150 قويلۇق. بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسى زەيتۇن سازلىق ھەمدە تۆزلەك بولغاچقا شۇنداق ئاتالغان.

جىگدىلىكقۇز (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 26.5 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان. قىشلىق ياياق. كۆلىمى 200 مو، مال سىغىمچانلىقى 200 قويلۇق. بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسى تاغنىڭ قۇز تەرىپىدە بولۇپ، جىگدە كۆپ بولغاچقا شۇنداق ئاتالغان. تۆۋەندىكىلەرنى كېيىكچى كەنت كومىتېتىدىن باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

ئارادۆلۈك (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا 11.2 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان. قىشلىق ياياق. كۆلىمى 100 مو، مال سىغىمچانلىقى 100 قويلۇق. بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسى كېيىكچى بىلەن سۇلىغازنىڭ ئوتتۇرىسىدىكى ئېگىزلىككە جايلاشقانلىقتىن ئۇچۇن شۇنداق ئاتالغان.

پوسەكياۋلىق (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا 21.6 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان. قىشلىق ياياق. كۆلىمى 300 مو، مال سىغىمچانلىقى 300 قويلۇق. مەنىسى: «ياۋا پىيازلىق». بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسىدا ياۋا پىياز كۆپ بولۇپ، قۇرۇپ پىچان بولۇپ كېتىدىغانلىقتىن ئۇچۇن شۇنداق ئاتالغان.

كۆكمەكلىك (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا 40 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان، يازلىق

يايلاق، كۆلىمى 900 مو، مال سىغىمچانلىقى 600 قويلۇق. بۇ جايدا كۆكمەك دەيدىغان بىر خىل كىۋىك كېسەك تولا بولغانلىقتىن شۇنداق ئاتالغان. تۆۋەندىكىلەرنى ئازغانئالدى كەنت كومىتېتىدىن باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

قوشتاغ كۆكئېغىل (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 39.6 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان. يازلىق يايلاق، كۆلىمى 300 مو، مال سىغىمچانلىقى 500 قويلۇق. بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسى قوشتاغ يېزىغا قاراشلىق بولغانلىقى، ئەتراپىدىكى تاشلار كۆك بولغانلىقى ۋە ئېغىل بولغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان.

جەۋەلتە (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 38.7 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان، يازلىق يايلاق، كۆلىمى 600 مو، مال سىغىمچانلىقى 600 قويلۇق. نامىنىڭ مەنىسى ۋە مەنبەسى ئېنىق ئەمەس.

سۆزگەنئېغىل (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 20.6 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان. يازلىق يايلاق، كۆلىمى 150 مو، مال سىغىمچانلىقى 100 قويلۇق. بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسىدا سۆزگەن كۆپ ئۆسىدىغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان.

قوشتاغ يانئېغىل (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 38.3 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان، قىشلىق يايلاق، كۆلىمى 600 مو، مال سىغىمچانلىقى 600 قويلۇق. بۇ يايلاق يانتۇلۇقتا جايلاشقان شۇنداقلا قوشتاغ يېزىغا قاراشلىق بولغانلىقتىن شۇنداق ئاتالغان.

ياپچانئېغىل (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 21.8 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان، قىشلىق يايلاق، كۆلىمى 600 مو، مال سىغىمچانلىقى 600 قويلۇق، بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسىدا ياپچان كۆپ بولغىنى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان.

چوقاباش (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 33.1 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان، قىشلىق يايلاق. كۆلىمى 600 مو، مال سىغىمچانلىقى 600 قويلۇق. بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسى بىر تاغ چوققىسىنىڭ ئۈستىدە بولغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان. تۆۋەندىكىلەرنى تۆۋەنچاقا كەنت كومىتېتىدىن باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

قاراقىر (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 35.5 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان، قىشلىق يايلاق، كۆلىمى 400 مو، مال سىغىمچانلىقى 400 قويلۇق. بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسى بىر قارا قىرنىڭ يېنىدا بولغاچقا شۇنداق ئاتالغان.

قالماتېغىل (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 28.5 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونىغا جايلاشقان، يازلىق يايلاق. كۆلىمى 600 مو، مال سىغىمچانلىقى 600 قويلۇق. مەنىسى: «تاش تېغىل». بۇ يەردىكى تېغىللارنىڭ تولىسى تاش تىزىپ ياسالغان بولغاچقا شۇنداق ئاتالغان. تۆۋەندىكىلەرنى كىلىنىڭ كەنت كومىتېتىدىن باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

ئېچىماتېغىل (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 36.1 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونىغا جايلاشقان. قىشلىق يايلاق. كۆلىمى 600 مو، مال سىغىمچانلىقى 600 قويلۇق. مەنىسى: «جان ساقلا تېغىل». بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسىدا يىل بويى قار-مۇزلار توپلىنىپ تۇرىدىغان بولۇپ، ئادەم ۋە چارۋىلار ئاسانلا خەتەرگە ئۇچراپ تۇرىدىغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق دەپ ئاتالغان.

مازارقىر (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 30.1 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونىغا جايلاشقان. يازلىق يايلاق. كۆلىمى 150 مو، مال سىغىمچانلىقى 300 قويلۇق. بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسى جايلاشقان قەرنىڭ ئۈستىدە بىر مازار بولغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان. ئاقچىغ، قىشلاق ئىككى كەنت كومىتېتىدىن باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

بەشتوغراق (چارۋىچىلىق نوقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا 27.7 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان، قىشلىق يايلاق. كۆلىمى 800 مو، مال سىغىمچانلىقى 800 قويلۇق. بۇ يەردە بەش تۈپ توغراق بولغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان. تۈگمەنبويى ۋە تېرەكئالدى ئىككى كەنت كومىتېتى باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

كېسەك (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 28.5 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان، قىشلىق يايلاق، كۆلىمى 450 مو، مال سىغىمچانلىقى 300 قويلۇق. بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسىدا قىستا-قىستا جىلغىلار كۆپ بولغىنى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان. ئىسپاھان كەنت كومىتېتىدىن باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

باشئېغىل (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 33.5 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان. قىشلىق يايلاق، كۆلىمى 800 مو، مال سىغىمچانلىقى 800 قويلۇق. بۇ يەر قاراقىر چارۋىچىلىق نۇقتىسىنىڭ يۇقىرى تەرىپىدە بولغىنى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان. تۈگمەنبويى كەنت كومىتېتىدىن باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

ئاچچىق بويۇنئېغىل (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 36.2 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان. قىشلىق يايلاق، كۆلىمى 800 مو، مال سىغىمچانلىقى 800 قويلۇق. بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسى

تۆگىنىڭ بوينىغا ئوخشايدىغان كىچىك جىلغىنىڭ ئىچىگە جايلاشقانلىقى، بۇ يەردە سۇيى ئاچچىق بىر بۇلاق بولغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان. قىشلاق، ئۇلباغ ئىككى كەنت كومىتېتىدىن باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ،

تۆگەبويۇن (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 26.2 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان. قىشلاق يايلاق، كۆلىمى 300 مو، مال سىغىمچانلىقى 300 قويلۇق. بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسىنىڭ ئىككى يېقىدىكى يارنىڭ شەكلى تۆگىنىڭ بوينىغا ئوخشايدىغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان. قاراسۇ كەنت كومىتېتىدىن باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

پۇتاق (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 25.2 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان. قىشلىق يايلاق. كۆلىمى 300 مو، مال سىغىمچانلىقى 400 قويلۇق. بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسى جايلاشقان جىلغىنىڭ ئىككى ياقىسى كۆپ جىلغىلىق بولۇپ، دەرەخنىڭ پۇتاقلىرىغا ئوخشاش بولغىنى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان. قارامان كەنت كومىتېتىدىن باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

كىچىك ئاتقىر (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 29 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان. قىشلىق يايلاق. كۆلىمى 200 مو، مال سىغىمچانلىقى 500 قويلۇق. چارۋىچىلىق نۇقتىسى تايچاق شەكلىگە ئوخشايدىغان بىر كىچىك تاغنىڭ يېنىدا بولغىنى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان. قارامان، كەڭەز ئىككى كەنت كومىتېتىدىن باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

ئاتقىر (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 34.2 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان، قىشلىق يايلاق. كۆلىمى 800 مو، مال سىغىمچانلىقى 700 قويلۇق. بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسىنىڭ يەر تۈزۈلۈشى تۈزلەڭ بولۇپ، ئات بېقىشقا قولاي بولغىنى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان. كەڭەز كەنت كومىتېتىدىن باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

سۇتقىر (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 30.1 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان، قىشلىق يايلاق. كۆلىمى 300 مو، مال سىغىمچانلىقى 300 قويلۇق. نامىنىڭ كېلىش مەنبەسى ئېنىق ئەمەس. بۇچۇڭ كەنت كومىتېتىدىن باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

قوشئېغىل (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 38 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان، قىشلىق يايلاق. كۆلىمى 600 مو، مال سىغىمچانلىقى 600 قويلۇق. بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسىدا ئىككى ئېغىل بولغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان. كىلياڭ ۋە تاجىك مىللىي يېزىسىدىكى بۇچۇڭ كەنت كومىتېتلىرى باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

ئەسىرلىك (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربى جەنۇبىغا 38.5 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونىغا جايلاشقان، قىشلىق يايلاق. كۆلىمى 300 مو، مال سىغىمچانلىقى 300 قويلۇق. بۇرۇندا بۇ يەردە ئەسىر (يىلپىز) كۆپ بولغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان. تۆۋەندىكىلەرنى تاجىك مىللىي يېزىسىنىڭ ئاقسۇر كەنت كومىتېتى باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

ئۆتكۈرئېغىل (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربى جەنۇبىغا 38.5 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونىغا جايلاشقان، يازلىق يايلاق. كۆلىمى 800 مو، مال سىغىمچانلىقى 800 قويلۇق. بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسىدا بىر تاغ ئۆتكۈرى بولۇپ، قىشتا مال ئېغىلى قىلغىلى بولمىغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان.

يارئېغىل (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربى جەنۇبىغا 30.1 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونىغا جايلاشقان، قىشلىق يايلاق. كۆلىمى 255 مو، مال سىغىمچانلىقى 540 قويلۇق. بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسى تاغ جىلغىسى ئىچىگە جايلاشقانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان.

چاكاندىلىق (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 30 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان، قىشلىق يايلاق، كۆلىمى 150 مو، مال سىغىمچانلىقى 100 قويلۇق. بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسى تاغ جىلغىسى ئىچىگە جايلاشقان، چاكاندا كۆپ ئۆسىدىغان يەر بولغاچقا شۇنداق ئاتالغان.

تۇغراتاش (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 33.2 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان. يازلىق يايلاق. كۆلىمى 300 مو، مال سىغىمچانلىقى 500 قويلۇق. بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسىنىڭ ئالدىدا تۇغرا ياتقان يوغان بىر تاش بولغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان. ناھىيىلىك يېمەكلىك-لەر شىركىتىدىن مال باقىدۇ.

قوشقۇنلۇق (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقى جەنۇبىغا 37 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان. يازلىق يايلاق. كۆلىمى 500 مو، مال سىغىمچانلىقى 400 قويلۇق. بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسى قوشقۇنغا ئوخشايدىغان تار جىلغا ئىچىگە جايلاشقانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان. موكويلا يېزىسىنىڭ مازار-دۆڭ كەنت كومىتېتى باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

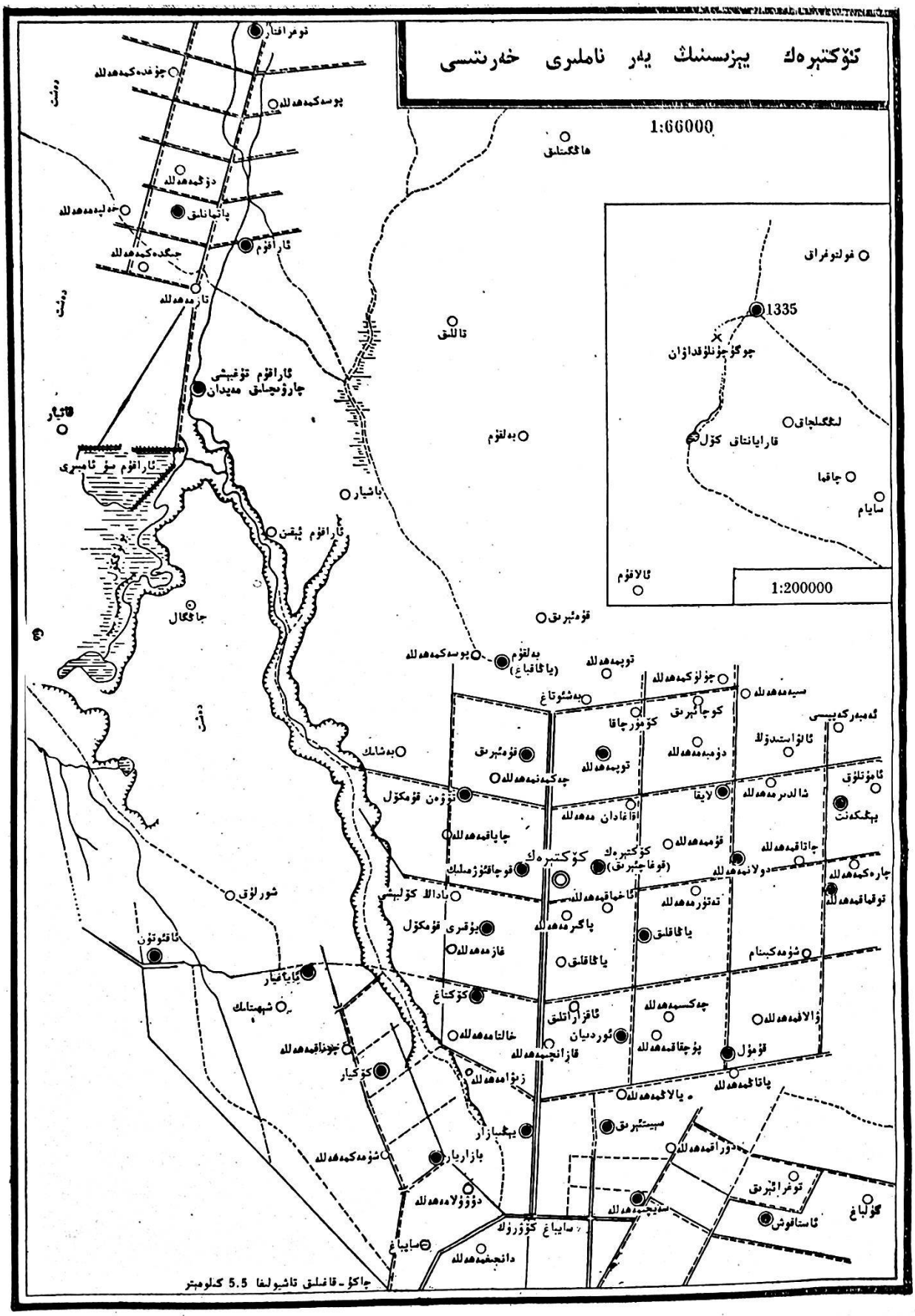
تۆكتىرەك يېزىسىنىڭ يەر ناملىرى خەرىتىسى
1:66000
1:200000
1335
تۇمراقبار
چوغدەكىمەھەللە
پوسەكىمەھەللە
دۆڭمەھەللە
خەلپەمەھەللە
پاتىماناق
ئارقۇم
جىگدەكىمەھەللە
تازمەھەللە
ئارقۇم تۆغېيشى
چارۋىچىلىق مەيدانى
ئارقۇم سۇ ئامبىرى
ئارقۇم ئېقىن
جاڭگال
باشيار
تاللىق
بەلقۇم
قۇمئېرىق
بەلقۇم (ياڭاقباغ)
پوسەكىمەھەللە
توپمەھەللە
جۇلۇكىمەھەللە
بەشئوتاغ
كۆچاتېرىق
كۆزمۇرچاقا
سېيەمەھەللە
ئەمبەركەپىسى
ئالتۇنبىشىدۆلە
بەشئاك
قۇمئېرىق
توپمەھەللە
دۆمبەمەھەللە
ئالمۇتلۇق
چەكىمەنمەھەللە
تۆۋەن قۇمكۆل
لايقا
شالدىرمەھەللە
يېڭىكەنت
ئاغادان مەھەللە
چاپاقمەھەللە
قۇمبەمەھەللە
جاتاقمەھەللە
كۆكتېرەك
(قوغاچېرىق)
دولانمەھەللە
چارەكىمەھەللە
قوچاقتۆرمىلىك
ئاخماقمەھەللە
ئەتتۆرمەھەللە
توقماقمەھەللە
باداللا كۆلىيىشى
پاگىرمەھەللە
يۇقىرى قۇمكۆل
يامغاقلىق
غازمەھەللە
شۆمەكبىنام
ياڭاقلىق
شورلۇق
ئاقتوتۇن
ياپياڭار
شېھىتلىك
كۆكئاغ
چەكسىمەھەللە
ئاقراتلىق
ۋالاقمەھەللە
خالنامەھەللە
ئوردىيان
پۇچاقمەھەللە
قۇمۆل
قازانچىمەھەللە
چوڭئاقمەھەللە
كۆكىيار
زىۋامەھەللە
ياتاقمەھەللە
يالاڭمەھەللە
يېڭىبازار
مېيىتېرىق
دۇراقمەھەللە
شۆمەكىمەھەللە
بازاربار
توغرائېرىق
گۈلباغ
دۆڭۈلەمەھەللە
سەيچىمەھەللە
ئاستاقوش
ساياباغ كۆزۈرۈلا
ساياباغ
دانجىغمەھەللە
چاكۆ - قاغلىق تاشيولىغا 5.5 كىلومېتر

كۆكتېرەك يېزىسىنىڭ ئومۇمىي ئەھۋالى

يېزىدىلىق ھۆكۈمەت ناھىيىلىك ھۆكۈمەت تۇرۇشلۇق ئورۇننىڭ شىمالىغا 3 كىلومېتر كېلىدىغان تۈزلەڭ ۋادىغا جايلاشقان. شەرق تەرىپى شىنجاڭ ئىشلەپچىقىرىش-قۇرۇلۇش بىڭتۈەن خوتەن دېھقانچىلىق مەيدانلىرىنى باشقۇرۇش ئىدارىسى گۇما دېھقانچىلىق مەيدانىغا تۇتىشىدۇ، غەرب تەرىپى قاغىلىق ناھىيىسى بىلەن چېگرىلىنىدۇ، شىمال تەرىپى تەكلىماكان قۇملۇقى ئارقىلىق مارالبېشى، مەكىت ناھىيىلىرى بىلەن چېگرىلىنىدۇ، جەنۇب تەرىپى گۇما بازىرىغا تۇتىشىدۇ. شەرقىدىن غەربىگىچە كەڭلىكى 40 كىلومېتر، جەنۇبىدىن شىمالىغىچە ئۇزۇنلۇقى 140 كىلومېتر كېلىدۇ، ئومۇمىي يەر مەيدانى 3410 كۋادرات كىلومېتر. قارىمىقىدا 23 كەنت كومىتېتى، 80 تەبىئىي كەنت بار. يېزا باشقۇرغان بىر دېھقانچىلىق مەيدان، بىر چارۋىچىلىق مەيدان، بىر دېھقانچىلىق نۇقتىسى، ئىككى ئورمانچىلىق نۇقتىسى بار. 5612 ئائىلە، 22634 نوپۇسلۇق ئۇيغۇر ئاھالىسى ئولتۇراقلاشقان.

يېزىدىلىق ھۆكۈمەتنىڭ تۇرۇشلۇق ئورنى تۇماقمەھەللىسىدە. ئەسلىدە بۇ يەرلەر قۇملۇق، سازلىق بولۇپ توغراق، يۇلغۇن، قوموشلار ئۆسىدىكەن. ئېيتىشلارغا قارىغاندا «شاۋاز غوجا» ئاتلىق بىر كىشى ئەڭ بۇرۇن بۇ يەرگە كېلىپ ئولتۇراقلىشىپ، بىر كۆل كولاپ، ئەتراپىغا تېرەك سالغان ئىكەن، كېيىنچە كەنت شەكىللىنىپ «كۆكتېرەك» دەپ ئاتالغان ئىكەن.

ئازادلىقتىن ئىلگىرى بۇ يەر بازارتۆۋەن رايون دەپ ئاتالغان. ئازادلىقتىن كېيىن 3-رايون دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتىلىپ قارىمىقىدا 5 يېزا: ھازىرقى ياڭاقلىق، ئارامەھەللە، لايقا 1-يېزا؛ كۆكتېرەك بىلەن قۇمئېرىق 2-يېزا؛ ئودىيان 3-يېزا؛ بازاريار، كۆكيار، ئاياغيار 4-يېزا؛ ئاراقۇم 5-يېزا بولغان. كېيىن ھەمكارلىق گۇرۇپپا، باشلانغۇچ كوپېراتىپ، ئالمي كوپېراتىپلار قۇرۇلغان. 1958-يىلى «ۋېشىڭ خەلق گۇڭشېسى» بولۇپ قۇرۇلغان. 1978-يىلى «كۆكتېرەك خەلق گۇڭشېسى» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان. 1984-يىلى 10-ئايدا يېزا بىلەن گۇڭشېنى ئايرىپ تەسىس قىلغاندا «كۆكتېرەك يېزا» دەپ ئۆزگەرتىلگەن.

بۇ يېزا تارىم ئويمانلىقىنىڭ جەنۇبىي گىرۋىكىگە جايلاشقان بولۇپ، شەرقىي شىمالىي قىسمىنىڭ كۆپۈنچىسى قۇملۇق، سازلىق؛ غەربىي قىسمى سايلىق دەشت؛ جەنۇبىي قىسمى دېھقانچىلىق قىلىنىدىغان تېرىقچىلىق رايونى ھېسابلىنىدۇ. يەر تۈزۈلۈشى تۈزلەڭ بولۇپ، شىمال تەرەپكە سەل پەسىيىپ بارىدۇ، دېڭىز يۈزىدىن ئېگىزلىكى 1400~1200 مېتر، ھاۋا كىلىماتى قۇرۇقلۇق خاراكتېرىدىكى كىلىماتقا كىرىدۇ، يىللىق ئوتتۇرىچە تېمپېراتۇرىسى 11.8°C، ئەڭ يۇقىرى بولغاندا (7-ئايدا) 25.3°C، ئەڭ تۆۋەن بولغاندا (1-ئايدا) 6.1°C-بولىدۇ. قىراۋسىز مەزگىلى 217

كۈن، يىللىق ئوتتۇرىچە ھۆل-يېغىن مىقدارى 51.3 مىللىمېتر. ئاساسلىق تەبىئىي ئاپەتلەر قۇرغاقچىلىق، بوران ۋە ئۇششۇكتىن ئىبارەت.

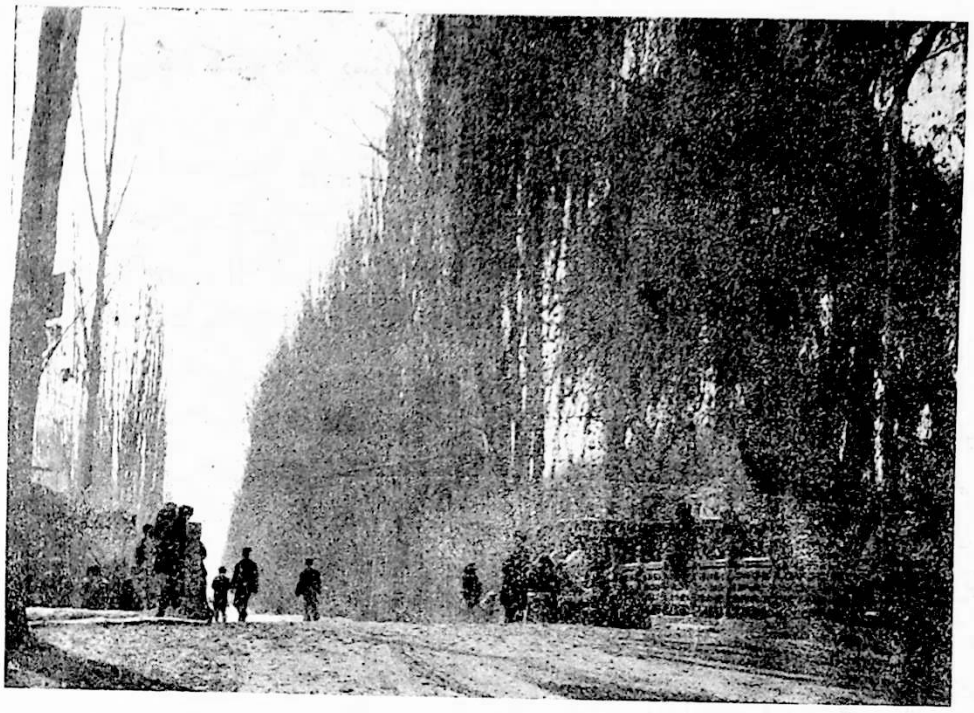

تالىۋگەت سايىسىدا.

دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. تېرىم يەر كۆلىمى 49330 مو. ئۆز دائىرىسى ئىچىدىكى سۇ باشلاپ كېلىدىغان ئۆستەڭنىڭ ئومۇمىي ئۇزۇنلۇقى 328.75 كىلومېتر بولۇپ، بۇنىڭ 20 كىلومېترلىق قىسمىغا تاش ياتقۇزۇپ ياسالغان، 6.75 كىلومېتر قىسمى سۇ سىڭمەس قىلىپ ياسالغان. غول ئۆستەڭ گۈما بازىرى تەۋەسىدىكى ساغان سۇ ئايرىش زاكۇسىدىن باشلىنىدىغان بولۇپ، ئۇزۇنلۇقى 13 كىلومېتر، كەڭلىكى 5 مېتر. ئۇنىڭغا قوشتاغ دەريالىق سىستېمىسىدىكى ياپچان سۇ ئامبىرىنىڭ سۇيى باشلاپ كېلىنىدىغان بولۇپ، سۇغۇرۇش كۆلىمى 50 مىڭ مو. ئۇندىن باشقا ماشىنىلىق قۇدۇقلارنىڭ سۇيى قوشۇمچە قىلىنىدۇ. تېرىلغۇ كۆلىمى 48922 مو بولۇپ، ئاساسلىقى بۇغداي، كۆمەقوناق، پۇرچاق تۇرىدىكى زىرائەتلەر ئىشلەپچىقىرىلىدۇ؛ ئىقتىسادىي زىرائەتلەردىن پاختا، مايلىقدان، قوغۇن-تاۋۇز، ئوتياش ۋە بەدە قاتارلىقلار بار. 1985-يىلى يېزا بويىچە ئاشلىقنىڭ ئومۇمىي مەھسۇلاتى 14 مىليون 653 مىڭ جىڭ، پاختا 743 مىڭ جىڭ، مايلىقدان بىر مىليون 600 مىڭ جىڭ، چارۋىلارنىڭ يىل ئاخىرىدىكى قوتاندىكى سانى 35 مىڭ تۇياق بولدى. ئالاھىدە مەھسۇلاتلىرىدىن ئۇزۇم، ئۇرۇك، ياڭاق ۋە قوغۇن قاتارلىقلار بار. ئۇندىن باشقا تېرىگە ئىش قوشۇش، ياغاچ سايمانلارنى ياساش، كېيىم تىكىش ۋە پىلە بېقىش قاتارلىق ئائىلە قوشۇمچە

كەسپلىرى بىرقەدەر راۋاجلانغان. 1985-يىلى يېزا بويىچە 862 قۇتا پىلە قۇرۇتى بېقىلىپ، ھەر بىر قۇتىسىدىن 55 جىڭدىن پىلە ئېلىپ ، دۆلەتكە 48 مىڭ جىڭ پىلە غوزىسى سېتىپ بەردى. ئۇزۇمدىن 2 مىليون 693 مىڭ جىڭ ھوسۇل ئېلىندى. 1985-يىلى ئادەم بېشىغا توغرا كەلگەن ئوتتۇرىچە ئاشلىق 647 جىڭ، ئادەم بېشىغا توغرا كەلگەن ئوتتۇرىچە كىرىم 199.55 يۈەن بولدى.

ئورمانچىلىقتا: سۈنئىي ئورمان يېتىشتۇرۇشنى ئاساس قىلىدۇ. ئاساسلىقى تېرەك، سۆگەت، جىگدە، ئۆرۈك، شاپتۇل، ئالما ھەم ئاز سانىدا ياڭاق دەرەخلىرى بار. 1985-يىلىنىڭ ئاخىرىغىچە بەرپا قىلىنغان ئورمان 2383 مو، كۆچەتلىك 424 مو، تارقاق ئورمان 932 مىڭ تۈپ. مۇمىي دائىرىسى ئېچىدىكى سازلىقلاردا قومۇش ۋە ياۋا ئۆدەكلەر كۆپ.

يېزا باشقۇرغان كارخانىلاردىن تراكتور پونكىتى، ئاشلىقنى پىششىقلاپ ئىشلەش، چىگىت ئايرىش زاۋۇتى قاتارلىقلار بار. يۈك ئاپتوموبىلىدىن سەككىزى، چوڭ-كىچىك تراكتوردىن 28 ى، قول تراكتورىدىن 17 سى، سەييوجىدىن 96 سى بار بولۇپ، ھەر خىل ماشىنىلارنىڭ ئومۇمىي سانى 1380 كۆچى.

ھازىر بىر ئوتتۇرا مەكتەپ، 18 باشلانغۇچ مەكتەپ بار بولۇپ، جەمئىي ئوقۇتقۇچىسى 204 نەپەر. بۇنىڭدىن ئوتتۇرا مەكتەپ ئوقۇتقۇچىسى 22 نەپەر، مەكتەپتىكى ئوقۇغۇچىلار سانى 2840 نەپەر (ئوتتۇرا مەكتەپ ئوقۇغۇچىسى 252 نەپەر). ئوقۇش يېشىدىكى بالىلارنىڭ مەكتەپكە كىرىش نىسبىتى 96.5% گە يەتكەن. مەدەنىيەت پونكىتى، كۇتۇپخانا، رادىئو ئۇزىلى، كىنوخانا، كىنو قويۇش ئەترىتى قاتارلىق مەدەنىيەت مۇئەسسىلىرى بار.

يېزىدا بىر دوختۇرخانا بار بولۇپ، خىزمەتچى ۋە تېببىي خادىملىرى 18 نەپەر، 12 ئېغىز كېسەل ياتىقى، 50 كېسەل كارىۋىتى بار. كەنت كومىتېتلىرىدا 22 ساقلىقنى ساقلاش پونكىتى بار.

يېزىغا ياسالغان ئاسفالت يولنىڭ ئۇزۇنلۇقى 5 كىلومېتر، كەڭلىكى 12 مېتر بولۇپ، پۈتۈن يېزىنى ئۇزۇنىسىغا كېسىپ ئۆتۈپ، ناھىيە شەھىرىگە ئۇلىشىدۇ، ئۇنىڭغا ھەرقايسى كەنتلەر ئارىسىدىكى ئاددىي تاشيوللار تۇتاشتۇرۇلغان.

ئۆلچەملىك ناملىرى

كۆكتېرەك يېزىسى

(«كۆكتېرەك يېزىسىنىڭ ئومۇمىي ئەھۋالى»غا قارالسۇن)

تۇماقمەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ تۇرۇشلۇق ئورنى. تۇزلەڭلىككە جايلاشقان. 362 ئائىلە، 1226 نوپۇسى بار بولۇپ، بۇنىڭ ئىچىدە غەيرى يېزا ئىگىلىك نوپۇسى 938. تېرىلغۇ يېرى 340 مو، ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، پاختا. يەنە مايلىقدان، قوغۇن-تاۋۇز، ئوتياش، بېدە چىقىدۇ. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. ئالاھىدە مەھسۇلاتى ئۆزۈم. تېرە ماللارغا ئىش قوشۇش قول سانائىتى بىرقەدەر تەرەققىي قىلغان. بۇ كەنتتىكىلەر تۇماق تىكىش بىلەن مەشغۇل بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

كۆكتېرەك كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: قوغاچېئىرىق

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىگە 0.5 كىلومېتر كېلىدۇ، تۇزلەڭلىككە جايلاشقان. قارىمىقىدا تۆت كەنت بار. 556 ئائىلە، 1966 نوپۇسى بار، بۇنىڭ ئىچىدە غەيرى يېزا ئىگىلىك نوپۇسى 938. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 1775 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، پاختا. يەنە مايلىقدان، قوغۇن-تاۋۇز، ئوتياش، بېدىلەرمۇ بار. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق ۋە پىلىچىلىك بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. ئېيتىشلارغا قارىغاندا مىلادى 1430-يىللىرى ئەتراپىدا شاۋازغوجا ئاتلىق بىر كىشى ئەگ ئاۋۋال بۇ يەرگە كېلىپ ئولتۇراقلىشىپ، كۆل كولاپ، ئەتراپىغا تېرەك سېلىپ بوستان قىلغاچقا، «تېرەكلىك» دەپ ئاتالغان. كېيىنچە بۇ يەرلەر كەنت بولۇپ، «كۆكتېرەك» دېگەن نامغا ئۆزگەرگەن. 1958-يىلى 8-دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان، 1978-يىلى كۆكتېرەك دادۇي دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان. 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

قوغاچېئىرىق

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىگە 0.4 كىلومېتر كېلىدۇ، تۇزلەڭلىككە جايلاشقان. 60 ئائىلە، 270 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 338 مو. ئالاھىدە مەھسۇلاتى ئۆزۈم. يەرلىك كىشىلەر ئېتىز لارنى سۇغۇرۇش ئۈچۈن يېقىن ئەتراپتىكى ئېرىقتا ياغاچ نور قويۇپ سۇ ئۆتكۈزگەنلىكى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

قاغادان مەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 1.1 كىلومېتر كېلىدۇ. 68 ئائىلە، 252 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 315 مو. ئىلگىرى بۇ يەر توپ-توپ قاغىلار كېلىپ دانلايدىغان يەر بولغاچقا

شۇنداق ئاتالغان.

جاما لقمز

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 2.7 كىلومېتر كېلىدۇ. 66 ئائىلە، 218 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 782 مو. ئەڭ ئاۋۋال بۇ يەرگە كېلىپ ئولتۇراقلاشقان ھېيىت چوقا دېگەن كىشىنىڭ 10 قىزى بولۇپ، ئۇلار بىر-بىرىدىن چىرايلىق ئىكەن. شۇ سەۋەبتىن شۇنداق ئاتالغان.

ئوردىيان كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: خەلپەمەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 1.75 كىلومېتر كېلىدۇ. تۈزلەڭلىكە جايلاشقان. قارىمىقىدا بەش كەنت بار. 378 ئائىلە، 1470 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 1730 مو، ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆمىقوناق، پاختا، مايلىقدان. يەنە قوغۇن-تاۋۇز، ئوتياشلارمۇ چىقىدۇ. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق ۋە پىلىچىلىك بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. ئالاھىدە مەھسۇلاتى ئۇزۇم. مەنسى: «ئوردا يان». بۇ كەنت ئىلى غوجام ئاتلىق مەكتەپنى ئوردىسىنىڭ يېنىدا بولغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان. 1958-يىلى 1-دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. 1978-يىلى "ئوردىيان دادۇي" دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان. 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

خەلپەمەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 1.75 كىلومېتر كېلىدۇ. 76 ئائىلە، 280 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 349 مو. دەسلەپتە ئىشان كاتتىبېشى «مولا نىياز خەلىپە» دېگەن كىشى بۇ يەردە ئولتۇرغان بولۇپ، كېيىن كەنت پەيدا بولغاندا ئۇ كىشىنىڭ دىنىي ئۇنۋانى بولغان «خەلىپە» سۆزى بۇ كەنتكە نام بولۇپ قالغان.

قازانچىمەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا 1.5 كىلومېتر كېلىدۇ. 70 ئائىلە، 270 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 308 مو. ئالاھىدە مەھسۇلاتى ئۇزۇم. ئەڭ دەسلەپتە يەكەنلىك بىر كىشى بۇ يەردە ئولتۇراقلاشقان بولۇپ، ئۇ قازانچىلىق بىلەن تۇرمۇش كەچۈرگەن. كېيىن كەنت پەيدا بولغاندا «قازانچى مەھەللە» دەپ ئاتالغان.

ئاقزاراتامق

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 1.4 كىلومېتر كېلىدۇ. 80 ئائىلە، 320 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 353 مو. ئالاھىدە مەھسۇلاتى ئۇزۇم. ئىلگىرى بۇ يەر ئوت-چۆپ ئۇنمەيدىغان ئاق قۇملۇق بولۇپ، قەۋرىستانلىق قىلىنىپ، كېيىن كەنت پەيدا بولغان. شۇ سەۋەبتىن شۇنداق ئاتالغان.

پۇچقاقمەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 2 كىلومېتر كېلىدۇ. 80 ئائىلە، 320 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 369 مو. ھازىر بۇ يەردە ئولتۇرۇشلۇق «قاۋۇز ئاخۇن» دېگەن كىشىنىڭ بوۋىسى ئەڭ بۇرۇن كېلىپ ئولتۇراقلاشقان، ئۇنىڭ كالپۇكى پۇچۇق بولغاچقا «پۇچقاق» لەقىمى سىڭگەن

بولۇپ، كېيىن كەنتكە نام بولۇپ قالغان.

چەكسىمەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 1.8 كىلومېتر كېلىدۇ. 72 ئائىلە، 280 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 351 مو. ئالاھىدە مەھسۇلاتى ئۇزۇم. مەنىسى: «جىڭك چېكىتى». بۇرۇن بۇ يەرنىڭ ئادەملىرى جىڭ چوكىسى ياساشقا ئۇستا بولۇپ، جىڭنىڭ چېكىتلىرى رەتلىك، توغرا بولغاچقا شۇنداق ئاتالغان.

قۇمۇل كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: ۋالاقمەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 2.6 كىلومېتر كېلىدۇ. تۈزلەڭلىكە جايلاشقان. قارىمقىدا ئۇچ كەنت بار. 135 ئائىلە، 561 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 1100 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆمىقوناق، پاختا، مايلىقدان. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق ۋە پىلىچىلىك بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. مەنىسى: «قۇمۇلۇق». بۇ يەر كەنت بولۇشتىن ئىلگىرى قۇملۇق بولغاچقا شۇنداق ئاتالغان. 1958 ـ يىلى 2 ـ دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. 1978 ـ يىلى «قۇمۇل دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان. 1985 ـ يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

ۋالاقمەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 2.6 كىلومېتر كېلىدۇ. 47 ئائىلە، 187 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 370 مو. بۇ يەرنىڭ ئادەملىرى ۋالاقلاپراق گەپ قىلىدىغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان.

پاتاڭمەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 2.8 كىلومېتر كېلىدۇ. 37 ئائىلە، 171 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 330 مو. ئەڭ دەسلەپتە بۇ يەرگە كېلىپ ئولتۇرغان «روزى ئاخۇن» دېگەن كىشى ئورۇق، ئېگىز ھەم كۈچلۈك بولغاچقا «پاتاڭ» لەقىمى قويۇلۇپ، كېيىن كەنتكە نام بولۇپ قالغان.

ئابدالمەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 2.6 كىلومېتر كېلىدۇ. 51 ئائىلە، 203 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 400 مو. مەنىسى: «تىلەمچى». ئەڭ دەسلەپتە ئۆيمۇ ـ ئۆي تىلەمچىلىك قىلىدىغان بىر ئادەم بۇ يەردە ئولتۇرغان، كېيىن كەنت پەيدا بولۇپ، شۇنداق ئاتىلىپ قالغان.

توقماقمەھەللە كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: توقماقمەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 2.9 كىلومېتر كېلىدۇ. تۈزلەڭلىككە جايلاشقان. قارىمقىدا ئىككى كەنت بار. 203 ئائىلە، 880 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 2019 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆمىقوناق، پاختا بولۇپ، مايلىقدان، قوغۇن ـ تاۋۇزلارمۇ تېرىلىدۇ. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق ۋە پىلىچىلىك بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. تۇرۇشلۇق ئورنىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان. 1958 ـ يىلى 3 ـ دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. 1978 ـ يىلى

«توقماقمەھەللە دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان. 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

توقماقمەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 2.9 كىلومېتر كېلىدۇ. 97 ئائىلە، 404 نوپۇسى بار، بۇنىڭ ئىچىدە غەيرى يېزا ئىگىلىك نوپۇسى سەككىز. تېرىلغۇ يېرى 1002 مو. ئەڭ ئاۋۋال بىر ئائىلىلىك يەتتە كىشى بۇ يەرگە كېلىپ ئولتۇراقلاشقان بولۇپ، ھەممىسى پاكار ھەم سېمىز بولغاچقا شۇ نام بىلەن ئاتىلىپ قالغان.

چارەكمەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىگە 3.1 كىلومېتر كېلىدۇ. 97 ئائىلە، 404 نوپۇسى بار، بۇنىڭ ئىچىدە غەيرى يېزا ئىگىلىك نوپۇسى بەش. تېرىلغۇ يېرى 1002 مو. 200 يىلنىڭ ئالدىدا «ئەيسا ئاخۇن» دېگەن كىشى دەسلەپ قىلىپ بۇ يەرگە كېلىپ ئولتۇراقلاشقان بولۇپ، تارازا ياساپ كۈن ئالىدىغان بولغاچقا «چارەك» لەقمى سىڭىپ، كېيىن كەنتكە نام بولۇپ قالغان.

ياڭاقلىق كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: ياڭاقلىق

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا 0.8 كىلومېتر كېلىدۇ. تۈزلەڭلىككە جايلاشقان. قارىمىقدا ئۇچ كەنت بار. 188 ئائىلە، 893 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 1224 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆمەقوناق، پاختا، مايلىقدان بولۇپ، قوغۇن-تاۋۇز، ئوتياش، بېدىمۇ تېرىلىدۇ. قوشۇمچە ئورمانچىلىق ۋە پىلىچىلىك بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. تۇرۇشلۇق ئورنىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان.

1958-يىلى 4-دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. 1966-يىلى گۈڭشې باشقۇرغان ئۇرۇقچىلىق مەيدانى قىلىپ ئۆزگەرتىلگەن. 1978-يىلى "ياڭاقلىق دادۇي" دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان (1980-يىلى ئۇنىڭ بىر قىسمى بۆلۈنۈپ چىقىپ 21-دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان). 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

ياڭاقلىق

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا 0.8 كىلومېتر كېلىدۇ. 94 ئائىلە، 471 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 609 مو. كەنتتە ياڭاق دەرەخلىرى كۆپ بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

پاگىرمەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 0.4 كىلومېتر كېلىدۇ. 48 ئائىلە، 216 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 308 مو. ئەڭ بۇرۇن بۇ يەرگە كېلىپ ئولتۇراقلاشقان موكويلىلىق مەتنىياز، مەمەت توختى دېگەنلەر ناۋايچىلىق قىلىدىغان كىشىلەر بولۇپ، ئەڭ ئاۋۋال پاگىر ئىشلەتكەنلىكى ئۈچۈن ئۇلارغا «پاگىر» لەقمى سىڭىپ، كېيىن كەنتكە نام بولۇپ قالغان.

ئاخماقمەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 0.6 كىلومېتر كېلىدۇ. 46 ئائىلە، 210 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 307 مو. رىۋايەت قىلىنىشچە 300 يىلنىڭ ئالدىدا بۇ يەرلىك سۇپۇركە غوجا دېگەن

كىشى ئېشەككە مىنىپ ياغ سېتىۋالغىلى بېرىپ، قايتىش يولىدا چوڭ تەرەت قىلماقچى بولۇپ ئېشەكنى ياغ قاپىقىنىڭ بوينىغا باغلاپ قويۇپتۇ، ئېشەك ئارغامچىنى تارتىپ قاچاقىنى ئۆرىۋېتىپ، ياغنىڭ ھەممىسى يەرگە تۆكۈلۈپ كېتىپتۇ. بۇنىڭ بىلەن كىشىلەر ئۇنى «ئاخماق» دەپ مەسخىرە قىلىپتۇ. كېيىن بۇ سۆز كەنتكە نام بولۇپ قالغان ئىكەن.

تۇرۇشلۇق ئورنى: قاسقانمەھەللە

يېڭىكەنت كەنت كومىتېتى

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 3 كىلومېتر كېلىدۇ. تۈزلەڭلىككە جايلاشقان. قارىمىقتا بەش كەنت بار. 374 ئائىلە، 1330 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 3730 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆمىقوناق، پاختا، مايلىقدان بولۇپ، قوغۇن-تاۋۇزمۇ چىقىدۇ. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق ۋە پىلىچىلىك بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. ئالاھىدە مەھسۇلاتى قوشمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق ۋە پىلىچىلىك بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. ئالاھىدە مەھسۇلاتى ئۈزۈم. بۇ يەر ئەسلىدە قاقاسلىق بولۇپ، 1968-يىلى گۈكشەدىن ئاھالە كۆچۈرۈپ كېلىپ كەنت قىلغان. 1968-يىلى 5-دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. 1978-يىلى «يېڭىكەنت دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان. 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

قاسقانمەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 3 كىلومېتر كېلىدۇ. 50 ئائىلە، 198 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 475 مو. بۇ يەرنىڭ تۆت تەتراپى ئېگىزرەك، ئوتتۇرىسى پەس بولۇپ، قاسقانغا ئوخشايدىغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان.

چاتاقمەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 2.5 كىلومېتر كېلىدۇ. 96 ئائىلە، 370 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 446 مو. ئالاھىدە مەھسۇلاتى ئۈزۈم. بىر ئېرىق بۇ يەرگە كەلگەندە ئىككىگە ئايرىلىپ ئاقىدىغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان.

ئەمبەركەپىسى

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 3.3 كىلومېتر كېلىدۇ. 31 ئائىلە، 126 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 466 مو. ئالاھىدە مەھسۇلاتى ئۈزۈم. بۇرۇندا ئەمبەرغوجا دېگەن بىر كىشى بۇ يەردە بىر كۆز قۇدۇق كولاپ، ئۆتكەن-كەچكەن ئادەم ۋە چارۋىلار سۇ ئىچكەن. كېيىن ئۇنىڭ ئۈستىگە ئەخمەت بۇ قۇدۇقنىڭ ئۈستىگە كەپىە تىككەن. شۇ سەۋەبتىن شۇنداق ئاتالغان.

ئاموتلۇق

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 3.6 كىلومېتر كېلىدۇ. 79 ئائىلە، 339 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 1063 مو. ئالاھىدە مەھسۇلاتى ئۈزۈم. تەخمىنەن 100 نەچچە يىلنىڭ ئالدىدا چوڭ پومېشچىك ساۋۇت بەگ بۇ يەرنى ئىگەللىۋېلىپ بىنەم ئېچىپ ئاموت سالغان. شۇ سەۋەبتىن شۇنداق ئاتالغان.

ئالۋاستىدۆڭ

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 2.7 كىلومېتر كېلىدۇ. 91 ئائىلە، 297 نوپۇسى بار. تېرىلغۇيېرى 930 مو. ئالاھىدە مەھسۇلاتى ئۈزۈم. ئىلگىرى بۇ يەردە شامال يالىۋەتكەن بىر قۇم

دۆگى بار بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

تۇرۇشلۇق ئورنى: ئاچچىقمەھەللە

لايقا كەنت كومىتېتى

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 1.9 كىلومېتر كېلىدۇ. تۈزلەڭلىككە جايلاشقان. قاردىمى قىدا ئالتە كەنت بار. 321 ئائىلە، 1397 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 3262 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆمىسقوناق، پاختا. يەنە قوغۇن-تاۋۇزمۇ چىقىدۇ. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق ۋە پىلىچىلىك بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. تەخمىنەن 500 يىلىنىڭ ئالدىدا بۇ يەرلەر ئويمانلىق بولۇپ، كېيىن كەلكۈن كېلىپ لاي تىنىپ تۈزلەڭ يەرگە ئايلىنىپ، تەدرىجىي ھالدا كەنت پەيدا بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان. 1958-يىلى 6-دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. 1978-يىلى «لايقا دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان. 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

ئاچچىقمەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 1.9 كىلومېتر كېلىدۇ. 50 ئائىلە، 253 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 470 مو. ئەڭ دەسلەپ بۇ يەرگە كېلىپ ئولتۇراقلاشقان ئۆمەر غوجا دېگەن كىشى نۇرغۇن چارۋا مال باققان بولۇپ، ئۇنىڭ مالىرى باشقىلارنىڭ زىرائېتىنى يەپ قويغانلىقى ئۈچۈن تىل-ئاھانەت ئاڭلاپ، ئاچچىقىدا چارۋىلىرىنىڭ ھەممىسىنى بوغۇزلۇۋەتكەنلىكى ئۈچۈن ئونىڭغا «ئاچچىق» لەقىمى قويۇلۇپ، كېيىن بۇ سۆز كەنتكە نام بولۇپ قالغان.

قۇممەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىگە 1.25 كىلومېتر كېلىدۇ. 46 ئائىلە، 184 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 573 مو. بۇ يەرلەر كەنت بولۇشتىن ئاۋۋال قۇملۇق بولغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

دۇمبەمەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 2.1 كىلومېتر كېلىدۇ. 46 ئائىلە، 209 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 430 مو. ئىسمايىل دېگەن دۇمچەك كىشى ھەممىدىن بۇرۇن بۇ يەرگە كېلىپ ئولتۇراقلاشقان بولۇپ، كېيىن كەنت پەيدا بولغان. شۇ سەۋەبتىن شۇنداق ئاتالغان.

كوچائېرىق

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 2.4 كىلومېتر كېلىدۇ. 51 ئائىلە، 207 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 457 مو. بۇ يەردە بىر ئېرىق بولۇپ، كىشىلەر كېلىپ ئولتۇراقلىشىپ كەنت بولغان، ئېرىقنىڭ ئىككى قېشىغا ئۆي سېلىنىپ كوچا شەكىللەنگەن. شۇ سەۋەبتىن شۇنداق ئاتالغان.

سىيەمەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 2.8 كىلومېتر كېلىدۇ. 51 ئائىلە، 211 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 549 مو. مەنسى: «سىياھ». 200 نەچچە يىلنىڭ ئالدىدا سادىق ئاتلىق بىر كىشى بۇ يەردە سىياھ سېتىش تىجارىتى بىلەن شۇغۇللانغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

چۇلۇكمەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 2.7 كىلومېتر كېلىدۇ. 77 ئائىلە، 333 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 783 مو. بۇ يەرلىك ھاپىز ھاجى دېگەن كىشىنىڭ بوۋىسى ئەڭ بۇرۇن كېلىپ ئولتۇراقلاشقان بولۇپ، تۆگىنىڭ بۇرنىغا ئۆتكۈزىدىغان چۇلۇك ياساش بىلەن داڭقى چىقىرىلىقى ئۈچۈن «چۇلۇك» لەقىمى قويۇلغان. كېيىن بۇ سۆز كەنتكە نام بولۇپ قالغان.

توپمەھەللە كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: پاراڭمەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 1.1 كىلومېتر كېلىدۇ. تۈزلەڭلىككە جايلاشقان. قارىمىقىدا تۆت كەنت بار. 355 ئائىلە، 1478 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ، تېرىلغۇ يېرى 2466 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، پاختا، مايلىقدان. بېدە، قوغۇن-تاۋۇزمۇ تېرىلىدۇ. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق ۋە پىلىچىلىك بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. «توپ-مەھەللە» كەنتىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان.

1958-يىلى 7-دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. 1978-يىلى "توپمەھەللە دادۇي" دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان. 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

پاراڭمەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 1.1 كىلومېتىر كېلىدۇ. 51 ئائىلە، 249 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 264 مو. بۇرۇندا بۇ يەردە ئولتۇراقلاشقان ھوشۇر غوجا بىلەن ئوسمان غوجا داۋاملىق ئۇرۇشۇپ قېلىپ دەۋا قىلىشىدىكەن. ئۇلار سوراقخانىدا شىكايەت قىلغاندا گەپنى تولا قىلىپ ئەزىلىك قىلغاچقا، يەرلىك ئەمەلدارلار ئۇنى «پاراڭچى كۆپەك» دەپتىكەن. شۇنىڭ بىلەن ئۇلارنىڭ مەھەللىسىگە «پاراڭمەھەللە» دېگەن نام قالغان ئىكەن.

تۆپمەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 2.2 كىلومېتر كېلىدۇ. 50 ئائىلە، 223 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 233 مو. بۇ كەنتنىڭ ئاھالىسى كۆپ بولۇپ، زىچ ئولتۇراقلاشقانلىقى ئۈچۈن، «توپلاش مەھەللە» دەپ ئاتىلىپ، كېيىنچە "توپمەھەللە" گە ئۆزگىرىپ قالغان.

كۆمۈرچاقا

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 1.9 كىلومېتر كېلىدۇ. 101 ئائىلە، 377 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 501 مو. دەسلىپىدە كۆمۈر كۆيدۈرىدىغان بىر نەچچە كىشى بۇ يەردە ئولتۇراقلاشقان بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

بەشئوتاغ

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شىمالىغا 1.9 كىلومېتر كېلىدۇ. 153 ئائىلە، 629 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 1018 مو. بۇرۇن بۇ يەرلەر قومۇشلۇق چول بولۇپ، ئىلى ھاجى قاتارلىق بەش كىشى بۇ جايغا كېلىپ ئولتۇرۇپ، چۆلنى بەش پارچىغا بۆلۈپ ئۇلۇشۇپ، بىنەم ئېچىپ تېرىقچىلىق قىلىپ، كېيىن تەدرىجىي كەنت پەيدا بولغانلىق سەۋەبتىن شۇنداق ئاتالغان.

قۇمئېرىق كەنت كوممىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: كۆتەكباغ

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي شىمالىغا 1.3 كىلومېتر كېلىدۇ، تۇزلەڭلىككە جايلاشقان. قاراممەقىدا ئىككى كەنت بار. 184 ئائىلە، 737 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 1378 مو، ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، پاختا، مايلىقدان، قوغۇن-تاۋۇز، ئوتياش قاتارلىقلار. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. ئالاھىدە مەھسۇلاتى: ئۈزۈم، ئۇرۇك، شاپتۇل. بىر تىراكتور بار. بۇرۇن بۇ يەرگە كېلىپ ئولتۇراقلاشقان 3 ئائىلىلىك كىشى قۇملۇقتىن ئېرىق ئېلىپ سۇ باشلاپ كېلىپ تېرىقچىلىق قىلىپ، كېيىن كەنت پەيدا بولغان. شۇ سەۋەبتىن شۇنداق ئاتالغان. 1958-يىلى 9-دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. 1978-يىلى «قۇمئېرىق دادۇي دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان، 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

كۆتەكباغ

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي شىمالىغا 1.3 كىلومېتر كېلىدۇ. 73 ئائىلە، 287 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 372 مو. بۇ جاي ئىلگىرى كەڭ يۇلغۇنلۇق بولۇپ، ئوتتۇرا قىسمىدىكى يۇلغۇنلار كېسىۋېتىلىپ كۆتەكلىرى قالغان، ئەتراپىنى يۇلغۇنلار ئوراپ چوڭ باغقا ئوخشاپ قالغان. شۇ سەۋەبتىن شۇنداق ئاتالغان.

چەكمەنمەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي شىمالىغا 1.2 كىلومېتر كېلىدۇ. 111 ئائىلە، 450 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 725 مو. ئەڭ ئاۋۋال بۇ يەرگە كېلىپ ئولتۇراقلاشقان ھەمدۇللا غوجا دېگەن كىشى چەكمەن توقۇش بىلەن شۇغۇللىنىدىغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

قوچاقئۆزەمالىك كەنت كوممىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: جاي

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىگە 0.5 كىلومېتر كېلىدۇ. تۇزلەڭلىككە جايلاشقان. قاراممقىدا ئىككى كەنت بار. 147 ئائىلە، 602 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 835 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، پاختا، مايلىقدان، قوغۇن-تاۋۇز، ئوتياش، بېدە قاتارلىقلار. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. ئالاھىدە مەھسۇلاتى-ئۈزۈم. بۇرۇندا دۆلەتيار دېگەن كىشى بۇ يەردە بىنەم ئېچىپ ئۈزمە دەرىخى تىكىپ باغ قىلغان ئىكەن. مەھەممەت ئېزىز دەيدىغان قونچاق ئويىنىتىدىغان بىر كىشى بۇ ئۈزمىلىكتە ئادەم جۇغلاپ ئويۇن كۆرسىتىدىكەن. شۇ سەۋەبتىن شۇنداق ئاتالغان. 1958-يىلى 10-دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. 1978-يىلى نامىنى «قۇمكۆل دادۇي» دەپ ئۆزگەرتكەن (1981-يىلى ئۇنىڭ بىر قىسمى بۆلۈنۈپ چىقىپ 23-دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان). 1982-يىلى «قوچاقئۆزمىلىك دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىلگەن. 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

جاي

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىگە 0.5 كىلومېتر كېلىدۇ. 94 ئائىلە، 382 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 565 مو. مەنىسى «مۇقەددەس جاي». بۇ يەردە بۇلاق بولۇپ، ئۇنىڭ بويىدا بىر تۇپ تېرەك

بار. كىشىلەر بۇ يەرگە كەلگەندە تېرەككە دۇئا قىلىپ، بۇ يەرنى مۇقەددەس جاي دەپ بىلگەچكە، شۇنداق ئاتالغان.

ئەمەنمەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي شىمالىغا 0.6 كىلومېتر كېلىدۇ. 53 ئائىلە، 220 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 270 مو. بۇ يەرگە كېلىپ ئولتۇراقلاشقان ئېزىز ئاخۇن دېگەن كىشى بىر كۆل كولىغان بولۇپ، كۆلنىڭ ئەتراپىغا ئەمەن ئۆسۈپ كەتكەنلىكى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

كۆكتاغ كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: كاككۆكمەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 1.4 كىلومېتر كېلىدۇ. تۇزلەڭلىككە جايلاشقان. قارا-مىقدا بەش كەنت بار. 203 ئائىلە، 854 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 1610 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆمەقوناق، پاختا، مايلىقدان، قوغۇن-تاۋۇز، ئوتياش قاتارلىقلار. قوشۇمچە ئورمانچىلىق ۋە پىلىچلىك بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. ئالاھىدە مەھسۇلاتى ئۈزۈم.

دەسلەپكى يىللاردا ئاخۇن غوجا ئاتلىق بىر كىشى بۇ يەرگە كېلىپ ئولتۇراقلىشىپ، بىنەم ئېچپە ئۈزۈمتال سالغان بولۇپ، باراڭ-باراڭ ئۈزۈمتاللار خۇددى يېشىل تاغقا ئوخشاش تۇرغان. شۇ سەۋەبىدىن، شۇنداق ئاتالغان. 1958-يىلى 11-دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. 1978-يىلى "كۆكئوتاغ دادۇي" دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان، 1982-يىلى «كۆكتاغ دادۇي» دەپ تۈزىتىلگەن، 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

كاككۆكمەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 1.4 كىلومېتر كېلىدۇ. 30 ئائىلە، 140 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 205 مو. دەسلەپتە بۇ جايغا كېلىپ ئولتۇراقلاشقان مەھەممەت شېرىپ دېگەن كىشىنىڭ ئائىلىسىدىكىلەر گەپ قىلسا ئۈنلۈك ھەم سوزۇپ، كاككۈك سايرىغاندەك سۆزلەيدىغانلىقى ئۈچۈن، "كاككۈك" لەقمى سىڭىپ قالغان. كېيىن ئۇ سۆز كەنتكە نام بولۇپ قالغان.

پايتىمامەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 1.5 كىلومېتر كېلىدۇ. 23 ئائىلە، 96 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 180 مو. ئاھالىسىنىڭ كۆپۈنچىسى كۆرپە-توماقچىلىق ۋە ئۇششاق تىجارەت بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. دەسلىپىدە بۇ يەردە ئاخۇن غوجا دېگەن كىشى ئولتۇراقلاشقان بولۇپ، بۇ كىشى ئىش قىلسا كەينىگە سۆرەپ ئاستا قىلىدىغانلىقى ئۈچۈن، كىشىلەر ئۇنىڭغا «پايتىما» دېگەن لەقەمنى قويۇۋالغان ئىكەن. كېيىن ئۇ سۆز كەنتكە نام بولۇپ قالغان.

زىۋامەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 1.9 كىلومېتر كېلىدۇ. 48 ئائىلە، 209 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 387 مو. مەنىسى: «زېھنى بار». بۇرۇن ئەيسا ئاخۇن دېگەن بىر مىسكەر ئائىلە بويىچە كېلىپ بۇ يەردە ئولتۇراقلاشقان ئىكەن. ئۇ كىشى مىسكەرلىك ھۆنىرىگە ئۇستا بولۇپ، ياسىغان نەرسىلىرى بەك چىرايلىق بولغاچقا، كىشىلەر ئۇنى «زېھنى بار» دەپ ماختاشقان ۋە بۇ سۆزنى

كەنتىكە نام قىلىۋالغان، كېيىنچە بۇ نام ئۆزگىرىپ «زىۋامەھەللە» بولۇپ قالغان.

مايماقمەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 1.8 كىلومېتر كېلىدۇ. 48 ئائىلە، 177 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 344 مو. بۇرۇندا بۇ كەنت بىر ئەگرى-دوناي قۇم دۆڭىنىڭ قېشىغا جايلاشقانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

خالتامەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 2 كىلومېتر كېلىدۇ. 54 ئائىلە، 232 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 492 مو. بۇ كەنت كۆكتاغ چوڭ كەنتىنىڭ ئايىغ تەرىپىدىكى يولنىڭ ئاخىرقى قىسمىغا جايلاشقانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

بازارىار كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: قازاقمەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 3.2 كىلومېتر كېلىدۇ. تۇزلەڭلىككە جايلاشقان. قارىمىقىدا ئۈچ كەنت بار. 205 ئائىلە، 864 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ، تېرىلغۇ يېرى 1570 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، پاختا. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق ۋە پىلىچىلىك بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. كەنتنىڭ شەرقى تەرىپىدە چوڭ بىر قۇرۇق يار بار بولۇپ، 1980-يىلى يارنىڭ ئىچىدە ناھىيىلىك يېزا سودا بازار مەركىزى قۇرۇلغان بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان. 1958-يىلى «باشىيار دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان. 1982-يىلى نامى «بازاريار دادۇي» دەپ تۈزىتىلگەن، 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

قازاقمەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 3.2 كىلومېتر كېلىدۇ. 117 ئائىلە، 471 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 907 مو. «قازاق» — ئاچماق قۇيرۇقلۇق بىر خىل قوي سورتى. ئەڭ بۇرۇن ئەخمەت ئىسىملىك بىركىشى بىرنەچچە تۇياق قازاق قوي ئېلىپ كېلىپ بۇ يەردە ئولتۇراقلاشقان بولغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

دۇۋۇلامەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 3.3 كىلومېتر كېلىدۇ. 50 ئائىلە، 238 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 368 مو. ئاۋۋال بۇ يەردە ئولتۇراقلاشقان نىياز ئاخۇن دېگەن كىشى يامان گەپتىن قورقۇدىغان ئادەم بولغاچقا، داۋاملىق باشقىلارنىڭ ئەيىبلىشىگە ئۇچراپ داۋىسىنى يەپ تۇرىدىغانلىقى ئۈچۈن، «دۇۋۇلا» لەقىمى سىڭىپ قالغان بولۇپ، كېيىنچە بۇ سۆز كەنتكە نام بولۇپ قالغان.

سايباغ

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 4.1 كىلومېتر كېلىدۇ. 38 ئائىلە، 155 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 295 مو. ئىلگىرى بۇ يەرلەر تاشلىق ساي بولۇپ، 150 يىل بۇرۇن ساۋۇتبەگ ھاجى بۇ يەرنى بىنەم ئېچىپ، دەرەخ سېلىپ باغ قىلىپ ئولتۇرغان بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

كۆكيار كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: كولدارمەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 2.8 كىلومېتر كېلىدۇ. تۇزلەڭلىككە جايلاشقان. قارا-

مىقدا ئۇچ كەنت بار. 213 ئائىلە، 913 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 1963 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، پاختا، مايلىقدان، قوغۇن-تاۋۇز، ئوتياش، بېدە قاتارلىقلار. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق ۋە پىلىچىلىك بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. ئالاھىدە مەھسۇلاتى ئۇزۇم. بۇرۇندا بۇ يەرلەر بىر پارچە قومۇشلۇق بولۇپ، ئۇچ ئائىلىلىك ئادەم كېلىپ بىنەم ئېچىپ تېرىقچىلىق قىلغان ئىكەن. كېيىن كەلكۈن كېلىپ. تېرىلغۇ ئېتىزلىرىنى يار پېچۇېتىپ، زىرائەتلەر يارنىڭ ئىچىگە كىرىپ كېتىپتىكەن. شۇ سەۋەبتىن شۇنداق ئاتالغان. 1958-يىلى 13-دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. 1978-يىلى «بازاريار دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىلگەن (1982-يىلى نامى «كۆكيار دادۇي» دەپ تۈزىتىلگەن). 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

كولدارمەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 2.8 كىلومېتر كېلىدۇ. 70 ئائىلە، 287 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 550 مو. مەنىسى «قوڭغۇراق». كەنت ئاھالىسى ئۇزۇمنى قۇشقاچلاردىن مۇداپىئە قىلىش ئۈچۈن، ھەممە ئائىلىلەر تال بارىڭغا كولىدۇرما ئېسىپ قويغان ئىكەن. شۇ سەۋەبتىن شۇنداق ئاتالغان.

شۇمەكمەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 3.4 كىلومېتر كېلىدۇ. 71 ئائىلە، 286 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 583 مو. بۇ يەردە بۇرۇنراق ئولتۇراقلاشقان مەمتىلى غوجا دېگەن كىشىنىڭ ئائىلىسى باي بولغان بولسىمۇ، لېكىن بەك ئىچى تار، پىششىق ھەم ئورۇق بولغاچقا، كىشىلەر ئۇنى «شۇ-مەكىتەك ئورۇق ئادەم» دەيدىكەن. كېيىن بۇ كەنتنىڭ نامى «شۇمەكمەھەللە» بولۇپ قالغان ئىكەن.

چوناقمەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 2.8 كىلومېتر كېلىدۇ. 72 ئائىلە، 340 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 560 مو. بۇ يەردە ئەڭ ئاۋۋال ئولتۇراقلاشقان مەمەت ھاجى دېگەن كىشىنىڭ تۇغۇلۇ-شىدىنلا بىر قۇلىقى بەك كىچىك بولغاچقا، كىشىلەر ئۇنىڭغا «چوناق» لەقمى قويۇپ قويغان. كېيىنچە ئۇ سۆز كەنتكە نام بولۇپ قالغان.

ئاياغيار كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: چىلاقمەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 2.9 كىلومېتر كېلىدۇ. تۈزلەڭلىككە جايلاشقان. قارد-مىقدا ئۇچ كەنت بار. 224 ئائىلە، 915 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ، تېرىلغۇ يېرى 2245 مو، ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، پاختا، مايلىقدان. قوشۇمچە ئورمانچە-لىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. بۇ كەنت كۆكيار كەنتىنىڭ ئاياغ تەرىپىگە جايلاشقان-لىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان. 1965-يىلى 14-دادۇيدىن بۆلۈنۈپ چىقىپ، گۈكشې باشقۇرغان دېھقانچىلىق مەيدان بولۇپ قۇرۇلغان. 1982-يىلى «ئاياغيار دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىلگەن. 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

چىلاقمەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 2.9 كىلومېتر كېلىدۇ. 68 ئائىلە، 285 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 529 مو. «چىلاق»-بىر خىل كىچىك قۇشنىڭ نامى بولۇپ، بۇرۇن بۇ يەردە ئولتۇراقلاشقان مۇسا غوجا دېگەننىڭ ئائىلىسىدىكىلەرنىڭ ھەممىسى پاكار بولغانلىقى ئۈچۈن «چىلاق» لەقىمى سىڭىپ، كېيىن كەنتكە نام بولۇپ قالغان.

شېھىتلىك

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 3.2 كىلومېتر كېلىدۇ. 107 ئائىلە، 438 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 1059 مو. بۇرۇندا مۇسۇلمانلار بىلەن بۇددىستلار بۇ جايدا قاتتىق جەڭ قىلغان بولۇپ، جەڭدە شېھىت بولغان مۇسۇلمانلار مۇشۇ يەرگە دەپنە قىلىنغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

شورلۇق

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 3.5 كىلومېتر كېلىدۇ. 49 ئائىلە، 192 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 657 مو. بۇ جاينىڭ ئەتراپلىرى شورلۇق بولغىنى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

ئاراقۇم كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: ئارامەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي شىمالىغا 7.8 كىلومېتر كېلىدۇ. تۇزلەڭلىككە جايلاشقان. قاراما-قىدا ئۆچ كەنت بار. 166 ئائىلە، 621 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 1186 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆمەقوناق، پاختا، مايلىقدان، قوغۇن-تاۋۇز، ئوت-ياش. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق ۋە پىلىچىلىك بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. بىر باشلانغۇچ مەكتەپ بار. ئالاھىدە مەھسۇلاتى ئۈزۈم. مەنىسى: «قۇم ئارىسى». بۇ يەردە قۇملۇقنىڭ ئوت-تۇرىسىدا بىر بۇلاق بار بولغاچقا شۇنداق ئاتالغان. 1958-يىلى 15-دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان، 1978-يىلى «ئاراقۇم دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان (1981-يىلى ئۇنىڭ بىر قىسمى بۆلۈنۈپ چىقىپ 22-دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان)، 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەر-تىلگەن.

ئارامەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي شىمالىغا 7.8 كىلومېتر كېلىدۇ. 87 ئائىلە، 245 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 464 مو. ئالاھىدە مەھسۇلاتى ئۈزۈم. بۇ كەنت ئاراقۇم كەنت كومىتېتىغا تەۋە باشقا كەنتلەرنىڭ ئوتتۇرىسىدا بولغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

دۆڭمەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شىمالىغا 9.8 كىلومېتر كېلىدۇ. 57 ئائىلە، 224 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 398 مو. ئالاھىدە مەھسۇلاتى ئۈزۈم. بىر باشلانغۇچ مەكتەپ بار. بۇ جاي شورلۇق ھەم زەي بولۇپ، كەنت ئاھالىسىنىڭ ئۆيلىرىنىڭ كۆپۈنچىسى ئېگىز يەرلەرگە سېلىنغاچقا، يىراقتىن قارىسا دۆڭلۇكتەك كۆرىنىدۇ. شۇ سەۋەبتىن شۇنداق ئاتالغان.

تازمەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي شىمالىغا 8.4 كىلومېتر كېلىدۇ. 42 ئائىلە، 152 نوپۇسى بار.

تېرىلغۇ يېرى 324 مو، ئالاھىدە مەھسۇلاتى ئۈزۈم. ئەڭ بۇرۇن بۇ يەرگە كېلىپ ئولتۇراقلاشقان نارىز ئاقساقال دېگەن كىشىنىڭ بىر بالىسىنىڭ لەقىمى «تاز» ئىكەن. كېيىن ئۇنىڭ ئەۋلادى كۆپىيىپ مەھەللە پەيدا بولۇپ، شۇ نام بىلەن ئاتالغان.

توغراقتار كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: كاسامەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي شىمالىغا 11.1 كىلومېتر كېلىدۇ. تۈزلەڭلىككە جايلاشقان. قاراد-مىقدا تۆت كەنت بار. 238 ئائىلە، 973 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 4046 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆمەقوناق، پاختا، مايلىقدان، قوغۇن-تاۋۇز. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق ۋە پىلىچىلىك بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. «توغراقتار» كەنتىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان. 1958-يىلى 16-دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. 1978-يىلى «توغراقتار دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان. 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

كاسامەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي شىمالىغا 11.1 كىلومېتر كېلىدۇ. 58 ئائىلە، 233 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 899 مو. ئەڭ ئاۋۋال بۇ يەرگە كېلىپ ئولتۇراقلاشقان لەندەرغوجا دېگەن كىشى داۋاملىق يول ماڭسا ھاسا تاينىپ ماڭىدىغانلىقى ئۈچۈن «ھاسا» لەقىمى قويۇلۇپ، كېيىن ئۇ سۆز "كاسا"غا ئۆزگىرىپ كەتكەن ۋە كەنتكە نام بولۇپ قالغان.

چۇغدەكمەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي شىمالىغا 10.8 كىلومېتر كېلىدۇ. 57 ئائىلە، 258 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 899 مو. چۇغدەك-مۇشۇك ياپىلاققا ئوخشايدىغان، ئۇنىڭدىن كىچىكرەك بىر خىل جانۋارنىڭ نامى بولۇپ، ئەڭ ئاۋۋال بۇ يەرگە كېلىپ ئولتۇراقلاشقان ئابدىغاپپار دېگەن كىشى ئېغىر بېسىق، كەمسۆز مىجەزلىك ئادەم بولغاچقا، ئۇنىڭغا «چۇغدەك» لەقىمى سىڭىپ قالغان ۋە كېيىنچە مەھەللىگە نام بولۇپ قالغان.

تۆغراقتار

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي شىمالىغا 11.2 كىلومېتر كېلىدۇ. 60 ئائىلە، 239 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 899 مو. بۇ جاي ئەسلىدە قۇملۇق بولۇپ، بىر بۇلاقنىڭ سۈيى شىمال تەرەپكە ئېقىپ يار ھاسىل قىلغان، يارنىڭ ئىككى ياقىسىدا توغراق كۆكلەپ تار ھەم ئۇزۇنچاق توغراقلىق پەيدا بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

پوسەكمەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىگە 10.1 كىلومېتر كېلىدۇ. 63 ئائىلە، 243 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 899 مو. ئەڭ بالدۇر گۇمىلىق مەمەت ياقۇپ ھاجى بۇ يەردە ئولتۇراقلاشقان بولۇپ، ئۇزۇمە قوۋزىقى سېتىۋېلىش كەسپى بىلەن شۇغۇللانغاچقا، كىشىلەر ئۇنى «پوسەك» دەپ ئاتىۋالغان. كېيىن بۇ سۆز كەنتكە نام بولۇپ قالغان.

يۇقۇرى قۇمكۆل كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: مۇشۇكمەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 1 كىلومېتر كېلىدۇ. تۈزلەڭلىككە جايلاشقان، قاراد-

قىدا تۆت كەنت بار. 232 ئائىلە، 874 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 1138 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆمىسقوناق، پاختا، مايلىقدان، قوغۇن-تاۋۇز. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق ۋە پىلىچىلىك بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. بۇ جايدا بىر چوڭقۇر يار بولۇپ، بۇرۇندا سېيىت ئابدۇللا دېگەن بىر كىشى كېلىپ ئولتۇراقلىشىپ، يارنى تۇغلاپ كۆل قىلغان، كۆلنىڭ بېشىدا تەدرىجىي ھالدا كەنت پەيدا بولغان. شۇ سەۋەبتىن شۇنداق ئاتالغان.

1958-يىلى 11-دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان (1973-يىلى ئۇنىڭ بىر قىسمى بۆلۈنۈپ چىقىپ، 11-دادۇينىڭ بىر قىسمى بىلەن قوشۇلۇپ، 17-دادۇي بولۇپ تەشكىللەنگەن). 1978-يىلى «يۇقۇرى قۇمكۆل دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان. 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

مۇشۇكمەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 1 كىلومېتر كېلىدۇ. 48 ئائىلە، 205 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 281 مو. ئېيتىشلارغا قارىغاندا قاسىم ئاخۇن دېگەن بىر كىشى ئەگ بۇرۇن بۇ يەرگە كېلىپ ئولتۇراقلاشقان ئىكەن. ئۇنىڭ مەجەزى مۇشۇككە ئوخشاش بولغىنى ئۈچۈن، "مۇشۇك" دېگەن لەقەم سىڭىپ قېلىپ، كېيىن كەنتكە نام بولۇپ قالغان.

چېقىرمەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 1.1 كىلومېتر كېلىدۇ. 48 ئائىلە، 205 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 267 مو. بۇ يەرگە ئەگ ئاۋۋال كېلىپ ئولتۇراقلاشقان ئېلى غوجا دېگەن كىشى چېقىر كۆز ئادەم بولغىنى ئۈچۈن «چېقىر» لەقىمى قويۇلۇپ، كېيىن كەنتكە نام بولۇپ قالغان.

غازمەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 1.4 كىلومېتر كېلىدۇ. 56 ئائىلە، 149 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 251 مو. ئەگ ئاۋۋال بۇ يەرگە كېلىپ ئولتۇراقلاشقان مەمەت غوجا دېگەن كىشى داۋاملىق غازلىق كۆلنىڭ بويىغا بېرىپ مال باقىدىغانلىقى ئۈچۈن كىشىلەر ئۇنى «غاز» دەۋالغان، كېيىنچە بۇ سۆز كەنتكە نام بولۇپ قالغان.

باداڭ كۆلبېشى

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 1.2 كىلومېتر كېلىدۇ. 73 ئائىلە، 273 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 339 مو. 200 نەچچە يىلنىڭ ئالدىدا خېلىل غوجا ئىسىملىك قورسىقى ناھايىتى يوغان بىر كىشى بۇ يەردە ئولتۇراقلىشىپ، ئۆيىنىڭ ئالدىغا بىر كۆل كولىغان. كېيىن بۇ يەردە كەنت ھاسىل بولۇپ، شۇنداق ئاتالغان.

دولانمەھەللە كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: شىمەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىگە 2 كىلومېتر كېلىدۇ. تۈزلەڭلىككە جايلاشقان. قارىمىقدا ئۇچ كەنت بار. 174 ئائىلە، 711 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 1828 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆمىسقوناق، پاختا. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق ۋە پىلىچىلىك بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. «دولانمەھەللە» كەنتىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان. 1958-يىلى 6-دادۇي بولۇپ

قۇرۇلغان. 1970 ـ يىلى 18 ـ داۋۇي دەپ ئۆزگەرتىلگەن. 1978 ـ يىلى «دولانمەھەللە داۋۇي» دەپ ئاتالغان. 1985 ـ يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتى بولغان.

شىمەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىگە 2 كىلومېتر كېلىدۇ. 41 ئائىلە، 176 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 319 مو. «شى» ـ شالاڭ توقۇلغان بىر خىل خام. بۇرۇن بۇ يەرنىڭ ئادەملىرىنىڭ كۆپۈنچىسى خام توقۇش كەسپى بىلەن شۇغۇللىنىدىغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

دولانمەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىگە 1.7 كىلومېتر كېلىدۇ. 55 ئائىلە، 228 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 339 مو. بۇرۇن مەكتىلىك ھەمدۇللا غوجا دېگەن كىشى ئەڭ ئاۋۋال بۇ يەرگە كېلىپ ئولتۇراقلاشقان بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

شالدىرمەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 2.5 كىلومېتر كېلىدۇ. 78 ئائىلە، 307 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 870 مو، مەنىسى: «ئالدىراڭغۇ». ئېيتىشلارغا قارىغاندا بۇ يەردىكى ئەجداتلارنىڭ كۆپۈنچىسى گەپنى ئىتتىك قىلىدىغان ۋە مىجەزى چۈس ئادەملەر بولغىنى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

بەلقۇم كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: ياڭاقباغ

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي شىمالىغا 2.4 كىلومېتر كېلىدۇ. تۈزلەڭلىككە جايلاشقان. قارىمقىدا ئۇچ كەنت بار. 148 ئائىلە، 562 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 1290 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆمىسقوناق، پاختا، مايلىقدان. قوغۇن ـ تاۋۇز قاتارلىقلار مۇ تېرىلىدۇ. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق ۋە پىلىچىلىك بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. كەنتتە بىر چوڭ تراكتور، ئۈچ سەييوجى بار. بۇ يەر ئەسلىدە قۇملۇق دۆڭ بولۇپ، دەسلەپتە ھاجى ئاخۇن قاتارلىق كىشىلەر بۇ يەرگە كېلىپ بۆلۈپ، بىنەم ئېچىپ ئولتۇراقلىشىپ كەنت پەيدا قىلغاچقا، شۇنداق ئاتالغان. 1972 ـ يىلى 9 ـ داۋۇيدىن بۆلۈنۈپ چىقىپ 19 ـ داۋۇي بولۇپ قۇرۇلغان. 1978 ـ يىلى «بەلقۇم داۋۇي» دەپ ئاتالغان. 1985 ـ يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

ياڭاقباغ

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي شىمالىغا 2.4 كىلومېتر كېلىدۇ. 62 ئائىلە، 220 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 427 مو. بۇرۇندا ئاخۇن ھاجى قاتارلىق كىشىلەر بۇ يەردە ئولتۇراقلىشىپ، ياڭاق دەرىخى تىكىپ باغ قىلغان. شۇ سەۋەبتىن شۇنداق ئاتالغان.

بۇغامەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شىمالىغا 1.5 كىلومېتر كېلىدۇ. 54 ئائىلە، 210 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 417 مو. ئەڭ ئاۋۋال بۇ يەردە ئولتۇراقلاشقان مۇسا ئىسىملىك بوۋاي بىر بۇغا باققان ئىكەن. شۇ سەۋەبتىن، شۇنداق ئاتالغان.

ئاتقۇچمەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي شىمالىغا 2.5 كىلومېتر كېلىدۇ. 32 ئائىلە، 132 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 357 مو. ئەڭ ئاۋۋال ھېيت ئاخۇن دېگەن كىشى بۇ يەردە ئولتۇراقلاشقان بولۇپ، ئۇنىڭ پۇتۇن ئەۋلادى پاختا ئېتىش كەسپى بىلەن شۇغۇللانغاچقا، كىشىلەر ئۇلارنى «ئاتقۇچى» دەپ ئاتىغان، كېيىن بۇ سۆز كەنتكە نام بولۇپ قالغان.

قاغامەھەللە كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: قاغامەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 2.6 كىلومېتر كېلىدۇ. تۈزلەڭلىككە جايلاشقان. قاراماقىدا ئۈچ كەنت بار. 124 ئائىلە، 541 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 1330 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، پاختا، مايلىقدان. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق ۋە پىلىچىلىك بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. تۇرۇشلۇق ئورنىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان. 1978-يىلى قۇمۇل دادۇيدىن بۆلۈنۈپ چىقىپ، جاۋاقوم دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. 1982-يىلى نامىنى «قاغامەھەللە دادۇي» دەپ تۈزەتكەن. 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

قاغامەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 2.6 كىلومېتر كېلىدۇ. 49 ئائىلە، 206 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 420 مو. ئىلگىرى بۇ جايدا تېرەك، توغراق دەرەخلىرى قويۇق بولۇپ، ئورمانلىقتا قاغىلار كۆپ ئىكەن. شۇ سەۋەبتىن، شۇنداق ئاتالغان.

جالامەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 2.2 كىلومېتر كېلىدۇ. 52 ئائىلە، 216 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 410 مو. مەنىسى: «ئۇرۇشقاق». ئەڭ دەسلەپ بۇ يەردە ئولتۇراقلاشقان ئىسمايىل ئاخۇن دېگەن كىشى داۋاملىق ئوغۇللىرىنى ئېلىپ چىقىپ كىشىلەر بىلەن ئۇرۇشىدىغانلىقى ئۈچۈن، باشقىلار ئۇنى «جالا» دەپ ئاتىغان. كېيىن بۇ سۆز كەنتكە نام بولۇپ قالغان.

شۇمەكبېنام

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 3.6 كىلومېتر كېلىدۇ. 23 ئائىلە، 119 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 500 مو. بۇ يەرگە ئەڭ ئاۋۋال كېلىپ ئولتۇراقلاشقان سادىق ئاخۇن قاتارلىق كىشىلەرنىڭ لەقىمى «شۇمەك» بولۇپ، كېيىن كەنتكە نام بولۇپ قالغان.

ئارامەھەللە كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: بويامەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 1.1 كىلومېتر كېلىدۇ. تۈزلەڭلىككە جايلاشقان. قاراماقىدا تۆت كەنت بار. 230 ئائىلە، 1036 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 1624 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، پاختا. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق ۋە پىلىچىلىك بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. بۇ كەنت باشقا كەنتلەرنىڭ ئوتتۇرىسىدا بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان. 1980-يىلى ياڭاقلىق دادۇيدىن بۆلۈنۈپ چىقىپ 21-دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. 1982-يىلى «ئارامەھەللە دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان. 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت

كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

بويا قمەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 1.1 كىلومېتر كېلىدۇ. 58 ئائىلە، 262 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 278 مو. بۇ يەرگە ئەڭ بۇرۇن كېلىپ ئولتۇراقلاشقان ئاھالىلار رەخت بويىش كەسپى بىلەن شۇغۇللىنىدىغان بولغاچقا، شۇنداق دەپ ئاتالغان.

قاشقامەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 1 كىلومېتر كېلىدۇ. 43 ئائىلە، 191 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 264 مو. ئەڭ ئاۋۋال بۇ يەرگە كېلىپ ئولتۇراقلاشقان تۇردى غوجىكام دېگەن كىشىنىڭ يۇزىدە مەڭ بولغاچقا «قاشقا» دەپ ئاتىلىپ، كېيىن بۇ سۆز كەنتكە نام بولۇپ قالغان.

تەتۈرمەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 1.4 كىلومېتر كېلىدۇ. 43 ئائىلە، 203 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 289 مو. بۇرۇندا بۇ يەرلىك مەمتىكام دېگەن كىشى ئۇلاغلارنى تەتۈر قوشۇپ خامان تەپكەنلىكى ئۈچۈن «تەتۈر» لەقىمى سىڭىپ قېلىپ، كېيىن بۇ سۆز كەنتكە نام بولۇپ قالغان.

سۆگەتلىك كۆلبېشى

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 1.7 كىلومېتر كېلىدۇ. 82 ئائىلە، 380 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 563 مو. ئېيتىشلارغا قارىغاندا 50 نەچچە يىلنىڭ ئالدىدا كىشىلەر بۇ يەرگە مەسچىت سېلىپ، كۆل كولاپ، كۆلنىڭ ئەتراپىغا سۆگەت سېلىپتىكەن. شۇ سەۋەبتىن شۇنداق ئاتالغان.

پاتمانلىق كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: پاتمانلىق

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي شىمالىغا 9.4 كىلومېتر كېلىدۇ. تۈزلەڭلىككە جايلاشقان. قارىمىقىدا ئۈچ كەنت بار. 203 ئائىلە، 1709 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 2110 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆمىقوناق، پاختا، مايلىقدان بولۇپ، قوغۇن-تاۋۇز، بېدىمۇ چىقىدۇ. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق ۋە پىلىچىلىك بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. تۇرۇشلۇق ئورنىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان. 1981-يىلى ئاراقۇم دادۇيدىن بۆلۈنۈپ چىقىپ 22-دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. 1982-يىلى «پاتمانلىق دادۇي» دەپ ئاتالغان. 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

پاتمانلىق

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي شىمالىغا 9.4 كىلومېتر كېلىدۇ. 73 ئائىلە، 238 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 641 مو. رېئايەت قىلىنىشچە بۇندىن 400 يىللار ئىلگىرى بۇ يەرنىڭ ئادەملىرى پاتمانىنى بىرلىك قىلىپ يەر كۆلىمىنى ئۆلچەشكە ئادەتلەنگەن ئىكەن. 200 جىڭ ئاشلىق چىقىدىغان يەر كۆلىمىنى بىر پاتمان دەيدىكەن. كېيىن بۇ ئاتالغۇ كەنتكە نام بولۇپ قالغان.

خەلپەمەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي شىمالىغا 9.6 كىلومېتر كېلىدۇ. 65 ئائىلە، 240 نوپۇسى بار.

تېرىلغۇ يېرى 602 مو. ئىلگىرى ئىشان مەزھىپىنىڭ خەلپىسى «باۋۇدۇن قارى» دېگەن كىشى بۇ يەردە ئولتۇرغان بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

جىگدەكمەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي شىمالىغا 9.9 كىلومېتر كېلىدۇ. 65 ئائىلە، 231 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 656 مو. ئەڭ ئاۋۋال بۇ يەرگە كېلىپ ئولتۇراقلاشقان سەيىدى ئاخۇن دېگەن كىشى جىگدە دەرىخى تىكىش بىلەن مەشھۇر بولغاچقا، كىشىلەر ئۇنى «جىگدەك» دەپ ئاتاپ، كېيىن كەنتكە نام بولۇپ قالغان.

تۆۋەن قۇمكۆل كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: قېچىرمەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي شىمالىغا 1.4 كىلومېتر كېلىدۇ. تۆۋلەڭلىككە جايلاشقان. قارىمىقىدا ئۈچ كەنت بار. 172 ئائىلە، 735 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 845 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆمىقوناق، پاختا، مايلىقدان. يەنە قوغۇن-تاۋۇز، بېدىمۇ بار. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق ۋە پىلىچىلىك بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. بۇ جاي ئەسلىدە قۇملۇق بولۇپ، سۇ ئاقىدىغان بىر يار بولغان. سېيىت ئابدۇللا ھاجى ئىسىملىك بىر كىشى ئەڭ بۇرۇن بۇ يەرگە كېلىپ ئولتۇراقلىشىپ، تۇغان سېلىپ كۆل قىلغان. كۆلنىڭ تۆۋەن تەرىپىدە كەنت پەيدا بولغان. شۇ سەۋەبتىن شۇنداق ئاتالغان. 1981-يىلى قۇمكۆل دادۇيىدىن بۆلۈنۈپ چىققىچە 23 دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. 1982-يىلى «تۆۋەن قۇمكۆل دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان. 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

قېچىرمەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي شىمالىغا 1.4 كىلومېتر كېلىدۇ. 46 ئائىلە، 205 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 232 مو. ئەڭ بۇرۇن بۇ يەرگە كېلىپ ئولتۇراقلاشقان ئايۇپ غوجا دېگەن كىشى ئۆزەمچى، كاج بولغاچقا «قېچىر» لەقىمى سىڭىپ، كېيىن كەنتكە نام بولۇپ قالغان.

بەشلىك

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي شىمالىغا 2.2 كىلومېتر كېلىدۇ. 54 ئائىلە، 230 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 300 مو. بۇ يەردە ئەڭ بۇرۇن ئولتۇراقلاشقان ناسىر ئابدۇللا دېگەن كىشى ئۆلگەندىن كېيىن، ئۇنىڭ 5 ئوغلى مىراسنى تەڭ ئۇلۇشۇپ ئۆز ئالدىغا ئۆي تۇتۇپ ئولتۇرغان. كېيىن تەدرىجىي ھالدا كەنت پەيدا بولۇپ، شۇنداق ئاتالغان.

چاپاقمەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىگە 1.3 كىلومېتر كېلىدۇ. 72 ئائىلە، 300 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 298 مو. بۇ يەردە ئەڭ بۇرۇن ئولتۇراقلاشقان ئەخمەت سوپى ۋە ئۇنىڭ 7 ئوغلىنىڭ كۆز كېسىلى بولغاچقا «چاپاق» لەقىمى سىڭىپ قالغان ۋە كېيىنچە كەنتكە نام بولۇپ قالغان.

ئاقئوتۇن دېھقانچىلىق مەيدان

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 4.3 كىلومېتر كېلىدۇ. تۆۋلەڭلىككە جايلاشقان. 105 ئائىلە، 359 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 1208 مو. ئاساسلىق مەھ-

سۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، پاختا، مايلىقدان، قوغۇن-تاۋۇز، ئوتياش. [قوشۇمچه] ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق ۋە پىلىچىلىك بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. بۇرۇندا بۇ يەردە توغراق كۆپ بولۇپ، كىشىلەر داۋاملىق بۇ يەرگە كىلىپ ئوتۇن كېسىدىكەن. شۇ سەۋەبتىن شۇنداق ئاتالغان. 1958-يىلى «ئاق ئوتان دېھقانچىلىق مەيدانى» دېيىلگەن. 1985-يىلى «ئاقئوتۇن دېھقانچىلىق مەيدان» دەپ تۈزىتىلگەن (يېزا باشقۇرغان مەيدان).

ئاراقۇم تۇغىبشى چارۋىچىلىق مەيدان

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي شىمالىغا 7.2 كىلومېتر كېلىدۇ. تۈزلەڭلىكە جايلاشقان. 45 ئائىلە، 200 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 720 مو، ئوتلاق كۆلىمى 1000 مو، چارۋىچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. قوشۇمچە دېھقانچىلىق، ئورمانچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. 1985-يىلىنىڭ ئاخىرىدىكى قوتاندىكى چارۋا سانى 641 تۇياق. ئاراقۇم سۇ ئامبىرى تۇغىبشىغا ئورۇنلاشقانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان. 1963-يىلى قۇرۇلغان، 1978-يىلى «تۇغىبشى چارۋىچىلىق مەيدان» دەپ نام بېرىلگەن، 1982-يىلى نامنى «ئاراقۇم تۇغىبشى چارۋىچىلىق مەيدان» دەپ ئۆزگەرتكەن (يېزا باشقۇرغان مەيدان).

قاتيار (دېھقانچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي شىمالىغا 7.7 كىلومېتر كېلىدۇ. تۆت ئائىلە، 16 نوپۇسى بار. ئورنى تەخمىنەن 500 مو كېلىدۇ. ئۇنىڭ ئىچىدە تېرىلغۇ يېر 230 مو. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، پاختا. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. بىر يار بۇ يەرگە كەلگەندە ئىككى يارغا بۆلۈنۈپ كەتكەچكە، شۇنداق ئاتالغان. يېزىلىق سۇ باشقۇرۇش پونكىتىغا قاراشلىق.

غولتوغراق (ئورمانچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي شىمالىغا 16.5 كىلومېتر كېلىدۇ. ئورمانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 120 مو. 135 مىڭ تۈپ توغراق، 150 مىڭ تۈپ جىگدە بار، ئۆزگەرتىپ يېتىشتۇرۇلگەن توغراق 130 تۈپ. قوشۇمچە دېھقانچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. ئىلگىرى بۇ جايدا توغراق كۆپ بولغاچقا شۇنداق ئاتالغان.

چاقما (ئورمانچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي شىمالىغا 9.8 كىلومېتر كېلىدۇ. بىر ئائىلىلىك تۆت ئادەم ئولتۇرۇشلۇق. ئورمانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 150 مو. تېرەك، جىگدە، ئۇزۇم قاتارلىقلار بار. بۇرۇندا بۇ يەرنى كەلكۈن سۇ چېقىپ كەتكەنلىكى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان. 1958-يىلى ئېچىلىپ ئورمانچىلىق نۇقتىسى قىلىنغان. گۈما ناھىيىلىك ئورمانچىلىق پونكىتىغا قارايدۇ.

سانجۇ يېزىسىنىڭ يەر ناملىرى خەرىتىسى

1:200000

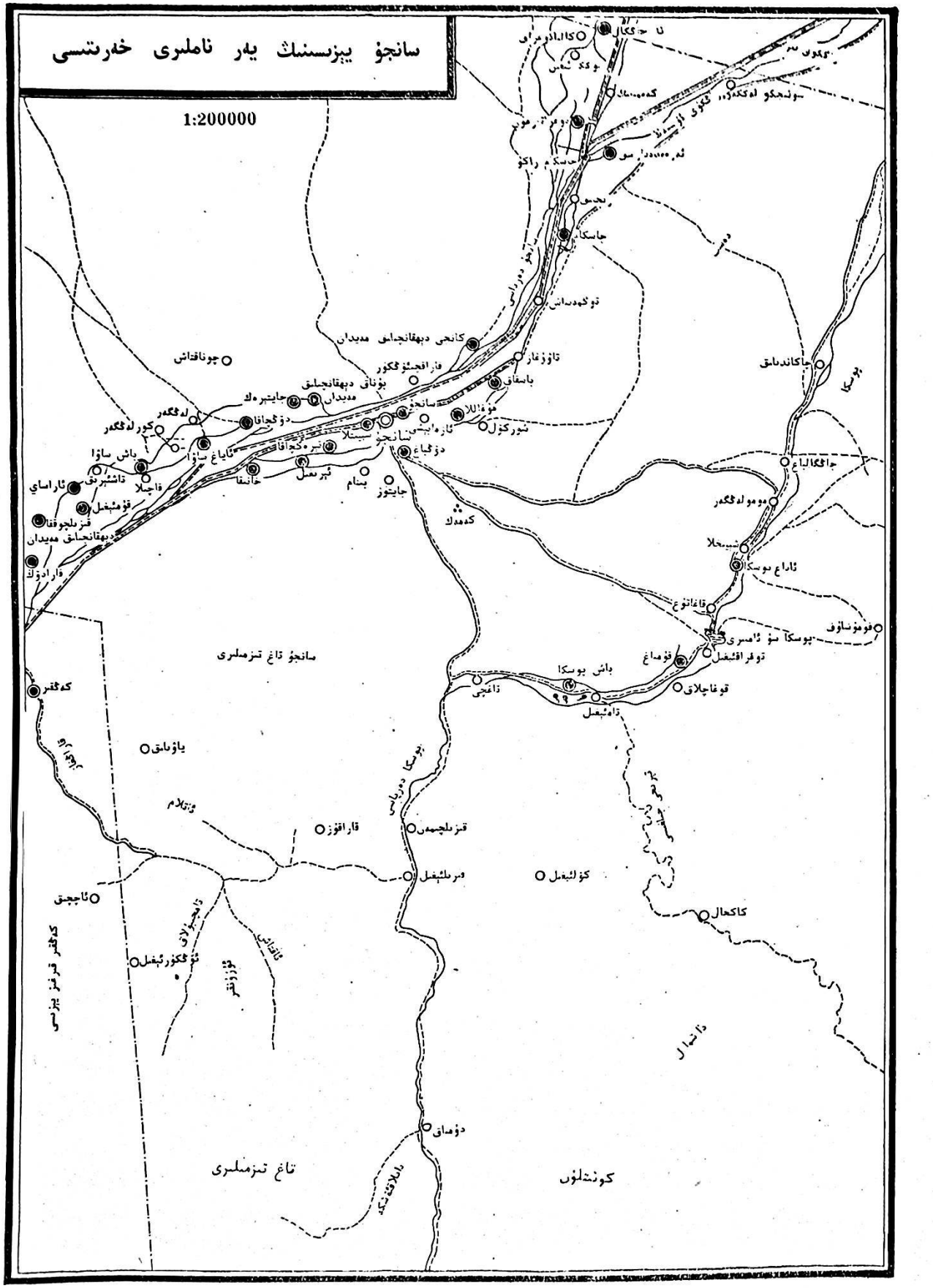
سانجۇ تاغ تىزمىلىرى
كونشىلۇن
تاغ تىزمىلىرى
ياۋناق
قارا قوز
كۆلئېغىل
كاكحال
قوماق
قوغاچلاق
باش بوسكا
بوسكا دەريالىرى
كەڭقىر
ئاچچىق
ئۇچكۇرئېغىل
قارادوك
ئاراساي
قوماشبۇلاق
ئاشپىرىق
باش ساۋا
كۆرلەگگەر
ئاياغ ساۋا
ئۆچاقا
ئېرەكچاقا
ئېرەكسېيتلا
سانجۇ
ئۇچاغ
ئېرەكئېغىل
ئېنام
جايتوز
كەمەدلك
ئۇچاقلاق
ئۇرۇمچى
ئاقسۇ
ئاقسۇ دەريالىرى
ئاقسۇ
ئاقسۇ
ئاقسۇ

سانجۇ يېزىسىنىڭ ئومۇمىي ئەھۋالى

يېزىلىق ھۆكۈمەت ناھىيىلىك ھۆكۈمەت تۇرۇشلۇق تۇرۇننىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 50 كىلومېتر كېلىدۇ. قارا قۇرۇم تېغىنىڭ شىمالىي ئېتىكىدىكى پەس دەريا ئېقىنىنىڭ ئىچىگە جايلاشقان. شەرق تەرىپى زاڭگۇي يېزىسى، دۆۋا بازىرى بىلەن، غەرب تەرىپى قوشتاغ يېزىسى بىلەن، شىمال تەرىپى مۇجى يېزىسى بىلەن، جەنۇب تەرىپى كەڭقىر قىرغىز مىللىي يېزىسى بىلەن چېگرىلىنىدۇ. شەرقىدىن غەربىگىچە ئوتتۇرىچە كەڭلىكى 45 كىلومېتر، جەنۇبىدىن شىمالىغىچە ئوتتۇرىچە ئۇزۇنلۇقى 61.5 كىلومېتر، ئومۇمىي يەر مەيدانى 2767.5 كۋادرات كىلومېتر كېلىدۇ. گۇما ناھىيىسىگە تەۋە بولۇپ، قارىمىقىدا 20 كەنت كومىتېتى، يېزا باشقۇرغان بەش دېھقانچىلىق، چارۋىچىلىق مەيدانى، 101 تەبىئىي كەنت بار. 12 ئورۇندا چارۋىچىلىق نۇقتىسى بار. جەمئىي 5268 ئائىلە، 20974 نوپۇسى بار بولۇپ، بۇنىڭ ئىچىدە ئۇيغۇرلار 20828، قىرغىز 145، زاڭزۇ بىر نەپەر.

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ ئورنى سانجۇ كەنتىدە. رېۋايەت قىلىنىشىچە، ناھايىتى ئۇزاق زامانلار ئىلگىرى بۇ يەردە ئاھالە شالاڭ بولۇپ، كېيىنچە كىشىلەر سۇ ۋە ئوتلاق قوغلىشىپ، تېرىلغۇ يەر ئىزلەپ ئارقا-ئارقىدىن بۇ يەرگە كېلىپ، سانجۇ دەرياسىنىڭ ئىككى قىرغىقىدا ئولتۇراقلىشىپ، كەنت ھاسىل بولغان ئىكەن. تەخمىنەن 13-ئەسىرلەردە يەرلىك كىشىلەر بۇددا دىنىغا ئېتىقاد قىلىدىغان بولۇپ، مۇسۇلمانلار تەرىپىدىن «سانسىز جوھۇت» دەپ قارىلىپ، كېيىن «سانجۇ» دېگەنگە ئۆزگىرىپ قالغان ئىكەن. بىر ئېيتىلىشتا: «سانجۇ» زاڭزۇچە سۆز بولۇپ، «سائادەتلىك» دېگەن مەنىدە ئىكەن. يەنە «قۇرىغارنىڭ بىر تىللىق تەپسلاتى»دا: «بۇ جاي ھەرقايسى مىللەت سودىگەرلىرى ئۆتىدىغان چېگرا بولۇپ، بۇرۇندا مۇسۇلمانلار بۇ يەردە تۇرۇپ چېگرىدىن ئۆتكەن سودىگەرلەرنىڭ سانىنى ئېلىپ باج ئالغان، شۇ سەۋەبتىن "ساناغۇ" دەپ ئاتالغان. "سانا"-ئادەملەرنى سانىغانىنى بىلدۈرىدۇ، كېيىن بۇ سۆز "سانجۇ" دېگەنگە ئۆزگىرىپ كەتكەن»، دەپ ئىزاھلانغان.

«سانجۇ» ئەسلىدە قاغىلىق تەۋەلىكىدىكى بىر چوڭ كەنت بولۇپ، مىلادى 1902-يىلى گۇما ناھىيىسى تەسىس قىلىنغاندىن كېيىن گۇما ناھىيىسىگە قارىغان. «شىنجاڭدىكى تۆت داۋ تەزكىرىسى» دە: «قاغىلىق ناھىيىسى قارىمىقىدىكى مۇسۇلمانلار كەنتى 14 جايدا. گۇما كەنتى شەھەرنىڭ شەرقىدىن 230 چاقىرىم كېلىدىغان جايدا، سانجۇ كەنتى شەھەرنىڭ شەرقىدىن 280 چاقىرىم كېلىدىغان جايدا.....». «چىڭ خاندانلىقى گۇاڭشۈينىڭ 9-يىلى ئۆلكە-ناھىيىلەر تەسىس قىلىنىپ، قاغىلىقنىڭ گۇما، سانجۇ ئىككى چوڭ كەنتى ئايرىپ چىقىلىپ گۇمغا تەۋە قىلىنغان» دەپ خاتىرە-

لەنگەن (خۇاڭ ۋىنبى يازغان «تاردىم ئويمانلىقىدىكى ئارخېئولوگىيىلىك تەكشۈرۈش خاتىرىسى» دىن ئېلىندى). ئازادلىقىتىن ئىلگىرى بۇ يەر «سانجۇ رايونى» دەپ ئاتالغان. 1950 ـ يىلى «گۇما ناھىيە 4 ـ رايون» دەپ ئۆزگەرتىلگەن. 1958 ـ يىلى «1 ـ ئۆكتەبىر خەلق گۇڭشىسى» بولۇپ قۇرۇلغان. 1960 ـ يىلى «سانجۇ خەلق گۇڭشىسى» دەپ تۈزىتىلگەن، 1984 ـ يىلى 10 ـ ئايدا سانجۇ يېزىسى قىلىپ تەسىس قىلىنغان.

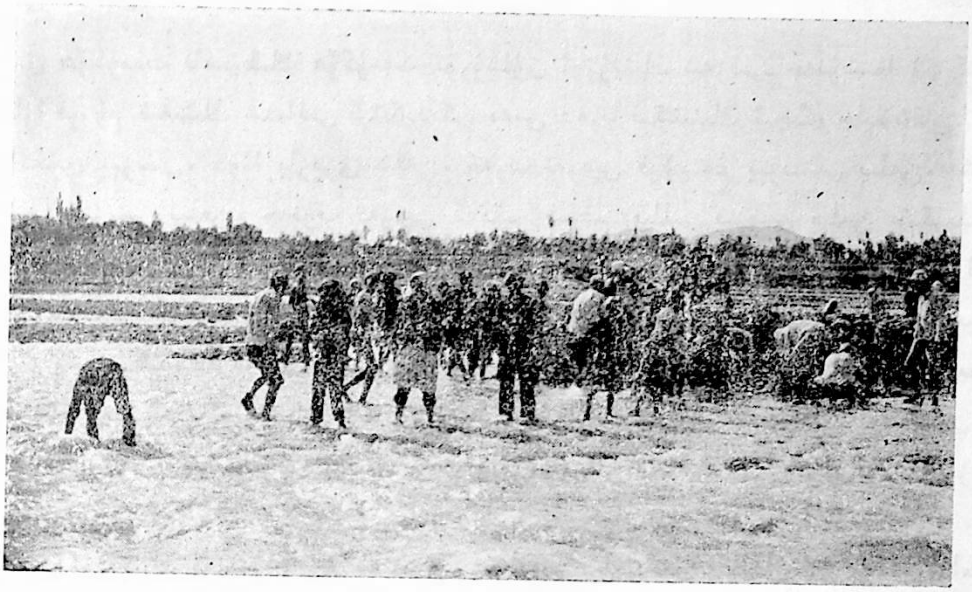

سانجۇ دەرياسىدا.

بۇ يېزىنىڭ شەرق، غەرب، جەنۇب ئۇچ تەرىپىنى تاغلار ئوراپ تۇرىدۇ، يەر تۈزۈلۈشى شىمالغا قاراپ پەسىيىپ بارىدۇ، تاغلىق جايلار ۋە دەريا ـ ئېقىنلار كۆپ، ھەمدە ئاز ساندا شورلۇق، سازلىق بار. دېڭىز يۈزىدىن ئېگىزلىكى 5500~1700 مېتر. ئۆز دائىرىسىدىكى ئەڭ ئېگىز چوققىنىڭ دېڭىز يۈزىدىن ئېگىزلىكى 5500 مېتر كېلىدۇ. ئىقلىمى قۇرۇقلۇق خاراكتېرىدىكى كىلىماتقا كىرىدۇ، يىللىق ئوتتۇرىچە تېمپېراتۇرىسى 10.1°C، ئەڭ ئىسسىق بولغاندا (7 ـ ئايدا) 37°C، ئەڭ تۆۋەن بولغاندا (1 ـ ئايدا) 22.9°C ـ بولىدۇ. قىراۋسىز مەزگىلى 180 كۈن، يىللىق ھۆل ـ يېغىن مىقدارى بىرقەدەر كۆپ. ھاۋا كىلىماتىدىكى ئاساسلىق تەبىئىي ئاپەتلەر بوران، ئۇشۇك ۋە سۇ ئاپىتىدىن ئىبارەت.

يېزا بويىچە تېرىلغۇ يەر كۆلىمى 55086 مو بولۇپ، سانجۇ دەريا‌سى ۋە پوسكا دەريا‌سىنىڭ سۈيى بىلەن سۇغىرىلىدۇ. سانجۇ دەريا‌سى قاراقۇرۇم تېغىنىڭ شىمالىي ئېتىكىدىن باشلىنىپ، شىمالغا قاراپ ئېقىپ سانجۇ سۇ ئامبىرىغا قۇيۇلۇپ، ئۇنىڭدىن ئۆتۈپ سانجۇ ئارقىلىق چاسكام زاكۇغىچە كېلىپ مۇجى، زاڭگۇي ئۆستەڭلىرىگە چۈشىدۇ. پوسكا دەريا‌سى قاراقۇرۇم تېغىنىڭ شىمالىي ئېتىكىدىن باشلىنىپ، شىمالغا قاراپ ئېقىپ بۇ يېزىنىڭ پوسكا ۋە دۆڭباغ كەنتلىرىدىن ئۆتۈپ زاڭگۇي يېزىسىغا ئېقىپ كىرىدۇ. بۇ ئىككى دەريا پۈتۈن يېزىدىكى 107 غول ئۆستەڭ، تارماق

ئۆستەڭ، ئوقئېردق، ئورەك قاتارلىق 4 دەريجىلىك دېھقانچىلىق ئېردق-ئۆستەڭلىرىگە تۇتاش-تۇرۇلغان بولۇپ، بۇلارنىڭ ئومۇمىي ئۇزۇنلۇقى 202 كىلومېتر. بۇنىڭ ئىچىدە تاش ياتقۇزۇپ ياسالغان ئۆستەڭنىڭ ئۇزۇنلۇقى 71 كىلومېتر. 351 زاكۇ، كۆۋرۈكلۈك سۇئگۈچ، شاقراتما قاتارلىق قوشۇمچە قۇرۇلغان ئىنشائاتلار بار. غول ئۆستەڭگە سېلىنغان كىچىك تېپتىكى سۇ ئېلېكتر ئىستانسىسى بار.

بۇ يېزا دېھقانچىلىقىنى ئاساس قىلىدۇ. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ، قىسمەن جايلىرى يېرىم دېھقانچىلىق، يېرىم چارۋىچىلىق رايونى ھېسابلىنىدۇ.

دېھقانچىلىقتىكى ئاساسىي مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، پۇرچاق. ئىقتىسادىي زىرائەت-لەردىن مايلىقدان، بېدە ھەمدە ئاز مىقداردا قوغۇن-تاۋۇز بار. تېرىلغۇ كۆلىمى 46 مىڭ 900 مو. 1985-يىلى ئىشلەپچىقارغان ئاشلىق 22 مىليون 517 مىڭ جىڭ، مايلىقدان 721 مىڭ جىڭ بولۇپ، دۆلەتكە 3 مىليون 500 مىڭ جىڭ تاۋار ئاشلىق، 170 مىڭ جىڭ مايلىقدان يەتكۈزۈپ بەردى:

چارۋىچىلىقتا قوي، كالا بېقىشنى ئاساس قىلىدۇ. ئۇندىن باشقا ئات، تۆگە، قوتاز، ئېشەك قاتارلىقلارمۇ بار. دائىرىسىدىكى يايلاق كۆلىمى 132 مىڭ مو بولۇپ، بۇ جايلاردا ياپچان، سېرىغ، كەلەپ، سېرىقئوت ھەم چىغ قاتارلىقلار ئۆسىدۇ، مال سىغىمچانلىقى 30 نەچچە مىڭ قويلۇق. 1985-يىلىنىڭ ئاخىرىدىكى قوتاندىكى چارۋا سانى 65 مىڭ تۇياق بولۇپ، 4 مىڭ تۇياقتىن ئارتۇق تاۋار چارۋا ۋە ھەرخىل تېرە، يۇڭ-تۈت قاتارلىق كۆپخىل چارۋا مەھسۇلاتلىرىنى يەتكۈزۈپ بەردى.

1985-يىلى پۈتۈن يېزىنىڭ يېزا ئىگىلىك ئومۇمىي كىرىمى 6 مىليون 131 مىڭ يۈەن بولۇپ، كىشى بېشىغا توغرا كەلگەن ئوتتۇرىچە كىرىم 231.96 يۈەن، كىشى بېشىغا توغرا كەلگەن ئاشلىق 1182 جىڭ بولدى.

ئورمانچىلىقتا: شىمالىي قىسمىدىكى دەريا ئېقىنى، تۈزلەڭلىكلەر سۇنئىي ئورمان رايونى بولۇپ، ئاساسلىقى تېرەك، سۆگەت، ياڭاق، جىگدە، ئۆرۈك قاتارلىقلار ئۆستۈرىلىدۇ، ياڭىقى ئەڭ ياخشى بولۇپ، «ياڭاق يۇرتى» دېگەن نامى بار. ئۇندىن قالسا ئۆرۈك بولۇپ، ئۇنىڭ تۈرى 20 خىلدىن ئاشىدۇ. 1985-يىلى بەرپا قىلىنغان ئورمان كۆلىمى 1393 مو، كۆچەتلىك 1196 مو، تارقاق ئورمان 896 مىڭ تۈپتىن ئارتۇق، تىكىلگەن ئۆرۈك 436 مىڭ تۈپتىن ئارتوق. جەنۇبىي قىسىم تاغ قاپتاللىرىدا ۋە جىلغىلاردا كوئىنلۇن ئارچىسى تەبىئىي ئورمانزارلىقلىرى بار.

تاغدىكى ئورمانلىقلاردا كېيىك، داۋغان، تۈلكە، سۇلەيسۇن قاتارلىق ياۋايى ھايۋاناتلار ھەم ئۇلا، كەكلىك، قارچۇغا، ئۆدەك، ياۋاغاز ۋە ياۋاكەپتەر قاتارلىق ياۋا ئۇچار قاناتلار بار.

ئوز دائىرىسىدىن قانتېپەر، چۈچۈكبۇيا، يەرمەدىكى، رەۋەن، ياۋا زىرە، بىنەپشە ۋە يۇرەك ئوت چىقىدۇ. ھەينەزەردە چىرىمتال، خىرۇستال بار، قىزىلئېغىلدا كۆمۈر، گەچ، گۈڭگۈرت قاتارلىق كانلار بار.

يېزا باشقۇرغان كارخانىلاردىن تراكتور پونكىتى، ئاشلىق ۋە مايىنى پىششىقلاپ ئىشلەش

زاۋۇتى، قۇرۇلۇش ئەترەت، گىلەم كارخانىسى ۋە سۇ ئىلىكتر ئىستانسىسى بار. ئاپتوموبىلدىن 14 ى، چوڭ-ئوتتۇرا تىپتىكى تراكتوردىن 30 ى، قول تراكتورىدىن 15 ى، توپا ئىتتىرىش ماشىنىسىدىن بىرى بار. يەنە ئۇن تارتىش ماشىنىسى، ياغ تارتىش ماشىنىسى، سەييوجى قاتارلىق يېزا ئىگىلىك قوشۇمچە مەھسۇلاتلىرىنى پىششىقلاپ ئىشلەش ماشىنىلىرى بار بولۇپ، ئومۇمىي ئات كۈچى 2421. بۇلارنىڭ 1985-يىلىق ئومۇمىي ئىشلەپچىقىرىش قىممىتى 723 مىڭ يۈەن بولدى.

يېزىدا بىر ئوتتۇرا مەكتەپ، 24 باشلانغۇچ مەكتەپ بار بولۇپ، جەمئىي ئوقۇتقۇچى-خىزمەتچىلىرى 182 نەپەر. بۇنىڭ ئىچىدە ئوتتۇرا مەكتەپ ئوقۇتقۇچىسى 18 نەپەر، باشلانغۇچ مەكتەپ ئوقۇتقۇچىسى 131 نەپەر. مەكتەپتىكى ئوقۇغۇچىلار سانى 3112 نەپەر (ئوتتۇرا مەكتەپ ئوقۇغۇچىسى 213 نەپەر). ئوقۇش يېشىدىكى بالىلارنىڭ مەكتەپكە كىرىش نىسبىتى 99%. بىر دوختۇرخانا بار بولۇپ، 20 كېسەل كارىۋىتى، 15 نەپەر خىزمەتچىسى بار. بۇنىڭ ئىچىدە تىببىي خادىملار 13 نەپەر. كەنت كومىتېتلىرىدىكى ساقلىقنى ساقلاش خادىمى 25 نەپەر. يېزا رادىئو ئۇزىلى، مەدەنىيەت پونكىتى، كۇتۇپخانا، كىنوخانا ۋە مال دوختۇرلۇق پونكىتى، تەمىنات-سودا كوپېراتىپى بار. كەنت كومىتېتى ۋاكالىتەن سېتىش نۇقتىسى، دۇكانلىرى پۈتۈن يېزىغا تارالغان.

يېزىنىڭ شېغىل ياتقۇزۇپ ياسالغان تاش-يولى سايباغ تاش-يول كۆۋرۈك-دە چاكۇ-قاغىلىق تاشيولىغا تۇتىشىدىغان بولۇپ، ناھىيە ئىچى ۋە سىرتىغا قاتناشقا بولىدۇ.

ئۆلچەملىك ناملىرى

سانجۇ يېزىسى

(«سانجۇ يېزىسىنىڭ ئومۇمىي ئەھۋالى»غا قارالسۇن)

سانجۇ كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: سانجۇ كەنتى

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىگە 0.8 كىلومېتر كېلىدۇ. يەر تۈزۈلۈشى تۈزلەڭ. قارىمىقىدا تۆت كەنت بار. 301 ئائىلە، 1134 نوپۇسى بار. بۇنىڭ ئىچىدە قىرغىز ئىككى ئائىلە، يەتتە كىشى. يېرىم دېھقانچىلىق يېرىم چارۋىچىلىق قىلىدۇ، تېرىلغۇ يېرى 2771 مو. دېھقانچىلىقتىكى ئاساسىي مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، مايلىقدان. چارۋىچىلىقتا قوي بېقىشنى ئاساس قىلىدۇ. قوشۇمچە ئېشەك، ئات، كالا، تۆگە قاتارلىقلارنى باقىدۇ. ئالاھىدە مەھسۇلاتى ياڭاق، ئۆرۈك. تۇرۇشلۇق ئورنىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان. 1958 ـ يىلى 11 ـ دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. 1978 ـ يىلى «كىچىكخانىقا دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان. 1982 ـ يىلى نامىنى «سانجۇ دادۇي»گە ئۆزگەرتكەن. 1985 ـ يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

سانجۇ

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىگە 0.8 كىلومېتر كېلىدۇ. يەرتۈزۈلۈشى ئۇزۇنچاق، ئېگىز ـ پەس، كۆپۈنچە يەرلىرى شورلۇق. 118 ئائىلە، 465 نوپۇسى بار، بۇنىڭ ئىچىدە قىرغىز يەتتە نەپەر. يېرىم دېھقانچىلىق، يېرىم چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ تېرىلغۇ يېرى 1026 مو. مەنسىي: «سانسىز جوھۇت». دەسلەپتە بۇ يەرنىڭ كىشىلىرى بۇددا دىنىغا ئېتىقاد قىلغاچقا، مۇسۇلمانلار بىلەن قارشىلىشىپ قېلىپ «سانسىز جوھۇت» دەپ قارالغان. كېيىنچە بۇ سۆز تەدرىجىي ھالدا «سانجۇ»غا ئۆزگىرىپ قالغان. يەنە بىر تۈرلۈك ئېيتىلىشتا «سانجۇ» زاكۇزۇچە سۆز بولۇپ، «سانادەتلىك» دېگەن مەنىدە ئىكەن. «سانجۇ» زادى قايسى تىل تۈرىگە كىرىدىغانلىقى تېخىچە ئېنىق ئەمەس.

ئازمابېشى

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىگە 1.5 كىلومېتر كېلىدۇ. يەرلىرىنىڭ كۆپۈنچىسى شورلۇق. 56 ئائىلە، 207 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 545 مو، ئالاھىدە مەھسۇلاتى ياڭاق. ئىلگىرى كىشىلەر بۇ يەرگە كېلىپ ئازما ياساپ زەيكەش چاپقان، كېيىن ئازمىنىڭ باش تەرىپىدە كەنت ھاسىل بولغان. شۇ سەۋەبتىن شۇنداق ئاتالغان.

ئويچاقا

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 1.1 كىلومېتر كېلىدۇ. يەر تۈزۈلۈشى سەل ئويمان. 124 ئائىلە، 449 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 1130 مو، ئالاھىدە مەھسۇلاتى ياڭاق، ئۆرۈك. بۇ

يەر ئويمان بولغىنى ئۇچۇن، شۇنداق ئاتالغان.

قاراقچىئۆڭكۈر

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 1.7 كىلومېتر كېلىدۇ. يەر تۈزۈلۈشى تۈزلەڭرەك. ئۇچ ئائىلە، 13 ئادەم بار. تېرىلغۇ يېرى 70 مو. ئالاھىدە مەھسۇلاتى ياڭاق، ئۆرۈك. رىۋايەتتىن قارىغاندا، بۇرۇندا بۇ يەردە قاراقچىلار ئولتۇرغان بىر ئۆڭكۈر بولغان ئىكەن. شۇ سەۋەبتىن شۇنداق ئاتالغان.

باش ساۋا كەنت كومىتېتى تۈرۈشلۇق ئورنى: قېيىغئازما

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىگە 8.5 كىلومېتر كېلىدۇ. سانجۇ دەريا ساھىلىغا جايلاشقان. قارا-مىقدا تۆت كەنت بار. 250 ئائىلە، 1115 نوپۇس بار، بۇنىڭ ئىچىدە 10 ئائىلىلىك 78 قىرغىز بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 3500 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممە-قوناق بولۇپ، مايلىقدانمۇ بار. قوشۇمچە چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. ئون ئورۇندا چارۋە-چىلىق نۇقتىسى بار بولۇپ، كۆلىمى 1500 مو، ئاساسلىقى قوي باقىدۇ. قوشۇمچە ئېشەك، ئات، كالا، تۆگە قاتارلىقلارمۇ بار. ئالاھىدە مەھسۇلاتى ياڭاق، ئۆرۈك. «باش ساۋا» كەنتىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان. بۇ كەنت ساۋا دېگەن يۇرتنىڭ باش يېرىمى بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

1958 ـ يىل 1 ـ دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. 1978 ـ يىلى «باش ساۋا دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان. 1985 ـ يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

قېيىغئازما

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىگە 8.5 كىلومېتر كېلىدۇ. يەرتۈزۈلۈشى جەھەتتە شىمالغا قاراپ پەسلەپ بارىدۇ. 47 ئائىلە، 220 نوپۇس بار. بۇنىڭ ئىچىدە قىرغىز بىر ئائىلە، باشقىسى. يېرىم دېھقانچىلىق، يېرىم چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ، تېرىلغۇ يېرى 475 مو. دېھقانچىلىتىكى ئاساسىي مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممقوناق، مايلىقدان. چارۋىچىلىقتا قوي بېقىشنى ئاساس قىلىدۇ. قوشۇ-مچە كالا، ئات، ئېشەك، تۆگە قاتارلىقلار بار. بۇ كەنتنىڭ ئورنى سەل ئېگىز بولۇپ، سۇ ئەكەل-مەك قېيىن. كىشىلەر بۇ يەردە ئازما ياساپ، كېيىنچە ئازمىنىڭ ئەتراپىدا كەنت پەيدا بولغان. شۇ سەۋەبتىن، شۇنداق ئاتالغان.

باش ساۋا

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىگە 8.5 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغ جىلغىسى ئىچىگە جايلاشقان. 87 ئائىلە، 373 نوپۇس بار. بۇنىڭ ئىچىدە ئىككى ئائىلىلىك 12 نەپەر قىرغىز بار. تېرىلغۇ يېرى 1230 مو. ئالاھىدە مەھسۇلاتى ياڭاق، ئۆرۈك. بۇكەنت ساۋا دېگەن يۇرتنىڭ باش يېرىم قىسمىدا بولغىنى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

تاشئېرىق

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىگە 10.2 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغ جىلغىسىغا جايلاشقان. 48 ئائىلە، 191 نوپۇس بار. بۇنىڭ ئىچىدە 13 نەپەر قىرغىز بار. تېرىلغۇ يېرى 455 مو. تەخمىنەن 250 نەچچە يىل بۇرۇن خوتەن ئەمەلدارى پۇقرالارنىڭ تەلىپىگە ئاساسەن، ئۆزى ئادەم باشلاپ بۇ يەردىكى

تاشلىقتىن بىر ئۆستەك چاپقۇزغان. شۇ سەۋەبتىن شۇنداق ئاتالغان.

قاچىلا

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 8.5 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغ جىلغىسى ئىچىگە جايلاشقان. 59 ئائىلە، 269 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 515 مو. ئالاھىدە مەھسۇلاتى ياڭاق، ئۆرۈك. تەخمىنەن 300 نەچچە يىلنىڭ ئالدىدا كەنت بولغان. ئاشلىق بەك چىقىپ، يىلدىن-يىلغا مول ھوسۇل ئېلىنىپ، تاغارغا قاچىلاپ بولالمىغانلىقتىن ئۆچۈن، شۇنداق نام قويۇلغان.

ئاياغ ساۋا كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: ئاياغ ساۋا

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 6.3 كىلومېتر كېلىدۇ. سانجۇ دەريالىسىنىڭ غەربىي قىرغىقا جايلاشقان، قارىمىقىدا بەش كەنت بار. 311 ئائىلە، 1268 نوپۇسى بار. بۇنىڭ ئىچىدە قىرغىز ئالتە نەپەر. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 2708 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆمە قوناق، مايلىقدان. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. 11 ئورۇندا چارۋىچىلىق نۆۋىتى بار. ئالاھىدە مەھسۇلاتى ياڭاق، ئۆرۈك. چوڭ تراكتوردىن بىرى بار. تۇرۇشلۇق ئورنىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان. 1958-يىلى 12-دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان، 1962-يىلى 2-دادۇي دەپ ئۆزگەرتىلگەن. 1978-يىلى «ئاياغ ساۋا دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان. 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

ئاياغ ساۋا

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 6.3 كىلومېتر كېلىدۇ. 60 ئائىلە، 265 نوپۇسى بار، بۇنىڭ ئىچىدە قىرغىز ئالتە نەپەر. تېرىلغۇ يېرى 475 مو. بۇ كەنت ساۋا دېگەن يۇرتنىڭ ئاياغ قىسمىدا بولغىنى ئۆچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

يارامتچاقا

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 5.7 كىلومېتر كېلىدۇ. 55 ئائىلە، 226 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 465 مو. بو كەنتنىڭ قېشىدا كەلكۇن سۇيى پىچىۋەتكەن چوڭقۇر بىر يار بولغاچقا، شۇنداق نام ئالغان.

قورغان

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىگە 7.3 كىلومېتر كېلىدۇ. يەر شەكلى ئويمان. 57 ئائىلە، 237 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 430 مو. بۇرۇندا كەنتنىڭ ئامانلىقىنى ساقلاش ئۆچۈن، كەنت ئاغزىغا قورغان قۇرۇلغان بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

كورلەڭگەر

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىگە 7.8 كىلومېتر كېلىدۇ. 82 ئائىلە، 301 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 924 مو. ئىلگىرىدە بۇ جاي گۈما ناھىيە بازىرىغا بارىدىغان يول ئېغىزى بولۇپ، بىر قارىغۇ ئادەم لەڭگەر سالغان بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

لەڭگەر

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىگە 6.5 كىلومېتر كېلىدۇ. كۆپۈنچە يەرلىرى ئويمانلىق. 57 ئائىلە،

257 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 414 مو. ئىلگىرى بۇ يەردە لەگگەر بولغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان.

دۆڭچاقا كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: دۆڭچاقا

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىگە 4.5 كىلومېتر كېلىدۇ. جەنۇب تەرىپى تاغقا يانداشقان، يەر تۈزۈلۈشى ئېگىزرەك. قارىمىقدا ئۈچ كەنت بار. 211 ئائىلە، 911 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 1873 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، مايلىقدان. قوشۇمچە چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. يەتتە ئورۇندا چارۋىچىلىق نۇقتىسى بار. چوڭ تراكتوردىن بىرى بار. تۇرۇشلۇق ئورنىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان. 1958 ـ يىلى 3 ـ دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. 1978 ـ يىلى «دۆڭچاقا دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان. 1985 ـ يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

دۆڭچاقا

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىگە 4.5 كىلومېتر كېلىدۇ. 48 ئائىلە، 198 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 346 مو. بۇ كەنت كەڭرەك دۆڭلۇككە جايلاشقانلىقتىن شۇنداق ئاتالغان.

ئۈزمەئالدى

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىگە 5.1 كىلومېتر كېلىدۇ. 111 ئائىلە، 495 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 866 مو. بۇ كەنتنىڭ بېشىدا چوڭ بىر تۇپ ئۈزمە دەرىخى بولۇپ، كېيىن ئۇنىڭ ئالدىدا كەنت پەيدا بولغان. شۇ سەۋەبتىن شۇنداق ئاتالغان.

تۆگەتاتا

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي شىمالىغا 5.6 كىلومېتر كېلىدۇ. 52 ئائىلە، 218 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 376 مو. دەسلەپ كەنت شەكىللەنگەن چاغلاردا كەنت ئىچىدىكى يوللار بىر كۆتۈرۈلۈپ ـ بىر پەسىيىپ، خۇددى قاتار ماڭغان تۆگىلەرنىڭ لوكسىدەك كۆرىنىدىغانلىقتىن ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

جايتېرەك كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: جىرىمتېرەك

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي شىمالىغا 3.5 كىلومېتر كېلىدۇ. يەر تۈزۈلۈشى ئېگىز ـ پەس. قارىمىقدا ئۈچ كەنت بار. 129 ئائىلە، 518 نوپۇسى بار. يېرىم دېھقانچىلىق، يېرىم چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 1220 مو. دېھقانچىلىقتىكى ئاساسلىق مەھسۇلاتلىرى بۇغداي، كۆممىقوناق، مايلىقدان. چارۋىلارنىڭ قوتانىدىكى سانى 1064 تۇياق بولۇپ، بۇنىڭ ئىچىدە چوڭ چارۋا 233 تۇياق. «جايتېرەك» كەنتىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان. 1958 ـ يىلى 4 ـ دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. 1978 ـ يىلى «بۇناق دادۇي» دەپ ئاتالغان، 1982 ـ يىلى «جايتېرەك دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان، 1985 ـ يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

جىرىمتېرەك

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي شىمالىغا 3.5 كىلومېتر كېلىدۇ. 45 ئائىلە، 153 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ، تېرىلغۇ يېرى 431 مو. ئىلگىرى بۇ يەردە بىر كىچىك ئېقىن بولۇپ،

ئۇنىڭ بويلىرىدا تېرەك ئوبدان ئۆسكەنلىكتىن شۇنداق ئاتالغان.

جىلغا

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي شىمالىغا 3 كىلومېتر كېلىدۇ، 46 ئائىلە، 178 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 437 مو. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. بۇ يەرنى ئىلگىرىكى زامانلاردا كەلكۈن پەيدا بولغان. شۇڭا شۇنداق ئاتالغان.

جايتېرەك

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي شىمالىغا 3.2 كىلومېتر كېلىدۇ. ئويمانلىق. 38 ئائىلە، 157 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 352 مو، يايلىقى 1500 مو، يېرىم دېھقانچىلىق، يېرىم چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. مەنىسى: «مازار تېرەك». تەخمىنەن 250 يىلنىڭ ئالدىدا بۇ يەردە ئۇلۇغ بىر كىشىنىڭ مازىرى بولۇپ، مازارنىڭ ئالدىدا چوڭ بىر تۇپ تېرەك بولغان ئىكەن. شۇ سەۋەبتىن شۇنداق ئاتالغان.

سېيىتلا كەنت كومىتېتى ئۇرۇشلۇق ئورنى: سېيىتلا

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىگە 0.5 كىلومېتر كېلىدۇ، سانجۇ دەرياسىنىڭ شەرقىي قىرغىقىغا جايلاشقان. يەر شارائىتى بىرقەدەر تۈزلەك. قارىمىقىدا تۆت كەنت بار. 194 ئائىلە، 753 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ، تېرىلغۇ يېرى 1336 مو، ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممە-قوناق، مايلىقدان. قوشۇمچە چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ، تۆت ئورۇندا چارۋىچىلىق نۇقتىسى بار بولۇپ، كۆلىمى تەخمىنەن 9500 مو كېلىدۇ. چوڭ-كىچىك تراكتوردىن بەشى بار. ئالاھىدە مەھسۇلاتى ياڭاق، ئۆرۈك. تۇرۇشلۇق ئورنىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان. 1958-يىلى 5-دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. 1978-يىلى «باش سېيىتلا دادۇي» دەپ ئاتالغان، 1982-يىلى نامىنى «سېيىتلا دادۇي»گە ئۆزگەرتكەن، 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتى بولغان.

سېيىتلا

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىگە 0.5 كىلومېتر كېلىدۇ. 59 ئائىلە، 230 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 328 مو. رېئايەت قىلىنىشچە بۇرۇن مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ ئەۋلادى بۇ يەردە ئولتۇراقلاشقان بولغانلىقتىن، شۇنداق ئاتالغان.

چېكەچاقا

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 1 كىلومېتر كېلىدۇ. 45 ئائىلە، 181 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 312 مو. ئالاھىدە مەھسۇلاتى ياڭاق، ئۆرۈك. بۇرۇندا باشقا يەرلىك بىر كىشى بۇ يەرگە كەلگەن ئىكەن، يەرلىك كىشىلەر ئۇنىڭدىن نارازى بولۇپ ھەممىسى چېكىنىپ تۇرۇپ تۇرۇۋاپتىكەن. شۇ سەۋەبتىن شۇنداق نام قالغان.

كالتەكچاقا

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىگە 0.2 كىلومېتر كېلىدۇ. 45 ئائىلە، 171 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 386 مو. بۇرۇندا خوتەنلىك مەتتوختى غوجا دېگەن بويى پاكار بىر كىشى بۇ يەرگە كېلىپ ئولتۇ-

راقلاشقان بولۇپ، ئۇ كىشىگە «كالتەك» دەپ لەقەم قويۇلۇپ، كېيىن كەنتكە نام بولۇپ قالغان.

بىنام

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا 2 كىلومېتر كېلىدۇ. يەر تۈزۈلۈشى شىمالغا قاراپ پەسىيىپ كەتكەن. 45 ئائىلە، 171 نوپۇسى بار. ئورمانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 310 مو. بۇنىڭ ئىچىدە 230 مو ئورمانلىقى بار. قوشۇمچە دېھقانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. بۇ يەر ئەسلىدە قاقاسلىق بولۇپ، 1968 ـ يىلى بىنەم ئېچىلىپ كەنت بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

تېرەكچاقا كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: تېرەكچاقا

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 2 كىلومېتر كېلىدۇ. يەر شەكلى جەھەتتە جەنۇب تەرەپى ئېگىز، شىمال تەرەپى پەس. كۆپۈنچە يەرلىرى شورلۇق. قارىمىقدا تۆت كەنت بار. 210 ئائىلە، 850 نوپۇسى بار. يېرىم دېھقانچىلىق، يېرىم چارۋىچىلىق بىلەن شوغۇللىنىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 1669 مو. ئوتلىقى 1200 مو. ئاساسلىق دېھقانچىلىق مەھسۇلاتلىرىدىن بۇغداي، كۆمىقوناق، مايلىقدان چىقىدۇ. ئون ئورۇندا چارۋىچىلىق نۇقتىسى بار. 1985 ـ يىلىنىڭ ئاخىرىدىكى قوتاندا ساقلانغان چوڭ ـ كىچىك چارۋا سانى 3178 تۇياق. ئالاھىدە مەھسۇلاتى ياڭاق. كەنتتە چوڭ ـ كىچىك تراكتورىدىن ئىككىسى بار. تۇرۇشلۇق ئورنىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان. 1958 ـ يىلى 6 ـ دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. 1978 ـ يىلى «ئاياغ سېپىتلا دادۇي" دەپ ئاتالغان. 1982 ـ يىلى نامىنى «تېرەكچاقا دادۇي»گە ئۆزگەرتكەن. 1985 ـ يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

تېرەكچاقا

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 2 كىلومېتر كېلىدۇ. يەرتۈزۈلۈشى تۈزلەك. 103 ئائىلە، 416 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 797 مو. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. ئىلگىرى بۇ كەنتنىڭ كەينى تەرەپى تېرەكلىك بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

پوكانچاقا

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 1.1 كىلومېتر كېلىدۇ. يەر تۈزۈلۈشى ئېگىز ـ پەس. 42 ئائىلە، 167 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 324 مو. بۇ سۆز كەنت ئادەملىرىنىڭ لەقىمى بولۇپ، كېيىن كەنتكە نام بولۇپ قالغان.

كوناقورغان

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 2.2 كىلومېتر كېلىدۇ. 62 ئائىلە، 255 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 536 مو. بۇ جاي ھىندىستانغا بارىدىغان مۇھىم يول ئۈستىدە بولۇپ، تارىختا بۇ جايغا قورغان قۇرۇلغان بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

قىزىلچىمەن

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا 14 كىلومېتر كېلىدۇ. ئۈچ ئائىلە، 12 كىشى بار. تېرىلغۇ يېرى 12 مو. بۇ كەنت تاغ جىلغىسىغا جايلاشقان بولۇپ، بۇرۇندا جىلغا ئىچىدە ياۋا گىيالار بولۇق ئۆسىدىغان، جىلغىنىڭ شەرقىدىكى تاغ تاشلىرى قىزغۇچ بولغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

ئېرىغىل كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: ئېرىغىل

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 3.1 كىلومېتر كېلىدۇ. سانجۇ دەرياسىنىڭ ساھىلىغا جايلاشقان. قارىمىقىدا تۆت كەنت بار. 288 ئائىلە، 1280 نوپۇسى بار، بۇنىڭ ئىچىدە قىرغىز ئىككى نەپەر. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 2165 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، مايلىقدان. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. ئالاھىدە مەھسۇلاتى ياڭاق، ئۆرۈك. تۇرۇشلۇق ئورنىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان. 1958 ـ يىلى 7 ـ دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. 1978 ـ يىلى «ئېرىغىل دادۇي» دەپ ئاتالغان. 1985 ـ يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

ئېرىغىل

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 3.1 كىلومېتر كېلىدۇ. 64 ئائىلە، 270 نوپۇسى بار، بۇنىڭ ئىچىدە قىرغىز ئىككى نەپەر. تېرىلغۇ يېرى 417 مو. ئالاھىدە مەھسۇلاتى ياڭاق، ئۆرۈك. مەنىسى: «ئەقىللىق، ئېرىق». بۇ كەنتنىڭ ئاھالىلىرى ئەقىللىق، زېھنى ئېرىق بولۇشى بىلەن داڭلىق بولغىنى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

سوپىتېرەك

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 3 كىلومېتر كېلىدۇ. 72 ئائىلە، 322 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 547 مو. ئېيتىلىشچە ئىلگىرى سوپى ئاتىلىق بىر كىشى بۇ يەردە بىنەم ئېچىپ جىق تېرەك سالغان ئىكەن، كېيىن كەنت بولۇپ شۇنداق ئاتالغان.

تاشامبق

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىگە 4 كىلومېتر كېلىدۇ. 72 ئائىلە، 324 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 522 مو. ئالاھىدە مەھسۇلاتى ياڭاق، ئۆرۈك. كەنتتە تاشلىق يەرلەر كۆپ بولغىنى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

كونابازار

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 2.3 كىلومېتر كېلىدۇ. 80 ئائىلە، 364 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 635 مو. بۇرۇندا بۇ جاي سانجۇنىڭ ئاساسلىق بازىرى بولىدىغان يەر بولۇپ، كېيىنچە بازار يۆتكىلىپ كېتىپ، شۇنداق ئاتالغان.

خانىقا كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: خانىقا

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 5 كىلومېتر كېلىدۇ. تۈزلەڭلىككە جايلاشقان. قارىمىقىدا تۆت كەنت بار. 210 ئائىلە، 817 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىق بىلەن چارۋىچىلىقنى تەڭ ئېلىپ بارىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 1785 مو. ئالتە ئورۇنداق چارۋىچىلىق نۇقتىسى بار بولۇپ، 1000 مو يايلىقى بار. ئاساسلىق دېھقانچىلىق مەھسۇلاتلىرىدىن بۇغداي، كۆممىقوناق، مايلىقدان چىقىدۇ. ئالاھىدە مەھسۇلاتى ياڭاق، ئۆرۈك، نەشپۈت، تاماكۇ. ئاپتوموبىلدىن بىرى، چوك ـ كىچىك تراكتورىدىن بىردىن بار. تۇرۇشلۇق ئورنىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان. 1958 ـ يىلى 8 ـ دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان، 1978 ـ يىلى «چوڭ خانىقا دادۇي» دەپ ئاتالغان. 1982 ـ يىلى «خانىغا دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىلگەن، 1985 ـ يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

خانىقا

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 5 كىلومېتر كېلىدۇ. 56 ئائىلە، 230 نوپۇسى بار، تېرىلغۇ يېرى 401 مو. بۇ يەردە بىر خانىقا بولغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

چاكاندا

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 5.5 كىلومېتر كېلىدۇ. 48 ئائىلە، 196 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 471 مو. بۇ يەر ئەسلىدە چاكاندا كۆپ ئۆسىدىغان جاي بولۇپ، كېيىن لاي تىندۇرۇپ يەر قىلىپ، كەنت پەيدا بولغان. شۇ سەۋەبتىن شۇنداق ئاتالغان.

مەدرىس

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىگە 5 كىلومېتر كېلىدۇ. 53 ئائىلە، 166 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 520 مو. بۇرۇن بۇ جايدا بىر مەدرىس بولغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

چامغۇرتاغ

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىگە 4.5 كىلومېتر كېلىدۇ، 53 ئائىلە، 225 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 393 مو. ئېيتىشلارغا قارىغاندا 200 نەچچە يىلنىڭ ئىلگىرىدە بۇ يەردە ۋابا كېسىلى تارقىلىپ، ھەممە يەرنى جەسەت قاپلاپ كەتكەچكە، كىشىلەر ئاخىرى چامغۇر كۆمگەندەك جەسەتلەرنى چوڭ ئورا كولاپ كۆمگەن بولۇپ، قەبرە خۇددى كىچىك تاغدەك بولۇپ قالغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

باش پوسكا كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: باش پوسكا

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 11.5 كىلومېتر كېلىدۇ. يەر تۈزۈلۈشى تۈزلەڭ. قارىمىقىدا بەش كەنت بار. 200 ئائىلە، 861 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 1587 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، مايلىقدان. قوشۇمچە چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. 14 ئورۇندا چارۋىچىلىق نۇقتىسى بار بولۇپ، تەخمىنەن 2500 مو كېلىدۇ. 28 تېپلىق تراكتور ۋە قول تراكتورىدىن بىردىن بار. تۇرۇشلۇق ئورنىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان. 1958 ـ يىلى 9 ـ دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. 1978 ـ يىلى «باش پوسكا دادۇي» دەپ ئاتالغان (1984 ـ يىلى ئۇنىڭ بىر قىسمى ئايرىلىپ چىقىپ قۇمباغ دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان). 1985 ـ يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

باش پوسكا

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 11.5 كىلومېتر كېلىدۇ. 165 ئائىلە، 701 نوپۇسى بار، تېرىلغۇ يېرى 1227 مو. «پوسكا» سۆزىنىڭ مەنىسى ئېنىق ئەمەس، بۇ يەر پوسكا دېگەن يۇرتنىڭ باش قىسمى بولغىنى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

تاغچى

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا 9.5 كىلومېتر كېلىدۇ. 25 ئائىلە، 110 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 225 مو. بۇ جايدا كىچىك تاغلار كۆپ بولغىنى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

كۆكباش

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا 32.5 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان، ئىككى ئائىلە، 15 ئادەم بار. تېرىلغۇ يېرى 20 مو، ئاساسلىق مەھسۇلاتى ئارپا، پۇرچاق. بۇ جايىنىڭ ھاۋاسى سوغۇق، يامغۇر كۆپ ياغىدىغان بولغاچقا، بۇغداي پىشالماي، يىل بويى كۆكباش تۇرىدىغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

قىزىلئېغىل

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا 16 كىلومېتر كېلىدۇ. پوسكا دەرياسىنىڭ ساھىلىغا جايلاشقان. تۆت ئائىلە، 23 ئادەم بار. تېرىلغۇ يېرى 35 مو. بۇ جايدىكى ئېغىللارنىڭ كۆپۈنچىسى قىزىل تاشلاردىن قوپۇرۇلغاچقا، شۇنداق نام ئالغان.

دۇمباق

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا 24.5 كىلومېتر كېلىدۇ. ئىككى ئائىلە، 12 ئادەم بار. تېرىلغۇ يېرى 29 مو. ئارپا، پۇرچاق چىقىدۇ. ئېيتىشلارغا قارىغاندا تېرەكچاقالىق ھاشىم دۇمباق دېگەن كىشىنىڭ بويى ئېگىز بولغىنى بىلەن كۈچى يوق، لاپ ئۇرۇشقا ئامراق بولۇپ، داۋاملىق كىشىلەردىن تاياق يەيدىغانلىقى ئۈچۈن، باشقىلار ئۇنى «دۇمباق» دەيدىكەن. ئۇ كىشى بۇنىڭغا چىدىمايلماي بۇ يەرگە كۆچۈپ كەلگەن ئىكەن. كېيىنچە كەنت پەيدا بولۇپ، شۇ نام بىلەن ئاتالغان.

ئاياغ پوسكا كەنت كومىتېتى

تۇرۇشلۇق ئورنى: شېبىخلا

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 13.3 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان. قارىمىقىدا ئۈچ كەنت بار. 231 ئائىلە، 966 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 1900 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، مايلىقدان. قوشۇمچە چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. 14 ئورۇندا چارۋىچىلىق نۇقتىسى بار. 55 تېپلىق تراكتوردىن بىرى بار. ئالاھىدە مەھسۇلاتى ياڭاق، ئۆرۈك. بۇ يەر پوسكا دېگەن يۇرتنىڭ ئاياغ قىسمىدا بولغىنى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان. 1958 ـ يىلى 7 ـ دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. 1960 ـ يىلى 10 ـ دادۇي دەپ ئۆزگەرتىلگەن. 1978 ـ يىلى «ئاياغ پوسكا دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان. 1985 ـ يىلى كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

شېبىخلا

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 13.3 كىلومېتر كېلىدۇ. 66 ئائىلە، 293 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 411 مو. 300 نەچچە يىلنىڭ ئالدىدا «رېھمباي» ئاتلىق بىر كىشى بۇ يەردە مازارغا شەيىخلىق قىلىدىكەن. كېيىن بۇ جايلار ئېچىلىپ كەنت بولۇپ، شۇنداق ئاتالغان.

مومولەڭگەر

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 13.5 كىلومېتر كېلىدۇ. 98 ئائىلە، 404 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 987 مو. مەنىسى: "ماۋۇمۇ لەڭگەر». بۇ يەر سانجۇدىن خوتەن، دۇڭاغا بارىدىغان يولنىڭ ئاچىلىغا جايلاشقان بولۇپ، بۇرۇندا نىياز كىچىكۈاي دېگەن بىر كىشى بۇ يەردە ئولتۇراقلاشقان، يولدىن ئۆتكەن يولوچىلار داۋاملىق ئۇنىڭ ئۆيىدە قونۇپ ئۆتىدىغانلىقى ئۈچۈن

شۇنداق ئاتىلىپ قالغان.

قاغاتۇغ

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 13.2 كىلومېتر كېلىدۇ. 63 ئائىلە، 261 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 380 مو. بۇ جاي پوسكا دەريا سىنىڭ بويىغا جايلاشقان. يېقىن ئەتراپىدا بىر تۇغ بولۇپ، ئۇنىڭدا قۇرۇت-قوڭغۇز ۋە پاقىلار كۆپ بولغاچقا، قاغىلار داۋاملىق بۇ يەرگە كېلىپ دانلايدىغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

دۆڭباغ كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: دۆڭباغ

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا 1.3 كىلومېتر كېلىدۇ. يەر تۈزۈلۈشى: جەنۇب تەرىپى ئېگىز، شىمال تەرىپى پەس. قارىمىقدا تۆت كەنت بار. 267 ئائىلە، 956 نوپۇسى بار. بۇنىڭ ئىچىدە قىرغىز تۆت نەپەر. دىھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 2347 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆمەقوناق بولۇپ، مايلىقدان، پۇرچاقلارمۇ بار. قوشۇمچە چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. 11 ئورۇندا چارۋىچىلىق نۇقتىسى بار بولۇپ، كۆلىمى تەخمىنەن 6000 مو، مال سىغمىچانلىقى 5000 قويلۇق چىقىدۇ. تۇرۇشلۇق ئورنىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان. 1958-يىلى 12-دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. 1978-يىلى «دۆڭباغ دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىلگەن. 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

دۆڭباغ

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا 1.3 كىلومېتر كېلىدۇ. 47 ئائىلە، 163 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 398 مو. بۇ يەرنىڭ يەرتۈزۈلۈشى ئېگىزرەك، كېيىن ئېچىلىپ كەنت بولغان، مېۋىلىك باغلار كۆپ. شۇ سەۋەبتىن، شۇنداق ئاتالغان.

جايىتۇز

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا 2 كىلومېتر كېلىدۇ. 113 ئائىلە، 407 نوپۇسى بار. بۇنىڭ ئىچىدە قىرغىز تۆت نەپەر. تېرىلغۇ يېرى 986 مو. مەنىسى: «مازار تۈز». بۇ يەرنىڭ يەرلىرى تۈزلەك، بىر تۈپ قېرى تېرەك بولۇپ، تۈۋىدە بىر مازار بولغان. كېيىن بۇ يەرلەر ئېچىلىپ كەنت پەيدا قىلىنغان. شۇ سەۋەبتىن، شۇنداق ئاتالغان.

بەشخامان

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا 1.4 كىلومېتر كېلىدۇ. 67 ئائىلە، 242 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 608 مو. بۇرۇندا بەش ئائىلىلىك كىشى بۇ يەرگە كېلىپ ئولتۇراقلاشقان بولۇپ، ھەربىر ئائىلە ئۆز ئالدىغا بۇغداي خامىنى ئالغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

قىزىلجاي

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا 1.8 كىلومېتر كېلىدۇ. 40 ئائىلە، 144 نوپۇسى بار، تېرىلغۇ يېرى 355 مو. مەنىسى: «قىزىل مازار». بۇ يەرنىڭ توپىسى قىزىل بولۇپ، بىر مازار بولغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

مۇغاللا كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: مۇغاللا

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 2.5 كىلومېتر كېلىدۇ. تۈزلەڭلىككە جايلاشقان. قارا-مىقىدا ئىككى كەنت بار. 263 ئائىلە، 909 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ، تېرىلغۇ يېرى 2405 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. ئون ئورۇندا چارۋىچىلىق نۇقتىسى بولۇپ، تەخمىنەن 6000 مو كېلىدۇ. ئالاھىدە مەھسۇلاتى ياڭاق. بىر قول تراكتورى بار. 1958-يىلى 13-دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. 1978-يىلى «مۇغاللا دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان. 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

مۇغاللا

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 2.5 كىلومېتر كېلىدۇ. 113 ئائىلە، 415 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 1129 مو. «مۇغا»نىڭ مەنىسى «ئېتىز چاشقىنى»، بۇ جايدا مۇغا كۆپ بولغانلىقتىن، شۇنداق ئاتالغان.

شوركۆل

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىگە 4 كىلومېتر كېلىدۇ. يەر تۈزلۈشى پەس. 150 ئائىلە، 494 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 1276 مو. بۇ جاي شورلۇق ھەم پەس بولغىنى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

باسقاق كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: باسقاق

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 4 كىلومېتر كېلىدۇ. تۈزلەڭلىككە جايلاشقان. قارامىقىدا ئۈچ كەنت بار. 268 ئائىلە، 989 نوپۇسى بار، بۇنىڭ ئىچىدە قىرغىز ئون نەپەر. يېزىدىم دېھقانچىلىق، يېزىدىم چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 3500 مو. 12 ئورۇندا چارۋىچىلىق نۇقتىسى بولۇپ، تەخمىنەن 8000 مو كېلىدۇ. دېھقانچىلىقتىكى ئاساسىي مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، مايلىقدان. چارۋىچىلىقتا قوي بېقىشنى ئاساس قىلىدۇ، قوشۇمچە ئات، تۆگە، ئېشەك، قوتاز قاتارلىقلار بار. ئالاھىدە مەھسۇلاتى ياڭاق، نەشپۈت. 55 تېپىلىق ۋە قول تراكتورىدىن بىرىدىن بار. تۇرۇشلۇق ئورنىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان. 1958-يىلى 14-دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. 1978-يىلى «باسقاق دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىلگەن. 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

باسقاق

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 4 كىلومېتر كېلىدۇ. 143 ئائىلە، 574 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 1840 مو. رېۋايەتتىن قارىغاندا 300 يىلىنىڭ ئالدىدا يەرلىك ئەمەلدار ئەخمەت بەگ ۋە مۇساخان باي دېگەن ئىككى كىشىنىڭ قىلغان يامان ئىشلىرى ناھايىتى كۆپ بولغاچقا، بۇ يەردە ئولتۇرىۋېتىلگەن. كېيىن بۇ جاي كەنت بولۇپ، شۇنداق نام ئالغان.

ئاقتىكەنجى

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 3.5 كىلومېتر كېلىدۇ. 75 ئائىلە، 258 نوپۇسى بار، قىرغىز توققۇز نەپەر. تېرىلغۇ يېرى 801 مو. بۇ يەر ئەسلىدە ئاقتىكەنلىك بولغاچقا «ئاقتىكەن

جاي» دەپ ئاتالغان، كېيىن كەنت نامى بولۇپ قالغان ۋە «ئاقتىكەنجى»گە ئۆزگىرىپ قالغان.

داۋۇغاز

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 5.1 كىلومېتر كېلىدۇ. 50 ئائىلە، 183 نوپۇسى بار، بۇنىڭدىن قىرغىز بىر نەپەر. تېرىلغۇ يېرى 859 مو. مەنىسى: «تار ئېغىز». بۇ جاي پوسكىغا باردىغان يولنىڭ ئېغىزى، يولى تار بولغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

چاسكام كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: چاسكام

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 9.1 كىلومېتر كېلىدۇ. تۈزلەڭلىككە جايلاشقان. قارىمىقىدا ئۈچ كەنت بار. 220 ئائىلە، 773 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ، تېرىلغۇ يېرى 3210 مو. يايلىقى 2000 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. ئالاھىدە مەھسۇلاتى ياڭاق، ئۆرۈك، ئالما، بېھى. 55 تېپىلغۇ تراكتورىدىن بىرى بار. تۇرۇشلۇق ئورنىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان. 1958-يىلى 15-دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان، 1978-يىلى «چاسكام دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان، 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

چاسكام

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 9.1 كىلومېتر كېلىدۇ. 124 ئائىلە، 440 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 1660 مو. مەنىسى: «چاسىسى كام». كەنتتىكى يول «T» شەكلىدە بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

تۈگمەنباش

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 7 كىلومېتر كېلىدۇ. 48 ئائىلە، 172 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 771 مو. بۇ كەنتنىڭ قېشىغا تۈگمەن ياسالغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

زىخلىق

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 10 كىلومېتر كېلىدۇ. 48 ئائىلە، 161 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 779 مو. كەنت دائىرىسىدە 400 مو كېلىدىغان تەبىئىي توغراقلىق بار. بۇ جايدا زىخ كۆپ ئۆسىدىغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

توغراتازغۇن كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: توغراتازغۇن

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 12.5 كىلومېتر كېلىدۇ. يەر تۈزۈلۈشى شىمالغا قاراپ پەسىيىپ بارىدۇ. قارىمىقىدا ئۈچ كەنت بار 273 ئائىلە، 1065 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 5699 مو، ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، مايلىقدان. قوشۇمچە چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. تۆت ئورۇندا چارۋىچىلىق نۇقتىسى بار بولۇپ، كۆلىمى 2500 مو كېلىدۇ. ئاساسلىقى قوي باقىدۇ. قوشۇمچە كالا، ئات، ئېشەك، تۆگە قاتارلىقلار بار. 55 تېپىلغۇ تراكتورىدىن بىرى بار. تۇرۇشلۇق ئورنىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان. 1958-يىلى 16-دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. 1978-يىلى «توغراتازغۇن دادۇي» بولغان. 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

توغراتازغۇن

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 12.5 كىلومېتر كېلىدۇ. 119 ئائىلە، 474 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 2151 مو. سانجۇ دەريا‌سى بۇ كەنتنىڭ توغرىسىدىن ئۆتىدىغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

ئۆرۈكلۈكلەڭگەر

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 13 كىلومېتر كېلىدۇ. يەر تۈزۈلۈشى تۈزلەڭ. 85 ئائىلە، 329 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 1888 مو. بۇرۇندا سېلىم ئاخۇن دېگەن كىشى ئائىلىسى بىلەن كۆچۈپ كېلىپ، بۇ يەردە كۆل كولاپ ئۆرۈك سالغان ئىكەن. كېيىن ئېچىلىپ كەنت بولغان. كارۋانلار كۆپۈنچە بۇ يەردە قونۇپ ئۆتكەن. شۇ سەۋەبتىن شۇنداق ئاتالغان.

كەتمامك

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 14 كىلومېتر كېلىدۇ. تۈزلەڭ تاشلىق يەر. 69 ئائىلە، 262 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 1660 مو. مەنىسى: «دۆڭچەكلىك». بۇ جايدا كەتمە (تۈز جايدىكى زومچاق-زومچاق دۆڭچەكلەر) كۆپ بولغىنى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

قۇمئېغىل كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: قۇمئېغىل

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 11 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان. قاراىمە-قىدا ئىككى كەنت بار. 126 ئائىلە، 550 نوپۇسى بار. بۇنىڭ ئىچىدە قىرغىز 34 نەپەر. دېھقان-چىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 1815 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆمەقوناق، مايلىقدان. قوشۇمچە چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. سەككىز ئورۇندا چارۋىچىلىق نۇقتىسى بار بولۇپ، كۆلىمى تەخمىنەن 7000 مو دىن ئارتۇق. تۇرۇشلۇق ئورنىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان. 1958-يىلى 17-دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان، 1978-يىلى «تاشئېغىرنى دادۇي» دەپ ئاتالغان. 1982-يىلى «قۇمئېغىل دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان (1984-يىلى ئۈنىڭ بىر قىسمى بۆلۈنۈپ چىقىپ ئاراساي دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان). 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

قۇمئېغىل

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 11 كىلومېتر كېلىدۇ. يەر شەكلى تۈزلەڭ-ئىرەك. 38 ئائىلە، 166 نوپۇسى بار، بۇنىڭ ئىچىدە قىرغىز 13 نەپەر. تېرىلغۇ يېرى 515 مو. يېرىم دېھقان-چىلىق، يېرىم چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. بۇ يەردىكى قۇمنىڭ تۈۋىگە ئېغىل سېلىنغان بولۇپ، كېيىن ئېچىلىپ كەنت پەيدا بولغان. شۇ سەۋەبتىن شۇنداق ئاتالغان.

سەنەمچاقا

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 11.1 كىلومېتر كېلىدۇ. 91 ئائىلە، 397 نوپۇسى بار، بۇنىڭ ئىچىدە قىرغىز 21 نەپەر. تېرىلغۇ يېرى 1300 مو. سەنەم ئىسمىلىك بىر كىشى بۇ جايغا ئەڭ بۇرۇن كېلىپ ئولتۇراقلىشىپ، كېيىن ئۇنىڭ ئەۋلادى كۆپىيىپ كەنت پەيدا بولغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

تۇرۇشلۇق ئورنى: ئاراسای

ئاراسای كەنت كومىتېتى

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 11.1 كىلومېتر كېلىدۇ. يەر تۈزۈلۈشى تۈزلەڭ. 169 ئائىلە، 769 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 2078 مو، ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي كۆممىقوناق، مايلىقدان. قوشۇمچە چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. 15 ئورۇندا يايلىقى بار. 55 تېپلىق تراكتوردىن بىرى بار. تۇرۇشلۇق ئورنىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان. 1984 ـ يىلى قۇمئېغىل دادۇيدىن بۆلۈنۈپ چىقىپ «ئاراسای دادۇي» بولۇپ قۇرۇلغان. 1985 ـ يىلىنىڭ بېشىدا ئاراسای كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

ئاراسای

ئومۇمىي ئەھۋالى كەنت كومىتېتىنىڭكىگە ئوخشايدۇ. بۇ كەنت تاشلىق ساينىڭ ئوتتۇرىسىغا جايلاشقانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

تۇرۇشلۇق ئورنى: قۇمباغ

قۇمباغ كەنت كومىتېتى

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 13.5 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغ جىلغىسىغا جايلاشقان. قارىمىقىدا تۆت كەنت بار. 168 ئائىلە، 662 نوپۇسى بار، بۇنىڭ ئىچىدە قىرغىز ئىككى. تېرىلغۇ يېرى 1355 مو. يېرىم دېھقانچىلىق، يېرىم چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، مايلىقدان. 11 ئورۇندا يايلىقى بار. تۇرۇشلۇق ئورنىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان. 1984 ـ يىلى باش پوسكا دادۇيدىن بۆلۈنۈپ چىقىپ، قۇمباغ دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. 1985 ـ يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

قۇمباغ

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 13.5 كىلومېتر كېلىدۇ. 22 ئائىلە، 97 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 185 مو. بۇ يەر قۇملۇققا جايلاشقان. بۇرۇندا مىسال موللا دېگەن كىشى بۇ يەرگە كېلىپ ئولتۇراقلىشىپ بىنەم ئېچىپ، يەرنىڭ ئەتراپىغا جىگدە سېلىپ باغ قىلغان بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

تامئېغىل

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 12.3 كىلومېتر كېلىدۇ. 69 ئائىلە، 239 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 478 مو. ئەڭ ئاۋۋال جورۇپ ئاخۇن دېگەن بىر كىشى بۇ يەردە مال بېقىپ، تام ئېتىپ ئېغىل سالغان بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

قوغاچلاق

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 14 كىلومېتر كېلىدۇ. 39 ئائىلە، 150 نوپۇسى بار، بۇنىڭ ئىچىدە قىرغىز ئىككى نەپەر. تېرىلغۇ يېرى 378 مو. ئەڭ دەسلەپتە موللا بۇزرۇك ئاتلىق بىر كىشى بۇ يەرگە كېلىپ بىنەم ئېچىپ، يەر ئاستىغا قوغاچ (سۇ ئۆتكۈزىدىغان نور) كۆمۈپ سۇ ئۆتكۈزۈپ يەر سۇغارغان. شۇ سەۋەبتىن شۇنداق ئاتالغان.

توغراقئېغىل

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 14 كىلومېتر كېلىدۇ. شورلۇق يەرلىرى كۆپ. 40

ئائىلە، 155 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 311 مو. ئىلگىرى بۇ يەردە بىر تۈپ چوڭ توغراق بولۇپ، ئۇنىڭ يېنىدا قوي ئېغىلى بولغان. شۇ سەۋەب بىلەن شۇنداق ئاتالغان.

جاڭگالباغ كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: جاڭگالباغ

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 14 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغ جىلغىسىغا جايلاشقان. قارىمىقىدا ئىككى كەنت بار. 123 ئائىلە، 431 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقىنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 1597 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، مايلىقدان. قوشۇمچە چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. يەتتە ئورۇندا چارۋىچىلىق نۇقتىسى بار. ئالاھىدە مەھسۇلاتى ئۆرۈك. تۇرۇشلۇق ئورنىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان. 1948 ـ يىلى ئاياغ پوسكا دادۇيدىن بۆلۈنۈپ چىقىپ «جاڭگالباغ دادۇي» بولۇپ قۇرۇلغان. 1985 ـ يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

جاڭگالباغ

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 14 كىلومېتر كېلىدۇ. 94 ئائىلە، 326 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 1088 مو. بۇ جاي ئىلگىرى جاڭگال بولۇپ، تەخمىنەن 250 يىلنىڭ ئالدىدا ئېچىلىپ كەنت بولغان. شۇ سەۋەبتىن، شۇنداق ئاتالغان.

چاكاندامىق

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىگە 15.3 كىلومېتر كېلىدۇ. 27 ئائىلە، 97 ئادەم بار. تېرىلغۇ يېرى 494 مو. بۇ يەردە چاكاندا كۆپ بولۇپ، 1974 ـ يىلدىن كېيىن ئېچىلىپ كەنت بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

قارادۆڭ دېھقانچىلىق مەيدان تۇرۇشلۇق ئورنى: قارادۆڭ

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 13.2 كىلومېتر كېلىدۇ. جىلغا ئېچىگە جايلاشقان. قارىمىقىدا ئىككى كەنت بار. 150 ئائىلە، 625 نوپۇسى بار، بۇنىڭ ئىچىدە قىرغىز 16 نەپەر. دېھقانچىلىقىنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 2370 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، مايلىقدان. قوشۇمچە چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. 11 ئورۇندا چارۋىچىلىق نۇقتىسى بار بولۇپ، كۆلىمى 4000 مودىن ئارتۇق، 5 مىڭدىن ئارتۇق قوي باققىلى بولىدۇ. ئاپتوموبىلدىن بىرى، چوڭ ـ كىچىك تراكتوردىن بىردىن بار. تۇرۇشلۇق ئورنىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان. 1964 ـ يىلى مەيدان قۇرۇلۇپ، «سانجۇ گۈڭشې 1 ـ دېھقانچىلىق مەيدانى» دەپ نام قويۇلغان. 1978 ـ يىلى «قارادۆڭ دېھقانچىلىق مەيدان»دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان، ھازىرغىچە شۇنداق ئاتىلىپ كېلىۋاتىدۇ. (يېزا باشقۇرغان دېھقانچىلىق مەيدان)

قارادۆڭ

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 13.2 كىلومېتر كېلىدۇ. 76 ئائىلە، 304 نوپۇسى بار، بۇنىڭ ئىچىدە 16 نەپەر قىرغىز بار. تېرىلغۇ يېرى 1273 مو. تۆت ئورۇندا چارۋىچىلىق نۇقتىسى بار بولۇپ، كۆلىمى 1000 مودىن ئارتۇق، مال سىغىمچانلىقى 1500 قويلۇق. 1964 ـ يىلى ئاھالە كۆچۈرۈپ كېلىنىپ دېھقانچىلىق مەيدان قۇرۇلغان. كەنت بولۇشتىن ئىلگىرى بۇ يەر بىر قارا دۆڭلۈك بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

خەلقئاۋات

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 13.2 كىلومېتر كېلىدۇ. 74 ئائىلە، 321 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 1097 مو. يەتتە ئورۇندا چارۋىچىلىق نۇقتىسى بار بولۇپ، كۆلىمى 3000 مودىن ئارتۇق، مال سغىمچانلىقى 4000 قويلۇق. ئىلگىرىدە بۇ يەر تاشلىق بولۇپ، 1955-يىلىدىن باشلاپ ھەرقايسى كەنتلەردىن ئادەم كېلىپ ئولتۇراقلىشىپ، بىنەم ئېچىپ يەر قىلىپ، بارا-بارا كەنت بولۇپ شەكىللەنگەچكە، شۇنداق ئاتالغان.

قىزىلچوققا دېھقانچىلىق مەيدان

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 12.5 كىلومېتر كېلىدۇ. يەرتۈزۈلۈشى ئېگىز-پەس. 88 ئائىلە، 452 نوپۇسى بار، بۇنىڭ ئىچىدە 15 نەپەر قىرغىز بار. دېھقانچىلىقىنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 1723 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، مايلىقدان. قوشۇمچە چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. ئىككى ئورۇندا چارۋىچىلىق نۇقتىسى بار بولۇپ، كۆلىمى تەخمىنەن 2000 مو كېلىدۇ، مال سغىمچانلىقى 2000 قويلۇق. 1985-يىلىنىڭ ئاخىرىدىكى قوتانىدىكى چارۋا سانى 1962 تۇياق. بۇ يەرنىڭ جەنۇبىي ياقىسىدا بىر قىزىل تاغ چوققىسى بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان. 1968-يىلى مەيدان قۇرۇلۇپ، «سانجۇ گۇڭشې 2-دېھقانچىلىق مەيدان» دەپ نام قويۇلغان. 1978-يىلى «قىزىلتاغ دېھقانچىلىق مەيدان» بولغان، 1982-يىلى «قىزىلچوققا دېھقانچىلىق مەيدان» دەپ تۈزىتىلگەن، ھازىرغىچە شۇنداق ئاتىلىپ كېلىۋاتىدۇ. (يېزا باشقۇرغان مەيدان)

ئەرەندەيارلىق دېھقانچىلىق مەيدان

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 12.3 كىلومېتر كېلىدۇ. يەر تۈزۈلۈشى سەل تۈزلەڭرەك. 33 ئائىلە، 104 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 475 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، مايلىقدان. قوشۇمچە چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. ئالاھىدە مەھسۇلاتى ياڭاق، ئۆرۈك. بۇ يەردە يار-جىلغىلار كۆپ بولۇپ، خوتەنلىك «ئەرەندە» ئىسىملىك ئادەم ئەڭ ئاۋۋال بۇ يارلىققا كېلىپ ئولتۇراقلاشقان بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان. 1978-يىلى «چاسكام دادۇي»دىن بۆلۈنۈپ چىقىپ، «سانجۇ گۇڭشې 3-دېھقانچىلىق مەيدان» بولۇپ قۇرۇلغان. شۇ يىلى نامى «ئەرەندى يارلىق دېھقانچىلىق مەيدان» دەپ ئۆزگەرتىلگەن. 1982-يىلى «ئەرەندەيارلىق دېھقانچىلىق مەيدان» دەپ تۈزىتىلگەن. (يېزا باشقۇرغان مەيدان)

كانچى دېھقانچىلىق مەيدان

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 4.2 كىلومېتر كېلىدۇ. يېرى تەكشى. 78 ئائىلە، 300 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 1252 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، مايلىقدان. قوشۇمچە چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. بىر ئورۇندا چارۋىچىلىق نۇقتىسى بار بولۇپ، كۆلىمى 300 مو كېلىدۇ. ئالاھىدە مەھسۇلاتى ياڭاق، ئۆرۈك. ئىككى داندىن ئايرىش ماشىنىسى بار. نامىنىڭ كېلىش مەنبەسى ئېنىق ئەمەس. 1978-يىلى باش پوسكا دادۇيدىن بۆلۈنۈپ چىقىپ «سانجۇ گۇڭشې 4-دېھقانچىلىق مەيدان» بولۇپ قۇرۇلغان. شۇ يىلى

نامی «کانچی دېهقانچىلىق مەيدان»غا ئۆزگەرتىلگەن. هازىرغىچە شۇنداق ئاتىلىپ كېلىۋاتىدۇ. (يېزا باشقۇرغان دېهقانچىلىق مەيدان)

بۇناق دېهقانچىلىق مەيدان

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي شىمالىغا 2 كىلومېتر كېلىدۇ. يەر تۈزۈلۈشى ئېگىز-پەس. 65 ئائىلە، 250 نوپۇسى بار. دېهقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 805 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، مايلىقدان. قوشۇمچە چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. ئۇچ ئورۇندا چارۋىچىلىق نۇقتىسى بار بولۇپ، كۆلىمى 900 مو كېلىدۇ. ئالاھىدە مەھسۇلاتى ئۆرۈك. مەنىسى ۋە ئۇنىڭ كېلىش مەنبەسى ئېنىق ئەمەس. 1982-يىلى جايتېرەك دادۇيىدىن ئايرىپ چىقىلىپ گۈكشې باشقۇرغان دېهقانچىلىق مەيدانى قىلىپ قۇرۇلۇپ، «بۇناق دېهقانچىلىق مەيدان» دەپ نام بېرىلگەن. هازىرغىچە شۇنداق ئاتىلىپ كېلىۋاتىدۇ. (يېزا باشقۇرغان دېهقانچىلىق مەيدان)

قومۇشلۇق (دېهقانچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 18.3 كىلومېتر كېلىدۇ. ئادەم ئولتۇرمايدۇ، تېرىلغۇ يېرى 121 مو. ئاساسىي مەھسۇلاتى بېدە. بىر بۇلاق بار بولۇپ، ئادەم ۋە چارۋىلار سۇ ئىچىدۇ. 1959-يىلى ئېچىلىپ، سىناق تەرىقىسىدە تېرىلغان. بۇ يەر ئويمان بولۇپ، قومۇش كۆپ ئۆسىدىغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان. ئايىغ پوسكا كەنت كومىتېتىگە قارايدۇ.

سۇئىچكۇ لەڭگەر (دېهقانچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 17 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان. ئىككى ئائىلە، سەككىز ئادەم بار. تېرىلغۇ يېرى 33 مو. بۇرۇندا بۇ جايدا بىر كۆل بولۇپ، يولدىن ئوتكەن يولۇچىلارنىڭ كۆپۈنچىسى بۇ يەردە توختاپ ئۆتىدىغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

ئۇلام (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىگە 19 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان، قىشلىق يايلاق. كۆلىمى 500 مو، مال سىغمىچانلىقى 500 قويلۇق. بۇ يەر بىر نەچچە چارۋىچىلىق نۇقتىلىرىنىڭ تۇتىشىدىغان يېردە بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان. قارادۆڭ دېهقانچىلىق مەيدانىدىن باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

تۇقايئېغىل (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا 16.5 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان، قىشلىق يايلاق. كۆلىمى 300 مو، مال سىغمىچانلىقى 300 قويلۇق. بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسىدىكى ئېغىللار تاغنىڭ ئايلانمىسىغا سېلىنغاچقا، شۇنداق ئاتالغان. باش ساۋا كەنت كومىتېتىدىن باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

ياۋلىق (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 14 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان. قىشلىق يايلاق. كۆلىمى 1000 مو، مال سىغمىچانلىقى 1000 قويلۇق. بۇ

چارۇپچىلىق نۇقتىسى ياۋا پىياز كۆپ ئۆسىدىغان چوققىدا بولغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق نام ئالغان. كەڭقىر قىرغىز مىللىي يېزىسىدىن باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

ئاچچىق (چارۇپچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 19 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغ جىلغىسىغا جايلاشقان، قىشلىق يايلاق. كۆلىمى 400 مو، مال سىغىمچانلىقى 600 قويلۇق. بۇ چارۇپچىلىق نۇقتىسى جايلاشقان جىلغىنىڭ ئىچىدىكى سۇ شورلۇق ھەم ئاچچىق بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان. قارادۆڭ دېھقانچىلىق مەيدانىدىن باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

ئاقتاش (چارۇپچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 19 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونىغا جايلاشقان. قىشلىق يايلاق. كۆلىمى 600 مو، مال سىغىمچانلىقى 600 قويلۇق. بۇ چارۇپچىلىق نۇقتىسى ئاق تاشلار كۆپ بولغان تاغنىڭ قاپتىلىدا بولغىنى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان. سانجۇ كەنت كومىتېتىدىن باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

ئۇزۇنقىر (چارۇپچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 20.5 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونىغا جايلاشقان، قىشلىق يايلاق. كۆلىمى 200 مو، مال سىغىمچانلىقى 200 قويلۇق. بۇ چارۇپچىلىق نۇقتىسى شەكلى ئۇزۇنچاق بىر قىردا بولغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان. كەڭقىر كەنت كومىتېتىدىن باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

قاراقۇز (چارۇپچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا 14 كىلومېتر كېلىدۇ. قىشلىق يايلاق. كۆلىمى 200 مو، مال سىغىمچانلىقى 200 قويلۇق. بۇ چارۇپچىلىق نۇقتىسى بىر تاغنىڭ قۇز تەرىپىدە بولغانلىقتىن، شۇنداق ئاتالغان. سانجۇ يېزىسىغا قارايدۇ.

ياياقئۆشكە (چارۇپچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا 26 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونىغا جايلاشقان. كۆلىمى 1000 مو، مال سىغىمچانلىقى 800 قويلۇق. بۇ چارۇپچىلىق نۇقتىسى ئۆشكە بېقىشقا قولايلىق بولغانى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان. خانىقا كەنت كومىتېتىدىن باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

قوشقاربېشى (چارۇپچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىگە 28.7 كىلومېتر كېلىدۇ. قىشلىق يايلاق. كۆلىمى 250 مو، مال سىغىمچانلىقى 400 قويلۇق. بۇ چارۇپچىلىق نۇقتىسى قوشقارنىڭ كالىسى شەكلىدىكى تاغ چوققىسىنىڭ باغرىغا جايلاشقانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان. باسقاق كەنت كومىتېتىدىن باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

ئاتلام (چارۇپچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 16 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونىغا جايلاشقان. قىشلىق يايلاق، كۆلىمى 600 مو، مال سىغىمچانلىقى 600 قويلۇق. بۇ چارۇپچىلىق نۇقتىسى

قىزىلئېغىل بىلەن كەڭقىر ئىككى تاغنىڭ ئوتتۇرىسىدىكى جىلغىدا بولۇپ، كەلگەن-كەتكەن كىشىلەر چوقۇم بۇ يەردىن ئۆتىدىغان بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان. سانجۇ كەنت كومىتېتىدىن باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

كاكچال (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 21 كىلومېتر كېلىدۇ، تاغلىق رايونغا جايلاشقان. يازلىق يايلاق، كۆلىمى 150 مو، مال سىغىمچانلىقى 150 قويلۇق. مەنىسى: «قۇرۇق چوقا». بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسىدا سۇ ئاز، ئوت-چۆپ شالاڭ بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان. باسقاق كەنت كومىتېتىدىن باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

بۇۋىقەمبەر (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 27 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان، قىشلىق يايلاق. كۆلىمى 4000 مودىن ئارتۇق، مال سىغىمچانلىقى 1000 قويلۇق. رېۋايەتتىن قارىغاندا بۇ يەرگە ئەڭ ئاۋۋال كېلىپ مال باققان كىشىنىڭ "بۇۋى قەمبەر" بولغاچقا، ئۇنىڭ نامى بىلەن شۇنداق ئاتالغان. ئىياغ پوسكا، جاڭگالباغ ئىككى كەنت كومىتېتى باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

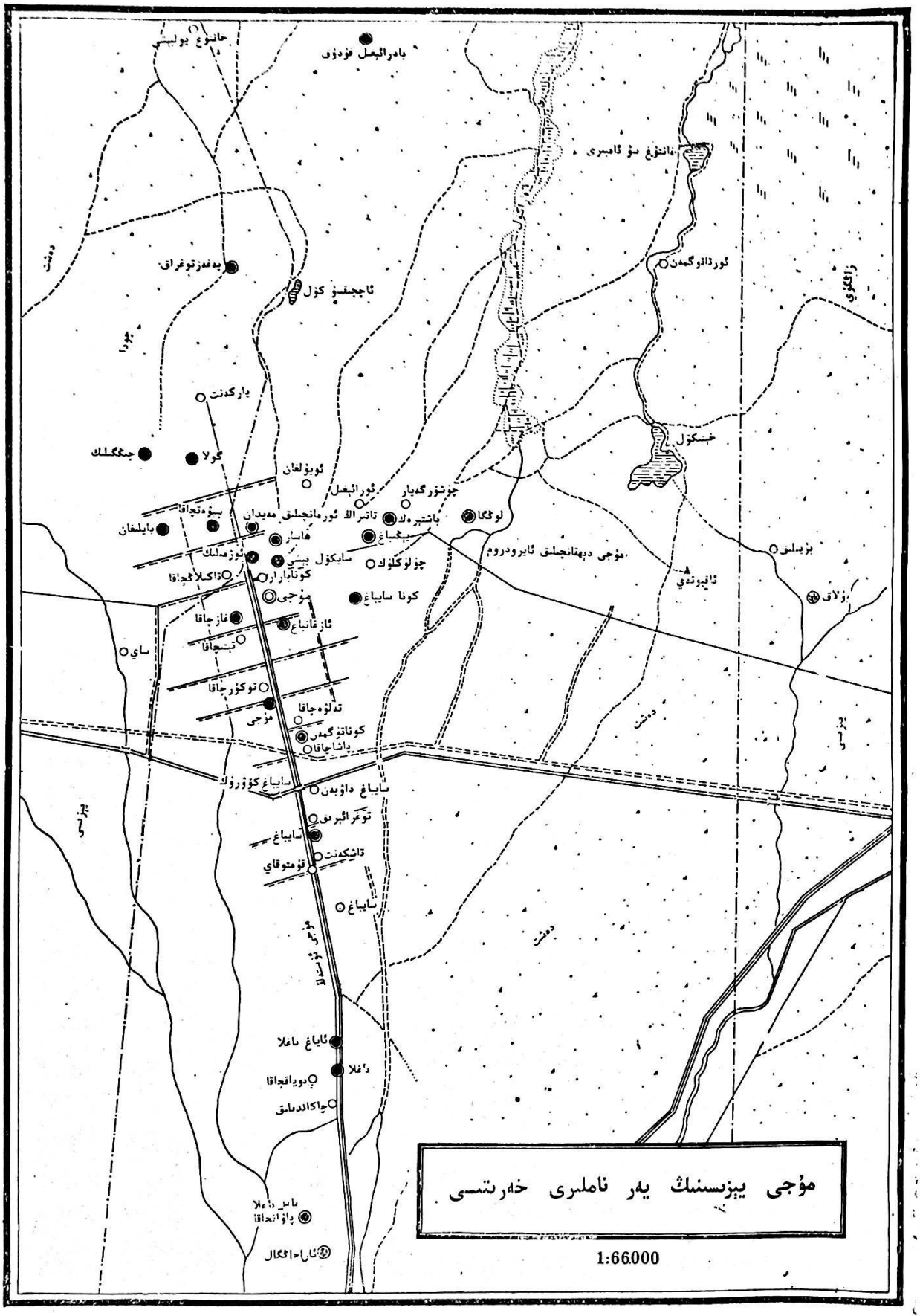
مۇجى يېزىسىنىڭ يەر ناملىرى خەرىتىسى
1:66000

مۇجى يېزىسىنىڭ ئومۇمىي ئەھۋالى

ناھىيىلىك ھۆكۈمەت تۇرۇشلۇق ئورۇننىڭ شەرقىگە 33.5 كىلومېتر كېلىدۇ. شەرقتە زاڭگۈي يېزىسى بىلەن، غەربتە چودا يېزىسى بىلەن، شىمالدا دۆلەت ئىگىلىكىدىكى چارۋىچىلىق مەيدانى بىلەن، جەنۇبتا سانجۇ يېزىسى بىلەن چېگرىلىنىدۇ. شەرقىدىن غەربىگىچە ئوتتۇرىچە كەڭلىكى 12 كىلومېتر، جەنۇبىدىن شىمالىغىچە ئوتتۇرىچە ئۇزۇنلۇقى 202 كىلومېتر كېلىدۇ. ئومۇمىي يەر مەيدانى 2406 كۋادرات مېتر كېلىدۇ. قارىمىقىدا 16 كەنت كومىتېتى، يېزا باشقۇرغان بىر مەيدان، 39 تەبىئىي كەنت بار. 3675 ئائىلە ئولتۇرۇشلۇق بولۇپ، نوپۇسى 13931، بۇنىڭ ئىچىدە ئۇيغۇرلار 13890، خەنزۇ 41 نەپەر. يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ تۇرۇشلۇق ئورنى ئازغانباغ كەنتىدە.

مۇجى ــ «شىنجاڭ تەزكىرىسى. تەسىس 4» دە «吉木 (مۇجى)» دەپ يېزىلغان. «قۇرىغار-دىكى جاي ناملىرى» دېگەن كىتابتا 木济 (مۇجى) دەپ يېزىلغان. ئۇنىڭ مەنىسى ھەقىقىدە ئىككى خىل گەپ بار. بىرى: خەلق ئارىسىدىكى رىۋايەتلەرگە قارىغاندا، تەخمىنەن 700 نەچچە يىللار ئىلگىرى بۇ يەرلەردە ئاھالە شالاڭ بولۇپ، سىرتتىن كەلگەن دىن تارقاتقۇچىلار بۇ يەردىن ئۆتكەندە، يەرلىك كىشىلەر ئۇلارنىڭ يۇدۇۋالغان خۇرجۇنىغا ھەيران قېلىپ، ھەممىسى مۇجۇپ بېقىپ، "مۇجى، مۇجى" دېيىشىپتىكەن، مۇجى دېگەن سۆز شۇنىڭدىن قالغان، مەنىسى ــ «مۇجۇش»؛ ئىككىنچىسى: مۇجى دېگەن سۆز ئەرەبچە «موج» (مەۋج) دېگەن سۆزنىڭ ئاھاڭ ئۆزگىرىشىدىن ھاسىل بولغان بولۇپ، مەنىسى «دولقۇن»، ئۇنىڭ ئىستىمال مەنىسى «ئاۋاتلاشماق». «قۇرىغارنىڭ بىر تىللىق تەپسىلاتى»دا: «مۇجى. مۇسۇلمانچە تىل بولۇپ، "ياقا يۈرت"، "ئايرىلىپ تۇرىدىغان چەت-خىلۋەت جاي" دېگەن مەنىدە»، دەپ ئىزاھات بېرىلگەن.

بۇ جاي ئازادلىقتىن ئىلگىرى «مۇجى رايون» دەپ ئاتالغان، 1950 ــ يىلى «گۇما ناھىيە 5 ــ رايون» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتىلىپ، قارىمىقىدا غازچاقا، چودا، باغلا، يېڭىباغ، گۇلادىن ئىبارەت بەش يېزا تەسىس قىلىنغان. 1955 ــ يىلى 32 باشلانغۇچ كوپېراتىپ تەسىس قىلىنغان. 1956 ــ يىلى 26 ئالىي كوپېراتىپقا ئۆزگەرتىپ تەسىس قىلىنغان. 1958 ــ يىلى «بايى خەلق گۇڭشېسى» بولۇپ قۇرۇلۇپ، ئۇنىڭ قارىمىقىدا 24 دادۇي بولغان. 1969 ــ يىلى «بايى خەلق گۇڭشېسى ئىنقىلابىي كومىتېتى» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان. 1978 ــ يىلى مۇجى خەلق گۇڭشېسى دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان. 1984 ــ يىلى 10 ــ ئايدا مۇجى يېزىسى تەسىس قىلىنغان.

بۇ يېزا ئىچكى قۇرۇقلۇقنىڭ مەركىزىگە جايلاشقان بولۇپ، يەر تۈزۈلۈشى تۈزلەڭ، جەنۇبتىن شىمالغا پەسىيىپ بارىدۇ، ئوچ تەرىپىنى قۇملۇق ئوراپ تۇرىدۇ. ئوتتۇرا، جەنۇب قىسىملىرى

سۇغۇرۇلىدىغان رايون ھېسابلىنىدۇ. ئارىلىقىدا ئازراق سازلىق شورلۇق بار بولۇپ، شال تېرىغىلى بولىدۇ. ھاۋا كىلىماتى قۇرۇقلۇق خاراكتېرىدىكى كىلىماتقا كىرىدۇ. ئوتتۇرىچە تېمپېراتۇرىسى 11.6°C، ئەڭ ئىسسىق بولغاندا (7-ئايدا) ئوتتۇرىچە تېمپېراتۇرا 24.9°C، ئەڭ تۆۋەن بولغاندا (1-ئايدا) ئوتتۇرىچە تېمپېراتۇرا 6.6°C-بولىدۇ. قىراۋسىز مەزگىلى 210 كۈن. يىللىق ئوتتۇرىچە ھۆل-يېغىن مىقدارى 51 مىللىمېتر. ھاۋا كىلىماتىدىكى ئاساسلىق تەبىئىي ئاپەتلەر قۇرغاقچىلىق، بوران ۋە ئۇششۇك.

قومۇشلۇقتىكى بېلىقچىل.

مۇجى ئۆستەڭنىڭ ئۇزۇنلۇقى 21.5 كىلومېتر، كەڭلىكى 7 مېتر، ئەڭ چوڭ سۇ ئۆتۈش مىقدارى سېكونتىغا 7.5 كۇب مېتر بولۇپ، سانجۇ يېزىسى تەۋەسىدىكى چاسكام زاكۇدىن سانجۇ دەرياسىنىڭ سۈيى بۆلۈپ كېلىنىپ، يېزا دائىرىسىدىكى 182 تاناپ ھەر خىل ئېرىق-ئۆستەڭلەرگە تۇتاشتۇرۇلغان، بۇلارنىڭ ئومۇمىي ئۇزۇنلۇقى 145.6 كىلومېتر بولۇپ، بۇنىڭ ئىچىدە تاش ياتقۇزۇپ ياسالغىنى 80.5 كىلومېتر. قۇرۇلغان زاكۇ، كۆۋرۈك، سۇڭگۈچ ۋە شاقراتما قاتارلىق يارداەمچى ئىنشائاتلار 1649. سۇغۇرۇش كۆلىمى 100 مىڭ مو. ماشىنىلىق قۇدۇق بىلەن سۇغۇرۇش قوشۇمچە قىلىنىدۇ.

يېزا بويىچە تېرىم يەر كۆلىمى 49081 مو بولۇپ، تېرىلغۇ كۆلىمى 43358 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقونا ق. ئىقتىسادىي زىرائەتلەردىن پۇرچاق تۇرلىرى ھەمدە پاختا، مايلىقدان، قوغۇن-تاۋۇز، مېۋە، بېدە قاتارلىقلار بار. 1958-يىلى ئىشلەپچىقىرىلغان ئاشلىق 9 مىليون 470 مىڭ جىڭ، چوڭ-كىچىك چارۋىلارنىڭ قوتاندىكى سانى 19 مىڭ تۇياق، پاختا 1919 دەن،

مايلىقدان 160 مىك جىك، بېقىلغان پىلە 710 قوتا بولۇپ، مەھسۇلاتى 37 مىك جىك بولدى. بۇ يېزىنىك پىلە بېقىش، كېيىم تىكىش، ياغاچ سايمانلارنى ياساش، بورا توقۇش ۋە ئائىلە قوشۇمچە كەسپى قاتارلىق كۆپخىل ئىگىلىكى تەرەققىي قىلغان. 1985-يىلى پۈتۈن ئېزىنىك يېزا ئىگىلىك ئومۇمىي مەھسۇلات قىممىتى 3 مىليون 110 مىك يۈەن، يېزا-بازار كارخانىلىرىنىك ئومۇمىي مەھسۇلات قىممىتى 1 مىليون 166 مىك يۈەن بولۇپ، كىشى بېشىغا توغرا كەلگەن ئاشلىق 679 جىك، كىشى بېشىغا توغرا كەلگەن كىرىم 161.68 يۈەن بولدى.

ئورمانچىلىقتا: ئاساسلىقى سۈنئىي ئورمان يېتىشتۇرۇلىدۇ، تېرەك، سۆگەت، جىگدە، ئۆرۈك، شاپتۇل ھەمدە ئاز مىقداردا ياڭاق دەرەخلىرى بار. 1885-يىلى يېزا بويىچە بەرپا قىلىنغان ئورمان 4589 مو، كۆچەتلىك 34 مو، تارقاق ئورمان 426 مىك تۈپ.

دائىرىسى ئىچىدە قومۇش كۆپ چىقىدۇ. چۇچۇكبۇيا، بۆرىسامسىقى قاتارلىق تىببىي دورا ئۆسۈملۈكلىرى بار. ياۋايى ھايۋانالاردىن ياۋا چوشقا، داۋغان، تۈلكە، ياۋا ئۆدەكلەر بار.

يېزا باشقۇرغان كارخانىلاردىن تراكتور پونكتى، ئاساسىي قۇرۇلۇش ئەترىتى، ئاشلىق ۋە ياغ پىششىقلاپ ئىشلەش زاۋۇتى، گىلەم كارخانىسى، بورا كارخانىسى ۋە كىچىك تىپىتىكى ئېلېكتر ئىستانسىسى قاتارلىقلار بار. بەش ئاپتوموبىل، 31 چوك، ئوتتۇرا تىپلىق تراكتور، 16 قول تراكتورى، 86 سەييوجى، ئۇن تارتىش، ياغ تارتىش ماشىنىلىرى بار بولۇپ، بۇ ماشىنىلارنىك ئومۇمىي ئات كۈچى 3387.

ھازىر بىر ئوتتۇرا مەكتەپ، 13 باشلانغۇچ مەكتەپ بار بولۇپ، مەكتەپتىكى ئوقۇغۇچى سانى 2155 نەپەر (ئوتتۇرا مەكتەپ ئوقۇغۇچىسى 636 نەپەر)، ئوقۇش يېشىدىكى بالىلارنىك مەكتەپكە كىرىش نىسبىتى 96.6% گە يەتكەن، 157 ئوقۇتقۇچى بار (ئوتتۇرا مەكتەپ ئوقۇغۇچىسى 46 نەپەر). كىنوخانا، رادىئو ئۇزىلى، مەدەنىيەت پونكتى، كۈتۈپخانا قاتارلىق مەدەنىيەت ئەسلەھەلىرى قۇرۇلغان. بىر دوختۇرخانا بار بولۇپ، خىزمەتچى ۋە تىببىي خادىملىرى 24 نەپەر، كېسەل كارىۋىتى 58، كەنت كومىتېتلىرىدا 30 نەپەر ساقلىقنى ساقلاش خادىمى بار.

چاكۇ-قاغىلىق تاشيولى بۇ يېزىنى توغرىسىغا كېسىپ ئۆتىدۇ، ئۇنىك يېزا دائىرىسىدىكى ئۇزۇنلۇقى 2 كىلومېتر. مۇجى سايباغ كۆۋرۈكىدە يېزىنىك شېغىل تاشيولى بىلەن كېسىشىدىغان بولۇپ، پۈتۈن يېزىدىكى كەنتلەر ئارا ياسالغان ئاددىي تاشيوللارغا تۇتىشىدۇ.

ئۆلچەملىك نامىلرى

مۇجى يېزىسى

(«مۇجى يېزىسىنىڭ ئومۇمىي ئەھۋالى»غا قارالسۇن)

ئازغانباغ كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: ئازغانباغ

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 0.7 كىلومېتر كېلىدۇ. تۇزلەك ۋادىسىغا جايلاشقان، قارىمىقىدا ئىككى كەنت بار. 208 ئائىلە، 830 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 1000 مو، ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆمىمقوناق، پاختا، مايلىقدان. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق ۋە پىلىچىلىك بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. 55 تېپلىق تراكتوردىن بىرى بار. ئازغانباغ كەنتىدە بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان. 1885-يىلى 10-دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. 1978-يىلى «ئازغانباغ دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان. 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

ئازغانباغ

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 0.7 كىلومېتر كېلىدۇ. 105 ئائىلە، 430 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 500 مو. ئازغان كۆپ بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

پاشاچاقا

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 0.6 كىلومېتر كېلىدۇ. 103 ئائىلە، 400 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 500 مو. بۇ جايدا پاشا كۆپ بولغاچقا كەنت ئاھالىسىگە «پاشا» لەقىمى سىڭىپ، كېيىن كەنتكە نام بولۇپ قالغان.

لوڭگا كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: ھەجەرخانلەڭگەر

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىگە 5 كىلومېتر كېلىدۇ. تۇزلەك ۋادىغا جايلاشقان، قارىمىقىدا ئىككى كەنت بار. 366 ئائىلە، 1522 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 5398 مو، ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆمىمقوناق، پاختا، مايلىقدان. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق ۋە پىلىچىلىك بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. ئىككى تراكتور بار. بىر باشلانغۇچ مەكتەپ بار. لوڭگا كەنتىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان.

1958-يىلى 3-، 4-دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان، 1970-يىلى قوشۇلۇپ بىر دادۇي بولغان. 1978-يىلى «لوڭگا دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان. 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

ھەجەرخانلەڭگەر

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىگە 5 كىلومېتر كېلىدۇ. 184 ئائىلە، 711 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى

2298 مو. خوتەنگە باردىغان چوڭ يول بۇ يەردىن ئۆتىدىغان بولۇپ، تارىختا ھۆكۈمەتتىن بۇ جايغا لەڭگەر سالغان، ھەجەرخان ئىسملىك بىركىشى بۇ لەڭگەرنى باشقۇرغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

لوڭگا

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىگە 6 كىلومېتر كېلىدۇ. 182 ئائىلە، 811 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 3120 مو. ئېيتىشلارغا قارىغاندا تەخمىنەن 1230 ـ يىلى ئەتراپىدا ياركەندلىك بىر مۇنچە مۇسۇلمانلار خوتەنگە بارماقچى بولۇپ بۇ يەرگە كەلگەندە تاھارەت ئېلىپ ئىبادەت قىلغان. بۇنى كۆرگەن يەرلىك كىشىلەر ئۇلارنى ئۇلۇغ كىشىلەر دەپ قاراپ، ئاسانلىق ۋە باياشاتلىقنى تىلەپ، ئۇ مۇسۇلمانلار تاھارەت ئالغاندا ئىشلەتكەن لۆڭگىسىنى مازارغا ئېسىپ قويغان ئىكەن. بۇ نام شۇنىڭدىن قالغان.

يېڭىباغ كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: يېڭىباغ

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 2.7 كىلومېتر كېلىدۇ. تۇزلىك ۋادىسىغا جايلاشقان. قارىمىقىدا ئۈچ كەنت بار. 178 ئائىلە، 446 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 1638 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، پاختا، مايلىقدان. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق ۋە پىلىچىلىك بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. 55 تېپلىق تراكتورىدىن بىرى بار، بىر باشلانغۇچ مەكتەپ بار. تۇرۇشلۇق ئورنى يېڭىباغنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان.

1958 ـ يىلى 2 ـ دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان، 1971 ـ يىلى 2 ـ، 3 ـ، 4 ـ ئۈچ دادۇيگە بۆلۈنۈپ كەتكەن، بۇ يەر يەنىلا 2 ـ دادۇي بولۇپ قېلىۋەرگەن. 1978 ـ يىلى «يېڭىباغ دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان. 1985 ـ يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

يېڭىباغ

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 2.7 كىلومېتر كېلىدۇ. 48 ئائىلە، 163 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 391 مو. تەخمىنەن 320 يىلنىڭ ئالدىدا ئاقسۇلۇق بەش ئائىلىلىك كىشى بۇ يەرگە كېلىپ ئولتۇرۇپ، بىنەم ئېچىپ باغ قىلغان. شۇ سەۋەبتىن، شۇنداق ئاتالغان.

چۇشۇرگەيار

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 3.8 كىلومېتر كېلىدۇ، 81 ئائىلە، 313 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 806 مو. 60 ـ يىللاردا بۇ يەردىن سۇ چۈشۈرۈۋېتىلىدىغان ئېرىق كولىنىپ، كېيىن كەنت ھاسىل بولغان. شۇنىڭ بىلەن ئاشۇنداق نام قالغان.

ئۇرائېغىل

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 3 كىلومېتر كېلىدۇ، 49 ئائىلە، 189 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 441 مو. بۇ كەنتنىڭ ئىچىدە چوڭ ھەم چوڭقۇر بىر يار بولۇپ، كەنت ئاھالىلىرى يارنىڭ ئىچىگە مال ئېغىلى ئەتكەنلىكى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

كونا سايباغ كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: دېڭگانچاقا

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 1.9 كىلومېتر كېلىدۇ. تۇزلىك ۋادىسىغا جايلاشقان.

قارىمىقىدا تۆت كەنت بار. 132 ئائىلە، 532 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 2100 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆمىقوناق، پاختا، مايلىقدان. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق ۋە پىلىچىلىك بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. 28 تېپلىق تراكتوردىن بىرى بار. كونا سايباغ كەنتىنىڭ نامىنى قوللانغان. ئەسلىدە مۇجى گۇڭشې 2-دادۇيگە تەۋە بولۇپ، 1971-يىلى بۆلۈنۈپ چىقىپ 3-دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان، 1978-يىلى «كونا سايباغ دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان. 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

دىڭگانچاقا

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 1.9 كىلومېتر كېلىدۇ. 33 ئائىلە، 156 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 630 مو. بۇرۇندا بۇ يەرلىك بىر باي كىشى ئۆزىنى چوڭ تۇتقىدىغان بولغاچقا «دىڭگان» لەقىمى سىڭىپ، كېيىن كەنتكە نام بولۇپ قالغان.

مايماقچاقا

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 1.7 كىلومېتر كېلىدۇ. 48 ئائىلە، 180 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 630 مو. بۇ كەنتلىك بىر ئادەمنىڭ يول ماڭسا تاپىنى مايماق چۈشكەچكە، كىشىلەر ئۇنىڭغا «مايماق» لەقىمى قويۇپ، كېيىن كەنتكە نام بولۇپ قالغان.

چۇلۇكلۇك

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىگە 2.5 كىلومېتر كېلىدۇ. 33 ئائىلە، 78 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 420 مو. بۇرۇندا بۇ كەنتلىك بىر كىشى كالىنىڭ بۇرنىغا ئۆتكۈزىدىغان چۇلۇك ياساشقا ئۇستا بولغاچقا، «چۇلۇك» لەقىمى سىڭىپ قېلىپ، كېيىن كەنتكە نام بولۇپ قالغان.

كونا سايباغ

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىگە 1.7 كىلومېتر كېلىدۇ. 28 ئائىلە، 118 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ-يېرى 420 مو. ئەسلىدە بۇ يەرلەر سايلىق بولۇپ، كېيىن كەنت بولغان، ئۇنىڭ باشقا كەنتلەرگە قارىغاندا تارىخى ئۇزۇنراق بولغانلىقى سەۋەبىدىن شۇنداق ئاتالغان.

باشتېرەك كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: باشتېرەك

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 3.3 كىلومېتر كېلىدۇ. تۇزلەڭلىككە جايلاشقان. 167 ئائىلە، 631 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 2949 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆمىقوناق، پاختا، مايلىقدان. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق ۋە پىلىچىلىك بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. 28 تېپلىق تراكتوردىن بىرى بار. باشتېرەك كەنتىدە بولغاچقا شۇنداق ئاتالغان.

1971-يىلى 2-دادۇيدىن بۆلۈنۈپ چىقىپ، 4-دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. كېيىن يەنە 2-دادۇيگە قوشۇۋېتىلگەن. 1978-يىلىنىڭ بېشىدا بۆلۈنۈپ چىقىپ 4-دادۇينى ئەسلىگە كەلتۈرگەن. 1982-يىلى «باشتېرەك دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان. 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

باشتېرەك

ئومۇمىي ئەھۋالى كەنت كومىتېتىنىڭكىگە ئوخشايدۇ. بۇروندا بۇ يەردە بىر يار بولۇپ، ئۇنىڭ لېۋىدە قاتار كەتكەن تېرەكلەر بولغاچقا، «ياربېشى تېرەك» دەپ ئاتىلىپ، كېيىنچە «باشتېرەك» كە ئۆزگىرىپ، كەنت نامى بولۇپ قالغان.

تۇرۇشلۇق ئورنى: كونابازار

ئۇزمىلىك كەنت كومىتېتى

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شىمالىغا 0.9 كىلومېتر كېلىدۇ. تۇزلەڭلىككە جايلاشقان. قارىمىقىدا ئىككى كەنت بار. 158 ئائىلە، 663 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 2900 مو، ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، پاختا، مايلىقدان. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق ۋە پىلىچىلىك بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. ئاپتوموبىل، 55 تېپلىق تراكتوردىن بىردىن بار. ئۇزمىلىك كەنتىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان، 1958-يىلى 10-دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان، 1971-يىلى 9-دادۇي دەپ ئۆزگەرتىلگەن، 1978-يىلى «ئۇزمىلىك دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان، 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

كونابازار

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شىمالىغا 0.9 كىلومېتر كېلىدۇ. 130 ئائىلە، 554 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 2073 مو. 1958-يىلدا بۇ يەر بىر بازار بولۇپ، كېيىن بازارنى باشقا جايغا يۆتكىۋەتكەن. شۇ سەۋەبتىن شۇنداق ئاتالغان.

ئۇزمىلىك

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شىمالىغا 1.3 كىلومېتر كېلىدۇ. 28 ئائىلە، 109 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 827 مو. بۇ كەنتتە ئۇزمە كۆپ بولغانلىقتىن، شۇنداق ئاتالغان.

تۇرۇشلۇق ئورنى: غازچاقا

غازچاقا كەنت كومىتېتى

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي شىمالىغا 0.9 كىلومېتر كېلىدۇ. تۇزلەڭلىككە جايلاشقان. قارىمىقىدا ئۇچ كەنت بار. 310 ئائىلە، 1106 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ، تېرىلغۇ يېرى 1932 مو، ئاساسلىق مەھسۇلاتى بوغداي، كۆممىقوناق، پاختا، مايلىقدان. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق ۋە پىلىچىلىك بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. ئاپتوموبىلدىن بىرى، چوڭ-كىچىك تراكتوردىن بەشى بار. تۇرۇشلۇق ئورنىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان. 1958-يىلى 4-دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. 1971-يىلى 8-دادۇي دەپ ئۆزگەرتىلگەن. 1978-يىلى «غازچاقا دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان. 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

غازچاقا

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي شىمالىغا 0.9 كىلومېتر كېلىدۇ. 163 ئائىلە، 598 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 975 مو. بۇ يەردە كەنت پەيدا بولغان دەسلەپكى ۋاقىتلاردا ھەممە ئائىلە غاز بېقىشقا ھېرىس بولغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

تاغاقچاقا

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىگە 1.2 كىلومېتر كېلىدۇ، 74 ئائىلە، 270 نوپۇسى بار. تېرىلـ

غۇ يېرى 436 مو. رىئوايەت قىلىنىشىچە 100 يىلىنىڭ ئالدىدا بۇ يەردە كېرىم ئاخۇن دېگەن بىر كىشى باشقىلاردىن نەرسە ئۆتنە ئالسا قايتۇرۇپ بەرمەيدىغان ھەتتا قەتئىي تېنىۋالمىغان بولۇپ، تاغاق سۆزىكتەك قاتتىق كىشى بولغاچقا «تاغاق» دەپ لەقەم سىڭىپ قېلىپ، كېيىنچە كەنتكە نام بولۇپ قالغان.

تېتىچاقا

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 1.2 كىلومېتر كېلىدۇ. 73 ئائىلە، 238 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 521 مو. مەنىسى: «تېتىش». ئېيتىلىشچە بۇ يەرلىكىنىڭ بوۋىلىرى تاماقىغا تۇزنى كۆپ سالمىغان بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

مۇجى كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: مۇجى

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا 2.4 كىلومېتر كېلىدۇ. تۇزلەكلىككە جايلاشقان، قارىمىقىدا ئىككى كەنت بار. 197 ئائىلە، 740 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 1492 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، پاختا، مايلىقدان. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق ۋە پىلىچىلىك بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. 55 تېپلىق تراكتوردىن بىرى بار. تۇرۇشلۇق ئورنىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان.

1958 ـ يىلى 13 ـ دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. 1976 ـ يىلى 12 ـ دادۇي دەپ ئۆزگەرتىلگەن. 1978 ـ يىلى «مۇجى دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان. 1985 ـ يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

مۇجى

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا 2.4 كىلومېتر كېلىدۇ. 142 ئائىلە، 536 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 1072 مو. مەنىسى «مۇجۇش». تەخمىنەن بۇندىن 700 يىللار ئىلگىرى دىنىي ئۇرۇشلار مەزگىلىدە ئىسلام بىرلەشمە ئارمىيىسى بۇ يەردىن ئۆتۈۋېتىپ دەم ئېلىشقا توختىغاندا، يەرلىك كىشىلەرنىڭ ئۇلارنىڭ خۇرجۇنلىرىنى مۇجۇپ باققانلىقىنى كۆرۈپ ــ «مۇجى» دەپتىكەن. يەرلىك كىشىلەر بۇنى مۇقەددەس سۆز بىلىپ، كەنتكە نام قىلىۋالغان ئىكەن.

توكۇرچاقا

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا 2.1 كىلومېتر كېلىدۇ. 55 ئائىلە، 204 نوپۇسى بار، تېرىلغۇ يېرى 420 مو. ئەڭ ئاۋۋال بۇ يەرگە كېلىپ ئولتۇراقلاشقان بىر كىشىنىڭ پۇتى ناكا بولغىنى ئۈچۈن، «توكۇر» لەقىمى قويۇلۇپ، كېيىن كەنتكە نام بولۇپ قالغان.

كوناتۇگمەن كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: كوناتۇگمەن

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا 3.4 كىلومېتر كېلىدۇ، تۇزلەكلىككە جايلاشقان. قارىمىقىدا ئۈچ كەنت بار. 147 ئائىلە، 648 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ، تېرىلغۇ يېرى 885 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، پاختا، مايلىقدان. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق ۋە پىلىچىلىك بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. 28 تېپلىق تراكتوردىن بىرى بار. بىر باشلانغۇچ مەكتەپ بار. تۇرۇشلۇق ئورنىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان.

1958 ـ يىلى 14 ـ داۋلۇق بولۇپ قۇرۇلغان، 1971 ـ يىلى 5 ـ داۋلۇق دەپ ئۆزگەرتىلگەن. 1974 ـ يىلى 14 ـ داۋلۇيگە ئۆزگەرتىلگەن. 1978 ـ يىلى «كوناتۆگمەن داۋلۇق» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان. 1985 ـ يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

كوناتۆگمەن

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا 3.4 كىلومېتر كېلىدۇ. 50 ئائىلە، 192 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 229 مو. ئالاھىدە مەھسۇلاتى ئۈزۈم. ناھايىتى ئۈزۈن زامانلار ئىلگىرى بۇ يەردە بىر تاش خارابە سۇ تۆگمىنى بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

تەلۈەچاقا

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا 3 كىلومېتر كېلىدۇ. 54 ئائىلە، 269 نوپۇسى بار، تېرىلغۇ يېرى 429 مو. ئالاھىدە مەھسۇلاتى ئۈزۈم. ئەڭ بۇرۇن بۇ يەرگە كېلىپ ئولتۇراقلاشقان خۇدابەردى ئاخۇن دېگەن كىشى ئىش قىلسا تەلۈلىك قىلىدىغان بولغاچقا، «تەلۈە» دېگەن لەقەم قويۇلۇپ، كېيىنچە كەنتكە نام بولۇپ قالغان.

پاشاچاقا

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا 3.7 كىلومېتر كېلىدۇ. 43 ئائىلە، 187 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 227 مو، ئالاھىدە مەھسۇلاتى ئۈزۈم، شاپتۇل. بۇ يەر ئېچىلغاندا مەسۇپ ئاخۇن ئاكا ـ ئۇكا ئىكـكىيلەن ئولتۇراقلاشقان بولۇپ، پاشىدەك ۋىجدىلداپ گەپ قىلىدىغانلىقى ئۈچۈن «پاشا» لەقىمى سىڭىپ، كېيىن كەنتكە نام بولۇپ قالغان.

سايكۆل بېشى كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: سايكۆل بېشى

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 1 كىلومېتر كېلىدۇ، تۆزلەڭلىككە جايلاشقان، قارىمىقىدا ئىككى كەنت بار. 182 ئائىلە، 726 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنىڭ ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 1399 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، پاختا، مايلىقدان. قوشۇمچە ئورمانچىلىق ۋە پىلىچىلىك بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. 55 تېپلىق تراكتورىسى بىرى بار. تۇرۇشلۇق ئورنىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان.

1982 ـ يىلى ھاسار داۋۇيدىن بۆلۈنۈپ چىقىپ، سايكۆل بېشى داۋلۇق بولۇپ قۇرۇلغان، 1985 ـ يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

سايكۆل بېشى

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 1 كىلومېتر كېلىدۇ. 123 ئائىلە، 496 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 874 مو. بۇ يەر بۇرۇن سايلىق بولۇپ، بىر كۆل بولغان. 1950 ـ يىلى قۇربان غوجا قاتارلىق يەتتە ئائىلە كىشى كۆلنىڭ ئالدىدىن بىنەم ئېچىپ ئولتۇراقلىشىپ كەنت قىلغان. شۇ سەۋەبتىن، شۇنداق ئاتالغان.

ئويۇلغان

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 2.8 كىلومېتر كېلىدۇ، 79 ئائىلە، 312 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 525 مو. بۇ كەنتنىڭ تېرىلغۇ يەرلىرى كەلكۇن چېقىپ كەتكەن يەرلەرنى تىندۇرۇپ

هاسل قىلىنغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

سايباغ كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: توغرائېرىق

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 5.3 كىلومېتر كېلىدۇ. تۇزلەڭلىككە جايلاشقان. قارىمىقىدا تۆت كەنت بار. 278 ئائىلە، 917 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 3200 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، پاختا، مايلىقدان. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. 28 تېپلىق تراكتوردىن بىرى بار. بىر باشلانغۇچ مەكتەپ بار. سايباغ كەنتىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان. 1958-يىلى 21-دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. 1978-يىلى «سايباغ دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان. 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

توغرائېرىق

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا 5.3 كىلومېتر كېلىدۇ. 107 ئائىلە، 367 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 933 مو. سۇ كېلىدىغان ئېرىق بۇ كەنتنى توغرىسىغا كېسىپ ئۆتىدىغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

قۇمتوقاي

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 6.4 كىلومېتر كېلىدۇ. 31 ئائىلە، 107 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 351 مو. بۇ كەنت جەينەكسىمان دۆڭ قۇملۇقتا جايلاشقانلىقتىن، شۇنداق ئاتالغان.

تاشكەنت

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 6.2 كىلومېتر كېلىدۇ. 59 ئائىلە، 200 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 836 مو، ئالاھىدە مەھسۇلاتى ئۈزۈم، شاپتۇل. بۇ كەنت ئېچىلىش ۋاقتىدا بىر پارچە تاشلىق بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

سايباغ

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا 5.6 كىلومېتر كېلىدۇ. 81 ئائىلە، 243 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 1080 مو. ئالاھىدە مەھسۇلاتى ئۈزۈم، شاپتۇل. ئەسلىدە بۇ يەر سايلىق بولۇپ، كېيىن كەنت پەيدا بولغان، كەنتتىكى ئۆيلەر باغ-ئارانلىق بولغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

ئاياغ باغلا كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: ئاياغ باغلا

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا 10.4 كىلومېتر كېلىدۇ. تۇزلەڭلىككە جايلاشقان. قارىمىقىدا ئۈچ كەنت بار. 161 ئائىلە، 630 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 1810 مو، ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، پاختا، مايلىقدان. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق ۋە پىلىچىلىك بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. ئالاھىدە مەھسۇلاتى ئۈزۈم، شاپتۇل، ئۆرۈك. چوڭ-كىچىك تراكتوردىن بىرىدىن بار. بىر باشلانغۇچ مەكتەپ بار. تۇرۇشلۇق ئورنىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان. 1958-يىلى 22-دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. 1978-يىلى «ئاياغ باغلا دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان. 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

ئاياغ باغلا

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا 10.4 كىلومېتر كېلىدۇ. 39 ئائىلە، 166 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 505 مو. بۇ كەنت باغلا دېگەن يۇرتنىڭ ئاياغ قىسمىغا جايلاشقاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

بويياقچاقا

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا 11.1 كىلومېتر كېلىدۇ. 80 ئائىلە، 288 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 830 مو. تەخمىنەن 250 نەچچە يىللار ئىلگىرى كۆكتېرەك كەنتىدىن ھېكمىشا ئاتلىق بىر كىشى بۇ يەرگە كۆچۈپ كېلىپ، خام بويياش كەسپى بىلەن شۇغۇللانغاچقا، كىشىلەر ئۇنى «بوياق» دەپ ئاتاپ، كېيىن كەنت نامىغا ئايلىنىپ قالغان.

چاكاندىلىق

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا 11.8 كىلومېتر كېلىدۇ. 42 ئائىلە، 166 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 475 مو. بۇ يەردە چاكاندا كۆپ بولغانلىقتىن، شۇنداق ئاتالغان.

باغلا كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: باغلا

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا 11 كىلومېتر كېلىدۇ. تۈزلەڭلىككە جايلاشقان. قارىمىقىدا بىر كەنت بار. 172 ئائىلە، 667 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 2840 مو، ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆمىمقوناق، پاختا، مايلىقدان. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق ۋە پىلىچىلىك بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. ئالاھىدە مەھسۇلاتى شاپتۇل، ئۆرۈك، ئۈزۈم. چوڭ-كىچىك تراكتوردىن بىرىدىن بار. تۇرۇشلۇق ئورنىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان. 1982-يىلى باش باغلا دادۇيىدىن بۆلۈنۈپ چىقىپ «باغلا دادۇي» بولۇپ قۇرۇلغان. 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

باغلا

ئومۇمىي ئەھۋالى كەنت كومىتېتىگە ئوخشايدۇ. بۇ كەنتتىكى ھەممە ئائىلىلەرنىڭ بېغى بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

باش باغلا كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى پاۋانچاقا

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 12 كىلومېتر كېلىدۇ، تۈزلەڭلىككە جايلاشقان. قارىمىقىدا ئۈچ كەنت بار. 105 ئائىلە، 413 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 1992 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆمىمقوناق، پاختا، مايلىقدان. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق ۋە پىلىچىلىك بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. ئالاھىدە مەھسۇلاتى شاپتۇل، ئۆرۈك، ئۈزۈم. بىر تراكتور بار. بۇ كەنت كومىتېتى باغلا دېگەن يۇرتنىڭ باش قىسمىغا جايلاشقاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

1964-يىلى 16-دادۇيىدىن ئاجرىلىپ چىقىپ 23-دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. 1978-يىلى «باش باغلا دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان. 1985-يىلى كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلىپ، «باش باغلا» دېگەن نامنى ئەسلىگە كەلتۈرگەن.

پاۋانچاقا

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا 12 كىلومېتر كېلىدۇ. 28 ئائىلە، 91 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 500 مو. ئالاھىدە مەھسۇلاتى قوغۇن-تاۋۇز. ئەڭ دەسلەپتە شېرىپ ئاخۇن دېگەن بىر كىشى بۇ يەردە ئولتۇراقلىشىپ ئۈۋچىلىق بىلەن تۇرمۇش كەچۈرگەن. كېيىن كەنت پەيدا بولۇپ، شۇنداق ئاتالغان.

تۆلكەچاقا

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 14.2 كىلومېتر كېلىدۇ. 55 ئائىلە، 233 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 1015 مو. ئالاھىدە مەھسۇلاتى شاپتۇل، ئۆرۈك، ئۈزۈم. بۇ يەرگە ئەڭ ئاۋۋال ئۆمەرغوجا ئاتلىق بىر كىشى كېلىپ ئولتۇراقلاشقان بولۇپ، ئۇ ھېلىگەر ئادەم بولغاچقا «تۆلكە» لەقىمى قويۇلۇپ، كېيىن كەنت نامىغا ئايلىنىپ قالغان.

كالتاتوغراق

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا 15.5 كىلومېتر كېلىدۇ. 22 ئائىلە، 89 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 477 مو. ئالاھىدە مەھسۇلاتى قوغۇن-تاۋۇز. بۇ يەردە بىر يار بولۇپ، ئىككى قېشىدا قىسقا توغراق ئۆسكەن بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

ئاراجاڭگال كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: ئاراجاڭگال

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 15 كىلومېتر كېلىدۇ. تۆۋلەڭلىككە جايلاشقان. قاردىمقىدا ئىككى كەنت بار. 94 ئائىلە، 349 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 1500 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆمىمقوناق، پاختا، مايلىقدان. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق ۋە پىلىچىلىك بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. ئاساسلىق مەھسۇلاتى شاپتۇل، ئۆرۈك، ئۈزۈم. تۇرۇشلۇق ئورنىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان.

1958-يىلى گۈڭشېلەشكەندىن كېيىن 16-دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان (1968-يىلى ئۇنىڭ بىر قىسمى بۆلۈنۈپ چىقىپ 24-دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان). 1978-يىلى «ئاراجاڭگال دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان. 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

ئاراجاڭگال

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 15 كىلومېتر كېلىدۇ. 33 ئائىلە، 118 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 600 مو. ئالاھىدە مەھسۇلاتى شاپتۇل، ئۆرۈك، ئۈزۈم. بۇ كەنتنىڭ ئەتراپى پۈتۈنلەي جاڭگال بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

لوڭگائېقەن

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا 16.1 كىلومېتر كېلىدۇ. 61 ئائىلە، 231 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 900 مو. ئالاھىدە مەھسۇلاتى شاپتۇل، ئۆرۈك، ئۈزۈم. بۇ كەنت لوڭگا كەنتىگە ئاقىدىغان بىر كىچىك ئېقىنىنىڭ بويىغا جايلاشقانلىقتىن، شۇنداق ئاتالغان.

ھاسار كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: ھاسار

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 2.5 كىلومېتر كېلىدۇ. تۆۋلەڭلىككە جايلاشقان. قاردىمقىدا ئىككى كەنت بار. 150 ئائىلە، 604 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى

1685 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممقوناق، پاختا، مايلىقدان. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق ۋە پىلىچىلىك بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. ئالاھىدە مەھسۇلاتى قوغۇن-تاۋۇز. 28 تېپ-لىق تراكتوردىن بىرى بار. تۇرۇشلۇق ئورنىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان.

1958-يىلى ئىلگىرى-كېيىن بولۇپ 6-داۋۇي، 11-داۋۇي، 9-داۋۇي دەپ ئاتالغان 1978-يىلى «ھاسار داۋۇي» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان (1982-يىلى ئۇنىڭ بىر قىسمى بۆلۈنۈپ چىقىپ «سايكۆل بېشى داۋۇي» بولۇپ قۇرۇلغان). 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

ھاسار

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 2.5 كىلومېتر كېلىدۇ. 60 ئائىلە، 252 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 890 مو. ئالاھىدە مەھسۇلاتى قوغۇن-تاۋۇز. مەنىسى «سېپىل». رىۋايەتتىن قارىغاندا ئىلگىرى بۇ يەردە قەدىمىي شەھەر بولۇپ، ئەتراپىغا سېپىل سوقۇلغان ئىكەن. شۇ سەۋەبتىن شۇنداق ئاتالغان.

چۆچاقا

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 0.5 كىلومېتر كېلىدۇ. 90 ئائىلە، 352 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 785 مو. چىڭ سۇلالىسىنىڭ ئاخىرقى مەزگىلىدە، بۇيەرنىڭ باشلىقى قۇربان خوجا كەنت ئاھالىسىگە ئۆتكەن-كەچكەن سايادەتچىلەرنى چۆپ ئاش ئېتىپ كۈتۈۋېلىشنى بۇيرۇق قىلغان بولۇپ، يولۇچى مېھمانلار بۇ جايىنى «چۆپ چاقا» دەپ ئاتىغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق نام ئالغان.

خانتۇغ دېھقانچىلىق مەيدان

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 19.1 كىلومېتر كېلىدۇ. يەر تۈزۈلۈشى تۈزلەڭ. 52 ئائىلە، 217 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 2984 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممقوناق، پاختا، مايلىقدان. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. 55 تېپلىق تراكتوردىن بىرى بار. 1956-يىلى ھۆكۈمەتتىن ئادەم كۈچى تەشكىللەپ بۇ يەردە بىنەم ئېچىپ كەنت پەيدا قىلغان. ئەسلىدە ناھىيىلىك دۆلەت ئىگىلىكىدىكى چارۋىچىلىق مەيدانىغا قارىغان. 1963-يىلى «بايى گۈڭشې»گە تەۋە بولغان. 1967-يىلى گۈڭشې باشقۇرغان دېھقانچىلىق مەيدانى بولۇپ قۇرۇلغان. 1978-يىلى «خانتۇغ دېھقانچىلىق مەيدان» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان بولۇپ، ھازىرغىچە شۇنداق ئاتىلىدۇ.

تاتىراك ئورمانچىلىق مەيدان

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شىمالىغا 1.7 كىلومېتر كېلىدۇ. تۈزلەڭلىككە جايلاشقان. 52 ئائىلە، 225 نوپۇسى بار. ئورمانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 449 مو بولۇپ، بۇنىڭ ئىچىدە تېرەك كۆچەتلىكى 162 مو، ئۇزۈم 6 مو، ئۇزۈمتال 30 مو، ئالما 10 مو. قوشۇمچە دېھقانچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. بۇيەر ئەسلىدە قاقاس دالا بولغاچقا، 1960-يىلى گۈڭشې باشقۇرغان ئورمانچىلىق مەيدانى بولۇپ قۇرۇلغاندا شۇنداق ئاتالغان.

ئورتاتۇگمەن (دېھقانچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 12.1 كىلومېتر كېلىدۇ. تۇزلەڭلىككە جايلاشقان. بىر ئائىلىلىك بەش ئادەم بار. تېرىلغۇ يېرى 25 مو. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق. قوشۇمچە بېدە، ئوتياش بار. ئالاھىدە مەھسۇلاتى ئۆرۈك. ئىلگىرى بۇ يەردە ئىككى تۇگمەن بولۇپ، كېيىن شۇ يەرلىك باي مەتتۇردى ھاجى بۇ ئىككى تۇگمەننىڭ ئوتتۇرىسىغا يەنە بىر تاش تۇگمەن قۇرغان. شۇ سەۋەبتىن، شۇنداق ئاتالغان.

بوستان

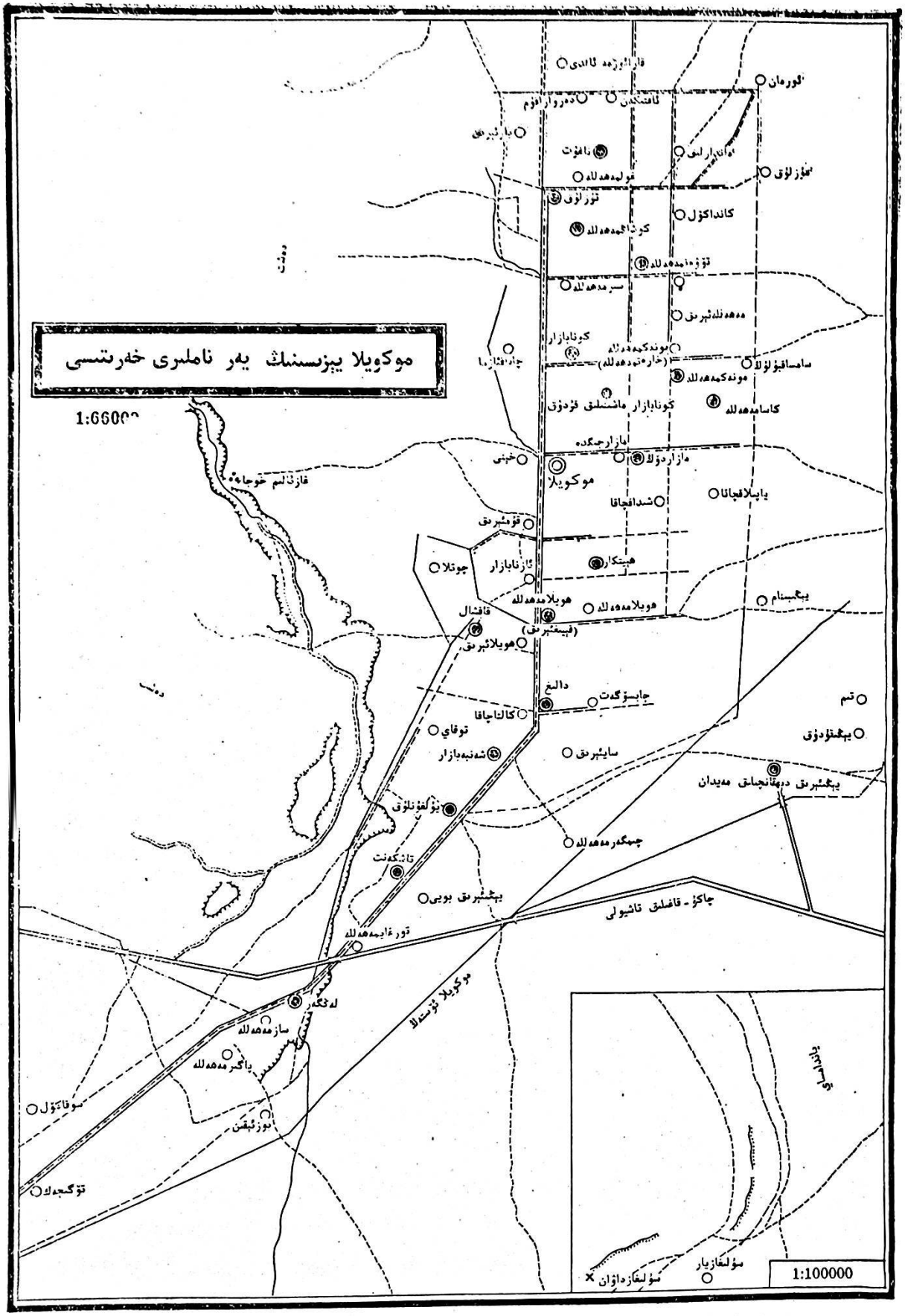
موکویلا یېزىسىنىڭ يەر ناملىرى خەرىتىسى
1:66000
موکویلا
1:100000

موكويلا يېزىسىنىڭ ئومۇمىي ئەھۋالى

ناھىيىلىك ھۆكۈمەت تۇرۇشلۇق ئورۇننىڭ شەرقىگە 10.5 كىلومېتر كېلىدۇ. شەرق تەرەپتە چودا يېزىسى بىلەن، غەرب تەرەپتە گۈما بازىرى بىلەن، شىمالدا شىنجاڭ ئىشلەپچىقىرىش-قۇرۇلۇش بىڭتۇەن خوتەن دېھقانچىلىق مەيدانلىرىنى باشقۇرۇش ئىدارىسى گۈما دېھقانچىلىق مەيدانى بىلەن، جەنۇب تەرىپى سانجۇ يېزىسى بىلەن چېگرىلىنىدۇ. شەرقىدىن غەربىگىچە ئوتتۇرىچە كەڭلىكى 20 كىلومېتر، جەنۇبىدىن شىمالىغىچە ئۇزۇنلۇقى 40 كىلومېتر. ئومۇمىي يەر مەيدانى 558 كۋادرات كىلومېتر كېلىدۇ. قارىمىقىدا 16 كەنت كومىتېتى، يېزا باشقۇرغان ئۇچ مەيدان، 54 تەبىئىي كەنت بار. 3637 ئائىلە ئولتۇرۇشلۇق بولۇپ، نوپۇسى 13840. بۇنىڭ ئىچىدە ئۇيغۇرلار 13746، خەنزۇلار 91، خۇيزۇ ئۇچ نەپەر. يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ تۇرۇشلۇق ئورنى جاڭگالمەھەللە كەنتىدە.

«موكويلا» دېگەن سۆز «مەكىلە»نىڭ ئاھاڭ ئۆزگىرىشى بولۇپ، مەنىسى «ئاشلىق ماكانى». رىۋايەت قىلىنىشىچە بۇنىدىن 700 نەچچە يىللار ئىلگىرى ھازىرقى بۇ يۇرتلۇق تۆمۇر ئاخۇن قاتارلىق كىشىلەرنىڭ ئاتا-بوۋىلىرى بۇ جايلارنى ئېچىپ كەنت قىلغان. ھەر يىلى مول ھوسۇل ئېلىنىپ ئاشلىق كۆپ چىققانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق نام قويغان.

ئازادلىقتىن ئىلگىرى بازار يۇقۇرى رايونغا قاراشلىق بولغان. 1950-يىلى «گۈما ناھىيە 6-رايون» بولغان. 1958-يىلى «خوجەن خەلق گۇڭشىسى» بولۇپ قۇرۇلغان. 1978-يىلى «موكويلا خەلق گۇڭشىسى» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان. 1984-يىلى 10-ئايدا موكويلا يېزا قىلىپ تەسىس قىلىنغان.

بۇ يېزا تۇزلەڭلىككە جايلاشقان بولۇپ، يەرلىرى تۇز، يەر شەكلى شىمالغا قاراپ پەسىيىپ ئۇزۇنچاق سوزۇلۇپ تۇرىدۇ. دېڭىز يۈزىدىن ئېگىزلىكى 1300 مېتردىن 1700 مېترغىچە كېلىدۇ. ئىقلىمى قۇرۇقلوق خاراكتېرىدىكى كىلىماتقا ياتىدۇ، يىللىق ئوتتۇرىچە تېمپېراتۇرىسى 11.8°C بولۇپ، ئەڭ ئىسسىق بولغاندا (7-ئايدا) ئوتتۇرىچە تېمپېراتۇرىسى 25.4°C، ئەڭ تۆۋەن بولغاندا (1-ئايدا) ئوتتۇرىچە تېمپېراتۇرىسى 6°C-بولىدۇ، يىللىق ئوتتۇرىچە ھۆل-يېغىن مىقدارى 50 مىللىمېتر، قىراۋسىز مەزگىلى 218 كۈن. ھاۋا كىلىماتىدىكى ئاساسلىق تەبىئىي ئاپەتلەر قۇرغاقچىلىق، بوران، قۇرۇق ئىسسىق شامالدىن ئىبارەت.

يېزا بويىچە ئومۇمىي تېرىم يەر كۆلىمى 50528 مو بولۇپ، قوشتاغ دەرياسىنىڭ سۈيى بىلەن سۇغۇرۇلىدۇ، سۇغۇرۇش رايونلىرى ئېتىز-ئېرىق سۇ ئىنشائاتلىرى ئومۇمىي گەۋدىسىنى پىلانلاش قۇرۇلۇشى ئارقىلىق سالا ئېتىز، ئېرىق-ئۆستەڭ، يول ئۇچىنى بىر گەۋدە قىلغان

تورسمان ئورمانزارلىقىغا ئايلاندۇرۇش قۇرۇلمىسى دەسلەپكى قەدەمدە شەكىللەنگەن. 1985-يىلغىچە 23 مىڭ مو يەر تۇزلىنىپ سالا ئېتىزغا ئايلاندۇرۇلۇپ، يېزا ئىگىلىك ئىشلەپچىقىرىشىنى ماشىنىلاشتۇرۇشنى دەسلەپكى قەدەمدە ئىشقا ئاشۇرۇش ئۈچۈن شەرت-شارائىت ھازىرلانغان. بەرپا قىلىنغان ئورمان 6877 مو، كۆچەتلىك 290 مو، تارقاق ئورمان 2 مىليون 813 مىڭ تۇپ. شېغىل ياتقۇزۇپ ياسالغان يول 245 بولۇپ، ئومۇمىي ئۇزۇنلۇقى 154.35 كىلومېتر. غول ئۆستەڭ، تارماق ئۆستەڭ، ئوقئېرىق، ئورەكتىن ئىبارەت تۆت دەرىجىلىك ئېرىق-ئۆستەڭلەر 310 تاناپ، ئومۇمىي ئۇزۇنلۇقى 275.5 كىلومېتر بولۇپ، بۇنىڭ ئىچىدە تاش ئۆستەڭ 39 كىلومېتر، زاكۇ، كۆۋرۈكلۈك سۇڭگۈچ، ساقىراتما قاتارلىق سۇ ئىنشائاتلىرى 1407. موكويلا غول ئۆستەڭنىڭ كەڭلىكى 4 مېتر، ئۇزۇنلۇقى 45 كىلومېتر بولۇپ، ئۇنىڭ بىلەن قوشتاغ دەريا‌سى سىستېمىسىدىكى ياپچان سۇ ئامبىرىنىڭ سۇيى باشلاپ كېلىنىپ، يېزا تەۋەسىدىكى ھەر دەرىجىلىك ئېرىق-ئۆستەڭلەر ئارقىلىق كۆلىمى تەخمىنەن 51 مىڭ 600 مو كېلىدىغان تېرىم يەرلەر سۇغۇرۇلىدۇ.

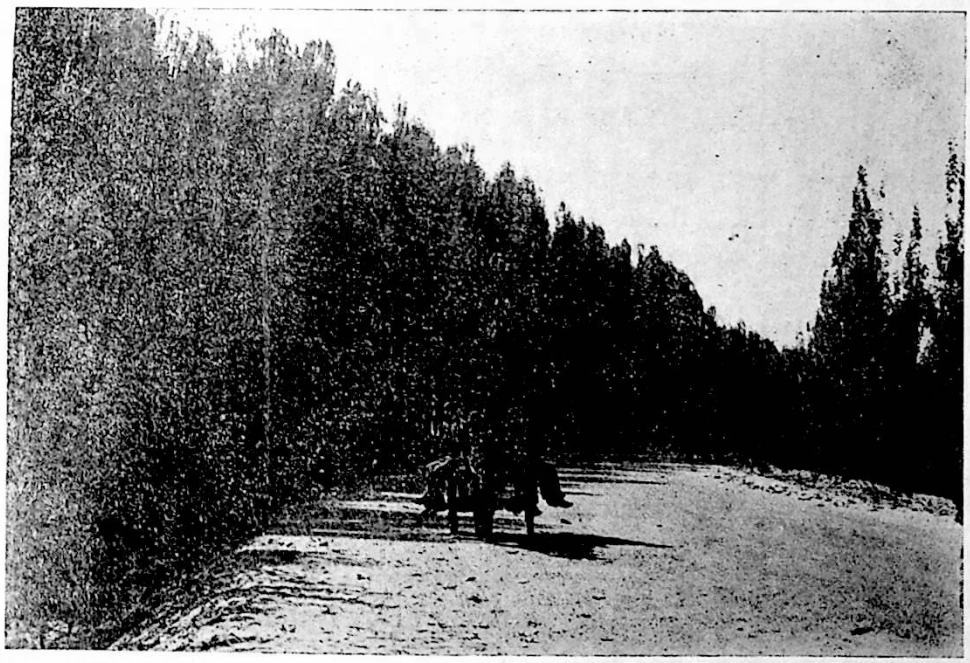

سايىلىق يولدا.

ئىقتىسادىي جەھەتتە دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. تېرىلغۇ كۆلىمى 22 مىڭ 700 مو بولۇپ، ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممە-قوناق، پاختا، مايلىقدان. قوشۇمچە پۇرچاق تۇرىدىكى زىرائەتلەر، قوغۇن-تاۋۇز، ئوتياش، بېدە قاتارلىقلارنى تېرىيدۇ ھەم پىلە باقىدۇ. 1985-يىلى يېزا بويىچە ئاشلىقنىڭ ئومۇمىي

مەھسۇلاتى 12 مىليون 714 مىڭ جىك، مايلىق 417 مىڭ جىك، پاختا 685 مىڭ جىك، پىلە غوزىسى 15 مىڭ جىك، چوڭ-كىچىك چارۋىلارنىڭ قوتاندىكى سانى 22 مىڭ تۈياق بولۇپ، دۆلەتكە يەتكۈزۈپ بەرگەن تاۋار ئاشلىق 1 مىليون 40 مىڭ جىك، مايلىقدان 105 مىڭ جىك، پاختا 4510 دەن بولدى.

ئورمانچىلىقتا: سۈنئىي ئۈسۈلدا دەرەخ تىكىشنى ئاساس قىلىدۇ. تېرەك، ئۇزۇمە، جىگدە، شاپتۇل، ئامۇت، ئۆرۈك، ياڭاق دەرەخلىرىنى تىكىدۇ. ئۆز دائىرىسىدىن رەۋەن، چۇچۇكبۇيا، بۆرىسامسىقى قاتارلىق دورا ئۆسۈملۈكلىرى چېقىدۇ. ياۋا چوشقا، ياۋا توشقان، كەپتەر قاتارلىق ياۋايى ھايۋاناتلار بار. باغۋەنچىلىكتىكى ئالاھىدە مەھسۇلاتى شاپتۇل، نەشپۈت، ئۆزۈم. پىلە بېقىش، بورا توقۇش، كېيىم تىكىش، ياغاچ سايمانلارنى ياساش قاتارلىق ئائىلە قول سانائىتى بىرقەدەر تەرەققىي قىلغان.

يېزا باشقۇرغان كارخانىلاردىن تراكتور پونكتى، ئاشلىق ۋە مايلىقنى پىششىقلاپ ئىشلەش زاۋۇتى، ياغ تارتىش، توك چېقىرىش، خىش پۈشۈرۈش قاتارلىقلار بار. ئاپتوموبىلدىن ئۇچى، چوڭ-ئوتتۇرا تىپتىكى تراكتوردىن 27 سى، توپا ئىتتىرىش ماشىنىسىدىن بىرى، قول تراكتوردىن 18 ى ھەم ئۇندىن باشقا ئۇن ۋە ياغ تارتىش ماشىنىلىرىدىن 50 نەچچىسى بار بولۇپ، بۇ ماشىنىلارنىڭ ئومۇمىي ئات كۈچى 1727، 1985-يىللىق مەھسۇلات قەھمىتى 403 مىڭ يۈەن. يېزا بويىچە كىشى بېشىغا توغرا كەلگەن ئاشلىق 954 جىك، كىشى بېشىغا توغرا كەلگەن كىرىم 207.23 يۈەن بولدى.

يېزىدا بىر ئوتتۇرا مەكتەپ، 15 باشلانغۇچ مەكتەپ بار بولۇپ، ئوقۇتقۇچىسى 133 نەپەر (ئوتتۇرا مەكتەپ ئوقۇتقۇچىسى 22 نەپەر)، مەكتەپتە ئوقۇۋاتقان ئوقۇغۇچى 1924 نەپەر (ئوتتۇرا مەكتەپ ئوقۇغۇچىسى 275 نەپەر)، ئوقۇش يېشىدىكى بالىلارنىڭ مەكتەپكە كىرىش نىسبىتى 99% گە يەتكەن. كىنو قويۇش ئەترىتى، مەدەنىيەت پونكتى، رادىئو ئاڭلىتىش ئۆيى ۋە كۈتۈپخانا قاتارلىق مەدەنىيەت ئەسلىھەلىرى قۇرۇلغان. يېزىدا بىر دوختۇرخانا بار بولۇپ، 40 كېسەل كارىۋىتى بار. تېببىي خادىملىرى 20 نەپەر، كەنت كومىتېتلىرىدا ساقلىقنى ساقلاش پونكتلىرىدىن 19 ى بار بولۇپ، 19 نەپەر ساقلىقنى ساقلاش خادىمى بار. تەمىنلەش-سودا كوپېراتىپى، دۇكان، ۋاكالىتەن سېتىش نۇقتىلىرى پۈتۈن يېزىغا تارالغان.

چاكۇ-قاغىلىق تاشيولى بۇ يېزىنى توغرىسىغا كېسىپ ئۆتىدىغان بولۇپ، يېزىدىن سىرتقىغان شېغىل تاشيول لەڭگەر تاشيول كۆۋرۈكىدە ئۇنىڭغا تۇتىشىدۇ، يېزىدىن ياسالغان تاشيولنىڭ كەڭلىكى 6 مېتر، ئۇزۇنلۇقى 7 كىلومېتر بولۇپ، يېزا دائىرىسىدىكى ھەرقايسى كەنتلەرنىڭ ئاددىي تاشيوللىرى ئۇنىڭغا تۇتاشتۇرۇلغان.

ئۆلچەملىك ناملىرى

موكويلا يېزىسى

(«موكويلا يېزىسىنىڭ ئومۇمىي ئەھۋالى»غا قارالسۇن)

جائگالمەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ تۇرۇشلۇق ئورنى بولۇپ، تۇزلەڭلىكە جايلاشقان. 331 ئائىلە، 915 نوپۇسى بار، بۇنىڭ ئىچىدە غەيرى يېزا ئىگىلىك نوپۇسى 631. تېرىلغۇ يېرى 413 مو. بۇ جاي ئەسلىدە جائگالىلىق بولۇپ، كېيىن بارا-بارا كەنت ھاسىل بولغان. شۇ سەۋەبتىن شۇنداق ئاتالغان.

كونابازار كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: كونابازار

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 1.3 كىلومېتر كېلىدۇ، تۇزلەڭلىكە جايلاشقان. قارىمىقىدا ئىككى كەنت بار، 459 ئائىلە، 1757 نوپۇسى بار بولۇپ، بۇنىڭ ئىچىدە غەيرى يېزا ئىگىلىك نوپۇسى 613 نەپەر. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ، تېرىلغۇ يېرى 1238 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، پاختا، مايلىقدان. يەنە قوغون-تاۋۇز، ئوتياشلارمۇ چېقىدۇ. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. تۇرۇشلۇق ئورنىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان.

1958-يىلى 3-دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. 1978-يىلى «كونابازار دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان. 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

كونابازار

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 1.3 كىلومېتر كېلىدۇ. 72 ئائىلە، 302 نوپوسى بار. تېرىلغۇ يېرى 458 مو. بۇ جايدا بازار پەيدا بولۇش تارىخى ئۇزۇن بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

بازارئېرىق

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 1.4 كىلومېتر كېلىدۇ. 56 ئائىلە، 256 نوپوسى بار. تېرىلغۇ يېرى 367 مو. بۇ كەنت موكويلا بازىرىغا بارىدىغان ئېرىقنىڭ بويىغا جايلاشقانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

داغۇت كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: جىلغامەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شىمالىغا 3.7 كىلومېتر كېلىدۇ، تۇزلەڭلىكە جايلاشقان. قارىمىقىدا بەش كەنت بار، 267 ئائىلە، 953 نوپوسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 2103 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، پاختا، مايلىقدان. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. ئالاھىدە مەھسۇلاتى شاپتۇل. چوڭ-كىچىك تراكتوردىن ئۇچى،

سەيىيوجىدىن تىكىكىسى، ماشىنىلىق قۇدۇقىتىن تۇچى بار. 1958 ـ يىلى 1 ـ دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان، 1978 ـ يىلى «ناغۇت دادۇي» دەپ تۇزگەرتىپ ئاتالغان. 1985 ـ يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە تۇزگەرتىلگەن.

جىلغامەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شىمالىغا 3.7 كىلومېتر كېلىدۇ. 62 ئائىلە، 221 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 550 مو. ئالاھىدە مەھسۇلاتى شاپتۇل. بۇ كەنت چوڭ بىر جىلغىنىڭ ئىچىدە بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

ئاقتىكەن

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شىمالىغا 4.3 كىلومېتر كېلىدۇ. 48 ئائىلە، 182 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 387 مو. ئالاھىدە مەھسۇلاتى شاپتۇل. ئىلگىرى بۇ يەر ئاقتىكەنلىك ئوتلاق بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

ماندارلىق

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 4 كىلومېتر كېلىدۇ. 48 ئائىلە، 197 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 370 مو. ئالاھىدە مەھسۇلاتى شاپتۇل. بۇ جايدا ماندار كۆپ تۇيسىدىغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

قاقمەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 2.8 كىلومېتر كېلىدۇ. 55 ئائىلە، 195 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 412 مو. ئالاھىدە مەھسۇلاتى شاپتۇل قېقى. بۇ كەنتنىڭ شاپتۇل قېقى قۇرۇتۇش بىلەن نامى چىققانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

غولمەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 3.3 كىلومېتر كېلىدۇ. 51 ئائىلە، 176 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 344 مو. ئالاھىدە مەھسۇلاتى شاپتۇل. كەنت بولغىلى تەخمىنەن 500 يىلدىن ئارتقان، ئاھالىسى كۆپ، زىچ ئولتۇراقلاشقان بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

تۆۋەنمەھەللە كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى، ئېغىلدۆڭ

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 2.6 كىلومېتر كېلىدۇ. تۆزلەڭلىكە جايلاشقان. قارىمىقىدا بەش كەنت بار. 254 ئائىلە، 1026 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ، تېرىلغۇ يېرى 4500 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆمىمقوناق، پاختا، مايلىقدان. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. بۇ كەنت كونابازار دېگەن يەر بۆلۈكىنىڭ شىمالىي ياقىسىدا بولغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

1958 ـ يىلى 2 ـ دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. 1978 ـ يىلى «تۆۋەنمەھەللە دادۇي» دەپ تۇزگەرتىپ ئاتالغان. 1985 ـ يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە تۇزگەرتىلگەن.

ئېغىلدۆڭ

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 2.6 كىلومېتر كېلىدۇ، 39 ئائىلە، 154 نوپۇسى بار.

تېرىلغۇ يېرى 620 مو. بۇ يەر ئىلگىرى ئوتلاق بولۇپ، ئوتتۇرىسىدا قۇم بارخىنى بولغان. دەسلەپتە بۇ يەردە مال باققان كىشلەرنىڭ كۆپۈنچىسى مۇشۇ دۆڭنىڭ ئۈستىگە قوي قوتىنى سالغانلىقتىن، شۇنداق ئاتالغان.

مەھەللەئېرىق

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 2.3 كىلومېتر كېلىدۇ. 87 ئائىلە، 358 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 1410 مو. كەنت ئىچىدە بىر ئېرىق بولغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

كانداكۆل

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 3.3 كىلومېتر كېلىدۇ. 44 ئائىلە، 168 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 940 مو. مەنىسى: «كەندىر كۆل». بۇرۇن كىشلەر كەلكۈندىن مۇداپىئەلىنىش ئۈچۈن بۇ يەرگە تۇغان سېلىپ كۆل قىلىپ، ئەتراپىغا كەندىر تېرىغاچقا «كەندىر كۆل» دەپ ئاتىلىپ، كېيىنچە بۇ سۆز «كانداكۆل» گە ئۆزگىرىپ قالغان.

تۇۋرامەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 2.8 كىلومېتر كېلىدۇ. 47 ئائىلە، 192 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 740 مو. بۇ جايغا ھەممىدىن بۇرۇن كېلىپ ئولتۇراقلاشقان بىر كىشى ئېشىكىنى قېچىپ كەتمىسۇن دەپ بېشىغا توۋرا كەيدۈرۈپ قويۇۋىتىغان بولغاچقا، شۇ نام بىلەن ئاتىلىپ قالغان.

كالەكەمەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 2.7 كىلومېتر كېلىدۇ. 39 ئائىلە، 154 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 740 مو. بۇ جايدا ئەڭ ئاۋۋال ئولتۇراقلاشقان نىياز ۋە ئۇنىڭ ئەۋلادلىرىنىڭ ھەممىسى سېمىز كىشلەر بولغانلىقى ئۈچۈن «كاللەك» لەقىمى بىلەن ئاتىلىپ، كېيىن كەنتكە نام بولۇپ قالغان.

مونەكمەھەللە كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: خارەتمەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 1.7 كىلومېتر كېلىدۇ. تۆزلەڭلىكىكە جايلاشقان. قارىمىقىدا ئۈچ كەنت بار، 180 ئائىلە، 706 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 2805 مو، ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆمىقوناق، پاختا، مايلىقدان، قوغۇن-تاۋۇز، ئوتياش. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. ئالاھىدە مەھسۇلاتى شاپتۇل. چوڭ-كىچىك تراكتورىدىن بىردىن بار. مونەكمەھەللە كەنتىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان. 1958-يىلى 4-دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. 1978-يىلى "سامساقبۇلۇڭ دادۇي" دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان (1981-يىلى ئۇنىڭ بىر قىسمى بۆلۈنۈپ چىقىپ «كاسامەھەللە دادۇي» بولۇپ قۇرۇلغان). 1982-يىلى نامىنى «مونەكمەھەللە دادۇي» گە ئۆزگەرتكەن. 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

خارەتمەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 1.7 كىلومېتر كېلىدۇ. 84 ئائىلە، 347 نوپۇسى بار.

تېرىلغۇ يېرى 1570 مو. مەنىسى: «ياغاچچى مەھەللىسى». ئەڭ ئاۋۋال بۇ يەرگە كېلىپ ئولتۇراق-لاشقان ئابدۇل مەمەت ئائىلىسى ئەۋلادتىن-ئەۋلادقا ياغاچچىلىق قىلىپ ئۆتكەن، ماھارىتى باشقىلاردىن ئۈستۈن بولغان. كېيىن بۇ جايدا كەنت پەيدا بولۇپ، شۇ نام بىلەن ئاتالغان.

كۆمۈرچاقا

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 2.2 كىلومېتر كېلىدۇ. 33 ئائىلە، 142 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 611 مو. ئىلگىرى بۇ كەنت ئاھالىسىنىڭ كۆپۈنچىسى كۆمۈر كۆيدۈرۈش بىلەن تىرىكچىلىك قىلىدىغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

مونەكمەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 1.9 كىلومېتر كېلىدۇ. 56 ئائىلە، 217 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 624 مو. ئالاھىدە مەھسۇلاتى شاپتۇل. قۇرۇتۇلغان شاپتۇلنى "مونەك" دەيدۇ، بۇ يەردىن شاپتۇل كۆپ چىقىدىغان بولۇپ، كەنت ئاھالىسىنىڭ ئۆزىدىن ئېشىنىدۇ، قالغانلىرىنى مونەك قىلىپ قۇرۇتۇش بىلەن نامى چىققان. شۇ سەۋەبتىن، شۇنداق ئاتالغان.

مازاردۆڭ كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: مازاردۆڭ

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 1 كىلومېتر كېلىدۇ. تۈزلەڭلىككە جايلاشقان. قاراىمىقدا بەش كەنت بار. 231 ئائىلە، 901 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ، تېرىلغۇ يېرى 1896 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، پاختا، مايلىقدان. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. دائىرىسىدە چوڭ تېپلىق تراكتور، سەيياجىدىن بىردىن بار. تۇرۇشلۇق ئورنىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان. 1982-يىلى ھېيتكار دادۇيدىن بۆلۈنۈپ چىقىپ «مازاردۆڭ دادۇي» بولۇپ قۇرۇلغان، 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

مازاردۆڭ

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 1 كىلومېتر كېلىدۇ. 62 ئائىلە، 222 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 403 مو. بۇ كەنت ئىسلام دىنى ئۆلىماسى سۇلتان قارا ساقال ئاتا دەپنە قىلىنغان دۆڭنىڭ قېشىدا بولغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

مازارجىگدە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 0.8 كىلومېتر كېلىدۇ. 54 ئائىلە، 191 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 440 مو. بۇ كەنت ئىسلام دىنى ئۆلىماسى سۇلتان قارا ساقال ئاتا دەپنە قىلىنغان دۆڭنىڭ ئاستى تەرىپىدە بولۇپ، جىگدە دەرىخى كۆپ تىكىلگەن بولغانلىقتىن، شۇنداق ئاتالغان.

ياپىلاقچاقا

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىگە 1.9 كىلومېتر كېلىدۇ. 34 ئائىلە، 154 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 327 مو. مەنىسى: «مۇشۇك ياپىلاق». بۇ كەنتكە مۇشۇك ياپىلاق تولا كېلىدىغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

گۈلباغ

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 1.9 كىلومېتر كېلىدۇ. 38 ئائىلە، 162 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 371 مو. ھەممىدىن بۇرۇن بۇ يەرنى ئىگەللەپ ئولتۇرغان مەمەت بەگ دېگەن كىشى بۇ يەرگە كۆل كولىتىپ ئەتراپىغا گۈل تېرىپ باغ قىلغان، كېيىن كەنت پەيدا بولۇپ، شۇنداق ئاتالغان.

شىداقچاقا

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 1.3 كىلومېتر كېلىدۇ. 43 ئائىلە، 174 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 355 مو. ئەڭ ئاۋۋال بۇ يەرگە كېلىپ ئولتۇراقلاشقان نىياز ئاخۇن دېگەن كىشىنىڭ تۇرمۇشى قېيىن بولۇپ، باللىرىغا خام تېرىدە شىرە چوروق تىكىپ كەيدۇرىدىغان بولغاچقا، «شىداق» دېگەن لەقەم سىڭىپ قالغان. كېيىن ئۇنىڭ لەقىمى كەنتكە نام بولۇپ قالغان.

ھويلامەھەللە كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: قېيىنئېرىق

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 1.8 كىلومېتر كېلىدۇ. تۇزلەڭلىكە جايلاشقان. قارىمىقىدا تۆت كەنت بار. 266 ئائىلە، 1030 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 1775 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، پاختا، مايلىقدان، قوغۇن-تاۋۇز، ئوتياش. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ، «ھويلامەھەللە» كەنتىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان.

1958-يىلى 6-دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. 1978-يىلى "ھويلامەھەللە دادۇي" دەپ ئاتالغان، 1982-يىلى ھويلامەھەللە كەنتى ھېيتكار دادۇيگە ئايرىپ بېرىلگەن. 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

قېيىنئېرىق

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 1.8 كىلومېتر كېلىدۇ. 92 ئائىلە، 355 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 605 مو. بۇ كەنتنىڭ يەر تۈزۈلۈشى ئېگىز بولۇپ، ئېرىقتىكى سۇ قېيىپ راۋان ئاقمايدىغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

ئازنابازار

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 1.4 كىلومېتر كېلىدۇ. 35 ئائىلە، 146 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 258 مو. بۇ كەنتتە جۈمە كۈنى بازار بولۇش ئادەت بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

ھويلائېرىق

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 2.2 كىلومېتر كېلىدۇ. 62 ئائىلە، 251 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 385 مو. بۇ كەنت بىر ئېرىقنىڭ ئىككى يېقىسىدا بولۇپ، بۇرۇندا ئاھالە زىچ ئولتۇراقلىشىپ ئاۋاتلاشقان، خۇددى چوڭ بىر باينىڭ ھويلا-ئارامىغا ئوخشاپ قالغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

قۇمئېرىق

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 0.8 كىلومېتر كېلىدۇ. 77 ئائىلە، 278 نوپۇسى بار.

تېرىلغۇ يېرى 479 مو. بۇ كەنتنىڭ يېنى قۇملۇق بولۇپ، سۇ ئەكىلىدىغان بىر ئېرىق بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

قاقشال كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: قاقشال

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 2.2 كىلومېتر كېلىدۇ. تۇزلەڭلىكە جايلاشقان. قارىمىقىدا ئۈچ كەنت بار. 200 ئائىلە، 781 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 1719 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، پاختا، مايلىقدان بولۇپ، يەنە قوغۇن-تاۋۇز، ئوتياش، بېدىمۇ چىقىدۇ. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغوللىنىدۇ. تۇرۇشلۇق ئورنىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان.

1958-يىلى 7-دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. 1978-يىلى «قاقشال دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان، 1958-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

قاقشال

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 2.2 كىلومېتر كېلىدۇ. 105 ئائىلە، 412 نوپۇسى بار، تېرىلغۇ يېرى 907 مو. ئىلگىرى بۇ يەرلەر يۇلغۇنلۇق بولۇپ، قۇرۇق قاقشال ئوتۇنلار كۆپ چىقىدىغان جاي بولغانلىقتىن شۇنداق ئاتالغان.

تۇقاي

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 3.4 كىلومېتر كېلىدۇ. 49 ئائىلە، 188 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 372 مو. بۇ كەنتنىڭ ئېرىق ۋە يوللىرىنىڭ ئەگرى-تۇقاي جايلىرى كۆپ بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

چوتلا

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 1.3 كىلومېتر كېلىدۇ. 56 ئائىلە، 181 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 440 مو.

دالمغ كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: كۆلئېرىق

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 2.8 كىلومېتر كېلىدۇ، تۇزلەڭلىكە جايلاشقان. قارىمىقىدا تۆت كەنت بار. 204 ئائىلە، 723 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 1347 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، پاختا، مايلىقدان، قوغۇن-تاۋۇز، ئوتياش. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغوللىنىدۇ. چوڭ تېپىسكى تراكتوردىن بىرى بار. مەنسى: «جاپالىق».

بۇرۇندا بۇ يەرلەر سازلىق، يۇلغۇنلۇق بولۇپ، كىشىلەر ناھايىتى كۆپ دەرد-مۇشەققەت تارتىپ سۇ باشلاپ لاي تىندۇرۇپ كەنت قىلغان بولغاچقا، شۇنداق دەپ ئاتالغان. 1958-يىلى 8-دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. 1978-يىلى "دالمغ دادۇي" دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان، 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

كۆلئېرىق

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 2.8 كىلومېتر كېلىدۇ. 52 ئائىلە، 183 نوپۇسى بار.

تېرىلغۇ يېرى 328 مو. بۇرۇندا ھەسەن ئاخۇن دېگەن بىر كىشى بۇ يەرگە كېلىپ ئولتۇراقلىشىپ كۆل كولاپ ئېرىق چېپىپ بىنەم ئېچىپ يەر قىلغانلىقتىن، شۇنداق ئاتالغان.

چىمگەرمەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 4.4 كىلومېتر كېلىدۇ. 50 ئائىلە، 181 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 333 مو. بۇ كەنتتە چىمگەرلىك ھۆنىرى بىلەن شۇغۇللىنىدىغانلار كۆپ بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

سايئېرىق

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 3.3 كىلومېتر كېلىدۇ. 48 ئائىلە، 171 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 313 مو. بۇ كەنتكە سۇ كېلىدىغان ئېرىق سايلىقتىن ئۆتىدىغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

جايسۆگەت

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 2.8 كىلومېتر كېلىدۇ. 54 ئائىلە، 188 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 323 مو. بۇ جايدا سۆگەت دەرىخى كۆپ بولغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

لەڭگەر كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: بوزئېقىن

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا 8.2 كىلومېتر كېلىدۇ، تۈزلەڭلىككە جايلاشقان، قارىمىقىدا تۆت كەنت بار. 142 ئائىلە، 536 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 1347 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى: بۇغداي، كۆمىسقوناق، پاختا، مايلىقدان بولۇپ، يەنە قوغۇن-تاۋۇز، بېدىمۇ چىقىدۇ. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ، ئالاھىدە مەھسۇلاتى چۈچۈكبۇيا. بۇ كەنت قەشقەر بىلەن خوتەن ئارىلىقىدىكى تاشيولنىڭ بويىدا بولۇپ، بۇرۇندا لەڭگەر قۇرۇلغاچقا شۇنداق ئاتالغان.

1958-يىلى 9-دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. 1978-يىلى «لەڭگەر دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان، 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

بوزئېقىن

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا 8.2 كىلومېتر كېلىدۇ. 32 ئائىلە، 119 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 356 مو. بۇرۇن بۇ جاي چاتقالىلىق بولۇپ، بىر كىچىك ئېقىن بۇ يەردىن ئۆتىدىغان بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

تورغايمەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا 6.9 كىلومېتر كېلىدۇ. 38 ئائىلە، 151 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 308 مو. دەسلەپكى مەزگىللەردە بۇ يەردە ئولتۇراقلاشقان كېرىم ئاخۇن دېگەن كىشى داۋاملىق بېشىغا تورغاينىڭ تاجىسىغا ئوخشاش قىلىپ سەللە يۆگىۋالىدىغانلىقى ئۈچۈن، "تورغاي" لەقىمى سىڭىپ، كېيىنچە كەنت شۇ نام بىلەن ئاتالغان.

سازمەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا 7.2 كىلومېتر كېلىدۇ، 37 ئائىلە، 136 نوپۇسى بار.

تېرىلغۇ يېرى 323 مو. بۇ كەنتنىڭ ئاھالىسى تارىختىن بۇيان راۋاب قاتارلىق ھەر خىل سازلارنى چېلىشقا ھېرىس بولغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

پاگىرمەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا 7.8 كىلومېتر كېلىدۇ. 33 ئائىلە، 124 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 310 مو. بۇ كەنتتە سۇپۇرگى ئاخۇن دېگەن كىشى ئەڭ بۇرۇن پاگىر سېلىپ نان ياقىقانلىقى ئۈچۈن "پاگىر" دېگەن لەقەم قويۇلۇپ، كېيىن كەنت نامى بولۇپ قالغان.

تۇزلۇق كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: تۇزلۇق

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شىمالىغا 3 كىلومېتر كېلىدۇ. تۇزلەڭلىككە جايلاشقان. قارىمىقىدا تۆت كەنت بار. 301 ئائىلە، 1063 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 2079 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، پاختا، مايلىقدان، قوغۇن-تاۋۇز. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. چوڭ-كىچىك تراكتورلاردىن بىرلىرى، سەيياھلاردىن بىرى بار. تۇرۇشلۇق ئورنىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان.

1958-يىلى 10-دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. 1978-يىلى "تۇزلۇق دادۇي" دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان. 1985-يىلىنىڭ باشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

تۇزلۇق

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شىمالىغا 3 كىلومېتر كېلىدۇ. 127 ئائىلە، 430 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 821 مو. بۇ كەنتنىڭ يەرلىرىدە تۇز ۋە شور كۆپ بولغانلىقتىن، شۇنداق ئاتالغان.

دەرۋازاقوم

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شىمالىغا 4.3 كىلومېتر كېلىدۇ. 39 ئائىلە، 139 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 353 مو. كەنت ئىچىدىكى تەرىپىدە بىرلىرى چوڭ قوم بارخىنى بولۇپ، دەرۋازىدەك تۇرىدىغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

يارئېرىق

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 3.9 كىلومېتر كېلىدۇ. 86 ئائىلە، 227 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 557 مو. بۇ كەنتنىڭ تارىخى ئۇزۇن، تەخمىنەن 600 نەچچە يىللار ئىلگىرى بۇ يەردىن كەلكۈن ئۆتۈپ، كەنت ئىچىدىكى ئېرىقنى چوڭقۇر يارغا ئايلاندۇرۇۋەتكەچكە، شۇنداق ئاتالغان.

قارائۈزمە ئالدى

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شىمالىغا 4.7 كىلومېتر كېلىدۇ. 49 ئائىلە، 172 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 348 مو. كەنتنىڭ كەينىدە قارائۈزمە كۆپ بولغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

تاشكەنت كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: تاشكەنت

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 5 كىلومېتر كېلىدۇ، تۇزلەڭلىككە جايلاشقان. قارىمىقىدا ئىككى كەنت بار. 106 ئائىلە، 391 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ، تېرىلغۇ يېرى 1759 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، پاختا، مايلىقدان. قوشۇمچە ئورمانچىلىق،

چىلىق، چارۇچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. چوڭ-كىچىك تراكتوردىن ئىككىسى، سەييوجىدىن بىرى بار. تۇرۇشلۇق ئورنىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان. بۇ جاي ئەسلىدە 9-دادۇيىنىڭ بىر شياۋدۇيى بولۇپ، 1978-يىلى بۆلۈنۈپ چىقىپ گۈڭشې باشقۇرغان باغۋەنچىلىك مەيدانىغا قوشۇلۇپ «تاشكەنت باغۋەنچىلىك مەيدانى» بولغان. 1980-يىلى يەنە ئايرىلىپ چىقىپ تاشكەنت دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

تاشكەنت

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 5 كىلومېتر كېلىدۇ. 78 ئائىلە، 277 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 1332 مو. ئەسلىدە بۇيەرلەر تاشلىق بولۇپ، كېيىن بارا-بارا كەنت ھاسىل بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

يېڭىئېرىق بويى

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 5.2 كىلومېتر كېلىدۇ. 28 ئائىلە، 114 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 427 مو. كىشلەر بۇ يەردىن ئېرىق ئېلىپ يەر ئېچىپ، يېڭى چېپىلغان ئېرىقنىڭ بويىدا كەنت پەيدا قىلغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

ھېيتكار كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: ھېيتكار

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا 1.2 كىلومېتر كېلىدۇ. تۈزلەڭلىككە جايلاشقان. قاردىمقىدا ئۇچ كەنت بار. 231 ئائىلە، 809 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 1639 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، پاختا، مايلىقدان، قوغۇن-تاۋۇز، ئوتياش. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۇچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. چوڭ تىپتكى تراكتوردىن بىرى بار. تۇرۇشلۇق ئورنىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان.

1958-يىلى 5-دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان، 1978-يىلى «ھېيتكا دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان 1982-يىلى «ھېيتكار دادۇي» دەپ تۈزىتىلگەن (ئۇنىڭ بىر قىسمى بۆلۈنۈپ چىقىپ مازاردۆڭ دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان). 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

ھېيتكار

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا 1.2 كىلومېتر كېلىدۇ، 123 ئائىلە، 484 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 911 مو. دەسلىپىدە 28 نەپەر مۇسۇلمان بۇ يەرگە كېلىپ ئولتۇراقلىشىپ مەسچىت سېلىپ دىن تارقاتقان. ھەر ھېيت-بايرامدا ئامما بۇ يەردە تەبرىكلەش پائالىيىتى ئۆتكۈزگەن. شۇ سەۋەبتىن، شۇنداق ئاتالغان.

چاڭگامەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا 2.5 كىلومېتر كېلىدۇ. 53 ئائىلە، 160 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 463 مو. بۇ كەنتنىڭ ئاھالىسى ئىچىدە «چاڭگا» لەقەملىكلەر كۆپ بولغانلىقتىن، شۇنداق ئاتالغان.

ھويلامەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 1.8 كىلومېتر كېلىدۇ. 45 ئائىلە، 165 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 265 مو. بۇ يەردە باي ئائىلىلەرکۆپ بولغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

كاسامەھەللە كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: كاسامەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىگە 2 كىلومېتر كېلىدۇ، تۈزلەڭلىككە جايلاشقان. قارىمىقىدا ئىككى كەنت بار. 176 ئائىلە، 718 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ، تېرىلغۇ يېرى 2350 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، پاختا، مايلىقدان، قوغۇن-تاۋۇز، ئوتياش. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. چوڭ تېپتىكى تراكتوردىن بىرى بار. تۇرۇشلۇق ئورنىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان.

1981-يىلى ساماسىقبۇلۇڭ دادۇيىدىن بۆلۈنۈپ چىقىپ 13-دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. 1982-يىلى «كاسامەھەللە دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان، 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

كاسامەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىگە 2 كىلومېتر كېلىدۇ. 110 ئائىلە، 453 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 1418 مو. بۇ يەردە ئەڭ بالدۇر ئولتۇراقلاشقان كىشى ئۆلگەندىن كېيىن، ئۇنىڭ ئەۋلادلىرى يەر-زېمىن ۋە مۇلۇكىنى تەڭ كاسلاپ بۆلۈشكەنلىكى ئۈچۈن ئۇلارغا «كاسا» لەقىمى سىڭىپ، كېيىن كەنت نامىغا ئايلىنىپ قالغان.

ساماسىقبۇلۇڭ

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىگە 2.5 كىلومېتر كېلىدۇ. 66 ئائىلە، 265 نوپۇسى بار، تېرىلغۇ يېرى 860 مو. ئەڭ ئاۋۋال بۇ يەردە ئولتۇراقلاشقان موللا ساماسىق بارات دېگەن كىشى ئۆلگەندىن كېيىن كەنتنىڭ بىر بۇرجىكىگە دەپنە قىلىنغان. شۇ سەۋەبتىن شۇنداق ئاتىلىپ قالغان.

كوشاڭمەھەللە كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: كوشاڭمەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 2.8 كىلومېتر كېلىدۇ، تۈزلەڭلىككە جايلاشقان. قارىمىقىدا ئىككى كەنت بار. 158 ئائىلە، 601 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 1044 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، پاختا، مايلىقدان بولۇپ يەنە قوغۇن-تاۋۇز، ئوتياشمۇ چىقىدۇ. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. كەنتتە بىر تراكتور، ئۇچ ماشىنىلىق قۇدۇق بار. تۇرۇشلۇق ئورنىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان.

1981-يىلى ناغۇت دادۇيىدىن بۆلۈنۈپ چىقىپ 14-دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. 1982-يىلى نامىنى «كوشاڭمەھەللە دادۇي»گە ئۆزگەرتكەن، 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

كوشاڭمەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 2.8 كىلومېتر كېلىدۇ. 87 ئائىلە، 338 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 556 مو. "كوشاڭ"نىڭ مەنىسى «چوڭ ئۆي». دەسلەپتە بۇ كەنتنىڭ ئاھالىلىرى سالغان ئۆيلەر بىرقەدەر چوڭراق بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

ئېغىلمەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 2.8 كىلومېتر كېلىدۇ، 71 ئائىلە، 263 نوپۇسى بار.

تېرىلغۇ يېرى 488 مو. بۇ يەردە كەنت پەيدا بولۇشتىن ئىلگىرى قوي قوتىنى بولغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

يېڭىئۆستەك بويى كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: قۇمچاقمەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 1.3 كىلومېتر كېلىدۇ، تۇزلەڭلىكە جايلاشقان. قارىمىقىدا ئۈچ كەنت بار. 200 ئائىلە، 706 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقىنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 1222 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، پاختا، مايلىقدان. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. چوڭ-كىچىك تراكتورىدىن بىردىن بار. ئىلگىرى بۇ يەردە بىر تار ئۆستەڭ بولۇپ، كېيىن ئۇنىڭ ئىككى ياقىسىدا كەنت پەيدا بولغان ۋە «ئىنچىكە ئۆستەڭ» دەپ نام قويۇلغان. كېيىنچە «يېڭىئۆستەڭ بويى» دېگەنگە ئۆزگىرىپ قالغان.

1981-يىلى كونابازار دادۇيىدىن بۆلۈنۈپ چىقىپ 15-دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. 1982-يىلى «يېڭىئۆستەڭ بويى دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىلگەن. 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

قۇمچاقمەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 1.3 كىلومېتر كېلىدۇ. 63 ئائىلە، 229 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 380 مو. بۇ يەردە قۇمچاق تولا بىر كۆل بولغانلىقتىن، شۇنداق ئاتالغان.

شىرمەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 2.1 كىلومېتر كېلىدۇ. 74 ئائىلە، 246 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 435 مو. بۇرۇندا بىر باي بىر بۆلۈك قۇللارنى باشلاپ كېلىپ بۇ يەردە بىنەم ئېچىپ ئولتۇراقلاشقان. ئۇزۇن ئۆتمەي باي ئۆلۈپ كېتىپ "قۇلمەھەلە" دەپ ئاتالغان. كېيىن بۇ يەرنىڭ ئادەملىرى قورقماس، شىردەك يامان بولغانلىقتىن، كەنتنىڭ نامى بارا-بارا «شىر مەھەللە» گە ئايلىنىپ قالغان.

چاتاقئازما

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 1.5 كىلومېتر كېلىدۇ. 63 ئائىلە، 231 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 407 مو. كەنتنىڭ قېشىدا ئۈچ تەرەپكە سۇ ئايرىلىدىغان ئازما بولغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

شەنبەبازار كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: شەنبەبازار

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 3.4 كىلومېتر كېلىدۇ. تۇزلەڭلىكە جايلاشقان. قارىمىقىدا ئىككى كەنت بار. 103 ئائىلە، 393 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقىنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 893 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، پاختا، مايلىقدان، قوغۇن-تاۋۇز، بېدە، قۇلماق. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. چوڭ تراكتورىدىن بىرى بار. تۇرۇشلۇق ئورنىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان. 1980-يىلى دالىغ دادۇيىدىن بۆلۈنۈپ چىقىپ 16-دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان، 1982-يىلى «شەنبەبازار دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان، 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

شەنبەبازار

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 3.4 كىلومېتر كېلىدۇ. 61 ئائىلە، 259 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 527 مو. بۇ كەنتتە شەنبە كۈنى بازار بولىدىغان ئادەت بولغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

كالتاچاقا

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 2.9 كىلومېتر كېلىدۇ. 42 ئائىلە، 134 نوپۇسى بار. تېرىلغۇيېرى 366 مو. بۇ كەنت نىسبەتەن كىچىك بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

ئاياغ سۇلغاز ئۇرۇقچىلىق مەيدان تۇرۇشلۇق ئورنى: ئاياغ سۇلغاز

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا 24 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان. قارىمىقىدا ئىككى كەنت بار. 59 ئائىلە، 161 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 550 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، مايلىقدان. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. ئالاھىدە مەھسۇلاتى ئۆرۈك، ئاق جىگدە، چۇچۇكبۇيا. تۇرۇشلۇق ئورنىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان. 1974-يىلى ھېيتكار دادۇيدىن بۆلۈنۈپ چىقىپ گۈكشې باشقۇرغان ئۇرۇقچىلىق مەيدان بولۇپ قۇرۇلغان، 1984-يىلى لەڭگەر دادۇيگە قوشۇۋېتىلگەن، 1985-يىلى قايتا بۆلۈنۈپ چىقىپ ئۇرۇقچىلىق مەيدان بولۇپ قۇرۇلغان.

ئاياغ سۇلغاز

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا 24 كىلومېتر كېلىدۇ. 57 ئائىلە، 155 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 500 مو. «سۇلغاز»نىڭ مەنىسى: «سۇلىقى ئاز يەر». قوشتاغ يېزىسى سۇلغاز كەنتىنىڭ ئاياغ تەرىپىدە بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

سوقاكۆل

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 9 كىلومېتر كېلىدۇ. ئىككى ئائىلە، ئالتە ئادەم بار. تېرىلغۇ يېرى 50 مو. ئىلگىرىدە بۇ جايدا بىر ئۆزۈنچاق كۆل بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

يۇلغۇنلۇق باغۇەنچىلىك مەيدان تۇرۇشلۇق ئورنى: كالتاتۆگمەن

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 4.2 كىلومېتر كېلىدۇ. تۆزلەڭلىكىكە جايلاشقان. قارىمىقىدا ئىككى كەنت بار. 54 ئائىلە، 199 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 774 مو. 420 مو مېۋىلىكى بار. باغۇەنچىلىكنى ئاساس قىلىدۇ. ئاساسلىق مەھسۇلاتى ئالما، نەشپۈت، شاپتۇل، ئۆرۈك، ئۈزۈم قاتارلىقلار. دېھقانچىلىق بىلەن قوشۇمچە شۇغۇللىنىدۇ. دېھقانچىلىق مەھسۇلاتلىرىدىن بۇغداي، كۆممىقوناق، قوغۇن-تاۋۇز، ئوتياش، بېدە چىقىدۇ. بىر ئاپتوموبىل، بىر كىچىك تراكتور، بىر توخۇ-ئۆردەك فېرمىسى بار، يېزا ئىگىلىك قوشۇمچە مەھسۇلاتلىرىنى پىششىقلاپ ئىشلەش ماشىنىلىرىدىن 18 ى بار. بۇرۇندا بۇ يەرلەر يۇلغۇنلۇق بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان. ئەسلىدە گۈكشې كارخانىسىغا قاراشلىق بولۇپ، 1978-يىلى 9-دادۇينىڭ بىر شىياۋدۇيى بىلەن قوشۇلۇپ «تاشكەنت باغۇەنچىلىك مەيدانى» بولغان. 1980-يىلى قايتا بۆلۈنۈپ چىقىپ يۇلغۇنلۇق باغۇەنچىلىك مەيدانى بولۇپ قۇرۇلغان.

كالتاتۇگمەن

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 4.2 كىلومېتر كېلىدۇ. 21 ئائىلە، 73 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 667 مو بولۇپ، بۇنىڭ ئىچىدە 390 مو مېۋىلىكى بار. كەنتكە يېقىن جايدا بىر سۇ تۇگمىنى بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

خېنى

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي شىمالىغا 0.4 كىلومېتر كېلىدۇ. 33 ئائىلە، 126 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 107 مو، بۇنىڭ ئىچىدە 30 مو يەردە مېۋىلىك دەرەخ بار. مەنىسى: «سۇيۇرغال يەر». بۇ يەر ئەسلىدە كونا ئەمەلدارلارنىڭ سۇيۇرغاللىق يېرى بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

يېڭىئېرىق دېھقانچىلىق مەيدانى تۇرۇشلۇق ئورنى: يېڭىئېرىق

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 4.4 كىلومېتر كېلىدۇ. تۈزلەڭلىكە جايلاشقان. قارىمىقىدا ئىككى كەنت بار. 103 ئائىلە، 428 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 2300 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، پاختا، مايلىقدان، قوغۇن-تاۋۇز، ئوتياش، بېدە. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. تۇرۇشلۇق ئورنىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان. ئەسلىدە 8-دادۇينىڭ بىر شياۋدۇيى بولۇپ، 1960-يىلى بۆلۈنۈپ چىقىپ «دۇڭفاڭخۇڭ دېھقانچىلىق مەيدانى» بولۇپ قۇرۇلغان. 1982-يىلى «يېڭىئېرىق دېھقانچىلىق مەيدان» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان.

يېڭىئېرىق

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 4.4 كىلومېتر كېلىدۇ. 68 ئائىلە، 273 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 1800 مو. بۇرۇندا ئابدۇللا غوجا قاتارلىق 11 ئائىلە كىشى بۇ يەرگە كېلىپ ئولتۇراقلىشىپ بىنەم ئېچىپ، ئېرىق چېپىپ يەر قىلغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

يېڭىبىنام

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 2.9 كىلومېتر كېلىدۇ. 35 ئائىلە، 155 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 500 مو. بۇ يەر ئەسلىدە تېرىم يەر بولۇپ، كېيىن تاشلىنىپ قالغان. 1966-يىلى گۇڭشېدىن ئاھالە كۆچۈرۈپ كېلىپ بىنەم ئېچىپ كەنت پەيدا قىلغان. شۇ سەۋەبتىن شۇنداق ئاتالغان.

تۆگەچەك (دېھقانچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 9.5 كىلومېتر كېلىدۇ. ئوچ ئائىلە، 12 ئادەم بار. تېرىلغۇ يېرى 100 مو. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. بۇ يېزىدىكى مەمەت ھاجىنىڭ ئاتا-بوۋىلىرى ئەڭ ئاۋۋال بۇ يەردە ئولتۇراقلىشىپ تۆگە بېقىش بىلەن كۈن ئۆتكۈزگەن. شۇ سەۋەبتىن شۇنداق ئاتالغان. يېزا سۇ باشقۇرۇش پونكىتىغا قارايدۇ.

تەم (دېھقانچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 6 كىلومېتر كېلىدۇ. ئادەم ئولتۇرمايدۇ. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ، تېرىلغۇ يېرى 4565 مو. دېھقانچىلىق قىلىدىغان ۋاقىتلاردا ھەرقايسى كەنتلەردىن

ئادەم كېلىپ تېرىپ-يېغىدۇ. ئىلگىرىدە بۇ جايغا تىم قۇرۇلغان بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان. مازاردۆڭ، قاقشال، شەنبەبازار، لەڭگەر قاتارلىق كەنت كومىتېتلىرىدىن پايدىلىنىدۇ.

مۇزلۇق (دېھقانچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 4.2 كىلومېتر كېلىدۇ. ئادەم ئولتۇرمايدۇ، دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ، تېرىلغۇ يېرى 6800 مو. دېھقانچىلىق قىلىنىدىغان مەزگىللەرگە قاراپ ھەر قايسى كەنتلەردىن ئادەم كېلىپ تېرىپ-يېغىدۇ. بۇ يەر ئويمان بولۇپ، ئاسان سۇ يىغىلىپ قالىدۇ. قىش پەسلىدە سۇ مۇزلاپ، مۇزلۇقتا ئايلىنىپ قالىدىغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان. تۆۋەنمەھەللە، تۇزلۇق، كونابازار، يېڭىسۇستەڭ بويى قاتارلىق كەنت كومىتېتلىرىدىن پايدىلىنىدۇ.

يېڭىقۇدۇق (دېھقانچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 4.7 كىلومېتر كېلىدۇ. ئولتۇرۇشلۇق ئاھالە يوق. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 800 مو. پەسىللىك ئادەم كېلىپ تېرىپ باشقۇرىدۇ. بۇ يەر ئەسلىدە قاقاس چۆل بولۇپ، 1979-يىلى ماشىنىلىق قۇدۇق كولىنىپ، 1980-يىلى ئېچىلىپ تېرىقچىلىق قىلىپ دېھقانچىلىق نۇقتىسى بولۇپ قالغانلىقتىن، شۇنداق ئاتالغان. تۆۋەنمەھەللە كەنت كومىتېتىگە قارايدۇ.

ئورمان (دېھقانچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 5.2 كىلومېتر كېلىدۇ. بىر ئائىلىلىك ئىككى كىشى بار. ئورمانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ، دېھقانچىلىق ئارقىلىق ئورمان پەرۋىش قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 500 مو، ئورمان كۆلىمى 40 مو. 1960-يىلىدىن باشلاپ بىنەم ئېچىلىپ جىرىم سېلىنغان بولۇپ، ئورمانزارلىققا ئايلانغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان. تۆۋەنمەھەللە كەنت كومىتېتىگە قارايدۇ.

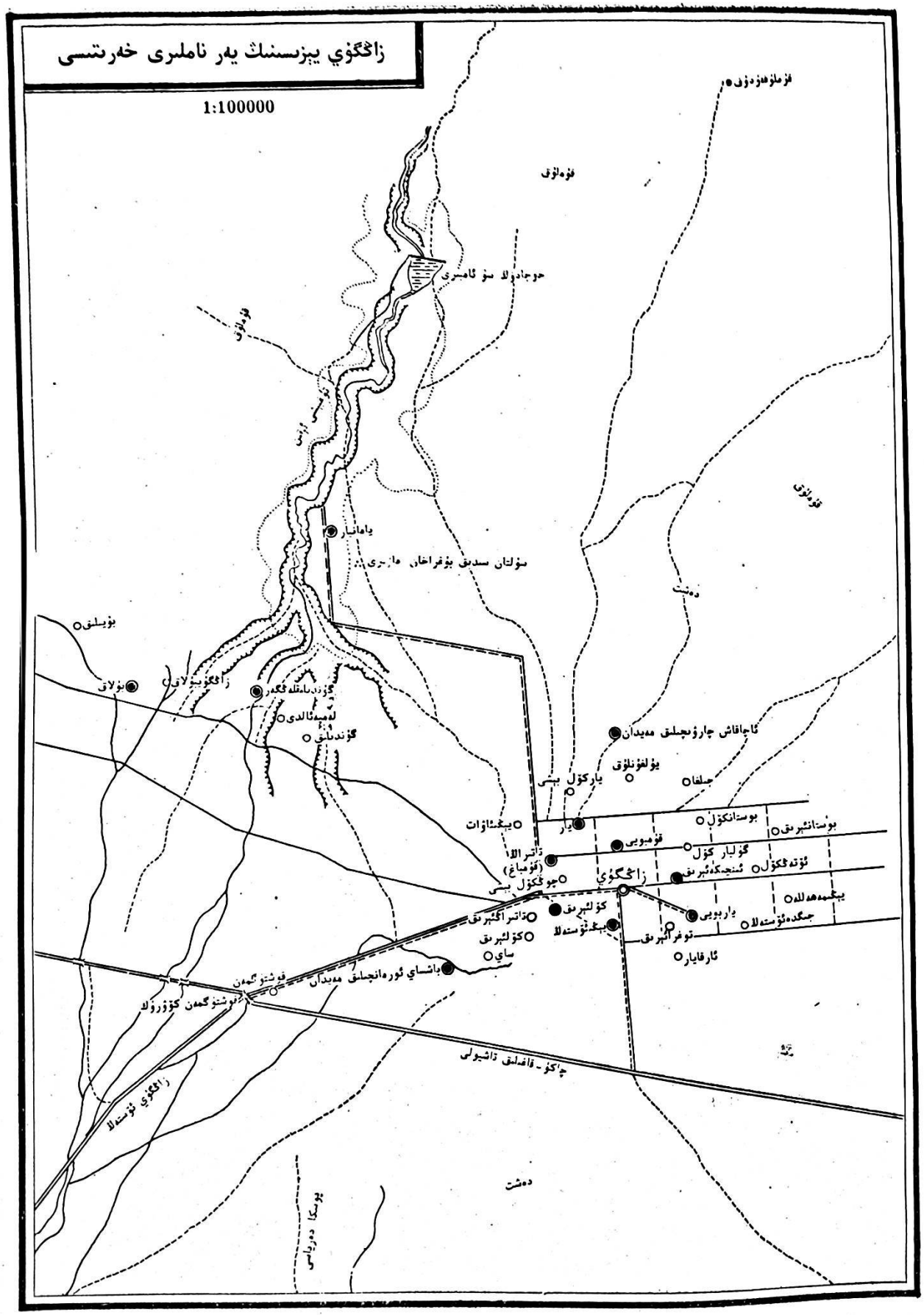
زاغگۆي پيزسنسك يەر ناملرى خەرتسى
1:100000
قۆملۆق
قۆملۆق
ياماناڕ
يۆيلىق
بۆلاق
زاغگۆبۆلاق
گۆزندىلىق
گۆزندىلىق
ناچاقاش چارۆچىلىق مەيدان
يۆلغۆنلۆق
جىلغا
بۆستانكۆل
بۆستانشەرىق
قۆمبويى
گۆلبار كۆل
ئۆتەڭكۆل
ئۆنجەكەشەرىق
زاغگۆي
يېڭىمەھەللە
جىڭدەئۆستەلا
ياربويى
توغراشەرىق
ئارقايار
كۆلشەرىق
يېڭئۆستەلا
كۆلشەرىق
ساي
باشاي ئۆرەانجىلىق مەيدان
قوشتۆگمەن
قوشتۆگمەن كۆۋرۈلۈك
چاكۆ - قاغدلىق تاشيولى
زاغگۆي ئۆستەلا
دەشت
يوسكا دەريالىسى

زاڭگۇي يېزىسىنىڭ ئومۇمىي ئەھۋالى

ناھىيىلىك ھۆكۈمەت تۇرۇشلۇق جاينىڭ شەرقىگە 67 كىلومېتر كېلىدۇ. شەرقتە پىيالما يېزىسى بىلەن، غەربتە مۇجى يېزىسى بىلەن چېگرىلىنىدۇ، شىمالدا قەشقەر ۋىلايىتىنىڭ مەكىت ناھىيىسى بىلەن تۇتىشىدۇ، جەنۇبتا سانجۇ يېزىسى بىلەن چېگرىلىنىدۇ. شەرقىدىن غەربىگىچە كەڭلىكى 19 كىلومېتر، جەنۇبىدىن شىمالىغىچە ئۇزۇنلۇقى 45 كىلومېتر كېلىدۇ. ئومۇمىي يەرمەيدانى 855 كۋادرات كىلومېتر. قارىمىقىدا توققۇز كەنت كومىتېتى، يېزا باشقۇرۇغان تۆت مەيدان، 38 تەبىئىي كەنت بار. 2669 ئائىلە، 10210 نوپۇسى بار بولۇپ، بۇنىڭ ئىچىدە ئۇيغۇرلار 10200، خەنزۇلار 10. يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ تۇرۇشلۇق ئورنى دەڭبويى كەنتىدە.

زاڭگۇي «شىنجاڭ تەزكىرىسى. تەسىس 4»دە «桂花雅 (جاڭگۇيا)» شۇنداقلا «桂雅装 (جۇاڭگۇيىيا)» دەپ يېزىلغان. «زاڭگۇي» دېگەن سۆز «زېھنى گۈيا» دېگەن سۆز ئاھىڭىنىڭ ئۆزگىرىشى بولۇپ، «ئەقلى تازا» دېگەن مەنىدە. رىۋايەت قىلىنىشىچە، بۇ يەردە ناھايىتى ئۇزاق زامانلار ئىلگىرىدە ئىسلام دىنىنىڭ ئىمامىلىرىدىن ئىمام خوجا ئاللا، ئىمام شاكىر، ئىمامى ئەپتەر، ئىمامى مۇساكازىم، ئىمام ئەسقىرى قاتارلىقلار بۇ يەرگە كېلىپ ئىسلام ئاچقاندا، يەرلىك كىشىلەر كالا سۆتى بىلەن زاڭ ئاش ئېتىپ ئالدىغا چىقىپ قارشى ئالغاچقا، ئىمامىلار يەرلىك كىشىلەرنى «زېھنى گۈيا ئىكەن» دەپتىكەن، شۇنىڭ بىلەن ئۇلار بۇ گەپنى كەنتنىڭ نامى قىلىۋاپتىكەن. كېيىنچە بۇ سۆز ئۆزگىرىپ «زاڭگۇي» بولۇپ قاپتىكەن.

چىڭ خاندانلىقى گۇاڭشۇي خانىنىڭ 8-يىلى (1982-يىلى) زاڭگۇي زېمىنى قاغىلىق ناھىيىسى قارىمىقىدىكى گۇما 36 كەنتنىڭ بىرى بولغان. گۇاڭشۇينىڭ 28-يىلى (1902-يىلى) بۇ جاي گۇما ناھىيىسىگە قارىغان، كېيىن «زاڭگۇي رايونى» دەپ ئاتالغان. 1950-يىلى «7-رايون» قىلىپ ئۆزگەرتىپ تەسىس قىلىنغان. 1958-يىلى «شىڭفۇ خەلق گۇڭشىسى» بولۇپ قۇرۇلغان. 1978-يىلى «زاڭگۇي خەلق گۇڭشىسى» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان. 1984-يىلى 10-ئايدا يېزا بىلەن ھاكىمىيەتنى ئايرىپ تەسىس قىلغاندا ئەسلىدىكى زاڭگۇي باشقۇرۇش رايونى تەۋەسىدىكى جايلارنى زاڭگۇي يېزىسى قىلىپ تەسىس قىلغان.

بۇ يېزىنى قۇملۇق چۆللەر ئوراپ تۇرىدۇ. پوسكا دەريا ئېقىنى شەكىللەندۈرگەن يەلپۇگۇچسىمان تولدۇرما لاتقىلىق بوستانلىققا جايلاشقان، يەر تۈزۈلۈشى تۈزلەك. ھاۋا كىلىماتى چوڭ قۇرۇقلۇق خاراكتېرىدىكى قۇرغاق كىلىمات بولۇپ، بوران كۆپ چىقىدۇ. يىللىق ئوتتۇرىچە تېمپېراتۇرىسى 11.6°C، ئەڭ ئىسسىق بولغاندا (7-ئايدا) ئوتتۇرىچە تېمپېراتۇرا 24.9°C، ئەڭ سوغۇق بولغاندا (1-ئايدا) ئوتتۇرىچە تېمپېراتۇرا 6°C- بولىدۇ. قىراۋسىز مەزگىلى 215 كۈن. ئاساسلىق تەبىئىي

ئاپەتلەر قۇرغاقچىلىق، بوران ۋە ئۇششۇك بولۇپ ھېسابلىنىدۇ.

بۇ يېزىنىڭ سۇ باشلايدىغان غول ئۆستىڭىنىڭ ئۇزۇنلۇقى 26.2 كىلومېتر، كەڭلىكى 7 مېتىر بولۇپ، سانجۇ يېزىسىدىكى چاسكام سۇ ئايرىش زاكۇسىدىن سانجۇ دەريياسىنىڭ سۇيىنى ئايرىپ كېلىپ ئۆز تەۋەسىدىكى تېرىلغۇ يەرلەرنى سۇغۇرىدۇ. ھەر دەرىجىلىك تارماق ئېرىق-ئۆستەڭلەردىن 235 ى بولۇپ، ئومۇمىي ئۇزۇنلۇقى 195 كىلومېتر، سۇغۇرۇش كۆلىمى 31 مىڭ 800 مو. زاكۇ، كۆۋرۈكلۈك سۇئېگىچ، شاقىراتما قاتارلىق سۇغۇرۇش ئىنشائاتلىرىدىن 376 سى بار.

بازارغا بېرىش.

يېزا بويىچە تېرىلغۇ كۆلەم 28 مىڭ 400 مو بولۇپ، ئاساسلىقى بۇغداي، كۆمىقوناق، ئىقتىسادىي زىرائەتلەردىن پاختا، مايلىقدان ۋە پۇرچاق تۇرىدىكى زىرائەتلەر، قوغۇن-تاۋۇز، مېۋە، ئوتياش، ئارپا، بېدە قاتارلىقلار بار. 1985-يىلىق ئاشلىقىنىڭ ئومۇمىي مەھسۇلاتى 8 مىليون 881 مىڭ جىڭ، پاختىنىڭ 285 مىڭ جىڭ، مايلىقدان 313 مىڭ جىڭ بولۇپ، دۆلەتكە 1 مىليون 516 مىڭ جىڭ تاۋار ئاشلىق، 756.7 دەن پاختا يەتكۈزۈپ بەردى. مىڭ قۇتىدىن ئارتۇق پىلە قۇرۇتى بېقىلىپ، پىلىنىڭ ئومۇمىي مەھسۇلاتى 50 مىڭ جىڭدىن ئارتۇق بولدى.

چارۋىچىلىقتا قوي، كالا بېقىشنى ئاساس قىلىدۇ. قوشۇمچە ئات، تۆگە، ئېشەك قاتارلىقلارمۇ

بار. يايلاق كۆلىمى 34250 مو بولۇپ، ياپچان، سېرىقئوت، سېرىتئوت، سېرىغ قاتارلىقلار ئۆسىدۇ. مال سىغىمچانلىقى 60000-30000 تۇياقلىق. 1985-يىلىنىڭ ئاخىرىدىكى قوتاندا ساقلانغان چارۋا 27 مىڭ تۇياق.

ئورمانچىلىقتا سۈنئىي ئورمان بەرپا قىلىشنى ئاساس قىلىدۇ. ئاساسلىقى تېرەك، سۆگەت، جىگدە ۋە ئۇزۇمە دەرەخلىرىنى سالىدۇ. قوشۇمچە قىلىپ ئاز سانداً ئانار، ياڭاق، ئۆرۈك قاتارلىقلارنى ئۆستۈرىدۇ. 1985-يىلى سېلىنغان كۆچەتلىك 125 مو، تارقاق ئورمان 2 مىليون 430 مىڭ تۇپ، بەرپا قىلىنغان ئومۇمىي ئورمان كۆلىمى 1209 مو بولدى.

ئۆز دائىرىسى ئىچىدە چۇچۇكبۇيا، چاكاندا، ۋالىڭ (ئىت ياڭقى) قاتارلىق تىببىي دورا ئۆسۈملۈكلىرى بار. ياۋا توغگۇز، داۋغان، توشقان قاتارلىق ياۋايى ھايۋانلار بار.

يېزا باشقۇرغان كارخانىلاردىن تراكتور پونكتى، ئاشلىق ۋە مايلىقنى پىششىقلاپ ئىشلەش كارخانىسى، گىلەم كارخانىسى، قۇرۇلۇش ئەترىتى قاتارلىقلار بار. ئون ئاپتوموبىل، 32 چوڭ، ئوتتۇرا تىپتىكى تراكتور ۋە توپا ئىنتىرنش ماشىنىسى، 24 قول تراكتورى بار. ئۇنىدىن باشقا سەييوجى، ئۇن تارتىش ماشىنىسى، ياغ تارتىش ماشىنىسى، چىگىت ئايرىش ماشىنىسى قاتارلىق يېزا ئىگىلىك قوشۇمچە مەھسۇلاتلىرىنى پىششىقلاپ ئىشلەيدىغان ماشىنىلار بار بولۇپ، ئومۇمىي ئات كۈچى 1144، 1985-يىللىق ئومۇمىي مەھسۇلات قىممىتى 449 مىڭ يۈەن بولدى. كىشى بېشىغا توغرا كەلگەن ئاشلىق 888 جىڭ، كىشى بېشىغا توغرا كەلگەن كىرىم 262.84 يۈەن بولدى.

ھازىر بىر تولۇقسىز ئوتتۇرا مەكتەپ، 14 باشلانغۇچ مەكتەپ بار بولۇپ، ئوقۇتقۇچىلىرى 100 نەپەر (ئوتتۇرا مەكتەپ ئوقۇتقۇچىسى 19 نەپەر)، ئوقۇش ېېشىدىكى بالىلارنىڭ مەكتەپكە كىرىش نىسبىتى 95% گە يەتتى. بىر دوختۇرخانا بار بولۇپ 40 كارىۋىتى بار، قوتقۇزۇش ماشىنىسىدىن بىرى بار، تىببىي خادىملىرى 20 نەپەر. كەنت كومىتېتلىرىدا 11 نەپەر ساقلىقنى ساقلىغۇچى خادىم بار. ئۇندىن باشقا رادىئو، مەدەنىيەت پونكتى، كۇتۇپخانا، كىنوخانا قاتارلىق مەدەنىيەت ئەسلىمىلىرى بار.

يېزىغا ياسالغان شېغىللىق تاشيولىنىڭ ئۇزۇنلۇقى 4 كىلومېتر، كەڭلىكى 6 مېتر بولۇپ، چاكۇ-قاغىلىق تاشيولىغا تۇتىشىدۇ، قەرەلىك نۆۋەتچى ئاپتوبۇسلار قاتناپ تۇرىدۇ.

يېزا دائىرىسى ئىچىدە «قوشكۆل»، «بۇتلۇق» قەدىمكى ئاسارىئەتىقە خارابىلىرى بار بولۇپ، ۋىلايەت دەرىجىلىك قوغدىلىدىغان مەدەنىي يادىكارلىق ھېسابلىنىدۇ. يەنە «سۇلتان سىدىق بۇغراخان مازىرى»، «خوجا ئوبۇلقاسىم مازىرى» بار بولۇپ، ناھىيە دەرىجىلىك قوغدىلىدىغان مەدەنىي يادىكارلىق ھېسابلىنىدۇ.

ئۆلچەملىك ناملىرى

زاڭگۇي يېزىسى

(«زاڭگۇي يېزىسىنىڭ ئۇمۇمىي ئەھۋالى»غا قارالسۇن)

يېڭىئۆستەڭ كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: دەڭبويى

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 0.6 كىلومېتىر كېلىدۇ. تۇزلەڭلىكە جايلاشقان. قارىمىقىدا ئۈچ كەنت بار. 133 ئائىلە، 532 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 1496 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆمىقوناق، پاختا، مايلىقدان. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق ۋە بېلىقچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. بىر ئاپتوموبىل، چوڭ-كىچىك ئۈچ تراكتور بار. «يېڭىئۆستەڭ» كەنتىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان.

1958-يىلى 1-دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. ئىلگىرى-كېيىن بولۇپ 1-، 7-دادۇي دەپ ئاتالغان. 1978-يىلى يېڭىئۆستەڭ دادۇي دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان. 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

دەڭبويى

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ تۇرۇشلۇق ئورنى بولۇپ 55 ئائىلە، 210 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 401 مو. بۇ يەردە ئىلگىرى دەڭ-سارايلار بولغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

يېڭىئۆستەڭ

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 0.6 كىلومېتىر كېلىدۇ. 59 ئائىلە، 248 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 643 مو. يېڭىدىن ئېلىنغان ئۆستەڭ بۇ يەردىن ئۆتكەنلىكى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

بوستانئېرىق

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىگە 2.9 كىلومېتىر كېلىدۇ. 19 ئائىلە، 74 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 452 مو. بۇ يەردە بىر ئېرىق بولۇپ، 1978-يىلى گۈڭشېدىن ئادەم كۈچى تەشكىللەپ ئېرىق بويلىرىغا دەرەخ سالغان. شۇ سەۋەبتىن شۇنداق ئاتالغان.

كۆلئېرىق كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: كالتەكنور ئېرىق

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىگە 1.2 كىلومېتىر كېلىدۇ. تۇزلەڭلىككە جايلاشقان. قارىمىقىدا ئالتە كەنت بار. 349 ئائىلە، 1406 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 3061 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتلىرى بۇغداي، كۆمىقوناق، پاختا، مايلىقدان. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق ۋە پىلىچىلىك بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. بىر ئاپتوموبىل، 11 چوڭ-كىچىك تراكتور بار. بىر باشلانغۇچ مەكتەپ بار. «كۆلئېرىق» كەنتىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان. 1958-يىلى 1-دادۇي

بولۇپ قۇرۇلغان. 1978 ـ يىلى «كۆلئېرىق داداڭ» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان. 1985 ـ يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

كالتەكنور ئېرىق

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىگە 1.2 كىلومېتر كېلىدۇ. 60 ئائىلە، 259 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 524 مو. بۇ جايىنىڭ قېشىدىكى ئېرىقتا سۇ ئۆتكۈزىدىغان كالتا نور بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

ساي

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 2.5 كىلومېتر كېلىدۇ. 73 ئائىلە، 283 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 849 مو. بۇ يەر ئەسلىدە تاشلىق ساي بولغانلىقتىن، شۇنداق ئاتالغان.

كۆلئېرىق

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا 1.8 كىلومېتر كېلىدۇ. 58 ئائىلە، 220 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 413 مو. بىر باشلانغۇچ مەكتەپ بار. شەرق تەرەپكە ئاقىدىغان بىر ئېرىق بۇ يەرگە كەلگەندە سۇيى يېغىلىپ كۆل شەكىللىنىپ قالغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

تاتىراقئېرىق

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىگە 1.6 كىلومېتر كېلىدۇ. 52 ئائىلە، 227 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 325 مو. ئىلگىرى بۇ يەر ئوتلاق دالا بولۇپ، بۇ يەردىن بىر ئېرىق ئېقىپ ئۆتىدىغان بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

كونابازار

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىگە 0.8 كىلومېتر كېلىدۇ. 64 ئائىلە، 240 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 601 مو. بۇ جايىنىڭ تارىخى ئۇزۇن، ئىلگىرى بازار قىززىيدىغان بولغاچقا شۇنداق ئاتالغان.

بوستانكۆل

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 1.8 كىلومېتر كېلىدۇ. 42 ئائىلە، 177 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 349 مو. 1978 ـ يىلى گۈڭشېدىن ئاھالە كۆچۈرۈپ كېلىپ، كۆل كولاپ دەرەخ سېلىپ كەنت پەيدا قىلغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

ياربويى كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: ياربويى

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 1.3 كىلومېتر كېلىدۇ. تۈزلەڭلىكە جايلاشقان. قاردىمقىدا ئالتە كەنت بار. 346 ئائىلە، 1297 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 2607 مو. ئاساسلىقى بۇغداي، كۆممىقوناق، پاختا، مايلىقدان ئۆسۈملۈكىدىن قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق ۋە پىلىچىلىك بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. چوڭ تراكتورىدىن بىرى بار. تۇرۇشلۇق ئورنىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان. 1958 ـ يىلى 2 ـ داداڭ بولۇپ قۇرۇلغان. 1978 ـ يىلى «ياربويى داداڭ» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان. 1985 ـ يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

يارېويى

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 1.3 كىلومېتر كېلىدۇ. 81 ئائىلە، 314 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 509 مو. بۇ يەردە شەرقتىن غەربكە كەتكەن بىر چوڭ يار بولۇپ، يارنىڭ بويلىرىدا كەنت پەيدا بولغاچقا شۇنداق ئاتالغان.

ئارقايار

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 1.6 كىلومېتر كېلىدۇ. 75 ئائىلە، 309 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 568 مو. كەنتنىڭ كەينىدە بىر چوڭ يار بولغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

توغرائېرىق

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 1.1 كىلومېتر كېلىدۇ. 80 ئائىلە، 296 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 569 مو. بۇرۇندا كىشلەر بۇ يەردىن ئېرىق ئېلىپ سۇ باشلاپ يەر قىلغان، ئېرىق پۈتۈن كەنتنى توغرىسىغا كېسىپ ئۆتكەن بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

جىگدەئۆستەڭ

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 2.3 كىلومېتر كېلىدۇ. 74 ئائىلە، 252 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 536 مو. بۇرۇندا كىشلەر بۇ يەرگە كېلىپ ئېرىق ئېلىپ يەر ئاچقان ھەمدە ئېرىق بويلىرىغا جىگدە دەرىخى تىككەنلىكى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

يېڭىمەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 3 كىلومېتر كېلىدۇ. 18 ئائىلە، 63 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 213 مو. بۇ يەر 1979-يىلى ئېچىلىپ كەنت بولغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

جىلغا

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 2.2 كىلومېتر كېلىدۇ. 18 ئائىلە، 63 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 212 مو. بۇ جايدا بىر جىلغا بولۇپ، 1974-يىلدىن باشلاپ كىشلەر جىلغا بويىغا كېلىپ ئولتۇراقلاشقاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

ئىنچىكەئېرىق كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: ئىنچىكەئېرىق

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىگە 1 كىلومېتر كېلىدۇ. تۈزلەڭگە جايلاشقان. قاراشقىدا بەش كەنت بار. 211 ئائىلە، 842 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 1980 مو. ئاساسلىق مەسۇلاتى بۇغداي، كۆمىستوناق، پاختا، مايلىقدان بولۇپ، قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق ۋە پىلىچىلىك بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. بىر ئاپتوموبىل، ئىككى چوڭ تراكتور بار. بىر باشلانغۇچ مەكتەپ بار. تۇرۇشلۇق ئورنىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان. 1980-يىلى «قۇمبويى دادۇي»دىن بۆلۈنۈپ چىقىپ 3-دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. 1982-يىلى «ئىنچىكەئېرىق دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىلگەن. 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

ئىنچىكەئېرىق

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىگە 1 كىلومېتر كېلىدۇ. 43 ئائىلە، 187 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ

يېرى 429 مو. بىر باشلانغۇچ مەكتەپ بار. ئىلگىرى بۇ يەردە بىر تار ئېرىق بولۇپ، كېيىن ئادەم كېلىپ ئېرىق بويلىرىدا ئولتۇراقلىشىپ كەنت پەيدا بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

تاشكۆل بېشى

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 0.5 كىلومېتر كېلىدۇ. 49 ئائىلە، 191 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 437 مو. ئەڭ ئاۋۋال بۇ يەرگە كېلىپ ئولتۇراقلاشقان تاشۋاي دېگەن كىشى ئۆيىنىڭ ئالدىغا بىر كۆل كولىغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

دەڭباغ

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 1.3 كىلومېتر كېلىدۇ. 40 ئائىلە، 174 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 398 مو. ئەڭ ئاۋۋال بۇ يەردە ئولتۇراقلاشقان يۈسۈپ ئاخۇن دېگەن كىشى دەڭ-ساراي ئېچىپ تۇرمۇش كەچۈرگەن ھەمدە باغ بىنا قىلغانلىق سەۋەبتىن شۇنداق ئاتالغان.

گۈلياركۆل

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىگە 1.3 كىلومېتر كېلىدۇ. 50 ئائىلە، 192 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 393 مو. بۇ يەردە بىر كۆل بولغان، گۈلىار ئىسىملىك بىر كىشى ئەڭ ئاۋۋال كېلىپ ئولتۇراقلاشقان بولۇپ، كېيىنچە كەنت پەيدا بولغاندىن كېيىن شۇنداق ئاتالغان.

ئۆتەڭكۆل

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 2.3 كىلومېتر كېلىدۇ. 29 ئائىلە، 98 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 323 مو. بۇرۇندا بۇ يەردە بىر كۆل بولۇپ، كۆلنىڭ بويىغا ئۆتەڭ قۇرۇلغان بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

يار كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: يار

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شىمالىغا 1.4 كىلومېتر كېلىدۇ. تۇزلەڭلىككە جايلاشقان. قارىمىقدا تۆت كەنت بار. 302 ئائىلە، 1130 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 3183 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتلىرى بۇغداي، كۆمىسقوناق، پاختا، مايلىقدان. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق ۋە پىلىچىلىك بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. ئاپتوموبىلىدىن بىرى، 55 تېپىلىق، 75 تېپىلىق ۋە قول تراكتورىدىن بىرىدىن بار. بىر باشلانغۇچ مەكتەپ بار. تۇرۇشلۇق ئورنىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان. 1958-يىلى 4-دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. 1978-يىلى «يار دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان. 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

يار

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شىمالىغا 1.4 كىلومېتر كېلىدۇ. 73 ئائىلە، 266 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 742 مو. كەنتتە بىر باشلانغۇچ مەكتەپ بار. دەسلەپتە بۇ يەردە جەنۇبتىن شىمالغا كەتكەن بىر چوڭقۇر يار بولۇپ، كېيىنچە يارنىڭ ئىككى تەرىپىدە كەنت پەيدا بولغان. شۇ سەۋەبتىن شۇنداق ئاتالغان.

سوقاكۆل بېشى

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي شىمالىغا 1 كىلومېتر كېلىدۇ. 77 ئائىلە 285 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ

يېرى 813 مو. كەنت ياقسىدا بىر ئۇزۇنچاق كۆل بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

ياركۆل بېشى

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شىمالىغا 1.9 كىلومېتر كېلىدۇ. 81 ئائىلە، 314 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 818 مو. تەخمىنەن 300 يىل بۇرۇن سانجۇ دەرياسىدىن كەلگەن كەلكۈن سۇ بۇ يەردە جەنۇبتىن شىمالغا كەتكەن چوڭقۇر بىر يار ھاسىل قىلغان، كىشىلەر كېيىنچە بۇ يارنىڭ بويىدا كۆل كولاپ ئولتۇراقلىشىپ كەنت ھاسىل بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

يۇلغۇنلۇق

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 2 كىلومېتىر كېلىدۇ. 71 ئائىلە، 265 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 809 مو. بۇ يەر ئەسلىدە يۇلغۇنلۇق بولغاچقا شۇنداق ئاتالغان.

تاتىراڭ كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: تاتىراڭ

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي شىمالىغا 1.6 كىلومېتر كېلىدۇ. تۈزلەڭلىككە جايلاشقان. قارىمىقىدا بەش كەنت بار. 363 ئائىلە، 1431 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساسى قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 2650 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتلىرى بۇغداي، كۆمەكقوناق، پاختا، مايلىقدان. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. بىر باشلانغۇچ مەكتەپ بار. تۇرۇشلۇق ئورنىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان. 1958-يىلى 10-دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. شۇ يىلى 8-ئايدا 5-دادۇي دەپ ئۆزگەرتىلگەن. 1978-يىلى «تاتىراڭ دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان. 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

تاتىراڭ

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي شىمالىغا 1.6 كىلومېتر كېلىدۇ. 67 ئائىلە، 298 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 554 مو. مەنىسى: «قاقاسلىق». بۇ يەر ئەسلىدە ياۋا ئوت-چۆپلۈك دالا بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

قۇمباغ

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي شىمالىغا 1.3 كىلومېتر كېلىدۇ. 83 ئائىلە، 320 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 620 مو. ئاۋۋال بۇ يەر قۇملۇق بولۇپ، كىشىلەر ئىلگىرى-ئاخىر بۇ جايغا كېلىپ قۇم بارخانلىرىنىڭ چۆرىسىدە ئولتۇراقلىشىپ كەنت ھاسىل قىلغان بولۇپ، خۇددى قۇملۇقتىكى باغقا ئوخشاپ قالغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

چوڭكۆل بېشى

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي شىمالىغا 1.1 كىلومېتر كېلىدۇ. 76 ئائىلە، 269 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 472 مو. ئىلگىرى بۇ يەردە بىر چوڭ كۆل بولۇپ، كىشىلەر ئىلگىرى-كېيىن بۇ يەرگە كېلىپ كۆل بويىدا ئولتۇراقلىشىپ كەنت پەيدا بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

دەرۋازاكۆل بېشى

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي شىمالىغا 1.5 كىلومېتر كېلىدۇ. 66 ئائىلە، 258 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 446 مو. قەدىمىي زاگۇي كەنتىنىڭ شەرقىي دەرۋازىسىنىڭ سىرتىدا بىر كۆل بولۇپ،

كىشلەر ئارقا-ئارقىدىن مۇشۇ كۆل بويىدا ئولتۇراقلىشىپ كەنت ھاسىل بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

يېڭىئاۋات

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي شىمالىغا 2 كىلومېتر كېلىدۇ. 71 ئائىلە، 286 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 558 مو. بۇ يەر ئۇزۇمە، ئۆرۈك، شاپتۇل ۋە جىگدە قاتارلىق مېۋىلىك دەرەخلەر كۆپ جاي بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

گۈلدەستەلەڭگەر كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: لەڭگەر

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي شىمالىغا 7.2 كىلومېتر كېلىدۇ. تۈزلەڭلىككە جايلاشقان. قاراىمە-قىدا ئۇچ كەنت بار. 129 ئائىلە، 561 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 1560 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆمىسقوناق، پاختا، مايلىقدان. قوشۇمچە ئورمانچى-لىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. ئىككى تراكتور بار. بىر باشلانغۇچ مەكتەپ بار. «گۈلدەستە» ۋە «لەڭگەر» ئىككى كەنتنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان.

1958-يىلى 6-دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. 1978-يىلى «لەڭگەردادۇي» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان. 1982-يىلى نامى «گۈلدەستەلەڭگەر» دەپ ئۆزگەرتىلگەن. 1885-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

لەڭگەر

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي شىمالىغا 7.2 كىلومېتر كېلىدۇ. 38 ئائىلە، 172 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 552 مو. 1980-يىلى بۇ يەردە كەنت ھاسىل بولغان. ئىلگىرى بۇ يەردە لەڭگەر قۇرۇلغان بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

گۈلدەستە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي شىمالىغا 6 كىلومېتر كېلىدۇ. 40 ئائىلە، 189 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 482 مو. ئىلگىرى ھۆكۈمەت تەرىپىدىن بۇ يەرگە گۈلدەستخانا سېلىنغان بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

لەمپەئالدى

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي شىمالىغا 6.6 كىلومېتر كېلىدۇ. 38 ئائىلە، 172 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 526 مو. بىر باشلانغۇچ مەكتەپ بار. ئىلگىرى بۇ يەردە مازارلىق بار بولۇپ، ئۇنىڭ قېشىغا ئىستىقامەت قىلىدىغان بىر لەمپە سېلىنغان، كېيىنچە كىشىلەر ئارقا-ئارقىدىن بۇ لەمپىنىڭ ئالدىغا ئۆي سېلىپ ئولتۇراقلىشىپ كەنت ھاسىل بولغان. شۇ سەۋەبتىن شۇنداق ئاتالغان.

قوممۇيى كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: قوممۇيى

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 0.9 كىلومېتر كېلىدۇ. تۈزلەڭلىككە جايلاشقان. قاراىمە-قىدا ئۇچ كەنت بار. 175 ئائىلە، 696 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 1540 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتلىرى بۇغداي، كۆممىقوناق، پاختا، مايلىقدان. قوشۇمچە ئورماڭ-چىلىق، چارۋىچىلىق ۋە پىلىچىلىك بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. چوڭ-كىچىك تراكتوردىن ئىككىسى بار.

تۇرۇشلۇق ئورنىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان. 1958-يىلى 3-دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. 1978-يىلى «قۇمبويى دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان (1980-يىلى ئۇنىڭ بىر قىسمى ئاجرىلىپ چىقىپ 3-دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان). 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

قۇمبويى

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 0.9 كىلومېتر كېلىدۇ. 91 ئائىلە، 369 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 750 مو. بۇ يەردە شەرقتىن غەربكە سوزۇلغان بىر قۇم بارخىنى بولۇپ، كېيىن كىشىلەر ئۇنىڭ ئەتراپىدا بىنەم ئېچىپ ئولتۇراقلىشىپ كەنت ھاسىل بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

دەرۋازامەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شىمالىغا 0.6 كىلومېتر كېلىدۇ. 38 ئائىلە، 144 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 440 مو. بۇ جاينىڭ كەنت بولۇش تارىخى بىر قەدەر ئۇزۇن. تەخمىنەن 600 يىل ئىلگىرى بىر چوڭ ئەمەلدار بۇ يەردە ئولتۇراقلاشقان، كەنتنىڭ ئەتراپىغا سېپىل سوقتۇرۇپ دەرۋازىسىغا ئادەم قويۇپ ساقلىغان. شۇ سەۋەبتىن شۇنداق ئاتالغان.

نەغمەچاقا

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 1.3 كىلومېتر كېلىدۇ. 51 ئائىلە، 208 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 390 مو. ئەڭ ئاۋۋال بۇ يەرگە كېلىپ ئولتۇراقلاشقان مەمەت ئاخۇن دېگەن كىشى نەغمە-ناۋاغا ئۇستا بولغاچقا، ئۇنىڭغا «نەغمە» لەقىمى سىڭىپ قالغان. كېيىنچە بۇ يەردە كەنت ھاسىل بولغاندا شۇنداق ئاتالغان.

بۇلاق كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: بۇلاق

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي شىمالىغا 9.2 كىلومېتر كېلىدۇ. تۆزلەڭلىكە جايلاشقان. قاردىمقىدا ئۇچ كەنت بار. 176 ئائىلە، 677 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 2085 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتلىرى بۇغداي كۆممىقوناق، پاختا، مايلىقدان. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. چوڭ-كىچىك تراكتوردىن تۆتى بار. بىر باشلانغۇچ مەكتەپ بار. تۇرۇشلۇق ئورنىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان. 1980-يىلى لەڭگەر دادۇيىدىن بۆلۈنۈپ چىقىپ 15-دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. 1982-يىلى «بۇلاق دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان. 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

بۇلاق

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي شىمالىغا 9.2 كىلومېتر كېلىدۇ. 64 ئائىلە، 237 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 585 مو. بۇ يەردە بىر بۇلاق بولۇپ، كېيىن كىشىلەر بۇلاق ئەتراپىدا ئولتۇراقلىشىپ كەنت پەيدا بولغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

بۇيىلىق

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي شىمالىغا 10.6 كىلومېتر كېلىدۇ. 64 ئائىلە، 266 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 700 مو. بۇ جاي ئەسلىدە بۇيا ئۆسۈملۈكى كۆپ ئۆسىدىغان يەر بولغاچقا

شۇنداق ئاتالغان.

زاڭگۇيبۇلاق

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي شىمالىغا 8.8 كىلومېتر كېلىدۇ. 48 ئائىلە، 174 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 800 مو. بۇ كەنت بۇلاق قېشىغا جايلاشقان. زاڭگۇيلۇقلار ھەممىدىن بۇرۇن بۇ يەرگە كېلىپ بىنەم ئېچىپ ئولتۇراقلىشىپ كەنت پەيدا بولغانلىق سەۋەبتىن شۇنداق ئاتالغان.

يامانيار دېھقانچىلىق مەيدان

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شىمالىغا 8.1 كىلومېتر كېلىدۇ. 70 ئائىلە، 278 نوپۇسى بار. تۈزلەڭلىككە جايلاشقان. تېرىلغۇ يېرى 690 مو، دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. ئاساسلىق مەھسۇلاتلىرى بۇغداي، كۆمىسقوناق، پاختا، مايلىقدان. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. بۇ مەيدان بىر چوڭقۇر قۇرۇق يارنىڭ شەرقىي لېۋىگە جايلاشقاچقا «ياماڭ يار» دەپ ئاتالغان، 1951-يىلى دېھقانچىلىق مەيدانى قۇرۇلغان. زاڭگۇي يېزىسىغا قاراشلىق.

يامانيار كالا فېرمىسى

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شىمالىغا 8.1 كىلومېتر كېلىدۇ. 22 ئائىلە، 86 نوپۇسى بار. بۇلارنىڭ ئېچىدە بىر ئائىلىلىك يەتتە نەپەر خەنزۇ بار. تۈزلەڭلىككە جايلاشقان. تېرىلغۇ يېرى 540 مو. چارۋىچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. مال سىغىمچانلىقى 555 تۇياق. نامىنىڭ كېلىپ چىقىشى يۇقۇرىدىكىسى بىلەن ئوخشاش. 1980-يىلى كالا فېرمىسى قۇرۇلغان. زاڭگۇي يېزىدىن باشقۇرىدۇ.

ئاچاقاش چارۋىچىلىق مەيدان

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىگە 27 كىلومېتر كېلىدۇ. 44 ئائىلە، 149 نوپۇسى بار. تۈزلەڭلىكگە جايلاشقان. تېرىلغۇ يېرى 729 مو، دېھقانچىلىق بىلەن چارۋىچىلىقنى تەڭ ئېلىپ بارىدۇ. بىر تراكتورىمىز بار. بىنەم ئېچىپ تېرىقچىلىق قىلىش ئۈچۈن، يۇلغۇنلۇق قاشنى بويلۇتۇپ بىر Y شەكىللىك ئاچا ئېرىق چېپىلغاچقا شۇنداق ئاتالغان. 1968-يىلى چارۋىچىلىق مەيدانى قۇرۇلغان. زاڭگۇي يېزىدىن باشقۇرىدۇ.

باشساي ئورمانچىلىق مەيدان

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىگە 3.2 كىلومېتر كېلىدۇ. 18 ئائىلە، 68 نوپۇسى بار. ئېدىرلىق. تېرىلغۇ يېرى 234 مو، ئورمانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. ئاساسلىقى تېرەك، سۆگەت، جىگدە قاتارلىق دەرەخلەرنى تىكىدۇ. بۇ مەيدان زاڭگۇي يېزىسى سۇ مەنبەسىنىڭ باش تەرىپىدىكى سايلىققا جايلاشقانلىقتىن شۇنداق ئاتالغان. زاڭگۇي يېزىدىن باشقۇرىدۇ.

تېكىلىك (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىگە 30 كىلومېتر كېلىدۇ. يازلىق يايلاق. تاغلىق رايونغا جايلاشقان. كۆلىمى 300 مو، مال سىغىمچانلىقى 300 قويلۇق. بۇ جايدا يۇلغۇن، يانتاق كۆپ بولۇپ، كىشىلەر داۋاملىق بۇ يەرگە تېكىلەرنى ئەكىلىپ باقىدىغان بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان. زاڭگۇي يېزىسىنىڭ ئۇنچىكەئېرىق كەنت كومىتېتىدىن باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

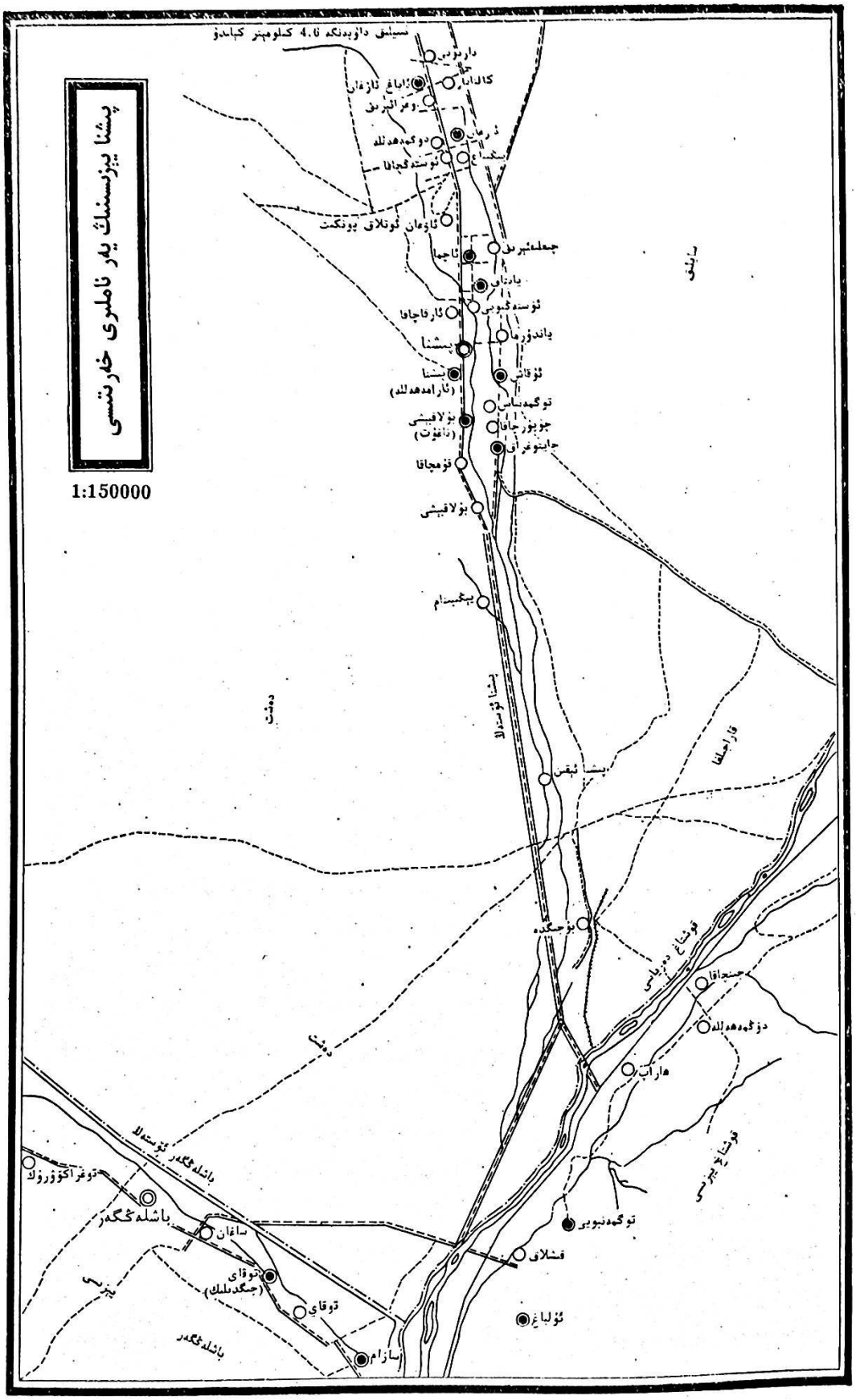
پښتنا پیژندنمنځ یەر ټاملری خدمتنسی
1:150000
سیمابی داوډنکه 4.6 کیلومیتر کیاندو
دارېوبی
کالاباغ
ټاباغ ټازه ای
وغرالیږی
دوکمدهدلله
ټوسنه ګجاقا
ټاوهان ګوتلاق پونکت
چملهنیږی
ټاچا
یادتای
ټوسنه ګیوبی
ټارقاچاقا
پښتنا
(ټارامدهدلله)
بولاقیښی
(ټاغوت)
ټوقماقا
بولاقیښی
پیڅبسام
پښتنا ټوسنه لا
دهنه
پښتنا ټیڅس
ټوسنه لا
باشله څګدر
توغراڅوزوږوك
باشله څګدر
ساغان
توقای
(جګدبلیك)
توقای
ساڅام
باشله څګدر
بیږی
بولاغ
قشلاق
توګمدنبوبی
قوشاغ بیږی
هارآب
دوڅمدهدلله
جنجاقا
قوشاغ دهږیاسی
بوجګده
قاراجلغا
بابلق

پىشنا يېزىسىنىڭ ئومۇمىي ئەھۋالى

ناھىيە شەھىرىنىڭ شەرقىگە تۇز سىزىق ئارىلىقى 30 كىلومېتر كېلىدىغان جىلغا ئېچىگە جايلاشقان بولۇپ، شەرق تەرىپى گۇما بازىرى ۋە ناھىيىلىك ئۇرۇقچىلىق مەيدانى بىلەن، غەرب تەرىپى قەشقەر ۋىلايىتىنىڭ قاغىلىق ناھىيىسى بىلەن، جەنۇب تەرىپى قوشتاغ يېزىسى بىلەن، شىمال تەرىپى چاكۇ-قاغىلىق تاشيولى بىلەن چېگرىلىنىدۇ. شەرقىدىن غەربىگىچە ئوتتۇرىچە كەڭلىكى تەخمىنەن 25 كىلومېتر، جەنۇبىدىن شىمالغىچە ئوتتۇرىچە ئۇزۇنلۇقى تەخمىنەن 35 كىلومېتر، ئومۇمىي يەر مەيدانى 845 كۋادرات كىلومېتر كېلىدۇ. قارىمىقىدا سەككىز كەنت كومىتېتى، 22 تەبىئىي كەنت بار. 1404 ئائىلە ئولتۇرۇشلۇق بولۇپ، نوپۇسى 5642. رىۋايەتلەردىن قارىغاندا بۇندىن تەخمىنەن 700 يىللار ئىلگىرى بۇ يەرگە ئادەم كېلىپ ئولتۇراقلىشىپ كەنت بولۇپ، نامىنى «پىشا» قويغان. بۇ پارسچە سۆز بولۇپ، تەدرىجىي تۇردە «پىشنا»غا ئۆزگىرىپ قالغان، مەنىسى: «ئوتلاق». يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ تۇرۇشلۇق ئورنى ئارامەھەللە كەنتىدە.

پىشنا ئەسلىدە گۇما 38 كەنتنىڭ بىرى بولۇپ، قاغىلىق ناھىيىسگە قارىغان. چىڭ سۇلالىسى گۇاڭشۈينىڭ 28-يىلى (1902-يىلى) گۇما ناھىيىسى تەسىس قىلىنغان چاغدا گۇما ناھىيىسگە تەۋە قىلىنغان. ئازادلىقتىن ئىلگىرى بۇ جايلار «پىشنا رايون» دەپ ئاتالغان. 1950-يىلى «8-رايون» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان، 1956-يىلى رايون مەمۇرىيىتى ئەمەلدىن قالدۇرۇلۇپ، ئۇنىڭ «بورا» كەنتى قاغىلىق ناھىيىسگە قالغاندىن سىرت، قالغان زېمىنى 2-رايون (ھازىرقى قوشتاغ يېزىسى)غا قوشۇۋېتىلگەن. 1981-يىلى گۇما ناھىيىلىك 4-نۆۋەتلىك خەلق قۇرۇلتېيى چاقىرىلغاندىن كېيىن قوشتاغ گۇڭشېنىڭ پىشنا، باشلەڭگەر باشقۇرۇش رايونلىرى ۋە سازام دادۇيى ئايرىپ چىقىلىپ «پىشنا خەلق گۇڭشېسى» قىلىپ تەشكىللەنگەن. 1984-يىلى 10-ئايدا يېزا بىلەن گۇڭشېنى ئايرىپ تەسىس قىلىش ۋاقتىدا «پىشنا يېزا» دەپ ئۆزگەرتىلگەن، شۇنىڭ بىلەن بىرلا ۋاقىتتا باشلەڭگەر باشقۇرۇش رايونى بۆلۈنۈپ چىقىپ «باشلەڭگەر يېزا» بولۇپ قۇرۇلغان.

يېزىنىڭ غەربىي جەنۇب ياقىسىدا قات-قات تاغلار سوزۇلۇپ تۇرىدۇ، شەرق ۋە شىمال تەرىپى پەس تاغلىق ۋادە بولۇپ، كۆپۈنچە جايلىرى چۆل-دەشت، يەر تۈزۈلۈشى ئويمان، شىمالغا قاراپ پەسىيىپ بارىدۇ، بىرقەدەر تۈزلەڭ. ئۇنىڭ يېزا ئېگىلىك تېرىقچىلىق رايونى جەنۇبتىن شىمالغا سوزۇلغان تار بىر جىلغىنىڭ ئېچىگە جايلاشقان بولۇپ، كۆپۈنچە جايلىرى تاشلىق ساي، ئارىلىقىدا شورلۇق يەرلەر بار. ئىقلىمى چوڭ قۇرۇقلۇق خاراكتېرىدىكى كىلىماتقا كىرىدۇ، يىللىق ئوتتۇرىچە تېمپېراتۇرىسى 9.3°C، ئەڭ ئىسسىق بولغاندا (7-ئايدا) ئوتتۇرىچە تېمپېراتۇرىسى

22°C، ئەڭ سوغۇق بولغاندىكى (1-ئايدا) ئوتتۇرىچە تېمپېراتۇرا 7.8°C-بولىدۇ، قىراۋسىز مەزگىلى 217 كۈن ئەتراپىدا. ھاۋا كىلىماتىدىكى ئاساسلىق تەبىئىي ئاپەت ئۇششۇك ھېسابلىنىدۇ.

تېرىم يەر كۆلىمى 15157 مو. يېزا دائىرىسىدە غول ئۆستەڭ، تارماق ئۆستەڭ، ئوق ئېرىق، ئورەكتىن ئىبارەت ھەرىجىلىك ئېرىق-ئۆستەڭلەردىن 90 ى بولۇپ، ئومۇمىي ئۇزۇنلۇقى 69.25 كىلومېتر، ئۇنىڭ ئىچىدە تاش ئۆستەڭ 8 كىلومېتر، سۇ سىڭىمەس قىلىپ ياسالغىنى 10 كىلومېتر. پىشنا ئۆستىكى كىلياڭ ئاق سۇ باشلاش ئۆستىكىگە توغاشتۇرۇلغان بولۇپ، قوشتاغ دەريا-سىنىڭ سۇيى بىلەن ئۆز دائىرىسىدىكى ئېرىق-ئۆستەڭلەر ئارقىلىق پۈتۈن يېزىدىكى تېرىلغۇ يەرلەر سۇغۇرىلىدۇ.

دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. دېھقانچىلىق، ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىرلەشتۇرۇلگەن. تېرىلغۇ كۆلىمى 10 مىڭ 500 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كومىقوناق، مايلىقدان. قوشۇمچە بېدە، پۇرچاق تۇرىدىكى زىرائەتلەر، قوغۇن-تاۋۇزلارنى تېرىيدۇ ۋە پىلە باقىدۇ. 1985-يىلى ئىشلەپچىقىرىلغان ئاشلىق 3 مىليون 166 مىڭ جىڭ، مايلىقدان 131 مىڭ جىڭ، پىلە غوزىسى 3748 جىڭ، يىل ئاخىرىدىكى چوڭ-كىچىك چارۋىلارنىڭ قوتانىدىكى سانى 9968 تۇياق بولۇپ، دۆلەتكە يەتكۈزۈپ بەرگەن تاۋار ئاشلىق 291 مىڭ جىڭ، مايلىق 43 مىڭ 900 جىڭ بولدى. 1985-يىلىدىكى يېزا ئىگىلىك ئومۇمىي كىرىمى 1 مىليون 31 مىڭ يۈەن بولۇپ، كىشى بېشىغا توغرا كەلگەن ئوتتۇرىچە كىرىمى 138.67 يۈەن.

ئورمانچىلىقتا سۈنئىي ئورماننى ئاساس قىلىدۇ، بەرپا قىلىنغان ئورمان كۆلىمى 1424 مو، ئاساسلىقى تېرەك، سۆگەت، ئۇزۇمە، جىگدە ھەم ئۇندىن باشقا ئالما، نەشپۈت، ئۇزۇمتال، چىلان، ئالۇچا قاتارلىق مېۋىلىك دەرەخلەرنى تىكىدۇ. 1985-يىلى سېلىنغان كۆچەتلىك 92 مو، تارقاق ئورمان 771 مىڭ تۈپ. باغۋەنچىلىكتە ياڭاق، ئۆرۈك، شاپتۇلى ئەڭ ياخشى. ئالاھىدە مەھسۇلاتى خورما، گۈلە، مېغىز.

يېزا باشقۇرغان كارخانىلاردىن تراكتور پونكتى، ئاشلىق ۋە مايلىقنى پىششىقلاپ ئىشلەش زاۋۇتى قاتارلىقلار بار. ئاپتوموبىلدىن بىرى، چوڭ-ئوتتۇرا تىپتىكى تراكتوردىن توققۇزى، قول تراكتوردىن ئىككىسى، سەييوجىدىن ئالتىسى ھەمدە يېزا ئىگىلىك قوشۇمچە مەھسۇلاتلىرىنى پىششىقلاپ ئىشلەش ماشىنىلىرى قاتارلىقلار بار بولۇپ، بۇ ماشىنىلارنىڭ ئومۇمىي ئات كۈچى 524، 1985-يىللىق مەھسۇلات قىممىتى 141 مىڭ يۈەن بولدى.

يېزىدا بىر دوختورخانا بولۇپ، كېسەل كارىۋىتى 20، تېببىي خادىمى يەتتە نەپەر، كەنت كومىتېتلىرىدا 11 نەپەر ساقلىقنى ساقلاش خادىمى بار. بىر ئوتتۇرا مەكتەپ بار بولۇپ، ئوقۇتقۇچىسى سەككىز نەپەر، مەكتەپتىكى ئوقۇغۇچى سانى 171 نەپەر. باشلانغۇچ مەكتەپتىن تۆتى بار بولۇپ، ئوقۇتقۇچى-خىزمەتچىلىرى 44 نەپەر، مەكتەپتىكى ئوقۇغۇچى سانى 820 نەپەر، ئوقۇش يېشىدىكى بالىلارنىڭ مەكتەپكە كىرىش نىسبىتى 90.7% گە يەتكەن. رادىئو ئۇزىلى، مەدەنىيەت پونكىتى، كىنو قويۇش ئەترىتى، تەمىنلەش-سودا كوپېراتىپى قاتارلىق مەدەنىيەت، تۇرمۇش مۇئەسسە-

لىرى قۇرۇلغان.

يېزا دائىرىسىدىكى شەھەل ياتقۇزۇپ ياسالغان ئاددىي تاشيول شىمالدا چاكۇ-قاغىلىق تاش-يولىغا تۇتاشقان بولۇپ، ناھىيە شەھىرىگە ھەمدە باشقا يېزا، بازارلارغا قاتناشلىق بولىدۇ.

ئۆلچەملىك ناملىرى

پىشنا يېزىسى

(«پىشنا يېزىسىنىڭ ئومۇمىي ئەھۋالى» غا قارالسۇن)

پىشنا كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: ئارامەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 0.6 كىلومېتر كېلىدۇ، تۈزلەڭلىككە جايلاشقان، قاردىمىقىدا بىر كەنت بار. 152 ئائىلە، 590 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقىنى ئاساس قىلىدۇ، تېرىلغۇ يېرى 1692 مو، ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، مايلىقدان بولۇپ، قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. چوڭ-كىچىك تراكتوردىن ئىككىسى بار. ئالاھىدە مەھسۇلاتى ياڭاق، ئۆرۈك، شاپتۇل، ئۈزۈم. مەنىسى: «ئوتلاق». بۇ يەردە بۇرۇن كەنت پەيدا بولغان. ئەسلىدە سۇ ۋە ئوت-چۆپ ئەلۋەك، دەل-دەرەخ ۋە ئاشلىق مول جاي بولغاچقا «پىشا» دېيىلىپ، كېيىنچە بۇ سۆز «پىشنا» غا ئۆزگىرىپ قالغان.

1958-يىلى يۇبجىن گۇڭشېنىڭ 7-دادۇيى بولغان، 1978-يىلى «پىشنا دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان. 1981-يىلى پىشنا گۇڭشېگە تەۋە بولغان (1983-يىلى ئۇنىڭ بىر قىسمى بۆلۈنۈپ چىقىپ بۇلاقبېشى دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان). 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

ئارامەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەت بىلەن كەنت كومىتېتىنىڭ تۇرۇشلۇق ئورنى بولۇپ، 82 ئائىلە، 316 نوپۇسى بار، تېرىلغۇ يېرى 912 مو. بۇ كەنت ئەتراپتىكى باشقا كەنتلەرگە سېلىشتۇرغاندا چوڭمۇ ئەمەس، كىچىكمۇ ئەمەس ئوتتۇرا ھال بولغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

جايتوغراق كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: جايتوغراق

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 2.4 كىلومېتر كېلىدۇ، تۈزلەڭلىككە جايلاشقان، قاردىمىقىدا ئۇچ كەنت بار. 204 ئائىلە، 705 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ، تېرىلغۇ يېرى 1900 مو، ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، مايلىقدان. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. بىر تراكتور بار. ئالاھىدە مەھسۇلاتى ياڭاق، تاۋۇز. تۇرۇشلۇق ئورنىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان. 1958-يىلى يۇبجىن گۇڭشېنىڭ 6-دادۇيى بولغان، 1978-يىلى «جايتوغراق دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان، 1981-يىلى پىشنا گۇڭشېگە تەۋە قىلىنغان (1983-يىلى ئۇنىڭ بىر قىسمى بۆلۈنۈپ چىقىپ ئۇقاش دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان). 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

جايتوغراق

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 2.4 كىلومېتر كېلىدۇ. 99 ئائىلە، 334 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 960 مو. مەنىسى: «مازار توغراق». ئىلگىرى بۇ يەردە بىر مازار بولۇپ، ئەتراپىدا توغراقلار كۆپ بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

چۇپۇرچاقا

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 2 كىلومېتر كېلىدۇ. 51 ئائىلە، 168 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 439 مو. بۇ يەردە ئەڭ ئاۋۋال ئولتۇراقلاشقان ئىسلام ھاجى دېگەن كىشىنىڭ بەدىنى تۈكلۈك بولغاچقا "چۇپۇر" دېگەن لەقەم سۆزىپ، كېيىن كەنتكە نام بولۇپ قالغان.

تۈگمەنباش

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 1.6 كىلومېتر كېلىدۇ. 53 ئائىلە، 195 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 515 مو. بۇ جاي تۈگمەننىڭ قېشىدا بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

ئۇقاش كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: ئۇقاش

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 1 كىلومېتر كېلىدۇ. تۈزلەڭلىككە جايلاشقان، قارىمقىدا ئىككى كەنت بار. 177 ئائىلە، 653 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ، تېرىلغۇ يېرى 1517 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، مايلىقدان. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. چوڭ-كىچىك تراكتوردىن ئۇچى بار. تۇرۇشلۇق ئورنىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان. 1983-يىلى جايتوغراق دادۇيىدىن بۆلۈنۈپ چىقىپ «ئۇقاش دادۇي» بولۇپ قۇرۇلغان. 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

ئۇقاش

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 1 كىلومېتر كېلىدۇ. 89 ئائىلە، 327 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 793 مو. شىمالىي تەرىپىدىكى شۇڭلىك بۇ كەنتنى باشقا كەنتلەردىن ئايرىپ تۇرىدىغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

ياندۇرما

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىگە 1 كىلومېتر كېلىدۇ. 85 ئائىلە، 322 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 778 مو. بۇ يەر ئېچىلغاندىن كېيىنمۇ ئادەم ئولتۇرماي، كىشلەر دېھقانچىلىق قىلىدىغان مەۋسۇملاردا كېلىپ تېرىپ-يىغىپ تۇرغان. ئەتتىگىنى كېلىپ كەچتە يېنىپ كېتىدىغان بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

بۇلاقبېشى كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: ناغۇت

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 1.7 كىلومېتر كېلىدۇ، تۈزلەڭلىككە جايلاشقان، قارىمقىدا ئۇچ كەنت بار. 187 ئائىلە، 725 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ، تېرىلغۇ يېرى 1536 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، مايلىقدان. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. "بۇلاقبېشى" كەنتىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان. 1983-يىلى پېشنا دادۇيىدىن بۆلۈنۈپ چىقىپ «بۇلاقبېشى دادۇي» بولۇپ قۇرۇلغان. 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت

كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

ناغۇت

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 1.7 كىلومېتر كېلىدۇ، 91 ئائىلە، 360 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 706 مو.

بۇلاقبېشى

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 3.8 كىلومېتر كېلىدۇ. 46 ئائىلە، 170 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 395 مو. بۇ يەر بىر بۇلاقنىڭ باش تەرىپىدە بولغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

قۇمچاقا

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 2.7 كىلومېتر كېلىدۇ، 51 ئائىلە، 195 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 435 مو. ئىلگىرى بۇ جايدا قۇم بارخانلىرى كۆپ بولغاچقا، شۇنداق نام ئالغان.

يانتاق كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: ئۆستەڭبويى

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 1 كىلومېتر كېلىدۇ، تۈزلەڭلىككە جايلاشقان. قاردىمقىدا ئۈچ كەنت بار. 139 ئائىلە، 566 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ، تېرىلغۇ يېرى 1312 مو. ئاساسلىق ئىمكانىيەتلىرى بۇغداي، كۆمىسقوناق، مايلىقدان. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. بىر باشلانغۇچ مەكتەپ بار. ئىلگىرى بۇ جايدا يانتاق كۆپ ئۆسىدىغان بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

1958-يىلى يۇبىلېينى گۈڭشېنىڭ 8-دادۇيى بولغان، 1978-يىلى «يانتاق دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان. 1981-يىلى پىشنا گۈڭشېگە قاراشلىق بولغان. 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن (ئۇنىڭ بىر قىسمى بۆلۈنۈپ چىقىپ ئاچما كەنت كومىتېتى بولۇپ قۇرۇلغان).

ئۆستەڭبويى

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 1 كىلومېتر كېلىدۇ. 36 ئائىلە، 168 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 383 مو. بۇ يەر تاغ تۈۋىدىكى بىر ئۆستەڭنىڭ بويىغا جايلاشقانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

كوتاڭچاقا

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 1.5 كىلومېتر كېلىدۇ، 55 ئائىلە، 219 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 578 مو. بىر باشلانغۇچ مەكتەپ بار. ئەڭ بۇرۇن بۇ يەرگە كېلىپ ئولتۇراقلاشقان «ھېلىم ئاكام» دېگەن كىشى كوتۇلدىغاق كىشى بولغاچقا «كوتاڭ» دەپ لەقەم قويۇلۇپ، كېيىن كەنتكە نام بولۇپ قالغان.

ئارقاچاقا

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 0.8 كىلومېتر كېلىدۇ، 48 ئائىلە، 179 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 467 مو. بۇ يەر بىر دۆڭنىڭ كەينىدە بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

ئاچما كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: ئاچما

يېزىلىق هۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 2.1 كىلومېتر كېلىدۇ. تۇزلەڭلىككە جايلاشقان، قارا-مىقدا ئىككى كەنت بار. 122 ئائىلە، 417 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ، تېرىلغۇ يېرى 1120 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، مايلىقدان. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. بىر تراكتور بار. تۇرۇشلۇق ئورنىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان. 1985-يىلى «يانتاق كەنت كومىتېتى» دىن بۆلۈنۈپ چىقىپ «ئاچما كەنت كومىتېتى» بولۇپ قۇرۇلغان.

ئاچما

يېزىلىق هۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 2.1 كىلومېتر كېلىدۇ. 60 ئائىلە، 192 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 530 مو. بۇ كەنت سۇ ئايرىلىدىغان ئېچىقنىڭ قېشىدا بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

چىغاەقتېرىق

يېزىلىق هۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 2.5 كىلومېتر كېلىدۇ. 62 ئائىلە، 225 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 590 مو. بۇرۇن بۇ يەر چىغلىق بولۇپ، كىشىلەر ئېرىق چېپىپ يەر ئېچىپ تېرىقچىلىق قىلىپ كەنت ھاسىل بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

ئازغان كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: ئازغان

يېزىلىق ھوكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 5.2 كىلومېتر كېلىدۇ. تۇزلەڭلىكە جايلاشقان. قارىمىقدا تۆت كەنت بار. 151 ئائىلە، 704 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 1777 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، مايلىقدان. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. تۇرۇشلۇق ئورنىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان. 1958-يىلى يۆبجەن گۈكشېنىڭ 9-دادۇيى بولغان. 1978-يىلى «ئازغان دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان. 1981-يىلى پىشنا گۈكشېگە قاراشلىق بولغان. 1982-يىلى ئۇنىڭ بىر قىسمى ئايرىلىپ چىقىپ «ئاياغ ئازغان دادۇي» بولۇپ قۇرۇلغان، 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

ئازغان

يېزىلىق هۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 5.2 كىلومېتر كېلىدۇ. 52 ئائىلە، 259 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 617 مو. ئىلگىرىدە بۇ يەرلەر ئازغانلىق بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

ئۆستەڭچاقا

يېزىلىق هۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 4.7 كىلومېتر كېلىدۇ، 36 ئائىلە، 141 نوپۇسى بار، تېرىلغۇ يېرى 336 مو. ئىلگىرى بۇ جايدا بىر تەبىئىي ئۆستەڭ بولۇپ، كېيىن كىشىلەر ئارقا-ئارقىدىن بۇ ئۆستەڭنىڭ بويىغا كېلىپ ئولتۇراقلىشىپ كەنت پەيدا بولغان. شۇ سەۋەبتىن شۇنداق ئاتالغان.

يېڭىباغ

يېزىلىق هۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 4.7 كىلومېتر كېلىدۇ. 36 ئائىلە، 180 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 463 مو. ئىلگىرى بۇ يەر چۆل بولۇپ، كېيىنچە كىشىلەر كېلىپ ئولتۇراقلىشىپ بىنەم ئېچىپ مېۋىدلىك دەرەخ تىكىپ ئورمان قىلغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

دۆڭمەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 5 كىلومېتر كېلىدۇ. 27 ئائىلە، 118 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 311 مو. بۇرۇندا بۇ جايدا قۇم دۆڭلىرى كۆپ بولۇپ، كېيىن كىشىلەر كېلىپ تۈزلەپ يەر ئېچىپ، ئولتۇراقلىشىپ كەنت بولغان. شۇ سەۋەبتىن شۇنداق ئاتالغان.

ئاياغ ئازغان كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: سېرىقچاقا

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 6.5 كىلومېتر كېلىدۇ. تۈزلەڭلىككە جايلاشقان، قارىمىقدا تۆت كەنت بار. 223 ئائىلە، 896 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 2281 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، مايلىقدان. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. چوڭ-كىچىك تراكتوردىن ئىككىسى بار. بىر باشلانغۇچ مەكتەپ بار. بۇ يەر ئازغان كەنتىنىڭ ئاياغ تەرىپىدە بولغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان. 1982-يىلى ئازغان دادۇيىدىن بۆلۈنۈپ چىقىپ ئاياغ ئازغان دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

سېرىقچاقا

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 6.5 كىلومېتر كېلىدۇ، 68 ئائىلە، 268 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 711 مو. بۇ جاينىڭ يەرلىرى سېرىق تۇپراقلىق بولغىنى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

توغرائېرىق

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 6 كىلومېتر كېلىدۇ، 46 ئائىلە، 199 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 454 مو. كىشىلەر سۇ ئەكىلىپ يەر سۈغۇرۇش ئۈچۈن، كەنتىنى توغرىسىغا كېسىپ ئۆتىدىغان بىر ئېرىق چاپقاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

ياربويى

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 7.1 كىلومېتر كېلىدۇ، 75 ئائىلە، 309 نوپۇسى بار، تېرىلغۇ يېرى 817 مو. بۇ يەر ئەسلىدە كەلكۈن سۇ كېلىپ يار ئېلىپ كەتكەن جىلغا بولۇپ، كېيىن كىشىلەر يارنىڭ ئىككى يېقىسىدا ئولتۇراقلىشىپ كەنت پەيدا بولغانلىقتىن، شۇنداق ئاتالغان.

كالتايار

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 6.5 كىلومېتر كېلىدۇ، 34 ئائىلە، 120 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 299 مو. بىر باشلانغۇچ مەكتەپ بار. بۇ يەر بىر قىسقا يارنىڭ قېشىدا بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

پىشنائېقمەن (دېھقانچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 10.5 كىلومېتر كېلىدۇ، تۈزلەڭلىككە جايلاشقان. تېرىلغۇ يېرى 1000 مو، يېرىم دېھقانچىلىق، يېرىم چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، بېدە. بىر ئائىلىلىك سەككىز كىشى ئولتۇرۇشلۇق. بۇ يەر پىشنا تەرەپكە ئاقىدىغان بىر ئېقىننىڭ باش تەرىپىدە بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان. جايتوغراق، ئۇقاش، بۇلاقبېشى، پىشنا تۆت كەنت كومىتېتىگە قارايدۇ.

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 6.2 كىلومېتر كېلىدۇ، تۇزلەڭلىككە جايلاشقان، تېرىلغۇ يېرى 173 مو. بۇ يەر بۇرۇن چۆل بولۇپ، 1958-يىلى ئېچىلىپ كەنت بولغاچقا، شۇنداق ئاتال-غان. جايتوغراق، ئۇقاش ئىككى كەنت كومىتېتىگە قارايدۇ.

قەيسەر گىيا

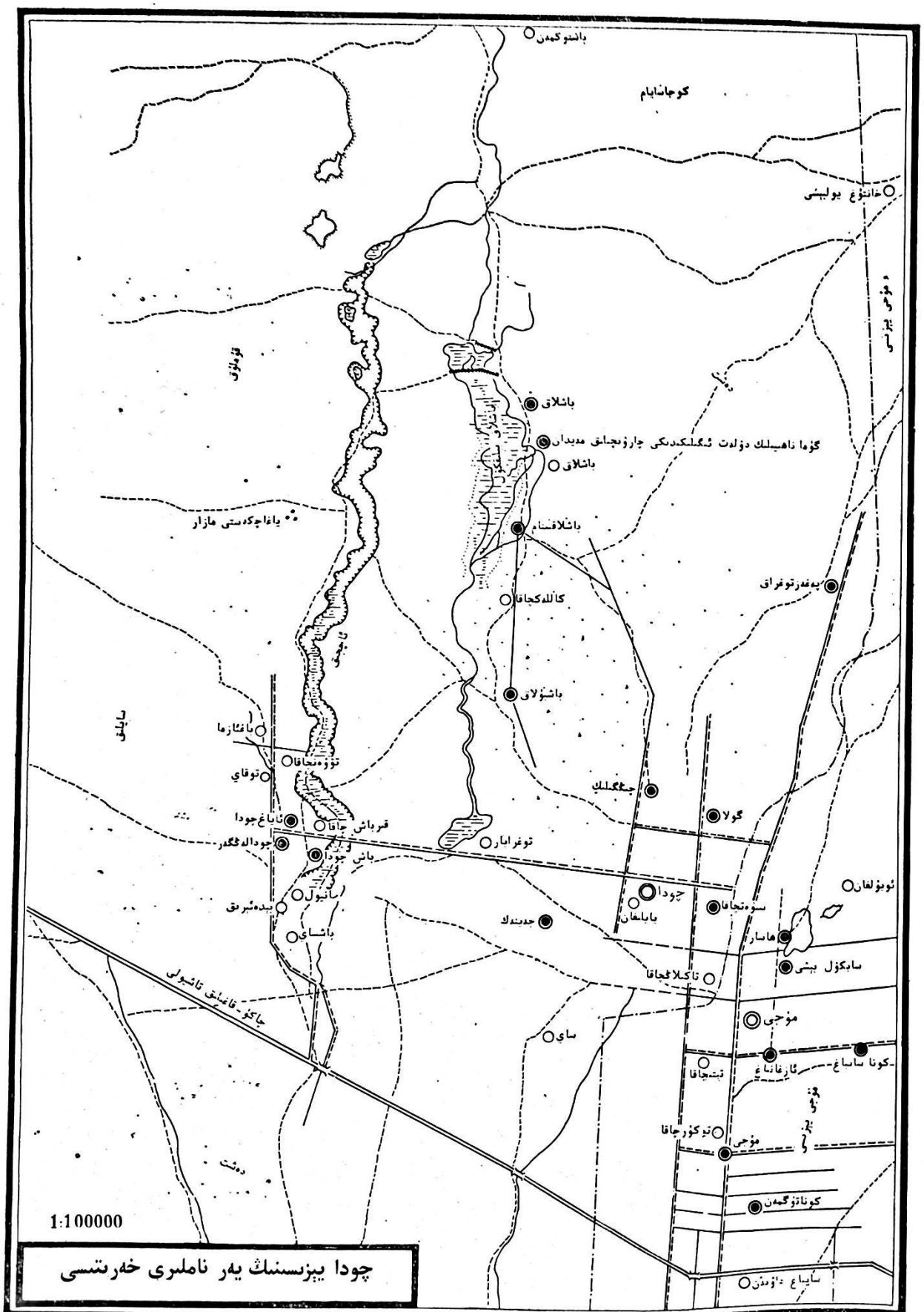
باشتوكەن
كوجاباغ
خانتوغ يولبېشى
مۇغى يېزىسى
تۇمۇق
باشلاق
گۈما ناھىيىلىك دۆلەت ئىگىلىكىدىكى چارۋىچىلىق مەيدانى
باشلاق
ياغاچكەستى مازار
باشلاقسۇ
كالدەكچاقا
بەغدەرتوغراق
باشئولاق
ياپلىق
باغئازما
تۆۋەنچاقا
توقاي
جىڭگىلىك
گولا
ئاباغچودا
قورباش چاقا
چودالەڭگەر
توغرابار
باش چودا
ئوبۇلغان
ئاسانبول
بىدەمئېرىق
چودا
بابالغان
سوەتچاقا
ھاسار
باشساي
جەينەك
ساۋكۆل بېشى
ناكىلاچاقا
جاكۇ - قاغىلىق تاشيولى
مۇجى
ساي
كونا ساباغ
يېڭى ساباغ
ئېتىچاقا
توكۇرچاقا
مۇجى
كوناتۆگەن
ساباغ ئاۋدىنى
دەشت
1:100000
چودا يېزىسىنىڭ يەر ناملىرى خەرىتىسى

چودا يېزىسىنىڭ ئومۇمىي ئەھۋالى

ناھىيە شەھىرى تۇرۇشلۇق ئورۇننىڭ شەرقىگە 29.7 كىلومېتر كېلىدۇ، تۇزلەڭلىككە جايلاشقان. شەرقىتە مۇجى يېزىسى بىلەن، شىمالدا ناھىيىلىك دۆلەت ئىگىلىكىدىكى چارۋىچىلىق مەيدانى بىلەن، جەنۇبتا چاكۇ-قاغىلىق تاشيولى بىلەن، غەربتە موكويلا يېزىسى بىلەن چېگرىلىنىدۇ. شەرقىدىن غەربىگىچە ئوتتۇرىچە كەڭلىكى 10 كىلومېتر، جەنۇبىدىن شىمالغىچە ئوتتۇرىچە كەڭلىكى 220 كىلومېتر، يەر مەيدانى تەخمىنەن 2200 كۋادرات كىلومېتر كېلىدۇ. قارىمىقىدا 11 كەنت كومىتېتى، يېزا باشقۇرغان ئىككى مەيدان، 23 تەبىئىي كەنت بار. 2156 ئائىلىلىك ئۇيغۇر ئاھالىسى ئولتۇرۇشلۇق بولۇپ، نوپۇسى 8423. يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ تۇرۇشلۇق ئورنى سۇلۇقيار كەنتىدە.

بۇ يېزا ئۆزى جايلاشقان يۇرت «چودا»نىڭ نامىنى قوللانغان بولۇپ، مەنىسى: «چىدا». رىۋايەتتىن قارىغاندا تەخمىنەن بۇندىن 300 يىللار ئىلگىرى بۇ يەردە يەتتە ئۆيلۈك ئادەم بولۇپ، 20 جىڭ ئاقتۇندا يوغان بىر كۆمەچ پۇشۇرۇپ، يولدىن ئۆتكەن ئىماملارنى كۈتۈۋالغان. ئىماملار بۇنى كۆرۈپ:«بىز يەنە بىر كۈن تۇرغىدەك بولساق، سىلەر چىدىيالامسىلەر؟» دەپ سورىغاندا، ئۇلار «چىدايمىز، چىدايمىز» دەپ جاۋاب بېرىشكەن ئىكەن. شۇنىڭ بىلەن كېيىنچە بۇ سۆز بۇ يۇرتنىڭ نامى بولۇپ قاپتىكەن.

ئەسلىدە مۇجى خەلق گۈڭشېسىنىڭ چودا باشقۇرۇش رايونى بولۇپ، 1984-يىلى 10-ئايدا بۆلۈنۈپ چىقىپ، چودا يېزىسى بولۇپ تەسىس قىلىنغان.

بۇ يېزىنىڭ يەر تۈزۈلۈشى بىر قەدەر تۈزلەڭ، جەنۇبتىن شىمالغا پەسىيىپ بارىدۇ، جەنۇبى چۆل-دەشتلىك، غەرب تەرىپى بىلەن شىمال تەرىپى قۇم بارخانلىق. ئوتتۇرا قىسمى سۇغۇرۇلىدىغان رايون، ئارىلىقىدا سازلىق، شورلۇق بار بولۇپ شال تېرىغىلى، بېلىق باقىقلى بولىدۇ. ھاۋا كىلىماتى قۇرۇقلۇق خاراكتېرىدىكى كىلىماتقا كىرىدۇ. يىللىق ئوتتۇرىچە تېمپېراتۇرىسى 11.6°C، ئەڭ ئىسسىق بولغاندا (7-ئايدا) 24.9°C، ئەڭ تۆۋەن بولغاندا (1-ئايدا) 6.6°C-بولىدۇ، قىراۋسىز مەزگىلى 210 كۈن، يىللىق ئوتتۇرىچە ھۆل-يېغىن مىقدارى 51 مىللىمېتر. ھاۋا كىلىماتىدىكى ئاساسلىق تەبىئىي ئاپەتلەر قۇرغاقچىلىق، بوران ۋە ئۇششۇك.

چودا ئۆستىكى مۇجى ئۆستەڭگە توتاشتۇرۇلغان بولۇپ، سانجۇ دەرياسىنىڭ سۇيى باشلاپ كېلىنىپ، يېزا دائىرىسىدىكى غول ئۆستەڭ، تارماق ئۆستەڭ، ئوق ئېرىق، ئورەك قاتارلىق توت دەرىجىلىك ئېرىق-ئۆستەڭلەر ئارقىلىق پۈتۈن يېزىدىكى تېرىلغۇ يەرلەرنى سۇغۇرىلىدۇ.

دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ.

28685 مو تېرىم يېرى بولۇپ، تېرىلغۇ كۆلىمى 26759 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق. قوشۇمچە مايلىقدان، كېۋەز، قوغۇن-تاۋۇز، بېدە قاتارلىق ئىقتىسادىي زىرائەتلەرنى تېرىيدۇ. 1985-يىلى ئاشلىق ئومۇمىي مەھسۇلاتى 5 مىليون 848 مىڭ جىڭ، پاختا 140 مىڭ جىڭ، مايلىق 238 مىڭ جىڭ، پىلە 33 مىڭ جىڭ، يىل ئاخىرىدىكى چارۋىلارنىڭ قوتاندىكى سانى 13 مىڭ تۇياق بولۇپ، دۆلەتكە 413 مىڭ جىڭ تاۋار ئاشلىق، 55 مىڭ جىڭ مايلىقدان يەتكۈزۈپ بەردى.

قۇملۇق ۋە بوستانلىق.

ھازىر بار بولغان ئورمان كۆلىمى 3184 مو بولۇپ، سۇنئىي ئۇسۇلدا دەرەخ تىكىشنى ئاساس قىلىدۇ. تېرەك، سۆگەت، جىگدە دەرەخلىرى؛ ئۆرۈك، شاپتۇل، ئۈزۈم ھەمدە ياڭاق قاتارلىق مېۋىلىك دەرەخلەر بار. 1985-يىلى يېتىشتۇرگەن كۆچەتلىك 153 مو، تارقاق ئورمان 660 مىڭ تۈپ، ئۈزۈمتال 300 مىڭ تۈپ بولدى.

دائىرىسىدە قومۇش كۆپ چىقىدۇ. بورىسامسىقى، چۇچۇكبۇيا قاتارلىق تىببىي دورا ئۆسۈملۈكلىرى بار. ياۋايى ھايۋاناتلاردىن ياۋا چوشقا، داۋغان، تۈلكە ۋە ياۋا ئۆردەك قاتارلىقلار بار.

يېزا باشقۇرغان كارخانىلاردىن تراكتور پونكىتى قاتارلىقلار بار. ئاپتوموبىلدىن ئىككىسى، چوڭ-ئوتتۇرا تىپتىكى تراكتوردىن 20 سى، قول تراكتورىدىن ئالتىسى بار. 1985-يىلى پۈتۈن يېزىنىڭ يېزا ئىگىلىك كىرىمى 1 مىليون 658 مىڭ يۈەن (يېزا باشقۇرغان كارخانىلارنىڭ 88 مىڭ يۈەن كىرىمىنىمۇ ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ) بولۇپ، كىشى بېشىغا ئوتتۇرا ھېساب بىلەن 146.23 يۈەندىن كىرىم قىلىندى.

يېزا تەۋەسىدە توققۇز باشلانغۇچ مەكتەپ بار بولۇپ، ئوقۇتقۇچىسى 71 نەپەر، مەكتەپتىكى

ئوقۇغۇچى 1282 نەپەر. قارىمىقىدا تولۇقسىز ئوتتۇرا سىنىپ تەسىس قىلىنغان بولۇپ، 143 ئوقۇغۇچى بار. ئوقۇش پىشىدىكى باللارنىڭ مەكتەپكە كېرىش نىسبىتى 96.6%. بىر دوختۇرلۇق ئۆيى بولۇپ، ئىككى نەپەر تېببىي خادىم ئىشلەيدۇ. يېزىدا مەدەنىيەت پونكتى، كۇتۇپخانا قاتارلىق مەدەنىيەت ئەسلىھەلىرى قۇرۇلغان.

يېزا چاكۇ-قاغىلىق تاشيولىغا ياندىشىپ تۇرىدۇ، شەھەل ياتقۇزۇپ ياسالغان تاشيول ئۇنىڭغا تۇتاشتۇرۇلغان بولۇپ، ناھىيىنىڭ ئىچى ۋە سىرتىغا قاتناشقا بولىدۇ، قاتناش ئىشلىرى قولاي.

ئۆلچەملىك ناملىرى

چودا يېزىسى

(«چودا يېزىسىنىڭ ئومۇمىي ئەھۋالى»غا قارالسۇن)

يايامغان كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: سۇلۇقيار

يېزىلىق ھۆكۈمەت تۇرۇشلۇق جاي، تۈزلەڭلىككە جايلاشقان. قارىمىقىدا ئىككى كەنت بار. 196 ئائىلە، 698 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ، تېرىلغۇ يېرى 2900 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، پاختا، مايلىقدان. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق ۋە پىلەچىلىك بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. چوڭ تېپتىكى تراكتوردىن بىرى بار. بىر باشلانغۇچ مەكتەپ بار. «يايلىغان» كەنتىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان.

1958-يىلى 8-دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. 1978-يىلى «يايلىغان دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان. 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

سۇلۇقيار

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ تۇرۇشلۇق ئورنى. 94 ئائىلە، 337 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 1250 مو. ئىلگىرىدە بۇ يەردە بىر چوڭ قۇرۇق يار بولغاچقا، بۇ كەنت ئەسلىدە «قۇرۇقيار» دەپ ئاتالغان. 1951-يىلى ناھىيىلىك سىياسىي كېڭەشنىڭ ھەيئىتى، دىنىي يۇقۇرى قاتلام زات تۇردى خەلپە بۇ يەرگە كېلىپ: «ئادەمنىڭ ئاغزىدىن سائەت چىقىدۇ، قۇرۇقيار دېگەننى سۇلۇقيارغا ئۆزگەرتەيلى» دېگەن. شۇنىڭ بىلەن نامى شۇنداق دەپ ئۆزگەرگەن.

يايلىغان

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 0.3 كىلومېتر كېلىدۇ. 102 ئائىلە، 301 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 1550 مو. بۇ يەر ئەسلىدە ماندار كۆپ ئۆسىدىغان، پادا يايلايدىغان جاي بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

سېۋەتچاقا كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: سېۋەتچاقا

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 1.2 كىلومېتر كېلىدۇ. تۈزلەڭلىككە جايلاشقان. قارىمىقىدا ئىككى كەنت بار. 178 ئائىلە، 719 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 1968 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، پاختا، مايلىقدان. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق ۋە پىلەچىلىك بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. ئالاھىدە مەھسۇلاتى ئۈزۈم، ئالما. تۇرۇشلۇق ئورنىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان.

1958-يىلى 10-دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان، 1964-يىلى 5-دادۇي دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان. 1978-يىلى سېۋەتچاقا دادۇي دەپ ئۆزگەرتىلگەن. 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە

ئۆزگەرتىلگەن.

سېۋەتچاقا

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 1.2 كىلومېتر كېلىدۇ. 99 ئائىلە، 439 نوپۇسى بار تېرىلغۇ يېرى 1310 مو. ئالاھىدە مەھسۇلاتى ئۈزۈم، شاپتۇل، ئالما. ئىلگىرى بۇ كەنتتە سېۋەت توقۇپ تۇرمۇش كەچۈرىدىغان ئىككى ئائىلە كىشى بولۇپ، «سېۋەت» دەپ لەقەم سۆزىپ، كېيىن كەنتكە نام بولۇپ قالغان.

تاكىلاڭچاقا

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 1.8 كىلومېتر كېلىدۇ. 79 ئائىلە، 280 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 658 مو. مەنىسى: «تاكاللاشقاق». ئەڭ بۇرۇن بۇ يەرگە كېلىپ ئولتۇراقلاشقان ئىككى كىشى ئۇرۇشقاق بولغاچقا «تاكىلاڭ» دېگەن لەقەم قويۇلۇپ، كېيىن كەنتكە نام بولۇپ قالغان.

گولا كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: گولا

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 1.8 كىلومېتر كېلىدۇ. تۈزلەڭلىككە جايلاشقان. قاراىمىقدا بىر كەنت بار. 219 ئائىلە، 862 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 2800 مو، ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممەقوناق، پاختا، مايلىقدان. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. كەنتتە چوڭ تراكتوردىن ئىككىسى بار. باشلانغۇچ مەكتەپتىن بىرى بار. تۇرۇشلۇق ئورنىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان. 1958-يىلى 6-دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. 1978-يىلى گولا دادۇي دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان. 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

گولا

ئومۇمىي ئەھۋالى كەنت كومىتېتىنىڭكىگە ئوخشايدۇ. مەنىسى: «نادانلار». بۇرۇن باشقا يەرلىك يەتتە كىشى بۇ يەرگە كېلىپ ئۆي سالماقچى بولۇپ، بىر ياقتىن تام سالسا، بىر ياقتىن ئۆرۈلۈپ چۈشۈپ، ئۇزۇنغىچە بىر ئېغىزمۇ ئۆي سالالمىغاچقا، «گول-نادان» دېگەن لەقەم سۆزىپ، كېيىنچە «گولا» دېگەن كەنت نامىغا ئۆزگىرىپ قالغان.

چىڭگىلىك كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: چىڭگىلىك

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شىمالىغا 1.8 كىلومېتر كېلىدۇ. تۈزلەڭلىككە جايلاشقان. قاراىمىقدا بىر كەنت بار. 230 ئائىلە، 889 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 3160 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممەقوناق، پاختا، مايلىقدان. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق ۋە پىلىچىلىك بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. كەنتتە چوڭ تراكتوردىن ئىككىسى بار. تۇرۇشلۇق ئورنىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان. 1958-يىلى 7-دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. 1978-يىلى «چىڭگىلىك دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان. 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

چىڭگىلىك

ئومۇمىي ئەھۋالى كەنت كومىتېتىنىڭكىگە ئوخشايدۇ. بۇرۇن بۇ يەرلەردە چىڭگىلىك كۆپ ئۆسىدىغان بولغاچقا، كېيىن كەنت پەيدا بولغاندا شۇنداق ئاتالغان.

باشبۇلاق كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: باشبۇلاق

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي شىمالىغا 4.2 كىلومېتر كېلىدۇ. تۇزلەڭلىككە جايلاشقان، قارىمىقىدا ئىككى كەنت بار. 186 ئائىلە، 829 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 1346 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، پاختا، مايلىقدان بولۇپ، گۈرۈچ، قوغۇن-تاۋۇزمۇ چىقىدۇ. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. كەنتتە چوڭ تېپىتكى تراكتوردىن بىرى بار. بىر باشلانغۇچ مەكتەپ بار. تۇرۇشلۇق جايىدىكى كەنت نامى بىلەن ئاتالغان. 1958-يىلى 6-دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان، كېيىن 25-، 14-دادۇيلەرگە بۆلۈنگەن بولۇپ، بۇ يەر 14-دادۇي دەپ ئاتالغان. 1978-يىلى «باشبۇلاق دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان. 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

باشبۇلاق

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي شىمالىغا 4.2 كىلومېتر كېلىدۇ. 155 ئائىلە، 676 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 1096 مو. ئالاھىدە مەھسۇلاتى ئۈزۈم، شاپتۇل. بۇرۇن بۇ يەرلەر سازلىق بولۇپ، كېيىن بۇلاقنىڭ تۆۋەن تەرەپلىرىدە تەدرىجىي كەنت پەيدا بولغان. شۇ سەۋەبتىن شۇنداق ئاتالغان.

كاللەكچاقا

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي شىمالىغا 5.8 كىلومېتر كېلىدۇ. 31 ئائىلە، 156 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 250 مو، ئالاھىدە مەھسۇلاتى ئۈزۈم، شاپتۇل. ئەڭ بۇرۇن بۇ يەرگە كېلىپ ئولتۇراقلاشقان ئالا ياۋايىكام ئاكا-ئۇكا ئىككىلەن توي قىلغاندىن كېيىنمۇ بىر ھويلىدا ئولتۇرغان، ئەۋلادلىرىمۇ بىر ئائىلىدە تۇرۇپ بۆلۈنمەي ئۆتكەنلىكى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

جەينەك كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: جەينەك

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 1.8 كىلومېتر كېلىدۇ. تۇزلەڭلىككە جايلاشقان. قارىمىقىدا ئۈچ كەنت بار. 163 ئائىلە، 670 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ، تېرىلغۇ يېرى 2250 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، پاختا، مايلىقدان. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. كەنتتە چوڭ تراكتوردىن بىرى بار. بىر باشلانغۇچ مەكتەپ بار. تۇرۇشلۇق ئورنىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان.

1958-يىلى 16-دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان، كېيىن 15-دادۇي دېيىلگەن. 1978-يىلى «جەينەك دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان. 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

جەينەك

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 1.8 كىلومېتر كېلىدۇ. 98 ئائىلە، 411 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 1445 مو. بۇ كەنتنىڭ تېرىم يەرلىرى سايلىق بىلەن تۇتاش بولۇپ، جەينەك شەكىلىدە بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

ساي

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 3 كىلومېتر كېلىدۇ. 54 ئائىلە، 214 نوپۇسى بار.

تېرىلغۇ يېرى 630 مو. بۇ جاي ئەسلىدە سايلىق بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

توغرايار

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي شىمالىغا 2.9 كىلومېتر كېلىدۇ. 11 ئائىلە، 45 ئادەم بار. تېرىلغۇ يېرى 175 مو. بۇرۇندا كەلكۈن سۇ كېلىپ يار پېچىپ كەنتنى توغرىسىغا كېسىپ ئۆتۈپ كەتكەنلىكتىن، شۇنداق ئاتالغان.

چارباغ كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: چارباغ

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 6.5 كىلومېتر كېلىدۇ. تۈزلەڭلىككە جايلاشقان. 174 ئائىلە، 698 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 1500 مو. ئاساسى مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، پاختا، مايلىقدان، گۈرۈچ. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. كەنتتە چوڭ تراكتوردىن بىرى بار. تۇرۇشلۇق ئورنىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان.

1958 ـ يىلى دادۇي قۇرۇلغان بولۇپ، ئىلگىرى ـ ئاخىر 16 ـ ، 17 ـ دادۇي دەپ ئاتالغان. 1978 ـ يىلى «چارباغ دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان، 1985 ـ يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

چارباغ

ئومۇمىي ئەھۋالى كەنت كومىتېتىنىڭكىگە ئوخشايدۇ. بۇ جاينىڭ مەنزىرىسى گۈزەل بولۇپ، خۇددى گۈللۈك باغچىغا ئوخشاپ قالغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق نام ئالغان.

باش چودا كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: مېچىتئالدى

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 7 كىلومېتر كېلىدۇ. تۈزلەڭلىككە جايلاشقان. قاراىمقدا ئۈچ كەنت بار. 144 ئائىلە، 591 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 1123 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، پاختا، مايلىقدان بولۇپ، شالمۇ تېرىلىدۇ. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق ۋە پىلىچىلىك بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. ئالاھىدە مەھسۇلاتى شاپتۇل، ئۆرۈك. «چودا» نىڭ مەنىسى: «چىدا»(چودا يەر بۆلۈكى تېكىستىدىكى كېلىش مەنبەسىگە قارالسۇن). 1958 ـ يىلى 18 ـ دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. 1978 ـ يىلى «باش چودا دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان. 1985 ـ يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

مېچىتئالدى

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 7 كىلومېتر كېلىدۇ. 51 ئائىلە، 212 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 357 مو. ئالاھىدە مەھسۇلاتى شاپتۇل، ئۆرۈك. بۇ كەنت بىر مېچىتنىڭ ئالدىدا بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

خانيول

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 6.6 كىلومېتر كېلىدۇ. 47 ئائىلە، 203 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 379 مو. ئالاھىدە مەھسۇلاتى شاپتۇل، ئۆرۈك. بۇ كەنت تارىختا ھۆكۈمەت تەرەپ‌تىن ياستىلغان قەشقەر ـ خوتەن چوڭ يولىنىڭ بويىغا جايلاشقانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

باشساي

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 6.3 كىلومېتر كېلىدۇ. 46 ئائىلە، 176 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 387 مو. ئالاھىدە مەھسۇلاتى: شاپتۇل، ئۆرۈك. بۇ كەنت تاشلىق سايىنىڭ بويىغا جايلاشقانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

ئاياغ چودا كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: بەشباغ

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىگە 7.7 كىلومېتر كېلىدۇ. تۇزلەڭلىككە جايلاشقان. قارىمىقىدا ئۈچ كەنت بار. 133 ئائىلە، 583 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 1340 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، پاختا، مايلىقدان، شال. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق ۋە پىلىچىلىك بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. ئالاھىدە مەھسۇلاتى شاپتۇل، ئۆرۈك. كەنتتە چوڭ، كىچىك تراكتوردىن بىردىن بار. بىر باشلانغۇچ مەكتەپ بار. «چودا»نىڭ مەنىسى «چىداش»(«چودا» يەر بۆلۈكىدىكى كېلىش مەنبەسىگە قارالسۇن). چودا يەر بۆلۈكىنىڭ ئاياغ قىسمىغا جايلاشقانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان. 1958 ـ يىلى 19 ـ دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. كېيىن 19 ـ ، 17 ـ دادۇي دەپ ئاتالغان، 1978 ـ يىلى «ئاياغ چودا دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان. 1985 ـ يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

بەشباغ

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىگە 7.7 كىلومېتر كېلىدۇ. 37 ئائىلە، 156 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 250 مو. ئالاھىدە مەھسۇلاتى شاپتۇل، ئۆرۈك، ئۈزۈم. دەسلەپتە بەش ئائىلىلىك كىشى بۇ يەردە ئولتۇراقلىشىپ، ھەر بىر ئائىلە بىردىن باغ ئەتكەنلىكى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

قىرباش چاقا

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىگە 8.4 كىلومېتر كېلىدۇ. 30 ئائىلە، 146 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 260 مو. ئالاھىدە مەھسۇلاتى شاپتۇل، ئۆرۈك. ئەڭ بۇرۇن بو يەرگە كېلىپ ئولتۇراقلاشقان سېتىللا غوجا دېگەن كىشىنىڭ بېشى قىرلىق بولغاچقا، «قىرباش» دېگەن لەقەم قويۇلۇپ، كېيىن كەنتكە نام بولۇپ قالغان.

تۆۋەنچاقا

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي شىمالىغا 8.9 كىلومېتر كېلىدۇ. 66 ئائىلە، 280 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 830 مو. ئالاھىدە مەھسۇلاتى شاپتۇل، ئۆرۈك. بۇ كەنت قوشنا كەنتلەرنىڭ ئاياق تەرىپىدە بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

چودالەڭگەر كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: چودالەڭگەر

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 7.5 كىلومېتر كېلىدۇ. تۇزلەڭلىككە جايلاشقان. قارىمىقىدا تۆت كەنت بار. 161 ئائىلە، 624 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 1666 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، پاختا، مايلىقدان، ئاز مىقداردا شالدىن ئىبارەت. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. ئالاھىدە مەھسۇلاتى شاپتۇل، ئۆرۈك. ئۆز تەۋەسىدە چوڭ ـ كىچىك تراكتوردىن بىردىن بار. تۇرۇشلۇق ئورنىنىڭ نامى بىلەن

ئاتالغان. 1958-يىلى 20-دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان، كېيىن 19-دادۇي دەپ ئاتالغان. 1978-يىلى «لەڭگەر دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان، 1982-يىلى نامىنى «چودالەڭگەر دادۇي» دەپ ئۆزگەرتكەن. 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

چودالەڭگەر

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 7.5 كىلومېتر كېلىدۇ. 44 ئائىلە، 157 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 390 مو. ئالاھىدە مەھسۇلاتى شاپتۇل، ئۆرۈك. «چودا»نىڭ مەنىسى: «چىدا» (چ-ودا يەر بۆلۈكى تېكىستىدىكى كېلىش مەنبەسىگە قارالسۇن). بۇ جاي چودا يېزىسى تەۋەسىدە بولغانلىقى، چوڭ يول بويىغا جايلاشقان بولۇپ، ئىلگىردە لەڭگەر قۇرۇلغان بولغانلىقى سەۋەبلەردىن، شۇنداق ئاتالغان.

باغئازما

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي شىمالىغا 9.2 كىلومېتر كېلىدۇ. 25 ئائىلە، 88 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 421 مو. ئالاھىدە مەھسۇلاتى شاپتۇل، ئۆرۈك. بۇ يەردە مەخسۇس باغقا سۇ ئالىدىغان بىر ئازما بولغانلىقى سەۋەبتىن شۇنداق ئاتالغان.

بېدەئۆرىق

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 6.7 كىلومېتر كېلىدۇ. 55 ئائىلە، 217 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 460 مو. ئالاھىدە مەھسۇلاتى شاپتۇل، ئۆرۈك. بېدىلىكنى سۇغۇرۇش ئۈچۈن، كەنت ئاھالىسى بىر ئېرىق چاپقان. شۇ سەۋەبتىن شۇنداق ئاتالغان.

توقاي

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي شىمالىغا 8.8 كىلومېتر كېلىدۇ. 42 ئائىلە، 162 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 395 مو. ئالاھىدە مەھسۇلاتى شاپتۇل، ئۆرۈك. بۇ سۆز مەزكۇر كەنت ئاھالىسىنىڭ ئاتا-بوۋىلىرىنىڭ لەقىمى بولۇپ، كېيىن كەنتكە نام بولۇپ قالغان.

باشلاقبىنام كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: باشلاقبىنام

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي شىمالىغا 6.8 كىلومېتر كېلىدۇ. تۆزلەڭلىككە جايلاشقان. قارىمىقىدا بىر كەنت بار. 101 ئائىلە، 445 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ، تېرىلغۇ يېرى 2725 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆمىسقوناق، پاختا، مايلىقدان. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. چوڭ تېپىتكى تراكتوردىن بىرى بار. بىر باشلانغۇچ مەكتەپ بار. تۇرۇشلۇق ئورنىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان.

1966-يىلىنىڭ ئاخىرىدا 26-دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. 1980-يىلى گۈڭشې باشقۇرغان دېھقانچىلىق مەيدانىغا ئۆزگەرتىلگەن، 1982-يىلى «باشلاقبىنام دادۇي»گە ئۆزگەرتىلگەن، 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

باشلاقبىنام

ئۇيغۇرچە ئەھۋالى كەنت كومىتېتىنىڭكىگە ئوخشايدۇ. بۇ جاي ئەسلىدە قاقاسلىق ئىدى، 1966-يىلىنىڭ ئاخىرىدا كەنت بولۇپ نامى «بىنام» دېيىلگەن. 1980-يىلى باش

بۇلاق دادۇينىڭ بىر شياۋدۇيى بىلەن قوشۇلۇپ دادۇي تەشكىللىنىپ، ئىككىسىنىڭ نامىنى قوشۇپ «باشلاقبىنام دادۇي» دەپ ئاتىغان. كېيىن كەنت نامى قىلىنغان.

پەغەزتوغراق دېھقانچىلىق مەيدان تۇرۇشلۇق ئورنى: پەغەزتوغراق

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 6.3 كىلومېتر كېلىدۇ، تۇزلەڭلىككە جايلاشقان. قارىمىقىدا ئىككى كەنت بار. 143 ئائىلە، 579 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 1789 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆمىچاق، پاختا، مايلىقدان. يەنە قوغۇن-تاۋۇزمۇ چىقىدۇ. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق ۋە پىلىچىلىك بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. ئالاھىدە مەھسۇلاتى قوغۇن. تۇرۇشلۇق ئورنىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان. 1959-يىلى قۇرۇلغان. 1976-يىلى ناھىيە باشقۇرغان «زىيالىي ياشلار نۇقتىسى» قىلىپ ئۆزگەرتىلگەن. 1980-يىلى زىيالىي ياشلار نۇقتىسى ئەمەلدىن قالدۇرۇلغاندىن كېيىن «پەغەزتوغراق دېھقانچىلىق مەيدانى» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان.

پەغەزتوغراق چارۋىچىلىق مەيدان تۇرۇشلۇق ئورنى پەغەزتوغراق

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 6.3 كىلومېتر كېلىدۇ. تۇزلەڭلىكە جايلاشقان. 20 ئائىلە، 78 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 427 مو بولۇپ، بۇنىڭ ئىچىدە بېدىلىك يەر 125 مو، ئوتلاق 100 مو. چارۋىچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. 1985-يىلىنىڭ ئاخىرىدىكى چوڭ-كىچىك چارۋىلارنىڭ قوتاندىكى سانى 765 تۇياق. قوشۇمچە دېھقانچىلىق، ئورمانچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. دېھقانچىلىق مەھسۇلاتلىرىدىن بۇغداي، كۆمىچاق، مايلىقدانلار بار. تۇرۇشلۇق ئورنىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان. بۇ چارۋىچىلىق مەيدانى 1980-يىلى قۇرۇلغان.

پەغەزتوغراق

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 6.3 كىلومېتر كېلىدۇ. 94 ئائىلە، 394 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 1282 مو. بۇرۇن بۇ يەرلىك بىر ئادەم توغراقتا پەغەز ئورناتقان ئىكەن، شۇ سەۋەبتىن شۇنداق ئاتالغان.

ياركەنت

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 3.3 كىلومېتر كېلىدۇ. 49 ئائىلە، 185 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 507 مو. ئالاھىدە مەھسۇلاتى قوغۇن. بۇرۇندا بۇ يەرنى كەلكۇن سۇ كېلىپ چوڭقۇر بىر يار پىچىۋەتكەن، كېيىن يارنىڭ بويىدا كەنت شەكىللەنگەنلىكتىن، شۇنداق ئاتالغان.

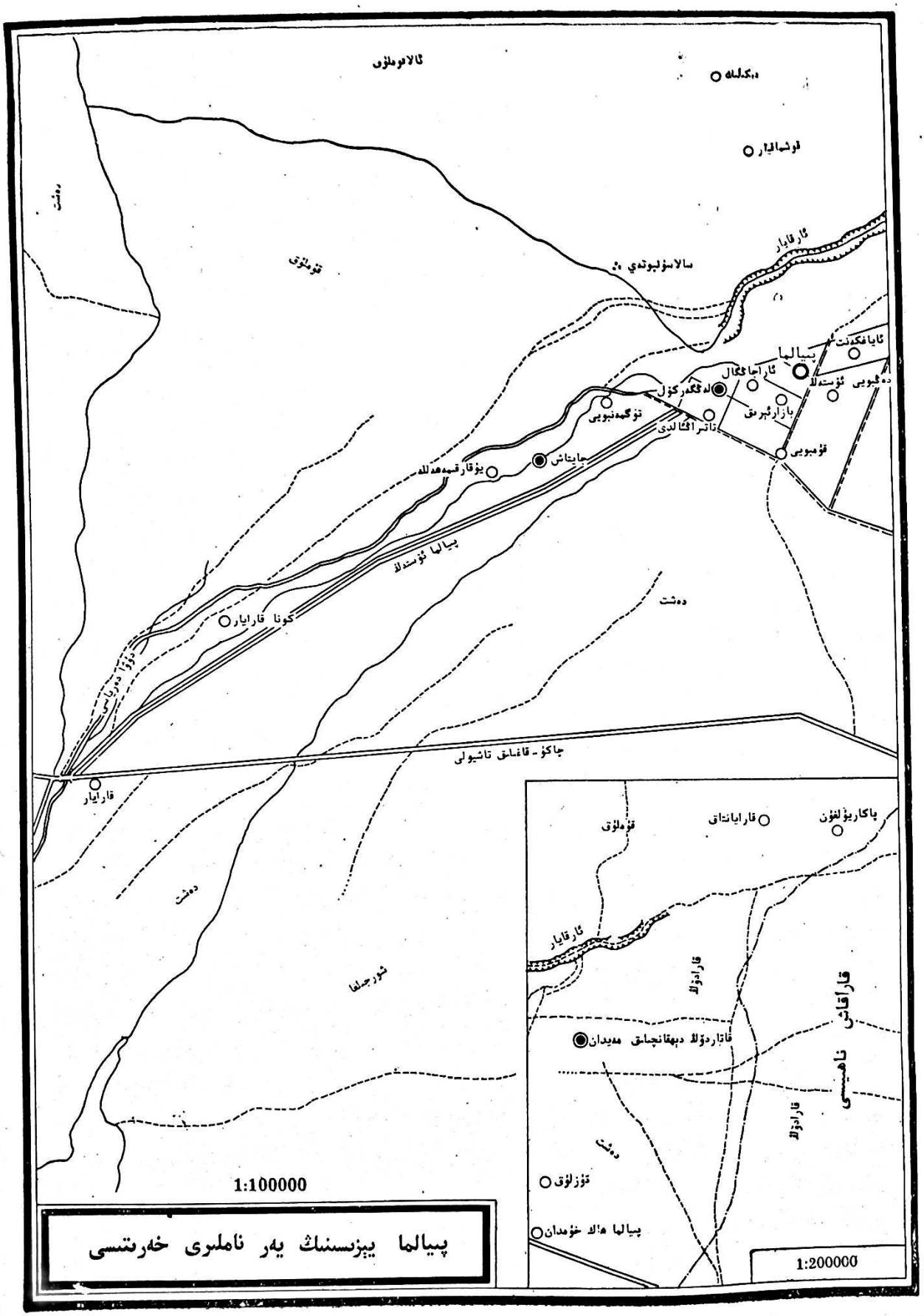
ئالاتوملۇن
دېكىلىك
قوشالىار
دەشت
قوملۇق
ساڭلاسۇلىبوتدى
ئارقابار
ئايانىكونت
پىيالما
ئارجاڭگال
دەڭگەركۆل
بازارشەرق
تۇزلۇق دېرياسى
كونا قارايار
پىيالما ئۆستەڭ
جاكۇ - قاغاشق تاشيولى
قارايار
شورجىلغا
1:100000
پىيالما پېزىسىنىڭ يەر نامىلىرى خەرىتىسى
قارايانئاق
پاكارىۋلغۇن
قارادۆڭ
قاتاردۆڭ دېھقانچىلىق مەيدانى
قاراقاش ناھىيىسى
تۇزلۇق
پىيالما ھاك خۇمدان
1:200000

پىيالما يېزىسىنىڭ ئومۇمىي ئەھۋالى

ناھىيىلىك ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىگە 99.8 كىلومېتر كېلىدۇ. شەرقتە قاراقاش ناھىيىسىگە تۇتاشىدۇ، غەربتە زاگگوي يېزىسى بىلەن چېگرىلىنىدۇ، شىمالدا مەكىت ناھىيىسىگە تۇتىشىدۇ، جەنۇب تەرىپى چاكۇ-قاغىلىق تاشيولىدا توختايدۇ. شەرقىدىن غەربىگىچە تۇتتۇرىچە كەڭلىكى تەخمىنەن 18 كىلومېتر، جەنۇبىدىن شىمالىغىچە تۇزۇنلۇقى تەخمىنەن 240 كىلومېتر كېلىدۇ، ئومۇمىي يەر مەيدانى 4320 كۋادرات كىلومېتر. گۇما ناھىيىسىگە تەۋە. قارىمىقىدا تۇچ كەنت كومىتېتى، 12 تەبىئىي كەنت، بىر يېزا باشقۇرغان مەيدان بار. 1618 ئائىلىلىك ئۇيغۇر ئاھالىسى ئولتۇرۇشلۇق بولۇپ، نوپۇسى 4159. يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ تۇرۇشلۇق ئورنى تاۋۇزتۆستەڭ كەنتىدە.

«پىيالما» دېگەن بۇ ئىسىم «پىر ئالمىغان» دېگەن سۆزنىڭ ئاھاڭ ئۆزگىرىشىدىن كېلىپ چىققان بولۇپ، ئۇنىڭ كېلىش مەنبەسى ئېنىق ئەمەس. ئازادلىقتىن كېيىن 7-رايونىنىڭ پىيالما يېزىسى بولغان. 1958-يىلى شىڭفۇ خەلق گۇڭشېسىنىڭ پىيالما باشقۇرۇش رايونى بولغان. 1984-يىلى 10-ئايدا يېزا بىلەن گۇڭشې ئايرىلىپ تەسىس قىلىنغاندا زاگگوي گۇڭشېدىن ئايرىلىپ چىقىپ يېزا بولۇپ قۇرۇلغان.

مەزكۇر يېزىنىڭ شىمالى تاردىم ئويمانلىقى، جەنۇبى چاكۇ—قاغىلىق تاشيولى بولۇپ، تۆت ئەتراپىنى دەشت ئوراپ تۇرىدۇ. قۇملۇق تۇزلەڭلىكە جايلاشقان. ھاۋا كىلىماتى چوڭ قۇرۇقلۇق خاراكتېرىدىكى كىلىمات بولۇپ، قۇرغاق، بوران كۆپ چىقىدۇ. يىللىق ئوتتۇرىچە تېمپېراتۇرىسى 11.6°C، ئەڭ ئىسسىق كۈنلىرى (7-ئايدا) 24.9°C، ئەڭ سوغۇق كۈنلىرى (1-ئايدا) 6°C- بولىدۇ. قىراۋسىز مەزگىلى 215 كۈن ئەتراپىدا بولىدۇ. ئاساسلىق تەبىئىي ئاپەتلەر قۇرغاقچىلىق، بوران، ئۇششۇك ۋە قۇرۇت ئاپىتىدىن ئىبارەت.

يېزا دائىرىسىدىكى غول ئۆستەڭنىڭ ئۇزۇنلۇقى 18.6 كىلومېتر، ئوتتۇرىچە كەڭلىكى 7 مېتر بولۇپ، دۇۋا دەرياسىدىن شورلۇق سۇ ئامبىرىغا چۈشكەن سۇنى باشلاپ ئەكېلىپ پۈتۈن يېزىدىكى 12 مىڭ 400 مو يەرنى سۇغۇرىدۇ. يەرلىرى قۇم تۇپراقلىق بولۇپ، بىر قەدەر ئۇنۇملۇك. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق ۋە پىلىچىلىك بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. يېزا ئىگىلىكىدە ئاساسلىقى بۇغداي، كۆممىقوناق، پاختا ۋە پۇرچاق تۇرىدىكى زىرائەتلەرنى ئىشلەپچىقىرىدۇ. قوشۇمچە قوغۇن-تاۋۇز، مېۋە، ئوتياش، بېدە قاتارلىقلارنى تېرىيدۇ. 1985-يىلىدىكى تېرىلغۇ كۆلىمى 11795 مو بولۇپ، 1 مىليون 886 مىڭ جىڭ ئاشلىق، 82 مىڭ جىڭ پاختا، 62 مىڭ جىڭ مايلىقدان ئىشلەپچىقىرىپ، دۆلەتكە 205 مىڭ جىڭ تاۋار ئاشلىق يەتكۈزۈپ بەردى. چارۋىچىلىقتا قوي، كالا بېقىشنى ئاساس قىلىدۇ. قوشۇمچە ئات، تۆگە، ئېشەك

قاتارلىقلار بار. 1985-يىلىنىڭ ئاخىرىدىكى قوتاندا ساقلانغان چوڭ-كىچىك چارۋا 9226 تۇياق بولدى.

ئېچىش.

ئورمانچىلىقتا سۈنئىي ئورماننى ئاساس قىلىدۇ. ئاساسلىقى تېرەك، سۆگەت، جىگدە ۋە ئۇزۇمە، ياڭاق، ئۆرۈك قاتارلىقلارنى تىكىدۇ. ئانار كۆپ چىقىدۇ. 1985-يىلى سېلىنغان كۆچەتلىك كۆلىمى 66 مو، سېلىنغان تارقاق ئورمان 116 مىڭ تۈپ، بەرپا قىلىنغان ئورمان كۆلىمى 1045 مو بولدى. 1985-يىلى يېزا بويىچە يېزا ئىگىلىكىدىن كەلگەن ئومۇمىي كىرىم 826 مىڭ يۈەن بولۇپ، كىشى بېشىغا توغرا كەلگەن ئوتتۇرىچە كىرىم 106.89 يۈەن بولدى. يېزا باشقۇرغان كارخانىلار ئەندىلا ئىش باشلىغان بولۇپ، بۇنىڭدىن كەلگەن كىرىم 52 مىڭ يۈەن بولدى.

پۈتۈن يېزىدا بەش باشلانغۇچ مەكتەپ بار بولۇپ، ئوقۇتقۇچىسى 27 نەپەر، مەكتەپتىكى ئوقۇغۇچىلار سانى 610 نەپەر. بىر دوختۇرخانا بار بولۇپ، 25 كېسەل كارىۋىتى بار، تىببىي خادىملىرى ئىككى نەپەر، كەنت كومىتېتلىرىدا ئىككى نەپەر ساقلىقنى ساقلاش خادىمى بار.

يېزا دائىرىسىدە «ساچقانلىق ئىبادەتخانا» قەدىمكى شەھىرى خارابىسى بىلەن «قۇمات پاششىيىم» خارابىسى بار بولۇپ، ناھىيە دەرىجىلىك قوغدىلىدىغان مەدەنىي ئاسارئەتىقە ئورۇنلىرى ھېسابلىنىدۇ.

ئۆلچەملىك ناملىرى

پىيالما يېزىسى

(«پىيالما يېزىسىنىڭ ئومۇمىي ئەھۋالى»غا قارالسۇن)

پىيالمائۆتەڭ كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: تاۋۇزئۆستەڭ

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ تۇرۇشلۇق ئورنى، تۈزلەڭلىككە جايلاشقان، قارىمىقدا بەش كەنت بار. 425 ئائىلە، 1664 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 4437 مو، ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، پاختا، مايلىقدان بولۇپ، قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. بىر ئاپتوموبىل، چوڭ-كىچىك تۆت تراكتور بار. باشلانغۇچ مەكتەپتىن بىرى بار. ئالاھىدە مەھسۇلاتى ئانار. تارىختا بۇ يەر قەدىمكى «پىيالما كەنتى»گە تەۋە، قەدىمكى ئۇدۇن دۆلىتىگە بارىدىغان خانىيولدىكى ئۆتكەل بولۇپ، ئۆتەڭ قۇرۇلغان بولغاچقا شۇنداق ئاتالغان.

1985-يىلى زاڭگۇي گۇڭشې پىيالما باشقۇرۇش رايونىنىڭ 3-دادۇيى بولغان. 1968-يىلى زاڭگۇي گۇڭشې 14-دادۇي دەپ ئۆزگەرتىلگەن. 1978-يىلى «پىيالمائۆتەڭ دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان، 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

تاۋۇزئۆستەڭ

يېزىلىق ھۆكۈمەت ھەم كەنت كومىتېتىنىڭ تۇرۇشلۇق ئورنى بولۇپ، 86 ئائىلە، 380 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 915 مو. بۇ يەردە بىر چوڭقۇر ئۆستەڭ بولۇپ، كىشىلەر بۇرۇن ئۇنىڭ بويلىرىغا تاۋۇز تېرىغان بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

ئۆتەڭ

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 0.3 كىلومېتر كېلىدۇ. 84 ئائىلە، 334 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 964 مو. بۇ يەر قەدىمكى ئۇدۇن دۆلىتىگە بارىدىغان خانىيولنىڭ ئۇستىگە جايلاشقان، تارىختا ئۆتەڭ قۇرۇلغان جاي بولۇپ، كېيىن كەنت پەيدا بولغان. شۇ سەۋەبتىن شۇنداق ئاتالغان.

بازارئېرىق

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 0.6 كىلومېتر كېلىدۇ. 84 ئائىلە، 330 نوپۇسى بار. تېرىلغو يېرى 786 مو. بىر باشلانغۇچ مەكتەپ بار. بۇ يەر پىيالما بازىرىغا بارىدىغان ئېرىقنىڭ بويىغا جايلاشقانلىقتىن شۇنداق ئاتالغان.

دەڭبويى ئۆستەڭ

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 0.7 كىلومېتر كېلىدۇ. 86 ئائىلە، 320 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 994 مو. دەسلەپتە بۇ يەردىكى بىر ئۆستەڭنىڭ بويىغا دەڭ سېلىنغان، كېيىنچە بارا-بارا كەنت ھاسىل بولغان. شۇ سەۋەبتىن شۇنداق ئاتالغان.

ئاياغكەنت

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 1 كىلومېتر كېلىدۇ. 81 ئائىلە، 300 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 778 مو. بۇ يەر پىيالمائۆتەڭ كەنتىنىڭ ئاياغ تەرىپىدە بولغاچقا شۇنداق ئاتالغان.

جايتاش كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: جايتاش

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 4.9 كىلومېتر كېلىدۇ. تۇزلەڭلىككە جايلاشقان. قارا-مىقىدا ئىككى كەنت بار. 118 ئائىلە، 447 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 2103 مو، ئاساسلىقى بۇغداي، كۆممىقوناق، پاختا، مايلىقدان چىقىدۇ. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. چوڭ-كىچىك تراكتوردىن ئىككىسى بار، بىر باشلانغۇچ مەكتەپ بار. ئالاھىدە مەھسۇلاتى ئانار. تۇرۇشلۇق ئورنىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان: 1958-يىلى پىيالما باشقۇرۇش رايونىنىڭ 1-دادۇيى بولغان. 1968-يىلى زاڭگۇي گۇڭشې 12-دادۇي دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان. 1978-يىلى «جايتاش دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان. 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

جايتاش

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 4.9 كىلومېتر كېلىدۇ. 57 ئائىلە، 219 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 492 مو. بىر باشلانغۇچ مەكتەپ بار. بۇ يەر تاشلىق سايىغا جايلاشقانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان.

يۇقارقىمەھەللە

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 5.8 كىلومېتر كېلىدۇ. 61 ئائىلە، 228 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 578 مو. بۇ يەر جايتاش كەنتىنىڭ يۇقىرى تەرىپىدە بولغاچقا، شۇنداق نام بېرىلگەن.

لەڭگەركۆل كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: ھويلاكۆل

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 1.5 كىلومېتر كېلىدۇ. تۇزلەڭلىككە جايلاشقان. قارىمىقىدا بەش كەنت بار. 413 ئائىلە، 1678 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 4392 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، پاختا، مايلىقدان. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. بىر ئاپتوموبىل، چوڭ-كىچىك تۆت تراكتور بار. ئىككى باشلانغۇچ مەكتەپ بار.

بۇ يەر يول بويى بولۇپ، بۇرۇندا بىر كۆل بولغان. يولدىن ئۆتكەن كىشىلەر توختاپ دەم ئېلىپ ئۆتىدىغان بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان. 1958-يىلى پىيالما باشقۇرۇش رايونىنىڭ 2-دادۇيى

بولغان. 1968 ـ يىلى زاڭگۇي گۇڭشې 13 ـ داداۋي دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان. 1978 ـ يىلى «لەڭگەركۆل داداۋي» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان. 1984 ـ يىلىنىڭ ئاخىرىدا پىيالىما يېزىسىغا تەۋە بولغان. 1985 ـ يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

ھويلاكۆل

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 1.5 كىلومېتر كېلىدۇ. 83 ئائىلە، 330 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 827 مو. بۇرۇندا بىر يەرلىك ئەمەلدار بۇ يەرگە ئۆي سېلىپ ئولتۇرغان بولۇپ، ھويلىسىنىڭ قېشىدا ئىككى چوڭ كۆل بولغان، كېيىنچە بۇ يەرلەردە كەنت پەيدا بولغان. شۇ سەۋەبتىن شۇنداق ئاتالغان.

تۇگمەنبويى

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 3.5 كىلومېتر كېلىدۇ. 80 ئائىلە، 296 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 863 مو. بىر باشلانغۇچ مەكتەپ بار. بۇ يەر بىر تۇگمەننىڭ قېشىدا بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

تاتمراڭئالدى

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 1.9 كىلومېتر كېلىدۇ. 82 ئائىلە، 329 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 870 مو. بۇ يەردە 1960 ـ يىلى كەنت قۇرۇلغان بولۇپ، قاقاس دالانىڭ بويىدا بولغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان.

قۇمبويى

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا 1.5 كىلومېتر كېلىدۇ. 83 ئائىلە، 339 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 894 مو. بۇ كەنت قۇملۇقنىڭ بويىدا بولغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان.

ئاراجاڭگال

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 0.9 كىلومېتر كېلىدۇ. 84 ئائىلە، 384 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 893 مو. بىر باشلانغۇچ مەكتەپ بار. بۇرۇن بۇ يەر جاڭگالنىڭ ئوتتۇرىسىدىكى بىر پارچە چۆپلۈك بولۇپ، كېيىن ئادەم كېلىپ مال بېقىپ ئولتۇراقلىشىپ كەنت پەيدا بولغان. شۇ سەۋەبتىن شۇنداق ئاتالغان.

قاتاردۆڭ دېھقانچىلىق مەيدان

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىگە 3.5 كىلومېتر كېلىدۇ. تۈزلەڭلىككە جايلاشقان. 37 ئائىلە، 157 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 265 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، پاختا، مايلىقدان. ئالاھىدە مەھسۇلاتى قوغۇن ـ تاۋۇز. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. بۇ يەر ئېچىلىشتىن ئىلگىرى قاتار كەتكەن دۆڭلۈك جاي بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان. 1972 ـ يىلى شىڭفۇ گۇڭشىسى دۇۋا كەنتىدىن بۇ يەرگە ئاھالە كۆچۈرۈپ كېلىپ بىنەم ئېچىپ دېھقانچىلىق مەيدانى قۇرغان.

كونا قارايار (دېھقانچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 11 كىلومېتر كېلىدۇ. دۈۋا دەريا سىنىڭ جەنۇبىي ياقىسىدا، ئادەم ئولتۇرمايدۇ. تېرىلغۇ يېرى 110 مو، بۇغداي تېرىلىدۇ، ئەتىيازدا تېرىپ كۈزدە يىغۋالىدۇ. بۇرۇن بۇ يەردە چوڭقۇر يارلار كۆپ بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

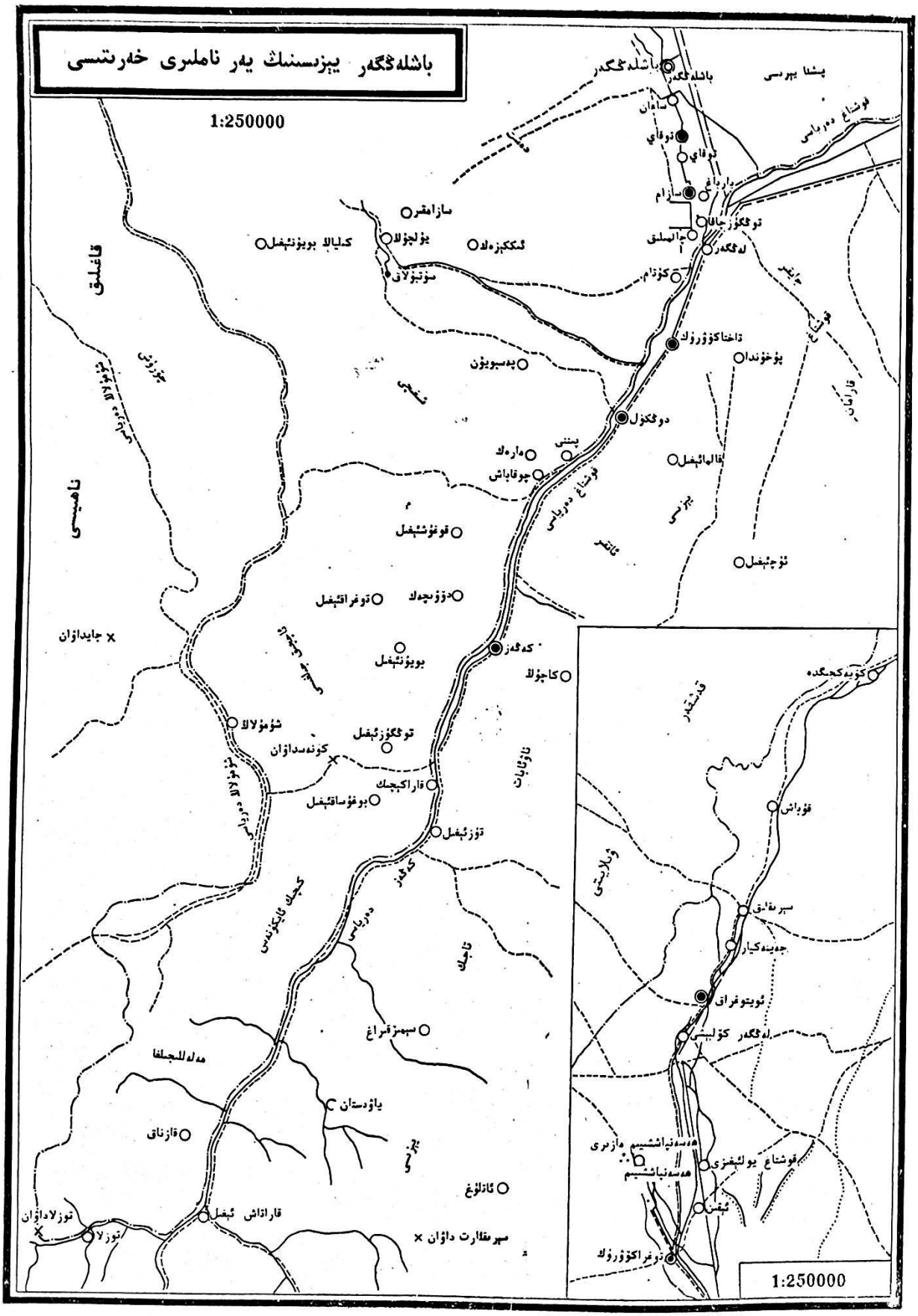
باشلەڭگەر يېزىسىنىڭ يەر ناملىرى خەرىتىسى
1:250000
باشلەڭگەر
ساماڭان
توقاي
سازام
سازامقىر
يۇلجۇلا
كىلالا بويۇنتېغىل
گىككېزەلا
سۇتبۇلاق
توڭگۇزجافا
چالمىلىق
لەڭگەر
كۆزتام
تاختاكۆۋرۈك
پۇخوندا
بەسبويۇن
دوڭكۆل
ھارەك
چوقاباش
قالماتېغىل
قوغۇشتېغىل
دۆڭبجەك
توغراقتېغىل
بويۇنتېغىل
كەڭگەز
كاچۇلا
جايداۋان
شۇمۇلالا
توڭگۇزتېغىل
كونەسداۋان
قاراكېچىك
بوغۇساقتېغىل
تۆزتېغىل
سېمىزقىراغ
ھەلەللىجلىغا
ياۋدىستان
قازناق
تاتلۇغ
قارائاش تېغىل
تۆزلاداۋان
تۆزلا
سېرەقتارت داۋان
قاغلىق
ناملىسى
كۆزەكچىگدە
قۇياش
سېرەقتارت
جەينەكيار
ئويتوغراق
لەڭگەر كۆلبېشى
ھەسەنباشىيم
ھەسەنباشىيم مازىرى
قوشتاغ
يولبېغىزى
تېغىل
توغراكۆۋرۈك
1:250000

باشلەڭگەر يېزىسىنىڭ ئومۇمىي ئەھۋالى

ناھىيىلىك ھۆكۈمەت تۇرۇشلۇق ئورۇننىڭ غەربىي جەنۇبىغا 47.1 كىلومېتر كېلىدۇ، تاغ ئالدى رايونىدىكى تار ئۇزۇنچاق جىلغا ۋادىسىغا جايلاشقان. شەرقتە پىشنا يېزىسى بىلەن، غەربتە قەشقەر ۋىلايىتىنىڭ قاغىلىق ناھىيىسى بىلەن، شىمالدا چاكۇ-قاغىلىق تاشيولى بىلەن، جەنۇبتا ناۋۇئابات تاجىك مىللىي يېزىسى بىلەن چېگرىلىنىدۇ. شەرقىدىن غەربىگىچە ئوتتۇرىچە كەڭلىكى تەخمىنەن 23 كىلومېتر، جەنۇبىدىن شىمالىغىچە ئوتتۇرىچە ئۇزۇنلۇقى تەخمىنەن 120 كىلومېتر كېلىدۇ. ئومۇمىي يەر مەيدانى 137.7 كۋادرات كىلومېتر. قارىمىقىدا بەش كەنت كومىتېتى، 16 تەبىئىي كەنت بار. 697 ئائىلە ئولتۇرۇشلۇق بولۇپ، نوپۇسى 3335. يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ ئورنى لەڭگەر كەنتىدە.

بۇ يېزا ئۆزى تۇرۇشلۇق كەنتنىڭ نامى بىلەن «باشلەڭگەر يېزا» دەپ ئاتالغان. ئازادلىقتىن كېيىن 8-رايونغا تەۋە بولغان. 1958-يىلى يۇبىجىن خەلق گۇڭشېسىنىڭ باشلەڭگەر باشقۇرۇش رايونى بولغان. 1981-يىلى پىشنا گۇڭشېگە تەۋە بولغان. 1984-يىلى 10-ئايدا يېزا بىلەن گۇڭشېنى ئايرىپ تەسىس قىلغاندا بۆلۈنۈپ چىقىپ باشلەڭگەر يېزا قىلىپ تەسىس قىلىنغان.

بۇ يېزىنىڭ غەرب، جەنۇب تەرەپلىرىدە قات-قات تاغلار سوزۇلۇپ تۇرىدۇ، شەرق، شىمال ئىككى تەرىپى پەس تاغلىق رايونىنىڭ يەلپۈگۈچسىمان تىندۇرما لاتقىلىق چول-تاشلىق ۋادىسى. يەر تۈزۈلۈشى ئويمان. شىمالغا قاراپ سەل پەسىيىپ بارىدۇ، بىر قەدەر تۈزلەڭ، دېھقانچىلىق، ئورمانچىلىق ئىشلىرىنى راۋاجلاندۇرۇشقا قولاي. ئىقلىمى چوڭ قۇرۇقلۇق كىلىماتىغا ياتىدۇ، يىللىق ئوتتۇرىچە تېمپېراتۇرىسى 9.3°C، ئەڭ ئىسسىق بولغاندا (7-ئايدا) 22°C، ئەڭ سوغۇق بولغاندا (1-ئايدا) 7.8°C- بولىدۇ، قىراۋسىز مەزگىلى 180 كۈن ئەتراپىدا. ئاساسلىق تەبىئىي ئاپەت-ئۇشتۇك.

ئىقتىسادىي جەھەتتە دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. قوشۇمچە چارۋىچىلىق، ئورمانچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. تېرىم يەر كۆلىمى 23129 مو بولۇپ، قوشتاغ دەرياسىنىڭ سۇيى بىلەن سۇغۇرىلىدۇ. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، مايلىقدان، پۇرچاق تۇرىدىكى زىرائەتلەر. قوشۇمچە بېدە تېرىيدۇ. 1985-يىللىق تېرىلغۇ كۆلىمى 18 مىڭ مو بولۇپ، 2 مىليون 720 مىڭ جىڭ ئاشلىق، 86 مىڭ جىڭ مايلىقدان ئېلىندى. يىل ئاخىرىدىكى قوتاندىكى چارۋا سانى 11 مىڭ تۇياق بولدى. دۆلەتكە 384 مىڭ جىڭ تاۋار ئاشلىق، 144 مىڭ جىڭ مايلىقدان يەتكۈزۈپ بەردى.

ئورمانچىلىقتا سۈنئىي ئورماننى ئاساس قىلىدۇ. يېتىشتۇرۇلگەن ئورمان كۆلىمى 1603 مو.

تېرەك، سۆگەت، جىگدە ھەمدە ياڭاق، ئۆرۈك، ئالما قاتارلىقلارنى تىكىدۇ. 1985-يىلى يېتىشتۇرگەن كۆچەتلىك 180 مو، تارقاق ئورمان 142 مىك تۈپ. يېزا بويىچە يېزا ئىگىلىكىدىن كەلگەن ئومۇمىي كىرىم 688 مىڭ يۈەن بولۇپ، كىشى بېشىغا توغرا كەلگەن ئوتتۇرىچە كىرىم 146.66 يۈەن.

يېزا باشقۇرغان كارخانىلاردىن تراكتور پونكىتى، گۈڭگۈرت كان قاتارلىقلار بار. ئاپتوموبىل-دىن بىرى، چوڭ-ئوتتۇرا تىپتىكى تراكتورىدىن ئونى، قول تراكتورىدىن ئۈچى، سەييوجىدىن 12 سى بار. 1985-يىلى يېزا باشقۇرغان كارخانىلارنىڭ مەھسۇلات قىممىتى 39 مىڭ يۈەن بولدى.

يېزىدا بىر دوختۇرخانا قۇرۇلغان بولۇپ، 15 كېسەل كارىۋىتى، ئۈچ نەپەر تىببىي خادىم، بىر نەپەر ساقلىقنى ساقلاش خادىمى بار. ئۈچ باشلانغۇچ مەكتەپ بار بولۇپ، ئوقۇتقۇچىسى 22 نەپەر، مەكتەپتىكى ئوقۇغۇچى سانى 537 نەپەر. ئوقۇش يېشىدىكى بالىلارنىڭ مەكتەپكە كىرىش نىسبىتى 90.7% گە يەتكەن.

يېزىغا شېغىل ياتقۇزۇپ ياسالغان ئاددى تاشيول پىشنا يېزىسىنىڭ تاشيولىغا ئۇلانغان بولۇپ، چاكۇ-قاغىلىق تاشيولىغا تۇتىشىدۇ، بۇنىڭ بىلەن ناھىيە شەھىرىگە بارغىلى بولىدۇ.

ئۆلچەملىك نامليرى

باشلەڭگەر يېزىسى

(«باشلەڭگەر يېزىسىنىڭ ئومۇمىي ئەھۋالى»غا قارالسۇن)

باشلەڭگەر كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: لەڭگەر

تۆۋلەڭلىككە جايلاشقان، قارىمىقىدا ئىككى كەنت بار. 112 ئائىلە، 503 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ، تېرىلغۇ يېرى 5920 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆمىمىقوناق، مايلىقدان. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. چوڭ-كىچىك تراكتوردىن تۆتى بار. بىر باشلانغۇچ مەكتەپ بار. ئالاھىدە مەھسۇلاتى ئۆرۈك. لەڭگەر يەر بۆلىكىنىڭ باش تەرىپىدە بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان. 1958-يىلى يۈيجىن گۇڭشېنىڭ 11-دادۇيى بولغان، 1978-يىلى «باشلەڭگەر دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان، 1981-يىلى پىشنا گۇڭشېگە ئايرىپ بېرىلگەن (شۇ يىلى ئۇنىڭ بىر قىسمى بۆلۈنۈپ چىقىپ توغراكۆۋرۈك دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان). 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

لەڭگەر

يېزىلىق ھۆكۈمەت بىلەن كەنت كومىتېتىنىڭ تۇرۇشلۇق ئورنى. 48 ئائىلە، 261 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 3223 مو. ئىلگىرىدە بۇ جاي مۇھىم قاتناش يولى بولۇپ، لەڭگەر قۇرۇلغاچقا شۇنداق ئاتالغان.

ساغان

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 1.6 كىلومېتر كېلىدۇ. 64 ئائىلە، 242 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 2730 مو.

سازام كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: چوڭقۇرچاقا

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 6.3 كىلومېتر كېلىدۇ. تۆۋلەڭلىككە جايلاشقان. قارىمىقىدا تۆت كەنت بار. 207 ئائىلە، 1028 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 5143 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆمىمىقوناق، مايلىقدان. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. بىر تراكتور بار. بىر باشلانغۇچ مەكتەپ بار. مەنىسى: «سوزۇنچاق». بۇ كەنت ئۇزۇنچاق سوزۇلۇپ تۇرىدىغانلىقى ئۈچۈن «سوزلام» دېيىلىپ، كېيىن «سازام»غا ئۆزگىرىپ قالغان. 1958-يىلى يۈيجىن گۇڭشېنىڭ 16-دادۇيى بولغان، 1978-يىلى «سازام دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان. 1981-يىلى پىشنا گۇڭشېگە تەۋە قىلىنغان (شۇ يىلى ئۇنىڭ بىر قىسمى بۆلۈنۈپ چىقىپ توقاي دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان). 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلىپ باشلەڭگەرگە تەۋە قىلىنغان.

چوڭقۇرچاقا

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 6.3 كىلومېتر كېلىدۇ. 68 ئائىلە، 320 نوپۇس بار. تېرىلغۇ يېرى 1645 مو. بۇ كەنتنىڭ يەر تۈزۈلۈشى ئويمان بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

چالمامىق

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 8.2 كىلومېتر كېلىدۇ، 40 ئائىلە، 186 نوپۇس بار. تېرىلغۇ يېرى 835 مو. بۇ يەرنىڭ تۈپرىقى سېغىزلىق بولۇپ چالما تولا بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

توڭگۈزچاقا

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 7.7 كىلومېتر كېلىدۇ. 39 ئائىلە، 224 نوپۇس بار. تېرىلغۇ يېرى 870 مو. ئەڭ ئاۋۋال بۇ يەرگە كېلىپ ئولتۇراقلاشقان موللا شېرىپ دېگەن كىشى ئۇسسۇلغا تولىمۇ ئامراق بولۇپ، ياۋا توڭگۈزدەك قالايمقان سەكرەيدىغانلىقى ئۈچۈن «توڭگۈز» دېگەن لەقەم سىڭىپ قېلىپ، كېيىنچە كەنتكە نام بولۇپ قالغان.

يارباغ

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 6.7 كىلومېتر كېلىدۇ. 60 ئائىلە، 298 نوپۇس بار. تېرىلغۇ يېرى 1236 مو. بىر باشلانغۇچ مەكتەپ بار. بۇ جايدا ئەسلىدە بىر چوڭقۇر يار بولۇپ، كىشىلەر يارنىڭ ياقىسىدا مېۋىلىك دەرەخ تىكىپ كەنت پەيدا بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

توقاي كەنت كومىتېتى تۈرۈشلۇق ئورنى: جىگدىلىك

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 3.4 كىلومېتر كېلىدۇ. تۈزلەڭلىككە جايلاشقان. قارا-مىقدا ئۇچ كەنت بار. 82 ئائىلە، 362 نوپۇس بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 1000 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، مايلىقدان. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. بىر تراكتور بار. بىر باشلانغۇچ مەكتەپ بار. ئالاھىدە مەھسۇ-لاتى جىگدە. توقاي كەنتىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان. 1981-يىلى سازام دادۇيدىن بۆلۈنۈپ چىقىپ «توقاي دادۇي» بولۇپ قۇرۇلغان. 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

جىگدىلىك

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 3.4 كىلومېتر كېلىدۇ. 32 ئائىلە، 134 نوپۇس بار. تېرىلغۇ يېرى 439 مو. بىر باشلانغۇچ مەكتەپ بار. ئالاھىدە مەھسۇلاتى جىگدە. كىشىلەر بۇ يەرگە كۆپ جىگدە تىكىپ ئورمان قىلغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

توقاي

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 4.5 كىلومېتر كېلىدۇ. 36 ئائىلە، 166 نوپۇس بار. تېرىلغۇ يېرى 476 مو. بۇ كەنتتىكى يول ئەگرى-توقاي بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

يولچۇقا

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 9.8 كىلومېتر كېلىدۇ. 14 ئائىلە، 62 ئادەم بار.

تېرىلغۇ يېرى 85 مو. مەنىسى: «يولى چوڭ». كەنتتە سوۋلتان ۋەئىس قەدان دېگەن ئۇلۇغ زاتنىڭ مازىرى بولۇپ، كېلىپ-كېتىپ تۇرىدىغان تاۋاپچىلار كۆپ بولغاچقا كەڭ يول ئېچىلىپ، شۇنداق ئاتالغان.

تۆغراكۆۋرۈك كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: توغراكۆۋرۈك

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي شىمالىغا 3.2 كىلومېتر كېلىدۇ. تۈزلەڭلىككە جايلاشقان. قاردىمقىدا تۆت كەنت بار. 97 ئائىلە، 448 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 5769 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆمۈستوناق، مايلىقتىدان. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. تراكتورىسى بىرى بار. ئۈچ باشلانغۇچ مەكتەپ بار. تۇرۇشلۇق ئورنىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان. 1981-يىلى باشلەڭگەر دادۇيىدىن بۆلۈنۈپ چىقىپ «توغراكۆۋرۈك دادۇي» بولۇپ قۇرۇلغان. 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

تۆغراكۆۋرۈك

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي شىمالىغا 3.2 كىلومېتر كېلىدۇ، 46 ئائىلە، 235 نوپۇسى بار تېرىلغۇ يېرى 2866 مو. بىر باشلانغۇچ مەكتەپ بار. بۇرۇن ھەسەن بۇغراخانىنىڭ تۇغقانلىرى بۇ يەردە ئېرىق چېپىپ يەر ئاچقان. ھەمدە كىشلەرنىڭ ئۆتۈشىگە ئاسان بولسۇن ئۈچۈن ئېرىققا كۆۋرۈك سالغان. كېيىن بارا-بارا كەنت ھاسىل بولۇپ ئادەم ئولتۇرغانىدىن كېيىن، شۇنداق نام ئالغان.

ئېقىن

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي شىمالىغا 4.9 كىلومېتر كېلىدۇ. 30 ئائىلە، 131 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 1925 مو. بىر باشلانغۇچ مەكتەپ بار. ئىلگىرى بۇ يەردە بىر ئېقىن بولۇپ، ئۇنىڭ ئىككى قېشىغا ئادەم كېلىپ ئولتۇراقلىشىپ كەنت بولغان. شۇ سەۋەبتىن شۇنداق ئاتالغان.

ھەسەنپاشىيم

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي شىمالىغا 8.3 كىلومېتر كېلىدۇ. 21 ئائىلە، 82 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 978 مو. بىر باشلانغۇچ مەكتەپ بار. بۇرۇندا ھەسەن پاشىيم دېگەن كىشى بۇ يەرگە ئىسلام ئاچقىلى كەلگەندە قەستكە ئۇچراپ، مۇشۇ جايغا دەپنە قىلىنغان. كېيىن ئۇنىڭ ئىسمى كەنتكە نام قىلىپ قويۇلغان.

ئۇيىتوغراق كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: قاراڭغۇتوغراق

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي شىمالىغا 14.2 كىلومېتر كېلىدۇ. تۈزلەڭلىككە جايلاشقان. قاردىمقىدا بەش كەنت بار. 201 ئائىلە، 1003 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 5680 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆمۈستوناق، مايلىقتىدان. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. تراكتورىسى بىرى بار. بىر باشلانغۇچ مەكتەپ بار. بۇ يەر جىلغا ئىچىگە جايلاشقان، توغراقلىق بولغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان. 1958-يىلى يۇبجىن گۇڭشېنىڭ 12-دادۇيى بولغان. 1978-يىلى «ئۇيىتوغراق دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان.

1981 ـ يىلى پىشنا گۈڭشېگە تەۋە قىلىنغان. 1984 ـ يىلىنىڭ ئاخىرىدا باشلەڭگەرگە تەۋە قىلىنغان. 1985 ـ يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

قاراڭغۇتوغراق

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي شىمالىغا 14.2 كىلومېتر كېلىدۇ. 70 ئائىلە، 357 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 1134 مو. بىر باشلانغۇچ مەكتەپ بار. بۇ كەنتنىڭ يەر تۈزۈلۈشى ئويمان، ئۇنىڭ ياقىسى كۈن چۈشمەيدىغان بۈك ـ باراقسان توغراقلىق بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

سېرىقلىق

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شىمالىغا 14.9 كىلومېتر كېلىدۇ. 21 ئائىلە، 121 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 1731 مو. بۇ كەنتنىڭ شەرقىي جەنۇب تەرىپى سېرىق تۆپىلىك بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

جەينەكيار

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شىمالىغا 15.9 كىلومېتر كېلىدۇ. 30 ئائىلە، 142 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 695 مو. بۇرۇن كەلكۈن سۇ كېلىپ بۇ يەردە جەينەكسىمان ئەگرى بىر جىلغا ھاسىل قىلىپ قويغان بولۇپ، كىشىلەر ئۇنىڭ ئىككى ياقىسىدا ئولتۇراقلىشىپ كەنت شەكىللەنگەن بولغاچقا، يەر شارائىتىگە قاراپ شۇنداق نام بېرىلگەن.

لەڭگەر كۆلبېشى

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي شىمالىغا 12.8 كىلومېتر كېلىدۇ. 80 ئائىلە، 383 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 1520 مو. بۇ كەنت لەڭگەر كەنتىدىكى بىر كۆلنىڭ يۇقىرىسىدا بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

قۇباش (دېھقانچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شىمالىغا 26.6 كىلومېتر كېلىدۇ. سۇ كەلمەي قۇرغاقچىلىق بولۇپ كەتكەچكە، بۇ يەرنىڭ ئاھالىسى 1985 ـ يىلى كۆچۈپ كەتكەن. تېرىلغۇ يېرى 700 مو، مەنىسى: «پۇچەك باشاق». كۆپۈنچە ھاللاردا بۇ جايدا بۇغداي باش چىقارغان چاغدا سۇ كەلمەي قېلىپ، باشاقلار دان تۇتالماي پۇچەك بولۇپ قالىدىغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان. ئويتوغراق كەنت كومىتېتىگە قاراشلىق.

قوشتاغ يولئېغىزى (دېھقانچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي شىمالىغا 6.6 كىلومېتر كېلىدۇ. تۈزلەڭلىككە جايلاشقان. ئادەم ئولتۇرمايدۇ. تېرىلغۇ يېرى 600 مو، ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، پۇرچاق. بۇ جاي قوشتاغقا بارىدىغان يولنىڭ ئېغىزىغا جايلاشقانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان. ئويتوغراق كەنت كومىتېتىگە قارايدۇ.

شۇمۇلاڭ (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 33.9 كىلومېتر كېلىدۇ. قاغىلىق ناھىيىسى بىلەن چېگرىلىنىدۇ. قىشلىق يايلاق، كۆلىمى 600 مو، مال سىغىمچانلىقى 400 قويلۇق. مەنىسى:

«شۇملۇق جاي». بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسى بىر داۋانىڭ ئۇستىدە بولۇپ، يوللىرى خەتەرلىك، سۇ كەمچىل، داۋاملىق بۇ يەردە ئادەم ئۆلۈپ كېتىپ تۇرىدىغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان. باشلەڭگەر يېزىسىغا قارايدۇ.

شىغىچى (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا 18.4 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان، قىشلىق يايلاق. كۆلىمى 1200 مو، مال سىغىمچانلىقى 1200 قويلۇق. مەنىسى: «ئۇششاق شېغىللىق يەر». بۇ جايدا تاغدىن چۈشكەن كەلكۈن سۇ بىلەن كېلىپ يىغىلىپ قالغان ئۇششاق شېغىللار كۆپ بولغىنى ئۈچۈن «شىغىلچى» دەپ ئاتىلىپ، كېيىن بۇ سۆزدە ئاھاڭ ئۆزگىرىشى بولۇپ «شىغىچى» بولۇپ قالغان. قوشتاغ يېزىسىنىڭ كىلىياڭ، دۆڭكۆل، ئاقچىغ كەنت كومىتېتلىرى باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

تۆغراقئېغىل (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 26.1 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان، قىشلىق يايلاق. كۆلىمى 600 مو، مال سىغىمچانلىقى 600 قويلۇق. بۇ ياياقتىكى ئېغىللار توغرىسىغا قاتار سېلىنغان بولغاچقا «توغرا ئېغىل» دەپ ئاتىلىپ، كېيىنچە ئۆزگىرىپ «توغراقئېغىل» بولۇپ قالغان. كەڭەز كەنت كومىتېتى باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

دۆۋۈچەك (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 25.3 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان، قىشلىق يايلاق. كۆلىمى 600 مو، مال سىغىمچانلىقى 600 قويلۇق. بۇ ياياقتا دۆڭلەر كۆپ بولغىنى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان. قوشتاغ يېزىسىنىڭ تۆۋەنچاقا ۋە يۇلغۇنجاي كەنت كومىتېتلىرى باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

مارەك (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 14.1 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان، قىشلىق يايلاق. كۆلىمى 1200 مو، مال سىغىمچانلىقى 1200 قويلۇق. مەنىسى: «مۇبارەك». چارۋىلار بۇ ياياقتا ئېلىپ كېلىنىپ بېقىلغاندىن كېيىن ھەممىسى سەمرىپ كېتىپ، مالچىلار بىر-بىرىنى تەبرىكلىگەنلىكى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان. قوشتاغ يېزىسىنىڭ تۆۋەنچاقا ۋە دۆڭكۆل كەنت كومىتېتلىرى باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

پەسبويۇن (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 14.2 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان، قىشلىق يايلاق. كۆلىمى 900 مو، مال سىغىمچانلىقى 600 قويلۇق. بۇ يەر بىر تاغ جىلغىسىنىڭ ئاستىنى بولۇپ، شەكلى تۆگىنىڭ بوينىغا ئوخشىغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان. قوشتاغ يېزىسىنىڭ تۆۋەنچاقا ۋە يۇلغۇنجاي، كىلياڭ كەنت كومىتېتلىرى باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

ئۈككېزەك (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 9.2 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان،

قىشلىق ياىلاق. كۆلىمى 450 مو، مال سىغىمچانلىقى 300 قويلۇق. بۇ يەردە شەكلى بىر-بىرىگە تامامەن ئوخشايدىغان ئىككى دۆڭ بولۇپ، كىشىلەر ئۇنى قوشكېزەككە ئوخشىتىپ شۇنداق ئاتىغان. قوشتاغ يېزىسىنىڭ ئاقچىغ كەنت كومىتېتى باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

تۆگگۆزئېغىل (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 32.9 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان، قىشلىق ياىلاق. كۆلىمى 500 مو، مال سىغىمچانلىقى 600 قويلۇق. بۇ ياىلاقتا ياۋا تۆگگۆز كۆپ بولغانلىقتىن، شۇنداق ئاتالغان. ناۋائابات تاجىك مىللىي يېزىدىن باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

قوغۇشئېغىل (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا 22.4 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان، قىشلىق ياىلاق. كۆلىمى 200 مو، مال سىغىمچانلىقى 200 قويلۇق. كىلىڭ كەنت كومىتېتى باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

كىچىك ئايكۆنەس (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 40.2 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان. قىشلىق ياىلاق. كۆلىمى 500 مو، مال سىغىمچانلىقى 600 قويلۇق. بۇ يەر تاغنىڭ كۈنگەي تەرىپىگە جايلاشقان، ئۇنىڭ يەر شەكلى يېرىم ئاي شەكلىدىكى بولغىنى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان. كەڭەز كەنت كومىتېتى باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

كىلياڭ بويۇنئېغىل (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 9 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان. يازلىق ياىلاق. كۆلىمى 800 مو، مال سىغىمچانلىقى 800 قويلۇق. بۇ يەر تۆگىنىڭ بويۇنى شەكلىدە بولۇپ، كىلياڭغا تەۋە بولغىنى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

قارايۇمىلاق (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 10.9 كىلومېتر كېلىدۇ. قىشلىق ياىلاق. تاغلىق رايونغا جايلاشقان. كۆلىمى 375 مو، مال سىغىمچانلىقى 250 قويلۇق. بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسىنىڭ يەر تۈزۈلۈشى ئويمان، تۆت تەرەپى ئېگىز تاغ بولۇپ، خۇددى قارا يۇمىلاق ئېغىلدەك تۇرىدىغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان. باشلىقگەر كەنت كومىتېتى باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

ئېگىزقىر (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 17.7 كىلومېتر كېلىدۇ. قىشلىق ياىلاق، تاغلىق رايونغا جايلاشقان. كۆلىمى 225 مو، مال سىغىمچانلىقى 150 قويلۇق. بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسى بىر ئېگىزرەك قىرنىڭ يېنىدا بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان. باشلىقگەر كەنت كومىتېتىگە قاراشلىق.

پەسساك (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 16.6 كىلومېتر كېلىدۇ. قىشلىق ياىلاق، تاغلىق رايونغا جايلاشقان. كۆلىمى 300 مو، مال سىغىمچانلىقى 200 قويلۇق. بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسىنىڭ ئورنى ئويمان بولغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان. باشلىقگەر كەنت كومىتېتى باشقۇرۇپ

پايدىلىنىدۇ.

قاۋاقسر (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 20 كىلومېتر كېلىدۇ. قىشلىق ياياق. تاغلىق رايونغا جايلاشقان. كۆلىمى 450 مو، مال سىغىمچانلىقى 300 قويلۇق. بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسى غەرب تەرەپتىكى قىردا بولغىنى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان. ئويتوغراق كەنت كومىتېتى باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

سازامقىر (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 14.1 كىلومېتر كېلىدۇ. قىشلىق ياياق، تاغلىق رايونغا جايلاشقان. كۆلىمى 450 مو، مال سىغىمچانلىقى 300 قويلۇق. بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسى سازام كەنتىنىڭ قېشىدىكى قىردا بولغىنى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان. سازام كەنت كومىتېتى باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

بوغۇساقئېغىل (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا 35.7 كىلومېتر كېلىدۇ. قىشلىق ياياق، تاغلىق رايونغا جايلاشقان. كۆلىمى 500 مو، مال سىغىمچانلىقى 500 قويلۇق. كەڭەز كەنت كومىتېتى باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

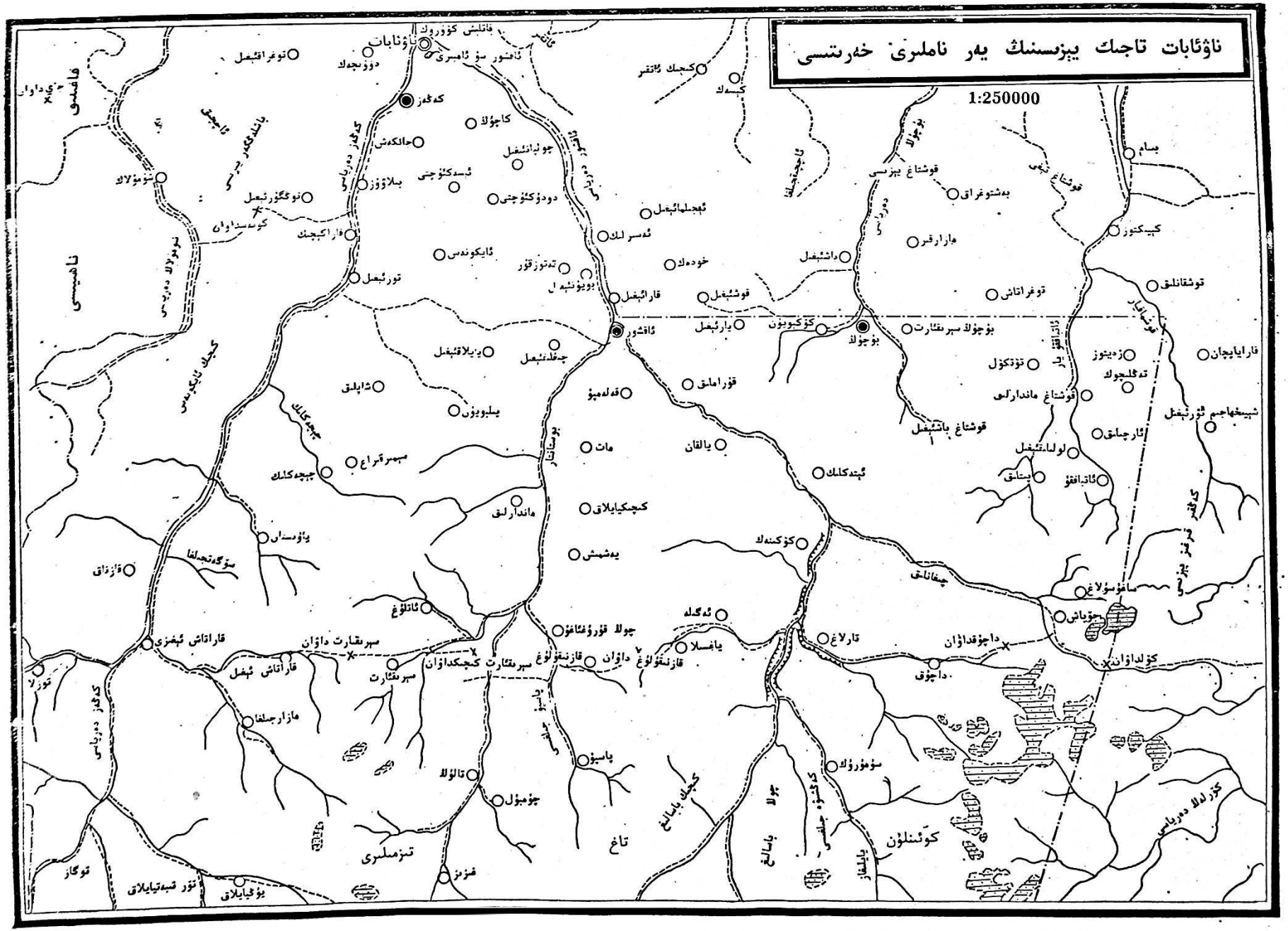
ناۋائابات تاجىك يېزىسىنىڭ يەر نامىلىرى خەرىتىسى
1:250000

ناۋئابات تاجىك مىللىي يېزىسىنىڭ ئومۇمىي ئەھۋالى

ناھىيىلىك ھۆكۈمەت تۇرۇشلۇق جايىنىڭ غەربىي جەنۇب تەرىپىگە جايلاشقان بولۇپ، ئارىلىقى 68.7 كىلومېتر كېلىدۇ. شىمال تەرىپى قوشتاغ يېزىسى بىلەن تۇتىشىدۇ، جەنۇب تەرىپى پاكىستان بىلەن چېگرىداش، غەرب تەرىپى قەشقەر ۋىلايىتىنىڭ قاغىلىق ناھىيىسى بىلەن چېگرىلىنىدۇ، شەرق تەرىپى كەڭقىر قىرغىز مىللىي يېزىسى بىلەن تۇتىشىدۇ. شەرقىدىن غەربىگىچە ئوتتۇرىچە كەڭلىكى 30 كىلومېتر، جەنۇبىدىن شىمالىغىچە ئوتتۇرىچە ئۇزۇنلۇقى 200 كىلومېتر كېلىدۇ، يەر مەيدانى تەخمىنەن 6000 كۋادرات كىلومېتر. قارىمىقىدا ئوچ كەنت كومىتېتى، توققۇز تەبىئىي كەنت بار. نوپۇسى 694 بولۇپ، بۇنىڭ ئىچىدە تاجىكلار 652، ئۇيغۇرلار 42. يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ تۇرۇشلۇق ئورنى قاتلىش كەنتىدە.

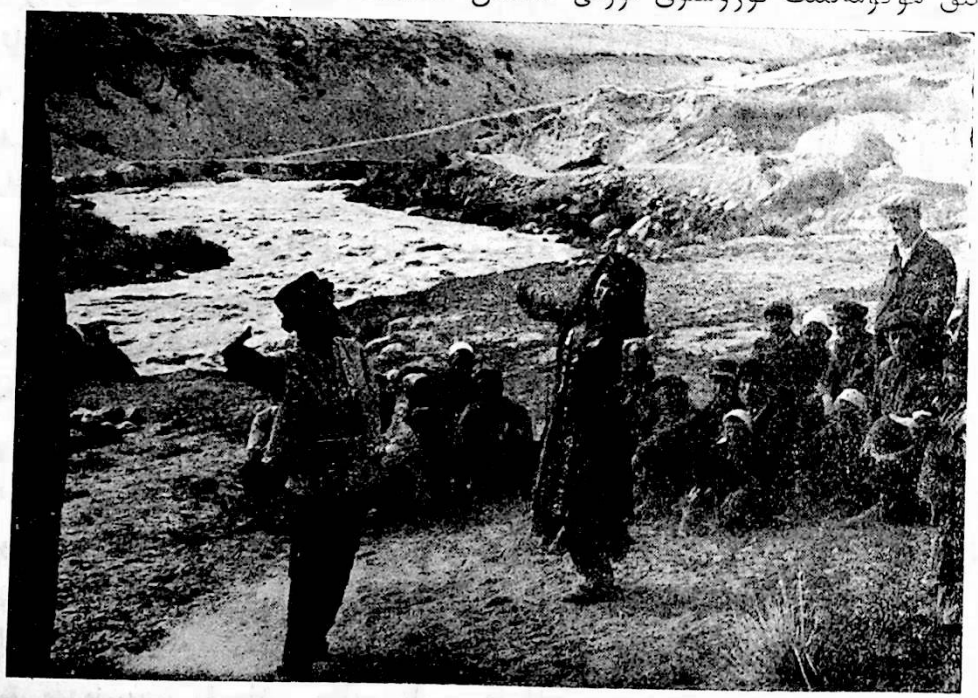

خۇشاللىقتا چۆمۈلگەن تاغ جىلغىسى.

رىۋايەتلەردىن قارىغاندا، 300 يىلنىڭ ئالدىدا بىر تاجىك قەبىلىسى سىرتتىن بۇ يەرلەرگە كۆچۈپ كېلىپ ئولتۇراقلىشىپ، كۆچمەن چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىپ، تەدرىجىي ھالدا ئولتۇراقلىشىش ھالىتىگە ئۆتۈپ دېھقانچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىپ ئاۋاتلاشقان كەنت ھاسىل قىلغاچقا،

شۇنداق ئاتالغان ئىسكەن. «ناۋ ئابات» تاجىكچە سۆز بولۇپ، ئۇنىڭ مەنىسى «يېڭى ئاۋات» دېگەنلىك بولىدۇ. بۇ يەرنىڭ ئادەملىرى ئىسلام دىنىغا ئېتىقاد قىلىدۇ، ئۆزىنىڭ تىلى بار، يېزىقى يوق، ئىجتىمائىي ئالاقىلاردا تاجىكچە، ئۇيغۇرچە ئىككى خىل تىلنى قوللىنىدۇ. يازغانىدا ئۇيغۇرچە يېزىق ئىشلىتىدۇ. 1974-يىلى 3-ئايدا شىنجاڭ ئۇلكىلىك خەلق ھۆكۈمىتىنىڭ تەستىقى بىلەن «ناۋئابات تاجىك مۇختارىيات يېزىسى» قۇرۇلغان. ئۇنىڭ قارىمىقىدا ئاقشور، كەڭەز، بۇچۇك ئۇچ كەنت بولۇپ، 2-رايونغا قاراشلىق بولغان. 1958-يىلى يۇبىجىن گۇڭشېگە قاراشلىق 23-، 24-دادۇي بولغان، 1985-يىلى يېزا بىلەن گۇڭشې ئايرىلغاندا ناۋئابات تاجىك مىللىي يېزا قىلىپ تەسىس قىلىنغان.

بۇ يېزا دېڭىز يۈزىدىن ئېگىزلىكى 3000~2400 مېتر بولغان تاغلىق رايونغا جايلاشقان بولۇپ، ھاۋاسى سوغۇق، ھۆل-يېغىن مىقدارى كۆپ، سۇ مەنبەسى تولۇق. ئۆز دائىرىسى ئىچىدىكى كەڭەز، ئاقشور دەريالىرىدا دەريانى توسۇپ سېلىنغان سۇ ئامبارلىرى بار. كىچىك سۇ ئېلېكتر ئىستانسىسىدىن بىرى بار. چارۋىچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. ئاساسلىقى قوي، كالا، تۆگە، ئات، ئېشەك، قوتاز باقىدۇ. 68 ئورۇندا چارۋىچىلىق نۇقتىسى بار بولۇپ، كۆلىمى 10 مىڭ موددىن ئارتۇق، شاپ، ياپچان قاتارلىق ئۆسۈملۈك يېپىنچىسى بار. مال سىغمىچانلىقى 6 مىڭ تۇياقتىن ئارتۇق. قوشۇمچە دېھقانچىلىق، ئورمانچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. دېھقانچىلىقتا بۇغداي، ئارپا، مايلىقدان، پۇرچاق قاتارلىقلارنى ئىشلەپچىقىرىدۇ. 1985-يىلىنىڭ ئاخىرىدىكى چارۋىلارنىڭ قوتاندىكى سانى 11 مىڭ تۇياق، ئىشلەپچىقارغان ئاشلىق 117 مىڭ جىڭ، مايلىقدان 6200 جىڭ بولدى.

ئورمانچىلىقتا ئاساسلىقى تېرەك، سۆگەت، جىگدە تىكىلىدۇ. تاغدا كوئىنلۇن ئارچىسى، تاغ سۆگىتى، ياۋا ئالما بار.

يېزا دائىرىسىدە ياۋايى ھايۋانلاردىن بۆرە، تۈلكە ۋە ئۇلا، كەكلىك، قارچۇغا قاتارلىق ياۋا قۇشلار بار. تاغ ئىچىدە تىببىي دورا ئۆسۈملۈكلىرى كۆپ بولۇپ، قانتېپەر، رەۋەن، سانا قاتارلىقلار بار.

يېزىدا تراكتور، دېنام، سەييوجى قاتارلىق يېزا ئىگىلىك ماشىنلىرى بار. ئۆز دائىرىسى ئىچىدە خوتەن ۋىلايەتلىك كىلياڭ سۇرايى پونكىتى تۇرۇشلۇق. بىر ئۇرۇقلاندۇرۇش پونكىتى بار. ئۇچ باشلانغۇچ مەكتەپ بار بولۇپ، مەكتەپتىكى ئوقۇغۇچى سانى 110 نەپەر، ئوقۇش يېشىدىكى بالىلارنىڭ مەكتەپكە كىرىش نىسبىتى 81.2%. مەدەنىيەت پونكىتى، تەمىنات-سودا نۇقتىسى قاتارلىق مەدەنىيەت، تۇرمۇش مۇئەسسىسلىرى قۇرۇلغان.

يېزىلىق ھۆكۈمەت تۇرۇشلۇق جايىدىكى ئاددىي شەھەل تاشيول قوشتاغ يېزىسىنىڭ تاشيولىغا تۇتىشىدىغان بولۇپ، ناھىيە شەھىرىگە قاتناشقا بولىدۇ.

ئۆلچەملىك ناملىرى

ناۋۇابات تاجىك مىللىي يېزىسى

(«ناۋۇابات تاجىك مىللىي يېزىسىنىڭ ئومۇمىي ئەھۋالى»غا قارالسۇن)

كەڭەز كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: قاتلىش

تاغلىق رايونغا جايلاشقان، قارىمىقىدا تۆت كەنت بار. 109 ئائىلە، 383 نوپۇسى بار. بۇنىڭ ئىچىدە تاجىكلار 106 ئائىلە، نوپۇسى 376؛ ئۇيغۇرلار ئۆچ ئائىلە، نوپۇسى يەتتە. چارۋىچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 1487 مو بولۇپ، بۇغداي، ئارپا، پۇرچاق قارلىقلار چىقىدۇ. چارۋىچىلىقتا قوي بېقىشنى ئاساس قىلىدۇ. قوشۇمچە ئېشەك، ئات، كالا، قوتاز، تۆگە قاتارلىقلار بار. 1958 ـ يىلىنىڭ ئاخىرىدا قوتاندىكى چارۋا سانى 5606 تۇياق بولدى. كەنتتە ئىككى باشلانغۇچ مەكتەپ بار. چارۋا مال دوختۇرلۇق پونكىتى ۋە تەمىنلەش ـ سودا كوپېراتىپ قۇرۇلغان. كەڭەز كەنتىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان. 1958 ـ يىلى 7 ـ باشقۇرۇش رايونىنىڭ 1 ـ دادۇيى بولۇپ قۇرۇلغان، 1976 ـ يىلى يۇبجىن گۈڭشې 22 ـ دادۇي بولغان، 1978 ـ يىلى «كەڭەز دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان. 1985 ـ يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

قاتلىش

يېزىلىق ھۆكۈمەت بىلەن كەنت كومىتېتىنىڭ تۇرۇشلۇق ئورنى. 44 ئائىلە، 166 نوپۇسى بار. بۇنىڭ ئىچىدە تاجىكلار 41 ئائىلە، 159 كىشى، ئۇيغۇرلار ئۆچ ئائىلە، يەتتە كىشى. تېرىلغۇ يېرى 620 مو. 1985 يىلىنىڭ ئاخىرىدىكى قوتاندىكى چارۋا سانى 2738 تۇياق. بۇ كەنت كەڭەز دەريا سى بىلەن ئاقسۇر دەريا سىنىڭ قېتىلىدىغان يېرىگە جايلاشقانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

تۇزئېغىل

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 12 كىلومېتر كېلىدۇ. 48 ئائىلە، 154 نەپەر تاجىك ئاھالىسى بار. تېرىلغۇ يېرى 597 مو. چارۋىچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. قوشۇمچە دېھقانچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. 1986 ـ يىلىنىڭ ئاخىرىدىكى چارۋا سانى 2868 تۇياق. بۇ كەنتنىڭ ئورنى تۇزلەڭ، قوتانلىرى كۆپ بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

كەڭەز

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا 4 كىلومېتر كېلىدۇ. 11 ئائىلە، 42 نوپۇسى بار بولۇپ، ھەمىسى تاجىكلار. يېرىم دېھقانچىلىق، يېرىم چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 170 مو. بۇنىڭ ئىچىدە بېدە يېرى 130 مو. مەنىسى: «ئۆزى كەڭ، يېرى ئاز». بۇ يەر كەڭ تاغلىق رايون بولۇپ، يەر كۆلىمى ئاز ھەم تارقاق بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

بىلاۋۇز

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 8 كىلومېتر كېلىدۇ. ئالتە ئائىلە، 21 نوپۇسى بار بولۇپ، ھەممىسى تاجىكلار. تېرىلغۇ يېرى 50 مو. مەنىسى: «بۆلەك ئوتلاق»، بۇ يەر ئەسلى بىر ياياق بولۇپ، كېيىن ئىككىگە بۆلۈنۈپ كەتكەچكە، شۇنداق ئاتالغان.

ئاقشور كەنت كومىتېتى

تۇرۇشلۇق ئورنى: سېرىقتاش

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 16.7 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان. قارىمىقىدا تۆت كەنت بار. 62 ئائىلە، 235 نوپۇسلۇق تاجىك ئاھالىسى ئولتۇراقلاشقان. چارۋىچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 1795 مو. دېھقانچىلىق مەھسۇلاتلىرىدىن ئارپا، يازغى بۇغداي، مايلىقدان قاتارلىقلار چىقىدۇ. قوشۇمچە دېھقانچىلىق، ئورمانچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. 1985-يىلىنىڭ ئاخىرىدىكى قوتاندىكى چارۋا سانى 3854 تۇياق. تەخمىنەن 300 يىلنىڭ ئالدىدا بۇ يەرلەر شورلۇق بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

1958-يىلى يۇبجىن گۇڭشې 7-باشقۇرۇش رايونىنىڭ 2-دادۇيى بولۇپ قۇرۇلغان، كېيىن 24-دادۇي دەپ ئاتالغان. 1978-يىلى «ئاقشور دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان. 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن (شۇ يىلى ئۇنىڭ بىر قىسمى ئايرىلىپ چىقىپ «بۇچۇك دادۇي» بولۇپ قۇرۇلغان).

سېرىقتاش

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 16.7 كىلومېتر كېلىدۇ. 30 ئائىلە، 107 نوپۇسى بار بولۇپ، ھەممىسى تاجىكلار. تېرىلغۇ يېرى 503 مو. چارۋىچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. قوشۇمچە دېھقانچىلىق، ئورمانچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. 1985-يىلىنىڭ ئاخىرىدىكى قوتاندىكى چوڭ-كىچىك چارۋا سانى 2004 تۇياق. بۇ كەنت بىر سېرىق ئۆيۈلتاشنىڭ قېشىدا بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

قارائېغىل

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 15.2 كىلومېتر كېلىدۇ. 26 ئائىلە، 98 نوپۇسى بار بولۇپ، ھەممىسى تاجىكلار. تېرىلغۇ يېرى 496 مو. چارۋىچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. قوشۇمچە دېھقانچىلىق، ئورمانچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. 1985-يىلىنىڭ ئاخىرىدا قوتاندىكى چوڭ-كىچىك چارۋا سانى 1850 تۇياق. بۇ يەردە بىر قارا ئۆڭكۇر بولۇپ، ئۇ مال ئېغىلى قىلىنغان، كېيىن بۇ ئەتراپتا كەنت پەيدا بولغان. شۇ سەۋەبتىن شۇنداق نام ئالغان.

تارلاغ

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 22 كىلومېتر كېلىدۇ. ئۇچ ئائىلە، 17 نوپۇسى بار بولۇپ، ھەممىسى تاجىكلار. يېرىم دېھقانچىلىق، يېرىم چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 300 مو. بۇ يەرنىڭ يەر تۈزۈلۈشى تار، ئوت-چۆپلىرى بولۇق بولغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان.

يۇتقۇلۇق

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 7 كىلومېتر كېلىدۇ. ئۇچ ئائىلە، 13 نوپۇسى بار بولۇپ، ھەممىسى تاجىك. چارۋىچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. قوشۇمچە دېھقانچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 40 مو. تاغ جىلغىسىغا جايلاشقان بولۇپ، يوللىرى خەتەرلىك، ئادەم ۋە ئۇلاغلار ئاسان خەتەرگە ئۇچرايدىغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

بۇچۇك كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: بۇچۇك

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 26 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان. قارىمىقىدا بىر كەنت بار. 26 ئائىلە، 103 نوپۇسى بار بولۇپ، بۇنىڭ ئىچىدە تاجىكلار 23 ئائىلە، 86 كىشى، ئۇيغۇرلار ئۈچ ئائىلە 17 كىشى. چارۋىچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. قوشۇمچە دېھقانچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 544 مو. دېھقانچىلىق مەھسۇلاتلىرىدىن ئارپا، بۇغداي، پۇرچاق قاتارلىقلار چىقىدۇ. چارۋىچىلىقتا قوي بېقىشنى ئاساس قىلىدۇ، يەنە ئېشەك، ئات، كالا، قوتاز، تۆگىلەرمۇ بار. 1985 ـ يىلىنىڭ ئاخىرىدىكى قوتاندىكى چوڭ ـ كىچىك چارۋا سانى 1835 تۇياق. تۇرۇشلۇق ئورنىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان. 1985 ـ يىلى ئاقشور كەنت كومىتېتىدىن ئايرىلىپ چىقىپ بۇچۇك كەنت كومىتېتى بولۇپ قۇرۇلغان.

بۇچۇك

ئومۇمىي ئەھۋالى كەنت كومىتېتىنىڭكى بىلەن ئوخشاش. تاجىكچە سۆز بولۇپ، مەنىسى «بوستانلىق». تەخمىنەن مىلادىيە 1650 ـ يىللىرىدا كەنت پەيدا بولغان. بۇ يەرنىڭ سۇ ۋە ئوت ـ چۆپلىرى مول، تاغلىرىدا ئارچا دەرەخلىرى كۆپ بولغىنى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

قاراتاش ئېغىزى (دېھقانچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 32 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان. ئادەم ئولتۇرمايدۇ. دېھقانچىلىق مەۋسۇملىرىدا ئادەم بېرىپ تېرىيدۇ ۋە يىغۋالىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 30 مو. ئارپا، پۇرچاق چىقىدۇ. بۇ يەر كەڭەز دەرياسىنىڭ بويىغا جايلاشقان بولۇپ، ھەرقايسى چارۋىچىلىق نۇقتىلىرىغا بارىدىغان يولنىڭ ئاغزى ھەم ئەتراپىدىكى تاغ تاشلىرى قارا بولغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان. كەڭەز كەنت كومىتېتىگە تەۋە.

سېرىقئۆرۈك (دېھقانچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 3.5 كىلومېتر كېلىدۇ. ئاقشور دەرياسىنىڭ بويىغا جايلاشقان. بىر ئائىلىلىك تۆت نەپەر تاجىك ئولتۇرۇشلۇق. تېرىلغۇ يېرى 60 مو. بېدە، بۇغداي، پۇرچاق تېرىيدۇ. بۇ يەرنىڭ ھاۋاسى سوغۇق، ئۆرۈك سارغىيىپلا پىشمايدىغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان. ئاقشور كەنت كومىتېتىگە تەۋە.

قازناق (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 26.3 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان. كۆلىمى 400 مو، مال سىغىمچانلىقى 600 قويلۇق. بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسى ئەتراپىنى تاغ ئوراپ تۇرغان پېتىنقى جاي بولغىنى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان. تۆۋەندىكىلەر تاجىك مىللىي يېزىسىنىڭ

باشقۇرۇشدا.

قاراكېچمك (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 9.9 كىلومېتر كېلىدۇ. كەڭەز دەريا سىنىڭ ئىككى قېشىدا. قىشلىق ياياق. 2 ئائىلە، 8 كىشى ئولتۇرۇشلۇق بولۇپ، ھەممىسى تاجىك. 32 مو تېرىلغۇ يەر بار، بۇغداي، ئارپا تېرىلىدۇ. ياياق كۆلىمى 600 مو، مال سىغمچانلىقى 900 قويلۇق. بۇ يەر كەڭەز دەريا سىنىڭ بويىغا جايلاشقان، جەنۇب تەرىپىنىڭ ئورنى ئېگىز بولۇپ، چۈش ۋاقتىدا كۈن نۇرى چۈشمەيدۇ ھەمدە ياياقا يۆتكەيدىغان قوي پادىلىرىنى تاغقا ئېلىپ چىقىش ۋە ياندۇرۇپ چۈشۈشتە مۇشۇ سۇدىن ئۆتكۈزۈلىدىغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

جانكەش (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا 4.7 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان. قىشلىق ياياق. كۆلىمى 150 مو، مال سىغمچانلىقى 200 قويلۇق. بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسىدا چال كۆپ بولۇپ، چالدىن ئۈچۈپ كېتىپ ئۆلگەن چارۋىلار كۆپ بولغىنى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان. تۆۋەندىكى 19 ئورۇننى كەڭەز كەنت كومىتېتىدىن باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

قاراتاش (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 15.3 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان. يازلىق ياياق، كۆلىمى 750 مو، مال سىغمچانلىقى 700 قويلۇق. بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسىدا چال كۆپ، تاشلىرى قارا بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

بويۇنئېغىل (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 6.2 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان. قىشلىق ياياق، كۆلىمى 450 مو، مال سىغمچانلىقى 400 قويلۇق. چارۋىچىلىق نۇقتىسىنىڭ ئىككى تەرىپىدىكى قىيالىقنىڭ شەكلى بويۇنغا ئوخشاش سوزۇلۇپ تۇرىدىغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

ئايكۈنەس (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا 10 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان. قىشلىق ياياق. كۆلىمى 1000 مو، مال سىغمچانلىقى 1000 قويلۇق. بۇ يەرنىڭ ئورنى ئېگىزرەك بولۇپ، ئاي چىققاندا ياياقنى ئۈدۈل يورۇتۇپ تۇرىدىغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

ياياقئېغىل (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 15.3 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان. يازلىق ياياق. كۆلىمى 400 مو، مال سىغمچانلىقى 600 قويلۇق. بۇ ياياق ئوچۇقچىلىق، كەڭ بولۇپ، ئېغىللىرى ھەر تەرەپتە تارىلىپ تۇرغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان

قاراتاش ئېغىل (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 30.4 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان، يازلىق ياياق، كۆلىمى 700 مو، مال سىغمچانلىقى 700 قويلۇق. بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسىنىڭ تۆت ئەتراپىنى تاغ ئوراپ تۇرىدۇ، تاشلىرى قارا، ئېغىلغا ئوخشاش بولغىنى ئۈچۈن، شۇنداق

ئاتالغان.

شاپلىق (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا 16.8 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونىغا جايلاشقان. يازلىق يايلاق. كۆلىمى 1000 مو، مال سىغىمچانلىقى 1000 قويلۇق. بۇ يەردە شاپ كۆپ ئۆسىدىغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان.

يىلبويۇن (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا 17.8 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونىغا جايلاشقان. يازلىق يايلاق، كۆلىمى 600 مو، مال سىغىمچانلىقى 600 قويلۇق. مەنىسى «يىلاۋا بويۇن». يايلاقتا يىلاۋا، ئېگىز تىك تاش بولۇپ، شەكلى بويۇنغا ئوخشاش بولغىنى ئۈچۈن يىلاۋا بويان دەپ ئاتالغان، كېيىنچە بۇ سۆز «يىلبويۇن»غا ئۆزگىرىپ كەتكەن.

چولپانئېغىل (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 7.6 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونىغا جايلاشقان. قىشلىق يايلاق، كۆلىمى 500 مو، مال سىغىمچانلىقى 500 قويلۇق. بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسىنىڭ قېشىدا بىر تاغ چوققىسى بولۇپ، كەچلىكى بۇ يەردىن قارىغاندا چولپان يۇلتۇزى خۇددى مۇشۇ چوققىدىن چىققاندەك كۆرىنىدىغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

ئېشەكئۇچتى (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 7.2 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونىغا جايلاشقان، قىشلىق يايلاق، كۆلىمى 500 مو، مال سىغىمچانلىقى 200 قويلۇق. بۇرۇندا بىر پادىچى ئېشىكىگە يۈك ئارتىپ ماڭغاندا بۇ يەردىن ئۇچۇپ كېتىپ ئۆلگەنلىكى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

مازارجىلغا (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 34.3 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان، يازلىق يايلاق، كۆلىمى 500 مو، مال سىغىمچانلىقى 600 قويلۇق. بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسى بىر جىلغىنىڭ ئىچىدە بولۇپ، جىلغىنىڭ تېگىدىكى قاپتالدا مازار كۆپ بولغىنى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

يۇڭيايلاق (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا 40.7 كىلومېتر كېلىدۇ، تاغلىق رايونىغا جايلاشقان، يازلىق يايلاق، كۆلىمى 1000 مو، مال سىغىمچانلىقى 1000 قويلۇق. بۇ يايلاقنىڭ كۆلىمى چوڭ بولۇپ، قوي يۇڭى كۆپ چىقىدىغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

چۇمبۇل (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 37.2 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونىغا جايلاشقان، يازلىق يايلاق، كۆلىمى 1000 مو، مال سىغىمچانلىقى 1000 قويلۇق. نامىنىڭ كېلىش مەنبەسى ۋە مەنىسى ئېنىق ئەمەس.

ياۋدستان (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 25.4 كىلومېتر كېلىدۇ، تاغلىق رايونىغا جايلاشقان. يازلىق يايلاق. كۆلىمى 1000 مو، مال سىغمىچانلىقى 1000 قويلۇق. مەنىسى «ياۋا پىيازلىق». بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسىنىڭ سۇ مەنبەسى، ھاۋاسى ياخشى بولۇپ، ياۋا پىياز كۆپ ئۇنىدىغان بولغاچقا شۇنداق ئاتالغان.

يەشمش (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 26 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونىغا جايلاشقان، يار-چاللىرى كۆپ. ئېقىن سۇيى بار. يازلىق يايلاق، كۆلىمى 800 مو، مال سىغمىچانلىقى 800 قويلۇق مەنىسى: «ئات باقىدىغان يايلاق» (تاجىكچە). بۇ يايلاق جىلغا ئىچىگە جايلاشقان، كىرىپ-چىقىدىغان جايى بار بولۇپ، ئاقتىكەن بىلەن جىلغىنىڭ ئاغزىنى ئېتىۋالسا، ئۇنىڭ ئىچىدە ئاتلارنى خەتەرسىز باققىلى بولىدىغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

توزلا (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 35.8 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونىغا جايلاشقان، كۆلىمى 750 مو، مال سىغمىچانلىقى 500 قويلۇق. نامىنىڭ كېلىپ چىقىشى ۋە مەنىسى ئېنىق ئەمەس.

سېرىقئارت (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا 30.3 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونىغا جايلاشقان، يازلىق يايلاق. كۆلىمى 1000 مو، مال سىغمىچانلىقى 1000 قويلۇق. بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسى سېرىق تۆپىلىكتە بولغىنى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

كەڭەز تەبەتىياياق (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا 15.5 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان، يازلىق يايلاق، كۆلىمى 500 مو، مال سىغمىچانلىقى 400 قويلۇق. نامىنىڭ كېلىش مەنبەسى ئېنىق ئەمەس.

توگاز (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 44.5 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونىغا جايلاشقان. بىر تەرىپى تىك قىيالىق، غەرب تەرىپى قاغلىق ناھىيىسى بىلەن چېگرىلىنىدۇ. يازلىق يايلاق، كۆلىمى 600 مو، مال سىغمىچانلىقى 600 قويلۇق. مەنىسى «سازلىق». بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسى سازلىق جايغا جايلاشقانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

چىغلىقئېغىل (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 16.1 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان. قىشلىق يايلاق، كۆلىمى 1000 مو، مال سىغمىچانلىقى 500 قويلۇق. بۇ جايدا چىغ كۆپ بولغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان. ئاقشور كەنت كومىتېتىدىن پايدىلىنىدۇ.

قەلەمپۇ (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 19.6 كىلومېتر كېلىدۇ، تاغلىق رايونىغا جايلاشقان.

يازلىق يايلاق، كۆلىمى 100 مو، مال سىغىمچانلىقى 100 قويلۇق. بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسىدا ياۋا قەلەمپۇ كۆپ ئۆسىدىغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان. ئاقشور كەنت كومىتېتى پايدىلىنىدۇ.

قۇراماق (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 20.6 كىلومېتر كېلىدۇ، تاغلىق رايونغا جايلاشقان، يازلىق يايلاق. كۆلىمى 1000 مو، مال سىغىمچانلىقى 700 قويلۇق. بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسىدا قۇرام تاش تولا بولغاچقا شۇنداق ئاتالغان. ئاقشور كەنت كومىتېتى پايدىلىنىدۇ.

خودەك (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 47.5 كىلومېتر كېلىدۇ. قىشلىق يايلاق، كۆلىمى 400 مو، مال سىغىمچانلىقى 400 قويلۇق. نامىنىڭ كېلىپ چىقىشى ۋە مەنىسى ئېنىق ئەمەس. ئاقشور كەنت كومىتېتى پايدىلىنىدۇ.

غىزىز (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا 40.7 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان. سۇ مەنبەسى شارائىتى ياخشى. يازلىق يايلاق، كۆلىمى 600 مو، مال سىغىمچانلىقى 600 قويلۇق. نامىنىڭ كېلىپ چىقىشى ۋە مەنىسى ئېنىق ئەمەس.

يالقان (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 24.2 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان. يازلىق يايلاق، كۆلىمى 1000 مو، مال سىغىمچانلىقى 1000 قويلۇق. مەنىسى «ئالقان». بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسىنىڭ قېشىدا بىر تاغ ئۆككۈرى بولۇپ، ئۇنىڭ دۆڭىدا قولۇنىڭ ئالقىنىغا ئوخشايدىغان ئىز بولغاچقا «ئالقان» دېيىلىپ، كېيىن «يالقان»غا ئۆزگىرىپ كەتكەن. ئاقشور كەنت كومىتېتى پايدىلىنىدۇ.

ماندارلىق (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 22.7 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان، يازلىق يايلاق. كۆلىمى 300 مو، مال سىغىمچانلىقى 200 قويلۇق. بۇ جايدا مانىدار بەك ئۆسىدىغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان. ئاقشور كەنت كومىتېتى پايدىلىنىدۇ.

كىچىكيايلاق (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 23.9 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان. يازلىق يايلاق. كۆلىمى 600 مو، مال سىغىمچانلىقى 600 قويلۇق. بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسى ئىككى قىيانىڭ ئارىلىقىغاجايلاشقان، كۆلىمى كىچىكرەك بولغىنى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان. ئاقشور كەنت كومىتېتى پايدىلىنىدۇ.

داۋۇلۇق (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا 35.8 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان، يازلىق يايلاق، كۆلىمى 1500 مو، مال سىغىمچانلىقى 1500 قويلۇق. جىلغىسىدا داۋاملىق سۇ ئېقىپ تۇرىدۇ. ئاقشور كەنت كومىتېتى پايدىلىنىدۇ.

ئاتلۇغ (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا 27.4 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونىغا جايلاشقان، قىشلىق يايلاق، كۆلىمى 600 مو، مال سىغىمچانلىقى 600 قويلۇق. مەنىسى «ئات باقىدىغان يايلاق». بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسى ئات بېقىشقا ئەپلىك بولغىنى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان. ئاقشور كەنت كومىتېتى پايدىلىنىدۇ.

بۇچۇڭ سېرىقئارت (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 27.3 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونىغا جايلاشقان. يازلىق يايلاق، كۆلىمى 800 مو، مال سىغىمچانلىقى 800 قويلۇق. بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسى بۇچۇڭ تەۋەلىكىدىكى سېرىق تۆپىلىكتە بولغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان. ئاقشور كەنت كومىتېتى تەرىپىدىن پايدىلىنىدۇ.

مات (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 21 كىلومېتر كېلىدۇ. بىر قىيانىڭ شەرق تەرىپىگە جايلاشقان. يازلىق يايلاق. كۆلىمى 600 مو، مال سىغىمچانلىقى 600 قويلۇق. رىۋايەتتىن قارىغاندا دەسلەپتە بۇ يەرگە كېلىپ مال باقىقان ئىككى چارۋىچى بۇ يەردە ئۈچرىشىپ قاپتۇ. بىرى: «بۇ يەردە قوي باقسا پادا غولدايدۇ» دەپتۇ، يەنە بىرى: «بۇ يايلاق قوينى غولدىتىشقا قولايلىق ئەمەس» دەپتۇ. ئىككىسى بۇ مەسىلىدە تالىشىپ توختىماپتۇ. ھېچقايسىسى بىر-بىرىنى قايىل قىلالماي ئاخىرى ئۇرۇشۇپ قېلىپ دو تېكىشىپتۇ. بىرى: «ئەگەر سەن بىر يازنىڭ ئۈچىدە مالنى غولدىتالساڭ مەن ساڭا بەش قوينى بىكارغا بېرىمەن» دەپتۇ. يەنە بىرى بۇنىڭغا كۆنۈپ بۇ يەردە مال بېقىپتۇ. تەلىيىگە قارشى بىر يازنىڭ ئۈچىدە قوي بەك ئازلاپ كېتىپ، يېڭىلىپ قاپتۇ. شۇڭلاشقا كىشىلەر بۇ يەرنى «مات» دەپ ئاتىغان ئىكەن. ئاقشور كەنت كومىتېتى تەرىپىدىن پايدىلىنىدۇ.

پاسپۇ (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 35.7 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونىغا جايلاشقان، يازلىق يايلاق. كۆلىمى 1000 مو، مال سىغىمچانلىقى 1000 قويلۇق. بۇچۇڭ كەنت كومىتېتىدىن پايدىلىنىدۇ.

چېچەكلىك (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 21.7 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونىغا جايلاشقان. كۆلىمى 800 مو، مال سىغىمچانلىقى 750 قويلۇق. بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسىدا ياۋا گۈللەر كۆپ بولغىنى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان. كەڭەز كەنت كومىتېتى بىلەن قوشتاغ يېزىسىنىڭ ئاقچىغ كەنت كومىتېتى بىللە باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

دودۇكئۇچتى (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 8.2 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونىغا جايلاشقان، قىشلىق يايلاق. كۆلىمى 800 مو، مال سىغىمچانلىقى 800 قويلۇق. ئېيتىشلارغا قارىغاندا ئىلگىرى

بۇ يەردىن «دودۇك ئاخۇن»دىكەن بىر مالچى ئۇچۇپ كېتىپ ئۆلگەن ئىكەن. شۇڭا شۇنداق ئاتالغان. ئاقشور كەنت كومىتېتى بىلەن قوشتاغ يېزىسىنىڭ كىلىياك كەنت كومىتېتى بىللە باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

(چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

دەتۇرقۇز

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 13 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونىنىڭ قۇز تەرىپىگە جايلاشقان. قىشلىق يايلاق، كۆلىمى 250 مو، مال سىغىمچانلىقى 250 قويلۇق. يايلاق تاغنىڭ قۇز تەرىپىدە بولۇپ، كۇن بويى قۇياش نۇرى چۈشمەيدىغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان. ئاقشور كەنت كومىتېتى بىلەن قوشتاغ يېزىسىنىڭ دۆڭكۆل كەنت كومىتېتى بىللە پايدىلىنىدۇ.

(چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

تۆر تەبەتىيايلاق

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 45.4 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونىغا جايلاشقان. يازلىق يايلاق، كۆلىمى 800 مو، مال سىغىمچانلىقى 800 قويلۇق. بۇ يايلاق شىزاڭغا يېقىن ئىچكىرى تاغدا بولغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان. كەڭەز كەنت كومىتېتى بىلەن قوشتاغ يېزىسىنىڭ ئاقچىغ كەنت كومىتېتى بىللە باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

(چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

لاملۇم سۇتۆرى

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 31.7 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونىغا جايلاشقان، لاملۇم دەريا سىنىڭ يۇقىرى ئېقىمىدا. يازلىق يايلاق بولۇپ، كۆلىمى 500 مو، مال سىغىمچانلىقى 300 قويلۇق.

(چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

تۆتكۆل

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 33.1 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان. يازلىق يايلاق. كۆلىمى 160 مو، مال سىغىمچانلىقى 300 قويلۇق. بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسىدا تۆت كۆلچەك بولۇپ، يامغۇر پەسلىدە سۇ يىغىلىپ كۆل بولۇپ قالىدىغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان. توۋەندىكىنى قوشتاغ كەنت كومىتېتى باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

(چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

قوشتاغ باشئېغىل

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 30.7 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونىغا جايلاشقان، قىشلىق يايلاق، كۆلىمى 500 مو، مال سىغىمچانلىقى 500 قويلۇق. بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسى قوشتاغ يايلىقىنىڭ يۇقىرى تەرىپىدە بولغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان.

(چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

چىغانلىق

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 36 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونىغا جايلاشقان. يازلىق يايلاق. كۆلىمى 600 مو، مال سىغىمچانلىقى 400 قويلۇق. يايلاقتا باردىغان ئېغىزدا چىغان كۆپ بولغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان. تۆۋەندىكىلەرنى كىلياك كەنت كومىتېتىدىن باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

(چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

قازنىقۇلۇغ

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 31.3 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونىغا جايلاشقان.

يازلىق يايلاق. كۆلىمى 900 مو، مال سىغمچانلىقى 900 قويلۇق. نامىنىڭ كېلىپ چىقىشى ۋە مەنىسى ئېنىق ئەمەس

ساغۇسۇلاغ (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 41.4 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان، يازلىق يايلاق، كۆلىمى 200 مو، مال سىغمچانلىقى 400 قويلۇق. نامىنىڭ كېلىپ چىقىشى ۋە مەنىسى ئېنىق ئەمەس.

ئەگىلە (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 29.3 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان. يازلىق يايلاق. كۆلىمى 1000 مو، مال سىغمچانلىقى 1000 قويلۇق. بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسى بىر ئەگرى-بۈگرى قۇرۇق جىلغىنىڭ ئىچىدە بولغىنى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان. تۆۋەندىكىنى ئىسپاھان كەنت كومىتېتى باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

كۆكمىنەك (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 32 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان، يازلىق يايلاق. كۆلىمى 400 مو، مال سىغمچانلىقى 400 قويلۇق. مەنىسى «كۆلدىكى يايلاق». بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسىنىڭ ئەتراپىدىكى تاشلارنىڭ كۆپۈنچىسى كۆلدەكى بولغىنى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان.

چوڭ باساڭغ (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 46.3 كىلومېتر كېلىدۇ. شىزاڭ بىلەن چېگىرىداش. كۆلىمى 1000 مو، مال سىغمچانلىقى 700 قويلۇق. بۇ يايلاقنىڭ كۆلىمى چوڭراق، «باسا» دەيدىغان ئوت بولغانلىقى سەۋەبىدىن شۇنداق ئاتالغان. ئىسپاھان، تۆۋەنچاقا، كەڭەز ئۈچ كەنت كومىتېتىدىن بىللە باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

يايامغاز (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 46.1 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان. يازلىق يايلاق. كۆلىمى 200 مو، مال سىغمچانلىقى 150 قويلۇق. مەنىسى: «يايلىقى ئاز». بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسىدىكى ئوت-چۆپلەر ئاز ھەم پاكار ئۆسىدىغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان. تۆۋەندىكىنى دۆڭكۆل كەنت كومىتېتى باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

كاچۇك (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 4.6 كىلومېتر كېلىدۇ. كۆلىمى 500 مو، مال سىغمچانلىقى 500 قويلۇق.

سۇمۇرۇك (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 40 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان. يازلىق يايلاق. كۆلىمى 1000 مو، مال سىغمچانلىقى 1000 قويلۇق. كىلياك، دۆڭكۆل ئىككى كەنت كومىتېتى بىللە باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

داچۇق (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 38.8 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونىغا جايلاشقان. يازلىق يايلاق. كۆلىمى 1000 مو، مال سىغىمچانلىقى 1000 قويلۇق. مەنىسى «تاغ جىلغىسى». بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسى ئىككى يارنىڭ ئارىلىقىدا بولۇپ، بۇ يارلار ئېگىز، تىك بولغىنى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان. قارامان كەنت كومىتېتى باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

قوشتاغ بويۇنئېغىل (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 38 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان. يازلىق يايلاق. كۆلىمى 500 مو، مال سىغىمچانلىقى 500 قويلۇق. بۇ يايلاق ئىلگىرى قوشتاغلىقلارنىڭ ئىلكىدە بولغانلىقى، شەكلى تۆگىنىڭ بوينىغا ئوخشايدىغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان. ھازىر جايناغۇت كەنت كومىتېتى باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

ئاتباققۇ (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 39.2 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونىغا جايلاشقان. يازلىق يايلاق. كۆلىمى 1000 مو، مال سىغىمچانلىقى 1000 قويلۇق. بۇ يايلاقنىڭ يەر تۈزۈلۈشى تۈزلەڭ بولۇپ، ئىلگىرى ئات باققان يايلاق بولغاچقا شۇنداق ئاتالغان. جايناغۇت كەنت كومىتېتى باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

پىتلاق (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 36.4 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونىغا جايلاشقان، يازلىق يايلاق. كۆلىمى 100 مو، مال سىغىمچانلىقى 300 قويلۇق. بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسى ئوت-چۆپلەر بەك ئۆسۈدىغان، شامال ئۆتۈشمەيدىغان، قاراڭغۇ، نەملىك بولۇپ، قويلار ئاسان پىتلاپ قالدىغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان. تۆۋەندىكىدىن بوستان كەنت كومىتېتى پايدىلىنىدۇ.

لولىلىقئېغىل (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 37.6 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونىغا جايلاشقان. يازلىق يايلاق. كۆلىمى 800 مو، مال سىغىمچانلىقى 600 قويلۇق. بۇ يەردە لويلا كۆپ بولغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

ئېتەكلىك (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 28.4 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونىغا جايلاشقان. يازلىق يايلاق. كۆلىمى 1000 مو، مال سىغىمچانلىقى 1000 قويلۇق. بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسى تاغنىڭ ئېتىكىگە جايلاشقانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان. تۇگمەنبويى كەنت كومىتېتى باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

تاللىقاز (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 38 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان، يازلىق يايلاق. كۆلىمى 750 مو، مال سىغىمچانلىقى 500 قويلۇق. بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسى جىلغىنىڭ

ئىچىده بولۇپ، شەرق ۋە غەرب تەرىپىنى قاتمۇ-قات تاغلار قاپسىپ تۇرىدۇ، يەل بويى كۈن چۈشمەيدۇ. ياۋا ئۆزۈم تاللىرى كۆپ ئۆسىدۇ. شۇ سەۋەبتىن شۇنداق ئاتالغان. ئازغانئالدى كەنت كومىتېتى باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

كىچىك باسالغ (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 41.8 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان. يازلىق ياياق. كۆلىمى 600 مو، مال سىغىمچانلىقى 600 قويلۇق. بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسى تار بىر كىچىك جىلغىنىڭ ئىچىده بولۇپ، «باسا» دەيدىغان ئوت كۆپ ئۇنىدىغان بولغاچقا شۇنداق ئاتالغان. كىلياڭ، يۇلغۇنجاي ئىككى كەنت كومىتېتى باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

جۆباش (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 41.3 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان. قىشلىق ياياق. كۆلىمى 500 مو، مال سىغىمچانلىقى 1200 قويلۇق. مەنىسى «تىك تاغ يولىنىڭ بېشى». بۇ يەردىكى تاغ يولى تىك ھەم تار، ئەگرى-بۈگرى بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان. كىلياڭ ۋە ئاقچىغ كەنت كومىتېتلىرىدىن باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

ئۇداغۇ (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 28.3 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان. يازلىق ياياق. كۆلىمى 1000 مو، مال سىغىمچانلىقى 1000 قويلۇق. تۈگمەنبويى ۋە تېرەكئالدى كەنت كومىتېتلىرى باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

ئېگىزياياق (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 28.2 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان. يازلىق ياياق. كۆلىمى 600 مو، مال سىغىمچانلىقى 600 قويلۇق. بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسى دېڭىز يۈزىدىن 3777 مېتر كېلىدىغان ئېگىزلىككە جايلاشقانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان. بومۇغا ۋە تېرەكئالدى كەنت كومىتېتلىرىدىن باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

ياغسلا (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 31.8 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان، يازلىق ياياق. كۆلىمى 1000 مو، مال سىغىمچانلىقى 1000 قويلۇق (مەنىسى ۋە كېلىپ چىقىشى ئېنىق ئەمەس). تۆۋەندىكىلەرنى باشلاڭغۇر يېزىسىنىڭ سازام كەنت كومىتېتى باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

سېمىزقىراغ (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 20.5 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان، يازلىق ياياق. كۆلىمى 500 مو، مال سىغىمچانلىقى 500 قويلۇق بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسى تاغ قاپتىلىغا جايلاشقان، سۇ-ئوتلىرى مول، چارۋا ئوڭاي سەمرىيدىغان بولغاچقا شۇنداق ئاتالغان.

سەينەك (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 31.6 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان. يازلىق يايلاق. كۆلىمى 1000 مو، مال سىغىمچانلىقى 1000 قويلۇق. مەنىسى «تۇز مەيدان» بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسىنىڭ يەر تۇزۇلۇشى تۇزلەك بولغاچقا شۇنداق ئاتالغان.

(چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

كۆكبويۇن

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 23.6 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان. بىر تەرىپى تىك يار، يەنە بىر تەرىپى تەبىئىي ئارچىلىق. قىشلىق يايلاق. كۆلىمى 1000 مو، مال سىغىمچانلىقى 700 قويلۇق. بۇ جايىنىڭ قىيا تاشلىرى كۆك، تۆگە بويۇنى شەكىلىدە بولغاچقا شۇنداق ئاتالغان.

(چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

چوڭ قۇرۇغئاغۇ

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 26 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان. يازلىق يايلاق. كۆلىمى 900 مو، مال سىغىمچانلىقى 1000 قويلۇق. يايلاق قۇرغاق، چارۋا ئىچىدىغان سۇ كەمچىل بولغاچقا شۇنداق ئاتالغان. توغراكۆۋرۈك كەنت كومىتېتى باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

(چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

ئەشقش

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا 18.3 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان. يازلىق يايلاق. كۆلىمى 1000 مو، مال سىغىمچانلىقى 1000 قويلۇق. مەنىسى «ئات باقىدىغان يايلاق» (ئەشقش ـ «ياشقش» دېگەن سۆز ئاھىڭنىڭ ئۆزگىرىشى بولۇپ، تاجىكچە سۆز). بۇ يەرنىڭ ئوت ـ چۆپ ۋە سۇلىرى مول بولۇپ، ئات بېقىشقا قولاي بولغىنى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان. ئويتوغراق كەنت كومىتېتى باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

(چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

بويۇنئېغىل

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 13.8 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان. قىشلىق يايلاق. كۆلىمى 450 مو، مال سىغىمچانلىقى 600 قويلۇق. يايلاقنىڭ يەر شەكلى تۆگىنىڭ بويۇنىغا ئوخشاش بولۇپ، شەرق ۋە غەرب تەرىپى ئېگىز، ئوتتۇرىسى پەس بولغىنى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان. پىشنا يېزىسىنىڭ ئازغان كەنت كومىتېتى باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

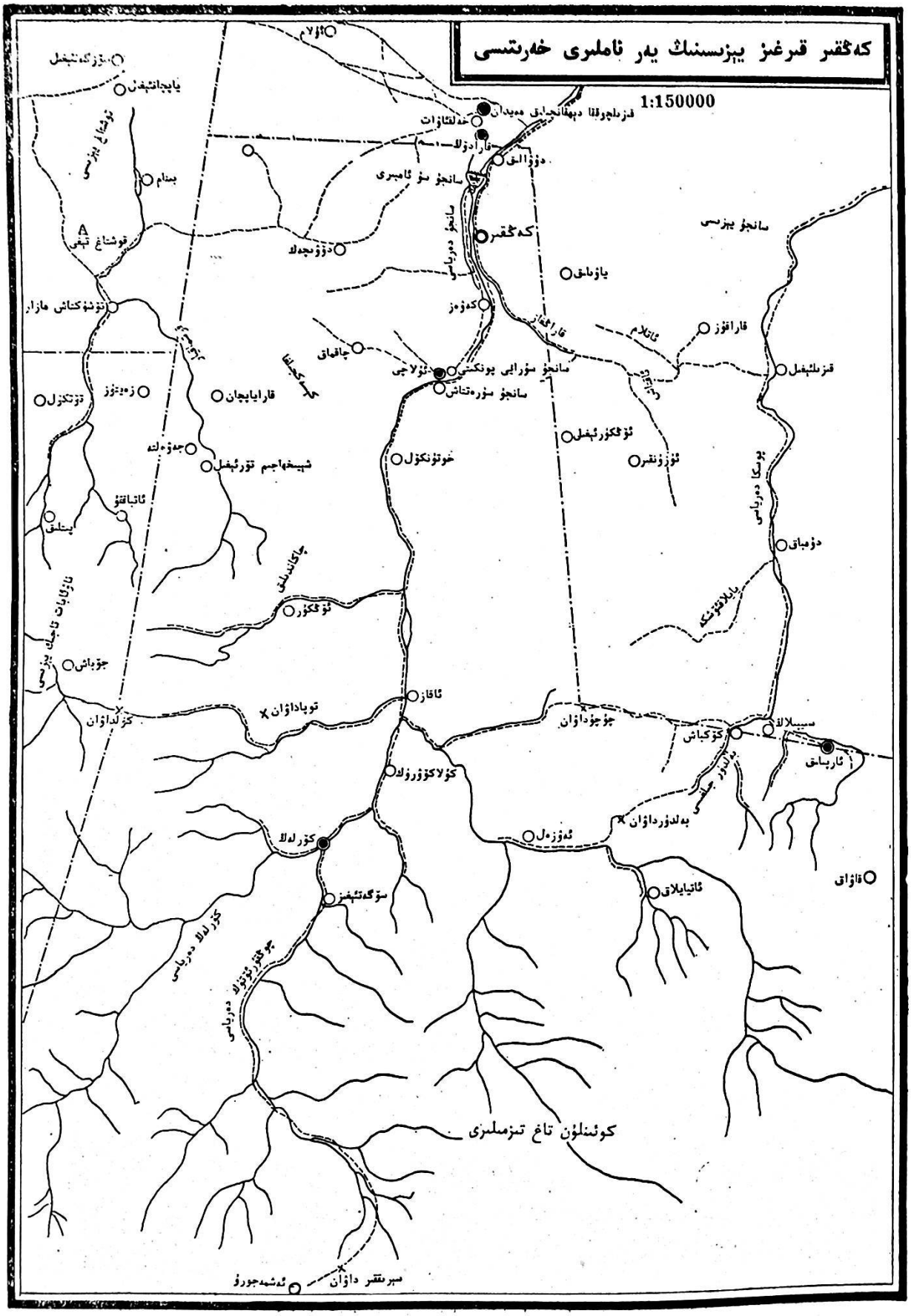
كەڭقىر قىرغىز يېزىسىنىڭ يەر ئاملىرى خەرىتىسى
1:150000
ئاۋات
ئوزۇكەتېغىل
ياپچانئېغىز
خەلقئاۋات
قىزىلچوقا دېھقانچىلىق مەيدانى
قارادۆلا
دۆڭالق
سانجۇ سۇ ئامبىرى
سانجۇ دەريالىرى
سانجۇ يېزىسى
كەڭقىر
ياۋباشق
بىنام
قوشتاغ تېغى
دۆڭجەلك
ئۆتۈكچىلىك
ئۆتۈكچىلىك مازارى
كەۋەز
قارائۆز
ئاتالام
قارائۆز دەريالىرى
چاقماق
سانجۇ سۇرايى پونكتى
ئۆلاچى
سانجۇ سۇرەتتاش
قىزىلئېغىل
ئۆتكۈر دەريالىرى
ئۆتكۈل
زەيتۇز
قارايايچان
ئۆتكۈرئېغىل
جەۋەلكە
شېيخەھاجىم ئۆرئېغىل
خوتۇنكۆل
ئۆزۈنقىر
پويكا دەريالىرى
ئاتاباقۇ
پىتلىق
دۆڭباق
ئاتاباقۇ ئاجىك دەريالىرى
جاكانىلىق
ئۆتكۈر
ياپلاقتۇشكا
جۆباش
ئاقاز
توپاداۋان
كۆزلەداۋان
جۆجۆداۋان
سېيلالا
كۆكباش
ئارىباش
كۆزلالا دەريالىرى
كۆزلالا
بەلدۇرداۋان
ئەۋزەل
ئاۋاق
سۆگەتئېغىز
ئاتايايلاق
كۆزلالا دەريالىرى
جۇقۇرئۆتكۈل دەريالىرى
كوئىنلۇن تاغ تىزمىلىرى
سېرىققىر داۋان
ئەشمەجورۇ

كەڭقىر قىرغىز مىللىي يېزىسىنىڭ ئومۇمىي ئەھۋالى

ناھىيىلىك خەلق ھۆكۈمىتى تۇرۇشلۇق جايىنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا تۆز سىزىق ئارىلىقى 60 كىلومېتر كېلىدىغان قاراقۇرۇم تاغلىرىنىڭ تار جىلغىسىدا بولۇپ، سانجۇ دەرياسى يۇقۇرى ئېقىمىنىڭ ئىككى يېقىسىغا جايلاشقان. 1941 ـ يىلى بۇ يەرگە بىر چېگرا قاراۋۇللۇق گازارمىسى سېلىنغان بولۇپ، 1978 ـ يىلى چېقىۋېتىلگەن. شەرقىي جەنۇبىدىن تاغ ئارىلاپ كېتىدىغان ھىندىستان ۋە شىزاڭنىڭ ئالى رايونىغا بارىدىغان كېچىك يول بار. يېزا قارىمىقىدا تۆت كەنت كومىتېتى، 11 تەبىئىي كەنت، 25 چارۋىچىلىق نۇقتىسى بار. 303 ئائىلە ئولتۇرۇشلۇق بولۇپ، نوپۇسى 1267، بۇنىڭ ئىچىدە قىرغىزلار 460 نەپەر. يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ تۇرۇشلۇق ئورنى كەڭقىر كەنتىدە.

جىلغىدىكى قىرغاۋۇراق ساداسى.

بۇ جايىنىڭ ئىسمى ۋە مىللەت نامى قوشۇلۇپ «كەڭقىر قىرغىز مىللىي يېزىسى» دەپ نام بېرىلگەن. تارىختىتا بۇ ئادەمزات ئاياغ باسمىغان يەر بولۇپ، كېيىن قىرغىزلار ئېقىن ۋە ئوتلاق قوغلىشىپ چارۋا باقماچ كېلىپ ئولتۇراقلىشىپ كەنت ھاسىل بولغان. لاي تىندۇرۇپ يەر ئاچقانىدا ئېتىزنىڭ قىرلىرىنى كەڭ ھەم چوڭ ئالغاچقا، «كەڭقىر» دەپ ئاتالغان.

بۇ يېزا تەۋەسى 1950 ـ يىلى 4 ـ رايون 2 ـ يېزا 5 ـ كەنت بولغان. 1955 ـ يىلى «باھارگۈل كوپىراتىپى» بولۇپ قۇرۇلغان، 1956 ـ يىلى باھارگۈل ئالىي كوپىراتىپى بولۇپ ئۆزگەرگەن، 1958 ـ يىلى «1 ـ ئۆكتەبىر» خەلق گۈڭشېسىنىڭ 18 ـ دادۇيى بولغان. 1978 ـ يىلى سانجۇ گۈڭشې كەڭقىر دادۇي دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان. 1984 ـ يىلى 10 ـ ئايدا سانجۇ گۈڭشېدىن ئايرىلىپ چىقىپ «كەڭقىر قىرغىز مىللىي يېزىسى» بولۇپ تەسىس قىلىنغان. قىرغىزلارنىڭ ئۆز مىللىي تىلى بار، يېزىقى يوق. ئىجتىمائىي ئالاقىلاردا قىرغىزچە، ئۇيغۇرچە ئىككى خىل تىلنى تەڭ قوللىنىدۇ، يازغاندا ئۇيغۇر يېزىقىنى ئىشلىتىدۇ.

بۇ يېزىنىڭ دېڭىز يۈزىدىن ئېگىزلىكى 2450~2250 مېتر كېلىدۇ. ھاۋاسى سوغۇق، ھۆل ـ يېغىن مىقدارى كۆپ، سۇ مەنبەسى مول. ئىقتىسادىي جەھەتتە چارۋىچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. ئاساسلىقى قوي، كالا، تۆگە، قوتاز قاتارلىق چارۋىلار بار، 25 ئورۇندا يايلىقى بولۇپ، ئاساسلىق ئۆسۈملۈك يېپىنچىسى ياپچان، كۆرۈك، شاپ، كەلەپ قاتارلىقلاردىن ئىبارەت، مال سىغىمچانلىقى 10 مىڭ تۇياقتىن ئارتۇق. 1985 ـ يىلىنىڭ ئاخىرىدىكى قوتاندا ساقلانغان چارۋا سانى 6002 تۇياق. 2063 مو تېرىلغۇ يېرى بار بولۇپ، سانجۇ دەرياسىنىڭ يۇقۇرى ئېقىمىدىكى سۇ بىلەن سۇغۇرىلىدۇ. دېھقانچىلىق زىرائەتلىرىدىن ئاساسلىقى بۇغداي، كۆممىقوناق، ئارپا، پۇرچاق چىقىدۇ. 1985 ـ يىللىق تېرىلغۇ كۆلىمى 1797 مو بولۇپ، 874 مىڭ جىڭ ئاشلىق ئىشلەپچىقىرىلىپ، 50 مىڭ جىڭ تاۋار ئاشلىق، 667 تۇياق تاۋار چارۋا يەتكۈزۈپ بەردى. ھازىر بار بولغان ئورمان 126 مىڭ تۈپ بولۇپ، ئاساسلىقى تېرەك، سۆگەت، جىگدە ۋە ئۆرۈك.

دائىرىسى ئىچىدە ياۋايى ھايۋاناتلاردىن بۆرە، تۈلكە ۋە ئۇلا، كەكلىك، بۇركۇت قاتارلىق ياۋايى ئۇچار ـ قاناتلار بار. تاغدا قانتېپەر، رەۋەن، سانا قاتارلىقلار ئۆسىدۇ.

يېزىدا بىر ئاپتوموبىل، بىر تراكتور، ئىككى سەيياجى بار.

يېزا ئىچىدە بەش باشلانغۇچ مەكتەپ قۇرۇلغان بولۇپ، مەكتەپتىكى ئوقۇغۇچى سانى 170 نەپەر، 17 ئوقوتقۇچىسى بار. ئوقۇش يېشىدىكى بالىلارنىڭ مەكتەپكە كىرىش نىسبىتى 95% گە يەتكەن.

دائىرىسى ئىچىدە خوتەن ۋىلايەتلىك سانجۇ سۇرايى پونكتى بار. ئاپتونوم رايونىنىڭ نۇقتىلىق قوغدىلىدىغان مەدەنىي يادىكارلىق ئورنى ــ «سانجۇ سۇرەتتاش» ئۇلاچى كەنتىنىڭ يۇقۇرىسىدا.

ئولچەملىك نامـلىرى

كەڭقىر قىرغىز مىللىي يېزىسى

(«كەڭقىر قىرغىز مىللىي يېزىسىنىڭ ئومۇمىي ئەھۋالى»غا قارالسۇن)

تۇرۇشلۇق ئورنى: كەڭقىر

كەڭقىر كەنت كومىتېتى

سانجۇ دەريا سىنىڭ بويىغا جايلاشقان بولۇپ، شەرق، جەنۇب، شىمال ئۇچ تەرىپىنى تاغلار ئوراپ تۇرىدۇ، جەنۇب تەرىپى ئېگىز، شىمال تەرىپى پەس، سانجۇ دەريا ساھىلىغا جايلاشقان. قارىمىقىدا ئىككى كەنت بار. 151 ئائىلە، 724 نوپۇسى بولۇپ، بۇنىڭ ئىچىدە ئۇيغۇرلار 131 ئائىلە، 639 كىشى، قىرغىزلار 18 ئائىلە، 76 كىشى، زاڭزۇ ئىككى ئائىلە، توققۇز كىشى. تېرىلغۇ يېرى 1100 مو. بەش ئورۇندا 1000 مو يايلىقى بار. يېرىم دېھقانچىلىق، يېرىم چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ، دېھقانچىلىقتىن چىقىدىغان ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، ئارپا، كۆممىقوناق. 1985-يىلىنىڭ ئاخىرىدىكى قوتاندا ساقلانغان چارۋا سانى 1728 تۇياق. ھازىر چوڭ ۋە كىچىك تراكتورىدىن ئىككىسى بار. تۇرۇشلۇق ئورنىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان. 1958-يىلى 18-دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. 1978-يىلى «كەڭقىر دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىلگەن (1984-يىلى ئۇنىڭ بىر قىسمى ئايرىلىپ چىقىپ «ئۇلاچى دادۇي» بولۇپ قۇرۇلغان). 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن (1985-يىلى 3-ئايدا بىر قىسمى بۆلۈنۈپ چىقىپ «كۆرلەڭ كەنت كومىتېتى» بولۇپ قۇرۇلغان).

كەڭقىر

يېزىلىق ھۆكۈمەت ۋە كەنت كومىتېتىنىڭ تۇرۇشلۇق ئورنى. يەر شەكلى جەھەتتە جەنۇب تەرىپى ئېگىز، شىمال تەرىپى پەس. 124 ئائىلە، 549 نوپۇسى بار. بۇنىڭ ئىچىدە ئۇيغۇرلار 99 ئائىلە، 459 كىشى، قىرغىزلار 25 ئائىلە، 90 كىشى. تېرىلغۇ يېرى 674 مو. يېرىم دېھقانچىلىق، يېرىم چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. بۇرۇندا بۇ يەرلەر ئادەم ئايىغى تەگمىگەن جاي بولۇپ، كىشىلەر ئارقا-ئارقىدىن بۇ يەرگە كېلىپ بىنەم ئېچىپ يەر قىلغان. ئېتىزلارنىڭ قىرىنى كەڭرەك ياسىغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

دۇۋالىق

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 3.8 كىلومېتر كېلىدۇ. 46 ئائىلە، 201 نوپۇسى بار بولۇپ، بۇنىڭ ئىچىدە ئۇيغۇرلار 43 ئائىلە، 194 كىشى، زاڭزۇ ئىككى ئائىلە، توققۇز كىشى. تېرىلغۇ يېرى 243 مو. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. قوشۇمچە چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. تەخمىنەن بۇندىن 800 يىل ئىلگىرى «ئايخان» ئىسىملىك بىر قىز ئاتا-ئانىسى بىلەن بۇ يەرگە دىن تارقاتقىلى كەلگەندە باشقىلار تەرىپىدىن ئۆلتۈرۈلۈپ، بۇ يەرگە دەپنە قىلىنغان، كېيىنچە يولدىن ئۆتكەن كىشىلەر بۇ يەردە دۇئا قىلىپ ئۆتىدىغان بولغان. شۇ سەۋەبتىن شۇنداق ئاتالغان.

تۇرۇشلۇق ئورنى: ئۇلاچى

ئۇلاچى كەنت كومىتېتى

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 7.3 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان، ھاۋاسى سوغۇق. قارىمىقىدا ئىككى كەنت بار. 68 ئائىلە. 304 نوپۇسى بار بولۇپ، بۇلارنىڭ ئىچىدە قىرغىزلار 29 ئائىلە، 124 كىشى. تېرىلغۇ يېرى 722 مو. يېرىم دېھقانچىلىق، يېرىم چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. ئاساسلىق دېھقانچىلىق مەھسۇلاتلىرىدىن بۇغداي، كۆممىقوناق، مايلىقدان، پۇرچاق چىقىدۇ. 1985-يىلىنىڭ ئاخىرىدىكى چوڭ-كىچىك چارۋىلارنىڭ قوتانىدىكى سانى 800 تۇياق. تۇرۇشلۇق ئورنىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان. 1984-يىلىنىڭ ئاخىرىدا كەڭقىر دادۇيدىن بۆلۈنۈپ چىقىپ ئۇلاچى دادۇي بولۇپ قۇرۇلغان. 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

ئۇلاچى

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 7.3 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغنىڭ قېشىدا، ھاۋاسى سوغۇق. 34 ئائىلە، 150 نوپۇسى بار بولۇپ، بۇنىڭ ئىچىدە قىرغىزلار 24 ئائىلە، 128 كىشى، ئۇيغۇرلار ئون ئائىلە 22 كىشى. چارۋىچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 362 مو. قوشۇمچە ئورمانچىلىق ۋە ئۇلا ئوۋلاش بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. بۇ يەرگە تاغدىن داۋاملىق ئۇلا چۈشۈپ دانلايدىغان ۋە كۆپىيىدىغان بولۇپ، ئوۋچىلار بۇ يەردىن ئۇلا توتىدىغان بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان. ئاپتونوم رايونىنىڭ نۇقتىلىق مەدەنىي يادىكارلىق ئورنى بولغان «سانجۇ سۇرەتتاش» مۇشۇ كەنتتە. بۇ يەردە ۋىلايەتنىڭ سۇرايى پونكتى بار.

كەۋەز

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 3.2 كىلومېتر كېلىدۇ. يەر تۈزۈلۈشى ئېگىز-پەس. 34 ئائىلە، 154 نوپۇسى بار بولۇپ، بۇنىڭ ئىچىدە ئۇيغۇرلار 20 ئائىلە، 95 كىشى، قىرغىزلار 14 ئائىلە، 59 كىشى. تېرىلغۇ يېرى 360 مو. يېرىم دېھقانچىلىق، يېرىم چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. تەخمىنەن 300 يىلنىڭ ئىلگىرى-كەينىدە بۇ ئېگىز تاغ جىلغىسى ئىچىدە بىرەيلەن سىناق ئۇچۇن كېۋەز تېرىغان بولۇپ، ھاۋا كىلىماتى سوغۇق بولغاچقا كېۋەز مايسا چىقىرىپلا ئۇششۇپ نابۇت بولۇپ كەتكەن. شۇ سەۋەبتىن شۇنداق نام ئالغان.

تۇرۇشلۇق ئورنى: كۆرلەڭ

كۆرلەڭ كەنت كومىتېتى

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 29.1 كىلومېتر كېلىدۇ، سانجۇ دەرياسىنىڭ يۇقۇرى ئېقىمىغا جايلاشقان. توققۇز ئائىلە، 34 ئادەم بار بولۇپ، ھەممىسى قىرغىز. تېرىلغۇ يېرى 108 مو. يېرىم دېھقانچىلىق، يېرىم چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. ئارپا، پۇرچاق چىقىدۇ. 1985-يىلىنىڭ ئاخىرىدىكى قوتاندا بار چارۋا سانى 276 تۇياق. تۇرۇشلۇق ئورنىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان. 1985-يىلى 3-ئايدا كەڭقىر كەنت كومىتېتىدىن بۆلۈنۈپ چىقىپ، «كۆرلەڭ كەنت كومىتېتى» بولۇپ قۇرۇلغان.

كۆرلەڭ

كەنت كومىتېتىنىڭ ئومۇمىي ئەھۋالىغا قارالسۇن. جاي نامىنىڭ مەنىسى ۋە ئۇنىڭ كېلىپ

چەقىشى ئېنىق ئەمەس.

سېرىققىر كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: ھەينەزەر

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا 59.1 كىلومېتر كېلىدۇ، قاراقاش دەرياسىنىڭ بويىغا جايلاشقان. قارىمىقىدا ئالتە كەنت بار. 99 ئائىلە، 327 نوپۇسى بار بولۇپ، بۇنىڭ ئىچىدە قىرغىزلار 90 ئائىلە، 306 كىشى، ئۇيغۇرلار توققۇز ئائىلە، 21 كىشى. چارۋىچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. 345 مو تېرىلغۇ يېرى بار. «سېرىققىر داۋان»نىڭ ئۈستىگە جايلاشقانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق نام بېرىلگەن. 1960-يىلى «ھەينەزەر چارۋىچىلىق مەيدانى» بولۇپ قۇرۇلغان. 1984-يىلى ھەيئەزەر دادۇي دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان. 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

ھەينەزەر

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا 59.1 كىلومېتر كېلىدۇ. ئۇچ ئائىلە، 11 كىشى بار بولۇپ، ھەممىسى قىرغىز. چارۋىچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. سۈنئىي يېتىشتۇرۇلگەن 30 مو ئوتلاق بار. تەخمىنەن 600 يىل ئىلگىرى «ھەينەزەر» ئىسىملىك بىر كىشى ئۆزبېكىستاندىن كېلىپ ئولتۇراقلىشىپ چارۋىچىلىق قىلغان بولۇپ، ئۆز ۋاقتىدىكى ھۆكۈمەت دائىرىلىرىگە بويسۇنمىغاچقا ئۆلتۇرۇۋېتىلگەن. بۇ يەر شۇنىڭ بىلەن ئۇنىڭ نامىدا ئاتىلىپ قالغان.

تورۇغ

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 60 كىلومېتر كېلىدىغان ئويمان يەر. يەتتە ئائىلە، 21 ئادەم بار. تېرىلغۇ يېرى 100 مو، يايلاق كۆلىمى 600 مو، مال سغىمچانلىقى 500 قويلۇق چىقىدۇ.

ئېكىش

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 52.2 كىلومېتر كېلىدۇ. ئون ئائىلە، 35 نوپۇسى بار بولۇپ، بۇنىڭ ئىچىدە ئۇيغۇرلار ئۈچ نەپەر. تېرىلغۇ يېرى 150 مو، ئارپا، پۇرچاق چىقىدۇ. بۇ يەردىكى تاغ يوللىرى تىك بولغاچقا، تاغقا چىقىنىدا بەلنى ئېگىپ ئېكىشىپ مېڭىشقا توغرا كېلىدىغانلىقتىن، شۇنداق ئاتالغان.

قالات

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 64.1 كىلومېتر كېلىدۇ. ئۇچ ئائىلە، 13 كىشى بار. يايلاق كۆلىمى 800 مو، تېرىلغۇ يېرى 25 مو. قوشۇمچە دېھقانچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. مال سغىمچانلىقى 800 قويلۇق. يازلىق يايلاق. مەنىسى: «يالغۇر قالماق». بۇ كەنت قاراقاش دەرياسىنىڭ شەرقىي قىرغىقىغا جايلاشقان. ئېيتىشلارغا قارىغاندا، بۇ يەرلىك 11 ئادەم دەريانىڭ غەربىي قىرغىقىغا ئۆتۈپ مال بېقىپ، قايتار ۋاقتىدا تۇيۇقسىز دەريا سۈيى ئۇلغىيىپ قېلىپ، بىر ئادەم ئۇ ياقتا قېلىپ قالغانلىقى ئۈچۈن، «قالات» دېيىلگەن ئىكەن.

پەلتاغاچ

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 62.1 كىلومېتر كېلىدۇ. تۆت ئائىلە، 14 كىشى بار بولۇپ، بۇنىڭ ئىچىدە بىر ئائىلىلىك يەتتە ئۇيغۇر بار. دېھقانچىلىق بىلەن چارۋىچىلىقنى بىرلەشتۇرۇپ ئېلىپ

باردۇ. تېرىلغۇ يېرى 30 مو، ئارپا، پۇرچاق چىقىدۇ. ياياق كۆلىمى 150 مو، مال سىغىمچانلىقى 100 قويلۇق.

تۇغراسۇ

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 67 كىلومېتر كېلىدۇ. بىر ئائىلىلىك بەش كىشى ئولتۇرۇشلۇق. تېرىلغۇ يېرى 10 مو. ياياق كۆلىمى 700 مو، مال سىغىمچانلىقى 700 قويلۇق. قاراقاش دەريا‌سى بۇ كەنتنىڭ ئالدىدىن ئۆتكەچكە، شۇنداق ئاتالغان.

بوزئارتۇ (دېھقانچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا 68.8 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان. بىر ئائىلە، بەش كىشى بار. تېرىلغۇ يېرى 7 مو، ئارپا، پۇرچاق چىقىدۇ. بۇ يەرنىڭ يەر تۈزۈلۈشى ئويمان، بىر بوز تۆپىلىكنىڭ كەينىگە جايلاشقان بولۇپ، تۆپىلىكتىن ئارتىپ ئۆتسە بۇ ئويمانغا چۈشىدىغان بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان. سېرىققىر كەنت كومىتېتىدىن پايدىلىنىدۇ.

قىياق (دېھقانچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا 65.4 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان. بىر ئائىلىلىك ئۈچ كىشى بار. 3 مو تېرىلغۇ يېرى بار، پۇرچاق، ئارپا چىقىدۇ. بۇ جاينىڭ يەر تۈزۈلۈشى ئويمان بولۇپ، قىياق كۆپ ئۆسىدىغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان. سېرىققىر كەنت كومىتېتىدىن پايدىلىنىدۇ.

چات (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 55.8 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان. يازلىق ياياق، كۆلىمى 200 مو، مال سىغىمچانلىقى 200 قويلۇق. بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسى ئىككى تاغ يولىنىڭ كېسىشىدىغان جايىدا بولغانلىقتىن، شۇنداق ئاتالغان. (تۆۋەندىكى 12 ئورۇننى سېرىققىر كەنت كومىتېتى باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ)

ئەشمەجورۇ (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 48.3 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان. تۆت ئائىلە، ئون ئادەم ئولتۇرۇشلۇق، 10 مو تېرىلغۇ يەر بار. كۆلىمى 150 مو، مال سىغىمچانلىقى 150 قويلۇق. بۇ يەرگە ئەڭ ئاۋۋال كېلىپ مال باققان جورۇ ئىسىملىك بىر كىشى داۋاملىق بۇ يەردە ئارغامچا ئېشىدىغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

كەلياڭگەر (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىگە 65.3 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان. بىر ئائىلىلىك سەككىز ئۇيغۇر ئولتۇرۇشلۇق، 3 مو تېرىلغۇ يەر بار. بۇ ياياقتا يىل بويى مال باققىلى بولىدۇ، 100 قوي سىغىدۇ. تەخمىنەن 100 نەچچە يىلنىڭ ئالدىدا بۇ يەرگە كىلىشكەندىن بىر ئادەم كۆچۈپ كېلىپ ئولتۇرغان بولۇپ، ئۇنىڭ لەقىمى «لەڭگەر» بولغاچقا، كېيىن بۇ جايغا نام بولۇپ قالغان.

تېرەك (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 66.5 كىلومېتر كېلىدۇ، تاغلىق رايونغا جايلاشقان،

يازلىق يايلاق. ئىككى ئائىلە، بەش كىشى ئولتۇرۇشلۇق. 5 مو تېرىلغۇ يەر بار. يايلاق كۆلىمى 100 مال سىغىمچانلىقى 100 قويلۇق. بۇرۇندا بىر كىشى بۇ يەردە بىر تۈپ تېرەك دەرىخى تىكىپ ئەي مو، قىلغانلىقى ئۇچۇن، شۇنداق ئاتالغان.

داۋا

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 69.6 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان. بىر ئائىلىلىك ئالتە ئادەم ئولتۇرۇشلۇق، بۇ يايلاقتا يىل بويى مال باقىدىغان بولىدۇ. كۆلىمى 300 مو، مال سىغىمچانلىقى 300 قويلۇق. مەنىسى «دەۋا». بۇ جايىنىڭ سۇ ۋە ئوت-چۆپلىرى مول بولغاچقا، مالچىلار داۋاملىق يايلاق تالىشىپ دەۋا قىلىشىدىغانلىقى ئۇچۇن، شۇنداق ئاتالغان.

چوڭجىلغا (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 53.1 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان، يازلىق يايلاق، كۆلىمى 600 مو، مال سىغىمچانلىقى 400 قويلۇق. بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسى چوڭ بىر جىلغىنىڭ ئىچىدە بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

قاراچى (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 60.6 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايوندىكى ئويمانلىققا جايلاشقان. يازلىق يايلاق، كۆلىمى 260 مو، مال سىغىمچانلىقى 260 قويلۇق، ئەتىياز پەسلىدە تۆل ئېلىشقا مۇۋاپىق جاي. مەنىسى «قارا چىغ». بۇ يەردە چىغ كۆپ بولۇپ، قۇرۇپ قالغان چىغلار قارا رەڭگە كىرىپ قالىدىغانلىقى ئۇچۇن، شۇنداق ئاتالغان.

سۆگەتقورۇل (سانشىلى يىڭفاڭ) (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 87.2 كىلومېتر كېلىدۇ، تاغلىق رايونغا جايلاشقان، ئىككى ئائىلە، تۆت كىشى بار. بۇ يايلاقتا يىل بويى مال باققىلى بولىدۇ. كۆلىمى 500 مو، مال سىغىمچانلىقى 500 قويلۇق. بۇرۇندا بۇ يەردە ياۋا سۆگەت جىق بولغان، يېقىنقى 200 يىل مابەينىدە چېگرا مۇداپىئە قورۇلى قۇرۇلغان بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان. ئازادلىقتىن كېيىن، چېگرا مۇداپىئە قىسىملىرى بۇ يەرگە يىڭفاڭ (گازارما) سالغان، شەيدۇللادىكى ھەربىي بىكەت بىلەن بولغان ئارىلىقى تەخمىنەن 30 چاقىرىم (سانشىلى) كېلىدىغانلىقى ئۇچۇن، خەنزۇچە سانشىلى يىڭفاڭ (30 چاقىرىملىق گازارما) دەپ ئاتالغان.

ئويىبىك (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 76.8 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان، يازلىق يايلاق، كۆلىمى 150 مو، مال سىغىمچانلىقى 100 قويلۇق. مەنىسى «ئويمان ئوتلاق». بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسى قاراقاش دەرياسىنىڭ قېشىدىكى ئەتراپى ئېگىز، ئوتتۇرىسى پەس ئويمانلىققا جايلاشقانلىقى ئۇچۇن، قىرغىزچە «ئويىبىك» دەپ ئاتالغان.

شەيدۇللا (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىگە 81.6 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان، بىر ئائىلىلىك

ئۇچ كىشى بار. كۆلىمى 200 مو، مال سىغمىچانلىقى 200 قويلۇق. مەنىسى «شېھىتلىك». رىۋايەتتىن قارىغاندا بۇرۇندا بۇ جاي مۇسۇلمانلار بىلەن غەيرى دىندىكىلەر ئوتتۇرىسىدا قاتتىق جەڭ بولغان يەر بولۇپ، قەبرە كۆپ بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان ئىكەن.

قاۋاق (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا 97 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان. بىر ئائىلىلىك تۆت ئادەم بار. بۇ يايلاقتا يىل بويى مال بېقىلىدۇ. كۆلىمى 500 مو، مال سىغمىچانلىقى 500 قويلۇق. (نامىنىڭ كېلىش مەنبەسى ۋە مەنىسى ئېنىق ئەمەس)

گۈلباسا (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 95 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغقا جايلاشقان، بىر ئائىلىلىك تۆت كىشى ئولتۇرۇشلۇق. يازلىق يايلاق، كۆلىمى 600 مو، مال سىغمىچانلىقى 600 قويلۇق. بۇ يايلاقتا ياۋا گۈللەر كۆپ بولۇپ، خۇددى يېشىل گىلەمگە گۈل باسقاندەك كۆرۈنگەچكە، شۇنداق ئاتالغان.

سىيىملاك (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 26.7 كىلومېتر كېلىدۇ. پوسكا دەريا سىنىڭ بويىدىكى كۆكباش تاغ ئېغىزىنىڭ قېشىدا. يازلىق يايلاق، كۆلىمى 500 مو، مال سىغمىچانلىقى 400 قويلۇق. مەنىسى «يانتۇلۇق». بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسى سىيىملاك تېغىنىڭ ئالدى گىرۋىكىگە جايلاشقانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان. تۆۋەندىكىلەرنى چاسكام كەنت كومىتېتى باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

دۆڭچەك (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىگە 6.5 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان، قىشلىق يايلاق، كۆلىمى 400 مو، مال سىغمىچانلىقى 400 قويلۇق. بۇ جايدا دۆڭلەر كۆپ بولغىنى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

كېسەكجىلغا (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 10 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان، قىشلىق يايلاق، كۆلىمى 500 مو، مال سىغمىچانلىقى 400 قويلۇق. بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسىنىڭ كۆپ قىسمى ئۈيەر-بۈيەردىكى تارقاق جىلغىلارغا جايلاشقانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان. سانجۇ يېزىسىنىڭ باش ساۋا، دۆڭچاقا كەنت كومىتېتلىرى باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

خوتۇنكۆل (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 11.2 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان، يازلىق يايلاق. كۆلىمى 500 مو، مال سىغمىچانلىقى 500 قويلۇق. بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسى تاغ چوققىسىدىكى بىر قۇرۇق كۆلچەككە جايلاشقان. رىۋايەت قىلىنىشچە قەدىمكى زاماندا بۇ كۆلچەكتە سۇ بولغان ئىكەن. ئايالار داۋاملىق بۇ يەرگە كېلىپ سۇغا چۆمۈلۈپ بەدىنىنى پاكلىغاندىن كېيىن، خۇدانىڭ ئاچچىقى كېلىپ دۈۋە ئۆۋەتىپ كۆلنىڭ سۈيىنى يۆتكۈۋەتكەچكە، قۇرۇپ قاپتىكەن. شۇ سەۋەبتىن شۇنداق ئاتىلىپتىكەن. سانجۇ يېزىسىنىڭ باش ساۋا كەنت كومىتېتى باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

چاكاندىماق (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 18.2 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونىغا جايلاشقان. يازلىق يايلاق، كۆلىمى 1000 مو كېلىدۇ، مال سىغىمچانلىقى 800 قويلۇق. بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسىدا چاكاندا كۆپ بولغانلىقتىن، شۇنداق ئاتالغان. سانجۇ يېزىسىنىڭ ئايىغ ساۋا كەنت كومىتېتى باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

ئاتىيايلاق (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 39.7 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغ ئېدىرىغا جايلاشقان، كۆلىمى 500 مو، مال سىغىمچانلىقى 300 قويلۇق. بۇ يايلاقنىڭ يەر تۈزۈلۈشى بىر قەدەر تۈزلەك، ئوت-چۆپلىرى كۆپ بولۇپ، ئات بېقىشقا ئەپلىك بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان. سانجۇ يېزىسىنىڭ سانجۇ كەنت كومىتېتى باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

كاكچال (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 32.6 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونىغا جايلاشقان، قىشلىق يايلاق. كۆلىمى 150 مو، مال سىغىمچانلىقى 150 قويلۇق. مەنىسى «قۇرۇق تاغ». بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسى تاغ تۆپىسىدە بولۇپ، ئوت-چۆپلىرىنى بوران چىقىپ قۇم بېسىپ قۇرۇتۇۋەتكەنلىكى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان. سانجۇ يېزىسىنىڭ كانچى دېھقانچىلىق مەيدانى باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

چوڭقۇرئۆتۈك (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا 43.3 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان، يازلىق يايلاق. كۆلىمى 500 مو، مال سىغىمچانلىقى 450 قويلۇق. بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسىنىڭ تۆت ئەتراپى ئېگىز تاغلار بىلەن ئورالغان، ئوتتۇرىسى چوڭقۇر، ئۆتۈك شەكلىدە بولغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان. سانجۇ يېزىسىنىڭ قارادۆڭ دېھقانچىلىق مەيدانى باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

ئەۋزەل (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 28.4 كىلومېتر كېلىدۇ، تاغلىق رايونغا جايلاشقان، بىر ئائىلىلىك ئالتە كىشى ئولتۇرۇشلۇق. يازلىق يايلاق. تېرىلغۇ يېرى 30 مو. ئوتلاق كۆلىمى 400 مو، مال سىغىمچانلىقى 400 قويلۇق. بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسى جىلغا ئىچىگە جايلاشقان بولۇپ، دائىملىق ئېقىن سۈيى بار. سۇ ۋە ئوت-چۆپلىرى مول بولۇپ، مال بېقىشقا ئەپلىك جاي بولغىنى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان. سانجۇ يېزىسىنىڭ دۆڭباغ كەنت كومىتېتى باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

كۆلاكۆۋرۈك (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 25.1 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونىغا جايلاشقان، يازلىق يايلاق. كۆلىمى 1500 مو، مال سىغىمچانلىقى 1000 قويلۇق. بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسى سانجۇ دەرياسىنىڭ يۇقۇرى ئېقىمىدىكى تار جايغا ئورۇنلاشقان بولۇپ، بۇرۇندا كىشىلەر ئۆتۈشكە ئاسان بولسۇن ئۈچۈن بۇ تارغا چىغدىن كۆلا ئېتىپ ئاسما كۆۋرۈك ياسىغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان. سانجۇ يېزىسىنىڭ باش پوسكا كەنت كومىتېتى باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

چاقماق (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 7.8 كىلومېتر كېلىدۇ، تاغلىق رايونغا جايلاشقان. قىشلىق يايلاق، كۆلىمى 600 مو، مال سىغىمچانلىقى 600 قويلۇق. يايلاقنىڭ ئەتراپىدا ئوت ياندۇرىدىغان چاقماق تاش كۆپ بولغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان. سانجۇ يېزىسىنىڭ ئېرىغىل كەنت كومىتېتى باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

غولجا ئىگال (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 64.1 كىلومېتر كېلىدۇ. ئىگىلى ئائىلە، يەتتە كىشى ئولتۇرۇشلۇق. چارۋىچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. 6 مو تېرىلغۇ يېرى بار بولۇپ، ئارپا تېرىغىلى بولىدۇ. بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسىدا چاتقالار كۆپ ئۆسىدىغان، چىغان تولا بولغانلىقتىن، شۇنداق ئاتالغان. كەڭقىر كەنت كومىتېتى باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

سۆگەتئېغىز (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 31.4 كىلومېتر كېلىدۇ، تاغلىق رايونغا جايلاشقان، بىر ئائىلىلىك ئىككى كىشى ئولتۇرۇشلۇق. يازلىق يايلاق بولۇپ، كۆلىمى 200 مو كېلىدۇ، مال سىغىمچانلىقى 200 قويلۇق، 3 مو تېرىلغۇ يېر بار. بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسى كۆرلەڭگە باردىغان يولنىڭ ئېغىزىدا بولۇپ، بۇرۇندا بۇ يەردە سۆگەت بولغىنى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان. كۆرلەڭ كەنت كومىتېتى باشقۇرۇپ پايدىلىنىدۇ.

گۇما ناھىيىلىك دۆلەت ئىگىلىكىدىكى چارۋىچىلىق مەيدانىنىڭ ئومۇمىي ئەھۋالى

مەيدان تەشكىلى ناھىيە شەھىرى تۇرۇشلۇق ئورۇنىنىڭ شەرقىي شىمالىغا 22.5 كىلومېتر كېلىدۇ، چودا يېزىسىنىڭ دائىرىسى ئىچىگە جايلاشقان. تېرىم يەر كۆلىمى 2124 مو، يايلاق كۆلىمى 13088 مو. قارىمىقىدا ئىككى كەنت كومىتېتى، ئۈچ تەبىئىي كەنت بار، بەش ئورۇنىدا چارۋىچىلىق نۇقتىسى بار. 177 ئائىلە ئولتۇرۇشلۇق بولۇپ، نوپوسى 763، بۇنىڭ ئىچىدە ئۇيغۇر 647، خەنزۇ 94، خۇيزۇ 13، قىرغىز ئالتە، تاجىك ئۈچ كىشى. مەيدان تەشكىلى باشلاق كەنتىدە. «باشلاق»نىڭ مەنىسى «باش بۇلاق».

بۇ مەيدان ئەسلىدە قاراقاش ناھىيىلىك چارۋىچىلىق مەيدانىغا تەۋە بولۇپ، 1953-يىلى گۇما ناھىيىسىنىڭ قارىمىقىغا ئۆتۈپ، «گۇما ناھىيىلىك كالا فېرمىسى» دەپ ئاتالغان. 1954-يىلى «گۇما ناھىيىلىك چارۋىچىلىق مەيدانى» دەپ ئۆزگەرتىلگەن. ئۇ، گۇما ناھىيىسىنىڭ قارىمىقىدا بولغانلىقى، ئومۇمىي خەلق مۇلۇكچىلىكىدىكى كارخانا ئورنى بولغانلىقى، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىشنى ئاساس قىلىدىغانلىقى ئۈچۈن، «گۇما ناھىيىلىك دۆلەت ئىگىلىكىدىكى چارۋىچىلىق مەيدانى» دەپ نام بېرىلگەن.

تۈزلەڭلىككە جايلاشقان، دېڭىز يۈزىدىن ئېگىزلىكى 1300 مېتر بولۇپ، ئىچكى قۇرۇقلۇقنىڭ مەركىزى رايونىدا تۇرىدۇ، قۇملۇققا يېقىن، قۇرغاق، يامغۇر ئاز ياغىدۇ، بوران كۆپ چىقىدۇ، ئىقلىمى قۇرۇقلۇق خاراكتېرىدىكى كىلىماتقا كىرىدۇ، يىللىق ئوتتۇرىچە تېمپېراتۇرىسى 11.6°C. ئەڭ ئىسسىق بولغانىدا (7-ئايدا) 24.9°C، ئەڭ سوغۇق بولغانىدا (1-ئايدا) 6°C-بولىدۇ. يىللىق ئوتتۇرىچە ھۆل-يېغىن مىقدارى 51 مىللىمېتر، قىراۋسىز مەزگىلى 210 كۈن ئەتراپىدا. ھاۋا كىلىماتىدىكى ئاساسلىق تەبىئىي ئاپەتلەر قۇرغانچىلىق، بوران ۋە قۇرۇت ئاپىتىدىن ئىبارەت.

دېھقانچىلىق ئەتىرىتى دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ، قوشۇمچە ئورمانچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. يەم-خەشەك ۋە ئوت-چۆپ تېرىيدۇ. 1985-يىلى تېرىغان كۆممىقوناق كۆلىمى 426 مو، ئوت-خەس كۆلىمى 1061 مو. قوشۇمچە كېۋەز، مايلىقدان تېرىيدۇ. دائىرىسى ئىچىدىكى باشلاق سۇ ئامبىرى ۋە تەبىئىي بۇلاقلارنىڭ سۇيى بىلەن يەر سۇغۇرىدۇ. سۇنىمي يېتىشتۇرۇلگەن ئورمان كۆلىمى 324 مو، 1985-يىلى ئىشلەپچىقىرىلغان ئاشلىق 135 مىڭ جىڭ، پاختا 32 مىڭ جىڭ، يىل ئاخىرىدىكى قوتاندا بار چارۋا سانى 7780 تۇياق، تارقاق تىكىلگەن ئورمان 2510 تۇپ.

ئارپىلىق چارۋىچىلىق ئەتىرىتى مەيدان تەشكىلى تۇرۇشلۇق ئورۇنىنىڭ جەنۇبىغا 71.5 كىلومېتر

كېلىدىغان جايدا بولوپ، دېڭىز يۈزىدىن ئېگىزلىكى 2500 مېتردىن 3500 مېترغىچە كېلىدۇ، پوسكا كەنتىنىڭ باش تەرىپىدە، ئوتتۇرا قىسىم دەريا-ئېقىنلىرى ۋە تاغ ئارىسىدىكى جىلغىلاردا چارۋا باقىدۇ. ياپلاق كۆلىمى 13088 مو بولۇپ شاپ، كەلەپ، سېرىقئوت ۋە ياپىچان قاتارلىقلار ئۆسىدۇ، 6500 تۇياقتىن ئارتۇق مال سىغىدۇ. چارۋىچىلىقتا ئىنچىكە يۈڭلۈق قوي بېقىشنى ئاساس قىلىدۇ، قوشۇمچە كالا، قوتاز، ئات، تۆگە، ئېشەك قاتارلىقلار بار.

دائىرىسى ئىچىدىن رەۋەن، بۆرىسامسىقى، ئىت يائىقى قاتارلىق دورا ئۆسۈملۈكلىرى چىقىدۇ، كېيىك، داۋغان، تۈلكە. بۆرە، بۈركۈت، ئۇلا، كەكلىك قاتارلىق ياۋايى ھايۋاناتلار ۋە ئۇچار-قاناتلار بار.

مەيدان تەشكىلىدە يۇك ئاپتوموبىلىدىن بىرى، چوڭ، ئوتتۇرا تىپتىكى تراكتورىدىن بەشى، توپا ئىتتىرىش ماشىنىسىدىن بىرى، قول تراكتورىدىن ئىككىسى، يۇك قىرقىش ماشىنىسىدىن ئىككىسى، ئۇن تارتىش ماشىنىسىدىن بىرى بار بولۇپ، ماشىنىلارنىڭ ئومۇمىي ئات كۈچى 460.

تەۋەسىدە تۆت باشلانغۇچ مەكتەپ بار بولۇپ، 18 ئوقۇتقۇچىسى بار. ساقلىقنى ساقلاش پونكتى، رادىئو ئائىلىتىش ئۆيى، كىنوخانا، سودا دۇكىنى قاتارلىق مەدەنىيەت-پاراۋانلىق مۇئەسسەسلىرى قۇرۇلغان.

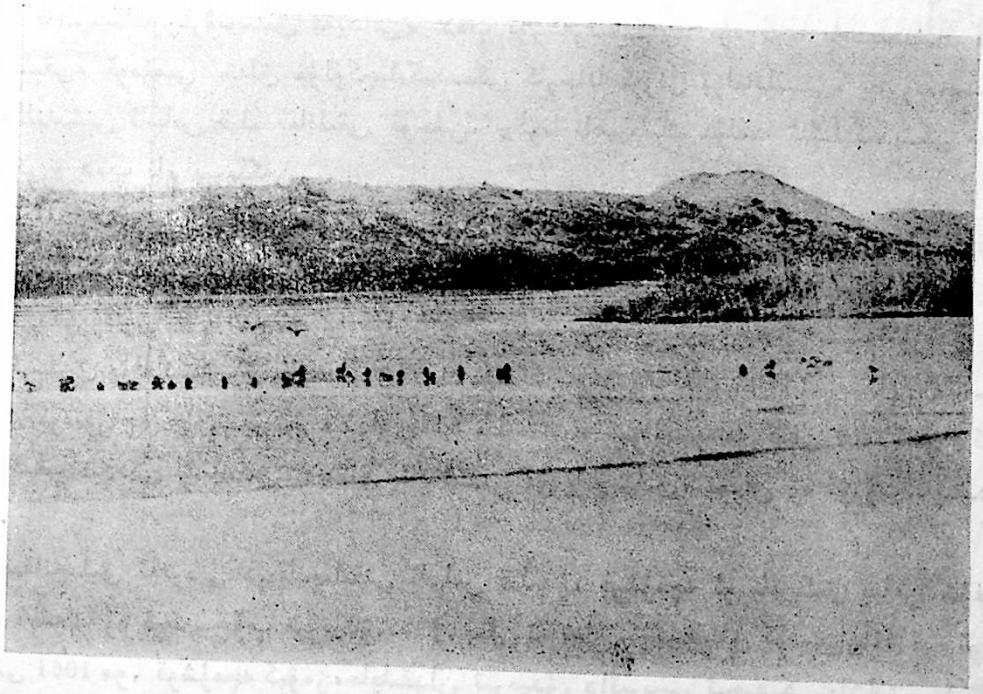

باشلاقتىكى بېلىقكۆل.

گۇمانا ناهيىلىك دۆلەت ئىگىلىكىدىكى چارۋىچىلىق مەيدان

(«گۇما ناهيىلىك دۆلەت ئىگىلىكىدىكى چارۋىچىلىق مەيدانىنىڭ ئومۇمىي ئەھۋالى»غا قارالسۇن)

باشلاق كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: باشلاق

مەيدان تەشكىلىنىڭ غەربىي شىمالىغا 0.6 كىلومېتر كېلىدۇ. تۈزلەڭلىككە جايلاشقان، قاردىمقىدا بىر كەنت بار. 120 ئائىلە، 420 نوپۇسى بار بولۇپ، بۇنىڭ ئىچىدە خەنزۇ 75، خۇيزۇ 8. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 800 مو، ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، پاختا، مايلىقدان. قوشۇمچە چارۋىچىلىق، ئورمانچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. چوڭ-كىچىك تراكتورىدىن بەشى، ئاپتوموبىلدىن ئىككىسى بار. تۇرۇشلۇق ئورنىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان. بۇ مەيدان ئەسلىدە قاراقاش ناهيىلىك چارۋىچىلىق مەيدانىغا قاراشلىق بولۇپ، 1954-يىلى گۇما ناهيىسىنىڭ تەۋەلىكىگە ئۆتۈپ، «گۇما ناهيىلىك چارۋىچىلىق مەيدان» دەپ ئاتالغان. 1956-يىلى «گۇما ناهيىلىك دۆلەت ئىگىلىكىدىكى چارۋىچىلىق مەيدان» بولۇپ قۇرۇلۇپ، باشلاق دادۇي بولغان. 1985-يىلى كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

باشلاق

ئومۇمىي ئەھۋالى كەنت كومىتېتىنىڭكىگە قارالسۇن. مەنىسى «باش بۇلاق»، بۇ كەنت بىر بۇلاقنىڭ باش تەرىپىگە جايلاشقانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

ئارپىلىق كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق ئورنى: ئارپىلىق

مەيدان تەشكىلىنىڭ جەنۇبىغا 87 كىلومېتر كېلىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان، قاردىمقىدا ئۇچ تەبىئىي كەنت بار. 78 ئائىلە، 369 نوپۇسى بار بولۇپ، بۇنىڭ ئىچىدە خەنزۇ 7، قىرغىز 13، تاجىك 5. چارۋىچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ، تېرىلغۇ يېرى 1302 مو. قوشۇمچە دېھقانچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. 1985-يىلىنىڭ ئاخىرىدىكى قوتانىدىكى چارۋا سانى 8180 تۇياق. تۇرۇشلۇق ئورنىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان.

بۇ يەر ئەسلى سانجۇ گۈكشېسىگە تەۋە بولۇپ، 1954-يىلى گۇما ناهيىلىك قوي فېرمىسىنىڭ بىر چارۋىچىلىق نۇقتىسى ئىدى. 1956-يىلى گۇما ناهيىلىك دۆلەت ئىگىلىكىدىكى چارۋىچىلىق مەيدانى قۇرۇلۇپ، «ئارپىلىق دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان. 1985-يىلىنىڭ بېشىدا كەنت كومىتېتىگە ئۆزگەرتىلگەن.

ئارپىلىق

مەيدان تەشكىلىنىڭ جەنۇبىغا 87 كىلومېتر كېلىدۇ. 66 ئائىلە، 316 نوپۇسى بار. چارۋىچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 852 مو. قوتانىدىكى چارۋا سانى 7780 تۇياق. ھاۋا كلىماتى

تۇپەيلىددىن، بۇ يەر پەقەت ئارپا تېرىشقىلا مۇۋاپىق كېلىدىغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

قىزىلئېغىل

مەيدان تەشكىلىنىڭ جەنۇبىغا 53.2 كىلومېتر كېلىدۇ، 12 ئائىلە، 54 ئادەم بار. تېرىلغۇ يېرى 450 مو. قوتاندىكى چارۋا سانى 400 تۇياق. بۇ جايدىكى مال ئېغىللىرىنىڭ كۆپۈنچىسى قىزىل تاشتىن قوپۇرۇلغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

كۆلئېغىل (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

مەيدان تەشكىلىنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 66 كىلومېتر كېلىدۇ. بۇ يايلاقتا يىل بويى چارۋا باققىلى بولىدۇ. تاغلىق رايونغا جايلاشقان، كۆلىمى 2000 مو، مال سىغمىچانلىقى 3000 قويلۇق. بۇ يەرنىڭ تۆت تەرەپى ئېگىز تاغلىق، كۆل شەكلىدە بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

بەلدۇرئېغىل (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

مەيدان تەشكىلىنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 70.7 كىلومېتر كېلىدۇ. قىشلىق يايلاق، تاغلىق رايونغا جايلاشقان. كۆلىمى 130 مو، مال سىغمىچانلىقى 400 قويلۇق. بۇ يەر بىر چوڭقۇر جىلغا تەرىپىدىن ئىككى بۆلەككە بۆلۈۋېتىلگەن بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

داشمال (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

مەيدان تەشكىلىنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 61.8 كىلومېتر كېلىدۇ. يازلىق يايلاق، تاغلىق رايونغا جايلاشقان، كۆلىمى 7500 مو، مال سىغمىچانلىقى 3000 قويلۇق. مەنىسى «داش قازانسىمان». بۇ يەر داش قازاندەك چوڭقۇر ئويمانلىققا جايلاشقانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

قاۋاق (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

مەيدان تەشكىلىنىڭ جەنۇبىغا 76 كىلومېتر كېلىدۇ. كۆلىمى 2500 مو، مال سىغمىچانلىقى 800 قويلۇق. مەنىسى «سوغۇق چوقا». بۇ يەر ئېگىز تاغدا بولۇپ، يىل بويى قار يىغىلىپ تۇرىدىغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

ئاقتاش (چارۋىچىلىق نۇقتىسى)

مەيدان تەشكىلىنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 72.5 كىلومېتر كېلىدۇ. يازلىق يايلاق، تاغلىق رايونغا جايلاشقان. كۆلىمى 100 مو، مال سىغمىچانلىقى 300 قويلۇق. بۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسىدا يوغان ئاق تاشلار كۆپ بولغىنى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

گۇما ناھىيىلىك ئۇرۇقچىلىق مەيدانىنىڭ ئومۇمىي ئەھۋالى

ناھىيە شەھىرىنىڭ غەربىي جەنۇبىغا تۆز سىزىق ئارىلىقى 32 كىلومېتر كېلىدۇ، قوشتاغ يېزىسى تەۋەسىگە جايلاشقان. ئومۇمىي يەر مەيدانى 333 كۋادرات كىلومېتر كېلىدۇ. قارىمىقىدا ئۆچ تەبىئىي كەنت بار. 99 ئائىلە ئولتۇرۇشلۇق بولۇپ، نوپۇسى 429، بۇنىڭ ئىچىدە ئۇيغۇر 384، خەنزۇ 45 نەپەر. دېھقانچىلىق ئىشچىسى 116 نەپەر. مەيدان تەشكىلى «تەشكىلەتراپ» كەنتىدە.

بۇ جاي ئەسلىدە ئېگىز-پەس قۇم دۆڭلۇك بولۇپ، 1951-يىلى ئەمگەك بىلەن ئۆزگەرتىش ئەترىتى قۇرۇلۇپ، ناھىيىلىك ج خ ئىدارىسىغا قاراشلىق بولغان. 1959-يىلى سىرتتىن كۆچۈپ كەلگەن دېھقانلار ئولتۇراقلىشىپ، بىنەم ئېچىپ تېرىقچىلىق قىلغان. 1960-يىلى ناھىيىلىك باغۋەنچىلىك مەيدان بولۇپ قۇرۇلغان. 1964-يىلى «گۇما ناھىيىلىك ئۇرۇقچىلىق مەيدانى» بولۇپ قۇرۇلۇپ، كوللېكتىپ مۇلۇكچىلىكىدىكى ئورۇن بولغان. 1974-يىلى ناھىيىگە قاراشلىق ئومۇمخەلق مۇلۇكچىلىكىدىكى ئۇرۇقچىلىق مەيدانغا ئۆزگەرتىلگەن.

يەر تۈزۈلۈشى جەھەتتە غەرب تەرىپى ئېگىز، شەرق تەرىپى پەس، بىر ئاز تۆزلەك. دېڭىز يۈزىدىن ئوتتۇرىچە ئېگىزلىكى 2100 مېتر. ئوتتۇرىچە تېمپېراتۇرىسى $\geqslant 10^{\circ}C$ $9.3^{\circ}C$، جۇغلانما تېمپېراتۇرىسى 3560.4 گرادۇس. ئىقتىسادىي جەھەتتە دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. تېرىلغۇ يەر كۆلىمى 1180 مو بولۇپ، قوشتاغ دەرياسىنىڭ سۇيى بىلەن سۇغۇرىدۇ، بۇلاق سۇيىنى قوشۇمچە قىلىدۇ. دېھقانچىلىق زىرائەتلىرى-دىن بۇغداي، كۆمىقوناق قاتارلىقلارنىڭ سورتلۇق ئۇرۇقلىرىنى يېتىشتۇرۇشنى ئاساس قىلىدۇ، قوشۇمچە قوغۇن-تاۋۇز، ئوتياش، بېدە تېرىيدۇ. چارۋىچىلىقتا كالا، چوشقا، قوي بېقىشنى ئاساس قىلىدۇ. ئورمانچىلىقتا ئاساسلىقى تېرەك، سۆگەت، جىگدە، ئۆرۈك، ئالما، نەشپۈت قاتارلىقلار بار. چوڭ ئاقجىگدىسى مەشھۇر. 1985-يىلى 278 مىڭ جىڭ ئاشلىق ئىشلەپچىقىرىپ، 224 مىڭ جىڭ سورتلۇق ئۇرۇق، 199 تۈياق تاۋار چارۋا يەتكۈزۈپ بەردى، ئومۇمىي مەھسۇلات قىممىتى 148 مىڭ يۈەنگە يەتتى.

مەيدانىدا تراكتور، سەييوجى، دان ئايرىش ماشىنىسى، ئوت توغراش ماشىنىسى قاتارلىق يېزا ئىگىلىك قوشۇمچە مەھسۇلاتلىرىنى پىششىقلاپ ئىشلەيدىغان ماشىنىلار بار بولۇپ، ئومۇمىي قۇۋۋىتى 390 ئات كۈچىگە تەڭ . ھەر خىل دېھقانچىلىق ماشىنا-سايمانلىرى بار بولۇپ، يەر ئاغدۇرۇش، ئۇرۇق سېلىش، دان ئايرىش ئىشلىرىدا ماشىنلىشىشنى ئىشقا ئاشۇرغان.

مەيدانىدا رادىئو ئاڭلىتىش ئۆيى، داۋالاش ئۆيى قۇرۇلغان. بىر باشلانغۇچ مەكتەپ بار بولۇپ، ئوچ نەپەر ئوقۇتقۇچىسى بار، مەكتەپتە ئوقۇۋاتقان ئوقۇغۇچى سانى 70 نەپەر.

ئۆلچەملىك ناملىرى

گۇما ناھىيىلىك ئۇرۇقچىلىق مەيدان

(«گۇما ناھىيىلىك ئۇرۇقچىلىق مەيدانلىرىنى ئومۇمىي ئەھۋالى»غا قارالسۇن)

تەشكىلىتەراپ

ناھىيىلىك ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 31 كىلومېتر كېلىدۇ. 52 ئائىلە، 179 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 451 مو، مەيدان تەشكىلىنىڭ ئەتراپى بولغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

دۆڭمەھەللە

مەيدان تەشكىلىنىڭ شەرقىي شىمالىغا 0.3 كىلومېتر كېلىدۇ. 41 ئائىلە، 160 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 250 مو. بۇ كەنتنىڭ ئورنى ئېگىزرەك بولغىنى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

چوڭقۇرمەھەللە

مەيدان تەشكىلىنىڭ شەرقىگە 0.3 كىلومېتر كېلىدۇ. ئالتە ئائىلە، 31 ئادەم بار. تېرىلغۇ يېرى 226 مو. بۇ يەرنىڭ ئورنى چوڭقۇرراق بولغىنى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

(دېھقانچىلىق نۇقتىسى)

يانگىلەندۇي

مەيدان تەشكىلىنىڭ شىمالىغا 1.7 كىلومېتر كېلىدۇ. ئادەم ئولتۇرمايدۇ. تېرىلغۇ يېرى 252 مو. ئالاھىدە مەسۇلاتى چوڭ ئاقجىگدە. مەنىسى — «قوي قوتىنى ئەتراپى». ئىلگىرى بۇ يەردە جىنايەتچىلەر بىنەم ئېچىپ بېدە تېرىپ، مال باققانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

كەسپىي تارماقلار ۋە ئورۇنلارنىڭ ناملىرى

كەسپىي تارماقلار ۋە ئورۇنلارنىڭ ناملىرى

دېھقانچىلىق، ئورمانچىلىق، بېلىقچىلىق كەسپىي مەيدانلارنىڭ ناملىرى

باشلاق بېلىقكۆل

گۇما ناھىيىلىك دۆلەت ئىگىلىكىدىكى چارۋىچىلىق مەيدان (باشلاق) تەشكىلىنىڭ غەربىگە 1 كىلومېتر كېلىدۇ. تۇرۇشلۇق جاينىڭ نامى بىلەن «باشلاق بېلىقكۆل» دەپ ئاتالغان. گۇما ناھىيىلىك سۇ ئېلېكتر ئىدارىسىغا قارايدۇ. ھازىر 21 ئېغىز ئۆي بار. 7 ئائىلىلىك 16 ئۇيغۇر، 2 ئائىلىلىك تۆت خەنزۇ ئولتۇرۇشلۇق. سەييوجىدىن بەشى بولۇپ 92 ئات كۆچمىگە ئىگە. بېلىق قېيىقىدىن بىرى بار، تېرىلغۇ يېرى 34 مو بولۇپ، بۇغداي، كۆممىقوناق چىقىدۇ.

1957-يىلى ئىش باشلاپ تۇغان سېلىنىپ 1958-يىلى پۈتكۈزۈلگەن.

بۇ بېلىقكۆل گۇما ناھىيىسىدىكى بىردىنبىر تاتلىقسۇ بېلىق كۆلى بولۇپ، شەكلى ئۇزۇنچاق سوزۇلۇپ تۇرىدۇ، جەنۇبىدىن شىمالىغىچە ئۇزۇنلۇقى 3000 مېتر، شەرقىدىن غەربىگىچە ئوتتۇرىچە كەڭلىكى تەخمىنەن 690 مېتر كېلىدۇ، كۆلىمى 2000 موغا يېقىن. يەر ئاستى بۇلاق سۇيىنى ئاساسلىق مەنبە قىلىدۇ، قوشۇمچە باشتىكى سانجۇ دەريالىرىنىڭ سۇيى بىلەن تولۇقلايدۇ. سۇيىنىڭ ئوتتۇرىچە چوڭقۇرلۇقى 1.6 مېتر، ئەڭ چوڭقۇر يېرىنىڭ 4 مېترگە يېتىدۇ، سىغىمچانلىقى 3 مىليون 500 مىڭ كۇب مېتردىن 4 مىليون كۇب مېترغىچە كېلىدۇ. شىمال قىسمىدا توپىدىن ياسالغان تۇغان بار بولۇپ، ئۇزۇنلۇقى 1500 مېتر، كەڭلىكى 6 مېتر، ئېگىزلىكى 4 مېتر. تۇغان ئۈستىدە سۆگەت بار. بىر سۇ چىقىرىش ئېغىزى ياسالغان، ئۇنىڭ ئەڭ چوڭ سۇ ئۆتۈش مىقدارى سېكۇنتىغا 5 كۇب مېتر بولۇپ، 5000 مو يەرنى سۇغارغىلى بولىدۇ. كۆل ئىچىدە قومۇش، يىكەن ئۆسىدۇ، سۇ تېگىدە بېلىق ئوتلىرى مول، ياۋا ئۆردەك جىق. ئاساسلىقى ساۋيۇ، لىيۇ بېلىقلىرى بېقىلىدۇ، يەنە ۋۇچاڭيۇ بېلىقمۇ بار. ساۋيۇ بېلىقى ئەڭ ياخشى. يىللىق ئوتتۇرىچە بېلىق مەھسۇلاتى 3 تونىنا بولۇپ، كىرىمى 4800 يۈەنگە يېقىن بارىدۇ. 1985-يىلى سېلىنغان بېلىقجان 100 مىڭ.

گۇما ناھىيىلىك 2-يېنىك سانائەت ئىدارىسىنىڭ ئورمانچىلىق مەيدانى

ناھىيە شەھىرى تۇرۇشلۇق ئورۇننىڭ غەربىي جەنۇبىغا تۇز سىزىق ئارىلىقى 27 كىلومېتر كېلىدۇ. 9 ئائىلە، 25 ئادەم بار بولۇپ، ھەممىسى ئۇيغۇر. كۆلىمى 200 مو بولۇپ، بۇنىڭ ئىچىدە 80 مو بېدە بار. ئورمانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ، تېرەك ئۆستۈرىدۇ. ئۆزىنىڭ تەۋەلىك مۇناسىۋىتى

ۆه ئىشلەپچىقىرىش خاراكتېرىگە ئاساسەن شۇنداق نام ئالغان. 1967-يىلدىن باشلاپ بىنەم ئېچىلىپ ئورمان يېتىشتۇرۇلۇشكە باشلىغان. ئەسلىدە قۇملۇق بولۇپ «بىنام» دېيىلگەن. ناھىيىلىك 2-يېنىك سانائەت ئىدارىسىغا قاراشلىق.

گۈما ناھىيىلىك يېمەكلىك شىركىتىنىڭ مال بورداش مەيدانى

ناھىيە شەھىرى تۇرۇشلۇق ئورۇننىڭ غەربىي جەنۇبىغا 25 كىلومېتر كېلىدۇ. 335 مو تېرىلغۇ يېرى بار. ئاساسلىقى بۇغداي، بېدە تېرىلىدۇ. 224 نەپەر ئۇيغۇر ئاھالىسى بار بولۇپ، مال بورداش ۋەزىپىسىنى ئۈستىگە ئالغان. بۇ جاي ئەسلىدە بىر پارچە چوللۇك بولۇپ، 1958-يىلى لاي تىندۇرۇپ يەر قىلىپ مەيدان قۇرۇلۇپ، ناھىيىلىك يېمەكلىك شىركىتىگە قاراشلىق قىلىنغان. تەۋەلىك مۇناسىۋىتى ۋە كەسپىي خاراكتېرىگە ئاساسەن نام ئالغان.

بېلىقكۆل

گۈما بازىرى تۇرۇشلۇق ئورۇننىڭ شەرقىي شىمالىغا تۇز سىزىق ئارىلىقى 4 كىلومېتر كېلىدۇ. تاتلىقسۇ كۆل، كۆلىمى 40 مو. سۇنىڭ چوڭقۇرلۇقى 2~0.6 مېتر. كۆل تېگىدىكى بۇلاق سۇيىگە تايىنىدۇ، سۇيى شىمالغا قاراپ ئېقىپ بىكتۇەن گۈما دېھقانچىلىق مەيدانىغا كېتىدۇ، يىكەن بىلەن قوموش ئۆسىدۇ. بېقىلغان بېلىق 3000، يىللىق بورا توقۇپ تاپقان كىرىمى 7000 يۈەن، ئىككى ئادەم خەۋەر تاپىدۇ. تەبىئىي كۆل ھېسابلىنىدۇ. ئىلگىرى ناسىر ئاخۇنىنىڭ كۆلى ياكى مۇسا يۈز بېشىنىڭ كۆلى دېيىلگەن. گۈما بازىرىنىڭ بېلىق بېقىش مەيدانى بولغاچقا، «بېلىقكۆل» دەپ نام ئالغان.

ئىستانسا، پونكىت، داۋبەن، ئايرودرومىلارنىڭ نامىرى

سانجۇ سۇ رايى پونكىتى

كەڭقىر قىرغىز مىللىي يېزىسىغا ئورۇنلاشقان بولۇپ، سانجۇ دەرياسىنىڭ غەربىي يېقىنىدا، شەرقىي شىمالى تەرىپىدىن يېزا تۇرۇشلۇق ئورۇنغىچە تۇز سىزىق ئارىلىقى 21 كىلومېتر. ئاساسلىق كەسپى سانجۇ دەرياسى سۇيىنىڭ ئۆزگىرىشىنى ھەمدە دەريا سۇيىنىڭ ئۆزگىرىشىگە كۆرسەتمىدىغان يامغۇر، قار يېغىنى، پارغا ئايلىنىش مىقدارى قاتارلىق ئەھۋاللارنى ئۆلچەپ، سۇ رايى ماتېرىياللىرىنى يىغىش بولغاچقا، «سانجۇ سۇ رايى پونكىتى» دەپ ئاتالغان. ھازىر شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونلۇق سۇ رايى باش ئىدارىسىغا بىۋاستە قارايدۇ، خوتەن ۋىلايەتلىك سۇ رايى شۆبە پونكىتىدىن باشقۇرىلىدۇ، گۈما ناھىيىسى ئۈچۈن خىزمەت قىلىدۇ. ئومۇمىي كۆلىمى 240 كۋا-درات مېتر، 10 ئېغىز خىش-ياغاچ قۇرۇلمىلىق ئۆي بار بولۇپ، قۇرۇلۇش كۆلىمى 160 كۋا-درات مېتر. پونكىتتا تېلېگراف ئاپاراتى، ئاپتوماتىك سۇ ئۆلچەش ئەسۋابى ۋە ھاۋا شارى، كۈندىلىك سۇ، كىلىمات ئۆلچەش ئەسۋابى بار. ئىككى نەپەر خىزمەتچىسى بار. ئۇندىن باشقا 6-5 مو ئوتياشلىق يېرى بار.

سۇ رايى پونكىتى 1959-يىلى قۇرۇلۇپ، 1960-يىلى رەسمىي ئىش باشلىغان. خوتەن ۋىلا-

يەتلىك سۇ رايى شۆبە پونكىتىغا قاراشلىق بولغان، 1961-يىلى گۇما ناھىيىلىك سۇ ئېلېكتر ئىدارىسىغا قارىغان، 1963-يىلى قايتىدىن شنجاڭ سۇ رايى باش ئىدارىسى خوتەن سۇ رايى شۆبە پونكىتىغا قاراشلىق بولغان. سۇ رايى گېزىتى ۋە خوتەن ۋىلايەتلىك

گۇما بازىرى، كۆكتېرەك، موكويلا، پىشنا يېزىلىرىنى توك بىلەن تەمىنلەيدۇ. شىنجاڭ ئىشلەپچىقىرىش-قۇرۇلۇش بىكىتۈەن خوتەن دېھقانچىلىق مەيدانلىرىنى باشقۇرۇش ئىدارىسى گۇما دېھقانچىلىق مەيدان ۋە قوشتاغ يېزىسىنىڭ قىسمەن كەنتلىرىنىڭ يېزا ئىگىلىك ئىشلەپچىقىرىشى ھەمدە ئاھالىلەر تۇرمۇشىدا ئىشلىتىدىغان توكنى تەمىنلەپ بېرىدۇ.

گۇما ناھىيە رادىئو ئۇلاپ تارقىتىش ئىستانسىسى

ناھىيە شەھىرى تۇرۇشلۇق جايىنىڭ جەنۇبىغا تۇز سىزىق ئارىلىقى 3 كىلومېتر كېلىدۇ. ئىگەلىگەن يېرى 50 مو. ئىشچى-خىزمەتچىسى 29 نەپەر، قۇراشتۇرۇلغان گېنېراتور سىغىمچانلىقى ۋە يۈكلىمە دولقۇنى 1000 كىلوۋاتتىن. 1982-يىلى قۇرۇلغان. ئاساسلىق كەسپى رادىئو ئۇلاپ تارقىتىش. رادىئو-تېلېۋىزىيە نازارىتىنىڭ بىر تۇتاش ئىشتاتى بويىچە 810 رادىئو ئۇلاپ تارقىتىش ئىستانسىسى دەپمۇ ئاتىلىدۇ.

گۇما ناھىيىلىك ھاۋارايى پونكتى

ناھىيە شەھىرىدىكى بوستان يولىنىڭ غەربىي ياقىسىغا جايلاشقان، ئىگەللىگەن يېرى 11 مو، قۇرۇلۇش كۆلىمى 1300 كۋادرات مېتر، ئىشچى-خىزمەتچىسى 15 نەپەر. 1959-يىلى پونكت قۇرۇلغان. ئۆز جايىنىڭ ھاۋا رايىنى ئۆلچەش، ھاۋا رايىدىن ئالدىن مەلۇمات بېرىش، ماتېرىيال يىغىش، يۇقىرى دەرىجىلىك كەسپىي تارماقلارغا ھاۋا رايى ماتېرىيالى يەتكۈزۈپ بېرىش خىزمىتىنى ئۇستىگە ئالغان. پونكت ئىچىدىكى ئۆلچەش مەيدانىنىڭ دېڭىز يۈزىدىن ئېگىزلىكى 1375.4 مېتر. ئىگەللىگەن يەر بىر مو. ئۆزىنىڭ تەۋەلىك مۇناسىۋىتى ۋە كەسپىي خاراكتېرىگە ئاساسەن نام ئالغان.

سانجۇ يېزا سۇ ئېلېكتر ئىستانسىسى

سانجۇ يېزىسىنىڭ غەربىگە تۇز سىزىق ئارىلىقى 6 كىلومېتر كېلىدۇ. قۇراشتۇرۇلغان گېنېراتور سىغىمى 125×3 كىلوۋات. يىللىق توك تارقىتىش مىقدارى تەخمىنەن 105 مىڭ كىلوۋات سائەت. 17 نەپەر ئىشچى-خىزمەتچىسى بار. 1965-يىلى قۇرۇشقا باشلىنىپ 1967-يىلى توك تارقاتقان. ماشىنا ئۆيى بەش ئېغىز. يېزا ۋە ناھىيىلىك سۇ ئېلېكتر ئىدارىسىدىن قوش رەھبەرلىك قىلىنىدۇ. سانجۇ يېزىسىغا تەۋە بولغانلىقى ھەم كەسپىي خاراكتېرىگە ئاساسەن نام ئالغان.

قاراسۇ سۇ ئېلېكتر ئىستانسىسى

قوشتاغ يېزا تۇرۇشلۇق ئورۇنلىنىڭ غەربىي جەنۇبىغا تۇز سىزىق ئارىلىقى 17.6 كىلومېتر كېلىدۇ، قاراسۇ كەنت كومىتېتىنىڭ بايدۆۋە كەنتىدە. قۇراشتۇرۇلغان گېنېراتور سىغىمى 18 كىلوۋات. ئىككى نەپەر ئۇيغۇر خىزمەتچىسى بار. 1970-يىلى ئىش باشلاپ 1971-يىلى پۈتۈپ توك بەرگەن. قاراسۇ كەنتى دائىرىسىدە بولغاچقا، شۇنداق نام ئالغان.

كەڭەز سۇ ئېلېكتر ئىستانسىسى

ناۋائىيات تاجىك مىللىي يېزىسى تۇرۇشلۇق ئورۇننىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 2.8 كىلومېتر كېلىدۇ، تۆت نەپەر خىزمەتچىسى بار. قۇراشتۇرۇلغان گېنېراتور سىغىمى 80 كىلوۋات. 1978-يىلى پۈتۈپ توك بەرگەن، كەڭەز كەنتىنى توك بىلەن تەمىنلەيدۇ. كەڭەز تەۋەسىدە بولغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق

ئاتالغان.

قوشتاغ سۇ ئېلېكتر ئىستانسىسى

قوشتاغ يېزىسى تۇرۇشلۇق ئورۇننىڭ غەربىي جەنۇبىغا تۇز سىزىق ئارىلىقى 2.6 كىلومېتر كېلىدۇ، قوشتاغ ئۆستەڭنىڭ ئۈستىدە. 1972 ـ يىلى ئىش باشلاپ 1974 ـ يىلى توك تارقاتقان. گېنېراتور قۇراشتۇرۇلۇشى 55 كىلوۋات. 54 ئات كۈچىگە ئىگە 36 كىلوۋاتلىق ۋە 60 ئات كۈچىگە ئىگە 40 كىلوۋاتلىق ئىككى زاپاس سەيياجلىق توك چىقىرىش ماشىنىسىمۇ بار بولۇپ، سۇ يېتىشمىگەن ۋاقىتلاردا ئوت كۈچى بىلەن توك چىقىرىدۇ. ئىستانسىدا يەتتە نەپەر خىزمەتچى ئىشلەيدۇ. يېزىدىكى ئىدارىلار، ئۇن زاۋۇتى، ياغ زاۋۇ ۋە ئىشلەپچىقىرىش، يورۇتۇش ئۈچۈن توك بىلەن تەمىنلەيدۇ. بۇ سۇ ئېلېكتر ئىستانسىسى قوشتاغ يېزىسىغا قاراشلىق بولغىنى ئۈچۈن، شۇنداق نام ئالغان.

دۇۋا بازىرى سۇ ئېلېكتر ئىستانسىسى

بازار تۇرۇشلۇق ئورۇننىڭ شىمالىغا تۇز سىزىق ئارىلىقى 2 كىلومېتر كېلىدۇ. 1981 ـ يىلى پۈتۈپ توك چىقىرىلغان. قۇراشتۇرۇلغان گېنېراتور سىغىمى 18 كىلوۋات. سۇ باشلاش ئۆستىڭنىڭ ئۇزۇنلۇقى 100 مېتر، پەسىيش پەرقى 14.2 مېتر، خىزمەتچىسى ئىككى نەپەر. سۇ ئېلېكتر ئىستانسىسى دۇۋا بازىرىغا تەۋە بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

كىلياڭ سۇ رايى پونكتى

قوشتاغ يېزىسى تۇرۇشلۇق ئورۇننىڭ غەربىي جەنۇبىغا تۇز سىزىق ئارىلىقى 32.5 كىلومېتر كېلىدۇ. بۇ پونكت 1956 ـ يىلى قۇرۇلغان. پونكتتا ئىككى نەپەر دۆلەت خىزمەتچىسى بار بولۇپ، ۋىلايەتنىڭ قارىمىقىدا. سۇنىڭ ئېقىمى، تېزلىكىنى ئۆلچەش، سۇ ئەھۋالىنى مەلۇم قىلىش، سۇ رايى توغرىلىق سانلىق مەلۇمات ھەمدە ماتېرىيال يەتكۈزۈپ بېرىشنى ئۈستىگە ئالغان. كىلياڭ كەنتىدە بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

گۈما ناھىيىلىك ئورمانچىلىق پونكتى

ناھىيە شەھىرىنىڭ جەنۇبىغا 3 كىلومېتر كېلىدۇ، گۈما يولىنىڭ غەربىي ياقىسىدا. ھازىر بار تېرىلغۇ يېرى 315 مو، ئورمان يېرى 2426 مو. قارىمىقىدا تۇغمەنباش، ئاراقۇم، ئاچچىق قاتارلىق ئورمان ئۈچاستىكىلىرى بار. پونكت بويىچە 39 نەپەر ئىشچى ـ خىزمەتچى بار بولۇپ، ئۇنىڭ ئىچىدە تېخنىك كادىر ئالتە نەپەر. 1966 ـ يىلى پونكت قۇرۇلۇپ، گۈما ناھىيىلىك ئورمانچىلىق خىزمەت پونكتى دەپ نام بېرىلگەن. 1959 ـ يىلى «گۈما ناھىيىلىك دېھقانچىلىق ـ ئورمانچىلىق ـ چارۋىچىلىق ئىلمىي تەتقىقات ئورنى»غا قوشۇۋېتىلگەن. 1963 ـ يىلى ئورگانلارنى ئايرىپ تەسىس قىلغاندا قايتىدىن «گۈما ناھىيىلىك ئورمانچىلىق خىزمەت پونكتى» قىلىپ تەشكىللەنگەن.

گۈما ناھىيىلىك دېھقانچىلىق تېخنىكىسىنى كېڭەيتىش پونكتى

ناھىيە شەھىرىدىكى يېڭىئۆستەڭ يولىنىڭ شىمالىي ياقىسىدا. ھازىر 45 نەپەر ئىشچى ـ خىزمەتچىسى بار بولۇپ، بۇنىڭ ئىچىدە تېخنىك كادىر 32 نەپەر، ئاگرونوم 6 نەپەر، يارەمچى ئاگرونوم 8 نەپەر. لابوراتورىيە قۇرۇلغان، ئۇسكۇنىلىرى بىر قەدەر تولۇق. گۈما ناھىيىسىگە قاراشلىق

بولغانلىقى، دېھقانچىلىق تېخنىكىسىنى كېڭەيتىش خىزمىتىنى ئىشلەيدىغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق نام ئالغان. 1955 ـ يىلى پونكىت قۇرۇلغان، 1959 ـ يىلى ئورمانچىلىق پونكىتى، مال دوختۇرلۇق پونكىتى بىلەن بىرلەشتۈرۈلۈپ، دېھقانچىلىق، ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق ئىلمىي تەتقىقات ئورنى دەپ ئاتالغان. 1963 ـ يىلى دېھقانچىلىق، ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق ئۆزئالدىغا پونكىت بولغاندا قايتىدىن «گۈما ناھىيىلىك دېھقانچىلىق تېخنىكىسىنى كېڭەيتىش پونكىتى» بولۇپ قۇرۇلغان. 1964 ـ يىلى ئۈرۈقچىلىق پونكىتى بىلەن بىرلەشتۈرۈلگەن. 1975 ـ يىلى «ئۈرۈقچىلىق پونكىتى» ئايرىلىپ چىقىپ كەتكەن. 1980 ـ يىلى گۈما ناھىيىلىك «دېھقانچىلىق ئىلمىي تەتقىقات ئورنى» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان، 1981 ـ يىلى «دېھقانچىلىق تېخنىكىسىنى كېڭەيتىش پونكىتى» دېگەن نامى ئەسلىگە كەلتۈرۈلگەن.

گۈما ناھىيىلىك چارۋا مال دوختۇرلۇق پونكىتى

ناھىيە شەھەرىدىكى يېڭىئۆستەڭ يولىنىڭ شەرقىي ياقىسىغا جايلاشقان. 22 نەپەر ئىشچى-خىزمەتچىسى بار بولۇپ، بۇنىڭ ئىچىدە مال دوختۇرلۇق ئۇستىسى 3 نەپەر، ياردەمچى مال دوختۇرلۇق ئۇستىسى 4 نەپەر، تېخنىك 7 نەپەر، لابورانت 1 نەپەر. لابوراتورىيەسى بار بولۇپ، ئۈسكۈنىلىرى بىر قەدەر تولۇق. بىر ئاپتوموبىل بار. 1951 ـ يىلى 5 ـ ئايدا پونكىت قۇرۇلغان. 1959 ـ يىلى ئورمانچىلىق پونكىتى، دېھقانچىلىق تېخنىكا پونكىتى بىلەن قوشۇلۇپ «گۈما ناھىيىلىك دېھقانچىلىق، ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق ئىلمىي تەتقىقات ئورنى» دەپ ئاتالغان. 1963 ـ يىلى ئۈچ پونكىت ئايرىلغاندا يەنىلا «گۈما ناھىيىلىك چارۋا مال دوختۇرلۇق پونكىتى» دەپ ئاتالغان.

ئازغان ئوتلاق پونكىت

پىشنا يېزىسى تۇرۇشلۇق ئورۇننىڭ شەرقىي شىمالىغا تۇز سىزىق ئارىلىقى 3.1 كىلومېتر كېلىدىغان ئازغان كەنتىدە. 32 نەپەر ئۇيغۇر ئاھالىسى ئولتۇرۇشلۇق. تېرىلغۇ يېرى 5000 مو، دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ، ئاساسلىق مەھسۇلاتى كۆمىسقوناق بىلەن بېدە. بۇرۇن بۇ جاي قومۇشلۇق، سازلىق يەر بولۇپ، 1979 ـ يىلى 5 ـ ئايدا پونكىت قۇرۇلغان. ناھىيىدە سۇتلۇك كالا تەرەققىي قىلدۇرۇش ئۈچۈن يەم-خەشەك يەتكۈزۈپ بېرىدۇ. تۇرۇشلۇق ئورنىنىڭ نامى بىلەن «ئازغان ئوتلاق پونكىت» دەپ ئاتالغان.

ساغان داۋبەن

ناھىيە شەھىرى تۇرۇشلۇق ئورۇننىڭ غەربىي جەنۇبىغا تۇز سىزىق ئارىلىقى 7 كىلومېتر كېلىدۇ، چاكۇ-قاغىلىق تاشيولىنىڭ شىمالىي ياقىسىدىكى 1390 كىلومېترلىق يول تاختىسى بار جايدا. 1955 ـ يىلى قۇرۇلغان. قۇرۇلۇش كۆلىمى 1000 كۋادرات مېتر، ئۇندىن باشقا يەنە 12 مولۇق ئوتياشلىق يەر، باغ بار. 24 نەپەر ئىشچى-خىزمەتچىسى بار. چاكۇ-قاغىلىق تاشيولىنىڭ 1373 كىلومېتىرلىق يول تاختىسى بىلەن 1422 كىلومېترلىق يول تاختىسىنىڭ ئارىلىقىدىكى 49 كىلومېتر ئاسفالت يولنى ئاسرايدۇ. گاز ئاپتوموبىلىدىن بىرى، كىچىك تېپىتىكى موللاقچى ماشىنىدىن ئىككىسى بار. گۈما بازىرىنىڭ ساغان كەنتىدە بولغانلىقى ئۈچۈن، «ساغان داۋبەن» دەپ ئاتالغان.

مۇجى سايباغ داۋبەن

مۇجى يېزىسى تۇرۇشلۇق ئورۇننىڭ جەنۇبىغا تۇز سىزىق ئارىلىقى 4.6 كىلومېتر كېلىدۇ، چاكۇ-قاغىلىق تاشيولىنىڭ جەنۇبىي ياقىسىدا. 1962-يىلى قۇرۇلغان. 36 ئېغىز ئۆيى بار، 62 نەپەر ئۇيغۇر ئولتۇرۇشلۇق بولۇپ، ئۇنىڭ ئىچىدە ئىشچى-خىزمەتچى 16 نەپەر. كەڭلىكى 10 مېتر، ئۇزۇنلۇقى 25 كىلومېترلىق ئاسفالت يولنى ئاسرايدۇ. مۇجى يېزىسىنىڭ سايباغ كەنتىدە بولغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان. گۇما تاشيول ئۈچاستىكىسىغا قارايدۇ.

قوشتۇگمەن داۋبەن

زاڭگۈي يېزىسى تۇرۇشلۇق ئورۇننىڭ غەربىگە تۇز سىزىق ئارىلىقى 6.2 كىلومېتر كېلىدۇ، چاكۇ-قاغىلىق تاشيولىنىڭ شىمالىي ياقىسىدا. 1958-يىلى قۇرۇلغان. 10 نەپەر ئىشچى-خىزمەتچىسى بار. 22 كىلومېتر تاشيولىنى ئاسرايدىغان بولۇپ، ھەممىسى ئاسفالتلىق يول. قوشتۇگمەن دېگەن جايدا بولغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق نام ئالغان.

قارايار داۋبەن

زاڭگۈي يېزىسى تۇرۇشلۇق ئورۇننىڭ شەرقىي جەنۇبىغا تۇز سىزىق ئارىلىقى 24.5 كىلومېتر كېلىدۇ، چاكۇ-قاغىلىق تاشيولىنىڭ جەنۇبىي ياقىسىغا جايلاشقان. 1959-يىلى قۇرۇلغان. ئىگىلىگەن يېرى 30 مو. ھازىر 66 ئېغىز ئۆي بار. ئىشچى-خىزمەتچىسى 42 نەپەر. 42 كىلومېتر ئۇزۇنلۇقتىكى ئاسفالت يولنى ئاسرايدۇ. قارايار كۆۋرۈكىنىڭ يېنىدا بولغاچقا، شۇنداق نام ئالغان.

چولاق داۋبەن

گۇما ناھىيە شەھىرى تۇرۇشلۇق ئورۇننىڭ غەربىگە 40 كىلومېتردىن ئارتوق كېلىدۇ، چاكۇ-قاغىلىق تاشيولىنىڭ جەنۇبىي ياقىسىدا، ئويتوغراق ئېقىنىنىڭ ئايغىدا بولۇپ، ھازىر چۆللىشىپ كەتكەن، ئادەم ئولتۇرمايدۇ. بۇرۇن داۋبەن قۇرۇلغان بولۇپ، بىكار قىلىنغان. چىڭ سۇلالىسىنىڭ توڭجۇ يىللىرىدا ياقۇپبەگ جەنۇبىي شىنجاڭغا ھۆكۈمرانلىق قىلغان دەۋردە بۇ جايغا لەشكەر، مەسچىت ۋە ئورنى 5 مو كېلىدىغان چوڭ كۆل سېلىنغان، كېيىنچە رېمونتسىز قېلىپ بۇزۇلغان. «چولاق» دېگەن جايدا بولغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

گۇما ناھىيىلىك دېھقانچىلىق ئايرودروم

ناھىيە شەھىرىنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 3 كىلومېتر كېلىدۇ. بىتوندىن ياسالغان 10×15 مېتىرلىق ئايروپىلان توختاش مەيدانى بار. ئۈچۈش بەلبېغى 200×950 مېتر، يۈگۈرۈش يولى 75×850 مېتر، يۆنىلىشى 117° دىن 297° قىچە. بۇ يەرنىڭ يەر تۈزۈلۈشى كەڭ، ھاۋا ئوچۇق بولۇش شارائىتى ياخشى، سۇ مەنبەسى ۋە قاتناش بىر قەدەر قولاي. 1960-يىلى ياسالغان. ئۇنىڭ تۇرۇشلۇق جايى، تەۋەلىك مۇناسىۋىتى ھەم ئىشلىتىلىشىگە ئاساسەن «گۇما ناھىيىلىك دېھقانچىلىق ئايرودروم» دەپ نام بېرىلگەن. ئىلگىرى-كېيىن بولۇپ 7 قېتىم ئىشلىتىلگەن. گۇما ناھىيىسىگە قاراشلىق.

مۇجى دېھقانچىلىق ئايرودروم

مۇجى يېزىسى تۇرۇشلۇق ئورۇننىڭ شەرقىگە تۇز سىزىق ئارىلىقى 5 كىلومېتر كېلىدۇ. بۇ

يەرگە قارايدىغان مەخسۇس ئادەم بار، 7 ئىشغىز ئۆي بار، 181 كۈادرات مېترلىق. بېتوندىن ياسالغان ئايروپىلان توختاش مەيدانى 8×12 مېتر. ئۇچۇش بەلبېغىنىڭ ئۇزۇنلۇقى 750 مېتر، كەڭلىكى 90 مېتر، ئايرودروم كۆلىمى 67500 كۈادرات مېتر، شېغىل يۈگۈرۈش يولى بار بولۇپ، يۆنىلىشى جەنۇبتىن شىمالغا، توغرا يانتۇلۇقى $\frac{1}{30}$، ئۇزۇنلۇقى 650 مېتر، كەڭلىكى 50 مېتر. بۇ دېھقانچىلىق ئۇچۇن ئىشلىتىلىدىغان كىچىك ئايرودروم بولۇپ، 1966-يىلى ياسالغان، ئىلگىرى-كېيىن بولۇپ 5 قېتىم ئىشلىتىلگەن. ئورنى مۇجىغا تەۋە بولغىنى ئۇچۇن «مۇجى ئايرودروم» دەپ ئاتالغان.

كارخانا، كەسىپي، مەمۇرىي ئورۇنلارنىڭ ناملىرى

خوتەن ۋىلايەتلىك سېمونت زاۋۇتى

گۇما ناھىيە دۇۋا بازىرىنىڭ جەنۇبىي قىسمىدىكى جىلغىدا، دۇۋا دەريا‌سىنىڭ غەربىي قىرغىقىغا جايلاشقان. شەرق ۋە غەرب تەرىپىدە قاتمۇ-قات تاغلار سوزۇلۇپ تۇرىدۇ، جەنۇبىدا دۇۋا ئېلېكتر ئىستانسىسى بار، شىمالىي تەرىپى دۇۋا بازىرىنىڭ دۆ كەنتى، شىمالىدىن چاكۇ-قاغىلىق تاشيولىنىڭ قارايار كۆۋرۈكىگىچە بولغان ئارىلىقى 25 كىلومېتر بولۇپ، بارىدىغان تاشيول بار، قاتناش قولايلىق.

1960-يىلى قۇرۇلۇش باشلىغان، 1961-يىلى ئاساسقۇرۇلۇش سېپىنى قىسقارتىش بولغانلىقى تۈپەيلىدىن ئەمەلدىن قالدۇرۇلغان. 1965-يىلى قۇرۇلۇشنى ئەسلىگە كەلتۈرگەن. 1967-يىلى پۈتكۈزۈلۈپ ئىشلەپچىقىرىشقا كىرىشتۈرۈلگەن، 1971-يىلى يۈرۈشلەشتۈرۈلگەن بولۇپ، پۈتۈن يىللىق يېرىم ماشىنىلاشقان ئۇدا ئىشلەپچىقىرىش ئىشقا ئاشۇرۇلغان. ۋىلايەتكە بۇ‌ۇاستە قاراشلىق ئومۇمىي خەلق مۇلۇكچىلىكىدىكى كارخانا ئورۇن ھېسابلىنىدۇ، ئاساسلىق مەھسۇلاتى سېمونت. ئۆزى تۇرۇشلۇق جاينىڭ نامى ۋە مەھسۇلاتىغا ئاساسەن «دۇۋا سېمونت زاۋۇتى» دەپ نام بېرىلگەن. 1967-يىلى «دوڭقاڭخۇڭ سېمونت زاۋۇتى» دەپ ئاتالغان، ھازىر خوتەن ۋىلايەتلىك سېمونت زاۋۇتى دەپ ئاتىلىدۇ.

بۇ زاۋۇتنىڭ ھازىر بار ئىشچى-خىزمەتچىسى 508 نەپەر بولۇپ، بۇنىڭ ئىچىدە ئۇنۇۋانى بار قۇرۇلۇش تېخنىك خادىملار 17 نەپەر.

قۇرۇلۇش كۆلىمى 43211 كۈادرات مېتر، يىلىغا ئىشلەپچىقىرىدىغان سېمونت 27 مىڭ تونا. ماشىنا-ئېلېكتر، يۆمشىتىش، كۆيدۈرۈش، كۆمۈرنى قۇرۇق ھەيدەش قاتارلىق سېخلىرى ۋە لابوراتۇرىيىسى بار. ئاپتوموبىل ئەترىتىدە 39 يۈك ئاپتوموبىلى بار. كانىدىكى رودا زاپىسى بىر قەدەر مول. ئاساسلىق ئۇسكۇنىلەرنىڭ 250×500m/m لىق، 250×900m/m لىق مۇجۇپ ئۇزۇدىغان ۋە 700×1000m/m لىق سوقۇپ ئېزىدىغان ئېزىش ماشىنىلىرىدىن بىردىن بار، $250m^3$ لىق ياتما شەكىللىك شامالدۇرغۇچتىن بىرى، Ø 2×8m لىق ئادەتتىكى خۇمداندىن بىرى، Ø1.8×6.12m لىق ئوچۇق ئاقما ئەزگۈچتىن ئىككىسى بار. ئاساسلىقى #325 لىك ئادەتتىكى، سىلە-

كات، تەبىئي داشقاللىق سېمونت ئىشلەپچىقىرىدۇ. ئاساسەن قاتناش، خەلق قۇرۇلۇشلىرىنى تەمىنلەيدۇ، ئۆز ۋىلايىتىدىكى ھەرقايسى ناھىيە، شەھەرلەرگە سېتىلىدۇ.

زاۋۇت قۇرۇلغان 30 يىل مابەينىدە ئىشلەپچىقىرىلغان سېمونت 300689.5 تونىنا، مەھسۇلات قىممىتى 14 مىليون 572 مىڭ 300 يۈەن، يىللىق ئوتتۇرىچە مەھسۇلات مىقدارى 15034 تونىنا بولدى. مەھسۇلاتى ئەڭ يۇقىرى بولغان 1985-يىلىدا 30 مىڭ تونىنا سېمونت ئىشلەپچىقىرىلدى.

زاۋۇتتا مىللىي، خەنزۇ باشلانغۇچ مەكتىپىدىن بىردىن بار. دوختۇر خانىسىدا 2 نەپەر دوختۇر، 3 نەپەر سېستىرا بار. ئۇندىن باشقا ئىشچى-خىزمەتچىلەر ئاشخانىسى، مۇنچا، رادىئو ئۇزۇلى، كۇتۇپخانا، كىنوخانا ۋە مېھمانخانا قاتارلىق ئىشچى-خىزمەتچىلەر پاراۋانلىق ئەسلىھەلىرى قۇرۇلغان. يەنە قوشۇمچە ئىشلەپچىقىرىشى ئىشچى-خىزمەتچىلەرگە يۇزلەنگەن بولۇپ، ئۇلارنى ئوتياش، گۆش، قوشۇمچە يېمەكلىك قاتارلىقلار بىلەن تەمىنلەيدۇ.

خوتەن ۋىلايەتلىك دۇڭا كۆمۈر كان

كاننىڭ ئورنى دۇڭا بازىرىنىڭ جەنۇبىي قىسمىدىكى تاغ جىلغىسىدا، دۇڭادەريا سىنىڭ غەربىي قىرغىقىدا بولۇپ، شەرق ۋە غەرب تەرىپىدە قاتمۇ-قات تاغلار كۆتۈرۈلۈپ تۇرىدۇ، خوتەن ۋىلايەتلىك سېمونت زاۋۇتى ۋە دۇڭا ئېلېكتر ئىستانسىسى بىلەن خوشنا. دېڭىز يۈزىدىن ئوتتۇرىچە ئېگىزلىكى 2500 مېتر.

1954-يىلى قۇرۇلۇش باشلىغان بولۇپ، شۇ يىلى ئىشلەپچىقىرىشقا كىرىشكەن. ۋىلايەتكە بۇ ۋاستە قاراشلىق ئۇمۇمىي خەلق مۇلۇكچىلىكىدىكى كىچىك تىپتىكى كۆمۈر كان بولۇپ، دۇڭا بازىرىدا بولغانلىقتىن شۇنداق نام ئالغان. 1967-يىلى «خوتەن دۇڭاڭخۇڭ كۆمۈر كان» دەپ نام بېرىلگەن. 1978-يىلى بۇرۇنقى نامى ئەسلىگە كەلتۈرۈلۈپ، خوتەن ۋىلايەتلىك دۇڭا كۆمۈر كان دېيىلگەن. دەسلەپكى مەزگىلدە 50 نەچچىلا ئادىمى بار بولۇپ، جوتو، تاغار، قارا چىراقتا تايمىنچ ئادەم كۆچى بىلەن قېزىلغان بولۇپ، يىللىق ئېلىنغان خام كۆمۈر 1000 تونىنا ئەتراپىدا ئىدى. ھازىر رەسمىي ئىشچى-خىزمەتچىسى 414 نەپەر، توختام ئىشچى 80 نەپەر بولۇپ، بۇنىڭ ئىچىدە قۇرۇلۇش تېخنىك خادىم 7 نەپەر.

كان گەۋدىسىنىڭ كەڭلىكى 0.7 كىلومېتر، ئۆزۈنلۇقى 3.5 كىلومېتر، كۆلىمى 2.45 كۋادرات كىلومېتر، زاپاسى 59 مىليارد 984 مىليون 540 مىڭ تونىنا. يىللىق خام كۆمۈر ئېلىش پىلانى 120 مىڭ تونىنا. تاغنىڭ شىمالىدا يانتۇ قۇدۇقتىن كولاپ ئېلىنىدۇ، تاغنىڭ جەنۇبىدا تۆز لەقمە بولۇپ، ياغاچ تىرەپ مۇھاپىزەت قىلىنغان خاڭ يولى بار. تاغنىڭ جەنۇبىدىكى تۆز لەقمىنىڭ شەرقىي تەرىپىدىكىسى قېزىلىپ تۈگىگەن، غەربىي تەرىپىدىكىسى تېك يانتۇلۇق قېلىن كۆمۈر قاتلام بولۇپ، ئۇنىڭ تاش تورۇس قاتلىمى بوش، كۆمۈرى يۇمشاق، تەبىئي ئوت چىقىش مەزگىلى 45 كۈن. ھازىر ئادەم كۆچى بىلەن قېزىشتىن تەرەققىي قىلىپ توك ئۇشكىدە تۆشۈك ئېچىپ پارتلىتىش ۋە چېكىنىپ تۇرۇپ باستۇرۇپ قېزىش ئۇسۇلى بىلەن كۆمۈر قېزىپ، ئېلېكتر ماشىنىسى بىلەن توشۇشتىن ئىبارەت يېرىم ماشىنىلاشقان ئىشلەپچىقىرىش ئۇسۇلىغا ئۆتكەن. ۋىلايەت بويىچە 98%

سانائەت، شەھەر ئاھالىلىرى ئىشلىتىدىغان كۆمۈرنى ئۆز ئۈستىگە ئالغان. ھەر يىلى ئوتتۇرا ھېساب بىلەن 120 مىڭ تونىنا كۆمۈر ئالىدۇ، مەھسۇلاتى ئەڭ يۇقىرى بولغان 1985 - يىلىدا 165 مىڭ تونىنا كۆمۈر قېزىلغان.

كاندىكى ئاساسىي قۇرۇلۇشتىن ئورۇنلانغان قۇرۇلۇش كۆلىمى 17496 كۋادرات مېتر بولۇپ، ئىشچى - خىزمەتچىلەر ياتقى، قوشۇمچە ئىشلەپچىقىرىش ئەتىرىتى، كۇتۇپخانا، ئىشچىلار كۇلۇبى، مۇنچا قاتارلىقلار بار. ھازىر 23 نەپەر تىببىي خادىم بار. كانىنىڭ مۇقىم مۇلۇكىنىڭ ئومۇمىي قىممىتى 6 مىليون 907 مىڭ 200 يۈەن. ئوسكۇنىلەرنىڭ ئومۇمىي ئېغىرلىقى 27 تونىنا. 1985 - يىلىنىڭ ئومۇمىي ئىشلەپچىقىرىش قىممىتى 3 مىليون 658 مىڭ يۈەن.

شىمالدا چاكۇ - قاغىلىق تاشيولىدىكى قارايار كۆۋرۈكىگىچە بولغان ئارىلىقى 31 كىلومېتر بولۇپ، تاشيول تۇتاشقۇرۇپ تۇرىدۇ، قاتناش قولايلىق.

خوتەن ۋىلايەتلىك دۇڭا ئېلېكتر ئىستانسىسى

ئىستانسىنىڭ ئورنى دۇڭا بازىرىنىڭ جەنۇبىي قىسمىدىكى جىلغىدا، دۇڭا دەرياسىنىڭ غەربىي قىرغىقىدا بولۇپ، شەرق ۋە غەرب تەرەپىدە قاتمۇ - قات تاغلار قەد كۆتۈرۈپ تۇرىدۇ، غەرب تەرەپىدىن 3 كىلومېتر جايدا دۇڭا كۆمۈر كېنى بار، شىمالدا خوتەن سېمونت زاۋۇتى بىلەن يېقىن تۇتىشىپ تۇرىدۇ. شىمالدىكى چاكۇ - قاغىلىق (چېگىخەي ئۆلكىسىنىڭ چاكۇ دېگەن يېرىدىن شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونىنىڭ قاغىلىق ناھىيىسىگىچە) ئوق تاشيولىدىكى قارايار كۆۋرۈكىگىچە بولغان ئارىلىقى 28 كىلومېتر بولۇپ، تارماق لېنىيىلىك تاشيول تۇتاشتۇرۇپ تۇرىدۇ، قاتناش قولاي.

1965 - يىلى ئىش باشلاپ، 1967 - يىلى پۈتۈپ ئىشلەپچىقىرىشقا كىرىشتۇرۇلگەن. 1971 - يىلى كېڭەيتىپ قۇرۇلغان. خوتەن ۋىلايىتىگە بېۋاستە قاراشلىق ئومۇمىي خەلق مۇلۇكچىلىكىدىكى كارخانا ئورۇن. تەۋەلىكى، تۇرۇشلۇق ئورنى ھەمدە مەھسۇلاتىغا ئاساسەن «شىنجاڭ خوتەن ۋىلايەتلىك دۇڭا ئېلېكتر ئىستانسىسى» دەپ نام بېرىلگەن. 1967 - يىلى «خوتەن دۇڭفاڭخۇڭ كان رايونى ئېلېكتر ئىستانسىسى» دەپ ئاتالغان. 1979 - يىلى بۇرۇنقى نامى ئەسلىگە كەلتۈرۈلگەن.

قۇرۇلۇش كۆلىمى 7322 كۋادرات مېتر. ھازىر ئۈيغۇر، خەنزۇ بولۇپ 157 نەپەر رەسمىي ئىشچى - خىزمەتچىسى بار، يەنە قىسمەن توختام ئىشچىمۇ بار. ئىستانسىدا مەش، ماشىنا، ئېلېكتر 3 چوڭ ئىش ئۇچاستىكىسى بار. ماشىنا قۇراشتۇرۇلۇش سىغىمى 1500 كىلوۋاتلىق ئىككى پار تۇربىنىلىق گېنېراتور گۇرۇپپىسى، 75 كىلوۋاتلىق بىر ۋە 120 كىلوۋاتلىق بىر سەيىيوجىدىن ئىبارەت. توك چىقىرىش مىقدارى ئەڭ يۇقىرى بولغان 1985 - يىلىدا 6 مىليون 500 مىڭ كىلوۋات سائەت توك چىقارغان. ئاساسەن دۇڭا كۆمۈر كان، خوتەن سېمونت زاۋۇت ۋە بوز يەر ئۆزلەشتۇرۇش 47 - تۈەن كان قېزىش لىيەنى قاتارلىق ئورۇنلارنى توك بىلەن تەمىنلەيدۇ.

ئىشچى - خىزمەتچىلەر پاراۋانلىق ئەسلىھەلىرىدىن ئاشخانا، مۇنچا، دوختۇرخانا، يەسلى، دۇپۇخانالاردىن بىردىن بار، 6 مودىن كۆپرەك ئوتياشلىقى بار، دوختۇرخانىسىدا بىر نەپەر دوختۇر بار.

گۇما ناھىيىلىك خىش زاۋۇتى

ناھىيە شەھىرىنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا تۇز سىزىق ئارىلىقى 14.8 كىلومېتر كېلىدۇ، موكويلا يېزىسىنىڭ مازاردۆڭ كەنتىگە ئورۇنلاشقان. ئورنى شەرقتىن غەربكە سوزۇلغان، ئەتراپىنى قۇم بارخانلىرى ئوراپ تۇرىدۇ، شەرقىي جەنۇبىدىن چودا يېزىسىغا 10 كىلومېتر كېلىدۇ، شەرقىي شىمالىدىن گۇما ناھىيىلىك دۆلەت ئىگىلىكىدىكى چارۋىچىلىق مەيدانىغا 15 كىلومېتر كېلىدۇ، غەربىي شىمالىدىن موكويلا يېزىسىنىڭ مازاردۆڭ كەنتىگە 3.5 كىلومېتر كېلىدۇ، جەنۇبىدىن چاكۇ-قاغىلىق تاشيولىغا 8.5 كىلومېتر كېلىدۇ، ئارىلىقىدا شېغىل تاشيول بولۇپ، قاتناش قولاي.

1982-يىلى 3-ئايدا ئىش باشلاپ شۇ يىلى 6-ئايدا پۈتكۈزۈلۈپ ئىشلەپچىقىرىشقا كىرىشتۈرۈلگەن. ناھىيە باشقۇرغان كوللېكتىپ ئىگىلىكىدىكى كارخانا ئورۇن ھېسابلىنىدۇ، تەۋەلىك مۇناسىۋىتى ۋە كەسپىي خاراكتېرىگە ئاساسەن «گۇما ناھىيىلىك خىش زاۋۇتى» دەپ نام بېرىلگەن. ھازىر بار ئىشچى-خىزمەتچىسى 120 نەپەر، بۇنىڭ ئىچىدە مەمۇرىي كادىر ئالتە نەپەر، تېخنىك خادىم بىر نەپەر.

كۆلىمى 99900 كۇادرات مېتر، 75 مېتر چوڭقۇرلۇقتىكى ئىككى قۇدۇق بار، قۇرۇلۇش كۆلىمى 1000 كۇادرات مېتر، 20 ئىشكىلىك بىر ئايلايغا خۇمدان بار، ئۈسكۇنىلەردىن يۇرۇشلەشكەن 350 تەپلىق بىر خىش قۇيۇش ماشىنىسى، 54 ئات كۈچىگە ئىگە 28 كىلوۋاتلىق بىر گېنېراتور، 50 كىلوۋاتلىق تۆت ترانسپورماتور، ئۈچ يۈك ئاپتوموبىلى بار.

ئاساسلىقى ئۆز ناھىيىسىنىڭ قۇرۇلۇشلىرىغا كېرەكلىك بولغان خىشلار بىلەن تەمىنلەيدۇ، ئەتراپتىكى ھەرقايسى ناھىيىلەرگە سېتىلىدۇ. خىش ماشىنىسىنىڭ يىللىق ئىشلەپچىقىرىش ئىقتىدارى 7 مىليون 200 مىڭ دانە. 1985-يىلى ئىشلەپچىقارغان خىش 3 مىليون 700 مىڭ دانە، مەھسۇلات قىممىتى 330 مىڭ يۈەن، پايدا 76 مىڭ يۈەن بولغان.

گۇما ناھىيىلىك تەمىنات-سودا بىرلەشمە كوپېراتىپى 1-گىلەم كارخانىسى

ناھىيىلىك خەلق ھۆكۈمەتنىڭ كەيىنىدىكى خانىقا يولىنىڭ شىمالىي ياقىغا، ناھىيىلىك ج خ ئىدارىسى بىلەن ئاشلىق ئىدارە پىششىقلاپ ئىشلەش زاۋۇتىنىڭ ئوتتۇرىسىغا جايلاشقان. چوڭ كولېكتىپ كارخانا ئورۇن. گۇما ناھىيىلىك تەمىنات-سودا بىرلەشمە كوپېراتىپىگە قارايدىغانلىقى، ئاساسلىقى گىلەم ئىشلەپچىقىرىدىغانلىقى ئۈچۈن «گۇما ناھىيىلىك تەمىنات-سودا بىرلەشمە كوپېراتىپى 1-گىلەم كارخانىسى» دەپ ئاتالغان. كۆلىمى 1200 كۇادرات مېتر، ھازىر بار ئىشچى-خىزمەتچىسى 250 نەپەر. بۇنىڭ ئىچىدە مەمۇرىي كادىر يەتتە نەپەر، تېخنىك خادىم بىر نەپەر، گىلەم توقۇش ئىشچىسى 238 نەپەر، باشقىلىرى تۆت نەپەر.

1972-يىلى كارخانا قۇرۇلغان بولۇپ، شۇ يىلى ئىشلەپچىقىرىشقا كىرىشتۈرۈلگەن. دەسلەپتە ئۇنىڭ ئورنى ھازىرقى تەمىنات-سودا بىرلەشمە كوپېراتىپ چاي-چارۋا مەھسۇلاتلىرى شىركىتى ئىچىدىكى بىر چوڭ ئۆيدە بولۇپ، ئىككى ياغاچ جازا، تۆت نەپەر گىلەمچى بولغان. 1974-يىلى 10-ئايدا ھازىرقى ئورنىغا يۆتكەپ كېلىنگەن. ھازىر ئۈچ سېخ بار بولۇپ، ئومۇمىي كۆلىمى 1000 كۇادرات مېتر، تۆمۈر نەيچىدىن ياسالغان 34 جازا ئورنۇتۇلغان. ئاساسلىق مەھسۇلاتى 360

ئۆرۈشلۈك ئېكسپورت گىلىمى بولۇپ، ياپونىيە، ئەنگلىيە، بېلگىيە، شۋېتسارىيە، غەربىي گېرمانىيە، شۋېتسىيە قاتارلىق ئەللەرگە توشۇپ سېتىلىدۇ، يىللىق ئوتتۇرىچە ئىشلەپچىقىرىش مىقدارى 2500 كۋادرات مېتر، مەھسۇلات قىممىتى 260 مىڭ يۈەن. 1985-يىلى توقۇلغان گىلەم 2249 كۋادرات مېتر، مەھسۇلات قىممىتى 225 مىڭ يۈەن بولغان.

كارخانا ئىچىدە بىر ساقلىقنى ساقلاش ئۆيى، بىر يەسلە بار.

گۈما ناھىيىلىك دېھقانچىلىق ماشىنىلىرىنى رېمونت قىلىش-ياساش زاۋۇتى

زاۋۇتنىڭ ئورنى ناھىيىلىك ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 3.5 كىلومېتر كېلىدىغان جايدا بولۇپ، ھازىرقى گۈما بازىرىنىڭ تۈگىمەنبېشى كەنتىدە. ناھىيىلىك خەلق ھۆكۈمىتىنىڭ دېھقانچىلىق، چارۋىچىلىقنى ماشىنىلاشتۇرۇش ئىدارىسىغا قارايدۇ. ناھىيىگە بېۋاستە قاراشلىق ئومۇمىي خەلق مۇلۇكچىلىكىدىكى كارخانا ئورۇن ھېسابلىنىدۇ، 64 نەپەر ئىشچى-خىزمەتچىسى بار.

ئەسلىدە گۈما ناھىيىلىك دۆلەت ئىگىلىكىدىكى تراكتور پونكىتى بولۇپ، 1964-يىلى قۇرۇلغاندى. 1970-يىلى 8-ئايدا پونكىتتىكى تراكتورلارنى تۆۋەنگە چۈشۈرۈپ ھەرقايسى گۇڭشې، دېھقانچىلىق-چارۋىچىلىق مەيدانلىرىغا بېرىپ، دېھقانچىلىق ماشىنىلىرىنى رېمونت قىلىدىغان، ئاددىي دېھقانچىلىق ماشىنا زاپچاسلىرىنى ياسايدىغانغا ئۆزگەرتكەن. ئۇنىڭ تەۋەلىك مۇناسىۋىتى ۋە كەسىپىي خاراكتېرىگە ئاساسەن نامىنى «گۈما ناھىيىلىك دېھقانچىلىق ماشىنىلىرىنى رېمونت قىلىش-ياساش زاۋۇتى» دەپ ئۆزگەرتكەن.

قۇرۇلۇش كۆلىمى 9000 كۋادرات مېتر، ئىككى دېھقانچىلىق ماشىنىلىرىنى رېمونت قىلىش دۇكىنى بار، زاۋۇت ئىچىدە رېمونت قىلىش، ئىش قوشۇش، سېلىسارلىق، سوقۇپ پرېسلاش، قۇيمىچىلىق قاتارلىق سېخلار بار. ئورنى 90000 كۋادرات مېتر كېلىدۇ. قىرىش ستانوكىدىن بەشى، رەندەلەش ستانوكىدىن ئىككىسى، ئۇنۇۋېرسال يونۇش ستانوكى، تۈز يۈزنى سىلىقلاش ستانوكى، ئەسۋاپ سىلىقلاش ستانوكى، جەينەكلىك ئوقنى سىلىقلاش ستانوكى، يەل بازغان، 60 تونناللىق ئېتىلىپ بېسىش ستانوكلىرىدىن بىردىن بار، 50 كىلوۋاتلىق دۇڭقاڭخۇڭ گېنېراتور گۇرۇپپىسىدىن ئىككىسى بار بولۇپ، توك چىقىرىش ئىقتىدارى 100 كىلوۋات. يەنە ئىككى ئاپتوموبىل بار.

لازىملىق پولات ماتېرىياللىرى ۋە خامۇشيالارنى ئاپتونوم رايونلۇق مادىدىي ئەشيا تارماقلىرى بىلەن ناھىيىلىك دېھقانچىلىق ماشىنىلىرى شىركىتى تەمىنلەيدۇ. يىللىق تراكتورلارنى چوڭ رېمونت قىلىش ئىقتىدارى 80 ئەتراپىدا، يىللىق ئوتتۇرىچە مەھسۇلات قىممىتى 200 مىڭ يۈەن ئەتراپىدا بولىدۇ، 1985-يىلىدىكى مەھسۇلات قىممىتى 200 مىڭ يۈەنگە يېتىپ، كۆرگەن پايدىسى 30 مىڭ يۈەن بولغان.

زاۋۇت ئىچىدە ئىشچى-خىزمەتچىلەر ئاشخانىسى، ياتاق ۋە ئالىملىكلەر قورۇسى، ئوتياشلىق يەر قاتارلىق پاراۋانلىق ئەسلىھەلىرى بار.

گۈما ناھىيىلىك 1-ئوتتۇرا مەكتەپ

گۈما ناھىيىلىك 1-ئوتتۇرا مەكتەپ ناھىيە شەھىرىدىكى گۈلباغ يولىنىڭ شىمالىي ياقىسىغا جايلاشقان، ئىگەللىگەن ئورنى 45 مو، قۇرۇلۇش كۆلىمى 5778 كۋادرات مېتر.

بۇ مەكتەپ 1955 ـ يىلى قۇرۇلغان. دەسلەپكى قۇرۇلغان چاغدا 90 نەپەر تولۇقسىز ئوتتۇرا مەكتەپ ئوقۇغۇچىسى، 12 نەپەر ئوقۇتقۇچى ۋە ئىشچى ـ خىزمەتچىسى بولغان. 1958 ـ يىلدىن باشلاپ تولۇق ئوتتۇرا سىنىپى تەسىس قىلىنغان. 1964 ـ يىلى ئوقۇتقۇچىلار بىلىم ئاشۇرۇش سىنىپى تەسىس قىلىنغان. 1967 ـ يىلى «گۈما ناھىيىلىك خۇكۈمەت ئوتتۇرا مەكتىپى» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان. 1978 ـ يىلى «گۈما ناھىيىلىك 1 ـ ئوتتۇرا مەكتەپ» دېگەن نامى ئەسلىگە كەلتۈرۈلگەن.

بۇ مەكتەپ ناھىيە بويىچە نۇقتىلىق مەكتەپ بولۇپ، تولۇق ئوتتۇرا سىنىپىدىن توققۇزى تولۇقسىز ئوتتۇرا سىنىپىدىن توققۇزى بار، مەكتەپتىكى ئوقۇغۇچى سانى 878 نەپەر، ئوقۇتقۇچى ۋە ئىشچى ـ خىزمەتچىلىرى 85 نەپەر بولۇپ، بۇنىڭ ئىچىدە ئوقۇتقۇچى 63 نەپەر.

مەكتەپتە نازۇك ئوقۇتۇش تەجرىبە سايمانلىرى بار. بىرداىن فىزىكا، خىمىيە، فىزىئولوگىيە تەجرىبىخانىسى بار، ئوقۇتۇش سايمانلىرى بىر قەدەر تولۇق. ئېلېكترلەشكەن ئوقۇتۇش ئۆيىدە 16 مىللىمېتىرلىق بىر كىنو فىلىمى قويۇش ئاپپاراتى بار، بىر ئاپتوموبىلى، 24 دىۋىملىق بىر تېلېۋىزور بار.

مەكتەپ قۇرۇلغان يېقىنقى 30 يىلدىن بۇيان 6671 نەپەر تولۇق ۋە تولۇقسىز ئوتتۇرا مەكتەپ ئوقۇغۇچىلىرىنى تەربىيەلەپ چىققان، ئالىي مەكتەپلەرگە 85 نەپەر، ئوتتۇرا تېخنىكومىلارغا 134 نەپەر ئوقۇغۇچى ئەۋەتىپ بەرگەن. ھەرقايسى تارماقلاردا ئىشلەۋاتقان كادىر، ئىشچىلار 301 نەپەر.

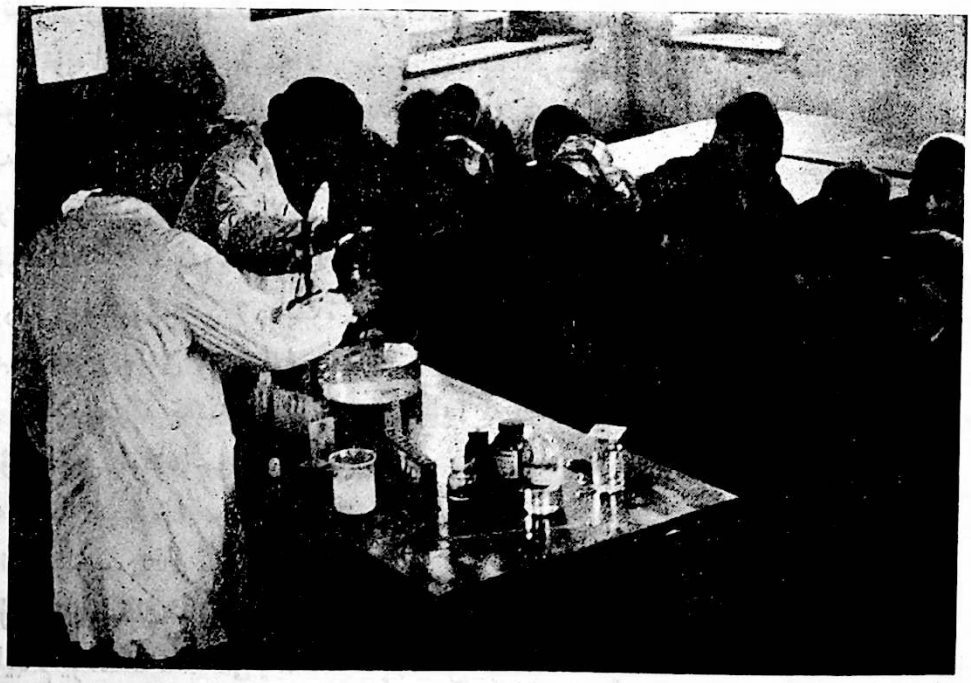

دەرسخانىدا تەجرىبە ئىشلەش.

گۇما ناھىيىلىك 2 - ئوتتۇرا مەكتەپ

ناھىيە شەھىرى ئىچىدىكى بوستان يولىنىڭ غەربىي ياقىسىغا جايلاشقان. مەكتەپ قۇرۇلۇشى 3543 كۋادران مېتر، ياتاق قۇرۇلۇش كۆلىمى 5190 كۋادرات مېتر.

بۇ مەكتەپ ناھىيىدىكى خەنزۇ ئوتتۇرا مەكتىپى بولۇپ، ناھىيىگە بىۋاستە قاراشلىق ئورۇن. ناھىيە شەھىرى ئىچىدىكى ئوتتۇرا مەكتەپ قۇرۇلۇش ۋاقىت تەرتىپى بويىچە «گۇما ناھىيىلىك 2 - ئوتتۇرا مەكتەپ» دەپ نام بېرىلگەن. 1953 - يىلى مەكتەپ قۇرۇلغاندا، ئەسلىدە «گۇما ناھىيە-لىك خەنزۇ - خۇيزۇ باشلانغۇچ مەكتىپى» بولۇپ، 1 - رايون مەركىزى باشلانغۇچ مەكتىپىدە ئىدى. 1954 - يىلى خانىقانىڭ يېنىدىكى بىر پۇقرانىڭ ھويلىسىغا يۆتكەلگەن، 1961 - يىلى ناھىيىلىك بالىلار باغچىسى بىلەن بىرلەشتۇرۇلۇپ، ئەسلىدىكى ئورنىغا كۆچۈرۈلگەن. 1964 - يىلى تولۇقسىز ئوتتۇرا سىنىپى قۇرۇلغان، پىئونېرلار ئەترىتى، ئىتتىپاق تەشكىلاتى قۇرۇل-غان، 1965 - يىلى پارتىيە تەشكىلاتى قۇرۇلغان. 1967 - يىلى نامى «گۇما ناھىيىلىك دۆڭئاڭخۇڭ مەكتىپى» دەپ ئۆزگەرتىلگەن. 1972 - يىلى تولۇق ئوتتۇرا سىنىپى كۆپەيتىپ تەسىس قىلىنىپ «گۇما ناھىيىلىك 2 - ئوتتۇرا مەكتەپ» دەپ نام بېرىلگەن. 1980 - يىلى باشلانغۇچ مەكتەپ قىسمى سىرتقا يۆتكىلىپ چىقىپ «گۇما ناھىيىلىك 2 - باشلانغۇچ مەكتەپ» بولۇپ قۇرۇلغان.

ئىشخانا، تەجرىبىخانا، ئېلېكترلەشكەن ئوقۇتۇش ئۆيى، كۇتۇپخانا، داۋالاش ئۆيى، ئامبار، ئاشخانا، ئوقۇغۇچىلار ياتقى ۋە سېمونتتىن ياسالغان چىراقلىق توپ مەيدانى بار. ئېلېكترلەشكەن ئوقۇتۇش ئۆيىدە 16 مىللىمېتىرلىق بىر كىنو قويۇش ئاپپاراتى، تۆت كۆلەڭگە چۈشۈرۈش ئاپپاراتى بار. كۇتۇپخانىسىدا ساقلىنىۋاتقان كىتاب 2300 پارچىدىن ئارتۇق، گېزىت - ژورنال 44 تۈرلۈك.

تولۇق ۋە تولۇقسىز سىنىپى 10، مەكتەپتىكى ئوقۇغۇچى سانى 367 نەپەر، ئوقۇتقۇچى، خىزمەتچىسى 47 نەپەر، بۇنىڭدىن ئوقۇتقۇچى 35 نەپەر، مەمۇرىي رەھبەر 7 نەپەر، ئىشچى 5 نەپەر. ئوقۇتقۇچىلارنىڭ سالاھىيىتى جەھەتتە: داشۆنى پۈتتۈرگەنلەر 2 نەپەر، ئالىي تېخنىكۇمنى پۈتتۈرگەنلەر 19 نەپەر، ئوتتۇرا دەرىجىلىك سىفەن مەكتىپىنى پۈتتۈرگەنلەر 6 نەپەر، تولۇق ئوتتۇرىنى پۈتتۈرگەنلەر 7 نەپەر، تولۇق ئوتتۇرىنى پۈتتۈرگەنلەر بىر نەپەر. ھەر يىلى ئوتتۇرا ھېسابى بىلەن تولۇق ۋە تولۇقسىز ئوتتۇرىنى پۈتتۈرىدىغان ئوقۇغۇچى 130 نەپەر، ھەر خىل ئالىي مەكتەپلەرگە ئەۋەتىلگەن ئوقۇغۇچى 15 نەپەر، ھەر خىل ئوتتۇرا دەرىجىلىك تېخنىكۇملار-غا ئەۋەتىلگەن ئوقۇغۇچى 81 نەپەر.

مەكتەپ ئىچىدە 6 مو ئوتياشلىق يەر بار. مەكتەپ سىرتىدا مەكتەپ باشقۇرغان دېھقانچىلىق مەيدانى بولۇپ، 100 مو تېرىلغۇ يېرى بار.

گۇما ناھىيىلىك خەلق دوختۇرخانىسى

سايباغ يولىنىڭ شىمالىي ياقىسىغا جايلاشقان بولۇپ، ناھىيىلىك خەلق ھۆكۈمىتىگىچە بولغان ئارا-لىقى 1.5 كىلومېتر كېلىدۇ. شەرقتە گۇما بازىرى سەيچىمەھەللە كەنتىنىڭ جەنۇبىي تەرىپى بىلەن قوشنا، غەربىي تەرىپى ناھىيىلىك يۇقۇملۇق كېسەللىكلەرنىڭ ئالدىنى ئېلىش پونكىتى ۋە سۇ ئېلېكتر ئىدارىسى بىلەن يول ئارقىلىق ئايرىلىپ تۇرىدۇ. شىمالىي تەرىپىدە ناھىيىلىك تەمىنات-

سودا كوپېراتىپىنىڭ ئائىلىلىكلەر قورۇسى بار. ناھىيىگە بىۋاستە قاراشلىق ئورۇن بولۇپ، پۈتۈن ناھىيە خەلقىنى داۋالاش، ساقلىقنى ساقلاش ۋەزىپىسىنى ئۈستىگە ئالغاچقا، «گۈما ناھىيىلىك خەلق دوختۇرخانىسى» دەپ نام ئالغان.

بۇ دوختۇرخانا 1953-يىلى قۇرۇلغان بولۇپ، دەسلەپتىكى ئورنى ناھىيە شەھرىنىڭ غەربىي شىمال بۇرجىكىدىكى «شۇڭپەن زاراتلىق» دېگەن يېرىدە بولۇپ، «گۈما ناھىيىلىك داۋالاش پونكتى» دەپ ئاتالغان، ئۇچ نەپەر تىببىي خادىمى بولغان. 1955-يىلى بىر نۆۋەت كېڭەيتىلىپ «گۈما ناھىيىلىك شىپاخانا» غا ئۆزگەرتىلگەن، تىببىي خادىملىرى يەتتە نەپەرگە كۆپەيتىلگەن. 1965-يىلى ھازىرقى ئورنىغا كۆچۈرۈلۈپ، نامى «گۈما ناھىيىلىك خەلق دوختۇرخانىسى» غا ئۆزگەرتىلگەن. ھازىر 114 نەپەر ئىشچى-خىزمەتچىسى بار بولۇپ، بۇنىڭ ئىچىدە ئۇيغۇر 59 نەپەر، خەنزۇ 37 نەپەر، خۇيزۇ 2 نەپەر، چاۋشەنزۇ بىر نەپەر، شۇۋە بىر نەپەر.

دوختۇرخانىدا 791 كۆادرات مېتىرلىق ئامبۇلاتورىيە، 1699 كۆادرات مېتىرلىق كېسەلخانا ۋە ئىشچى-خىزمەتچىلەر ياتقى بار بولۇپ، ئىگەللىگەن يەر كۆلىمى 34679 كۆادرات مېتىر. تىببىي خادىم 74 نەپەر بولۇپ، ئۇنۇڭ بېكىتىلگىنى 19 نەپەر.

ئىچكى ۋە باللار كېسەللىكى بۆلۈمى، تاشقى كېسەل بۆلۈمى، تۇغۇت بۆلۈمى، يۇقۇملۇق كېسەللىك بۆلۈمى، جۇڭيى بۆلۈمى ۋە مىللىي تىبابەت بۆلۈمىدىن ئىبارەت 6 داۋالاش بۆلۈمى بار. يەنە رېنتگېن ئۆيى، خىمىيىلىك تەكشۈرۈش ئۆيى، شىندىيەنتۇخانا، تەمىنلەش ئىشخانىسى ۋە دورا بۆلۈمى (جۇملىدىن دورا ياساش ئۆيى) قاتارلىق بەش تىببىي تېخنىكا ئىشخانىسى بار. كېسەل-خانىدا 104 كېسەل كارىۋىتى بار. داۋالاش ئۇسكۇنىلىرىدىن بىر ناۋادىيەنتۇ ئاپپاراتى، ئىككى شىندىيەنتۇ ئاپپاراتى، بىر دانە 200 مىللىئامپېرلىق رېنتگېن ئاپپاراتى، ئىككى قۇتقۇزۇش ماشىنىسى ھەمدە باشقا كۇندىلىك داۋالاش سايمانلىرى بار. ئۆت خالتىسى، تال ، ئاشقازان (كۆپ قىسمىنى)، بۆرەك، مەزى بېزى، بالياتقۇ بويۇنى قاتارلىقلارنى ئوپېراتسىيە قىلالايدۇ. يىلىغا ئوتتۇرا ھېساب بىلەن ئامبولاتورىيىدە كۆرىدىغان كېسەل 52786 ئادەم قېتىم، ياتاقتا ياتقۇزۇپ داۋالايدىغىنى 2224 ئادەم قېتىم بولىدۇ.

بۇلاق بورا كارخانىسى

مۇجى يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا تۇز سىزىق ئارىلىقى 10 كىلومېتر كېلىدۇ، يېزا باشقۇرغان كارخانا. 69 ئائىلىلىك ئۇيغۇر ئاھالىسى ئولتۇرۇشلۇق بولۇپ، نوپۇسى 235. قومۇشلۇق كۆلىمى 500 مو، شال 65 مو، بېدە 125 مو، يىلىغا 50 مىڭ پارچە بورا ئىشلەپچىقىرىدۇ، 13 مىڭ يۈەن كىرىم قىلىدۇ. ھازىر 55 تېپلىق بىر تراكتور بار. بۇ جاي تەبىئىي قومۇشلۇق بولۇپ باش ۋە ئاياغ تەرىپىدە بۇلاق بار، كارخانا بۇلاقنىڭ يېنىدا بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان. 1966-يىلى قۇرۇلغان.

دۇۋا قوشچاللىق كۆمۈر كان

دۇۋا بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا تۇز سىزىق ئارىلىقى 5 كىلومېتر كېلىدۇ، 12 نەپەر ئۇيغۇر بار. كۇنلىكى ئوتتۇرا ھېساب بىلەن 4 تونىنا كۆمۈر ئالىدۇ. بۇ كۆمۈر كان دۇۋا تەۋەسى-

دىكى ئىككى چوققىنىڭ ئارىلىقىدا بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان. 1975-يىلى قۇرۇلغان.

گۈما ناھىيىلىك دېھقانچىلىق ماشىنىلىرى بىلەن تەمىنلەش شىركىتى

ناھىيە شەھىرى ئىچىدىكى بوستان يولىنىڭ غەربىي ياقىسىغا جايلاشقان. ئورنى 9 مو، قۇرۇلۇش كۆلىمى 800 كۋادرات مېتر، خادىر بار ئىشچى-خىزمەتچىسى 15 نەپەر. ئاساسلىقى دېھقانچىلىق ماشىنا-سايمانلىرى، يېزا ئىگىلىك قوشۇمچە مەھسۇلاتلىرىنى پىششىقلاپ ئىشلەيدىغان ماشىنىلار ۋە زاپچاسلىرى قاتارلىقلارنىڭ تىجارىتى بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. ئەسلىدە ناھىيىلىك تەمىنات-سودا كوپېراتىپىنىڭ دېھقانچىلىق ماشىنا زاپچاسلىرى ماگىزىنىغا قاراشلىق ئىدى. 1964-يىلى 9-ئايدا ناھىيىلىك تەمىنات-سودا كوپېراتىپىدىن ئايرىلىپ چىقىپ، ئۆز ئالدىغا پونكىت بولۇپ قۇرۇلغان. ئۆزىنىڭ تەۋەلىك مۇناسىۋىتى ۋە كەسپىي خاراكتېرىگە ئاساسەن «گۈما ناھىيىلىك دېھقانچىلىق ماشىنىلىرى بىلەن تەمىنلەش پونكىتى» دەپ نام بېرىلگەن. 1983-يىلى 9-ئايدا «گۈما ناھىيىلىك دېھقانچىلىق ماشىنىلىرى بىلەن تەمىنلەش شىركىتى» دەپ ئۆزگەرتىلگەن.

گۈما ناھىيىلىك تىببىي دورا شىركىتى

ناھىيە شەھىرى ئىچىدىكى يېڭىبازار يولىنىڭ جەنۇبىي ياقىسىغا جايلاشقان. قۇرۇلۇش كۆلىمى 1080 كۋادرات مېتر، ئىشچى-خىزمەتچىسى 14 نەپەر. ئاساسەن جۇڭيى ۋە غەربچە دورا ھەم تىببىي داۋالاش ئۈسكۈنىلىرى بىلەن تىجارەت قىلىدۇ، يىللىق سېتىش سوممىسى 400 مىڭ يۈەن ئەتراپىدا. 1958-يىلى قۇرۇلغان، تەۋەلىك مۇناسىۋىتى ۋە تىببىي دورا تىجارىتى بىلەن شۇغۇللىنىدىغانلىقى تۈپەيلىدىن شۇنداق ئاتالغان، سەھىيە سىستېمىسىدىن باشقۇرغان. 1971-يىلى ناھىيىلىك سودا ئىدارىسىنىڭ باشقۇرۇشىغا ئۆزگەرتىلگەن.

گۈما ناھىيىلىك تەمىنات-سودا بىرلەشمە كوپېراتىپى

ناھىيە شەھىرى ئىچىدىكى يېڭىبازار يولىنىڭ جەنۇبىي ياقىسىغا جايلاشقان. ئورنى 65 مو، قۇرۇلۇش كۆلىمى 12 مو. خادىر بار ئىشچى-خىزمەتچىسى 142 نەپەر، قارىمىقىدا 8 ئاساسقاتلام كوپېراتىپ بار. 1985-يىلىدىكى سېتىش سوممىسى 16 مىليون 120 مىڭ يۈەنگە يېتىپ، يۇقىرىغا 320 مىڭ يۈەن پايدا تاپشۇرغان. تەۋەلىك مۇناسىۋىتى ۋە كەسپىي خاراكتېرىگە ئاساسەن شۇنداق ئاتالغان. 1952-يىلى قۇرۇلغان.

گۈما ناھىيىلىك كىنوخانا

ناھىيە شەھىرى ئىچىدىكى گۈلباغ يولىنىڭ جەنۇبىي ياقىسىغا جايلاشقان، قۇرۇلۇش كۆلىمى 5000 كۋادرات مېتر. يازلىق كىنوخانىسى 1800 كۋادرات مېتر بولۇپ، 3217 كىشىلىك ئورۇن بار. خادىرقى ئىشچى-خىزمەتچىسى 11 نەپەر. 1985-يىلىدىكى ئومۇمىي كىرىمى 99 مىڭ يۈەن بولۇپ، يۇقۇرىغا 31 مىڭ يۈەن پايدا تاپشۇرغان. تەۋەلىك مۇناسىۋىتى ۋە كەسپىي خاراكتېرىگە ئاساسەن شۇنداق نام ئالغان. 1950-يىلى قۇرۇلغان.

گۈما ناھىيىلىك ئاپتوموبىل تىرانسپورت شىركىتى

ناھىيە شەھىرى ئىچىدىكى كونابازار يولىنىڭ غەربىي ياقىسىغا ئورۇنلاشقان. خادىر 45 نەپەر ئىشچى-خىزمەتچىسى بار، ئورنى 25 مو، قۇرۇلۇش كۆلىمى 3335 كۋادرات مېتر. 21 ئاپتو-

موبىل، 17 سۆرەتمە، ئىككى ئاپتوبۇس بار. ئاپتوموبىل ئۆيى ۋە رېمونت سېخى بار. مۇقىم مەبـ
لىغىنىڭ قىممىتى 870 مىڭ يۈەن. 1985 ـ يىلىدىكى ئومۇمىي كىرىمى 711 مىڭ يۈەن، پايدىسى 76
مىڭ يۈەن بولغان. تەۋەلىك مۇناسىۋىتى ۋە كەسپىي خاراكتېرىگە ئاساسەن شۇنداق ئاتالغان.

پىيالما يېزا ھاك خۇمدان

پىيالما يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا تۇز سىزىق ئارىلىقى 7 كىلومېتر كېلىدۇ.
يىلىق ھاك مەھسۇلاتى 200 تونىنا ئەتراپىدا. تەۋەلىك مۇناسىۋىتى ۋە مەھسۇلاتىغا ئاساسەن
شۇنداق ئاتالغان. 1958 ـ يىلى قۇرۇلغان.

گۈما تاشيول ئۇچاستىكىسى

ناھىيە شەھىرى ئىچىدىكى شىمالىي گۈما يولىنىڭ شەرقىي ياقىسىغا ئورۇنلاشقان. قارىمىقىدا
6 داۋەن بار. ھازىر بار ئىشچى ـ خىزمەتچىسى 132 نەپەر، چاكۇ ـ قاغىلىق تاشيول ئوق لېنىيىسى
(قارايارىدىن سېيلىققىچە) دىن 171 كىلومېترلىق ئاسفالت يولنى ئاسرايدۇ. ئۇچ ئاپتوموبىل ۋە باشقا
يول ئاسراش ئەسلىھەلىرى بار. 1972 ـ يىلى ئۇچاستىكا قۇرۇلغان. شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونـ
لۇق تاشيول ئىدارىسىغا قارايدۇ. ئۇچاستىكىنىڭ ئورنى گۈما ناھىيىسىنىڭ شەھەر ئىچىدە بولۇپ، گۈما
ناھىيىسى تەۋەسىدىكى تاشيولنى ئاسراش ۋەزىپىسىنى ئۈستىگە ئالغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

گۈما ناھىيىلىك ئۇرۇق شىركىتى

ناھىيە شەھىرى ئىچىدىكى سايباغ يولىنىڭ جەنۇبىي ياقىسىدا. ئورنى 10 مو كېلىدۇ، قۇرۇلۇش
كۆلىمى 1337 كۋادرات مېتر، ئىشچى ـ خىزمەتچىسى 14 نەپەر. ئاساسەن ھەر خىل زىرائەت
ئۇرۇقلىرى تىجارىتىگە مەسئۇل بولۇپ، سورتلۇق ئۇرۇقلۇق يېتىشتۇرۇشنى رايونلاشتۇرۇش
ئۇچۇن، ئۇرۇقلارنى سىلىشتۇرۇپ سىناق ئېلىپ بارىدۇ. 1958 ـ يىلى قۇرۇلغان، 1985 ـ يىلىدىكى
ئومۇمىي كىرىمى 180 مىڭ يۈەنگە يېتىپ، 7900 يۈەن پايدا كۆرگەن.

خەلق ھۆكۈمەت مېھمانخانىسى

ناھىيە شەھىرى ئىچىدىكى يېڭىبازار يولىنىڭ شىمالىي ياقىسىغا جايلاشقان. ئىگەللىگەن ئورنى
10 مودىن ئارتۇق. قۇرۇلۇش كۆلىمى 1700 كۋادرات مېتر، 31 ئېغىزلىق مېھمان ياتىقى، 120
كارىۋات بار، مىللىي، خەنزۇ ئاشخانىلىرى بار. 1985 ـ يىلىدىكى ئومۇمىي كىرىمى 72 مىڭ 800
يۈەن بولغان. تەۋەلىك مۇناسىۋىتى ۋە شۇغۇللىنىدىغان كەسپىنىڭ خاراكتېرىگە ئاساسەن، شۇنداق
ئاتالغان. 1958 ـ يىلى قۇرۇلغان.

ئۇلچەملىك نامى	قۇرۇلغان يىلى	تۇرۇشلۇق ئورنى
جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىيىسى گۈما ناھىيىلىك كومىتېتى	1950 ـ يىلى	شىمالىي گۈما يولىنىڭ شەرقىي ياقىسىدا
جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىيىسى گۈما ناھىيىلىك كومىتېتى پارتىيە مەكتىپى	1959 ـ يىلى	يېڭىئۆستەڭ يولىنىڭ شەرقىي ياقىسىدا

گۇما ناھىيىلىك خەلق ھۆكۈمىتى	1950 ـ يىلى	گۈلباغ يولىنىڭ شىمالىي ياقىسىدا
گۇما ناھىيىلىك خەلق تەپتىش مەھكىمىسى	1954 ـ يىلى	يېڭىبازار يولىنىڭ جەنۇبىي ياقىسىدا
گۇما ناھىيىلىك خەلق سوت مەھكىمىسى	1950 ـ يىلى	سايباغ يولىنىڭ شىمالىي ياقىسىدا
گۇما ناھىيىلىك جامائەت خەۋپسىزلىك ئىدارىسى	1950 ـ يىلى	خانىقا يولىنىڭ شىمالىي ياقىسىدا
شەھەر پەيچۈسو	1961 ـ يىلى	كونا بازار يولىنىڭ شەرقىي ياقىسىدا
سانجۇ پەيچۈسو	1950 ـ يىلى	سانجۇ يېزىسىدا
گۇما ناھىيىلىك سودا ئىدارىسى	1973 ـ يىلى	سايباغ يولىنىڭ شىمالىي ياقىسىدا
گۇما ناھىيىلىك 2 ـ يېنىك سانائەت ئىدارىسى	1956 ـ يىلى	شىمالىي گۇما يولىنىڭ شەرقىي ياقىسىدا
گۇما ناھىيىلىك سۇ ئېلېكتر ئىدارىسى	1950 ـ يىلى	يېڭىبازار يولىنىڭ جەنۇبىي ياقىسىدا
گۇما ناھىيىلىك ئاشلىق ئىدارىسى	1953 ـ يىلى	كونابازار يولىنىڭ غەربىي ياقىسىدا
گۇما ناھىيىلىك باج ئىدارىسى	1950 ـ يىلى	كونابازار يولىنىڭ شەرقىي ياقىسىدا
گۇما بازار باجخانا	1961 ـ يىلى	كونابازار يولىنىڭ شەرقىي ياقىسىدا
قوشتاغ باجخانا	1950 ـ يىلى	قوشتاغ يېزىسىدا
كۆكتېرەك باجخانا	1973 ـ يىلى	كۆكتېرەك يېزىسىدا
سانجۇ باجخانا	1950 ـ يىلى	سانجۇ يېزىسىدا
مۇجى باجخانا	1950 ـ يىلى	مۇجى يېزىسىدا
موكويلا باجخانا	1950 ـ يىلى	موكويلا يېزىسىدا
زاڭگۇي باجخانا	1950 ـ يىلى	زاڭگۇي يېزىسىدا
دۇۋا باجخانا	1976 ـ يىلى	دۇۋا بازىرىدا
گۇما ناھىيىلىك سودا ـ سانائەتنى مەمۇرىي باشقۇرۇش ئىدارىسى	1979 ـ يىلى	خانىقا يولىنىڭ شىمالىي ياقىسىدا
قوشتاغ يېزا سودا ـ سانائەتنى مەمۇرىي باشقۇرۇش پونكتى	1979 ـ يىلى	قوشتاغ يېزىسىدا

مۇجى يېزا سودا-سانائەتنى مەمۇرىي باشقۇرۇش پونكتى	1979-يىلى	مۇجى يېزىسىدا
موكويلا يېزا سودا-سانائەتنى مەمۇرىي باشقۇرۇش پونكتى	1979-يىلى	موكويلا يېزىسىدا
زاڭگۇي يېزا سودا-سانائەتنى مەمۇرىي باشقۇرۇش پونكتى	1979-يىلى	زاڭگۇي يېزىسىدا
گۇما ناھىيىلىك خەلق قوراللىق بۆلۈمى	1959-يىلى	بوستان يولىنىڭ شەرقىي ياقىسىدا
گۇما ناھىيىلىك تۇرلۇك مالالار شىركىتى	1953-يىلى	شىمالىي گۇما يولىنىڭ شەرقىي ياقىسىدا
گۇما ناھىيىلىك يېمەكلىكلەر شىركىتى	1953-يىلى	شىمالىي گۇما يولىنىڭ غەربىي ياقىسىدا
گۇما ناھىيىلىك كىنو فىلىم قويۇش-تارقىتىش شىركىتى	1980-يىلى	گۇلباغ يولىنىڭ جەنۇبىي ياقىسىدا
گۇما ناھىيىلىك نەپىت شىركىتى	1974-يىلى	ساغان كۆۋرۈكىنىڭ غەربىي شىمالىدا
گۇما ناھىيىلىك ماددىي ئەشيا تەمىنلەش شىركىتى	1982-يىلى	يېڭىبازار يولىنىڭ شىمالىي ياقىسىدا
گۇما ناھىيىلىك چاي-چارۋا مەھسۇلاتلىرى شىركىتى	1955-يىلى	گۇلباغ يولىنىڭ جەنۇبىي ياقىسىدا
گۇما ناھىيىلىك پوچتا-تېلېگراف ئىدارىسى	1952-يىلى	شىمالىي گۇما يولىنىڭ شەرقىي ياقىسىدا
قوشتاغ پوچتىخانا	1955-يىلى	قوشتاغ يېزىسىدا
سانجۇ پوچتىخانا	1954-يىلى	سانجۇ يېزىسىدا
مۇجى پوچتىخانا	1955-يىلى	مۇجى يېزىسىدا
موكويلا پوچتىخانا	1972-يىلى	موكويلا يېزىسىدا
زاڭگۇي پوچتىخانا	1956-يىلى	زاڭگۇي يېزىسىدا
گۇما ئۇزۇنيوللۇق تېلېگراف ستىم ئۇچاستىكسى	1960-يىلى	سايباغ يولىنىڭ جەنۇبىي ياقىسىدا
جۇڭگو خەلق بانكىسى گۇما ناھىيىلىك تارماق بانكىسى	1950-يىلى	شىمالىي گۇما يولىنىڭ غەربىي ياقىسىدا

جۇڭگو خەلق قۇرۇلۇش باش- كىسى گۇما ناھىيىلىك تار- ماق بانكىسى	1981 ـ يىلى	شىمالىي گۇما يولىنىڭ غەربىي ياقىسىدا
جۇڭگو خەلق يېزا ئىگىلىك بانكىسى گۇما ناھىيىلىك تارماق بانكىسى	1980 ـ يىلى	شىمالىي گۇما يولىنىڭ شەرقىي ياقىسىدا
گۇما بازارتىجارەت پونكتى	1980 ـ يىلى	گۇما بازىرىدا
قوشتاغ تىجارەت پونكتى	1954 ـ يىلى	قوشتاغ يېزىسىدا
كۆكتېرەك تىجارەت پونكتى	1954 ـ يىلى	كۆكتېرەك يېزىسىدا
سانجۇ تىجارەت پونكتى	1954 ـ يىلى	سانجۇ يېزىسىدا
مۇجى تىجارەت پونكتى	1954 ـ يىلى	مۇجى يېزىسىدا
موكويلا تىجارەت پونكتى	1954 ـ يىلى	موكويلا يېزىسىدا
زاڭگۇي تىجارەت پونكتى	1954 ـ يىلى	زاڭگۇي يېزىسىدا
پىشنا تىجارەت پونكتى	1982 ـ يىلى	پىشنا يېزىسىدا
ئۆستەڭبويى مېھمانخانا	1980 ـ يىلى	سايباغ يولىنىڭ شىمالىي ياقىسىدا
شىنخۇا كىتابخانىسى	1954 ـ يىلى	شىمالىي گۇما يولىنىڭ غەربىي ياقىسىدا
گۇما ناھىيىلىك 1 ـ باشلانغۇچ مەكتەپ	1938 ـ يىلى	خانىقا يولىنىڭ شىمالىي ياقىسىدا
گۇما ناھىيىلىك 2 ـ باشلانغۇچ مەكتەپ	1953 ـ يىلى	بوستان يولىنىڭ شەرقىي ياقىسىدا
گۇما ناھىيىلىك 3 ـ باشلانغۇچ مەكتەپ	1938 ـ يىلى	يېڭىبازار يولىنىڭ جەنۇبىي ياقىسىدا
گۇما ناھىيىلىك 4 ـ باشلانغۇچ مەكتەپ	1974 ـ يىلى	سايباغ يولىنىڭ جەنۇبىي ياقىسىدا
گۇما ناھىيىلىك مەدەنىيەت يۇرتى	1953 ـ يىلى	شىمالىي گۇما يولىنىڭ غەربىي ياقىسىدا
گۇما ناھىيىلىك كۇتۇپخانا	1985 ـ يىلى	يېڭىبازار يولىنىڭ شىمالىي ياقىسىدا
گۇما ناھىيىلىك بالىلار باغچىسى	1956 ـ يىلى	خانىقا يولىنىڭ شىمالىي ياقىسىدا
گۇما ناھىيىلىك يۇقۇملۇق كېسەللىكلەرنىڭ ئالدىنى ئېلىش پونكتى	1973 ـ يىلى	سايباغ يولىنىڭ جەنۇبىي ياقىسىدا

گۇما ناھىيىلىك تۆرۈبا سۈيىنى باشقۇرۇش پونكتى	1981 ـ يىلى	سايباغ يولىنىڭ جەنۇبىي ياقىسىدا
گۇما قاتناشنى نازارەت قىلىش ـ باشقۇرۇش پونكتى	1981 ـ يىلى	شىمالىي گۇما يولىنىڭ شەرقىي ياقىسىدا
شىنجاڭ ئىشلەپچىقىرىش قۇرۇلۇش بىڭتۇەنىنىڭ گۇما ترانسپورت بىكتى	1954 ـ يىلى	ساغان چاكۇ ـ قاغىلىق تاشيولىنىڭ جەنۇبىي ياقىسىدا

گۇما ناھىيىلىك دېھقانچىلىق ماشىنىلىرىنى رېمونت قىلىش ـ ياساش زاۋۇتىنىڭ رېمونت سېخىدا.

سۇنئىي قۇرۇلۇشلارنىڭ ناملىرى

سۇنئىي قۇرۇلۇشلارنىڭ ناملىرى

سۇ ئامبىرى، ئۆستەڭ، كۆۋرۈك، زاكۇ، تاشيول، قۇدۇقلارنىڭ ناملىرى

سانجۇ سۇ ئامبىرى

كەڭقىر قىرغىز مىللىي يېزىسىنىڭ دائىرىسىدە بولۇپ،سانجۇ دەريا‌سى ئوتتۇرا ئېقىمىنىڭ تاغدىن چىقىش ئېغىزىدا بولغاچقا «سانجۇ سۇ ئامبىرى» دەپ نام ئالغان. تۇغانىنىڭ يۇقۇرىسىدىكى دەريا يولىنىڭ ئۇزۇنلۇقى 112 كىلومېتر، يېزىلىق ھۆكۈمەت تۇرۇشلۇق ئورۇننىڭ شىمالىغا تۇز سىزىق ئارىلىقى 2 كىلومېتر كېلىدۇ.

1976 ـ يىلى ئىش باشلىغان، 1977 ـ يىلىدىن باشلاپ توپا ئېقىتىپ تۇغان كۆتۈرۈش ئۈسۇلىنى قوللىنىپ، 1983 ـ يىلى چوڭ تۇغانىنى تۇتاشتۇرۇپ، توپا تۇغانلىق قىلىپ ياساپ چىققان. تۇغانىنىڭ ئېگىزلىكى 63 مېتر، ئۈستىنىڭ ئۇزۇنلۇقى 1076 مېتر، ئۈستىنىڭ كەڭلىكى 20 مېتر، ئاستىنىڭ كەڭلىكى 600 مېتر. باش تەرىپىنىڭ يانتۇلۇق نىسبىتى 1:32، 1:5، 1:6؛ ئاياغ تەرىپىنىڭ يانتۇلۇق نىسبىتى 1:3، 1:4. ئامبارنىڭ ئومۇمىي سىغىمى 65 مىليون كۇب مېتر، توختامسۇ سىغىمچانلىقى 4 مىليون كۇب مېتر. تۇغان تۆپىسىنىڭ دېڭىز يۈزىدىن ئېگىزلىكى 2183 مېتر، توختامسۇ گورىزونتى 2178.5 مېتر. بېتونلۇق سۇ چىقىرىش تونىلىنىڭ ئۇزۇنلۇقى 358.7 مېتر، تەشمىنىڭ دىئامېترى 3 مېتر، $\frac{1}{400}$ ئوكلونلۇق پىلاندىكى سۇ ئۆتۈش مىقدارى سېكۇنتىغا 30 كۇب مېتر، سېلىشتۇرمىسى 35 كۇب مېتر سېكۇنت. بېتونلۇق كەلكۈن چىقىرىش تەشمىسىنىڭ ئۇزۇنلۇقى 393.2 مېتر، تەشمىنىڭ دىئامېترى 4.5 مېتر. $\frac{1}{250}$ ئوكلونلۇق نورمالىنى سۇ ئۆتۈش مىقدارى سېكۇنتىغا 198 كۇب مېتر، ئەڭ چوڭ بولغاندا سېكۇنتىغا 207 كۇب مېتر. بېتونلۇق تۆت چاسا توسمىلىق كەلكۈن چىقىرىۋېتىش ئېغىزىنىڭ توسما كەڭلىكى 30 مېتر، توسما تۆپىسىنىڭ دېڭىز يۈزىدىن ئېگىزلىكى 2178.5 مېتر، نىسبەتسىز قىلىپ پىلانلانغان بولۇپ، سېلىشتۇرمىسى 63 كۇب مېتر/سېكۇنت. غەيرىي نورمالىنى سۇ گورىزونتى 210 كۇب مېتر/سېكۇنت. تۇغانىنىڭ كەينىدە بىر سۇ ئېلېكتر ئىستانسىسى پىلانلانغان بولۇپ، پىلانداكى گېنېراتور سىغىمى 3000 كىلوۋاتلىق.

سانجۇ دەريا‌سى بىلەن ھازىر سانجۇ، مۇجى، زاڭگۇي يېزىلىرىنىڭ 180 مىڭ مو تېرىلغۇ يېرى سۇغۇرىلىدۇ، سۇ ئامبىرى پۈتكەندىن كېيىن سانجۇ دەريا‌سى تۆپىتىن تېزگىنلىنىپ، سۇغۇرۇش كۆلىمى يەنە 90 مىڭ مو كېڭەيتىلىدۇ.

ياپچان سۇ ئامبىرى

بۇ سۇ ئامبىرى گۇما بازىرى ياپچان كەنتىنىڭ غەربىي جەنۇبىغا جايلاشقان بولۇپ، ناھىيە شەھىرى تۇرۇشلۇق ئورۇننىڭ غەربىي جەنۇبىغا تۇز سىزىق ئارىلىقى 24.1 كىلومېتر كېلىدۇ. ئامبار 1965 ـ يىلى 3 ـ ئايدا ياسىلىشقا باشلىنىپ، 1969 ـ يىلى 12 ـ ئايدا پۈتكەن. بۇنى ياساشتىكى مەقسەت ۋە رولى: سۇنى توسۇپ جۇغلاش، كەلكۈن سۇنى تەڭشەش، قىش پەسلىدىكى بىكار سۇنى بېسىۋېلىپ ئەتىياز پەسلىدىكى قۇرغاقچىلىقنى پەسەيتىشتىن ئىبارەت. ئامبار سىغىمى 20 مىليون كۇب مېتر. سۇ مەنبەسىنى قوشتاغ دەرياسى تولۇقلايدۇ. قوشتاغ دەرياسىنىڭ تۆۋەنكى ئېقىمىدىكى گۇما بازىرى، كۆكتېرەك يېزىسى، موكويلا يېزىسى، شىنجاڭ ئىشلەپچىقىرىش ـ قۇرۇلۇش بىڭتۇەن خوتەن دېھقانچىلىق مەيدانلىرىنى باشقۇرۇش ئىدارىسى گۇما دېھقانچىلىق مەيدانى، ناھىيىگە بىۋاستە قاراشلىق ئىدارىلارنىڭ بولۇپ 200 مىڭ مو تېرىلغۇ يەر سۇغۇرىلىدۇ.

سۇ ئامبىرىنىڭ ئالاھىدىلىكى: يىللىق تەڭشەش ئېقتىدارىغا ئىگە، پىلانلانغان كەلكۈن سۇ گورىزونتى 1663 مېتر، سېلىشتۇرما كەلكۈن سۇ گورىزونتى 1665 مېتر، توختامسۇ گورىزونتى 1643 مېتر، تىنىپ كەتكەن لاتقا مقدارى 300 كۇب مېتر.

سۇ ئامبىرىنىڭ قۇرۇلمىسى: ئاساسىي تۇغان توپىدىن ياسالغان بولۇپ، لاي ئېقىتىپ تىندۇرۇپ ئىشلەنگەن. تۇغانىنىڭ ئەڭ يۇقىرى ئېگىزلىكى 29 مېتر، ئەڭ چوڭ ئۇزۇنلۇقى 2100 مېتر، تۇغان تۆپىسىنىڭ كەڭلىكى 15 مېتر. سۇ قويۇۋېتىش تەشمىسى 3 ئېغىزلىق كۇب شەكىللىك سۇئۆگۈچ بولۇپ، ھەر بىر ئېغىزنىڭ كەڭلىكى ۋە ئۇزۇنلۇقى 1.8×1.5 مېتردىن. ئەڭ كۆپ سۇ چىقىش مقدارى سېكۇنتىغا 40 كۇب مېتر، كۇلۇچلۇق پولات قاپقىسى بار. چىغرىق ئوسكۇنىلىرى قولدا ۋە توك كۈچىدە ئىككى خىل ئىشلىتىشكە بولىدىغان 50 تونناللىق ئەگرۇنلۇك چىغرىقتىن ئىبارەت. كەلكۈن چۇشۇرۇش ئۆستىكى: سۇ ئامبىرىنىڭ بېشىدىن باشلىنىدىغان، ئوچۇق كەلكۈن سۇ چۇشۇرىتىدىغان ئۆستەڭ بولۇپ، ئۇستىنىڭ كەڭلىكى 40 مېتر، ئەڭ كۆپ سۇ چىقىش مقدارى سېكۇنتىغا 70 كۇب مېتر، ئۇنىڭ يېنىدا بەش ئېغىزلىق سۇ باشلاش زاكوسى پىلانلانغان بولۇپ، ئومۇمىي كەڭلىكى 15 مېتر.

سۇ ئامبارنىڭ قارىمىقىدا بىر كىچىك تېپتىكى سۇ ئېلېكتر ئىستانسىسى قۇرۇلغان بولۇپ، 80 تېپلىق سۇ تۇربىنىسىدىن ئىككىسى قۇراشتۇرۇلغان، توك چىقىرىش مقدارى 2×55 كىلوۋات.

بۇ سۇ ئامبىرىنىڭ قۇرۇلۇشى ئىلغار، ئۆزگىچە ئالاھىدىلىكى بولغاچقا، ئۆلايەتلىك، ئاپتونوم رايونلۇق، مەملىكەتلىك سۇ ئىنشائات قۇرۇلۇشى ئىشلىرى بويىچە ئىلغار قۇرۇلۇش، پەن ـ تېخنىكا زور نەتىجىسى مۇكاپاتىغا شەرەپ بىلەن مۇيەسسەر بولغان.

غالىبىيەت ئۆستەڭ

غالىبىيەت ئۆستىكىنىڭ يەنە بىر ئىسمى «ھەمكارلىق ئۆستەڭ» بولۇپ، گۇما بازىرى دائىرىسىدە، ئۇزۇنلۇقى 17 كىلومېتر، كەڭلىكى 8 مېتر، تاش بېسىپ سۇ سىڭمەس قىلىپ ياسالغان. سۇ ئۆتۈش مقدارى سېكۇنتىغا 30~25 كۇب مېتر.

بۇ ئۆستەكنى ياپچان سۇ ئامبىرىدىن باشلىنىپ جەنۇبتىن شىمالغا قاراپ ئېقىپ، گۈما بازىرىنىڭ ياپچان، تۈمشۇقتالدى، ساغان كەنتلىرىدىن ئۆتۈپ، ساغان سۇ ئايرىش زاكۇسغىچە بارىدۇ. ئۇ يەردىن نىشاندا ئۆستەك، كۆكتېرەك ئۆستەك ۋە ئارايار ئۆستەكلەرگە ئۇلىشىدۇ. ئۆستەكدە ياپچان سۇ ئايرىش زاكۇسى قۇرۇلغان بولۇپ، موكويلا ئۆستەكگە ئۇلىشىدۇ، 180 مىك مو تېرىلغۇ يەرنى سۇغارغىلى بولىدۇ.

بۇ ئۆستەكنىڭ قۇرۇلۇشى 1968 ـ يىلى باشلىنىپ، 1969 ـ يىلى 11 ـ ئايدا تاش تىزىلغان، قۇرۇلۇش داۋامىدا كۆپ قېتىم كەلكۇن سۇ كېلىپ يار ئېلىپ كېتىپ، تاكى 1975 ـ يىلى 12 ـ ئايغا كەلگەندە ئاندىن تولۇق پۈتكۈزۈلگەن. ناھىيىلىك پارتكومىنىڭ بىر تۈتاش رەھبەرلىكىدە نىشاندا، كۆكتېرەك، موكويلا گۈڭشېلىرى ۋە شىنجاڭ ئىشلەپچىقىرىش ـ قۇرۇلۇش بىڭتۇەن خوتەن دېھقانچىلىق مەيدانلىرىنى باشقۇرۇش ئىدارىسى گۈما دېھقانچىلىق مەيدانى بىرلىكتە ئەمگەك كۈچى تەشكىللەپ، ئورتاق تېرىشچانلىق كۆرسىتىپ 6 يىل جىددىي جەڭ قىلىپ ياساپ چىققان بولغاچقا «ھەمكارلىق ئۆستەك» دەپ ئاتالغان. 1976 ـ يىلى 11 ـ ئايدا نامىنى «غالىبىيەت ئۆستەك» گە ئۆزگەرتكەن.

قارايار كۆۋرۈك

بۇ كۆۋرۈك پىيالما يېزىسىنىڭ غەربىي جەنۇبغا 14.7 كىلومېتر كېلىدىغان ئورۇنغا جايلاشقان، تۇرۇشلۇق ئورۇنىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان. غەربىي شىمالىدىن ناھىيە شەھىرىگىچە بولغان تۇز سىزىق ئارىلىقى 81 كىلومېتر كېلىدۇ، چاكۇ ـ قاغىلىق تاشيولى ئوق لېنىيىسىنىڭ 1341 كىلومېتىرلىق يول تاختىسىنىڭ قېشىدا.

كۆۋرۈك گەۋدىسى پولات چۆنقلىق بېتون قۇرۇلمىلىق بولۇپ، شورلۇق سۇ ئامبىرى كەلكۇن چۇشۇرۇش ئۆستىگە سېلىنغان، ئۇزۇنلۇقى 9 مېتر، ئېگىزلىكى 1.5 مېتر، كەڭلىكى 7 مېتر كېلىدۇ، ئىككى تەرىپىگە سالاسۇن ئورنىتۇلغان بولۇپ، سالاسۇننىڭ ئېگىزلىكى 1.2 مېتر. ئىككى سۇڭگۇچلۇك بولۇپ، سۇڭگۇچنىڭ دىئامېتىرى 8 مېتر، ئەڭ كۆپ سۇ ئۆتۈش مىقدارى 400 كۇب مېتر، كەلكۇن مەزگىلىدە كۆۋرۈك ئاستىدىكى سۇنىڭ چوڭقۇرلۇقى 3 مېتر كېلىدۇ، قىش پەسلىدە سۇ ئۇزۇلۇپ قۇرۇپ قالىدۇ.

كۆۋرۈك 1966 ـ يىلى 7 ـ ئايدا قۇرۇلۇشقا باشلىنىپ، 1966 ـ يىلى 12 ـ ئايدا رەسمىي ماشىنا قاتنىغان. ئېغىرلىق كۆتۈرۈش مىقدارى 60 تونىنا بولۇپ، مەڭگۈلۈك كۆۋرۈك، چاكۇ ـ قاغىلىق تاشيولى ئوق لېنىيىسىدىكى مۇھىم كۆۋرۈكلەرنىڭ بىرى بولۇپ ھېسابلىنىدۇ.

ساغان كۆۋرۈك

ناھىيە شەھىرىنىڭ جەنۇبغا 7 كىلومېتر كېلىدۇ، گۈما بازىرىنىڭ ساغان كەنتى دائىرىسىگە جايلاشقانلىقى ئۈچۈن «ساغان كۆۋرۈك» دەپ ئاتالغان. چاكۇ ـ قاغىلىق تاشيولى ئوق لېنىيىسىدىكى 1391.8 كىلومېتىرلىق يول تاختىسىنىڭ قېشىدا.

بۇ كۆۋرۈك غالىبىيەت ئۆستىگە ياسالغان بولۇپ، گەۋدىسى پولات چۆدق بېتونلۇق قۇرۇلمىدىن ئىبارەت. ئۇزۇنلۇقى 20 مېتر، ئېگىزلىكى 2.4 مېتر، كەڭلىكى 8.2 مېتر.

ئىككى ياقسىدا سالاسۇنى ۋە ئادەم ماڭىدىغان كۆپۈنكى يولى بار. ماشىنا يۇرىدىغان يولنىڭ كەڭلىكى 7 مېتر، سالاسۇننىڭ ئىگىزلىكى 1.2 مېتر، ئادەم ماڭىدىغان يولنىڭ كەڭلىكى 0.6 مېتر كېلىدۇ. ئىككى سۇڭگۇچلۇك كۆۋرۈك بولۇپ، ئارتىلىش ئارىلىقى 10 مېتر، سۇڭگۇچىنىڭ ئېگىزلىكى 1.5 مېتر. ئەڭ چوڭ سۇ ئۆتۈش مىقدارى 60~50 كۇب مېتر، كەلكۇن مەزگىلىدە كۆۋرۈك تېگىدىكى سۇنىڭ چوڭقۇرلىقى 1.5 مېتر بولىدۇ، قىش پەسلىدە سۇ ئۇزۇلۇپ قۇرۇپ قالىدۇ.

بۇ كۆۋرۈكنىڭ قۇرۇلۇشى 1966-يىلى 4-ئايدا باشلىنىپ، شۇ يىلى 12-ئايدا پۈتكۈزۈلۈپ ماشنا قاتنىغان. ئېغىرلىق كۆتۈرۈش مىقدارى 30 تونىنا. مەڭگۈلۈك كۆۋرۈك بولۇپ، چاكۇ-قاغىلىق تاشيولى ئوق لېنىيىسىدىكى مۇھىم كۆۋرۈكلەرنىڭ بىرى.

چاسكام زاكۇ كۆۋرۈك

ناھىيە شەھىرى تۇرۇشلۇق ئورۇنىنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا تۇز سىزىق ئارىلىقى 36 كىلومېتر كېلىدۇ، سانجۇ دەريياسىنىڭ ئاخىرقى قىسمىغا، سانجۇ يېزىسى چاسكام سۇ باشقۇرۇش پونكىتىنىڭ قېشىغا جايلاشقان بولۇپ، مۇجى، زاڭگۇي ئۆستەڭلىرىگە ئاقىدىغان سۇ مىقدارىنى كونترول قىلىدۇ ۋە تەقسىم قىلىدۇ، زاكۇ بىلەن كۆۋرۈك بىر گەۋدە قىلىپ قۇرۇلغان، شۇ سەۋەبىلەردىن «چاسكام زاكۇ كۆۋرۈك» دەپ ئاتالغان. ناھىيىلىك سۇ ئېلېكتر ئىدارىسىغا قارايدۇ. ئۇچ نەپەر مەخسۇس باشقۇرۇش خادىمى بار.

چاسكام زاكۇ كۆۋرۈكى مەركىزى قۇرۇلۇش بولۇپ، گۇما بىلەن سانجۇ ئارىلىقىدىكى قاتناش توغۇنى. كۆۋرۈك بىلەن زاكۇ بىر پۈتۈن گەۋدە قىلىنغان، شېغىل بېتونلۇق قۇرۇلمىدىن ئىبارەت. زاكۇدا خىش-ياغاچ قۇرۇلمىلىق ئۇچ ئېغىز زاكۇ ئۆيى بار، زاكۇنىڭ ئۇزۇنلۇقى 50 مېتر، ئېگىزلىكى 5.4 مېتر كېلىدۇ، توت زاكۇ، 11 سۇڭگۇچلۇك قىلىپ ياسالغان. شەرقتىن غەربكە تىزىلغان: 1-زاكۇ ئىككى سۇڭگۇچلۇك بولۇپ كەلكۇن ئېقىتىش زاكۇسى، 2-زاكۇ ئىككى سۇڭگۇچلۇك بولۇپ زاڭگۇي ئۆستەڭگە سۇ ئاقىدۇ، 3-زاكۇ توت سۇڭگۇچلۇك بولۇپ مۇجى يېزىسىنىڭ ئۆستەڭگە سۇ ئاقىدۇ، 4-زاكۇ ئۈچ سۇڭگۇچلۇك بولۇپ كەلكۇن ئېقىتىش زاكۇسى. كەلكۇن ئېقىتىش زاكۇسىنىڭ سۇيى چۆلگە كېتىدۇ. 50 تونىنلىق قولدا چۆرۈيدىغان چىغىرىق بىلەن تۇز تاختاي قاپقا تىزگىنلىنىدۇ. تىك توت بۇلۇڭلۇق سۇڭگۇچ ئېغىزلىرىنىڭ ھەممىسىنىڭ كەڭلىكى 3 مېتر، ئېگىزلىكى 3.2 مېتردىن بولۇپ، ئەڭ كۆپ سۇ ئۆتۈش مىقدارى سېكۇنتىغا 240 كۇب مېتر.

كۆۋرۈكنىڭ ئېگىزلىكى 3 مېتر، كەڭلىكى 6.2 مېتر، شىمالىي ياقسىدا 1.2 مېتر ئېگىزلىكتىكى سېمونت سالاسۇن بار، ئارتىلىش ئارىلىقى 3 مېتر، ئېغىرلىق كۆتۈرۈش ئىقتىدارى 30 تونىنا.

زاكۇ كۆۋرۈكنىڭ قۇرۇلۇشى 1968-يىلى 10-ئايدا باشلانغان. ناھىيىلىك سۇ ئېلېكتر ئىدارىسى ئۆزى پىلانلاپ، ياساشقا نازارەت قىلىپ، 1970-يىلى 5-ئايدا پۈتكۈزۈلگەن. مەڭگۈلۈك قۇرۇلۇش بولۇپ، ناھىيە ئىچىدىكى بىر قەدەر چوڭ-راق بولغان سۇ ئايرىش زاكۇ كۆۋرۈكى ھېسابلىنىدۇ.

ساغان سۇ ئايرىش زاكۇسى

ناھىيە شەھەرىنىڭ جەنۇبىغا تۇز سىزىق ئارىلىقى 6.85 كىلومېتر كېلىدىغان يەرگە جايلاشقان، چاكۇ-قاغىلىق تاشيولىنىڭ شىمالىي ياقىسىدا. بۇ سۇ ئىنشائاتى ياپچان سۇ ئامبىرىنىڭ سۇ قويۇۋېتىش ئۆستىكىدىكى مۇھىم سۇ ئايرىش تۇگۇنى بولۇپ، گۇما بازىرى، كۆكتېرەك يېزىسى ۋە شىنجاڭ ئىشلەپچىقىرىش-قۇرۇلۇش بىڭتۇەن خوتەن دېھقانچىلىق مەيدانلىرىنى باشقۇرۇش ئىدارىسى گۇما دېھقانچىلىق مەيدانىنىڭ جەمئىي 127 مىڭ مو تېرىلغۇ يېرىنى سۇغۇرىدىغان سۇنى كونترول قىلىدۇ.

پولات چۈۋىقلىق بېتوندىن ئىشلەنگەن مەڭگۈلۈك سۇ ئىنشائاتى قۇرۇلۇشى بولۇپ، 1963-يىلى 3-ئايدا ئىش باشلاپ، شۇ يىلى 10-ئايدا پۈتكۈزۈلۈپ پايدىلىنىشقا تاپشۇرۇلغان. پۈتۈن زاكۇ جەمئىي 11 سۇڭگۇچلۇك بولۇپ، ھەر بىر سۇڭگۇچنىڭ كەڭلىكى 2.8 مېتر، ئېگىزلىكى 2 مېتر، غەربتىن شەرققە تىزىلغان. ئەڭ غەربىدىكىسى كۆكتېرەك يېزىسىنىڭ بولۇپ ئۇچ سۇڭگۇچلۇك سۇ ئېچىش زاكۇسى، ئۇنىڭغا يانداش بولغىنى ئىككى سۇڭگۇچلۇك كەلكۇن ئېقىتىش زاكۇسى، ئۇنىڭ يېنىدىكىسى گۇما بازىرىنىڭ ئۇچ سۇڭگۇچلۇك سۇ ئېچىش زاكۇسى، ئەڭ شەرقىدىكى ئۆستەڭ بىلەن پاراللېل تۇرغان تۆت سۇڭگۇچلۇك سۇ ئېچىش زاكۇسى-شىنجاڭ ئىشلەپچىقىرىش قۇرۇلۇش بىڭتۇەن خوتەن دېھقانچىلىق مەيدانلىرىنى باشقۇرۇش ئىدارىسى گۇما دېھقانچىلىق مەيدانىنىڭ سۇ ئېچىپ كېلىدىغان ئەسلىھەسى ھېسابلىنىدۇ. پۈتۈن زاكۇغا جەمئىي 11 دانە 3 تونناسلىق ئەگرۇنلۇك چىغىرىق ئورنۇتۇلغان. بۇ سۇ ئايرىش تۇگۇنىنىڭ پىلانلىغان سۇ ئۆتۈش ئىقتىدارى سېكۇنتىغا 80 كۇب مېتر.

بۇ قۇرۇلۇش قوشتاغ دەريالىسى سۇ سىستېمىسىنىڭ سۇ باشقۇرۇش پونكتىغا قاراشلىق بولۇپ، بەش نەپەر ئىشچى-خىزمەتچى باشقۇرۇپ تۇرىدۇ.

پوسكا سۇ ئامبىرى

سانجۇ يېزىسىنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 14 كىلومېتر كېلىدۇ. دەريانى توسۇپ ئىشلەنگەن سۇ ئامبىرى. پىلانلىغان ئامبار سىغىمى 3 مىليون كۇب مېتر، 7 مىڭ مو يەرنى سۇغۇرىدۇ. توپا توغانىنىڭ ئۇزۇنلۇقى 600 مېتر، ئوتتۇرىچە كەڭلىكى 64 مېتر، سۇ چىقىرىش تەشمىسىنىڭ ئۇزۇنلۇقى 14 مېتر، ئېگىزلىكى 2 مېتر، كەڭلىكى 1 مېتر. 1977-يىلى 11-ئايدا ئىش باشلاپ 1978-يىلى 11-ئايدا پۈتۈپ پايدىلانغان. تۇرۇشلۇق يۇرتىنىڭ نامى بىلەن شۇنداق دەپ ئاتالغان.

ئاراقۇم سۇ ئامبىرى

كۆكتېرەك يېزىسىنىڭ غەربىي شىمالىغا 5.2 كىلومېتر كېلىدۇ، تەڭشەش سۇ ئامبىرى، پىلانلاغان ئامبار سىغىمى 3 مىليون 500 مىڭ كۇب مېتر، ياي شەكىللىك توغانىنىڭ ئۇزۇنلۇقى 64 مېتر، ئۆستىنىڭ كەڭلىكى 6 مېتر، ئېگىزلىكى 7 مېتر، 7000 مو يەر سۇغۇرىلۇقى. 1955-يىلى ئىش باشلاپ 1957-يىلى پۈتكۈزۈلۈپ پايدىلىنىلغان. شۇ جاينىڭ نامى بىلەن ئاتالغان.

خانتوغ سۇ ئامبىرى

مۇجى يېزىسىنىڭ شەرقىي شىمالىغا 14.5 كىلومېتر كېلىدۇ، تەڭشەش سۇ ئامبىرى، سۇ بېسىلىش مقدارى 250000~150000 كۇب مېتر، توپا توغانىنىڭ ئۇزۇنلۇقى 300 مېتر، ئۇستىنىڭ كەڭلىكى 5 مېتر، ئېگىزلىكى 5 مېتر، سۇنىڭ چوڭقۇرلۇقى 7~1 مېتر. سۇ چىقىرىش زاكۇسىدىن سۇ ئۆتۈش مقدارى سېكۇنتىغا 4 كۇب مېتر. 1000 مو تېرىلغۇ يەرنى سۇغارغىلى بولىدۇ. 1954-يىلى ئىش باشلىنىپ، 1958-يىلى پۈتكەن. شۇ جاينىڭ نامى بىلەن ئاتالغان.

خوجادۆڭ سۇ ئامبىرى

زاڭگۇي يېزىسىنىڭ شىمالىغا 11.5 كىلومېتر كېلىدۇ، تەڭشەش سۇ ئامبىرى. پىلانلانغان ئامبار سىغىمى 3 مىليون كۇب مېتر. تۇغانىنىڭ ئۇزۇنلۇقى 200 مېتر، ئۇستىنىڭ كەڭلىكى 12 مېتر، 600 مو يەرنى سۇغارغىلى بولىدۇ. بېلىق ۋە ياۋا ئۆردەك بار. 1961-يىلى پۈتۈپ ئىشلىتىلگەن. «سۇلتان سىدىق بۇغراخان خوجا» مازىرىنىڭ قېشىدا بولغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

شورلۇق سۇ ئامبىرى

دۇۋا بازىرىنىڭ شىمالىغا 10 كىلومېتر كېلىدۇ، دەريانى توسۇپ ئىشلەنگەن سۇ ئامبار. پىلانلانغان ئامبار سىغىمى 4 مىليون كۇب مېتر. تۇغانىنىڭ ئۇزۇنلۇقى 400 مېتر، ئاستىنىڭ كەڭلىكى 110 مېتر، ئۇستىنىڭ كەڭلىكى 30 مېتر، ئېگىزلىكى 17 مېتر، سۇنىڭ چوڭقۇرلۇقى 4 مېتر، تۇغانىنىڭ شەرقىدە ئۇزۇنلۇقى 300 مېتر، كەڭلىكى 15 مېتر كېلىدىغان كەلكۇن چىقىرىش ئۆستىكى بار. سۇ ئۆتىدىغان سۇڭگۇچنىڭ ئېگىزلىكى 14 مېتر، سۇ ئۆتۈش مقدارى سېكۇنتىغا 16 كۇب مېتر، 12 مىڭ 400 مو يەرنى سۇغارغىلى بولىدۇ، 1978-يىلى 11-ئايدا ئىش باشلىنىپ، 1979-يىلى 11-ئايدا پۈتۈپ پايدىلىنىلغان. شۇ جاينىڭ نامى بىلەن ئاتالغان.

كەڭەز سۇ ئامبىرى

ناۋاباات تاجىك مىللىي يېزىسىنىڭ شىمالىغا 0.8 كىلومېتر كېلىدۇ، دەريانى توسۇپ ئىشلەنگەن سۇ ئامبار. پىلانلانغان ئامبار سىغىمى بىر مىليون كۇب مېتر. تۇغان تاش ۋە سېمونت لايىدىن قويۇرۇلغان بولۇپ ئۇزۇنلۇقى 350 مېتر، ئۇستىنىڭ كەڭلىكى 18 مېتر، ئېگىزلىكى 19 مېتر، سۇڭگۇچنىڭ ئۇزۇنلۇقى 16.5 مېتر، سۇ يىغىلىش كۆلىمى 127 مىڭ كۇب مېتر. 1978-يىلى 4-ئايدا ئىش باشلىنىپ، 1979-يىلى 5-ئايدا پۈتكۈزۈلۈپ ئىشلىتىلگەن. تۇرۇشلۇق جاينىڭ نامى بىلەن ئاتالغان.

ئاقشور سۇ ئامبىرى

ناۋاباات تاجىك مىللىي يېزىسىنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 0.5 كىلومېتر كېلىدۇ، دەريا توسۇش سۇ ئامبىرى، پىلانلانغان ئامبار سىغىمى 3 مىليون كۇب مېتر، توپا تۇغانىنىڭ ئۇزۇنلۇقى 90 مېتر. ئۇستىنىڭ كەڭلىكى 8 مېتر. 4 تۆشۈكلۈك سۇ چىقىرىش سۇڭگۇچى بار بولۇپ، كەڭلىكى 1.5 مېتر، ئېگىزلىكى 1.8 مېتر. 1979-يىلى 3-ئايدا ئىش باشلاپ، شۇ يىلى 10-ئايدا پۈتكۈزۈپ پايدىلانغان. شۇ جاينىڭ نامى بىلەن ئاتالغان.

ئىتتىپاق ئۆستەڭ

قوشتاغ يېزىسىنىڭ دائىرىسىدە بولۇپ، غەربتە كىلىياڭ باش ئازمىسىدىن باشلىنىپ شەرقتە قوشتاغ كۆۋرۈككىچە بارىدۇ، تاش بېسىپ ئىشلەنگەن، ئومۇمىي ئۇزۇنلۇقى 32.6 كىلومېتر، كەڭلىكى 12 مېتر، سۇ ئۆتۈش مىقدارى سېكۇنىتىغا 50~40 كۇب مېتر، سۇغۇرۇش كۆلىمى 300 مىڭ مو. 1979-يىلى 5-ئايدا پۈتكەن. ئەسلىدىكى پايدىلىنىدىغان گۈڭشې-دۈيلەر ئىتتىپاقلىشىپ ھەمكارلىشىپ ياساپ چىققانلىقتىن، شۇنداق ئاتالغان.

قوشتاغ ئۆستەڭ

قوشتاغ كەنتى دائىرىسىدە بولۇپ، غەربتە سۆگەتلىك كەنتىدىن باشلىنىپ قوشتاغ كۆۋرۈك-كىچە بارىدۇ، ئومۇمىي ئۇزۇنلۇقى 6650 مېتر بولۇپ، بۇنىڭدىن 5600 مېترلىق قىسمى تاش ياتقۇزۇلۇپ ئىشلەنگەن، كەڭلىكى 5 مېتر، سۇ ئۆتۈش مىقدارى سېكۇنىتىغا 4 كۇب مېتر، 25 مىڭ مو يەرنى سۇغارغىلى بولىدۇ. شۇ جايىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان.

ئىسمىسالا ئۆستەڭ

قوشتاغ يېزىسىنىڭ دائىرىسىدە بولۇپ، ئاقچىڭ كەنتىدىن تۇگمەنبويى كەنتىگىچە بارىدۇ، تاش ئۆستەڭ. ئومۇمىي ئۇزۇنلۇقى 15 كىلومېتر، كەڭلىكى 2.5 مېتر، چوڭقۇرلۇقى 1.8 مېتر. سۇ ئۆتۈش مىقدارى سېكۇنىتىغا 10~8 كۇب مېتر. 17 مىڭ مو يەرنى سۇغارغىلى بولىدۇ. 1969-يىلى 11-ئايدا پۈتكەن. ئىسمىسالا چوڭ يەر بۆلۈكىدە بولغاچقا، شۇنداق نام ئالغان.

كىلياڭ ئۆستەڭ

قوشتاغ يېزىسى دائىرىسىدە بولۇپ، غەربتە كىلىياڭ باش ئازمىسىدىن باشلىنىپ، غەربىي شىمالدا ئاقچىڭ كەنتىگىچە ئاقىدۇ، تاش ئۆستەڭ. ئومۇمىي ئۇزۇنلۇقى 8.8 كىلومېتر، كەڭلىكى 1.6 مېتر. چوڭقۇرلۇقى 1.8 مېتر. سۇ ئۆتۈش مىقدارى سېكۇنىتىغا 2 كۇب مېتر، 7 مىڭ مو يەرنى سۇغارغىلى بولىدۇ. 1968-يىلى پۈتكەن. كىلياڭدىن باشلىنىدىغان بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

ئىشاندا ئۆستەڭ

گۇما بازىرىنىڭ دائىرىسىدە بولۇپ، جەنۇبتا ساغان سۇ ئايرىش زاكۇسىدىن باشلىنىپ شىمالدا ئاستاقوش كەنتىگىچە كېلىدۇ. تاش ئۆستەڭ. ئومۇمىي ئۇزۇنلۇقى 8.5 كىلومېتر، كەڭلىكى 6 مېتر، سۇ ئۆتۈش مىقدارى سېكۇنىتىغا 7 كۇب مېتر، 32 مىڭ مو يەرنى سۇغارغىلى بولىدۇ. 1960-يىلى 12-ئايدا پۈتكەن. بۇ ئۆستەڭ ئەسلىدىكى ئىشاندا گۈڭشېگە تەۋە غول ئۆستەڭ بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

كۆكتېرەك ئۆستەڭ

جەنۇبتا ساغان سۇ ئايرىش زاكۇسىدىن باشلىنىپ، غەربتە كۆكتېرەك يېزىسىنىڭ بەلقۇم كەنتىگىچە بارىدۇ، تاش ئۆستەڭ. ئومۇمىي ئۇزۇنلۇقى 12.4 كىلومېتر. كەڭلىكى 5 مېتر، چوڭقۇرلۇقى 2.5 مېتر، سۇ ئۆتۈش مىقدارى سېكۇنىتىغا 7 كۇب مېتر، 45 مىڭ 600 مو يەرنى

سۇغارغىلى بولىدۇ. 1959-يىلى 12-ئايدا پۈتكەن. كۆكتېرەك يېزىسىغا تەۋە بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

سانجۇ ئۆستەڭ

سانجۇ يېزىسى دائىرىسىدە بولۇپ، جەنۇبتا باش زاكۇدىن باشلىنىپ، شىمالدا چاسكام زاكۇغىچە بارىدۇ، تاش ئۆستەڭ. ئومۇمىي ئۇزۇنلۇقى 22.8 كىلومېتر، كەڭلىكى 10 مېتر، سۇ ئۆتۈش مىقدارى سېكۇنتىغا 30 كۇب مېتر، 180 مىڭ مو يەرنى سۇغارغىلى بولىدۇ. 1965-يىلى 5-ئايدا پۈتكەن. سانجۇ يېزىسىغا تەۋە بولغانلىقتىن، شۇنداق ئاتالغان.

ياشلار ئۆستەڭ

سانجۇ يېزىسىنىڭ دائىرىسىدە بولۇپ، ئاقدۆڭ زاكۇدىن باشلىنىپ، چاسكام زاكۇغىچە بارىدۇ، تاش ئۆستەڭ. ئومۇمىي ئۇزۇنلۇقى 20 كىلومېتر، كەڭلىكى 2 مېتر، سۇ ئۆتۈش مىقدارى سېكۇنتىغا 4 كۇب مېتر، 30 مىڭ مو يەرنى سۇغارغىلى بولىدۇ. 1966-يىلى 12-ئايدا پۈتكەن. بۇ ئۆستەڭنى ياشلار چاپقانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

مۇجى ئۆستەڭ

مۇجى يېزىسىنىڭ دائىرىسىدە بولۇپ، جەنۇبتا سانجۇ يېزىسىدىكى چاسكام زاكۇدىن باشلىنىپ شىمالدا كونابازار كەنتىگىچە بارىدۇ، تاش ئۆستەڭ. ئومۇمىي ئۇزۇنلۇقى 20 كىلومېتر، كەڭلىكى 7 مېتر، چوڭقۇرلۇقى 1.5 مېتر، سۇ ئۆتۈش مىقدارى سېكۇنتىغا 7.7 كۇب مېتر. 68 مىڭ مو يەرنى سۇغارغىلى بولىدۇ. 1970-يىلى 5-ئايدا پۈتكەن. مۇجى يېزىسىغا تەۋە غول ئۆستەڭ بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

موكويلا ئۆستەڭ

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىگە 0.1 كىلومېتر كېلىدۇ، جەنۇبتا ياپچان زاكۇدىن باشلىنىپ، شىمالدا ناغۇت كەنتىگىچە بارىدۇ، تاش ئۆستەڭ. ئومۇمىي ئۇزۇنلۇقى 31 كىلومېتر، ئۇستىنىڭ كەڭلىكى 6 مېتر، تېگىنىڭ كەڭلىكى 3 مېتر، سۇ ئۆتۈش مىقدارى سېكۇنتىغا 5 كۇب مېتر، 55 مىڭ مو يەرنى سۇغارغىلى بولىدۇ. 1964-يىلى پۈتكەن. موكويلا يېزىسىغا تەۋە غول ئۆستەڭ بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

زاڭگۇي ئۆستەڭ

يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شىمالىغا 1.6 كىلومېتر كېلىدۇ، جەنۇبتا سانجۇ يېزىسىدىكى چاسكام زاكۇدىن باشلىنىپ شىمالدا كۆلئېرىق كەنتىگىچە بارىدۇ، تاش ئۆستەڭ. ئومۇمىي ئۇزۇنلۇقى 26.6 كىلومېتر، كەڭلىكى 11 مېتر، سۇ ئۆتۈش مىقدارى سېكۇنتىغا 30-20 كۇب مېتر، 32 مىڭ مو يەرنى سۇغارغىلى بولىدۇ. 1970-يىلى 5-ئايدا پۈتكەن. زاڭگۇي يېزىسىغا تەۋە غول ئۆستەڭ بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

پىيالما ئۆستەڭ

پىيالما يېزىسىنىڭ دائىرىسىدە بولۇپ، شورلۇق سۇ ئامبىرىدىن باشلىنىپ شەرقتە تۇڭمەنبويى

كەنتىگىچە كېلىدۇ، تاش ئۆستەك. ئومۇمىي ئۇزۇنلۇقى 13.5 كىلومېتر، ئوتتۇرىچە كەڭلىكى 5.5 مېتر، سۇ ئۆتۈش مىقدارى سېكۇنتىغا 16 كۇب مېتر، 12 مىڭ 400 مو يەرنى سۇغارغىلى بولىدۇ. 1960-يىلى پۈتكەن، 1965-يىلى تاش بېسىلغان. پىيالما يېزىسىغا تەۋە غول ئۆستەك بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

پىشنا ئۆستەك

ئىسمىسالا زاكۇدىن باشلىنىپ پىشنا يېزىسىنىڭ ئايماق ئازغان كەنتىگىچە بارىدۇ، تاش ئۆستەك. ئومۇمىي ئۇزۇنلۇقى 33 كىلومېتر. كەڭلىكى 3 مېتر، چوڭقۇرلۇقى 1.5 مېتر، سۇ ئۆتۈش مىقدارى سېكۇنتىغا 5~4 كۇب مېتر، 32 مىڭ مو يەرنى سۇغارغىلى بولىدۇ. 1960-يىلى 12-ئايدا پۈتكەن. «پىشنا» سۆزى «پىشا» دېگەن سۆزنىڭ ئاھاڭ ئۆزگىرىشى بولۇپ، مەنىسى «ئوتلاق». پىشنا يېزىسىغا تەۋە غول ئۆستەك بولغانلىقتىن، شۇنداق ئاتالغان.

باشلەڭگەر ئۆستەك

باشلەڭگەر يېزىسىنىڭ دائىرىسىدە بولۇپ، ئىسمىسالا زاكۇدىن باشلىنىپ ئويىتوغراق كەنتىگىچە كېلىدۇ، تاش ئۆستەك. ئومۇمىي ئۇزۇنلۇقى 22 كىلومېتر، كەڭلىكى 2.5 مېتر، چوڭقۇرلۇقى 2 مېتر، سۇ ئۆتۈش مىقدارى سېكۇنتىغا 5 كۇب مېتر، 16 مىڭ مو يەرنى سۇغارغىلى بولىدۇ. شۇ جاينىڭ نامى بىلەن ئاتالغان.

موكويلا لەڭگەر كۆۋرۈك

موكويلا يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 6.3 كىلومېتر كېلىدۇ، چاكۇ-قاغىلىق ئوق تاشيولى بىلەن موكويلا ئۆستەڭنىڭ كېسىشىدىغان يېرىگە سېلىنغان پولات چىۋىقلىق بېتون كۆۋرۈك بولۇپ، ئۇزۇنلۇقى 15 مېتر، كەڭلىكى 7 مېتر، كۆۋرۈك تاختىسىنىڭ قېلىنلىقى 0.5 مېتر، سالاسۇنى يوق، ئېغىرلىق كۆتىرىشى 50 تونا، 1982-يىلى ياسالغان، شۇ يەردىكى جاينىڭ نامى بىلەن ئاتالغان.

ھۇجى سايباغ تاشيول كۆۋرۈك

ھۇجى يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا 5 كىلومېتر كېلىدۇ. چاكۇ-قاغىلىق ئوق تاشيول كۆۋرۈكى بولۇپ، ھۇجى ئۆستەك ئۈستىدە، پولات چىۋىقلىق بېتون قۇرۇلمىلىق. ئۇزۇنلۇقى 10 مېتر، كەڭلىكى 6 مېتر، ئېغىرلىق كۆتىرىشى 30 تونا. شۇ جاينىڭ نامى بىلەن ئاتالغان.

قارايار ئۆستەك كۆۋرۈك

پىيالما يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 14.4 كىلومېتر كېلىدۇ، پىيالما ئۆستەڭنىڭ ئۈستىگە سېلىنغان. كۆۋرۈكنىڭ ئۇزۇنلۇقى 12 مېتر، كەڭلىكى 3 مېتر، ئېغىرلىق كۆتىرىشى 10 تونا. 1962-يىلى سېلىنغان. پىيالما غول ئۆستەڭنىڭ قارايارىدىن ئۆتىدىغان يېرىگە سېلىنغان بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

سايباغ كۆۋرۈك

ناھىيىلىك ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 0.75 كىلومېتر كېلىدىغان ئىككى سۇئگۈچلۇك ئەگمە كۆۋرۈك بولۇپ، كۆكتېرەك ئۆستەڭنىڭ ئۈستىگە سېلىنغان، پولات چىۋىقلىق سېمونت كۆۋرۈك.

ئۈزۈنلۈقى 10 مېتر، كەڭلىكى 6 مېتر، سالاسۇنى يوق ، ئېغىرلىق كۆتۈرۈشى 8 تونـنا. 1968 ـ يىلى سېلىنغان. سايباغ يولىدىكى ئاساسلىق كۆۋرۈك بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

ئوتتۇرا كۆۋرۈك

ناھىيىلىك ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 0.5 كىلومېتر كېلىدۇ، قوش سۇڭگۈچلۈك ئەگمە كۆۋرۈك بولۇپ، كۆكتېرەك ئۆستەڭنىڭ ئۈستىگە سېلىنغان، پولات چۈۋىقلىق سېمونت قۇرۇلمىلىق، ئۈزۈنلۈقى 10 مېتر، كەڭلىكى 10 مېتر، سالاسۇنلۇق. ئېغىرلىق كۆتۈرۈشى 18 تونـنىلىق. 1983 ـ يىلى سېلىنغان. سايباغ كۆۋرۈك بىلەن كۆكتاغ كۆۋرۈكىنىڭ ئوتتۇرىسىدىكى كۆۋرۈك بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

كۆكتاغ كۆۋرۈك

ناھىيىلىك ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي شىمالىغا 0.7 كىلومېتر كېلىدۇ، كۆكتېرەك ئۆستەڭنىڭ ئۈستىگە سېلىنغان، پولات چۈۋىقلىق سېمونت كۆۋرۈك. ئۈزۈنلىقى 10 مېتر، كەڭلۈقى 8 مېتر، سالاسۇنلۇق، ئېغىرلىق كۆتۈرۈشى 12 تونـنا. 1964 ـ يىلى سېلىنغان، شۇ جايىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان.

قوشتاغ كۆۋرۈك

قوشتاغ يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شىمالىغا 3.3 كىلومېتر كېلىدۇ، قوشتاغ دەرياسىغا سېلىنغان. پولات چۈۋىق ۋە سېمونت قۇرۇلمىلىق 3 سۇڭگۈچلۈك كۆۋرۈك بولۇپ، ئۈزۈنلۈقى 50 مېتر، كەڭلىكى 12 مېتر، ئېگىزلىكى 7 مېتر. ئېغىرلىق كۆتۈرۈشى 120 تونـنا، سۇ ئۆتۈش مىقدارى سېكۇنتىغا 150 كۇب مېتر. 1982 ـ يىلى سېلىنغان. قوشتاغ دەريانىڭ ئۈستىدە بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

ئەڭلىمكەئېغىز كۆۋرۈك

قوشتاغ يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 35.7 كىلومېتر كېلىدۇ، كەڭەز دەريانىڭ ئۈستىگە سېلىنغان ياغاچ كۆۋرۈك. ئۈزۈنلۈقى 15 مېتر، كەڭلىكى 6 مېتر، ئېگىزلىكى 10 مېتر كېلىدۇ، غەربىي يېنىدا ياغاچ سالاسۇنى بار، ئېغىرلىق كۆتۈرۈشى 5 تونـنا، 1967 ـ يىلى سېلىنغان. مەنىسى «ھاڭلىق ئېغىز». چوڭقۇر جىلغا ئېغىزىغا سېلىنغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

قاتلىش كۆۋرۈك

ناۋائىيات تاجىك مىللىي يېزىسىنىڭ شىمالىغا 1.1 كىلومېتر كېلىدۇ، قوشتاغ دەريانىڭ ئۈستىگە سېلىنغان، پولات چۈۋىق بېتون قۇرۇلمىلىق، ئۈزۈنلۈقى 10 مېتر، كەڭلىكى 5 مېتر، ئېگىزلىكى 15 مېتر، سالاسۇنى بار، ئېغىرلىق كۆتۈرۈشى 5 تونـنا، 1978 ـ يىلى سېلىنغان. كەڭەز دەريانىڭ بىلەن ئاقشور دەريانىڭ قېتىلىدىغان يېرىگە سېلىنغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

قوشتۈگمەن كۆۋرۈك

زاڭگۈي يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىگە 6.5 كىلومېتر كېلىدۇ، قوش سۇڭگۈچلۈك ئەگمە كۆۋرۈك، زاڭگۈي ئۆستەڭگە سېلىنغان، پولات چۈۋىقلىق بېتون قۇرۇلمىلىق، ئۈزۈنلۈقى 20 مېتر،

كەڭلىكى 8 مېتر، ئېغىرلىق كۆتۈرىشى 10 تونىنا، 1982-يىلى سېلىنىغان، چاكۇ-قاغىلىق ئوق تاشيولىدىكى كۆۋرۈك. شۇ جاينىڭ نامى بىلەن ئاتالغان.

ياپچان سۇ ئامبىرى كەلكۈن ئايرىش زاكۇسى

ناھىيىلىك ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 23 كىلومېتر كېلىدۇ، ئوچۇق 5 سۇڭگۈچلۇك كەلكۈن ئايرىش زاكۇسى، پولات چۆنقىلىق بېتون قۇرۇلمىلىق، تۆمۈر قاپقاقلىق، قولدا چۆرۈپ ئېچىلىدىغان بەش چىغرىقى بار، زاكۇ گەۋدىسىنىڭ ئۇزۇنلۇقى 14 مېتر، ئەڭ چوڭ سۇ ئۆتۈش مىقدارى سېكۇنتىغا 105 كۇب مېتر، 1976-يىلى 6-ئايدا پۈتكەن، شۇ جاينىڭ نامى بىلەن ئاتالغان.

دۆجۈم سۇ ئايرىش زاكۇسى

قوشتاغ يېزىسىنىڭ غەربىگە 10 كىلومېتر كېلىدۇ، ئوچۇق 2 سۇڭگۈچلۇك سۇ ئايرىش زاكۇسى، پولات چۆنقىلىق بېتون قۇرۇلمىلىق. قاپقىقى تۆمۈر، قولدا چۆرۈلىدىغان 2 چىغرىقى بار. زاكۇ گەۋدىسىنىڭ ئۇزۇنلۇقى 8 مېتر، ئەڭ چوڭ سۇ ئۆتۈش مىقدارى سېكۇنتىغا 50 كۇب مېتر. 1979-يىلى 4-ئايدا پۈتكەن. «دۆجۈم»نىڭ مەنىسى «دۆڭ جەم بولغان». شۇ جاينىڭ نامى بىلەن ئاتالغان.

ئاقچىغ سۇ ئايرىش زاكۇسى

قوشتاغ يېزىسىنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 30.3 كىلومېتر كېلىدۇ، ئوچۇق شەكىللىك ئىككى سۇڭگۈچ-لۈك سۇ تەقسىملەش زاكۇسى بولۇپ، پولات چۆنقىلىق بېتون قۇرۇلمىلىق قىلىپ ياسالغان، قولدا چۆرۈلىدىغان ئىككى چىغرىق بار. زاكۇ گەۋدىسىنىڭ ئۇزۇنلۇقى 8 مېتر، سۇ ئۆتۈش مىقدارى 50 كۇب مېتر. 1979-يىلى 5-ئايدا پۈتكەن، شۇ يەردىكى جاينىڭ نامى بىلەن ئاتالغان.

كەلياڭ باش ئازما

قوشتاغ يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 32.3 كىلومېتر كېلىدۇ، ئوچۇق شەكىللىك 14 سۇڭگۈچلۈك سۇ باشلاش تۈگۈن قۇرۇلۇشى بولۇپ، پولات چۆنقىلىق بېتون قۇرۇلمىلىق قىلىپ ياسالغان، تۆمۈر قاپقاقلىق. 20 تونناىلىق توك كۆچى بىلەن ئېچىلىدىغان چىغرىقى بار. زاكۇ كۆۋرۈكىنىڭ ئۇزۇنلۇقى 45 مېتر، كەڭلىكى 5 مېتر، ئەڭ چوڭ سۇ ئۆتۈش مىقدارى سېكۇنتىغا 355 كۇب مېتر ، 1979-يىلى پۈتكەن. تۇرۇشلۇق جاينىڭ نامى بىلەن ئاتالغان.

ھاراپ زاكۇ

قوشتاغ يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىگە 8.9 كىلومېتر كېلىدۇ. ئوچۇق شەكىللىك ئىككى سۇڭگۈچ-لۈك كەلكۈن چىقىرىۋېتىش زاكۇسى بولۇپ، پولات چۆنقىلىق بېتون قۇرۇلمىلىق قىلىپ ئىشلەڭ-گەن، تۆمۈر قاپقىسى بار. ياپچان سۇ ئامبىرىنى مۇھاپىزەت قىلىش ۋەزىپىسىنى ئۈستىگە ئالغان، 1979-يىلى 4-ئايدا پۈتكەن. شۇ جاينىڭ نامى بىلەن ئاتالغان.

دۆتاپ زاكۇ

قوشتاغ يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 26.5 كىلومېتر كېلىدۇ، ئوچۇق يەتتە سۇڭگۈچلۈك زاكۇ، پولات چۆنقىلىق بېتونلۇق قۇرۇلما. قاپقىسى تۆمۈر، قولدا چۆرۈلىدىغان بەش تونناىلىق تۆت چىغرىقى بار. زاكۇ گەۋدىسىنىڭ ئۇزۇنلۇقى 24 مېتر، كەڭلىكى 6 مېتر، ئەڭ چوڭ سۇ ئۆتۈش

مقداری سېكۇنتىغا 100 كۇب مېتر، 1979-يىلى 8-ئايدا پۈتكەن. شۇ يەردىكى جاي نامى بىلەن ئاتالغان.

ياپچان زاكۇ

ناھىيىلىك ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 15 كىلومېتر كېلىدۇ، ئۇچۇق بەش سۇئگۈچلۈك سۇ تەقسىملەش زاكۇسى. پولات چۆنقلىق سېمونت قۇرۇلمىلىق، تۆمۈر قاپقىلىق. قولدا چۆرۈلىدىغان ئۇچ چىغرىقى بار، زاكۇ سۇپىسىنىڭ ئۇزۇنلۇقى 30 مېتر. ئەڭ چوڭ سۇ ئۆتۈش مىقدارى سېكۇنتىغا 25 كۇب مېتر، 1969-يىلى 10-ئايدا پۈتكەن. شۇ جاينىڭ نامى بىلەن ئاتالغان.

باش زاكۇ

سانجۇ يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا 11.5 كىلومېتر كېلىدۇ. ئۇچۇق ئىككى قات 7 سۇئگۈچ-لۈك سۇ باشلاش، كەلكۈن چۈشۈرۈش زاكۇسى. پولات چۆنقلىق بېتونلۇق قۇرۇلۇش، پولات قاپقىسى بار، قولدا چۆرۈلىدىغان 7 چىغرىقى بار. زاكۇ گەۋدىسىنىڭ ئۇزۇنلۇقى 30 مېتر، كەڭلىكى 5 مېتر، ئەڭ چوڭ سۇ ئۆتۈش مىقدارى سېكۇنتىغا 30 كۇب مېتر، ئەڭ چوڭ كەلكۈن چۈشۈرۈش مىقدارى سېكۇنتىغا 150 كۇب مېتر، 1965-يىلى پۈتكەن. بۇ زاكۇ سانجۇ غول ئۆستەڭ-نىڭ بېشىدا بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

قوشتاغ تاشيول

ناھىيىلىك ترانسپورت بىكىتىنىڭ تۇرۇشلۇق جايى بولغان ساغان كەنتىدىن قوشتاغ يېزىسىغا بارىدىغان ئوق تاشيول بولۇپ، يۇزىگە شېغىل ياتقۇزۇلغان، ئومۇمىي ئۇزۇنلۇقى 67 كىلومېتر، كەڭلىكى 8 مېتر. بۇ يول قوشتاغ يېزىلىق ھۆكۈمەتكە بارىدىغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

كۆكتېرەك تاشيول

جەنۇبتا يېڭىئۆستەڭ يولىغا ئۇلىنىپ، شىمالدا كۆكتېرەك يېزىلىق ھۆكۈمەتكىچە بارىدۇ، يۇزىگە ئاسفالت ياتقۇزۇلغان. ئومۇمىي ئۇزۇنلۇقى 5.25 كىلومېتر، كەڭلىكى 10 مېتر. كۆكتېرەك يېزىلىق ھۆكۈمەتكە بارىدىغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

سانجۇ تاشيول

شىمالدا سانجۇ يېزىسىنىڭ كەتمىلىك كەنتىدىن باشلىنىپ، جەنۇبتا سانجۇ يېزىلىق ھۆكۈمەت-كىچە بارىدۇ. يۇزىگە شېغىل ياتقۇزۇلغان. ئومۇمىي ئۇزۇنلۇقى 41 كىلومېتر. كەڭلىكى 7 مېتر. سانجۇ يېزىسىغا ياسالغان تاشيول بولغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

مۇجى تاشيول

شىمالدا مۇجى يېزىلىق ھۆكۈمەتتىن باشلىنىپ ساياباغ تاشيول كۆۋرۈكىتە چاكۇ-قاغىلىق تاشيولىنى كېسىپ ئۆتۈپ، جەنۇبتا سانجۇ يېزىسىنىڭ كەتمىلىك كەنتىگىچە بارىدۇ، يۇزىگە شېغىل ياتقۇزۇلغان، ئومۇمىي ئۇزۇنلۇقى 20 كىلومېتر. كەڭلىكى 10 مېتر. مۇجى يېزىسىغا ياسالغان تاشيول بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

موكويلا تاشيول

شىمالدا موكويلا يېزىلىق ھۆكۈمەتتىن باشلىنىپ جەنۇبتا موكويلا لەڭگەر كۆۋرۈكىتە چاكۇ-

قاغملىق تاشيولىغا تۇتىشىدۇ. يۇزىگە شېغىل ياتقۇزۇپ ياسالغان. ئومۇمىي ئۇزۇنلۇقى 6 كىلومېتر، كەڭلىكى 8 مېتر. موكويلا يېزىسىغا ياسالغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

پىشنا تاشيول

شىمالدا چاكۇ-قاغملىق تاشيو لىغاچىقىدۇ، جەنۇبتا پىشنا يېزىلىق ھۆكۈمەتكىچە بارىدۇ، يۇزىگە شېغىل ياتقۇزۇپ ياسالغان. ئومۇمىي ئۇزۇنلۇقى 14 كىلومېتر، كەڭلىكى 6 مېتر، پىشنا يېزىغا ياسالغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

دۇۋا كان رايون تاشيولى

دۇۋا بازىرى دائىرىسىدە. شىمالدا چاكۇ-قاغملىق تاشيولىدىكى قارايار كۆۋرۈكتىن باشلىنىپ، جەنۇبتا دۇۋا كان رايونىغىچە بارىدۇ، ئايرىم يەرلىرىگە ئاسفالت ياتقۇزۇلغان، ئومۇمىي ئۇزۇنلۇقى 33 كىلومېتر. ئۆز دائىرىسى ئىچىدىكى كەنتلەرنىڭ يوللىرى بۇ تاشيولغا تۇتاشتۇرۇلغان. بۇ يول ئۇدۇل دۇۋا كان رايونىغا بارىدىغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق نام ئالغان.

خارەتمەھەللە ماشىنىلىق قۇدۇق

گۈما بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ شىمالىغا 0.25 كىلومېتر كېلىدۇ، چوڭقۇرلۇقى 61 مېتر، 80 مو تېرىلغۇ يەرنى سۇغارغىلى بولىدۇ، 1982-يىلى 9-ئايدا كولانغان. شۇ جايىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان.

سەيچەمەھەللە ماشىنىلىق قۇدۇق

گۈما بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 5 كىلومېتر كېلىدۇ، چوڭقۇرلۇقى 67 مېتر، 200 مو تېرىلغۇ يەرنى سۇغارغىلى بولىدۇ. 1982-يىلىنىڭ بېشىدا كولانغان. شۇ جايىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان.

قاسقانتېرەك مازار قۇدۇق

كۆكتېرەك يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 9.4 كىلومېتر كېلىدۇ، سۈنئىي قۇدۇق، دىئامېتر 1 مېتر، چوڭقۇرلۇقى 7 مېتر. سۇيىنىڭ چوڭقۇرلۇقى 0.5 مېتر، سۇيى تاتلىق بولۇپ ئادەم ۋە چارۋا ماللار ئىچىشكە بولىدۇ. تەخمىنەن 150 يىل ئىلگىرى كولانغان. شۇ يەردىكى جاي نامى بىلەن ئاتالغان.

دۆڭمەھەللە ماشىنىلىق قۇدۇق

كۆكتېرەك يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شىمالىغا 1.5 كىلومېتر كېلىدۇ، چوڭقۇرلۇقى 43 مېتر، سۇيىنىڭ قېلىنلىقى 5 مېتر، سۇ چىقىش مىقدارى سائىتىگە 20 كۇب مېتر، 1977-يىلى كولانغان. شۇ جايدىكى يەر نامى بىلەن ئاتالغان.

كىرپەچاپ چوڭ ئېغىزلىق قۇدۇق

كۆكتېرەك يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 2.3 كىلومېتر كېلىدۇ، كەڭلىكى 20 مېتر، ئۇزۇنلۇقى 25 مېتر، سۇيىنىڭ چوڭقۇرلۇقى 14 مېتر، سۇ چىقىش مىقدارى سائىتىگە 80 كۇب مېتر، سۇيى تاتلىق، ئادەم كۆچى بىلەن كولانغان. بۇ يەر بىر قۇملۇق دۆڭنىڭ تۆۋى بولۇپ، بۇرۇن كىرپە تولا بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

لەڭگەر ماشىنىمىق قۇدۇق

مۇجى يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىگە 4.4 كىلومېتر كېلىدۇ، چوڭقۇرلۇقى 28 مېتر، سۇيىنىڭ چوڭقۇرلۇقى 16 مېتر، سەييوجى ئورنىتىلىغان، سۇ چىقىش مىقدارى سائىتىگە 100 كۇب مېتر، 1981 ـ يىلى كولانغان. شۇ جاينىڭ نامى بىلەن ئاتالغان.

باش چودا ماشىنىمىق قۇدۇق

چودا يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي شىمالىغا 7 كىلومېتر كېلىدۇ، چوڭقۇرلۇقى 60 مېتر، سۇيىنىڭ چوڭقۇرلۇقى 35 مېتر. سۇ چىقىش مىقدارى سائىتىگە 100كۇب مېتر، يۇرۇشلەشتۈرۈلگەن، 1981 ـ يىلى 6 ـ ئايدا كولانغان. شۇ جاينىڭ نامى بىلەن ئاتالغان.

بادرائىپغىل قۇدۇق

مۇجى يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 13.3 كىلومېتر كېلىدۇ، سۇيى تاتلىق بولۇپ، ئادەم ۋە چارۋىلار ئىچىشكە بولىدۇ. تەخمىنەن مىلادى 1920 ـ يىلىنىڭ ئىلگىرىدە كولانغان. بۇرۇنىدا بۇ جايدا توغراقنىڭ بادرىسى بىلەن قاشالاپ ئېتىلگەن ئېغىل بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

مازارقۇدۇق

چودا يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شىمالىغا 36 كىلومېتر كېلىدۇ، بۇلاقلىق قۇدۇق، ھازىر قۇم كۆمۈۋەتكەن. 4~3 مېتر كولىسا سۇ چىقارغىلى بولىدۇ، سۇيى تاتلىق، ئادەم ۋە چارۋىلار ئىچىشكە بولىدۇ. بۇ قۇدۇقنىڭ يېنىدا بىر مازار بولغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

ھاجىئاخۇن قۇدۇق

مۇجى يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 65.6 كىلومېتر كېلىدۇ، قۇدۇقنىڭ چوڭقۇرلۇقى 3 مېتر، سۇيىنىڭ چوڭقۇرلۇقى 2 مېتر، سۇيى ئاچچىق، ئادەم ۋە چارۋىلار پايدىلىنىدۇ. تەخمىنەن مىلادى 1920 ـ يىلىنىڭ ئالدى ـ كەينىدە كولانغان. بۇ قۇدۇقنى ھاجى ئاخۇن دېگەن بىر كىشى كولغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

كونابازار ماشىنىمىق قۇدۇق

موكويلا يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شىمالىغا 0.25 كىلومېتر كېلىدۇ، چوڭقۇرلۇقى 40 مېتر، سۇيىنىڭ چوڭقۇرلۇقى 10 مېتر، سۇيى تاتلىق، سۇ چىقىش مىقدارى سائىتىگە 40 كۇب مېتر، 1979 ـ يىلى كولانغان. شۇ جاينىڭ نامى بىلەن ئاتالغان.

بازارئېرىق ماشىنىمىق قۇدۇق

پىيالما يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 0.6 كىلومېتر كېلىدۇ. چوڭقۇرلۇقى 58 مېتر، سۇيىنىڭ چوڭقۇرلۇقى 45 مېتر، سۇ چىقىش مىقدارى سائىتىگە 60 كۇب مېتر، 1979 ـ يىلى كولانغان. شۇ جاينىڭ نامى بىلەن ئاتالغان.

قاتاردۆڭ ماشىنىلىق قۇدۇق

پىيالما يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىگە 3.6 كىلومېتر كېلىدۇ، چوڭقۇرلۇقى 60 مېتر، سۇ چىقىش مىقدارى سائىتىگە 60 كۇب مېتر، 1980 ـ يىلى كولانغان. شۇ جاينىڭ نامى بىلەن ئاتالغان.

تاۋۇزئۆستەك ماشىنىمىق قۇدۇق

پىيالما يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىگە 0.5 كىلومېتر كېلىدۇ، قۇدۇقنىڭ چوڭقۇرلۇقى 62 مېتر، سۈيىنىڭ چوڭقۇرلۇقى 49 مېتر، سۇ چىقىش مىقدارى سائىتىگە 60 كۇب مېتر، 1979 ـ يىلى كولانغان. شۇ جاينىڭ نامى بىلەن ئاتالغان.

ئاراجاڭگال ماشىنىمىق قۇدۇق

پىيالـما يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 1.2 كىلومېتر كېلىدۇ، چوڭقۇرلۇقى 60 مېتر، سۇ چىـقىش مىقدارى سائىتىگە 40 كۇب مېتر ، 1979 ـ يىـلى كولانغان. شۇ جاينىڭ نامى بىلەن ئاتالغان.

ئاچاقاش ماشىنىمىق قۇدۇق

زاڭـگۈي يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىـگە 3.1 كىلومېتر كېلىـدۇ، چوڭقۇرلۇقى 60 مېتر، سۇ چىقىش مىقدارى سائىتىگە 140 كۇب مېتر، 1982 ـ يىلى كولانغان. شۇ جاينىڭ نامى بىلەن ئاتالغان.

بوستانئېرىق ماشىنىمىق قۇدۇق

زاڭگۈي يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىگە 2.7 كىـلومېتر كېـلىـدۇ، چوڭـقۇرلۇقى 60 مېتـر، سۈيىنىڭ چوڭقۇرلۇقى 33 مېتر، سۇ چىقىش مىقدارى سائىتىگە 60 كۇب مېتر، يۇرۇشلەشتۇرۇلگەن، 1981 ـ يىلى كولانغان. شۇ جاينىڭ نامى بىلەن ئاتالغان.

باغچەقۇدۇق

زاڭگۈي يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 33.5 كىلومېتر كېلىدۇ، چوڭقۇرلۇقى 2 مېتر، كەڭلىكى 1.5 مېتر، سۈيى تاتلىق، ئادەم ۋە چارۋا مالالار سۇ ئىچىدۇ. تەخمىنەن بۇنـدىن 200 يىل ئىلگىرىدە كولانغان، ئۇنىڭ تۆت ئەتراپىدا توغراقلىق ئورمان بار بولۇپ، باغچىغا ئوخشايدىغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق نام ئالغان.

باشلاق چارۋىچىلىق مەيدان ماشىنىمىق قۇدۇق

مەيدان تەشكىلىنىڭ غەربىگە 0.3 كىـلومـېتر كېـلىـدۇ، چوڭـقۇرلۇقى 40 مېـتر، ئادەم ۋە چارۋا مالالار پايـدىـلىـنىدۇ، 1981 ـ يىلى كولانـغان. «باشـلاق»نىڭ مەنـىسى «باش بۇلاق»، شۇ جاينىڭ نامى بىلەن ئاتالغان.

تەبئىي جۇغراپىيىلىك جىسىملارنىڭ ناملىرى

تەبىئىي جۇغراپىيىلىك جىسىملارنىڭ ناملىرى

تاغ، تاغ ئېغىزى، ئۆڭكۈرلەرنىڭ ناملىرى

باسالىغ

ناۋۇتابات تاجىك مىللىي يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىگە 43.2 كىلومېتر كېلىدۇ، دېڭىز يۈزىدىن ئېگىزلىكى 5708 مېتر، تاغدا ئىككى چارۋىچىلىق نۇقتىسى بار، بىر داۋان بار. بۇ تاغدا «باسا» دەيدىغان چۆپ كۆپ بولغىنى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان

لەيلىچوق

دۇۋا بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 45.5 كىلومېتر كېلىدۇ، شەرقىتىن غەربكە سوزۇلغان، دېڭىز يۈزىدىن ئېگىزلىكى 5032 مېتر، ياپىچان، كەلەپ، سېرىقئوت قاتارلىقلار بار بولۇپ، چارۋا باققىلى بولىدۇ، يەنە كېيىك، توشقان، داۋىغان، تۈلكە، ئۇلا، كەكلىك قاتارلىقلارمۇ بار. مەنىسى «يولى تېيىلغاق تاغ». بۇ تاغنىڭ يوللىرى تىك بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

گەنجىتاغ

دۇۋا بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 17.2 كىلومېتر كېلىدۇ، دېڭىز يۈزىدىن ئېگىزلىكى 1921 مېتر. بۇ تاغدا گەج كان بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

قوشتاغ تېغى

قوشتاغ يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا 21.8 كىلومېتر كېلىدۇ، سۇلغاز دەريا سىنىڭ شەرقىدە، دېڭىز يۈزىدىن ئېگىزلىكى 2902 مېتر. بۇ تاغ قوشتاغ يېزىسىنىڭ يۇقىرىسىدا بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

جايىقىر

قوشتاغ يېزىلىق ھۆكۈمەتىنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 22.7 كىلومېتر كېلىدۇ، دېڭىز يۈزىدىن ئېگىزلىكى 2375 مېتر. كۆرۈك، شاپ، ياپچان قاتارلىقلار ئۆسىدۇ، كەكلىك، ياۋا توشقان بار. گەج، ھاك تېشى، چىنە توپىسى زاپىسى مول. مەنىسى «مازار قىر». رىۋايەت قىلىنىشىچە، بىرنەچچە يۈز يىل ئىلگىرى يەكەن سەئىدىيە خانلىقىنىڭ پادىشاھىسى سۇلتان ئابدۇرېشىتخان تىبەتكە ئۇرۇش قىلغىلى بېرىپ، ۋەتىنىگە قايتار ۋاقتىدا ۋاپات بولۇپ مۇشۇ يەرگە دەپنە قىلىنغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

ياتانچىتاغ

دۇۋا بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىما 15.6 كىلومېتر كېلىدۇ، تەخمىنىي ئۇزۇنلۇقى 7

كىلومېتر، دېڭىز يۈزىدىن ئېگىزلىكى 1957 مېتر، گەج كېنى بار (مەنىسى ۋە ئونىڭ كېلىش مەنبەسى ئېنىق ئەمەس).

قاراقۇرۇم تاغ ئېغىزى

كەڭقىر قىرغىز مىللىي يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا 235 كىلومېتر كېلىدۇ، بۇ تاغ ئېغىزى شىنجاڭدىن ھىندىستانغا چىقىدىغان مۇھىم قاتناش يولى ھېسابلىنىدۇ. ياۋايى ھايۋاناتلاردىن كېيىك، ياۋا ئېشەك، ئۇلا قاتارلىقلار بار. «قارا قۇرۇم» ئۇيغۇرچە سۆز بولۇپ، «قارا قۇرام» دېگەن مەنىدە

سېرىققىر داۋان

كەڭقىر قىرغىز مىللىي يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا 48.1 كىلومېتر كېلىدۇ، دېڭىز يۈزىدىن ئېگىزلىكى 5035 مېتر، قىش پەسلىدە قار يىغىلىپ قېلىپ، ئېرىگەندىن كېيىن شىمالغا قاراپ ئاققىنى سانجۇ دەرياسىغا قۇيۇلىدۇ، جەنۇبىي يانتۇلۇقتىن ئاققىنى قاراقاش دەرياسىغا قۇيۇلىدۇ. بۇ جاي ھىندىستان قاتارلىق ئەللەرگە بارىدىغان مۇھىم يول بولۇپ، جەنۇبىي شىنجاڭدىكى مەشھۇر داۋانلارنىڭ بىرى. بۇ داۋاننىڭ توپىسى سارغۇچ بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

چۇچۇداۋان

كەڭقىر قىرغىز مىللىي يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا 22.6 كىلومېتر كېلىدۇ، دېڭىز يۈزىدىن ئېگىزلىكى تەخمىنەن 5500 مېتر، چارۋا باققىلى بولىدۇ. كەكلىك، تۇلكە، ياۋا توشقان قاتارلىقلار بار. بۇ يەر پوسكىدىن كۆرلەڭگە بېرىشتا ئۆتۈشكە تېگىشلىك جاي بولۇپ، داۋاننىڭ يولى تىك، ئادەم ۋە ئۇلاغنىڭ مېڭىشى تەس، ئۇلاغ ھەيدەيدىغان كىشى ھەدەپ ئارقىدىن ئىتتىرىپ توختىماستىن «چۇ! چۇ!...» دەپ ۋارقىراپ تۇرىدىغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

توپاداۋان

كەڭقىر قىرغىز مىللىي يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 24.5 كىلومېتر كېلىدۇ، دېڭىز يۈزىدىن ئېگىزلىكى 3936 مېتر، ياپچان قاتارلىق چارۋا يەيدىغان ئۆسۈملۈكلەر بار، يەنە كېيىك، ئۇلا، كەكلىك قاتارلىقلار بار. بۇ يەر بىر قەدەر ئېگىزرەك بىر توپا قىردا بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

كۆلداۋان

كەڭقىر قىرغىز مىللىي يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 27.6 كىلومېتر كېلىدۇ، دېڭىز يۈزىدىن ئېگىزلىكى 4426 مېتر، ياپچان قاتارلىق ئۆسۈملۈكلەر بار. يەنە كېيىك، ئۇلا، كەكلىك قاتارلىقلار بار. بىر ئېقىن داۋاننىڭ قېشىدىكى ئويمانلىقتا قۇيۇلۇپ كۆلچەك ھاسىل قىلغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

بەلدۇرداۋان

كەڭقىر قىرغىز مىللىي يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 27 كىلومېتر كېلىدۇ، دېڭىز يۈزىدىن ئېگىزلىكى 5000 مېتر، ياپچان قاتارلىق ئۆسۈملۈكلەر بار بولۇپ، چارۋا باققىلى بولىدۇ. ئۇلا، كەكلىك، توشقان، تۇلكە قاتارلىقلار بار. بۇ داۋاننىڭ شەكلى ھەربىلىگەندەك بۆلۈم-بۆلۈم

تۇرىدىغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

داچۇقداۋان

ناۋۇتابات تاجىك مىللىي يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 40.6 كىلومېتر كېلىدۇ. دېڭىز يۈزىدىن ئېگىزلىكى 4140 مېتر. سانجۇ يېزىسىدىن چىققان ئادەم ۋە چارۋىلار بۇ يەر ئارقىلىق ناۋۇتابات تەۋەسىگە بارالايدۇ. «داچۇق»نىڭ مەنىسى «جىلغا». بۇ يەر تىك قىيالىق جىلغا بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

كۈنەسداۋان

باشلەڭگەر يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا 38.4 كىلومېتر كېلىدۇ، دېڭىز يۈزىدىن ئېگىزلىكى 3530 مېتر. كەڭەزدىن قاغىلىق ناھىيىسىگە بارىدىغان مۇھىم يول. بۇ داۋان كۈنگەي بولغانلىقتىن شۇنداق ئاتالغان.

ئاچچىقداۋان

دۈۋا بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 41 كىلومېتر كېلىدۇ، دېڭىز يۈزىدىن ئېگىزلىكى 3719 مېتر، بۇ داۋاننىڭ قېشىدىكى جىلغىنىڭ سۇيى شورلۇق بولۇپ، ئادەم ۋە ھايۋانلار ئىچىلەمەيدىغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

كونارداۋان

دۈۋا بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 31.2 كىلومېتر كېلىدۇ، دېڭىز يۈزىدىن ئېگىزلىكى 3621 مېتر. ياپچان، كۆرۈك قاتارلىق ئوتلار بار، يەنە كېيىك، ئۇلا، تۈلكە قاتارلىقلارمۇ بار (نامىنىڭ كېلىش مەنبەسى ئېنىق ئەمەس).

تەكەنئىغىل داۋان

دۈۋا بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 34.5 كىلومېتر كېلىدۇ، دېڭىز يۈزىدىن ئېگىزلىكى 3335 مېتر، چارۋا باققىلى بولىدۇ. مەنىسى «ئىغىلى تىك داۋان». بۇ داۋان تىك بولۇپ، داۋاننىڭ پەسلىگەن ئويمان جايىغا قوتان قىلغىلى بولىدىغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

ياريۇت داۋان

دۈۋا بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 36.9 كىلومېتر كېلىدۇ، دېڭىز يۈزىدىن ئېگىزلىكى 3442 مېتر، بۇ يەردە چوڭقۇر بىر يار بولۇپ، بۇرۇن بىر ئادەم بۇ يارغا چۈشۈپ كېتىپ ئۆلۈپ قالغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق نام ئالغان.

ئايكۈنەس داۋان

دۈۋا بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 32.5 كىلومېتر كېلىدۇ، دېڭىز يۈزىدىن ئېگىزلىكى 3690 مېتر.

توغباش داۋان

دۈۋا بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 34.7 كىلومېتر كېلىدۇ، دېڭىز يۈزىدىن ئېگىزلىكى 3665 مېتر. بۇ داۋاننىڭ ھاۋاسى سوغۇق بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

قاراقۇرام

كەڭقىر قىرغىز مىللىي يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا 52.8 كىلومېتر كېلىدۇ، دېڭىز يۈزىدىن ئېگىزلىكى 5104 مېتر. ئوت-چۆپ بار، مال باققىلى بولىدۇ. بۇ يەردە قارا قۇرام تاشلار كۆپرەك بولغىنى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

قاۋاقداۋان

كەڭقىر قىرغىز مىللىي يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 110.5 كىلومېتر كېلىدۇ، دېڭىز يۈزىدىن ئېگىزلىكى 5114 مېتر، ياپچان قاتارلىق ئۆسۈملۈكلەر ئۆسىدۇ، چارۋا باققىلى بولىدۇ. قوتاز، كېيىك، بۆرە، ئۇلا، كەكلىك قاتارلىقلار بار (مەنىسى ۋە كېلىش مەنبەسى ئېنىق ئەمەس).

سۆگەتداۋان

كەڭقىر قىرغىز مىللىي يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 107.7 كىلومېتر كېلىدۇ، دېڭىز يۈزىدىن ئېگىزلىكى 5390 مېتر، قاراقاش دەريا سىنىڭ بويىدا. ياپچان قاتارلىق مال يەيدىغان ئوت-چۆپلەر بار. يەنە كېيىك، ئۇلا، كەكلىك قاتارلىقلارمۇ بار. بۇ داۋاندا تاغ سۆگىتى كوپ بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

قوتازجىلغا داۋان

ناۋائىيات تاجىك مىللىي يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا 92.2 كىلومېتر كېلىدۇ. دېڭىز يۈزىدىن ئېگىزلىكى 5228 مېتر، داۋاندا سۇ بار بولۇپ، ئادەم ۋە چارۋىلار تەمىنلىنىدۇ. كەلەپ، ياپچان ۋە سېرىغ قاتارلىق ئوت-چۆپلەر ئۆسىدۇ. يەنە قوتاز، كېيىك، تۈلكە، بۆرە، ئۇلا، كەكلىك قاتارلىق ياۋايى ھايۋان ۋە ياۋا ئۇچار قاناتلار بار. داۋاننىڭ تۆۋەندىكى «قوتاز جىلغا» دېگەن جىلغىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان.

باسالغداۋان

ناۋائىيات تاجىك مىللىي يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي شىمالىغا 54.7 كىلومېتر كېلىدۇ، دېڭىز يۈزىدىن ئېگىزلىكى 5242 مېتر، داۋاننىڭ شىمالىي تەرىپى تىك، سانجۇ يېزىسىغا بارىدىغان مۇھىم يول. كېيىك، تۈلكە، بۆرە قاتارلىقلار بار. «باسا» بىر خىل چۆپنىڭ نامى

سېرىقتاغ داۋان

ناۋائىيات تاجىك مىللىي يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 30 كىلومېتر كېلىدۇ. دېڭىز يۈزىدىن ئېگىزلىكى 4140 مېتر. ئاقشوردىن بوستانتار تېغى ئارقىلىق قاغىلىق ناھىيىسىگە بارىدىغان يول. داۋاننىڭ ئەتراپىدىكى سېرىقتاغ چارۋىچىلىق نۇقتىسىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان.

سېرىقتاغ كىچىكداۋان

ناۋائىيات تاجىك مىللىي يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 29.5 كىلومېتر كېلىدۇ، دېڭىز يۈزىدىن ئېگىزلىكى 3424 مېتر. بۇ داۋان سېرىقتاغ چارۋىچىلىق نۇقتىسىنىڭ قېشىدا، كۆلىمى كىچىكرەك بولغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

قازنىقۇلۇغ داۋان

ناۋۇابات تاجىك مىللىي يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 31.7 كىلومېتر كېلىدۇ، دېڭىز يۈزىدىن ئېگىزلىكى 3825 مېتر. داۋاننىڭ قېشىدىكى قازنىقۇلۇغ چارۋىچىلىق نۇقتىسىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان.

توزلاداۋان

ناۋۇابات تاجىك مىللىي يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 36.7 كىلومېتر كېلىدۇ، دېڭىز يۈزىدىن ئېگىزلىكى 3610 مېتر. گۈما بىلەن قاغىلىقنىڭ پاسلى. ياپچان، كۆرۈك، سېرىقئوت قاتارلىق ئۆسۈملۈكلەر بار بولۇپ، چارۋا باققىلى بولىدۇ. كېيىك، داۋغان، بۆرە، ئۇلا قاتارلىق ياۋايى ھايۋانلار ۋە ئۇچار قاناتلار بار.

ھەينەزەرنىڭ ئۆڭكۈرى

كەڭقىر قىرغىز مىللىي يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 59 كىلومېتر كېلىدۇ. بۇ يەردە بەش ئۆڭكۈر بولۇپ، چوڭىنىڭ ئېگىزلىكى 15 مېتر، كەڭلىكى 20 مېتر؛ ئوتتۇرانچىسىنىڭ ئېگىزلىكى 10مېتر، كەڭلىكى 15 مېتر؛ كىچىكىنىڭ ئېگىزلىكى 5 مېتر، كەڭلىكى 5 مېتر كېلىدۇ. بۇلاردىن ئۇچى كىشىلەر ئۇچۇن يامغۇرغا دالدا بولىدۇ ھەم يېتىپ-قوپقىلى بولىدۇ. تەخمىنەن 600 يىللار ئىلگىرى ھەيىنەزەر دېگەن ئۆزبېك بۇ يەردە گەمە كولاپ ئولتۇرغانلىقى ئۇچۇن، شۇنداق نام ئالغان.

ئۆڭكۈر

كەڭقىر قىرغىز مىللىي يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىگە 19.8 كىلومېتر كېلىدۇ. بۇ يەردە بەش ئادەم پاتقۇدەك بىر تاغ ئۆككۈرى بار.

كەمەكنىڭ گەمىسى

سانجۇ يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 4 كىلومېتر كېلىدۇ. چوڭقۇرلۇقى 2 مېتر، ئۇزۇنلۇقى 50 مېتر، كەڭلىكى 1.5 مېتر. بۇرۇندا «كەمەك» دەيدىغان بىر كىشى بۇ گەمىنى كولاپ ئولتۇرغان ئىكەن.

دەريا، كۆل، بۇلاق، جىلغا، سازلىقلارنىڭ ناملىرى

دۇۋا دەرياسى

بۇ دەريا دۇۋا بازىرى دائىرىسىدە بولۇپ، قاراقۇرۇم تېغىنىڭ شىمالىي ئېتىكىدىن باشلىنىپ، دۇۋا بازىرىدىن ئۆتۈپ، پىيالما يېزىسىغا كىرىدۇ. ئومۇمىي ئۇزۇنلۇقى 188 كىلومېتر، ئوتتۇرىچە كەڭلىكى 40 مېتر. كەلكۇن مەزگىلىدىكى ئەڭ چوڭ ئېقىم مىقدارى سېكۇنتىغا 58.9 كۇب مېتر، ھەر يىلى 11-ئايدىن كېيىنكى يىلنىڭ 2-ئېيىغىچە سۇ ئۇزۇلۇپ قالمىغان بولۇپ، ئەڭ ئاز ئېقىم مىقدارى سېكۇنتىغا 0.01 كۇب مېتر بولىدۇ. دەريادا كىچىك تېپتىكى ئۇچ سۇ ئېلېكتر ئىستانسىسى بار. سۇغۇرىلىدىغان تېرىلغۇ كۆلىمى 22 مىڭ 100 مو. ئاساسىي ئېقىمى ئۆتمىدىغان رايوننىڭ نامى بىلەن ئاتالغان.

قوشتاغ دەريالىسى

قوشتاغ دەريالىسى قوشتاغ يېزىسىنى قىيپاچ كېسىپ ئۆتىدۇ، ئاساسلىق ئېقىم رايونى قوشتاغ بولغاچقا شۇنداق ئاتالغان، گۇما ناھىيىسىدىكى بىرىنچى چوڭ دەريا بولۇپ، گۇما دەريالىسى دەپمۇ ئاتىلىدۇ. كوئىنلۇن تېغىنىڭ شىمالىي ئېتىكىدىن باشلىنىدىغان لامىلۇم، بوستانتار دەريالىرى ئاقشور كەنتىنىڭ ئېغىزىدا قېتىلىپ ئاقشور دەريالىسى بولۇپ ئېقىپ قاتلىش كۆۋرۈكىگە كەلگەندە كوئىنلۇن تېغىنىڭ شىمالىي ئېتىكىدىكى توزلا، باسالىغ داۋاندىن باشلىنىدىغان كەڭز دەريالىسى بىلەن قوشۇلۇپ شەرقىي شىمالغا قاراپ ئېقىپ كىلىياڭغا كەلگەندە ئىككى تارماققا ئايرىلىدۇ. بىر تارمىقى غەربىي شىمال تەرەپكە قاراپ ئېقىپ ئويىتوغراقتىن ئۆتۈپ شەرقىي شىمالغا بۇرۇلۇپ دەشتىكە كىرىپ كېتىدۇ. يەنە بىر تارمىقى شەرقىي جەنۇبقا قاراپ ئېقىپ قارامان ئارقىلىق كېيىكچىدە بۇچۇڭنىڭ سۇيى بىلەن قوشۇلۇپ شەرقىي شىمالغا بۇرۇلۇپ قوشتاغقا كېلىپ، قوشتاغ دەريالىسىغا قايتا قوشۇلىدۇ. ئاساسىي ئېقىمى كىلىياڭدىن شەرقىي شىمال تەرەپكە قاراپ ئېقىپ قوشتاغقا كەلگەندە بىر تارماق ئاجرىلىپ چېقىپ شىمالدا پىشنا يېزىسىغا ئېقىپ كىرىپ، گۇما بازىرى، كۆكتېرەك يېزىسى ئارقىلىق ئاراقۇم سۇ ئامبىرىغا قۇيۇلىدۇ. ئاساسىي ئېقىمى قوشتاغدىن داۋاملىق شەرقىي شىمالغا قاراپ ئېقىپ ناھىيىلىك ئۇرۇقچىلىق مەيدانى ئارقىلىق ياپچان سۇ ئامبىرىغا قۇيۇلۇپ، غالىبىيەن ئۆستەڭ، يېزا-مەيدانلارنىڭ تاش ئۆستەڭلىرى ئارقىلىق ئايرىم-ئايرىم ھالدا گۇما، كۆكتېرەك، موكويلا يېزىلىرى ۋە شىنجاڭ ئىشلەپچىقىرىش-قۇرۇلۇش بىڭتۇەن خوتەن دېھقانچىلىق مەيدانلىرىنى باشقۇرۇش ئىدارىسى گۇما دېھقانچىلىق مەيدانىنىڭ قاراتاغىز سۇ ئامبىرىغا باشلاپ كېلىنىپ، تەكلىماكان قۇملۇقىغا كىرىپ كېتىدۇ. دەريا قىسمىنىڭ كەڭلىكى 8 مېتردىن 100 مېترگىچە كېلىدۇ. ئومۇمىي ئۇزۇنلۇقى 160 كىلومېتر، سۇ يىغىلىش كۆلىمى 1860 كۋادرات كىلومېتر. ئېقىم رايونى قوشتاغ يېزىسىنى ئاساس قىلىدۇ، ناھىيىلىك ئۇرۇقچىلىق مەيدانى، گۇما بازىرى، پىشنا يېزىسى بار، دەريانىڭ ئېقىپ ئۆتىدىغان رايونلىرىدىن يەنە كۆكتېرەك يېزىسى، موكويلا يېزىسى، شىنجاڭ ئىشلەپچىقىرىش-قۇرۇلۇش بىڭتۇەن خوتەن دېھقانچىلىق مەيدانلىرىنى باشقۇرۇش ئىدارىسى گۇما دېھقانچىلىق مەيدانمۇ بار بولۇپ، 400 مىڭ مو بوستانلىق، 300 مىڭ مو تېرىلغۇ يەرنى سۇغۇرىدۇ. پۈتۈن ئېقىم رايونىنىڭ ئومۇمىي كۆلىمى 2180 كۋادرات كىلومېتر، ئۇنۇملۇك سۇغۇرۇش كۆلىمى 270 مىڭ مو.

قوشتاغ دەريالىسى تاغ ئېقىنلىرى خاراكتېرىدىكى ئىچكى دەريا بولۇپ، ئۇنىڭ ئاساسىي سۇ مەنبەسى ئېگىز تاغدىكى مۇزلۇق ۋە يېرىقلاردىكى ئېرىگەن قارلار بولۇپ، يەنە ئاز مىقداردىكى تەبىئىي يېغىن بىلەن تولۇقلىنىدۇ، تېمپېراتۇرىنىڭ تەسىرىگە ناھايىتى ئاسان ئۇچرايدۇ. كەلكۈن ۋە سۇ ئۇزۇلۇپ قالغان ۋاقىتلاردا كېلىدىغان سۇ مىقدارىنىڭ پەرقى ناھايىتى چوڭ بولۇپ، سۇ كۆپ كەلگەن يىلى (1966-يىلى)دىكى تاغدىن چۈشكەن ئەڭ چوڭ ئېقىم مىقدارى سېكۇنتىغا 235 كۇب مېتر، سۇ ئۇزۇلۇپ قالغان يىلى (1962-يىلى)دىكى ئەڭ ئاز ئېقىن مىقدارى سېكۇنتىغا 0.2كۇب مېتر بولغان. كۆپ يىللاردىن بىرى يىللىق ئوتتۇرىچە ئېقىم مىقدارى سېكۇنتىغا 10.9 كۇب مېتر، يىللىق ئوتتۇرىچە تارچۇقتىن ئۆتىدىغان مىقدارى 344 مىليون 200 مىڭ كۇب مېتر،

سۇ كۆپ كەلگەن يىلى 461 مىليون كۇب مېتر، سۇ ئۆزۈلۈپ قالغان يىلى 287 مىليون كۇب مېترلا بولماقتا. يېقىنقى يىللاردىن بۇيانقى ئايلىق تارچۇقتىن ئۆتۈش مىقدارى مۇنداق (كۇب مېتر/سېكۇنت):

1ـ ئايدا: 1.10، 2ـ ئايدا: 1.18، 3ـ ئايدا: 1.68، 4ـ ئايدا: 3.64

5ـ ئايدا: 11.0، 6ـ ئايدا 28.9، 7ـ ئايدا 36.00، 8ـ ئايدا: 28.20

9ـ ئايدا: 11.2، 10ـ ئايدا 3.85، 11ـ ئايدا 2.20، 12ـ ئايدا: 1.34

ھازىر قوشتاغ دەريالىرىدا تاش بېسىپ ئىشلەنگەن غول ئۆستەڭدىن يەتتىسى بار، زاكۇ، كۆۋرۈكلۈك سۇڭگۈچ، شاقىراتما قاتارلىق قوشۇمچە قۇرۇلۇشلار بار. يۇقىرى ئېقىمدا ئاقشور ۋە كەڭز تاش ئېغىزلىق سۇ ئامبىرى بار بولۇپ، كەلكۈن پەللىسىنى تەڭشەش رولىنى ئويناپدۇ، ئامبار سىغىمى ئايرىم ـ ئايرىم ھالدا 4 مىليون ۋە 1 مىليون كۇب مېتر. تۆۋەن ئېقىمدا ياپچان، ئاراقۇم، قاراتاغنىڭ تۈزلەڭلىك سۇ ئامبارلىرى بار. ياپچان سۇ ئامبىرىغا سۇ بېسىلىپ توك چىقىرىلىدۇ، ئامبار سىغىمى 20 مىليون كوب مېتر، سۇ ئېلېكتر ئىستانسىسىنىڭ گېنېراتور سىغىمى 2×800 كىلوۋات. ئاراقۇم سۇ ئامبىرىنىڭ سۇ سىغىمى 2500000 كۇب مېتر، قاراتاغنىڭ سۇ ئامبىرىنىڭ سۇ سىغىمى 5500000 كۇب مېتر، بۇ ئىككىسى كېچىك تېپتىكى تۈزلەڭلىك سۇ ئامبىرى ھېسابلىنىپ، قايتا تەڭشەش رولىنى ئۆتەيدۇ. ھازىر سۇ ئامبىرىدا كەلكۈن تەڭشەش ـــ غول ئۆستەڭلەرگە كەلكۈن باشلاش ـــ سۇغۇرۇش ـــ ئامبارغا سۇ بېسىپ توك چىقىرىش ـــ سۇغۇرۇش ـــ تۈزلەڭلىك سۇ ئامبارلىرىدا قايتا تەڭشەشتىن ئىبارەت بىر پۈتۈن مۇكەممەل، مۇۋاپىق بولغان سۇ ئىنشائاتى، سۇ ئېلېكتر ئىستانسىلىرىنىڭ يۇرۇشلەشتۇرۇلگەن قۇرۇلۇش سىستېمىسى ئىشقا ئاشۇرۇلغان بولۇپ، ئاپتونوم رايونىمىزدىكى تۈپتىن تىزگىنلەش ئەمەلگە ئاشۇرۇلغان دەريالارنىڭ بىرى بولۇپ قالدى.

سانجۇ دەرياسى

گۇما ناھىيىسىدىكى 2ـ چوڭ دەريا ھېسابلىنىدىغان سانجۇ دەرياسى قاراقۇرۇم تېغىنىڭ شىمالىي ئېتىكىدىن باشلىنىپ، شىمالغا قاراپ ئېقىپ سانجۇ سۇ ئامبىرىغا قۇيۇلىدۇ، ئۇنىڭدىن سانجۇ غول ئۆستىكى ئارقىلىق پۈتۈن يېزىنى ئۇزۇنىسىغا كېسىپ ئۆتۈپ، چاسكام سۇ ئايرىش زاكۇسىغچە كېلىدۇ. بۇ يەردىن مۇجى، زاڭگۇي ئۆستەڭلىرى ئارقىلىق مۇجى، زاڭگۇي يېزىلىرىغا ئېقىپ كېلىدۇ. كەلكۈن مەزگىلىدە بولسا بىر قىسىم كەلكۈن سۇ باشلاق سۇ ئامبىرىغا ئېقىپ كىرىدىغان بولۇپ، شىنجاڭ ئىشلەپچىقىرىش ـ قۇرۇلۇش بىڭتۈەن خوتەن دېھقانچىلىق مەيدانلىرىنى باشقۇرۇش ئىدارىسى گۇما دېھقانچىلىق مەيدانىنىڭ قۇرۇقلۇقچىق كەنتى ۋە شۇ يەردە تۇرۇشلۇق دۆلەت ئىگىلىكىدىكى چارۋىچىلىق مەيدانىنىڭ تېرىلغۇ يەرلىرىنى سۇغۇرۇشقا بولىدۇ. ئومۇمىي ئۇزۇنلۇقى 123 كىلومېتر، سۇ يىغىلىش كۆلىمى 914 كۋادرات كىلومېتر. ئېقىم رايونىنىڭ ئومۇمىي كۆلىمى 1070 كۋادرات كىلومېتر بولۇپ، 180 مىڭ مو تېرىلغۇ يەرنى سۇغارغىلى بولىدۇ.

سانجۇ دەريانىڭ ئاساسىي ئېقىم رايونىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان. تاغ ئېقىنلىرى خاراكتېرىدىكى ئىچكى دەريا بولۇپ، سۇ مەنبەسى ئېگىز تاغدىكى ئېرىگەن قارلار، يەنە قىسمەن بۇلاق سۇيى ۋە ئاز مىقداردىكى يامغۇر سۇيى بىلەن تولۇقلىنىدۇ. سۇنىڭ كېلىشى بىلەن تېمپېراتۇرا توغرا

تاناسىپ تۆزىدۇ. كەلكۇنىدىكى ۋە سۇ ئۆزۈلۈپ قالغانىدىكى سۇ مىقدارىنىڭ پەرقى چوڭ. سۇ كۆپ كەلگەن يىللىرىدىكى ئەڭ چوڭ كەلكۇن پەللىسىنىڭ ئېقىم مىقدارى سېكۇنتىغا 192 كۇب مېتر، سۇ ئۆزۈلۈپ قالغان يىللىرىدىكى ئەڭ ئاز ئېقىم مىقدارى سېكۇنتىغا 0.2 كۇب مېتر، يىللىق ئوتتۇرىچە ئېقىم مىقدارى سېكۇنتىغا 8.06 كۇب مېتر، يىللىق ئوتتۇرىچە تارچۇقتىن ئۆتكەن ئېقىم مىقدارى 254 مىليون 400 مىڭ كۇب مېتر. سۇ كۆپ كەلگەن يىللىرى 331 مىليون كۇب مېترغا يېتىدۇ، سۇ ئۆزۈلۈپ قالغان يىللىرى بولسا 188 مىليون كۇب مېترغا چۈشۈپ قالىدۇ، يېقىنقى يىللاردىن بۇيانقى ئايلىق سۇ ئۆتۈش مىقدارى مۇنداق (سېكۇنت/كۇب مېتر):

1-ئايدا: 0.85، 2-ئايدا: 0.87، 3-ئايدا: 0.96، 4-ئايدا: 2.14

5-ئايدا: 7.63، 6-ئايدا: 21.4، 7-ئايدا: 28.0، 8-ئايدا: 23.1،

9-ئايدا: 7.15، 10-ئايدا: 1.83، 11-ئايدا: 1.22، 12-ئايدا: 0.96

ھازىر سانجۇ دەريياسىنىڭ ئوتتۇرا، تۆۋەن ئېقىمىدا جەمئىي تۆت تاشئۆستەڭ بار بولۇپ، ئومۇمىي ئۆزۈنلۇقى 77.1 كىلومېتر، ئۇلارغا قوشۇمچە قىلىپ زاكۇ، كۆۋرۈكلۈك سۈڭگۈچ، شاقىراتـ مىلاردىن 2463 ى ياسالغان. تۆۋەن ئېقىمىدا باشلاق، خانتۇغ تۇزلەڭلىك تەڭشەش سۇ ئامبارلىرى بار بولۇپ، ئامبار سىغىمى 5 مىليون كۇب مېتر. سانجۇ دەريا توسۇش سۇ ئامبىرى ھازىر قۇرۇلۇـ ۋاتىدۇ، پۈتۈش ئالدىدا تۇرىدۇ، پىلانلانغان ئامبار سىغىمى 65 مىليون كۇب مېتر، تۇغانىنىڭ كەينىدىكى سۇ ئېلېكتر ئىستانسىسىنىڭ پىلانلانغان گېنېراتور قۇراشتۇرۇلۇشى 3000 كىلوۋاتلىق. بۇ سۇ ئامبىرى قۇرۇلۇپ پۈتكەندىن كېيىن، سانجۇ دەريا سىدا سۇ بېسىش (سانجۇ دەريا توسۇش سۇ ئامبىرى)←توك چىقىرىش (تۇغان كەينىدىكى سۇ ئېلېكتر ئىستانسىسى)←سۇغۇرۇش←قايتا تەڭشەش (تۇزلەڭلىك سۇ ئامبىرى)دىن ئىبارەت بىر يۇرۇش مۇكەممەل، مۇۋاپىق بولغان سۇ ئىنشائات، سۇ-ئېلېكتر قۇرۇلۇش سىستېمىسى ئەملىگە ئاشۇرۇلۇپ، سانجۇ دەريا سى تۇپتىن تىزگىنلىنىپ، ئۇنىڭدىكى سۇ ئىنشائاتلىرى قۇۋۇتىدىن پايدىلىنىش ئۇنۇمى زور دەرىجىدە يۇقىرى كۆتۇرىلىدۇ.

پوسكا دەريا سى

بۇ دەريا سانجۇ يېزىسى بىلەن كەڭقىر قىرغىز مىللىي يېزىسىنىڭ دائىرىسىدە بولۇپ، تاغ ئېقىنى خاراكتېرلىق پەسىللىك دەريا. قاراقۇرۇم تېغىنىڭ شىمالىي ئېتىكىدىن باشلىنىپ، قىزىلچىمەن كەنتى ئارقىلىق ئاياغ پوسكا كەنت كومىتېتى تەۋەسىگىچە بارىدۇ. ئومۇمىي ئۇزۇنلۇقى 52 كىلومېتر، ئوتتۇرىچە كەڭلىكى 15 مېتر. ھەر يىلى 7-ـ5- ئايلار كەلكۇن مەزگىلى ھېسابلىنىدۇ. ئەڭ چوڭ ئېقىم مىقدارى سېكۇنتىغا 33.5 كۇب مېتر، سۇ ئۆزۈلۈپ قالغان مەزگىلىدىكى ئەڭ كىچىك ئېقىم مىقدارى سېكۇنتىغا 0.01 كۇب مېتر. سۇغۇرۇلىدىغان تېرىلغۇ كۆلىمى 6700 موغا يېتىدۇ. ئاساسىي ئېقىمى ئۆتىدىغان رايوندىكى يەر بۆلۈكىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان.

سۇلىغاز دەريا سى

تاغ ئېقىنى خاراكتېرىدىكى پەسىللىك دەريا بولۇپ، قوشتاغ يېزىسى دائىرىسىدە. ئاتباقۇ يار بىلەن قوشماقيار جىلغىلىرىدىن باشلىنىپ، تۆشۈكتاش مازاردا قوشۇلۇپ ئېقىپ، سۇلىغاز كەنتىگە

كىرىپ، موكويالا يېزىسىغا كېتىدۇ. ئومۇمىي ئۇزۇنلۇقى 28 كىلومېتر. كەڭلىكى 50~40 مېتر. ھەر يىلى 6~5 ئايلاردىكى كەلكۈن مەزگىلىدە ئەڭ چوڭ ئېقىم مىقدارى سېكۇنتىغا 25 كۇب مېتر بولىدۇ، سۇ ئۇزۇلۈپ قالغان مەزگىلدىكى ئەڭ كىچىك ئېقىم مىقدارى سېكۇنتىغا بىر كۇب مېتر بولىدۇ. 1500 مودىن كۆپرەك تېرىلغۇ يەرنى سۇغارغىلى بولىدۇ. ئاساسىي ئېقىمى ئۆتىدىغان رايوننىڭ نامى بىلەن ئاتالغان.

كەڭەز دەرياسى

تاغ ئېقىنى خاراكتېرىدىكى پەسىللىك دەريا بولۇپ، ناۋادا تاجىك مىللىي يېزىسىنىڭ دائىرىسىدە. قاراقۇرۇم تېغىنىڭ شىمالىي ئېتىكىدىن باشلىنىپ كەڭەز رايونىغا ئېقىپ كېلىپ، قاتلىش كۆۋرۈكىدە قوشتاغ دەرياسىغا قۇيۇلىدۇ. ئومۇمىي ئۇزۇنلۇقى 21.5 كىلومېتر. ئوتتۇرىچە كەڭلىكى 20 مېتر. ھەر يىلى 9~5 ئايلار كەلكۈن مەزگىلى ھېسابلىنىپ، ئەڭ چوڭ ئېقىم مىقدارى سېكۇنتىغا 80 كۇب مېتر بولىدۇ، سۇ ئۇزۇلۈپ قالغان مەزگىللەردىكى ئەڭ كىچىك ئېقىم مىقدارى سېكۇنتىغا بىر كۇب مېتر بولىدۇ. دەريادا كىچىك تېپىكى بىر سۇ ئېلېكتر ئىستانسىسى بار. سۇغۇرىدىغان يەر كولىمى 1400 مودىن ئارتۇق. ئاساسىي ئېقىم رايونىنىڭ نامى بىلەن شۇنداق ئاتالغان.

ئاقشور دەرياسى

تاغ ئېقىنى خاراكتېرىدىكى پەسىللىك دەريا بولۇپ، ناۋادا تاجىك مىللىي يېزىسى دائىرىسىدە. قاراقۇرۇم تېغىنىڭ شىمالىي ئېتىكىدىن باشلىنىپ، ئاقشور كەنتى ئارقىلىق قاتلىش كۆۋرۈكىدە كەڭەز دەرياسى بىلەن قوشۇلۇپ قوشتاغ دەرياسىغا قۇيۇلىدۇ. ئومۇمىي ئۇزۇنلۇقى 19 كىلومېتر، كەڭلىكى تەخمىنەن 20 مېتر كېلىدۇ. ھەر يىلى 6~5 ئايلاردىكى كەلكۈن مەزگىلىدە ئەڭ چوڭ ئېقىم مىقدارى سېكۇنتىغا 120 كۇب مېتر، سۇ ئۇزۇلۈپ قالىدىغان مەزگىلدىكى ئەڭ كىچىك ئېقىم مىقدارى سېكۇنتىغا بىر كۇب مېتر بولىدۇ. دەريانى توسۇپ ياسالغان بىر سۇ ئامبىرى بار. سۇغۇرىدىغان كۆلەم 1500 مو ئەتراپىدا. ئاساسىي ئېقىم رايونىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان.

بۇستانتار

تاغ ئېقىنى خاراكتېرىدىكى پەسىللىك دەريا بولۇپ، ناۋادا تاجىك مىللىي يېزىسى دائىرىسىدە. ئۇزۇنلۇقى تەخمىنەن 35 كىلومېتر، كەڭلىكى 30 ~ 20 مېتر كېلىدۇ. قاراقۇرۇم تېغىنىڭ شىمالىي ئېتىكىدىكى تالۇك، پاسپۇ، سېرىقئارت ۋە ماندارلىق قاتارلىق جىلغىلارنىڭ سۇيى قوشۇلۇپ ئېقىن بولۇپ، شىمالغا قاراپ ئېقىپ ئاقشور كەنتىدە لاملۇم دەرياسىغا قوشۇلۇپ ئېقىپ، ئاقشور دەرياسىغا قۇيۇلىدۇ. دەريا بويلىرىدا تاغ سۆگىتى ۋە مالغۇنلار كۆپ بولۇپ، قېلىن سايە تاشلاپ تۇرىدىغانلىقى، دەريا قىنى تار بولغانلىقى سەۋەبىدىن، شۇنداق ئاتالغان.

لاملۇم دەرياسى

تاغ ئېقىنى خاراكتېرىدىكى پەسىللىك دەريا بولۇپ، ناۋادا تاجىك مىللىي يېزىسى دائىرىسىدە. ئومۇمىي ئۇزۇنلۇقى 21 كىلومېتر، ئوتتۇرىچە كەڭلىكى تەخمىنەن 25 مېتر كېلىدۇ. قاراقۇرۇم تېغىنىڭ شىمالىي ئېتىكىدىكى لاملۇم، داچۇق قاتارلىق جىلغىلارنىڭ سۇيى يىغىلىپ بۇ دەريانى

هاسىل قىلىدۇ. شىمالغا قاراپ ئېقىپ ئاقشور كەنتىدە بوستانتار دەرياسى بىلەن قوشۇلۇپ ئاقشور دەرياسىغا قۇيۇلىدۇ . بۇ دەريانىڭ ئاساسىي سۇيى لاملۇم جىلغىسىدىن كەلگەچكە، شۇنداق نام ئالغان.

ياماس

تاغ ئېقىنى خاراكتېرلىق پەسىللىك دەريا بولۇپ، دۆۋا بازىرى دائىرىسىدە. لەيلىچوق تېغىدىن باشلىنىپ شەرقىي شىمال تەرەپكە قاراپ ئېقىپ ياماس ئېغىزىدا تومان دەرياسىغا قۇيۇلىدۇ. ئومۇمىي ئۇزۇنلۇقى 6 كىلومېتر، ئوتتۇرىچە كەڭلىكى تەخمىنەن 25 مېتر كېلىدۇ. كەلكۇن مەزگىلىدە دەريا سۇيىنىڭ چوڭقۇرلۇقى بىر مېتر، سۇ ئۇزۇلۇپ قالغان مەزگىللەردە بولسا تەخمىنەن 0.2 مېتر چىقىدۇ.

تومان دەرياسى

دۆۋا بازىرى دائىرىسىدە بولۇپ، تاغ ئېقىنى خاراكتېرىدىكى پەسىللىك دەريا. لەيلىچوق تېغىدىن باشلىنىدۇ، ئومۇمىي ئۇزۇنلۇقى 18 كىلومېتر، ئوتتۇرىچە كەڭلىكى تەخمىنەن 10 مېتر كېلىدۇ.

بۇلۇڭكۆل

كۆكتېرەك يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي شىمالغا 5.5 كىلومېتر كېلىدۇ. ئۇزۇنلۇقى 60 مېتر، كەڭلىكى 40 مېتر، كۆلىمى 1200 كۇبادرات مېتىر، سۇيىنىڭ چوڭقۇرلۇقى 10~1 مېتر كېلىدۇ. يىلىكەن ۋە قومۇش ئۆسىدۇ، ياۋا ئۆردەك بار. بۇ كۆل كەنتنىڭ ياقىسىدا، كەنت بىلەن بولغان ئارىلىقى يىراقراق بولغانلىقتىن، شۇنداق ئاتالغان.

قارايانتاق كۆل

كۆكتېرەك يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىگە 22 كىلومېتر كېلىدۇ. ئۇزۇنلۇقى 400 مېتر، كەڭلىكى 150 مېتر، كۆلىمى 60 مىڭ كۇبادرات مېتىر. سۇيى تاتلىق، سۇيىنىڭ چوڭقۇرلۇقى 5~1 مېتر. يىلكەن ۋە قومۇش بار، مال باققىلى بولىدۇ. كۆلىنىڭ ئەتراپىدا يانتاق كۆپ بولۇپ، كۆكسىنى مال يەپ، كۆتكى قارىيىپ قالىدىغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

ئاچچىقسۇ كۆل

مۇجى يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شىمالغا 7.3 كىلومېتر كېلىدۇ. تىك تۆتبۇلۇڭ شەكلىدە، كۆلىمى 400 كۇبادرات مېتىر. سۇ مەنبەسىنى كۆلنىڭ ئىچىدىكى بۇلاق تولۇقلايدۇ. يىل بويى سۇ يىغىلىپ تۇرىدۇ، سۇيى شورلۇق، ئادەم ۋە چارۋىلارنىڭ ئىچىشىگە بولىدۇ، سۇيىنىڭ چوڭقۇرلۇقى 5~0.5 مېتر، سۇ بېسىلىش مقدارى 200 كۇبادرات مېتىر. كۆلنىڭ سۇيى شورلۇق، تەمى ئاچچىقراق بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

خېنەكۆل

مۇجى يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىگە 9.5 كىلومېتر كېلىدۇ، كۆلىمى تەخمىنەن 150 مو، سۇيى تاتلىق، سۇيىنىڭ چوڭقۇرلۇقى 5~0.5 مېتر، كۆلنىڭ ئىچىدە بۇلاق بار. يىلكەن ۋە قومۇش كۆپ، مال باققىلى بولىدۇ. بۇرۇنىدا بۇ يەر خانلىقىغا تەۋە ھۆكۈمەت يېرى بولغاچقا، شۇنداق

ئاتالغان.

قاراكۆل

مۇجى يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 11.5 كىلومېتىر كېلىدۇ. ئۇزۇنلۇقى 13 كىلو-مېتىر، ئوتتۇرىچە كەڭلىكى 300 مېتىر، سۇيى يوق (يەر ئاستى سۇيى بىر قەدەر كۆپ). قومۇش تولا، مال باققىلى بولىدۇ. بۇ يەردە سېغىز كۆپ بولۇپ، 4 خىل خۇمدىنى بار. خىش پۇشۇرغان ۋاقىتتىن باشقا چاغلاردا ئادەم ئولتۇرمايدۇ. بۇ يەرنىڭ قومۇشلىرى قويۇق يېشىل، ئەمما ئۇنىڭ ئەتراپى سېرىق، ئاق قۇملۇق بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

ئاقكۆل

موكويىلا يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 7.8 كىلومېتىر كېلىدۇ، ئاقتىكەن كەنتىنىڭ شىمالىدا، شەرق، غەرب، شىمال ئۇچ تەرىپىنى قۇم ئوراپ تۇرىدۇ. كەلكۈن سۇ يىغىلىپ ھاسىل بولغان تەبىئىي كۆل. كۆلنىڭ تەخمىنەن 250 مو كېلىدۇ. 1959-يىلىدىن كېيىن سۇ ئىنشائات قۇرۇلۇش-لىرى ئېلىپ بېرىلغاچقا، سۇ مەنبەسى ئۇزۇلۇپ قېلىپ قۇرۇق كۆلگە ئايلىنىپ قالغان. ئۇنىڭ ئەتراپى ئاق قۇملۇق بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

بۇلۇڭكۆل

كۆكتېرەك يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 15.6 كىلومېتىر كېلىدۇ، قاراتاغنىڭ سۇ ئامبىرىنىڭ ئايىغىدا. كۆلنىڭ تەخمىنەن 100 مو كېلىدۇ. تۆت ئەتراپى قۇملۇق، يەر تۇزۇلۇشى ئويمان، يەر ئاستىدىن ئاز مىقداردا سۇ سىزىپ چىقىپ تۇرىدۇ. يۇلغۇن، قومۇش، يانتاق قاتارلىقلار ئۆسىدۇ. ئاراقۇم كەنتىنىڭ چېتىگە جايلاشقانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

سۇتبۇلاق

باشلەڭگەر يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 14.1 كىلومېتىر كېلىدۇ، پەسىل خاراكتېرلىق بۇلاق. ھەرىيلى 8-5- ئايلاردا سۇ چىقمايدۇ. سۇ چىقىش مىقدارى سائىتىگە 100 كۇب مېتىر بولۇپ، 150 مو يەرنى سۇغارغىلى بولىدۇ. يەنە بىر كۆز بۇلاقتىن سۇتكە ئوخشاش سۇ چىقىدىغان-لىقتىن، شۇنداق نام ئالغان.

پاشاسۆگەت بۇلاق

قوشتاغ يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 22.7 كىلومېتىر كېلىدۇ، سۇيى تاتلىق. سۇ چىقىش مىقدارى سائىتىگە 30 كۇب مېتىر. قاراسۇ، كېيىكچى كەنتلىرىدىن ئۆتۈپ قوشتاغ دەرياسىغا قۇيۇلىدۇ، 3890 مو تېرىلغۇ يەرنى سۇغۇرىدۇ. بۇلاقنىڭ ئەتراپىدا سۆگەت بولۇپ، پاشا جىق بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

تامچىبۇلاق

سانجۇ يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 19 كىلومېتىر كېلىدۇ، بۇ يەردىكى قىيادىن سۇ سىزىپ چىقىپ، تىرناق چوڭلىقىدىكى سۇ تامچىلىرى ئۇزۇلمەي چۈشۈپ بۇلاق ھاسىل قىلىدۇ. شۇڭا شۇنداق ئاتالغان.

سېسىقبۇلاق

كەڭقىر قىرغىز مىللىي يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 50.8 كىلومېتر كېلىدۇ. بۇلاقنىڭ ئاغزى ئاياقتەك بار. ئادەم ۋە چارۋىلار ئىچىشكە بولىدۇ. بۇلاقنىڭ ئەتراپى لايدان بولۇپ، سېسىق پۇراق چىقىپ تۇرىدىغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

شامالباغ ئۆستەك

قوشتاغ يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 7 كىلومېتر كېلىدۇ، ئۇزۇنلۇقى 10.5 كىلومېتر، ئوتتۇرىچە كەڭلىكى 5 مېتر. يىل بويى سۇ ئېقىپ تۇرىدىغان بولۇپ، يەر سۇغارغىلى بولىدۇ. بۇ تىك قىيانىڭ ئارىلىقىدا بولۇپ يىل بويى توختىماي شامال ۋە قۇم ئۈچۈپ تۇرىدىغانلىقى، باغ ئىچىدىكى ئۆستەڭگە ئوخشايدىغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

قوشماقيار

قوشتاغ يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 34.3 كىلومېتر كېلىدۇ. تەخمىنەن ئۇزۇنلۇقى 10 كىلومېتر، كەڭلىكى 20~15 مېتر كېلىدۇ. بۇ ئېقىن بىلەن ئۇنىڭ غەربىدىكى ئاتباقۇ يار جىلغىسى پاراللېل سوزۇلۇپ تۇرىدىغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

ئاتباققۇ يار

قوشتاغ يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 35.3 كىلومېتر كېلىدۇ. ئۇزۇنلۇقى 14 كىلومېتر، كەڭلىكى 15 مېتر، يىل بويى سۇ ئېقىپ تۇرىدۇ. بۇ جىلغا ئاتباقۇ چارۋىچىلىق نۇقتىسىدىن باشلىنىدىغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

چېچەكلىكئۆستەك

ناۋائىيات تاجىك مىللىي يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 19 كىلومېتر كېلىدۇ، ئۇزۇنلۇقى 11 كىلومېتر. ئوتتۇرىچە كەڭلىكى 10 مېتر. داۋاملىق سۇ ئېقىپ تۇرىدۇ. تاغ سۆگىتى كۆپ. جىلغىنىڭ ئىككى قېشىدا ياۋا گۈللەر كۆپ بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

ئاچچىقجىلغا

قوشتاغ يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 28.9 كىلومېتر كېلىدۇ. ئۇزۇنلۇقى 9 كىلومېتر، كەڭلىكى 1 مېتر. جىلغا سۇيىنىڭ تەركىبىدە شور مىقدارى كۆپ بولۇپ، سۇيى ئاچچىق بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

ئاچچىق

باشلىقگەر يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 22 كىلومېتر كېلىدۇ، ئۇزۇنلۇقى 18 كىلومېتر، كەڭلىكى 50 مېتر كېلىدىغان قۇرۇق جىلغا. چاكاندا، شاپ قاتارلىق ئۆسۈملۈكلەر بار. جىلغىنىڭ ئايىغىدىكى بۇلاقتىن سۇ سىزىپ چىقىپ تۇرىدىغان بولۇپ، سۇيى شورلۇق، ئاچچىق بولغاچقا، شۇنداق نام ئالغان.

مەلەلمجىلغا

ناۋائىيات تاجىك مىللىي يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 27.6 كىلومېتر كېلىدۇ، ئۇزۇنلۇقى 5 كىلومېتر، كەڭلىكى 0.5 مېتردىن 2 مېترگىچە كېلىدۇ. داۋاملىق سۇ ئېقىپ تۇرىدۇ.

ئېيتىلىشچە بۇرۇندا مەلەللى ئاتلىق بىر كىشى بۇ يەردە ئولتۇرغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

سۆگەتجىلغا

ناۋائىيات تاجىك مىللىي يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 28 كىلومېتر كېلىدۇ. ئۇزۇنلۇقى 3.5 كىلومېتر. كەڭلىكى 10~2 مېتر كېلىدۇ، داۋاملىق سۇ ئېقىپ تۇرىدۇ. جىلغىدا تاغ سۆگەتلىرى بولغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

كەڭشۈە

ناۋائىيات تاجىك مىللىي يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 38 كىلومېتر كېلىدۇ. ئۇزۇنلۇقى 6 كىلومېتر، ئوتتۇرىچە كەڭلىكى 30 مېتر. داۋاملىق سۇ ئېقىپ تۇرىدۇ. ئىككى ياقىسىدا تىك قىيا بار. بۇ جىلغىنىڭ ئېغىزى كەڭ كەتكەن شۈە-سازلىق بولغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

لاملۇمجىلغا

ناۋائىيات تاجىك مىللىي يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 33.5 كىلومېتر كېلىدۇ، ئۇزۇنلۇقى 8 كىلومېتر، ئوتتۇرىچە كەڭلىكى 3.5 مېتر، جىلغىدا سۇ بار، ياۋا پىياز ئۆسىدۇ. «لاملۇم»نىڭ مەنىسى «لۆم-لۆم يەر». جىلغىدىكى بۇلاق سۈيى لاملۇم دەرياسىغا قۇيۇلىدىغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

بەلدۇرجىلغىسى

كەڭقىر قىرغىز مىللىي يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا 26 كىلومېتر كېلىدۇ. ئۇزۇنلۇقى 6 كىلومېتر، كەڭلىكى 8 مېتر. بىر بۇلاق بار. بۇ جىلغىنىڭ بېشى بەلدۇر داۋاندىن باشلىنىدىغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

ئاچچىقجىلغا

قوشتاغ يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 30.2 كىلومېتر كېلىدۇ، ئۇزۇنلۇقى 9 كىلومېتر، ئوتتۇرىچە كەڭلىكى 15 مېتر، چىغ قاتارلىقلار ئۆسىدۇ. باش تەرىپىدە بۇلاق بار بولۇپ، بۇ يەردىن ئۆتۈپ دۇۋا دەرياسىغا قۇيۇلىدۇ. جىلغىدىكى سۇ شۇرلۇق بولغاچقا شۇنداق ئاتالغان.

تاۋۇغاز

كەڭقىر قىرغىز مىللىي يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 49.5 كىلومېتر كېلىدۇ، ئۇزۇنلۇقى 100 مېتر، ئوتتۇرىچە كەڭلىكى 2 مېتر. جىلغىدىكى مۇزلۇقتىن ئېرىپ چۈشكەن سۇ دۇۋا دەرياسىغا قۇيۇلىدۇ، سۈيى تاتلىق، ئادەم ۋە چارۋىلارنىڭ ئىچىشگە بولىدۇ. مەنىسى «تار جىلغا»، جىلغىنىڭ ئىككى تەرىپىدىكى قىيا تار ھەم تىك بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

ئازغانلىق

كەڭقىر قىرغىز مىللىي يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 56.5 كىلومېتر كېلىدۇ، ئۇزۇنلۇقى 10 كىلومېتر، ئوتتۇرىچە كەڭلىكى 40 مېتر. ئېقىن سۇ بار، ئادەم ۋە چارۋىلارنىڭ ئىچىشگە بولىدۇ. بۇ جىلغىدا ئازغان كۆپ بولغانلىقتىن، شۇنداق ئاتالغان.

داۋاجەلغىسى

كەڭقىر قىرغىز مىللىي يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 65 كىلومېتر كېلىدۇ. ئۇزۇنلۇقى 15 كىلومېتر، ئوتتۇرىچە كەڭلىكى 50 مېتر چىقىدۇ. يۇلغۇن، چىغان قاتارلىقلار ئۆسىدۇ. سۇيى بار بولۇپ، ئادەم ۋە چارۋىلار ئىچىپ پايدىلىنىدۇ. مەنىسى «داۋىغان». بۇ جىلغىدا داۋىغان تولا بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

گۈرۈشگالىق

كەڭقىر قىرغىز مىللىي يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 70 كىلومېتر كېلىدۇ، ئۇزۇنلۇقى 15 كىلومېتر، ئوتتۇرىچە كەڭلىكى 15 مېتر. يۇلغۇن، چىغان، قومۇش قاتارلىقلار بار. مەنىسى «گۈرۈچگاھلىق». ئېيتىلىشچە بۇرۇندا ھىندىستانغا بارىدىغان بىر كىشى گۈرۈچ ئېلىپ ماڭغان بولۇپ، بۇ يەردىن ئۆتكەندە ئېھتىياتسىزلىقتىن تاغىرى يېرتىلىپ كېتىپ گۈرۈچلىرى تۆكۈلۈپ كەتكەن ئىكەن. كېيىنكىلەر شۇ مۇناسىۋەت بىلەن بۇ يەرنى «گۈرۈشگالىق» دەپ ئاتاشقان.

تېرىچى

سانجۇ يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 26.6 كىلومېتر كېلىدۇ، ئۇزۇنلۇقى 3.5 كىلومېتر، كەڭلىكى 3.5 مېتر كېلىدۇ. جىلغىدا شور كۆپ، بۇلاق بار، سۇيى ئاچچىق، چىغ ئۆسىدۇ. رېئايەت قىلىنىشچە بۇرۇندا كۆن-تېرە ئىشلەيدىغانلار كۆپ ئونچە بۇ يەرگە كېلىپ جىلغىدىن شور ئالىدىغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

قوتازجىلغا

ناۋائىبات تاجىك مىللىي يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا 97.7 كىلومېتر كېلىدۇ، ئۇزۇنلۇقى 10 كىلومېتر. كەڭلىكى 500 مېتر چىقىدۇ. ياپچان، سېرىغ ۋە يۇلغۇن قاتارلىقلار ئۆسىدۇ. سۇيى بار بولۇپ، ئادەم ۋە چارۋىلارنىڭ ئىچىشگە بولىدۇ. بۇ جىلغىدا ياۋا قوتاز كۆپ بولغانلىقتىن، شۇنداق ئاتالغان.

سۇلمغازيار

موكويلا يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 14 كىلومېتر كېلىدۇ. تەخمىنىي ئۇزۇنلۇقى 20 كىلومېتر، ئوتتۇرىچە كەڭلىكى 20 مېتر، چوڭقۇرلۇقى 5 مېتر كېلىدۇ. جىلغىدا سېغىز جىق بولۇپ، گۈما ناھىيىلىك خىش زاۋۇتى مۇشۇ جايغا سېلىنغان. بۇ جىلغا بۇرۇن سۇلمغاز دەرياسىدىن كەلگەن سۇنىڭ يار ئېلىپ كېتىشى بىلەن ھاسىل بولغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

ئاچچىقيار

چودا يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي شىمالىغا 10.5 كىلومېتر كېلىدۇ، تەخمىنىي ئۇزۇنلۇقى 50 كىلومېتر، ئوتتۇرىچە كەڭلىكى 250 مېتر كېلىدۇ، سۇيى بار، سۇ ئۆسۈملۈكلىرى، قومۇش بار. سۇيى ئاچچىق بولغانلىقتىن، شۇنداق ئاتالغان.

تۇغبېشى ئېقىن

زاڭگۈي يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 25.5 كىلومېتر كېلىدۇ. تەخمىنىي ئۇزۇنلۇقى 20 كىلومېتر، كەڭلىكى 100 مېتر چىقىدۇ، يۇلغۇن، توغراق بار. بۇرۇندا مالچىلار سۇ قايدۇرۇپ

مال سۇغۇرۇش ئۇچۇن يارنىڭ بېشىغا تۇغان سالغانلىقتىن، شۇنداق ئاتالغان.

ياپقۇچىغىز

دۇڭا بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا 4.5 كىلومېتر كېلىدۇ، ئۇزۇنلۇقى 8 كىلومېتر، كەڭلىكى 10 مېتر.

نەرىتۇز

دۇڭا بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي شىمالىغا 13.5 كىلومېتر كېلىدۇ، ئۇزۇنلۇقى تەخمىنەن 15 كىلومېتر، كەڭلىكى 15 مېتر چىقىدۇ، تەسكەن، شاپ قاتارلىقلار ئۆسىدۇ.

قوشچاللىق

دۇڭا بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 14 كىلومېتر كېلىدۇ، ئۇزۇنلۇقى 13 كىلومېتر، ئوتتۇرىچە كەڭلىكى 10 مېتر. جىلغىنىڭ ئىككى ياقىسى تىك قىيالىق بولغاچقا، شۇنداق نام بىلەن ئاتالغان.

كىتابتاش

دۇڭا بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىگە 11.5 كىلومېتر كېلىدۇ، تەخمىنىي ئۇزۇنلۇقى 4.5 كىلو-مېتر. جىلغىنىڭ ئىككى ياقىسىدىكى قات-قات تاش قىيالىق خۇددى تىكلەپ قويغان كىتابتەك تۇرىدىغانلىقى ئۇچۇن، شۇنداق ئاتالغان.

شورجىلغا

دۇڭا بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 18 كىلومېتر كېلىدۇ، تەخمىنىي ئۇزۇنلۇقى 12 كىلومېتر، تەخمىنىي كەڭلىكى 15 مېتر چىقىدۇ. بۇ جىلغىدىكى سۇ تەركىبىدە شور مىقدارى كۆپ بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

ئارقايار

پىيالما يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي شىمالىغا 1.5 كىلومېتر كېلىدۇ. تەخمىنىي ئۇزۇنلۇقى 11 كىلومېتر، كەڭلىكى 50 مېتر چىقىدۇ. بۇ يار ئۆتەڭ كەنتىنىڭ ئارقىسىدا بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

چۇكۇلاڭ

دۇڭا بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 30 كىلومېتر كېلىدۇ، ئۇزۇنلۇقى تەخمىنەن 10 كىلومېتر، ئوتتۇرىچە كەڭلىكى 20 مېتر كېلىدۇ. بۇلاق بار. ياپچان، شاپ، ئەمەن قاتارلىقلار ئۆسىدۇ. يەنە ئۇلا، كەكلىك قاتارلىق ياۋا ھايۋاناتلار بار. مەنسى ۋە ئۇنىڭ كېلىش مەنبەسى ئېنىق ئەمەس.

ئاچچىقيار

باشلەڭگەر يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 12.5 كىلومېتر كېلىدۇ، تەخمىنەن ئۇزۇنلۇقى 12 كىلومېتر، كەڭلىكى 20 مېتر چىقىدۇ. داۋاملىق سۇ ئېقىپ تۇرىدىغان بولۇپ، ئادەم ۋە چارۋىلار ئىچىپ پايدىلىنىدۇ. يۇلغۇن، شاپ، تەسكەن، سېرىت ئوت قاتارلىقلار ئۆسىدۇ. ھەمدە كېيىك، تۇلكە، ياۋا توشقان بار. جىلغىنىڭ سۇيى شورلۇق بولغانلىقتىن شۇنداق ئاتالغان.

قاراجىلغا

پىشنا يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا 20.5 كىلومېتر كېلىدۇ، تەخمىنەن ئۇزۇنلۇقى 17 كىلومېتر، كەڭلىكى 150 — 80 مېتر چىقىدۇ.

باشدارا

كۆكتېرەك يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي شىمالىغا 32 كىلومېتر كېلىدۇ. يەر تۈزۈلۈشى ئويمان. بۇرۇن سۇيى بار ئىكەن، ھازىر بۇ يەردە توغراق، يۇلغۇن، قومۇش ۋە يانتاقلار ئۆسىدۇ. مەنىسى «باش ئېقىن». بۇرۇن بۇ ئەتراپتا ئۇچ ئېقىن بولۇپ، بۇ ئويمان ئەڭ باشتىكى ئېقىنىنىڭ بويىدا بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

سايام

كۆكتېرەك يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 8.4 كىلومېتر كېلىدۇ، ئاراقۇم سۇ ئامبىرىنىڭ شىمالىدا. يەر تۈزۈلۈشى ئويمان، شورلۇق جاي، قومۇش ئۆسىدۇ. مەنىسى «قومۇشلۇق». بۇ جايدا پاكار كىچىك قومۇش كۆپ بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

قۇملۇق، چۆل، يەر بۆلەكلىرىنىڭ ناملىرى

جاڭگالقۇم

كۆكتېرەك يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىگە 49 كىلومېتر كېلىدۇ. ئەڭ يۇقىرى تېمپېراتۇرىسى 50°C. بۇ يەر ئوت-چۆپ ئۈنمەيدىغان قۇملۇق بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

لايقاجاڭگال

كۆكتېرەك يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 22.6 كىلومېتر كېلىدۇ، ئاز مىقداردا قومۇش، يانتاق ئۆسىدۇ. بۇ يەر لايقا كەنتىنىڭ چېتىدىكى جاڭگال بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

كۆكتېرەك جاڭگال

كۆكتېرەك يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 7.9 كىلومېتر كېلىدۇ. ئاز مىقداردا قومۇش ۋە يانتاق بار. كۆكتېرەك كەنتىنىڭ شىمالىدىكى جاڭگاللىق بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

كەڭسېرىق

كۆكتېرەك يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 8.8 كىلومېتر كېلىدۇ. بىر تەبىئىي قۇدۇق بار بولۇپ، ئۇزۇنلۇقى 15 مېتر، كەڭلىكى 10 مېتر، چوڭقۇرلۇقى 5 مېتر، سۇيىنىڭ چوڭقۇرلۇقى بىر مېتر كېلىدۇ، سۇيى شورلۇق، ئادەم ۋە چارۋىلارنىڭ ئىچىشىگە بولمايدۇ. بۇ جايدا قومۇش، يانتاق، يۇلغۇنلار كۆپ بولۇپ، كۆز ۋە قىش پەسلىدە قۇرۇپ سارغىيىپ قالىدىغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

ئاھۇتداۋان

كۆكتېرەك يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي شىمالىغا 32 كىلومېتر كېلىدۇ. قۇملۇق داۋانىنىڭ ئېگىزلىكى 20 مېتر، ئەتراپىدا يۇلغۇن، توغراق، يانتاق قاتارلىقلار بار، يەنە چىغىر يول ۋە

سەغىز بار. رىۋايەت قىلىنىشچە بۇرۇندا باشقا يۇرتلۇق بىر كىشى بۇ يەردىن ئۆتكەندە ئاراقۇمدىن ئامۇت ئېلىپ كەلگەن بىر ئادەم بىلەن دەل مۇشۇ يەردە ئۇچرۇشۇپ قېلىپ، دۆڭ تۆپىسىگە چىقىپ ئامۇت يەپ ئۇسسۇزلۇقىنى قاندۇرۇپتىكەن. شۇسەۋەبتىن، شۇنداق ئاتالغان.

ئالاقۇم

كۆكتېرەك يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي شىمالىغا 27.5 كىلومېتر كېلىدۇ. بىرقەدەر تۈزلەڭ، ئاز مىقداردا قومۇش، يانتاق بار. بۇ قۇملۇق سانسىزلىغان ياي شەكىللىك ئالا-بالداق قۇملاردىن تەركىب تاپقانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

چوگۇچۇنلۇقداۋان

كۆكتېرەك يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي شىمالىغا 22.5 كىلومېتر كېلىدۇ، چوڭراق بىر قۇم دۆڭى بار بولۇپ، دېڭىز يۈزىدىن ئېگىزلىكى 1354 مېتىر. قومۇش، يۇلغۇن بار. ئەڭ يۇقىرى تېمپېراتۇرىسى 50°C. ھەر يىلى 6-4 ئايلاردا بوران كۆپ چىقىدۇ. بۇرۇندا بۇ داۋانىنىڭ ئۈستىدە چوگۇچۇن ئۆسىدىغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

لىڭگىلچاق

كۆكتېرەك يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 12.5 كىلومېتر كېلىدۇ، قومۇش، يانتاق، يۇلغۇن قاتارلىقلار ئۆسىدۇ، بىر بۇلاق بار بولۇپ، ئادەم ۋە چارۋىلار ئىچىشكە بولىدۇ. بۇ قۇملۇقنىڭ شەكلى ئۇلاغنىڭ لىڭگىلچىقىغا ئوخشايدىغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

جاڭگال

كۆكتېرەك يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي شىمالىغا 4.4 كىلومېتر كېلىدۇ. ئاراقۇم سۈئامبىرىنىڭ يۇقۇرىسىدا، يەر تۈزۈلىشى ئېگىزرەك. قومۇش قاتارلىقلار بار، چارۋا باقىلى بولىدۇ. بۇ يەر قۇملۇق جاڭگال بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

تېرىمىيۇلغۇنلۇق

كۆكتېرەك يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي شىمالىغا 12.1 كىلومېتر كېلىدۇ، يەر تۈزۈلىشى تۈزلەڭ. بۇ يەردىكى يۇلغۇنلار خۇددى ئادەم تېرىپ قويغاندەك تەپ-تەكشى ۋە بولۇق ئۆسكەچكە، شۇنداق ئاتالغان.

غوجاشمەت

كۆكتېرەك يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شىمالىغا 15 كىلومېتر كېلىدۇ. ئاز مىقداردا قومۇش، يانتاق، يۇلغۇن قاتارلىقلار بار. رىۋايەت قىلىنىشچە بۇندىن 200 يىل ئىلگىرىدە «غوجاشمەت» ئاتلىق بىركىشى بۇ يەردە ئولتۇرۇپ مال باققان ئىكەن. كېيىنكىلەر ئۇنىڭ ئىسمىنى بۇ يەرگە نام قىلىۋالغان.

ھاڭگىتلىق

كۆكتېرەك يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شىمالىغا 8.7 كىلومېتر كېلىدۇ، يۇلغۇن، توغراق ۋە يانتاق ئۆسىدۇ. بىردىن چوڭ-كىچىك قۇدۇق بار بولۇپ، ئادەم ۋە ھايۋانلارنىڭ ئىچىشىگە بولىدۇ. بۇرۇن بۇ يەردە كۆل بار بولۇپ، ھاڭگىت كۆپ چۈشىدىغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

بەلقۇم

كۆكتېرەك يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شىمالىغا 5.1 كىلومېتر كېلىدۇ، ئاز مىقداردا قومۇش ۋە يانتاق ئۆسىدۇ. بۇ قۇملۇقتا شەكىلى بەلگە ئوخشايدىغان بىر قۇم بارخىنى بولغانلىقتىن، شۇنداق ئاتالغان.

تاللىق

كۆكتېرەك يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شىمالىغا 6.4 كىلومېتر كېلىدۇ. يولغۇن، توغراق، قومۇش بار. بۇ يەردە توغراق كۆپ بولۇپ، يىلتىزىنىڭ تۈۋىدىن ئۇششاق توغراق تاللىرى كۆپ چىقىدىغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

تۈلكەلىك

كۆكتېرەك يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شىمالىغا 11.7 كىلومېتر كېلىدۇ. ئاز مىقداردا يۇلغۇن، توغراق، قومۇش، يانتاق قاتارلىقلار بار. بۇ يەردە تۈلكە تولا بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

ئاققىر

سانجۇ يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا 3.5 كىلومېتر كېلىدۇ. كۆلىمى تەخمىنەن 500 مو چىقىدۇ. ئاز مىقداردا ياپچان قاتارلىق چارۋا يەيدىغان ئۆسۈملۈكلەر بار. يىل بويى بوران چىقىپ تۇرىدۇ، ئەڭ يۇقىرى تېمپېراتۇرىسى 50°C. بۇ جايدا بىر قۇم دۆڭى بار بولۇپ، شەكلى خۇددى ئاق تاغقا ئوخشاش تۇرىدىغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

چاچقۇم

چودا يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شىمالىغا 37.7 كىلومېتر كېلىدۇ. ئاز مىقداردا يانتاق بار. ئەڭ يۇقىرى تېمپېراتۇرىسى 50°C دىن ئېشىپ كېتىدۇ، داۋاملىق بوران چىقىپ تۇرىدۇ. بۇ يەردە قۇم بارخانلىرى كۆپ بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

ئايىغقۇم ئېقىن

مۇجى يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 48.3 كىلومېتر كېلىدۇ. ئەڭ يۇقىرى تېمپېراتۇرىسى 50°C تىن ئېشىپ كېتىدۇ، بوران كۆپ. بۇ يەر ئايىغقۇمنىڭ غەربىدە بولۇپ، بىر ئېقىنى بار بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

ئايىغقۇم

مۇجى يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 44.2 كىلومېتر كېلىدۇ. ئاز مىقداردا يانتاق بار. ئەڭ يۇقىرى تېمپېراتۇرىسى 50°C قا چىقىدۇ. مۇجى يېزىسىنىڭ ئايىغ تەرىپىگە جايلاشقان قۇملۇق بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

ئاۋاتئېقىن بويى

چودا يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شىمالىغا 24.5 كىلومېتر كېلىدۇ. قۇرغاقلىق قومۇشى كۆپ، بۇ يەر ئاۋاتئېقىننىڭ ئىككى ياقىسىغا جايلاشقانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

خانتۇغ يولبېشى

مۇجى يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شىمالىغا 14.3 كىلومېتر كېلىدۇ. بۇ قۇملۇق خانتۇغ دېھقانچىلىق

مەيدانغا باردىغان يولنىڭ بېشىدا بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

ئاققۇم

مۇجى يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 26.7 كىلومېتر كېلىدۇ. ئەڭ يۇقىرى تېمپېراتۇرىسى 50°C. بۇ قۇملۇقتا گىيا ئۇنمەيدىغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

بوستان

چودا يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شىمالىغا 22 كىلومېتر كېلىدۇ. ئاز مىقداردا يۇلغۇن، توغراق قاتارلىقلار بار، ئەڭ يۇقىرى تېمپېراتۇرىسى 50°C. ئېيتىلىشچە بۇرۇن بۇ يەر قويۇق توغراقلىق بولۇپ، بىر پارچە يېشىللىق بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

يۇلغۇنلۇق

زاڭگۇي يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 5.5 كىلومېتر كېلىدۇ، كۆلىمى تەخمىنەن 4 كۋادرات كىلومېتر، يۇلغۇن كۆپ. قېشىدىكى كەنتنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان.

پاكارىيۇلغۇن

پىيالما يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 15.2 كىلومېتر كېلىدۇ، توغراق، يۇلغۇن بار. بۇ يەرنىڭ يۇلغۇنلىرى پاكار بولغانلىقىدىن شۇنداق ئاتالغان.

قارايانتاق

پىيالما يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 14.6 كىلومېتر كېلىدۇ. يۇلغۇن، يانتاق ئۆسىدۇ، بۇ يەرنىڭ يانتاقلىرى قۇرۇپ قارىيىپ قالغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

ئالاقۇملۇق

پىيالما يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي شىمالىغا 9.8 كىلومېتر كېلىدۇ. يۇلغۇن، يانتاق ئۆسىدۇ، ياۋا توشقان بار. بۇ قۇملۇقتا سېغىزلىق ئارىلاش بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

قوشماقيار

پىيالما يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شىمالىغا 4 كىلومېتر كېلىدۇ. يۇلغۇن، يانتاق بار. بۇ يەردە كەلكۇن سۇيى قوشۇلغانغا بىر يار بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

قارادۆڭ

پىيالما يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 10 كىلومېتر كېلىدۇ. يۇلغۇن، يانتاق قاتارلىقلار ئۆسىدۇ. 1968-يىلى بۇ يەردىن 1000 مو بىنەم ئېچىلغان، سۇ مەنبەسى بولمىغاچقا تېرىلماي تاشلىنىپ قالغان. بۇ جايدا يوغانراق بىر دۆڭ بار بولۇپ، يېراقتىن قارىسا قارا كۆرۈنىدىغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

چوناقتاش

سانجۇ يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي شىمالىغا 5.5 كىلومېتر كېلىدۇ. كۆلىمى تەخمىنەن 36 كۋادرات كىلومېتر چىقىدۇ، ياپچان، شاپ قاتارلىق چۆپلەر ئۆسىدۇ، بۇران جىق چىقىدۇ، ئەڭ يۇقىرى تېمپېراتۇرىسى 50°C. بۇ يەردە قاغىلىق ناھىيىسى بىلەن قوشتاغ يېزىسىغا بارىدىغان ئىككى چىغىر يولنىڭ ئاچىلى بار بولۇپ، يولدىن ئېزىقىپ كەتمەسلىك ئۈچۈن ئاچالغا تاش

تىكلەپ بەلگە قىلىپ قويۇلىغان. بۇ، يىراقتىن قارىغاندا قۇلىقى يوق ئادەمگە ئوخشاش كۆرىنىدىغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

ياندامساي

موكويىلا يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 9.3 كىلومېتر كېلىدۇ، شەرقىي شىمالغا پەسىيىپ بارىدۇ. ئاز مىقداردا تىكەنلىك چۆپلەر بار. مەنىسى «يانباغر ساي». بۇ يەر يانتۇ سايلىق بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

تۇزلۇقساي

پىيالما يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 5.2 كىلومېتر كېلىدۇ. بۇ سايلىقتىن تاش تۇز چىقىدىغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

تاۋۇغاز

باشلەڭگەر يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 22.1 كىلومېتر كېلىدۇ. مەنىسى «جىلغا» (كېلىش مەنبەسى ئېنىق ئەمەس).

يىگاز

پىشنا يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي شىمالىغا 9.4 كىلومېتر كېلىدۇ، كۆلىمى تەخمىنەن 50 كۋادرات كىلومېتر چىقىدۇ، شەكلى ئۇزۇنچاق، ئاز مىقداردا يانتاق قاتارلىق ئوتلار ئۈنىدۇ (مەنىسى ۋە كېلىپ چىقىش مەنبەسى ئېنىق ئەمەس).

قاراقىر

پىشنا يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي شىمالىغا 5 كىلومېتر كېلىدۇ. بۇ يەرنىڭ يەر تۈزۈلۈشى نىسبەتەن ئېگىز بولۇپ، قارا تاشلار كۆپ بولغىنى ئۈچۈن، شۇنداق دەپ ئاتالغان.

بوراقىر

باشلەڭگەر يېزىسىنىڭ غەربىي شىمالىغا 15 كىلومېتر كېلىدۇ، قاغلىق بىلەن چېگرىلىنىدۇ. بۇ يەردە ئېگىز ۋە چوڭ قىرلار كۆپ، شۇنداقلا قاغلىق ناھىيىسىنىڭ بورا كەنتىگە يېقىن تۇرىدىغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

(يەر بۆلۈكى)

تۆگمەنبېشى

گۇما بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا 2.5 كىلومېتر كېلىدۇ، تۈزلەڭلىككە جايلاشقان. ئۇنىڭ دائىرىسى ساغان، توغرائېرىق ۋە تۆگمەنبېشى ئۆڭ كەنت كومىتېتىنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ، جەمئىي 12 تەبىئىي كەنت بار. يېرى قۇم تۈپراقلىق، دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. چاكۇ-قاغلىق تاشيولى بۇ يەرنى توغرا كېسىپ ئۆتىدۇ. يەنە گۇما ترانسپورت بېكىتى، ساغان داۋبەن، ساغان سۇ باشقۇرۇش پونكتى ۋە نېفت شىركىتى تۇرۇشلۇق. ئېيتىلىشچە بۇنىدىن 250 يىل ئىلگىرىدە مەسۇپ ئىسىملىك بىر كىشى بۇ يەردە ئۆڭ تاش تۆگمەن ماڭدۇرغان، كېيىن كەنت پەيدا بولۇپ، شۇنداق ئاتالغان.

(يەر بۆلۈكى)

ئىسمسالا

قوشتاغ يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 13 كىلومېتر كېلىدۇ. ئۇنىڭ دائىرىسى

قىشلاق، ئۇلباغ، تېرەكئالدى، تۈگمەنبويى ۋە بومۇغا قاتارلىق بەش كەنت كومىتېتنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ، جەمئىي 15 تەبىئىي كەنتتىن تەركىب تاپقان، دېھقانچىلىق بىلەن چارۋىچىلىقنى تەڭ ئېلىپ بارىدۇ. تەخمىنەن 390 يىلنىڭ ئىلگىرىدە سۇپۇر سالا دېگەن كىشى يەكەندىن خوتەنگە جەڭ قىلغىلى مېڭىپ، بۇ يەردىن ئۆتكەندە جەڭدە ئۆلۈپ كېتىپ، ئۇنىڭ تۇغقانلىرى 1000 مو مازارلىق يەر سېتىۋېلىپ ئۇنى دەپنە قىلغان. 1884-يىللىرى ئەتراپىدا قاسىم شېيىخم دېگەن كىشى ئۇنىڭغا تەرجىمھال يېزىپ چىققان ھەمدە بۇ مازارغا «سۇپۇر سالاخان مازار خوجام» دەپ نام بەرگەن. كېيىنچە بۇ سۆز ئۆزگىرىپ «ئىسمىسالا» بولۇپ قالغان.

(يەر بۆلۈكى)

يار

كۆكتېرەك يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 2.3 كىلومېتر كېلىدۇ، تۈزلەڭلىكىكە جايلاشقان، دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. بازارىار، كۆكيار، ئاياغيار ئۇچ كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق بولۇپ، جەمئىي توققۇز تەبىئىي كەنتتىن تەركىب تاپقان (ئاقئوتۇن يېزا باشقۇرغان دېھقانچىلىق مەيدانىنىمۇ ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ). بۇ جاي چوڭ بىر يارنىڭ بويىدا بولغىنى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

(يەر بۆلۈكى)

ساۋا

سانجۇ يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 6.5 كىلومېتر كېلىدۇ، سانجۇ دەرياسىنىڭ بويىغا جايلاشقان، سەل ئويمان. بۇ يەردە باش ساۋا، ئاياغ ساۋا، جايتېرەك ۋە دۆڭچاقا تۆت كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق بولۇپ، جەمئىي 12 تەبىئىي كەنت بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ، 55 تېپىلىق تراكتوردىن ئۈچى، ئاپتوموبىلدىن بىرى بار (نامىنىڭ مەنىسى ۋە كېلىش مەنبەسى ئېنىق ئەمەس).

(يەر بۆلۈكى)

پوسكا

سانجۇ يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىگە 14 كىلومېتر كېلىدۇ. يەر تۈزۈلۈشى شىمالغا قاراپ پەسلەپ بارىدۇ، كۆلىمى 5500 مو، يېرىم دېھقانچىلىق، يېرىم چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. باش پوسكا، ئاياغ پوسكا، جاڭگالباغ ۋە قۇمباغ تۆت كەنت كومىتېتى تۇرۇشلۇق بولۇپ، جەمئىي 14 تەبىئىي كەنتتىن تەركىب تاپقان (مەنىسى ۋە كېلىش مەنبەسى ئېنىق ئەمەس).

(يەر بۆلۈكى)

كۆيەكجىگدە

پىشنا يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي شىمالىغا 18.2 كىلومېتر كېلىدۇ، ئادەم تولىتۇرمايدۇ، 300 مو تېرىلغۇ يەر بار بولۇپ، ھازىر تېرىلماي تاشلانغان. بۇرۇندا بۇ يەردە جىگدە كۆپ بولۇپ، كېيىن قۇرغاقچىلىق بولۇپ كېتىپ قۇرۇپ كەتكەنلىكى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

(يەر بۆلۈكى)

يالغۇزتۆي

دۆۋا بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 40.2 كىلومېتر كېلىدۇ، 30 مو تېرىلغۇ يېرى بولۇپ، 1968-يىلى تاشلىنىپ قالغان. بۇ يەردە 60 ئادەم پاتقۇدەك بىر تاغ ئۆڭكۈرى بولغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق دەپ ئاتالغان.

(يەر بۆلۈكى)

قوشتاغ يولئېغزى

پىشنا يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا 2 كىلومېتر كېلىدۇ، يول ئېغزى (چوڭ ماشىنىلار ئۆتەل-

مەيدۇ)، بۇ يولدىن قوشتاغقا بارغىلى بولىدىغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

گۈمبەز (يەر بۆلىكى)

كەڭقىر قىرغىز مىللىي يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 50.2 كىلومېتر كېلىدۇ، ھىندىستانغا ماڭىدىغان تاغ يولىنىڭ بويىدا، ھازىر ئادەم ئولتۇرمايدۇ. بۇرۇندا بۇ يەردە گۈمبەز شەكىللىك بىر ئۆي ياسالغان بولۇپ، يولدىن ئۆتكەن يولۇچىلار قونالغۇ قىلغان. شۇڭلاشقا شۇنداق ئاتالغان.

يۇلچۇڭمازار (يەر بۆلىكى)

باشلاڭگەر يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 33 كىلومېتر كېلىدۇ. گۈڭگۈرت، گەج، زەمچە قاتارلىق كانلار بار. بۇ يەر تۆگە بېقىشقا ئەپلىك. مەنىسى «يولى چوڭ مازار». رىۋايەت قىلىنىشىچە بۇندىن 600 يىل ئىلگىرى سىرتتىن كەلگەن «سۇلتان ۋەئىس قەدان» ۋە «خوجا ئابدۇللا» دېگەن كىشىلەر بۇ يەردە تۆگە باققان. ئۆلۈپ كەتكەندىن كېيىن مۇشۇ يەرگە دەپنە قىلىنغان. كېيىن ئولارنىڭ تۇغقىنى موللا مەمەيەم شېيخ قاتارلىق كىشىلەر كېلىپ ئولتۇراقلىشىپ، شادا-تۇغ تىكلەپ قايتىدىن مازار قىلغان. كېيىن بۇ يەرگە كېلىپ دۇئا-تەلەب قىلىدىغان كىشىلەر كۆپەيىپ، يولىمۇ كېڭەيگەنلىكى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

ھەسەنپاششىيەم مازىرى

باشلاڭگەر يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي شىمالىغا 9 كىلومېتر كېلىدۇ، ھەسەنپاششىيەم كەنتىدە. رىۋايەتتىن قارىغاندا بۇندىن 880 يىلنىڭ ئالدى-كەينىدە ھەسەن پاششىيەم دېگەن ئىسلام ئاچقۇچى بۇ يەرگە كەلگەندە قەستىكە ئۇچراپ ئۆلتۈرۈلۈپ، مۇشۇ يەرگە دەپنە قىلىنغان. ئۇنىڭ ئەۋلادلىرى بۇ خەۋەرنى ئاڭلىغاندىن كېيىن كېلىپ تۇغ باغلاپ مازار قىلغان ئىكەن.

كۆمۈرچىيولى (يەر بۆلىكى)

چودا يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شىمالىغا 34.4 كىلومېتر كېلىدۇ. چۆلگە باردىغان بىر چىغىر يول بولۇپ، ئومۇمىي ئۇزۇنلۇقى 12 كىلومېتر كېلىدۇ. تۆمۈرچىلەر كۆپۈنچە بۇ يول بىلەن جاڭگالغا بېرىپ توغراق كېسىپ كۆمۈر كۆيدۈرىدىغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

مەشھۇر ئاسارئەتىقلەرنىڭ ناملىرى

مەشھۇر ئاسارئەتىقلەرنىڭ ناملىرى

خانىقا، قەدىمكى خارابە، سۇرەتتاش، قورۇ ناملىرى

گۈما خانىقا

ناھىيە شەھرىنىڭ غەربىي شىمال بۇرجىكىگە جايلاشقان بولۇپ، پۈتۈن ناھىيە تەۋەسىدىكى مەسچىتلەر ئىچىدە ئەڭ چوڭى بولغاچقا «گۈما خانىقا» دەپ ئاتالغان.

خانىقانىڭ ئۇزۇنلۇقى 67 مېتر، كەڭلىكى 57 مېتر، ئىگەللىگەن ئورنى 3819 كۋادرات مېتر كېلىدۇ، ئىبادەتخانا ۋە ئىچكى، تاشقى ھويلىدىن ئىبارەت ئۇچ قىسىمدىن تەركىب تاپقان بولۇپ، قۇرۇلۇش كۆلىمى 1216 كۋادرات مېتر. ئىچكى ھويلا ئىبادەتخانىغا تۇتاش، پىشىق خىشلىق قورۇ تامنىڭ ئۇزۇنلۇقى 178 مېتر. پولات چۈۋىقلىق سېمونت دەرۋازا راۋاقى ئىنتايىن ھەيۋەتلىك بولۇپ ، ئېگىزلىكى 17 مېتر. راۋاقنىڭ چوققىسىدىكى بوغۇم-بوغۇم شەكىللىك زىننەت قۇرۇلۇشىدا پولات چۈۋىق تىرەپ تۇرىدىغان ئاي-يۇلتۇز بەلگىسى بار بولۇپ، كىچىك رەڭدار چىراقلار ئۇراپ تۇرىدۇ. ئۇستۇنكى قەۋىتى يۇمىلاق تورۇسلۇق «ئەزانخانا» بولۇپ، نامازغا ئەزان توۋلىنىدۇ. ئىچكى، تاشقى ھويلىلارنىڭ دەرۋازا بىناسى بار. سىرتقى ھويلا دەرۋازىسىنىڭ ماڭلاي تەرەپ ئوتتۇرىسىغا توك سائەت ئورنىتىلغان ۋە قوغۇن، ئۈزۈم، گۈللەر قاپارتما قىلىپ نەقىش قىلىنغان. دەرۋازا تورۇسىنىڭ ئوتتۇرىسىغا ئاسما چىراق بېكىتىلىپ، ئەتراپىغا سېمونتتىن ياسالغان قوغۇن، ئۈزۈم ۋە گۈللەر ئېسىپ قويۇلغان بولۇپ، رەڭگى ئوچۇق، شەكلى ئەينەن، مىللىي ئۇسلۇبقا ئىگە.

ئىچكى ھويلىدا خىشلىق سۇپا، ئىبادەتخانا، تۇنەكخانا ۋە ئىسھاق ۋەلىنىڭ خاتىرە ئۆيى بار. بەش تۇپ قامەتلىك قەدىمكى سېدە دەرىخى ئىبادەتخانىسىنىڭ ئالدىدا قەد كۆتىرىپ تۇرىدۇ. جەنۇب ۋە شىمال تەرەپلىرىدە بىردىن يان ئىشىك ۋە توققۇز ئېغىزدىن ھۇجرا بار. ھۇجرىلاردىن پەس چىقىرىلىپ، قىرلىق كىچىك تۇۋرۇكلەر بىلەن تىرىلىپ پىشايۋان ھاسىل قىلىنغان. خانىقا ئىچىنىڭ ئەملىي كۆلىمى 2560 كۋادرات مېتر بولۇپ، 5 مېڭدىن ئارتۇق ئادەم سىغىدۇ.

بۇ خانىقا ھىجرىيەنىڭ 1237-يىلى ياسالغان بولۇپ، 144 يىلىلىق تارىخقا ئىگە. ئېيتىلىشىچە ئەينى ۋاقىتتا كۆكتېرەكلىك يۇسۇپ ئاخۇن دېگەن كىشى بۇ يەردە ئولتۇراقلىشىپ ئۆزى

راسخوت چىقىرىپ مۇشۇ جايغا كۆلىمى 180 كۋادرات مېتر كېلىدىغان بىر «تۇنەكخانا» سالدۇرغان بولۇپ، هازىرقى خانىقانىڭ تەكتى ئەنە شۇ ئىكەن.

مىلادى 1865-يىلى بۇ مەسچىتنىڭ ئىچكى هويلىسى ياساپ چىقىلىپ، ئۇنىڭغا «مەسچىت ئالدى» دەپ نام بېرىلگەن.

ئۇزۇن ئۆتمەي قاغىلىقتىن توختى ئىسمان سوپىلىرىنى ئەگەشتۇرۇپ گۇمىغا كېلىپ، «مەسچىت» دېگەننى «خانىقا» دېگەن سۆزگە ئۆزگەرتۈەتكەن بولۇپ، هازىرغىچە شۇنداق ئاتىلىپ كېلىۋاتىدۇ.

مىلادى 1944-يىلى جامادىل ئەلەم ئاخۇنۇم ئىمام بولغان. خانىقا ۋەخپىسىنىڭ ئىجارىسى بىلەن هەم ۋەخپە يەرلەرنىڭ ئۆستىدىكى دەرەخلەرنى كېسىپ يۇمىلاق تورۇسلۇق هۇجرىنىڭ ئالدىدىكى پەشلىرىنى ياساتقان بولۇپ، قۇرۇلۇش كۆلىمى 94 كۋادرات مېتر چىقىدۇ. 1981-يىلى مۇسۇلمانلار خانىقانى كېڭەيتىپ قۇرۇپ، تاشقى هويلىنى ياسىغان. يۇقىرى دەرىجىلىك قۇرۇلۇش ماتېرىياللىرىنى ئىشلىتىپ، ئۇستىلىق ۋە ماهارەت بىلەن ياساپ چىققان. پىلانلىنىشى هەيۋەتلىك، ئىنچىكە سەنئەت بىلەن ئىشلەنگەن. ناهىيە بويىچە ئەڭ چوڭ دىنىي پائالىيەت سورۇنى بولۇپ، ناهىيە دەرىجىلىك قوغدىلىدىغان مەدەنىي يادىكارلىق ئورنى هېسابلىنىدۇ.

ئاۋات پومېشچىك قورۇسى

بۇ قورۇ شىنجاڭ ئىشلەپچىقىرىش-قۇرۇلۇش بىڭتۇەن خوتەن دېھقانچىلىق مەيدانلىرىنى باشقۇرۇش ئىدارىسى گۇما دېھقانچىلىق مەيدانىنىڭ چاڭگامەھەللە كەنتىدىكى ئېگىزلىكى 3 مېتر كېلىدىغان بىر قۇملۇق دۆڭنىڭ ئۈستىگە جايلاشقان بولۇپ، مەيدان تەشكىلى تۇرۇشلۇق ئورۇننىڭ شەرقىگە تۇز سىزىق ئارىلىقى 3 كىلومېتر كېلىدۇ. مىلادى 1929-يىلى ياسالغان. ئىمارەتنىڭ ئاساسىي گەۋدىسى قەسىر شەكلىدە بولۇپ، هەشەمەتلىك ۋە كەڭ-كۇشادە. بىنانىڭ ئىچىدە ئىككى ئايۋان، مېهمانخانا، ياتاقخانا، دەهلىز، ئاشخانا، قازناق قاتارلىق جەمئىي 14 ئېغىز ئۆي بار بولۇپ، ئورنى 10 مو ئەتراپىدا كېلىدۇ. ئىمارەتنىڭ ئاساسىي گەۋدىسى توپا-ياغاچ قۇرۇلمىلىق، تاملىرى يۇلغۇن قوشاملىق بولۇپ، سىرتى سېغىز بىلەن، ئىچى گەج ۋە تۇخۇمىنىڭ ئېقى بىلەن سۇۋالغان. قەسىر نىڭ ئالدى ۋە شەرقى ئىككى تەرىپىدە پېشايۋان بار. پەشىنىڭ سىرتقا چىقىپ تۇرغان قىسمى تېرەك ياغىچىدىن بىر-بىرىگە كىرىشتۇرۇلۇپ ياسالغان بولۇپ، يۇمىلاق تۇۋرۇكلەر تىرەپ تۇرىدۇ. پەنجىرىلىرىنىڭ تاللىرى ئۇستىلىق بىلەن قۇراشتۇرۇلۇپ نەپىس ئىشلەنگەن. تەكچىلىرىگە هەر خىل گۈل-نەقىشلەر چېكىلىپ چىرايلىق زىننەتلەنگەن بولۇپ، بۇ جايلاردا كەم ئۇچرايدۇ. ئالدىنقى مېهمانخانىنىڭ تاملىرىغا ئايەت سىزىلغان. ئوتتۇرا ئايۋانىنىڭ تۆت تېمى رەڭدار نەقىشلەر بىلەن تولغان. ئوڭ تەرەپ غەربىي هۇجرىنىڭ جەنۇبىي تېمىدا تۇردى هاجى قورۇسىنىڭ پىلان خەرىتىسى بار بولۇپ، هازىرمۇ ئۇچۇق كۆرگىلى بولىدۇ، رەڭگى ئوچۇق، خەرىتىنىڭ ئاستىدا مورا ئوچاق بار، ئوچاقنىڭ ئەتراپى گەج بىلەن گۈل چىقىرىپ نەقىشلەنگەن. مېهمانخانىنىڭ ئارقا تېمىغا قۇرۇلۇش قىلغان ۋاقتى هىجرىيە كالېندارى بويىچە خاتىرىلەنگەن. غەرب تەرىپىگە ئۆتسە بىر هۇجرا بولۇپ، ئىچ تېمىدا نەقىش قىلىپ سىزىلغان گۈل-گىيا، تەشتەكلىك گۈل، خەت، ئايەت

قاتارلىقلار بار. توساق تامنىڭ پەنجىرىلىرى ھەر خىل نۇسخىدا نەقىش چىقىرىلىپ ئىشلەنگەن. تورۇستا ھەل بېرىلگەن كاتەكچە ۋە سىزىقلار بار. ھويلىنىڭ ئالدىدا 10 مېتر كەلگىدەك يەردە قاتار سېلىنغان قەدىمكى سۆگەت دەرەخلىرى بار (ھازىرمۇ تۆت تۈپ بار)، شەرقىي جەنۇبىغا 20 مېتر كەلگىدەك جايدا ئەتراپىدا 11 تۈپ سۆگەت بار بىر كۆل بار بولۇپ، ئەتراپى تام بىلەن قاشالانغان. يۇقىرىدا ئېيتىلغان سۆگەتلەر بۇ ئىمارەتنى سالغان چاغدا تىكىلگەن، 50 نەچچە يىللىق تارىخقا ئىگە بولۇپ، ئەجدىھاردەك غەلىتە كۆرۈنۈشتە تۇرىدۇ. ھويلىنىڭ شەرقىي تەرىپىدىن 20 مېتردەك كېلىدىغان جايدا جەنۇبتىن شىمالىغا ئاقىدىغان بىر ئېرىق بولۇپ، ئۇستىگە بىر ياغاچ كۆۋرۈك سېلىنغان. ھويلىنىڭ ئالدىدىن 50 مېتر جايدا ئۇزۇنلىك باغ بولۇپ، قاتار-قاتار رەتلىك ئۈزۈملەر سايە تاشلاپ تۇرىدۇ، ئارىلىقىغا ھەرخىل زىرائەتلەر تېرىلغان. ئۇنىڭ كۆلىمى گۇما ناھىيىسىدە بارماق بىلەن سانىغۇدەك ئالدىنقى قاتاردا تۇرىدۇ.

ئېيتىشلارغا قارىغاندا، مۇشۇ ئەسىرنىڭ باشلىرىدا دىنىي زات مەتنىياز ئەلەم دېگەن كىشى تۇردى ھاجى قاتارلىق يەتتە كىشىنى باشلاپ كېلىپ سۇ تۇغلاپ بىنەم ئېچىپ بۇ يەرنى كۇندىن-كۇنگە ئاۋاتلاشتۇرغانلىقى ئۈچۈن، بۇ جايلار «ئاۋات» دەپ ئاتالغان.

مەتنىياز ئەلەم ئۆلگەندىن كېيىن، تۇردى ھاجى بۇ ئىشنى داۋاملاشتۇرۇپ، 60 دەك ئادەمنى باشلاپ ئۈزۈمە سالدۇرغان ھەمدە قورۇنىڭ قەسىر شەكلىدىكى ئاساسىي گەۋدىسىنى ياساتقان.

ھازىر قەسىر شەكلىدىكى ئىمارەتنىڭ توققۇز ئېغىز ئۆيى تېخىچە ساقلانغان، 5 ئېغىزى ئۆرۈلۈپ چۈشكەن، ئارقا ھويلىدىكى ئون نەچچە ئېغىز يىللىقچىلار ئولتۇرىدىغان ئۆي ۋە شەرق تەرەپتىكى كۆۋرۈك، ئېرىق ھازىر قالمىغان. كۇنلەرنىڭ ئۆتىشى بىلەن ياخشى ئاسرالماي، بوران ئۇچۇپ قالغان، كەپتەر ۋە قۇشقاچلار ئۇۋا سېلىۋالغان، قىسمەن تام سۇرەتلىرى سوياۋلۇپ چۈشكەن.

بۇ قۇرۇلۇش ئۇيغۇر مىللىتىنىڭ بىناكارلىق، نەققاشچىلىق ئىشلىرى بويىچە ئىنتايىن بەدىئىي قىممەتكە ئىگە بولۇپ، ناھىيە دەرىجىلىك قوغدىلىدىغان مەدەنىي يادىكارلىق ئورۇن ھېسابلىنىدۇ.

سانجۇ سۇرەتتاش

سۇرەت كەڭقىر قىرغىز مىللىي ېيزىسىنىڭ ئۇلاچى كەنتىدىكى تاغقا يانداش بىر قىزىل قۇمتاشنىڭ ئۈستىگە ئويۇلغان بولۇپ، ئۇنىڭ شەرقىي شىمالىدىن سانجۇ ېيزىلىق ھۆكۈمەتكىچە بولغان ئارىلىقى 21 كىلومېتر ئەتراپىدا كېلىدۇ، قاراقۇرۇم تاغ ئېغىزىغا بارىدىغان تاغ يولىنىڭ شەرق تەرىپىدە. سۇرەت ئويۇلغان قۇمتاش غەرب تەرەپتىكى تاغنىڭ تۆۋىدە تىك تۇرىدۇ، يۇزى غەربكە قارايدۇ، ئالدىدا تاغ يولى بار. يولنىڭ غەربىدىكى تاشلىق سايدا بىر كىچىك ئېرىق بولۇپ، يىل بويى سۇ ئېقىپ تۇرىدۇ، ياز پەسلىدە چىغىرتماق گۈللىرى ئېچىلىپ تۇرىدۇ، يىڭنە يوپۇرماقلىق ئوتلار ئەتراپتىكى يەرلەرنى قاپلاپ تۇرىدۇ، مەنزىرىسى گۈزەل. بۇ سۇرەتتاشنىڭ ئورنى بۇرۇنقى سانجۇ ېيزىسى تەۋەسىدە بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

قۇمتاش قىزغۇچ جىگەررەڭ بولۇپ، ئېگىزلىكى 5 مېتر، كەڭلىكى 3 مېتر، يۇمشاقراق. ئوڭ يۇزى تۈز ۋە سىلىق بولۇپ، قاتتىق سايمان بىلەن چوقۇپ سۇرەت ھاسىل قىلىنغان. سۇرەت يۇزىنىڭ ئېگىزلىكى 1.2 مېتر، كەڭلىكى 2 مېتر كېلىدىغان بولۇپ، بىر چەۋەندازنىڭ ئات

ئۇستىدە تۇرۇپ ياغا ئوق سېلىپ كىرىچىنى تارتىپ تۇرغانلىقى، بىر نەچچە كىشىنىڭ ئۇنىڭ كەينىگە ئەگىشىپ بىر توپ كېيىكنى قوغلاۋاتقانلىقى تەسۋىرلەنگەن. سۇرەتلىك يۇزىنىڭ ئوڭ تەرەپ يۇقىرى بۇلۇڭىدا خەتكە ئوخشايدىغان ئىز بار. بۇنىڭ تارىخى ئۇزۇن بولۇپ، ئويۇلغان ۋاقتى سۇڭ زامانىسىغا توغرا كېلىدۇ.

سۇرەتتاشنىڭ قېشىدىكى سانجۇ سۇ رايى پونكتىنىڭ جەنۇبىغا ئۇزۇنلۇقى تەخمىنەن 100 مېتر كېلىدىغان جايدىكى كەڭلىكى 30 مېترغا يېقىن كېلىدىغان قىزىل قۇمتاشتىمۇ شۇنىڭغا ئوخشاپ كېتىدىغان تاش سۇرەت بار. بۇلار ئاپتونوم رايون دەرىجىلىك قوغدىلىدىغان مەدەنىي يادىكارلىق ئورنى بولۇپ، باشقۇرىدىغان مەخسۇس ئادەم قويۇلغان. ئاسرىلىشى ئوبدان بولمىغاچقا، بەزىلەر خەنزۇچە، ئۇيغۇرچە يېزىق بىلەن سۇرەتتاشنىڭ ئۇستىگە ئىسىم-فامىلىسىنى ۋە بەش يۇلتۇز قاتارلىق نەرسىلەرنى ئويۇپ قويغان.

ياغاچئۆيلۈك قەدىمكى شەھەر خارابىسى

قەدىمكى شەھەر خارابىسى گۇما ناھىيە شەھىرىنىڭ شىمالىي قىسمىغا تەخمىنەن 140 كىلومېتر كېلىدۇ، تەكلىماكان قۇملۇقىنىڭ جەنۇبىي گىرۋىكىگە جايلاشقان بولۇپ، خەن سۇلالىسى دەۋرىگە توغرا كېلىدىغان خارابە. ئۇنىڭدا قەدىمكى زامانىدىن قالغان نەرسىلەر ئىنتايىن مول بولۇپ، شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونى 1972-يىلى ئېلان قىلغان ئاپتونوم رايون دەرىجىلىك قوغدۇلىدىغان مەدەنىي يادىكارلىق ئورنى ھېسابلىنىدۇ. ئەتراپتىكى ئاھالىنىڭ تەكشۈرۈپ كۆرۈشى ۋە ئېيتىشىغا قارىغاندا، بۇ خارابە بەش قىسىمدىن تەركىب تاپقان بولۇپ، جەنۇبتىن شىمالغا تىزىلىپ بىر سىزىق ھاسىل قىلغان.

بىرىنچى قىسمى باشبازار دەپ ئاتىلىدۇ: 5 كىلومېتر دائىرىدە تۆت كوچا بار، ئۇزۇك-ئۇزۇك تاملار، قەبرىلەر ساقلانغان، تاسادىپىي قۇرۇق جەسەتلەر ئۇچراپ قالىدۇ، يەر ئۈستىگە ساپال پۇچۇقلىرى تولۇپ كەتكەن.

ئىككىنچى قىسمى بۇلاقكۆل: باشبازار بىلەن ئارىلىقى 10 كىلومېتر كېلىدۇ. ئايلانىمىسى 7 كىلومېتر كېلىدىغان قۇرۇق كۆل بار بولۇپ، كۆلنىڭ ئەتراپىدا قەدىمكى ئۆيلەر، ئېرىق، تېرىلغۇ ئېتىزلارنىڭ ئىزى بار. يەر يۈزىدە ساپال پۇچۇقلىرى، قەدىمكى پۇل، مارجان ۋە ياڭاق، شاپتۇل، جىگدە، كۈنجۈت، بۇغداي، كۆممىقوناق غوللىرىنىڭ قالدۇق ئىزى بار. قەدىمكى قەبرىستانلىقتا قۇرۇق جەسەتلەرنى ئۇچراتقىلى بولىدۇ.

ئۇچىنچى قىسمى ئىبادەتخانا: ئايلانىمىسى 10 كىلومېتر كېلىدۇ. ئىبادەتخانا خارابىسىنىڭ قېشىدا ياغاچ شادا بىلەن قاشالانغان قەبرىلەر، سۇ تۇڭمىنىنىڭ تېشى ساقلىنىپ قالغان.

تۆتىنچى قىسمى كەندىركۆل بولۇپ، بىر كۆل بار. ئورنى 5 كۋادرات كىلومېتر كېلىدۇ. كۆلنىڭ سۇيى شورلۇق بولۇپ پۈتۈنلەي قومۇش ئۆسكەن. كۆلنىڭ لېۋىدە پادىچىلار ئۆيلىرىنىڭ قالدۇق ئىزى، ئۆسۈپ تۇرغان جىگدىلەر بار. ياۋايى ھايۋاناتلاردىن بۆرە، ئېيىق، ياۋا بۇغا، ياۋا توخۇ، ياۋا ئۆردەك ۋە باشقا ئۇچار قاناتلار بار.

بەشىنچى قىسمى سېپىللىك: كەندىركۆل بىلەن بولغان ئارىلىقى 15 كىلومېتر كېلىدىغان

قەدىمكى شەھەر مەركىزى بولۇپ، ئورنى 25 كۋادرات كىلومېتر چىقىدۇ، چۆرىسىدە سېپىل بار. سېپىلنىڭ يېرىمىنى قۇم بېسىۋالغان، ئۇنىڭ تېمىنى سېغىز توپا بىلەن چىگداپ ياسىغان. قەدىمكى شەھەردىكى كوچىلار ئۇيان-بۇيانغا چاپراس كەتكەن، ئۆيلىرى قاتار قىلىپ سېلىنغان، ئۇلىغا پىششىق خىش ياتقۇزۇلغان، تاملىرى سېغىزدىن قويۇرۇلغان. ئىشىك-دەرىزىلىرىگە جىگدە ياغمۇچنىڭ شېلى ئىشلىتىلگەن، تورۇسلىرى ھازىر قالمىغان، كوچىلىرىنى تونغىلى بولىدۇ. خەلق ئىچىدىكى ئىزدەنگۈچىلەر بۇ جايلاردىن ساپال پۇچۇقلىرى، مىس يارماق، مارجان، يامبۇ، موھۇر، ياغاچقا يېزىلغان خەتلەرنى تاپقان. قەبرىستانلىقتىكى مېيىت ساندۇقلىرىنىڭ ياغاچلىرى ئېچىلىپ قالغان بولۇپ، جەسەتلەر كۆرۈنۈپ تۇرىدۇ. قەدىمكى شەھەرنىڭ غەرب تەرىپىدىكى بىر ھويلىدا تامغا يۆلەنگەن بىر ئايالنىڭ يېرىم ئولتۇرغان ھالەتتىكى قۇرۇق جەسىتى بار بولۇپ، چاچلىرى چۈۋۈلغان، يۈز-كۆزلىرىنى پەرق ئەتكىلى بولىدۇ.

سۇلتان سىدىق بۇغراخان مازىرى

زاڭگۈي يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شىمالىغا تۇز سىزىق ئارىلىقى 7.3 كىلومېتر كېلىدۇ، قارايدىغان بىر ئادەم بار. بۇ مازار 650 نەچچە يىللىق تارىخقا ئىگە. ئەتراپىدا باراقسان توغراقلىق بار. ئەسلىدە ئىككى مەسچىت، ئىككى ئېغىز تۇنەكخانا، بىر گەمە، بىر داش قازان، بىر كۆل بار بولۇپ، ھازىر گەمە، داش قازان ۋە مازاردىكى تۇغ-شادىلار قالغاندىن سىرت، باشقىلىرى ۋەيران بولۇپ كەتكەن. قەشقەرلىك ۋە خوتەنلىكلەر كېلىپ زىيارەت قىلىپ تۇرىدۇ. ئېيتىشلارغا قارىغاندا ئافغانىستاننىڭ كاسانى شەھىرىلىك «سۇلتان سىدىق بۇغراخان» دېگەن كىشى مىلادى 1320-يىلى كېسەل بولۇپ ۋاپات قىلغاندىن كېيىن مۇشۇ جايغا دەپنە قىلىنغانلىقتىن، شۇنداق ئاتالغان.

غازىئالىم خوجا مازىرى

گۇما بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا تۇز سىزىق ئارىلىقى 6 كىلومېتر كېلىدۇ. بۇ قەدىمكى خارابە ئازادلىقتىن ئىلگىرى ۋە كېيىنمۇ مۇھاپىزەت قىلىنىپ كەلمەكتە. مۇسۇلمانلار بۇ يەردىن ئۆتكەندە دۇئا قىلىپ ئاندىن يولغا ماڭىدۇ. ئەسلىدە ئىككى مازار، بەش تۇپ توغراق، بىر مەسچىت بار بولۇپ، ئورنى 30 مو كېلەتتى. 1958-يىلىدىن كېيىن ۋەيران قىلىنىغان، ھازىر 10 موچە يېرى قالغان. قەدىمكى خارابە ئىگەللىگەن ئورۇن كۆلىمى تەخمىنەن 20 مو كېلىدۇ، بىر ئادەم قارايدۇ. بۇ يەر ئەسلىدە بىر پارچە قۇملۇق بولۇپ، ئېيتىشلارغا قارىغاندا ناھايىتى بۇزۇق زامانلار ئىلگىرى ئافغانىستانلىق بوبا سۇرھەي ۋە ئوغلى خوجا پىقىر مەمەت ئىككىسى بۇ يەردە ئولتۇراقلىشىپ سېۋەت توقۇپ تىرىكچىلىك قىلغان. كېيىن ئۇلار شېيىخ ھوججاز قەبىغا زىيارەت قىلىپ بارغاندا غازىغا ئايلىنىپ ئۇچۇپ بارغان، ئۆلگەندىن كېيىن بۇ يەرگە دەپنە قىلىنغانمش. كىشىلەر ئۇ زاتنى «غازىئالىم خوجا» دەپ، بۇ مازارنى بولسا «غازىئالىم خوجا مازىرى» دەپ ئاتايدۇ.

خوجا ئوبۇلقاسىم مازىرى

دۇۋا بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي جەنۇبىغا تۇز سىزىق ئارىلىقى 0.9 كىلومېتر كېلىدۇ.

دۇۋا تاغ چوقىسىدا. ئازادلىقىتىن بۇرۇنلا مەدەنىي يادىكارلىق مازار بولغان. ئورنى 4 پۈك كېلىدۇ. ئەسلىدە مەسچىت، شادلىق سالاسۇن بار بولۇپ، هازىر ۋەيران بولۇپ كەتكەن. مىلادى 1260 ـ يىلى ئىراقلىق خوجا مەلىكشا بۇ يەرگە ئىسلام دىنىنى تارقاتقىلى كەلگەندە بىر نەچچە يىل كېسەل بولۇپ يېتىپ قالغان. 1271 ـ يىلى ئىراقلىق «ئوبۇلقاسىم خان» دېگەن كىشى ئۇنى كۆرگىلى كېلىپ بۇ يەردە تۇرۇپ قالغان، ئۇلار ۋاپات بولغاندىن كېيىن بۇ جايغا دەپنە قىلىنىپ، شۇ نام بىلەن ئاتالغان.

تۆشۈكتاش مازار

قوشتاغ يېزىلىق هۆكۈمەتنىڭ جەنۇبىغا تۇز سىزىق ئارىلىقى 31.7 كىلومېتر كېلىدۇ. مازارنىڭ قېشىدا سىرتقى دىئامېترى 2~1.8 مېتر، ئېگىزلىكى 4 مېتر كېلىدىغان، ئوتتۇرىسىدا بىر ئادەم تەس پاتقۇدەك تۆشۈكى بار چوڭ بىر يۇمىلاق تاش بار بولۇپ، ئېيتىشلارغا قارىغاندا ئايالىلار تۇغمىسا، كىچىك بالىلارغا يارا چىقىپ قالسا بۇ تۆشۈكتىن ئۆتكۈزسە ئايالار تۇغارمىش، بالىلارنىڭ يارىسى ساقىيارمىش.

ياغاچكەستى مازار

ناهىيە شەهىرىنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 22 كىلومېتر كېلىدۇ، «سۇلتان لېچىن پەرۋاز ئاتا»نىڭ مازىرى. مازارلىقتا ئەسلىدە بىر نەچچە تۇپ توغراق ۋە تۇنەكخانىسى بار بولۇپ، «مەدەنىيەت ئىنقىلابى»دا بۇزغۇنچىلىققا ئۇچرىغان. تەخمىنەن بۇندىن بىر نەچچە يۈز يىل ئىلگىرى بىر قېرى ئادەم كاساك ئەتمەكچى بولۇپ مازارلىقتىكى توغراقنى كېسىۋاتقاندا پالتىنىڭ سېپى چىقىپ كېتىپ، بىسى كاللىسىغا چۈشۈپ نەق مەيداندا ئۆلگەن ئىكەن. كېيىنكىلەر شۇندىن تارتىپ بۇ يەرنى «ياغاچكەستى مازار» دەپ ئاتاشقان.

ئاقپوتەي

مۇجى يېزىلىق هۆكۈمەتنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 9.8 كىلومېتر كېلىدىغان سايلىقتا بولۇپ، يول مۇساپىسىنى كۆرسىتىدىغان پوتەي. ئۇنىڭ ئېگىزلىكى 4 مېتر، ئۈزۈنلۇقى ۋە كەڭلىكى 4 مېتر، خام خىشتىن قويۇرۇلۇپ، ئاق سېغىز بىلەن سۇۋالغان. ئۇ، مۇجى يېزىسى بىلەن زاگۈي يېزىسى ئارىلىقىدىكى كىچىك يول (ئىلگىرى خانلىق يول)نىڭ ئۈستىدە. هازىر بۇ ئىككى يېزىنىڭ چېگرىسى هېسابلىنىدۇ. ئىككى يېزىنىڭ خەلقى هازىرغىچە مۇشۇ يول بىلەن بېرىش ـ كېلىش قىلىدۇ. چەك خاندانلىقىنىڭ تۇڭجۇ يىللىرى ياقۇپبەگ جەنۇبىي شىنجاڭغا هۆكۈمرانلىق قىلغان مەزگىلدە يول نىشانىسى قىلىپ بۇ پوتەينى سالدۇرغان. پوتەي ئاق سېغىز لاي بىلەن سۇۋالغاچقا ئاق كۆرىنىدىغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

سالاسۇنپوتەي

پىيالما يېزىلىق هۆكۈمەتنىڭ غەربىي شىمالىغا 3.6 كىلومېتر كېلىدۇ. داۋگۇاڭ يىللىرى جەنۇبىي شىنجاڭنىڭ پادىشاهسى پەرمان چۈشۈرۈپ بۇ يەردە يول مۇساپە نىشانىسى قۇردۇرغان. بۇ يەردىكى يول زاگۈي، مۇجىلارغا بارىدىغان مۇهىم يول بولغان (هەر 4 كىلومېتر بىر پوتەي هېسابلىنىدۇ). پوتەي سېغىز توپىدىن ياسالغان بولۇپ، هازىر ئۆرۈلۈپ چۈشكەن. بۇرۇن

بۇ يەردە مازار بار بولۇپ، ياغاچ سالاسۇن بىلەن قاشالانغان، پوتەي بۇ مازارنىڭ قېشىغا سېلىنغان بولغاچقا، شۇنداق نام ئالغان.

ئۇزمىلىك قەدىمكى شەھىرى

ناھىيە شەھىرى تۇرۇشلۇق جاينىڭ شىمالىغا تۇز سىزىق ئارىلىقى 42 كىلومېتر كېلىدىغان قاراتاغنىڭ دېھقانچىلىق مەيدانىنىڭ قېشىدا. قەدىمكى زامان خارابىلىرى ئىنتايىن مول، بۇت سۇنۇقلىرى، ساپال پۇچۇقلىرى، قەدىمكى زامان ئۆيلىرى، ئېرىق-ئۆستەڭ ئىزلىرى تېخىچە ساقلانغان بولۇپ، ئاپتونوم رايوندىن 1957-يىلى ئېلان قىلغان ئاپتونوم رايون دەرىجىلىك قوغدىلىدىغان مەدەنىي يادىكارلىق ئورنى ھېسابلىنىدۇ. رىۋايەت قىلىنىشىچە بۇ جاي خەن سۇلالىسى زامانىدىكى قەدىمكى شەھەر خارابىسى ئىكەن. ئەسلىدە سايە تاشلاپ تۇرىدىغان ئۇزۇملىك جاي بولغانلىقتىن، شۇنداق ئاتالغان.

بۇتلۇق

زاڭگۇي يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ غەربىگە 7 كىلومېتر كېلىدۇ. خۇاڭ ۋېنبى ئارخېئولوگىيىلىك تەكشۈرۈش ئېلىپ بارغاندىن كېيىن، بۇ يەرنى تاڭ سۇلالىسى زامانىسىدىكى بوغاي (باغيا) خارابىسىنىڭ ئىزىمىكىن، دەپ گۇمانلانغان. ھازىرمۇ ھېچقانداق گىيا ئۇنمەيدىغان بۇ بىر پارچە زېمىندىن ساپال پۇچۇقلىرى، بۇت پارچىلىرى، بەش مىسقاللىق پۇل ۋە تاڭ سۇلالىسى كەينۇەن يىللىرىدىكى تۆڭباۋ يارمىقى تاپقىلى بولىدۇ. ئۇنىڭغا يېراق بولمىغان جايدا دەسلەپكى مەزگىلدىكى ئىسلام دىنىغا ئائىت قەبرىستانلىق بار بولۇپ، «شېھىتلىك» دېيىلىدۇ. مەدەنىيەت جەھەتتىكى ئالاھىدىلىكىدىن قارىغاندا، بۇ يەرنىڭ تاشلىنىپ قالغان ۋاقتى سۇڭ سۇلالىسىنىڭ دەسلەپكى چاغلىرىغا توغرا كېلىشى كېرەك.

قىزىلتام

پىيالما يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ شىمالىغا تەخمىنەن 17 كىلومېتر كېلىدىغان، شامالدا يېمىرىلگەن دۆڭلۇكتە بولۇپ، قەدىمكى زامانغا ئائىت خارابە بار. جەنۇبىدىن شىمالىغىچە كەڭلىكى تەخمىنەن 4 كىلومېتر، شەرقىدىن غەربىگىچە ئۇزۇنلۇقى تەخمىنەن بىر نەچچە 10 كىلومېتر كېلىدۇ. دائىم ئۇچرىتىلىدىغان مەدەنىي يادىكارلىقلاردىن قوم ئارىلاشقان ساپال، تاش قوراللار بار. مىستىن ياسالغان سەنئەت بويۇملىرىنى تېپىۋالغۇچىلارمۇ چىقىپ قالىدۇ. ھازىرقى مەدەنىي يادىكارلىق ئەھۋالىدىن كۆرگەندە بۇ يەرنىڭ تاشلىنىپ قالغان ۋاقتى خەن سۇلالىسى زامانىدا بولۇشى كېرەك.

سۇلتان سادىق بۇغراخان مازىرى

گۇما دېھقانچىلىق مەيدان تەشكىلىنىڭ شەرقىي شىمالىغا 4.5 كىلومېتر كېلىدۇ. مازارنىڭ قېشىدا بىر مەسچىت بار (مازار بىلەن مەسچىت 1981-يىلى رېمونت قىلىنغان). رىۋايەت قىلىنىشىچە بۇندىن مىڭ يىل ئىلگىرى سۇلتان سادىق بۇغراخان دېگەن كىشى مۇسۇلمانلارنى باشلاپ خوتەنگە كاپىرلارنى بويسۇندۇرغىلى ماڭغاندا جەڭدە قازا قىلىپ مۇشۇ يەرگە دەپنە قىلىنغان ئىكەن. بۇ يەرگە يەنە مەسچىتمۇ بىنا قىلىنغان. ھازىرمۇ مۇسۇلمانلار يېراق جايلاردىن كېلىپ زىيارەت قىلىپ، دۇئا قىلىپ تۇرىدۇ.

ئىشلەپچىقىرىش قۇرۇلۇش بىخىتۇەن دېھقان-چىلىق مەيدانىنىڭ نامىلرى

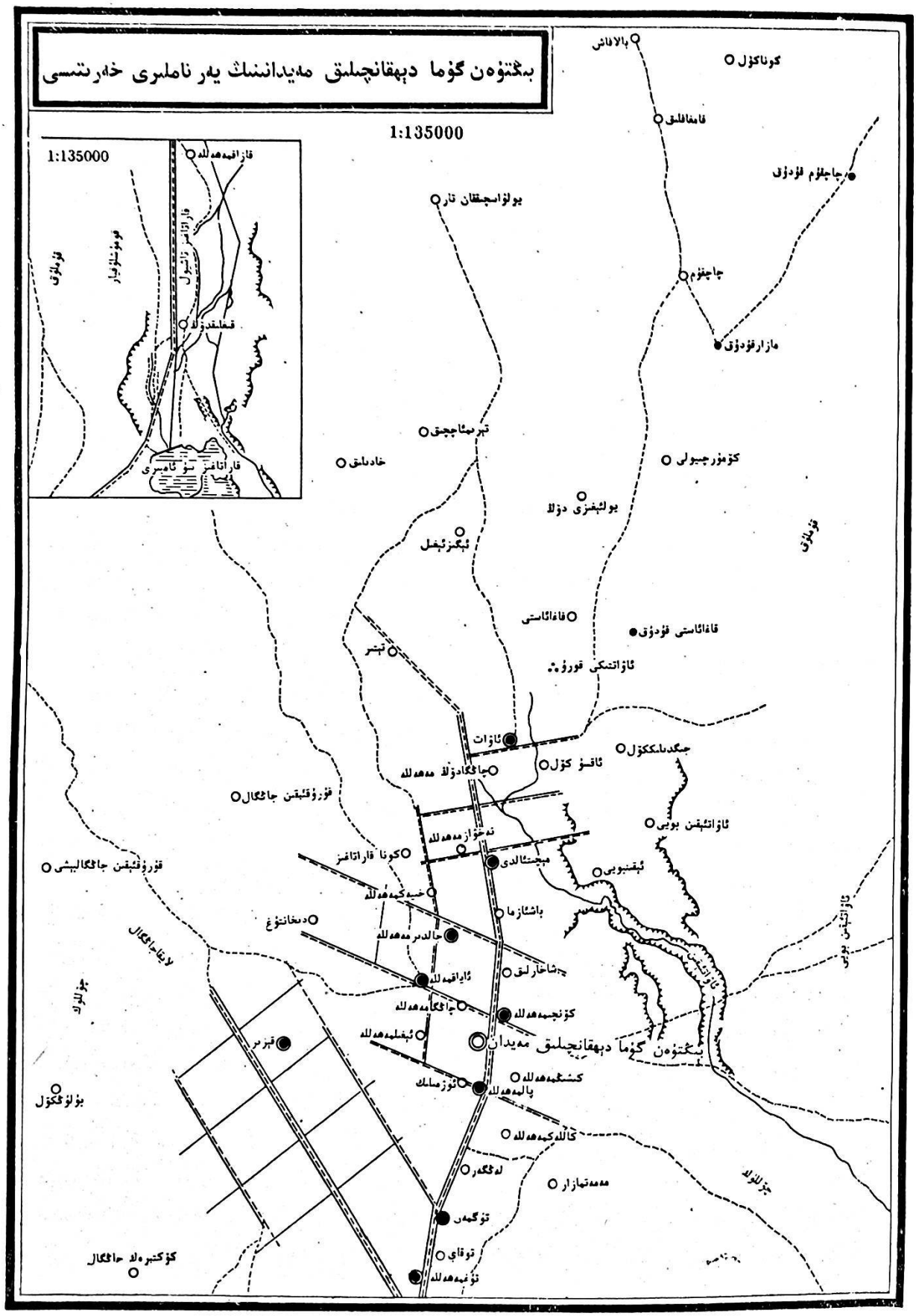
بېگتۆەن گۆما دېھقانچىلىق مەيدانىنىڭ يەر ناملىرى خەرىتىسى
1:135000
1:135000
بالاقاش
كونا كۆل
قامغاللىق
جاجلۇم قۇدۇق
بولۇاسجىقان تار
چاچلۇم
مازارقۇدۇق
تېرىمتاچچىق
خادىلىق
كۆمۈرچىيولى
بولۇبغزى دۆلە
ئېگىزئېغىل
قۇرۇلۇق
قاغاناستى
قاغاناستى قۇدۇق
ئاۋاتتىكى قورۇ
تېتىر
ئاۋات
جىگدىلىككۆل
ئاقسۇ كۆل
جاڭگادۆلە مەھەللە
قۇرۇقلىقتىن جاڭگال
ئاۋاتلىقتىن بويى
نەخشەزمەھەللە
كونا قاراتاغىز
مېچىتئالدى
قۇرۇقلىقتىن جاڭگالىيىشى
ئېقتىبويى
خىمەكىمەھەللە
باشئازما
دىخانتۇغ
خالدىرمەھەللە
لاپقاجاڭگال
ئاۋاتلىق
ئاۋاقمەھەللە
ياشاخارلىق
جاڭگامەھەللە
كۆنجىمەھەللە
ئېغىلمەھەللە
قەبرە
بېگتۆەن گۆما دېھقانچىلىق مەيدانى
كىشىكمەھەللە
ئۆزمالىك
پالىمەھەللە
بۇلۇڭكۆل
كالدىكمەھەللە
لەڭگەر
مەمەتبازار
تۆگمەر
توقاي
تۆغمەھەللە
كۆكتېرەك جاڭگال
قاراقمەھەللە
قاراتاغىز تۆشۈل
قۇرۇلۇق
قوغۇنلۇقبار
قىغلىقدۆلە
قاراتاغىز تۆشۈل ئاھىرى

شىنجاڭ ئىشلەپچىقىرىش قۇرۇلۇش بىكىتۈەنى خوتەن دېھقانچىلىق مەيدانلىرىنى باشقۇرۇش ئىدارىسى گۇما دېھقانچىلىق مەيدانىنىڭ ئومۇمىي ئەھۋالى

دېھقانچىلىق مەيدان تەكلىماكان قۇملۇقىنىڭ جەنۇبىي گىرۋىكىگە جايلاشقان بولۇپ، شەرقتە گۇما ناھىيىسىنىڭ مۇجى يېزىسى بىلەن، غەربتە كۆكتېرەك يېزىسى بىلەن، جەنۇبتا موكويلا يېزىسى بىلەن چېگرىلىنىدۇ، شىمالدا تەكلىماكان قوملۇقىغا تۇتىشىدۇ. شەرقىدىن غەربىگىچە كەڭلىكى تەخمىنەن 21 كىلومېتر، جەنۇبىدىن شىمالىغىچە ئۇزۇنلۇقى تەخمىنەن 13.2 كىلومېتر، يەر مەيدانى 277.2 كۋادرات كىلومېتر كېلىدۇ. قارىمىقىدا 10 دېھقانچىلىق دادۇيى، 42 ئىشلەپچىقىرىش شياۋدۇيى، 37 تەبىئىي كەنت، مەيدانغا بىۋاستە قاراشلىق 11 ئورۇن بار. 3092 ئائىلە ئولتۇرۇشلۇق بولۇپ، نوپۇسى 12366 (بۇنىڭ ئىچىدە غەيرى يېزا ئىگىلىك نوپۇسى 311 نەپەر، يېزا ئىگىلىك نوپۇسى 12055 نەپەر)، ئۇيغۇر 11944 نەپەر، خەنزۇ 406 نەپەر، خۇيزۇ 16 نەپەر.

شىنجاڭ ئىشلەپچىقىرىش قۇرۇلۇش بىكىتۈەنى خوتەن دېھقانچىلىق مەيدانلىرىنى باشقۇرۇش ئىدارىسىغا قاراشلىق بولۇپ، مەيدان تەشكىلى ئاچىماق كەنتىدە تۇرۇشلۇق. بۇ جايىنى پەرلىكلەر «قازاتاغىز» دەيدۇ. ئېيتىشلارغا قارىغاندا بۇ يەردە خەن دەۋرىدىكى قەدىمكى شەھەر «ياغاچئۆيلۈك» كە بارىدىغان قارا لايلىق بىر جىلغا بولغاچقا «قارا تار ئېغىز» دېيىلىپ، كېيىنچە بۇ سۆز «قاراتاغىز»غا ئۆزگىرىپ قالغان. بۇ مەيدان 1955-يىلىنىڭ بېشىدا گۇما ناھىيىسىنىڭ ئولگە دېھقانچىلىق مەيدانى بولغان، 1959-يىلى شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونلۇق بوز يەر ئۆزلەشتۈرۈش نازارىتى بىلەن گۇما ناھىيىسىنىڭ قوش رەھبەرلىكىدە بولۇپ، ئۇنىڭ نامى «دۆلەت ئىگىلىكىدىكى گۇما دېھقانچىلىق مەيدانى» دەپ ئۆزگەرتىلگەن. 1978-يىلى خوتەن ئۆلايەتلىك بوز يەر ئۆزلەشتۈرۈش ئىدارىسىنىڭ قارىمىقىغا ئۆتكەن. 1980-يىلى ئۇنىڭ دەرىجىسى ناھىيە دەرىجىلىككە ئۆستۈرۈلۈپ تەسىس قىلىنىپ، خوتەن ئۆلايەتلىك بوز يەر ئۆزلەشتۈرۈش ئىدارىسىنىڭ قارىمىقىدا بولغان ۋە «شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونى خوتەن ئۆلايىتى گۇما دېھقانچىلىق مەيدانى» دەپ ئاتالغان. 1982-يىلى 6-ئايدا شىنجاڭ ئىشلەپچىقىرىش قۇرۇلۇش بىكىتۈەنى ئەسلىگە كەلتۈرۈلگەندىن كېيىن ئۇنىڭ نامى «شىنجاڭ ئىشلەپچىقىرىش قۇرۇلۇش بىكىتۈەنى خوتەن دېھقانچىلىق مەيدانلىرىنى باشقۇرۇش ئىدارىسى گۇما دېھقانچىلىق مەيدانى» دەپ ئۆزگەرتىلگەن.

بۇ مەيدان تۆزلەڭلىككە جايلاشقان بولۇپ، جەنۇبى ئېگىز، شىمالى پەس، دېڭىز يۈزىدىن ئېگىزلىكى 1200~1000 مېتر، ئىنقلىمى قۇرۇقلۇق خاراكتېرىدىكى كىلىماتقا ياتىدۇ. ئەڭ چوڭ شامال كۈچى 8 بال، يىللىق ئوتتۇرىچە تېمپېراتۇرىسى 11.8°C، ئەڭ قاتتىق سوغۇق بولغاندىكى (1-ئايدىكى) ئوتتۇرىچە تېمپېراتۇرىسى 3.6°C-، ئەڭ ئىسسىق بولغاندىكى (7-ئايدىكى) ئوتتۇرىچە تېمپېراتۇرىسى 24.9°C بولىدۇ. تېمپېراتۇرا ئەڭ يۇقىرى كۆتۈرۈلگەندە 40.2°C قا چىقىدۇ، ئەڭ تۆۋەنلىگەندە 14.1°C-قا چۈشىدۇ، قىراۋسىز مەزگىلى 215 كۈن ئەتراپىدا، يىللىق ئوتتۇرىچە ھۆل-يېغىن مىقدارى 49.4 مىللىمېتر بولىدۇ. ھاۋا كىلىماتىدىكى ئاساسلىق تەبىئىي ئاپەتلەر قۇرغاق-چىلىق، كۆچمە قۇم ۋە بوراندىن ئىبارەت. 1979-يىلىدىكى بىر قېتىملىق 8 بالدىن ھالقىغان قاقاس ئىسسىق بوراندا دەل-دەرەخلەر يىلتىزى بىلەن قومۇرۇلۇپ چۈشكەن، ئاشلىق مەھسۇلاتى زور ھەجمىدە كامىلاپ كەتكەن.

مەيدان بويىچە سۇغۇرۇلىدىغان كۆلەم 69825 مو بولۇپ، قوشتاغ دەرياسىنىڭ سۇيى ھەمدە ئۇنىڭغا قوشۇمچە قىلىنىپ 12 كۆز ماشىنىلىق قۇدۇق، قاراتاغىز سۇ ئامبىرىنىڭ سۇيى بىلەن سۇغۇ-رىلىدۇ. بۇ سۇلار پۈتۈن مەيداندىكى ئومۇمىي ئۇزۇنلۇقى 218 كىلومېتر كېلىدىغان 573 تاناپ ھەر دەرىجىلىك ئېرىق-ئۆستەڭلەر بىلەن باشلاپ كېلىنىدۇ. بۇلاردىن تاش ياتقۇزۇپ ئىشلەنگەن ۋە سۇ سىڭمەس قىلىپ ياسالغان ئۆستەڭلەر 36.74 كىلومېتر، كۆۋرۈكلۈك سۇڭگۇچ، زاكۇ، شاقراتما قاتارلىق قوشۇمچە ياسالغان ئىنشائاتلار 227.

دېھقانچىلىق مەيدانى دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. تېرىم يەر كۆلىمى 42900 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، پاختا، پۇرچاق تۇرلىرى بولۇپ، يەنە مايلىقدان، قوغۇن-تاۋۇز، ئوتياش قاتارلىقلارمۇ بار. ئۇنىڭ قوغۇنى پۈتۈن ۋىلايەت بويىچە داڭلىق. 1985-يىلىدىكى ئاشلىق مەھسۇلاتى 11 مىليون 230 مىڭ جىڭ، پاختا 6720 دەن، مايلىقدان 200 مىڭ جىڭ، يېزا ئىگىلىك ئومۇمىي كىرىمى 5 مىليون 148 مىڭ 200 يۈەن، كىشى بېشىغا توغرا كەلگەن ئوتتۇرىچە كىرىم 361.98 يۈەن، كىشى بېشىغا توغرا كەلگەن ئاشلىق 908 جىڭ بولغان.

شىمالىي قىسمىدا 1176 مو تەبىئىي توغراق ئورمانزارلىقى بار. جەنۇبىي قىسمىدا سۇنئىي ئۆستۈرىلىدىغان ئورماندىن تېرەكنى ئاساس قىلىدۇ. ئۇندىن باشقا جىگدە، ئۇزمە ۋە مېۋىلىك دەرەخلەرنىمۇ ئۆستۈرىدۇ. بەرپا قىلىنغان ئورمان كۆلىمى 8078 مو بولۇپ، بۇنىڭ ئىچىدە ئېتىز مۇ-ھاپىزەت ئورمىنى 6774 مو، 1985-يىلى تىكىلگەن دەرەخ 365 مىڭ تۇپ. چارۋىچىلىقتا قوي، كالا بېقىشنى ئاساس قىلىدۇ. ئۇندىن باشقا يەنە ئات، ئېشەك، چوشقىلارمۇ بار. 1985-يىلىنىڭ ئاخىرىدا قوتاندا ساقلانغان چارۋا سانى 20815 تۇياق. مەيدان دائىرىسىدە كېيىك، ياۋا توشقان، تۈلكە، ياۋا توڭگۇز قاتارلىق ياۋايى ھايۋاناتلار بار.

مەيداندا يېزا سودا بازىرى، ئۇنىۋېرسال ماگىزىن قۇرۇلغان بولۇپ، سودا تور نۇقتىلىرى 30. مەيدان باشقۇرغان كارخانىلاردىن تەمىنات-سودا شىركىتى، كارخانا، ئاپتوموبىل ئەترىتى، ماشىنىلىق تېرىلغۇ ئەترىتى، قۇرۇلۇش ئەترىتى، ئېلېكتر ئىستانسىسى قاتارلىقلار بار. يەڭ ئاپتو-

موبىلىدىن يەتتىسى، چوڭ-ئوتتۇرا تىپلىق تراكتوردىن 22 سى، كومبايىندىن بىرى، 120 كىلوۋاتلىق گېنېراتور گۇرۇپپىسىدىن بىرى، 35 كىلوۋاتلىق گېنېراتور گۇرۇپپىسىدىن بىرى بار. تېشىش، رەندىلەش ستانوكلىرىدىن بىرددىن، ھەرخىل سۇرىتىلىدىغان دېھقانچىلىق سايمانلىرىدىن 18 ى بار. يېزا ئىگىلىك قوشۇمچە مەھسۇلاتلىرىنى پىششىقلاپ ئىشلەيدىغان ماشىنىلارنىڭ ئومۇمىي ئات كۈچى 2959. 1985-يىللىق سانائەت ئومۇمىي مەھسۇلات قىممىتى 846 مىڭ 400 يۈەن، كۆرگەن پايدىسى 127 مىڭ يۈەن بولغان.

مەيداندا بىر ئوتتۇرا مەكتەپ، 13 باشلانغۇچ مەكتەپ بار بولۇپ، ئوقۇتقۇچى-خىزمەتچىلىرى 126 نەپەر. بۇنىڭ ئىچىدە ئوتتۇرا مەكتەپ ئوقۇتقۇچىسى 15 نەپەر، باشلانغۇچ مەكتەپ ئوقۇتقۇچىسى 103 نەپەر. مەكتەپتە ئوقۇۋاتقان ئوقۇغۇچى 1608 نەپەر. ئوتتۇرا مەكتەپتە تەجرىبىخانا، كۈتۈپخانا، داۋالاش ئۆيى قۇرۇلغان. بىر دوختۇرخانا بار بولۇپ، 43 كېسەل كارىۋىتى تەسىس قىلىنغان، بىر قۇتقۇزۇش ماشىنىسى بار، ئىشچى-خىزمەتچىسى 30 نەپەر، بۇنىڭ ئىچىدە تېببىي خادىم 27 نەپەر، ئاساسقاتلام دۇيلەردە ئون ساقلىقنى ساقلاش ئۆيى، ئون نەپەر ساقلىقنى ساقلاش خادىمى بار.

مەيداندىكى تاشيول كۆكتېرەك بېزىسىنىڭ ئاددىي تاشيولىغا تۇتىشىدىغان بولۇپ، ئومۇمىي ئۇزۇنلۇقى 27 كىلومېتر، مەيدان ئىچىدىكى ھەرقايسى دادۇيلەرگە قاتناشقا بولىدۇ.

دائىرىسى ئىچىدە خەن دەۋرىدىكى «ياغاچئۆيلۈك» قەدىمكى شەھىرىنىڭ خارابىسى بار بولۇپ، ئاپتونوم رايون دەرىجىلىك مۇھاپىزەت قىلىنىدىغان مەدەنىي يادىكارلىق ئورۇن ھېسابلىنىدۇ. ناھىيە دەرىجىلىك قوغدىلىدىغان مەدەنىي يادىكارلىق ئورنىدىن «ئاۋات پومپىچىك قورۇسى» ۋە «مېچىت ئالدى مازار»لار بار.

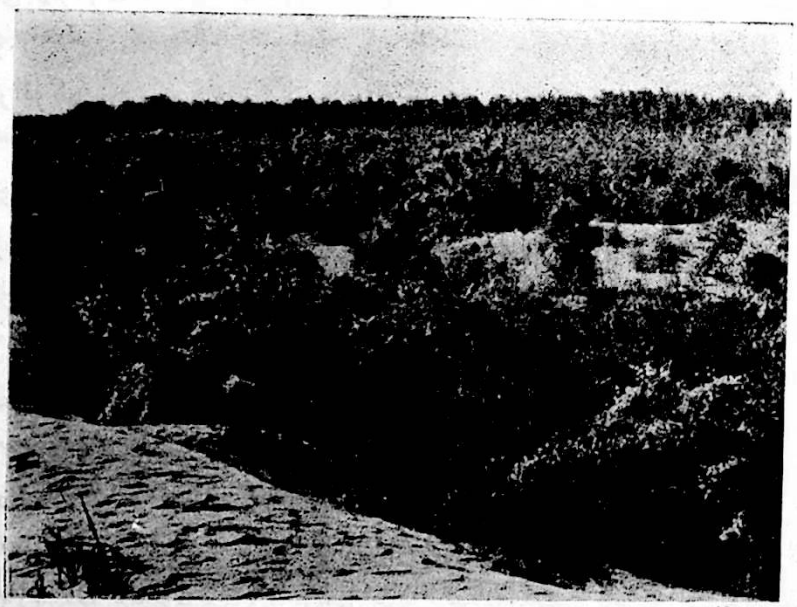

بىسپايان قۇملۇقتىكى ئېكولوگىيىلىك شارائىت.

ئۆلچەملىك نامىلىرى

شىنجاڭ ئىشلەپچىقىرىش قۇرۇلۇش بىڭتۇەنى خوتەن دېھقانچىلىق مەيدانلىرىنى باشقۇرۇش ئىدارىسى گۇما دېھقانچىلىق مەيدانى

(«گۇما دېھقانچىلىق مەيدانىنىڭ ئومۇمىي ئەھۋالى»غا قارالسۇن)

ئاچماق

مەيدان تەشكىلىنىڭ تۇرۇشلۇق ئورنى. 479 ئائىلە، 1477 نوپۇسى بار بولۇپ، بۇنىڭ ئىچىدە خەنزۇ 250 نەپەر. تېرىلغۇ يېرى 1389 مو. بۇ كەنت ئېرىققا سۇ ئايرىلىدىغان يەردە بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

قۇرۇقئاچچىق دادۇي تۇرۇشلۇق ئورنى: ئوتتۇراتۇگمەن

مەيدان تەشكىلىنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 12.6 كىلومېتر كېلىدۇ، تۇزلەڭلىكە جايلاشقان، قارىمىقىدا ئۇچ كەنت بار. 97 ئائىلە، 388 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ، تېرىلغۇ يېرى 2700 مو، ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، پاختا، مايلىقدان. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. بۇ يەرنىڭ قېشىدا سۇيى ئاچچىق بىر شورلۇق جىلغا بولۇپ، كېيىن سۇ كەلمەي قۇرۇپ قالغانلىقتىن، شۇنداق ئاتالغان.

بۇ دادۇي ئەسلىدە دۆلەت ئىگىلىكىدىكى چارۋىچىلىق مەيدانىغا قارايتتى، 1962-يىلى دۆلەت ئىگىلىكىدىكى گۇما ناھىيىلىك دېھقانچىلىق مەيدانىغا ئايرىپ بېرىلىپ، ئۇنىڭ 1-دادۇيى قىلىنغان. 1978-يىلى «قۇرۇقئاچچىق دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان بولۇپ، ھازىرغىچە شۇنداق ئاتىلىۋاتىدۇ.

ئوتتۇراتۇگمەن

مەيدان تەشكىلىنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 12.6 كىلومېتر كېلىدۇ. 50 ئائىلە، 192 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 1350 مو. بۇرۇندا قۇربان غوجام دېگەن كىشى بۇ يەردە ئولتۇراقلىشىپ ئۇچ جايغا تۇگمەن قۇرغان. بۇ يەر ئوتتۇرىدىكى تۇگمەن جايلاشقان يەر بولغانلىقتىن شۇنداق ئاتالغان.

ئايىاغتۇگمەن

مەيدان تەشكىلىنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 11.4 كىلومېتر كېلىدۇ، 47 ئائىلە، 196 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 1350 مو. بۇرۇندا قۇربان غوجام دېگەن بىر كىشى بۇ ئەتراپتا ئۇچ جايغا سۇ تۇگمىنى قۇرغان بولۇپ، بۇ يەر ئاخىرىدىكى بىر تۇگمەننىڭ ئورۇنلاشقان جايى بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

تۇرۇشلۇق ئورنى: تۇگمەن

تۇگمەن دادۇي

مەيدان تەشكىلىنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 4.1 كىلومېتر كېلىدۇ، تۇزلەڭلىككە جايلاشقان. قارىمىقىدا تۆت كەنت بار. 419 ئائىلە، 1291 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 7054 مو، ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، پاختا، مايلىقدان. قوشۇمچە ئورمانچىلىق،

چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. تۇرۇشلۇق ئورنىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان. 1958-يىلى 12-ئايدا «دۆلەت ئىگىلىكىدىكى گۈما ناھىيىلىك دېھقانچىلىق مەيدانىنىڭ 2-دادۇيى» قىلىپ ئايرىلغان، 1978-يىلى «تۈگمەن دادۇي»دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان، ھازىرغىچە شۇنداق ئاتىلىپ كېلىۋاتىدۇ.

تۈگمەن

مەيدان تەشكىلىنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 4.1 كىلومېتر كېلىدۇ، 109 ئائىلە، 314 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 715 مو. بۇرۇندا بۇ يەردىن بىر توغرا ئېرىق چېپىلىپ، تاللابەگ دېگەن كىشى ئىككى تاش سۇ تۈگمىنى ياساپ، كېيىن كەنت پەيدا بولغان. شۇ سەۋەبتىن شۇنداق ئاتالغان.

تورغايمەھەللە

مەيدان تەشكىلىنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 5 كىلومېتر كېلىدۇ، 103 ئائىلە، 304 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 1661 مو. بۇرۇن كۆكتېرەكلىك پاسار دېگەن كىشى بۇ يەرگە كېلىپ ئولتۇراقلاشقان بولۇپ، ئۇ ھەر كۈنى تاڭ يورۇماستىلا ئورنىدىن تۇرىدىغانلىقى ئۈچۈن، كىشىلەر ئۇنى تورغايغا ئوخشىتىپ «تورغاي»لەقمى قويۇۋالغان ۋە كېيىنچە كەنتكە نام بولۇپ قالغان.

لەڭگەر

مەيدان تەشكىلىنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 3 كىلومېتر كېلىدۇ، 90 ئائىلە، 288 نوپۇسى بار، تېرىلغۇ يېرى 1573 مو. بۇرۇندا ئىمىن ئىسىملىك بىر كىشى بۇ يەردە لەڭگەر ئېچىپ يولۇچىلارنى كۈتۈۋالغان. شۇ سەۋەبتىن شۇنداق ئاتالغان.

بەدەشقانمەھەللىسى

مەيدان تەشكىلىنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 3.2 كىلومېتر كېلىدۇ، 92 ئائىلە، 311 نوپۇسى بار، تېرىلغۇ يېرى 1699 مو. بۇرۇندا پوسكاملىق خۇدابەردى ئاخۇن دېگەن بىر كىشى بۇ يەرگە كۆچۈپ كېلىپ ئولتۇرغان بولۇپ، ئۇنىڭ ئاتا-بوۋىسى ئافغانىستانىنىڭ بەدەخشان دېگەن يېرىدىن بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان. «بەدەخشان» دېگەن سۆز يەرلىك تەلەپپۇزغا «بەدەشقان» دەپ ئۆزگەرتىلگەن.

پالمەھەللە دادۇي تۇرۇشلۇق ئورنى: پالمەھەللە

مەيدان تەشكىلىنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 1 كىلومېتر كېلىدۇ، تۈزلەڭلىككە جايلاشقان، قارىمقىدا 6 كەنت بار، 443 ئائىلە، 1677 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ، تېرىلغۇ يېرى 7103 مو، ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆمىقوناق، پاختا، مايلىقدان. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. تۇرۇشلۇق ئورنىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان. 1958-يىلى 12-ئايدا دۆلەت ئىگىلىكىدىكى گۈما دېھقانچىلىق مەيدانىغا ئايرىپ بېرىلگەن. 1978-يىلى «پالمەھەللە دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان بولۇپ، ھازىرغىچە شۇنداق ئاتىلىپ كېلىۋاتىدۇ.

پالمەھەللە

مەيدان تەشكىلىنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 1 كىلومېتر كېلىدۇ، 86 ئائىلە، 305 نوپۇسى بار، تېرىلغۇ يېرى 1505 مو. بۇرۇن كۆكتېرەكلىك مەتيۇسۇپ ئاخۇن دېگەن كىشى بۇ يەرگە ئائىلىسى بىلەن كۆچۈپ كېلىپ پال سېلىش بىلەن تىرىكچىلىك قىلغان، ئۇنىڭ ئۇرۇق-ئەۋلادلىرىمۇ پالچە-

لىق بىلەن شۇغۇللانغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

ئۈزمىلىك

مەيدان تەشكىلىنىك غەربىي جەنۇبىغا 1 كىلومېتر كېلىدۇ، 90 ئائىلە، 313 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 1109 مو. تەخمىنەن 160 يىلنىك ئالدىدا سايىت ھاجى دېگەن بىر ئادەم بۇ يەرگە كېلىپ ئولتۇراقلىشىپ 10 مودىن كۆپرەك يەرگە ئۈزمە سېلىپ باغ قىلغان، كېيىنچە كەنت پەيدا بولۇپ شۇنداق ئاتالغان.

كانايمەھەللە

مەيدان تەشكىلىنىك غەربىگە 0.8 كىلومېتر كېلىدۇ، 58 ئائىلە، 239 نوپۇسى بار، تېرىلغۇ يېرى 957 مو. بۇرۇندا مەتقۇربان غوجا ئىسىملىك بىر كىشى بۇ جايدا ئولتۇراقلاشقان بولۇپ، ئۇ ئەسلىدە ئەسكەرلىكتە ئىشلەپ كانايچى بولغانلىقى ئۈچۈن، «كاناي» لەقىمى سىڭىپ قالغان ۋە ئۇنىڭ ئەۋلادلىرىمۇ «كاناي» لەقىمى بىلەن ئاتالغاچقا، شۇنداق نام ئالغان.

كىشىكمەھەللە

مەيدان تەشكىلىنىك جەنۇبىغا 1.2 كىلومېتر كېلىدۇ، 86 ئائىلە، 317 نوپۇسى بار، تېرىلغۇ يېرى 1225 مو. مەنىسى «كاج مەھەللە». بۇرۇندا «تاتلىق بارىكام» دەيدىغان بىر كىشى بۇ يەرگە كېلىپ ئولتۇراقلاشقان بولۇپ، ئۇنىڭ مىجەزى كاج، ئۆزىنىڭكىنىلا راست دەيدىغان بولغاچقا «كىشىك» دېگەن لەقەم سىڭىپ قالغان ۋە كەنتكە نام بولۇپ قالغان.

شىبىيخمەھەللە

مەيدان تەشكىلىنىك جەنۇبىغا 1.4 كىلومېتر كېلىدۇ، 63 ئائىلە، 245 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 946 مو. ئەڭ ئاۋۋال بۇ جايغا كېلىپ ئولتۇراقلاشقان كىشىلەر ئارىسىدىكى نەۋىر غوجا دېگەن بىر كىشى مازار خەۋەر ئالىدىغان بولغاچقا كىشىلەر ئۇنى «شىبىيخ» دەپ ئاتاشقان. كېيىن كەنت پەيدا بولۇپ شۇنداق نام ئالغان.

كاللەكمەھەللە

مەيدان تەشكىلىنىك غەربىي جەنۇبىغا 2.25 كىلومېتر كېلىدۇ. 60 ئائىلە، 258 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 1861 مو. بۇرۇندا ئەڭ دەسلەپ بۇ يەرگە كېلىپ ئولتۇراقلاشقان بىر ئائىلە كىشىلىرىنىڭ ھەممىسى سېمىز ھەم پاكار بولغاچقا، كىشىلەر ئۇلارنى «كاللەك» دەپ ئاتاشقان. كېيىن كەنت پەيدا بولۇپ، كاللەكمەھەللە دەپ نام قالغان.

كۆنچىمەھەللە دادۇي تۇرۇشلۇق ئورنى: كۆنچىمەھەللە

مەيدان تەشكىلىنىك شەرقىگە 0.8 كىلومېتر كېلىدۇ، تۈزلەڭلىككە جايلاشقان. قارىمىقىدا بەش كەنت بار، 419 ئائىلە، 1491 نوپۇسى بار، دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ، تېرىلغۇ يېرى 5877 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كوممىقوناق، پاختا، مايلىقدان. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. تۇرۇشلۇق ئورنىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان. 1958-يىلى «دۆلەت ئىگىلىكىدىكى گۈما دېھقانچىلىق مەيدان»نىڭ 4-دادۇيى بولۇپ ئايرىلغان. 1978-يىلى «كۆنچەمەھەللە دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان بولۇپ، ھازىرغىچە شۇنداق ئاتىلىۋاتىدۇ.

كۆنچىمەھەللە

مەيدان تەشكىلىنىڭ شەرقىگە 0.8 كىلومېتر كېلىدۇ. 157 ئائىلە، 455 نوپۇسى بار، تېرىلغۇ يېرى 1517 مو. دەسلەپتە گۇما بازىرىنىڭ كۆنچىمەھەللىسىدىن بىر قىسىم كىشىلەر بۇ يەرگە كۆچۈپ كېلىپ ئولتۇراقلىشىپ كەنت ھاسىل بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

تازمەھەللە

مەيدان تەشكىلىنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 0.6 كىلومېتر كېلىدۇ. 68 ئائىلە، 233 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 1057 مو. بۇرۇن دەسلەپتە بۇ يەرگە كېلىپ ئولتۇراقلاشقان ئابلىمىتكام دېگەن كىشىنىڭ بېشىدا تۈك بولمىغاچقا، كىشىلەر ئۇنىڭغا «تاز» دېگەن لەقەمنى قويۇۋالغان. كېيىن كەنت پەيدا بولۇپ شۇنداق ئاتالغان.

چېقىرمەھەللە

مەيدان تەشكىلىنىڭ شەرقىگە 0.3 كىلومېتر كېلىدۇ. 72 ئائىلە، 342 نوپۇسى بار، تېرىلغۇ يېرى 1385 مو. ئەڭ ئاۋۋال بۇ يەرگە كېلىپ ئولتۇراقلاشقان ھەمدۇللا ئاخۇن دېگەن كىشى بىنەم ئىچىپ چېقىر ئۈزمە سالغان. كېيىن كەنت پەيدابولۇپ، شۇنداق ئاتالغان.

چاڭگامەھەللە

مەيدان تەشكىلىنىڭ شىمالىغا 0.8 كىلومېتر كېلىدۇ. 65 ئائىلە، 239 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 1056 مو. بۇرۇن بۇ جايدا تۇردى ھاجى دېگەن بىر كىشى ئۆتكەن بولۇپ، ئۇنىڭ ساقلى ھەم جىق ھەم ئۇزۇن، خۇددى قۇش چاڭگىسىدەك قالايمىقان بولغاچقا، كىشىلەر ئۇنى «چاڭگا ساقال» دەپ ئاتاشقان. كېيىنچە كەنت پەيدا بولۇپ، شۇنداق ئاتالغان.

شاخارلىق

مەيدان تەشكىلىنىڭ شەرقىي شىمالىغا 1.6 كىلومېتر كېلىدۇ، 57 ئائىلە، 222 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 862 مو. بۇ جايدا بىر پارچە توغراقلىق بولۇپ، كىشىلەر توغراقنى چاتاپ شاخار كۆيدۇرىدىغان بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

ئاياقمەھەللە دادۇي تۇرۇشلۇق ئورنى: ئاياقمەھەللە

مەيدان تەشكىلىنىڭ شىمالىغا 2 كىلومېتر كېلىدۇ. تۈزلەڭلىككە جايلاشقان. قارىمقىدا بەش كەنت بار. 384 ئائىلە، 1518 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ، تېرىلغۇ يېرى 6246 مو، ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، پاختا، مايلىقدان. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. تۇرۇشلۇق ئورنىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان. 1958-يىلى 12-ئايدا دۆلەت ئىگىلىكىدىكى گۇما دېھقانچىلىق مەيدانىغا ئايرىپ بېرىلگەن. 1978-يىلى «ئاياقمەھەللە دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان، ھازىرغىچە شۇنداق ئاتىلىپ كېلىۋاتىدۇ.

ئاياقمەھەللە

مەيدان تەشكىلىنىڭ شىمالىغا 2 كىلومېتر كېلىدۇ. 77 ئائىلە، 810 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 1217 مو. بۇرۇندا يەكەنلىك ياغاچچى «موللا قۇز» دېگەن كىشى بۇ يەرگە كۆچۈپ كېلىپ ئولتۇرغان بولۇپ، ئۇنىڭ ئەۋلادلىرىنىڭ ھەممىسى ياغاچ ئاياق قىرىش كەسىپى بىلەن تىرىكچىلىك

قىلغان. كېيىن كەنت پەيدا بولۇپ شۇنداق ئاتالغان.

ئېغىلمەھەللە

مەيدان تەشكىلىنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 1.4 كىلومېتر كېلىدۇ. 106 ئائىلە، 332 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 1296 مو. بۇرۇندا بۇ يەردە بىر ئۇزۇن قۇم دۆڭى بولۇپ، ئەتراپى ئوت-چۆپلۈك ئىكەن. كەنت پەيدا بولغاندىن كېيىن كىشلەر دۆڭ تۆپىسىگە نۇرغۇن ئېغىل ياساپ بۇ يەرلەردە مال باققان. شۇ سەۋەبتىن شۇنداق ئاتالغان.

قاقمىمەھەللە

مەيدان تەشكىلىنىڭ غەربىي شىمالىغا 1.5 كىلومېتر كېلىدۇ. 76 ئائىلە، 320 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 1275 مو.

بوغماقمەھەللە

مەيدان تەشكىلىنىڭ شەرقىي شىمالىغا 1.9 كىلومېتر كېلىدۇ. 75 ئائىلە، 320 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 1265 مو. بۇرۇن دەسلەپ قىلىپ بۇ يەرگە كېلىپ ئولتۇراقلاشقان توختى دېگەن كىشى قاپاقتا ئوخشاش سېمىز كىشى بولغاچقا «بوغماق» دېگەن لەقەم سۆزىپ قالغان. كېيىنچە ئۇ كەنت نامى بولۇپ قالغان.

دىخانتۇغ

مەيدان تەشكىلىنىڭ غەربىي شىمالىغا 4.4 كىلومېتر كېلىدۇ. 70 ئائىلە، 236 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 1139 مو. مەنىسى «دېھقان تۇغ». بۇرۇن نەسۇللا داخان بۇ يەردە تۇغ سىلىپ سۇ باشلاپ كېلىپ يەر سۇغارغان بولۇپ، كىشلەر بۇ تۇغنى «دىخانتۇغ» دەپ ئاتاشقان. كېيىن كەنت پەيدا بولغاندا كەنت نامى بولۇپ قالغان.

مېچىتئالدى دادۇي تۇرۇشلۇق ئورنى: شېبىنمەھەللە

مەيدان تەشكىلىنىڭ شىمالىغا 4.2 كىلومېتر كېلىدۇ. تۈزلەڭلىككە جايلاشقان. قارىمىقىدا بەش كەنت بار. 390 ئائىلە، 1535 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ، تېرىلغۇ يېرى 6015 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆمىمىقوناق، پاختا، مايلىقدان. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. ئالاھىدە مەھسۇلاتى قوغۇن. ئۇز قارىمىقىدىكى «مېچىتئالدى» كەنتىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان. 1958-يىلى 12-ئايدا دۆلەت ئىگىلىكىدىكى گۈما ناھىيىلىك دېھقانچىلىق مەيدانىغا ئايرىپ بېرىلگەن. 1978-يىلى «مېچىتئالدى دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان، ھازىرغىچە شۇنداق ئاتىلىپ كېلىۋاتىدۇ.

شېبىنمەھەللە

مەيدان تەشكىلىنىڭ شەرقىي شىمالىغا 4.2 كىلومېتر كېلىدۇ. 74 ئائىلە، 289 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 1226 مو. بۇندىن تەخمىنەن 200 يىل ئىلگىرى مەمتىز ئاخۇن دېگەن بىر كىشى ئەڭ دەسلەپ قىلىپ بىر شېبىن كۆتۈرۈپ كېلىپ ئولتۇراقلاشقان بولۇپ، تارازا تۇتۇپ تىرىكچىلىك قىلغان. كېيىن كەنت پەيدا بولۇپ شۇنداق ئاتالغان.

باشئازما

مەيدان تەشكىلىنىڭ شەرقىي شىمالىغا 3 كىلومېتر كېلىدۇ. 85 ئائىلە، 341 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 1145 مو. بۇ يەر بۇرۇن كەنت بولغان بولۇپ، كەنتنىڭ ئاياغ تەرىپىدە ياغاچتىن ياسالغان ئىككى سۇئىگۇچىلۇك بىر ئازما بولغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

خىيەكمەھەللە

مەيدان تەشكىلىنىڭ شەرقىي شىمالىغا 3.6 كىلومېتر كېلىدۇ. 72 ئائىلە، 285 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 1124 مو. ئەڭ بۇرۇن بۇ يەرگە كېلىپ ئولتۇراقلاشقان ئىمىن ئاخۇن دېگەن كىشىنىڭ ئۆپكە كېسىلى بولۇپ، داۋاملىق خىرقىراپ تۇرىدىغانلىقى ئۈچۈن كىشىلەر ئۇنى «خىيەك» دەپ ئاتىۋالغان. كېيىنچە كەنت پەيدا بولغاندا ئۇ سۆز كەنتكە نام بولۇپ قالغان.

مېچىتئالدى

مەيدان تەشكىلىنىڭ شەرقىي شىمالىغا 3.9 كىلومېتر كېلىدۇ، 90 ئائىلە، 339 نوپۇسى بار، تېرىلغۇ يېرى 1300 مو. تەخمىنەن 600 يىلىنىڭ ئالدىدا بۇ جايغا ئەڭ ئاۋۋال كېلىپ ئولتۇراقلاشقان «ئاق سوپى»دېگەن كىشى ئۆزى پۇل چىقىرىپ بىر مەسچىت سالدۇرغان، كېيىن مەسچىتنىڭ ئالدىدا بارا-بارا كەنت ھاسىل بولۇپ شۇنداق ئاتالغان.

نەخۇازمەھەللە

مەيدان تەشكىلىنىڭ شەرقىي شىمالىغا 4.5 كىلومېتر كېلىدۇ. 69 ئائىلە، 281 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 1215 مو. ئېيتىشلارغا قارىغاندا تەخمىنەن 170 يىلىنىڭ ئالدىدا مۇساكام دېگەن بىر كىشى ئوقەتچىلىك بىلەن بۇ يەرگە كېلىپ ئولتۇراقلىشىپ قالغان بولۇپ، بىر نەرسە ساتسا ھەرگىز نىسىر بەرمەيدىغانلىقى ئۈچۈن، كىشىلەر ئۇنى «نەخۇاز» دەپ ئاتىشىدىكەن. كېيىن كەنت پەيدا بولۇپ شۇنداق ئاتىلىپ قالغان.

ئاۋات دادۇي

تۇرۇشلۇق ئورنى: ئاۋات

مەيدان تەشكىلىنىڭ شەرقىي شىمالىغا 7.2 كىلومېتر كېلىدۇ. تۇزلەكلىككە جايلاشقان، قارىمىقىدا تۆت كەنت بار. 272 ئائىلە، 1003 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ، تېرىلغۇ يېرى 5330 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، پاختا، مايلىقدان. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. شۇ جاينىڭ نامى بىلەن ئاتالغان. 1958-يىلى خوجەن گۇكشېنىڭ 7-دادۇيى بولۇپ قۇرۇلغان، 1959-يىلى گۇما ناھىيىلىك چارۋىچىلىق مەيدانغا ئايرىپ بېرىلىپ 3-دادۇي دەپ ئاتالغان، 1960-يىلى دۆلەت ئىگىلىكىدىكى گۇما ناھىيىلىك دېھقانچىلىق مەيدانغا ئايرىپ بېرىلىپ 7-دادۇي دەپ ئاتالغان، 1978-يىلى «ئاۋات دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان. ھازىرمۇ شۇنداق ئاتىلىدۇ.

ئاۋات

مەيدان تەشكىلىنىڭ شەرقىي شىمالىغا 7.2 كىلومېتر كېلىدۇ. 75 ئائىلە، 295 نوپۇسى بار، تېرىلغۇ يېرى 1430 مو. دەسلەپتە بۇ يەرلەر چۆللۈك بولۇپ، مەتنىياز ئەلەم قاتارلىق يەتتە ئائىلىلىك كىشى گۇمىدىن كۆچۈپ كېلىپ ئولتۇراقلىشىپ، بۇ يەرنى جاپا-مۇشەققەتلەر بىلەن تېرىم يەر

قىلىپ بوستانلىققا ئايلاندۇرۇپ، كۈندىن-كۈنگە ئاۋاتلاشتۇرغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

ئۆپكەمەھەللە

مەيدان تەشكىلىنىڭ شەرقىي شىمالىغا 6.8 كىلومېتر كېلىدۇ، 57 ئائىلە، 239 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 370 مو. ئەڭ بۇرۇن بۇ يەرگە كۆچۈپ كېلىپ ئولتۇراقلاشقان كۆكتېرەكلىك سايىم ئاخۇن دېگەن كىشى ئۆپكە قۇيۇشقا ئۇستا بولغاچقا «ئۆپكە» لەقىمى سىڭىپ قالغان. كېيىنچە كەنت پەيدا بولۇپ، شۇنداق ئاتالغان.

چاڭگادۆڭ مەھەللە

مەيدان تەشكىلىنىڭ شەرقىي شىمالىغا 5.2 كىلومېتر كېلىدۇ. 52 ئائىلە، 224 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 1140 مو. بۇ جايدا يوغان بىر قۇم دۆڭى بار بولۇپ، دۆڭنىڭ ئۈستى توغراقلىق، ئالدىدا چوڭ كۆل بولغاچقا، نۇرغۇنلىغان ھەر خىل ئۇچار قۇشلار بۇ يەرنى ماكان قىلىشالغان، كىشىلەر بۇ جاينى «چاڭگا دۆڭ» دەپ ئاتاشقان. 1970-يىلىدىن كېيىن كەنت پەيدا بولغان. مۇشۇ سەۋەبلەر تۈپەيلىدىن شۇنداق ئاتالغان.

ئاقسۇ كۆل

مەيدان تەشكىلىنىڭ شەرقىي شىمالىغا 6.6 كىلومېتر كېلىدۇ. 88 ئائىلە، 305 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 1440 مو. ئىلگىرىسىدە بۇ جايدا بىر تەبىئىي كۆل بولۇپ، تاغدىكى قارلاردىن ئېرىپ چۈشكەن كەلكۈنسۇ بۇ كۆلگە قۇيۇلۇپ تۇرغان. كېيىن كۆل قۇرۇپ كېتىپ قوموش ۋە ياۋا ئوت-چۆپلەر قاپلاپ كەتكەن. تەخمىنەن 130 يىلنىڭ ئالدىدا كەنت پەيدا بولغان. شۇ سەۋەبتىن شۇنداق ئاتالغان.

تۇغمەھەللە دادۇي تۇرۇشلۇق ئورنى: تۇغمەھەللە

مەيدان تەشكىلىنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 5.5 كىلومېتر كېلىدۇ، تۈزلەڭلىككە جايلاشقان. قارىمىقىدا ئىككى كەنت بار، 48 ئائىلە، 239 نوپۇسى بار بولۇپ، بۇنىڭ ئىچىدە خەنزۇ 135 نەپەر، ئۇيغۇر 40 نەپەر، خۇيزۇ 14 نەپەر. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ، تېرىلغۇ يېرى 1935 مو، ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، پاختا، مايلىقدان. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. ئالاھىدە مەھسۇلاتى سەۋزە. تۇرۇشلۇق ئورنىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان. 1962-يىلىدىن ئىلگىرى بۇ يەر ئادەم ئولتۇرمايدىغان جاي بولۇپ، كېيىن باشلاق چارۋىچىلىق مەيدانىدىن بىر بۆلۈك خەنزۇ دېھقانچىلىق ئىشچىلىرى كۆچۈرۈپ كېلىنىپ 8-دادۇي قىلىپ تەشكىلەنگەن. 1978-يىلى «تۇغمەھەللە دادۇي» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان. ھازىرغىچە شۇنداق ئاتىلىپ كېلىۋاتىدۇ.

تۇغمەھەللە

مەيدان تەشكىلىنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 5.5 كىلومېتر كېلىدۇ، 23 ئائىلە، 119 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 900 مو. بۇرۇن بۇ جايدا چوڭ بىر يار بولۇپ، كىشىلەر يارنىڭ ئىچىگە تۇغ سېلىپ سۇ باشلاپ يەر سۇغارغان. كېيىن كەنت پەيدا بولۇپ شۇنداق ئاتالغان.

قازاقمەھەللە

مەيدان تەشكىلىنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 6.1 كىلومېتر كېلىدۇ. 25 ئائىلە، 120 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 1025 مو. ئەڭ بۇرۇن بۇ يەرگە كېلىپ ئولتۇراقلاشقان ئاۋۇت ئاخۇن دېگەن كىشىنىڭ بوۋىسى قازاق مىللىتىدىن بولغاچقا، كەنت پەيدا بولغاندىن كېيىن شۇنداق ئاتالغان.

جالدىرمەھەللە داۋۇي تۈرۈشلۇق ئورنى: جالدىرمەھەللە

مەيدان تەشكىلىنىڭ شەرقىي شىمالىغا 2.5 كىلومېتر كېلىدۇ. تۈزلەڭلىككە جايلاشقان. قارىمىقىدا ئوچ كەنت بار. 225 ئائىلە، 897 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ، تېرىلغۇ يېرى 3432 مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، پاختا، مايلىقدان. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ، ئالاھىدە مەھسۇلاتى قوغۇن، ئۆرۈك. تۈرۈشلۇق ئورنىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان. 1975-يىلى كۆنچىمەھەللە، ئاياقمەھەللە، مېچىتئالدى داۋۇيلىرىنىڭ ھەر بىرىدىن بىرددىن شىياۋداۋىنى ئاجرىتىپ «دۆلەت ئىگىلىكىدىكى گۈما دېھقانچىلىق مەيدان 9-داۋۇي» قىلىپ تەشكىللەنگەن. 1978-يىلى ھازىرقى «جالدىرمەھەللە داۋۇي» دېگەن نامغا ئۆزگەرتىلگەن.

جالدىرمەھەللە

مەيدان تەشكىلىنىڭ شەرقىي شىمالىغا 2.5 كىلومېتر كېلىدۇ. 97 ئائىلە، 387 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 1416 مو. دەسلەپ بۇ يەردە ئولتۇراقلاشقان ھوشۇر موللا دېگەن كىشى پاختا ئېتىش كەسپى بىلەن شۇغۇللىنىدىغان بولۇپ، پاختا ئاتىدىغان دۆكىنىنىڭ سېپىگە تۆمۇر ھالقىلارنى بېكىتىپ قويغان، پاختا ئاتقىلى تۇرغاندا "جالدۇر-جۇلدۇر" ئاۋاز چىقىدىغانلىقى ئۈچۈن، ئۇنىڭغا «جالدىر» دېگەن لەقەم سىڭىپ قالغان. كېيىن كەنت پەيدا بولغاندا بۇ لەقەم كەنتكە نام بولۇپ قالغان.

پاگىرمەھەللە

مەيدان تەشكىلىنىڭ شەرقىي شىمالىغا 1.7 كىلومېتر كېلىدۇ، 67 ئائىلە، 265 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 1007 مو. دەسلەپتە ئابدىرېيىم دېگەن بىر كىشى بۇ يەرگە كېلىپ ئولتۇراقلاشقان. ئۇنىڭ ئىناۋىتى بىر قەدەر يۇقىرى بولغاچقا داۋاملىق ئالقانات ساياقلارنى توغرا يولغا باشلاپ، خۇددى خېمىر ئۆرلىتىدىغان پاگىردەك رول ئوينىغاچقا، جامائەت ئۇنى قەدىرلەپ «پاگىر» دەپ ئاتاشقان. كېيىن كەنت پەيدا بولۇپ، شۇ نام بىلەن ئاتالغان.

پاكسەكمەھەللە

مەيدان تەشكىلىنىڭ شەرقىي شىمالىغا 3.3 كىلومېتر كېلىدۇ، 61 ئائىلە، 245 نوپۇسى بار. تېرىلغۇ يېرى 1009 مو. ئاۋۋال بۇ يەردە ئولتۇراقلاشقان موللا ساۋۇر غوجا دېگەن ئاقساقالنىڭ بويى پاكار، ئۇنىڭ ئەۋلادلىرىمۇ پاكار كىشىلەر بولغانلىقى ئۈچۈن، كىشىلەر ئولارنى «پاكسەك» دەپ ئاتاشقان. كېيىن كەنت پەيدا بولغاندا، ئۇ سۆز كەنتكە نام بولۇپ قالغان.

قېزىر داۋۇي تۈرۈشلۇق ئورنى: قېزىر

مەيدان تەشكىلىنىڭ شەرقىي شىمالىغا 4.5 كىلومېتر كېلىدۇ. تۈزلەڭلىككە جايلاشقان، قارىمىقىدا بىر كەنت بار. 120 ئائىلە، 548 نوپۇسى بار. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ، تېرىلغۇ يېرى 4260

مو. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، پاختا، مايلىقدان. قوشۇمچە ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. ئالاھىدە مەھسۇلاتى قوغۇن، ئۈزۈم. تۇرۇشلۇق جايىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان. 1959-يىلى ھەرقايسى داۋۇيلەردىن ئادەم كۆچۈرۈپ كېلىنىپ كەنت ھاسىل قىلىنغان. 1962-يىلى 10-داۋۇي قىلىپ تەشكىللەنگەن. 1978-يىلى «قەھرىمان داۋۇي» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان.

قەھرىمان

ئومۇمىي ئەھۋالى داۋۇينىڭكىگە قارالسۇن. مەنىسى «قەھرىمان». 1959-يىلىنىڭ ئىلگىرىدە بۇ يەر بىر پارچە قاقاسلىق بولۇپ، يۇلغۇن، سېغىز كۆپ بولغاچقا، كىشىلەر داۋاملىق بۇ يەردىن سېغىز، يۇلغۇن كولايتتى. كېيىن كەنت پەيدا بولۇپ، شۇنداق ئاتالغان.

مەمەتمازار (دېھقانچىلىق نۇقتىسى)

مەيدان تەشكىلىنىڭ جەنۇبىغا 3.6 كىلومېتر كېلىدۇ، 500 مو تېرىلغۇ يەر بار. ئاساسلىق ئىلىنىدىغان مەھسۇلات بۇغداي بىلەن كۆممىقوناق. بۇرۇندا مەمەت ئاتلىق بىر كىشى بۇ يەرگە مال بېقىپ كېلىپ ئولتۇراقلىشىپ قالغان بولۇپ، ئۆلگەندىن كېيىن مۇشۇ جايغا دەپنە قىلىنغاچقا، شۇنداق ئاتالغان. مەيدان تەشكىلگە قارايدۇ.

ئېقتىنبويى (دېھقانچىلىق نۇقتىسى)

مەيدان تەشكىلىنىڭ شەرقىي شىمالىغا 4.5 كىلومېتر كېلىدۇ. 1200 مو تېرىلغۇ يەر بار. ئادەم ئولتۇرمايدۇ. ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، قوغۇن. بۇرۇندا كەلكۇن كېلىپ بۇ يەردە ئېقىن ھاسىل بولۇپ قالغان بولۇپ، تېرىم يەرلەر بۇ ئېقىنىنىڭ بويىدا بولغانلىقتىن، شۇنداق ئاتالغان. مەيدان تەشكىلگە قارايدۇ.

جىگدامككۆل (دېھقانچىلىق نۇقتىسى)

مەيدان تەشكىلىنىڭ شەرقىي شىمالىغا 7.5 كىلومېتر كېلىدۇ، تېرىلغۇ يېرى 200 مو، ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، قوغۇن، بېدە. بۇرۇندا بۇ يەرنىڭ ئورنى پەس بولغاچقا سۇ يىغىلىپ كۆل بولۇپ قالغان، ئۇ يەردە جىگدە كۆپ بولغاچقا، شۇنداق نام ئالغان. كۆنچە-مەھەللە داۋۇيدىن تەرىيدۇ.

كونا قاراتاغمز (دېھقانچىلىق نۇقتىسى)

مەيدان تەشكىلىنىڭ شەرقىي شىمالىغا 4.6 كىلومېتر كېلىدۇ. دېھقانچىلىقىنى ئاساس قىلىدۇ، تېرىلغۇ يېرى 2500 مو، ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، قوغۇن، مايلىقدان. مەنىسى «كونا قارا تار ئېغىز». ھازىرقى قاراتاغمز سۇ ئامبىرىنىڭ قېشىدىكى تار جىلغىدا قارا لاي كۆپ بولغاچقا شۇنداق ئاتالغان. ئېيتىشلارغا قارىغاندا ئىلگىرىدە بۇ جىلغا خەن دەۋرىدىكى قەدىمكى شەھەرگە بارىدىغان بولۇپ، كېيىن يىللارنىڭ ئۆتۈشى بىلەن يولنى ئۆزگەرتىپ، جىلغىنىڭ ئېغىزى بارغانسىرى غەربىي جەنۇبىي ياقتا يۆتكەلگەن. قۇرغاقچىلىق، بوران ۋە كۆچمە قۇمنىڭ تۇپەيلىدىن قەدىمكى شەھەرنىڭ ئاھالىسى بۇ يەردىن كۆچۈپ كېتىشكە مەجبۇر بولۇپ، جەنۇب تەرەپكە كېلىپ ئولتۇراقلاشقان. مېچىتنىڭ ئالدى داۋۇيدىن تەرىيدۇ.

(دېھقانچىلىق نۇقتىسى)

ئۇزۇنتوغراق

مەيدان تەشكىلىنىڭ شىمالىغا 5 كىلومېتر كېلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 1500 مو، ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، قوغۇن. بۇ يەردە يوغان بىر ئېگىز توغراق بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان. 1962 ـ يىلى بىنەم ئېچىلىپ دېھقانچىلىق نۇقتىسى قىلىنغان. مېچىتئالدى دادۇيدىن تېرىيدۇ.

(دېھقانچىلىق نۇقتىسى)

تېمىر

مەيدان تەشكىلىنىڭ شەرقىي شىمالىغا 9.1 كىلومېتر كېلىدۇ. ئىككى ئاتلىلىك يەتتە ئادەم بار. تېرىلغۇ يېرى 1500 مو، باغ كۆلىمى 100 مو. دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ، ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، قوغۇن، بېدە. بۇ يەر قۇملۇقنىڭ بويىغا جايلاشقان چۆللۈك بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان. ئاۋات دادۇيدىن تېرىيدۇ.

(دېھقانچىلىق نۇقتىسى)

قاغاتاستى

مەيدان تەشكىلىنىڭ شەرقىي شىمالىغا 10.1 كىلومېتر كېلىدۇ. تېرىلغۇ يېرى 600 مو، دېھقانچىلىقنى ئاساس قىلىدۇ، ئاساسلىق مەھسۇلاتى بۇغداي، كۆممىقوناق، قوغۇن، بېدە. بۇرۇن كىشىلەر بۇ جايدىكى بىر ئېگىز دۆڭگە ئۆلۈك قاغىنى ئېسىپ قويۇپ يول نىشانىسى قىلغاچقا، شۇنداق ئاتالغان. مەيدان تەشكىلىگە قارايدۇ.

كەسپىي تارماقلارنىڭ ناملىرى

كارخانا ئورۇنلىرى

گۈما دېھقانچىلىق مەيدان ماشىنىلىق تېرىلغۇ ئەترىتى

مەيدان تەشكىلىنىڭ غەربىگە 0.2 كىلومېتر كېلىدۇ. ئورنى 35 مو، قۇرۇلۇش كۆلىمى 2800 كۈادرات مېتر. كىچىك سوۇ ئېلېكتر ئىستانسىسى بار. ئىشچى-خىزمەتچىلىرى 94 نەپەر، 155 كىلوۋاتلىق گېنېراتوردىن ئىككىسى، ئاپتوموبىلدىن يەتتىسى، چوڭ، ئوتتۇرا تىپتىكى تراكتوردىن 31 ى، ھەر خىل سۆرىتىلىدىغان دېھقانچىلىق ماشىنا سايمانلىرىدىن 34 ى بار. يەنە تېشىش ستانوكى، ئېلېكترلىق كەپشەرلەش ماشىنىسى قاتارلىقلارمۇ بار. ھەر يىلى ئوتتۇرا ھېساب بىلەن 20 مىڭ مو يەردە ماشىنا بىلەن تېرىقچىلىق قىلىدۇ، 13 مىڭ مو يەرگە ئۇرۇق سالىدۇ، 100 مىڭ كىلوۋات سائەت ئەتراپىدا توك چىقىرىدۇ. گۈما دېھقانچىلىق مەيدانىغا قاراشلىق بولغانلىقى ئۈچۈن، «گۈما دېھقانچىلىق مەيدان تېرىلغۇ ئەترىتى» دەپ ئاتالغان. بۇ ئەترەت 1958-يىلى قۇرۇلغان بولۇپ، ئەسلى ئىسمى «دۆلەت ئىگىلىكىدىكى گۈما دېھقانچىلىق مەيدان تراكتور پونكتى» ئىدى. 1964-يىلى «دۆلەت ئىگىلىكىدىكى گۈما دېھقانچىلىق مەيدان ماشىنىلىق تېرىلغۇ ئەترىتى» دەپ ئۆزگەرتىپ ئاتالغان. 1980-يىلى ھازىرقى «گۈما دېھقانچىلىق مەيدان ماشىنا ئەترىتى» دېگەن نامغا ئۆزگەرتىلگەن.

گۈما دېھقانچىلىق مەيدان قۇرۇلۇش ئەترىتى

ئورنى مەيدان تەشكىلىنىڭ ئىچىدە. 67 نەپەر ئىشچى-خىزمەتچىسى بار، لاي ئېتىش ماشىنىسى، ئېگىزگە يۈك چىقىرىش ماشىنىسى، موللاقچى ئاپتوموبىل قاتارلىق قۇرۇلۇش ماشىنىلىرى بار. ئۆز مەيدانىدىكى ئاساسىي قۇرۇلۇش ۋە ئېتىز-ئېرىق سوۇ ئىنشائاتى قۇرۇلۇشىنى ئىشلەيدۇ. 1985-يىلىق ئومۇمىي ئىشلەپچىقىرىش قىممىتى 580 مىڭ يۈەن، ئەمەلىي تاپقان پايدىسى 76 مىڭ يۈەن بولغان. گۈما دېھقانچىلىق مەيدانىغا قاراشلىق بولغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان. 1959-يىلى قۇرۇلغان بولۇپ، ئەسلىدىكى ئىسمى «گۈما دېھقانچىلىق مەيدان ئاساسىي قۇرۇلۇش ئەترىتى» ئىدى، 1980-يىلى «گۈما دېھقانچىلىق مەيدان قۇرۇلۇش ئەترىتى»گە ئۆزگەرتىلگەن.

گۈما دېھقانچىلىق مەيدان كارخانىسى

مەيدان تەشكىلىنىڭ غەربىگە 0.2 كىلومېتر كېلىدىغان جايغا ئورۇنلاشقان. ئومۇمىي كۆلىمى 5000 كۈادرات مېتر. قۇرۇلۇش كۆلىمى 2159 كۈادرات مېتر، ئىشچى-خىزمەتچىسى 38 نەپەر. ئۇن تارتىش ماشىنىسى، ياغ تارتىش ماشىنىسى قاتارلىق ئاشلىق ۋە مايلىقنى پىششىقلاپ

ئىشلەيدىغان ماشىنىلاردىن 26 سى بار. ماشىنا ئۇنۇمى ئەڭ يۇقىرى بولغانلىقى كۈنلۈك ئىشلەپ-چىقىرىدىغان ئۇن 25 مىڭ جىڭ، چىقىرىلىدىغان پاختا سائىتىگە 4000~700 جىڭ ، ياغ سائىتىگە 300 جىڭ. گۈما دېھقانچىلىق مەيدانىغا قاراشلىق بولغانلىقى ئۈچۈن، «گۈما دېھقانچىلىق مەيدان كارخانىسى» دەپ ئاتالغان. 1958-يىلى قۇرۇلغان بولۇپ، ئەسلىدىكى ئىسمى «دۆلەت ئىگىلىكىدىكى گۈما دېھقانچىلىق مەيدان قوشۇمچە ئىشلەپچىقىرىش ئەترىتى»، ئورنى تۈگمەن كەنتىدە ئىدى. 1964-يىلى ھازىرقى ئورنىغا كۆچۈرۈپ كېلىنىپ، نامىنى «دۆلەت ئىگىلىكىدىكى گۈما دېھقانچىلىق مەيدان ئۇنۇمبرسال كارخانا» دەپ ئۆزگەرتكەن. 1980-يىلى «گۈما دېھقانچىلىق مەيدان كارخانىسى» دەپ ئۆزگەرتىلگەن.

كەسپىي ئورۇنلار

گۈما دېھقانچىلىق مەيدان ئوتتۇرا مەكتەپ

مەيدان تەشكىلىنىڭ غەربىي شىمالىغا 0.2 كىلومېتر كېلىدۇ. ئومۇمىي كۆلىمى 35 مو، قۇرۇلۇش كۆلىمى 3500 كۋادرات مېتر، ئوقۇتقۇچى ۋە ئىشچى-خىزمەتچىلىرى 21 نەپەر، مەكتەپتىكى ئوقۇغۇچى 85 نەپەر. تەجرىبەخانا، كۈتۈپخانا، داۋالاش ئۆيى بار. 1980-يىلى نامى «گۈما دېھقانچىلىق مەيدان ئوتتۇرا مەكتەپ»كە ئۆزگەرتىلگەن.

گۈما دېھقانچىلىق مەيدان ئورمانچىلىق پونكتى

ئورنى مەيدان تەشكىلىنىڭ ئىچىدە. 24 ئائىلە ئولتۇرۇشلۇق، 241 نەپەر ئىشچى-خىزمەتچىسى بار، باشقۇرىدىغان كۆچەتخانا 23 مو، ئورمان بەلبىغى 6424 مو. 1980-يىلى قۇرۇلغان. گۈما دېھقانچىلىق مەيدانىغا قاراشلىق بولغانلىقى، پۈتۈن مەيدانلىق ئورمانچىلىق ئىشلەپچىقىرىشىغا مەسئۇل بولغانلىقى، ئۆز دائىرىسىدىكى ئورمان بەلبىغى ۋە كۆچەتخانىنى باشقۇرىدىغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق نام ئالغان.

گۈما دېھقانچىلىق مەيدان دوختۇرخانىسى

مەيدان تەشكىلىنىڭجەنۇبىغا 0.45 كىلومېتر كېلىدۇ. ئورنى 30 مو، قۇرۇلۇش كۆلىمى 800 كۋادرات مېتر. 30 نەپەر ئىشچى-خىزمەتچىسى بار بولۇپ، بۇنىڭ ئىچىدە ئۇراچ 8 نەپەر. رېنتگېن ئاپپاراتى، كۆلەڭگىسىز چىراق قاتارلىق ھەر خىل تىببىي داۋالاش ئۈسكۈنىلىرىدىن 15 ى، قۇتقۇزۇش ماشىنىسىدىن بىرى بار. يىللىق ئوتتۇرا ھېساب بىلەن ئامبولاتورىيىدە كۆرىدىغان كېسەل 19 مىڭ ئادەم قېتىمغا، كېسەلخانىدا ياتقۇزۇپ داۋالايدىغان كېسەل 1205 ئادەم قېتىمغا يېتىدۇ. بۇ دوختۇرخانا گۈما دېھقانچىلىق مەيدانىغا قاراشلىق بولۇپ، پۈتۈن مەيدانىدىكى خەلق ئاممىسىنى داۋالاش ۋە قوتقۇزۇشتەك مۇھىم ۋەزىپىنى ئۈستىگە ئالغانلىقى ئۈچۈن، «گۈما دېھقانچىلىق مەيدان دوختۇرخانىسى»دەپ ئاتالغان. 1958-يىلى قۇرۇلغان بولۇپ، ئەسلىدە «دۆلەت ئىگىلىكىدىكى گۈما دېھقانچىلىق مەيدان شىپاخانىسى» دەپ ئاتالغان، 1980-يىلى نامى «گۈما دېھقانچىلىق مەيدان دوختۇرخانىسى» دەپ ئۆزگەرتىلگەن.

گۇما دېھقانچىلىق مەيدان سۇ باشقۇرۇش پونكتى

مەيدان تەشكىلىنىڭ شەرقىگە 0.5 كىلومېتر كېلىدۇ. ئىگەللىگەن ئورنى 700 كۋادرات مېتر، 35 ئېغىز ئۆيى بار. ئىشچى-خىزمەتچىسى 23 نەپەر. باشقۇرىدىغان دېھقانچىلىق ئېرىق-ئۆستەڭلىرى 573 تاناپ بولۇپ، 218.32 كىلومېتر. زاكۇ، كۆۋرۈكلۈك سۇئېگىچ، شاقىراتما 227. پۈتۈن مەيدانىنىڭ سۇ ئىنشائاتلىرىنى باشقۇرۇش ۋە ئاسراپ رېمۇنت قىلىش ۋەزىپىسىنى ئۈستىگە ئالغان. گۇما دېھقانچىلىق مەيدانىغا قاراشلىق بولغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان. 1958-يىلى قۇرۇلغان بولۇپ، ئەسلىدە «دۆلەت ئىگىلىكىدىكى گۇما ناھىيىلىك دېھقانچىلىق مەيدان سۇ باشقۇرۇش پونكتى» دەپ ئاتالغان، 1980-يىلى «گۇما دېھقانچىلىق مەيدان سۇ باشقۇرۇش پونكتى» دەپ ئۆزگەرتىلگەن.

سۇنئىي قۇرۇلۇشلارنىڭ ناملىرى

قاراتاغىز سۇ ئامبىرى

مەيدان تەشكىلىنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 11.6 كىلومېتر كېلىدۇ. توپا توغانىنىڭ ئۇزۇنلۇقى 1.4 كىلومېتر، پلانلانغان ئامبار سىغىمى 10 — 5 مىليون كۇب مېتر، سۇ يىغىلىش كۆلىمى 167 مىڭ كۇب مېتر. قوشتاغ دەريا سىنىڭ سۇيى كېلىدۇ، ئاز مىقدارىدىكى بۇلاق سۇيى ۋە ماشىنىلىق قۇدۇقنىڭ سۇيى بىلەن تولۇقلىنىدۇ. سۇغۇرۇش كۆلىمى 46 مىڭ مو، پىلانلانغان ئەڭ چوڭ سۇئېگىچىتىن ئۆتىدىغان سۇ مىقدارى سېكۇنىتىغا 8 كۇب مېتر. سۇ ئامبىرىدا بېلىق بېقىلىدۇ، قومۇش بار (قومۇشتىن كېلىدىغان يىللىق ئوتتۇرىچە كىرىم 11 مىڭ يۈەن). بۇ سۇ ئامبىرى گۇما دېھقانچىلىق مەيدانىغا قاراشلىق بولۇپ، بۇ جايلارنى ئۇيغۇرلار «قاراتاغىز» (مەنىسى: «قارا تار ئېغىز») دەپ ئادەتتىلەنگەچكە، شۇنداق ئاتالغان. 1957-يىلى ئىش باشلىنىپ 1958-يىلى 11-ئايدا پۈتۈپ، «يۇبجىن سۇ ئامبىرى» دەپ نام بېرىلگەن. 1982-يىلى نامى «قاراتاغىز سۇ ئامبىرى»غا ئۆزگەرتىلگەن.

قاراتاغىز تاشيولى

بۇ تاشيول گۇما دېھقانچىلىق مەيدانىنىڭ ئاۋات كەنتىدىن باشلىنىپ مەيدان تەشكىلىدىن ئۆتۈپ، كۆكتېرەك ئۆستەڭىنىڭ 2-زاكۇسىدا كۆكتېرەك يېزىسىنىڭ تاشيولىغا تۇتىشىپ، ناھىيە شەھىرى ۋە چاكۇ-قاغىلىق تاشيولىغا كېتىدۇ. يولنىڭ كەڭلىكى 12 مېتر، ئومۇمىي ئۇزۇنلۇقى 27 كىلومېتر بولۇپ، بۇنىڭ ئىچىدە شېغىل يېتەرلىك يول 7 كىلومېتر، قالغانلىرى توپا يول، مەيدان داىرىسىدىكى ئۇزۇنلۇقى 21.5 كىلومېتر. ئەتىياز ۋە كۈز پەسىللىرىدە قاراتاغىز سۇ ئامبىرىنىڭ شىمالىدىن 200 مېتر ئۇزۇنلۇقتىكى يولدا شور ئۆرلەپ پاتقاق بولۇپ كېتىدۇ. بۇ تاشيول گۇما دېھقانچىلىق مەيدان دائىرىسىدە بولغانلىقى، گۇما دېھقانچىلىق مەيدانىغا قاراشلىق بولغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق ئاتالغان. 1961-يىلى ياسالغان، 1963-يىلى پۈتكۈزۈلگەن. 1981 — 1980

يىللىرى 7 كىلومېتر جايغا شېغىل ياتقۇزۇلغان.

قاراتاغىز ئۆستەڭ

بۇ غول ئۆستەڭ قاراتاغىز سۇ ئامبىرىنىڭ سۈزگۈچىدىن باشلىنىپ شەرقىي شىمالغا قاراپ ئېقىپ، مەيدان تەشكىلىنىڭ شەرقىي شىمالىدىكى ئاۋات كەنتىگىچە بارىدۇ. ئوتتۇرىچە كەڭلىكى 4 مېتر، ئومۇمىي ئۇزۇنلۇقى 17.95 كىلومېتر كېلىدۇ. بۇنىڭدىن سولياۋ رەخت سېلىپ سۇ ئۆتىمەس قىلىپ ياسالغىنى 7.33 كىلومېتىر. قوشۇمچە 11 زاكۇ، 5 كۆۋرۈكلۈك سۈزگۈچ ياسالغان. سۇ ئۆتۈش مىقدارى سېكۇنتىغا 5 كۇب مېتر، سۈغۇرۇش كۆلىمى 60 مىڭ مو. بۇ ئۆستەڭ گۇما دېھقانچىلىق مەيدانىنىڭ دائىرىسىدە بولغانلىقى، گۇما دېھقانچىلىق مەيدانغا قاراشلىق بولغانلىقى، «قاراتاغىز سۇ ئامبىرى»نىڭ سۈيى كېلىدىغانلىقى ئۈچۈن «قاراتاغىز ئۆستەڭ» دەپ ئاتالغان. 1959-يىلى 12-ئايدا ئىش باشلىنىپ، 1962-يىلى 12-ئايدا پۈتكۈزۈلگەن.

ئارايار ئۆستەڭ

مەيدان تەشكىلىنىڭ غەربىي جەنۇبىدا بولۇپ، گۇما بازىرى دائىرىسىدىكى ساغان زاكۇدىن باشلىنىدۇ. قوشتاغ دەريالىسىنىڭ سۈيى باشلاپ كېلىنىپ شەرقىي شىمالغا قاراپ ئېقىپ قاراتاغىز سۇ ئامبىرىغا قۇيۇلىدۇ. ئوتتۇرىچە كەڭلىكى 6 مېتر. ئومۇمىي ئۇزۇنلۇقى 16 كىلومېتر، بۇنىڭدىن تاش ئۆستەڭ قىسمى 7.5 كىلومېتر، ئەڭ چوڭ سۇ ئۆتۈش مىقدارى سېكۇنتىغا 12 كۇب مېتر، سۈغۇرۇش كۆلىمى 62 مىڭ مو، گۇما بازىرى دائىرىسىدىكى قىسمىنىڭ ئۇزۇنلۇقى 10 كىلومېتر، ئۆز مەيدانى دائىرىسىدىكى قىسمىنىڭ ئۇزۇنلۇقى 6 كىلومېتر. بۇ ئۆستەڭ گۇما بازىرىنىڭ ئارايار كەنتىدىن كېسىپ ئۆتىدىغانلىقى ئۈچۈن، «ئارايار ئۆستەڭ» دەپ ئاتالغان. 1964-يىلى ياسالغان.

ئارپىلىقتوقاي ماشىنىمىق قۇدۇقلىرى

1-نومۇرلۇق قۇدۇق مەيدان تەشكىلىنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 14.1 كىلومېتر كېلىدۇ؛

2-نومۇرلۇق قۇدۇق مەيدان تەشكىلىنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 14.4 كىلومېتر كېلىدۇ؛

3-نومۇرلۇق قۇدۇق مەيدان تەشكىلىنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 14.6 كىلومېتر كېلىدۇ.

بۇ ئۈچ كۆز ماشىنىلىق قۇدۇقنىڭ ھەممىسىنىڭ چوڭقۇرلۇقى 60 مېتردىن. سۇ چىقىش مىقدارى سائىتىگە 80 كۇب مېتردىن بولۇپ، قاراتاغىز سۇ ئامبىرىنىڭ تولۇقلىما سۇ مەنبەسى ھېسابلىنىدۇ. 1982-يىلى كولانغان. بۇلار «ئارپىلىقتوقاي» غا تارالغان قۇدۇقلار بولغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

چاچقۇم قۇدۇق

مەيدان تەشكىلىنىڭ شەرقىي شىمالغا 22 كىلومېتر كېلىدۇ. قۇدۇق ئېغىزىنىڭ ئۇزۇنلۇقى ۋە كەڭلىكى ئوخشاشلا 1.5 مېتردىن، قۇدۇقنىڭ چوڭقۇرلۇقى 15 مېتر، سۈيىنىڭ چوڭقۇرلۇقى 0.6 مېتر، سۈيى سەل تۇزلۇقراق، قۇدۇقنىڭ دۇئارىغا ياغاچ قويۇلغان، ئەتراپىدا يۇلغۇن، توغراق ۋە يانتاق قاتارلىقلار بار. بۇ قۇدۇقنىڭ تۆت ئەتراپىدا ئۇ يەر-بۇ يەردە تارقاق قۇم بارخانلىرى بولغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان. تەخمىنەن 130 نەچچە يىلنىڭ ئالدىدا كولانغان.

چېقىرمەھەللە ماشىنىسىمىق قۇدۇق

مەيدان تەشكىلىنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 0.2 كىلومېتر كېلىدىغان چېقىرمەھەللە كەنتىدە. چوڭقۇرلۇقى 60 مېتر، سۇ چىقىش مىقدارى سائىتىگە 80 كۇب مېتر، سۈيى تاتلىق، قۇدۇقنىڭ ئۈستىگە سۇ مۇنارىسى ياسالغان بولۇپ، مەيدان تەشكىلى ھەمدە ئەتراپتىكىلەرنىڭ كۈندىلىك تۇرمۇشىدىكى سۇ ئېھتىياجىنى قامدايدۇ. 1981-يىلى كولانغان. 1982-يىلى سۇ مۇنارىسى ياسالغان.

كۆنچىمەھەللە ماشىنىلىق قۇدۇق

مەيدان تەشكىلىنىڭ شەرقىگە 1.3 كىلومېتر كېلىدۇ، كۆنچىمەھەللە كەنتىدە. چوڭقۇرلۇقى 60 مېتر، سۇ چىقىش مىقدارى سائىتىگە 80 كۇب مېتر، سۈيى تاتلىق. 1981-يىلى كولانغان.

قاغاڭاستى قۇدۇق

مەيدان تەشكىلىنىڭ شەرقىي شىمالىغا 10.3 كىلومېتر كېلىدۇ، قۇدۇقنىڭ چوڭقۇرلۇقى 6 مېتر، ئېغىزىنىڭ دىئامېترى 2 مېتر، سۈيىنىڭ چوڭقۇرلۇقى 0.6 مېتر، سۈيىنىڭ تەمى تۇزلۇق. بۇ قۇدۇقنىڭ ئورنى قاغاڭاستى دېھقانچىلىق نۇقتىسىدا بولغاچقا، شۇنداق نام ئالغان، ھازىر قۇمدا كۆمۈلۈپ قالغان.

تەبىئىي جۇغراپىيىلىك جىسىملارنىڭ نامىلىرى

ئاۋاتئېقىن

مەيدان تەشكىلىنىڭشەرقىگە 4.3 كىلومېتر كېلىدۇ، چودا يېزىسىدىكى باشلاق بېلىقكۆلىدىن باشلىنىپ، غەربىي جەنۇبتا گۇما بازىرىدىكى بېلىقكۆل بىلەن تۇتىشىپ، مەيدان دائىرىسىدىكى ئاۋات كەنتىگىچە كېلىدۇ. ئۇزۇنلۇقى 40 كىلومېتر، ئىككى تەرىپى قۇملۇق بولۇپ قومۇش ئۆسىدۇ. بۇ جىلغىنىڭ سۈيى ئاۋات كەنتىگە ئېقىپ كىرىدىغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

قومۇشلۇقيار

مەيدان تەشكىلىنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 8.9 كىلومېتر كېلىدۇ، قىغىلىقدۆڭگە يېقىن، جەنۇبتىن شىمالىغا سوزۇلغان، ئوتتۇرىچە كەڭلىكى 20 مېتر، ئۇزۇنلۇقى 2 كىلومېتر، چوڭقۇرلۇقى 1 مېتر، يارنىڭ ئىچىدە يىل بويى سۇ سىزىپ چىقىپ تۇرىدۇ. مەخسۇس ئادەم باشقۇرىدۇ. بۇرۇندا كەلكۇن كېلىپ يار ھاسىل بولغان، ئىچىدە قومۇش ئۆسىدىغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

ئارپەلىقتوقاي (سازلىق)

مەيدان تەشكىلىنىڭ غەربىي جەنۇبىغا 13.6 كىلومېتر كېلىدۇ، قاراتاغنىڭ سۇ ئامبىرى كەلكۇن چىقىرىش زاكۇسىنىڭ قېشىدا، كۆلىمى 1000 مو كېلىدۇ، قومۇش ئۆسىدىغان بولۇپ، قومۇشلۇق كۆلىمى 100 مو ئەتراپىدا. بۇرۇن بىر چوڭقۇر جىلغا بۇ يەردىن ئۆتكەنده ئەگىپ قايىنام ھاسىل قىلىپ، كېيىنچە ئويمانلىق بولۇپ قالغان، ئۇ يەرده ياۋا ئارپىخان كۆپ ئۇنىدىغان بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

ئاۋاتئېقىن بويى (قۇملۇق)

مەيدان تەشكىلىنىڭ شەرقىي شىمالىغا 6.5 كىلومېتر كېلىدۇ، قومۇش، يۇلغۇن ئۆسىدۇ، مال باققىلى بولىدۇ. بۇ قۇملۇق ئاۋاتئېقىنىنىڭ بويىدا بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

ئېگىزئېغىل (قۇملۇق)

مەيدان تەشكىلىنىڭ شەرقىي شىمالىغا 11.7 كىلومېتر كېلىدۇ، يۇلغۇن، يانتاق ھەمدە ئازراق توغراق بار. ئېيتىشلارغا قارىغاندا ئىلگىرى بۇ يەردە ئېگىز بىر قۇملۇق دۆڭ بولۇپ، بۇندىن 150 يىلچە بۇرۇن بىر ئادەم بۇ دۆڭنىڭ ئۈستىگە بىر قوي ئېغىلى سالغان ئىكەن. شۇ سەۋەبتىن شۇنداق ئاتالغان.

يولئېغىزى دۆڭ (قۇملۇق)

مەيدان تەشكىلىنىڭ شىمالىغا 13 كىلومېتر كېلىدۇ. بىر ئېگىز قۇم دۆڭى بولۇپ، توغراق ۋە يۇلغۇن ئۆسىدۇ. بۇ دۆڭ ئاۋات كەنتىدىن قۇملۇققا ئوتۇن ئالغىلى بارىدىغان يولنىڭ ئېغىزىغا جايلاشقانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

تېرىمئاچچىق (قۇملۇق)

مەيدان تەشكىلىنىڭ شەرقىي شىمالىغا 14 كىلومېتر كېلىدۇ. توغراق، يۇلغۇن بار بولۇپ ھازىر قۇملۇققا ئايلىنىپ كەتكەن. ئېيتىلىشچە تەخمىنەن 150 يىلنىڭ ئالدىدا ئاۋاتلىق قۇربان ئاخۇن قاتارلىق كىشىلەر بۇ جايدا ئولتۇراقلىشىپ، جاپا-مۇشەققەتلەر بىلەن يەر ئېچىپ پالەك تېرىسا، مايسا چىقىرىپلا ئۈسىپ قۇرۇپ قاپتىكەن. شۇ سەۋەبتىن شۇنداق ئاتالغان.

خادىمق (قۇملۇق)

مەيدان تەشكىلىنىڭ شەرقىي شىمالىغا 15 كىلومېتر كېلىدۇ، ئورنى تەخمىنەن 300 مو. ئاز مىقدارىدا توغراق بار، مال باققىلى بولىدۇ. بۇرۇندا بۇ يەردە توغراق جىق بولۇپ، كىشىلەر دائىم بۇ يەرگە كېلىپ خادا كېسىپ ئاپىرىپ ئۆي ياپىدىغان، ئوتۇن قىلىپ قالايدىغان بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

كوناكۆل (قۇملۇق)

مەيدان تەشكىلىنىڭ شەرقىي شىمالىغا 23.6 كىلومېتر كېلىدۇ، كۆلىمى 5000 كۋادرات مېتر، توغراق، يۇلغۇن ئۆسىدۇ، كېيىك، ياۋا توشقان بار. ئىلگىرىدە بۇ جايىنىڭ يەر ئۈزۈلۈشى ئويمان بولۇپ، تۆت ئەتراپىنى قۇم دۆڭلىرى ئوراپ تۇرىدىكەن. 500 يىلنىڭ ئالدىدا سانجۇ دەريا-سىدىن تېشىپ كەلگەن كەلكۇن سۇ بۇ يەرگە يىغىلىپ قېلىپ كۆل پەيدا بولغان، كېيىن قۇرۇپ كېتىپ بوران ئۇچۇرۇپ كەلگەن قۇمدا كۆمۈلۈپ قالغان ئىكەن. شۇ سەۋەبتىن، شۇنداق ئاتالغان.

يولۇاسچىققان تار (قۇملۇق)

مەيدان تەشكىلىنىڭ شەرقىي شىمالىغا 19 كىلومېتر كېلىدۇ، توغراق، يۇلغۇن بار. ياۋايى ھايۋاناتلاردىن كېيىك بار. رىۋايەت قىلىنىشچە 200 يىلنىڭ ئىلگىرىدە بۇ يەر تار ھەم ئۇزۇنچاق توغراقلىق بولۇپ، دائىم يولۋاس چىقىپ قالىدىغان بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان.

قامغاقامق (قۇملۇق)

مەيدان تەشكىلىنىڭ شەرقىي شىمالىغا 21.7 كىلومېتر كېلىدۇ، توغراق، يۇلغۇن ۋە تىكەنلىك ئۆسۈملۈكلەر بار. بۇرۇن بۇ يەردە قامغاق كۆپ ئۆسىدىغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

بالاقاش (قۇملۇق)

مەيدان تەشكىلىنىڭ شەرقىي شىمالىغا 24.6 كىلومېتر كېلىدۇ. بەلباغسمان قۇم بارخىنى بولۇپ، ئەتراپىدا توغراق، يۇلغۇن بار. ھەمدە تۈلكە، كېيىك، ياۋا توشقان قاتارلىق ھايۋاناتلار بار. مەنىسى: «چوڭ قاش». بۇ قۇم ئۆزۈنچاق بەلباغسمان بولۇپ، ئادەم كۆچى بىلەن ياسالغان چوڭ تۇغانغا ئوخشاپ قالغىنى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

پاشائېقەن (قۇملۇق)

مەيدان تەشكىلىنىڭ شەرقىي شىمالىغا 33.5 كىلومېتر كېلىدۇ، دىخانتۇغنىڭ ئايىغىدا، شەرقىي تەرىپى قۇملۇق دۆڭ، غەرب تەرىپى تۈزلەڭلىك. توغراق، يۇلغۇن، يانتاق قاتارلىقلار بار. تەخمىنەن 150 يىلنىڭ ئالدىدا دىخانتۇغدىن كەلگەن كەلكۈن سۇ يار پىچىپ بۇ ئېقىنىنى ھاسىل قىلغان. ئېقىندا قومۇش ئۆسىدىغان، پاشا كۆپ بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان. ھازىر قۇم-بوراندا كۆمۈلۈپ كەتكەن.

قۇرۇقئېقەن جاڭگال (قۇملۇق)

مەيدان تەشكىلىنىڭ شىمالىغا 7.7 كىلومېتر كېلىدۇ، يانتاق، يۇلغۇن، توغراق بار. بۇ يەر ئەسلىدە قۇملۇق دەشت بولۇپ، بۇرۇندا چولاقتىن كەلگەن كەلكۈندە ئېقىن ھاسىل بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان بولۇپ، ھازىر قۇمدا كۆمۈلۈپ قالغان.

قۇرۇقئېقەن جاڭگالبېشى (قۇملۇق)

مەيدان تەشكىلىنىڭ غەربىي شىمالىغا 10.7 كىلومېتر كېلىدۇ. كىچىك قۇم بارخانلىرى كۆپ، توغراق، يانتاق، يۇلغۇن بار. بۇ يەرلەر قۇرۇقئېقەن جاڭگال قۇملۇقىنىڭ باش تەرىپىدە بولغانلىقتىن، شۇنداق ئاتالغان.

تۈزلۈق (قۇملۇق)

مەيدان تەشكىلىنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 3 كىلومېتر كېلىدۇ. يەر تۈزۈلۈشى تۈزلەڭ، تاش تۈز چىقىدۇ. يەر تېگىدىن تاش تۈز كۆپ چىقىدىغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

داۋانتۆپىسى (قۇملۇق)

مەيدان تەشكىلىنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 10.5 كىلومېتر كېلىدۇ. دېڭىز يۈزىدىن ئېگىزلىكى 1349.5 مېتر كېلىدىغان بىر ئېگىز قۇم دۆڭى بار، ئۇنىڭ شەرقىدە يۇلغۇن، يانتاق قاتارلىقلار ئۆسىدۇ. مەيدان تەشكىلىدىن قۇرۇقئاچچىق دادۇيگە بارىدىغان كىچىك يول بۇ دۆڭنىڭ تۆپە-سىدىن ئۆتىدىغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئاتالغان.

باشتۇگمەن (قۇملۇق)

مەيدان تەشكىلىنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 14 كىلومېتر كېلىدۇ. بۇرۇندا بۇ جايدا سۇ تۇگمىنى بولغان، بىر نەچچە ئائىلىلىك ئولتۇراقلاشقان، ئورنى ئاۋاتلىقىنىڭ باش تەرىپىدە

بولۇپ، 1956-يىلى ئاھاللار كۆچۈپ كەتسەپ، تۈگىمەن چۆل قالغان. شۇ سەۋەبتىن شۇنداق ئاتالغان.

كوچاسايام (قۇملۇق)

مەيدان تەشكىلىنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا 15.5 كىلومېتر كېلىدۇ. قومۇش كۆپ ئۆسىدۇ. قۇرۇقئا-چېچىق كەنتىدىن قۇملۇققا ئوتۇن ئەتكىلى بارىدىغان چوڭ يولنىڭ قېشىغا جايلاشقان، ئۇ يەردە قومۇش جىق ئۆسىدىغان بولغاچقا، شۇنداق ئاتالغان. «سايام» نىڭ مەنىسى: «ئۇشتاق قومۇشلۇق».

سۈرەتلەر

گۇما ناھىيىلىك خەلق ھۆكۈمىتى

كەلدى كارۋان داراڭلىتىپ قوڭغۇراقنى

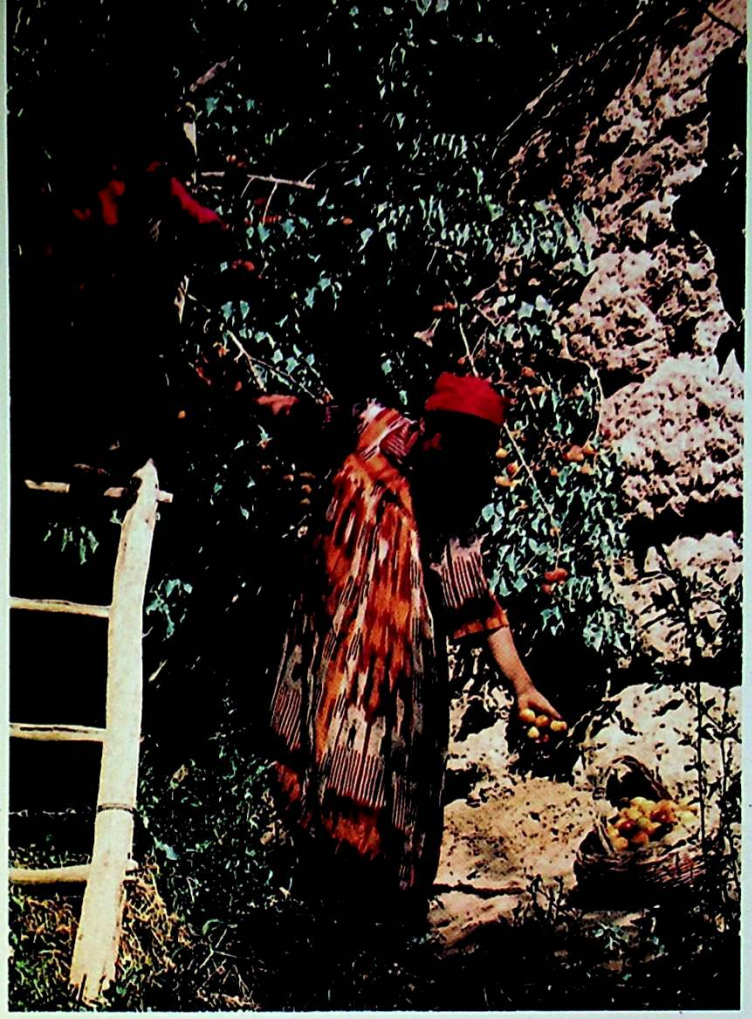

ئۈرۈك ئوخشىدى

يېڭىبازار يولىدىن بىر كۆرۈنۈش

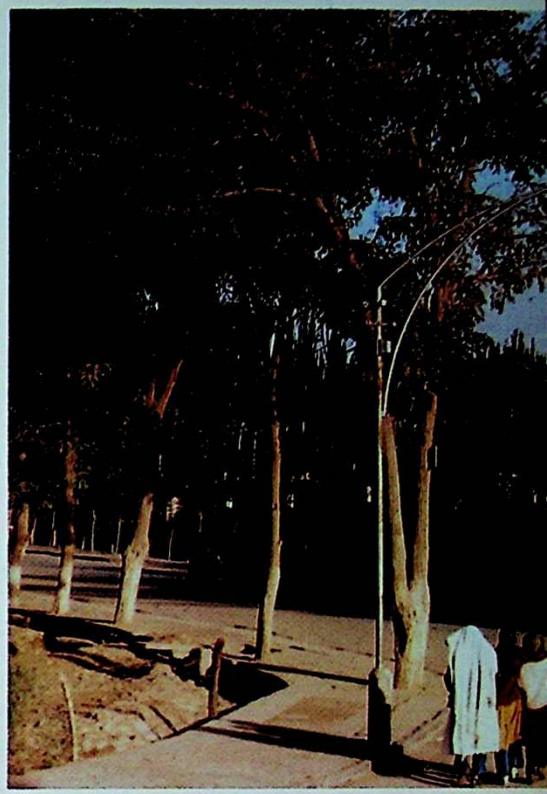

چۆچەك كەشتىچى تاجىك قىزلىرى

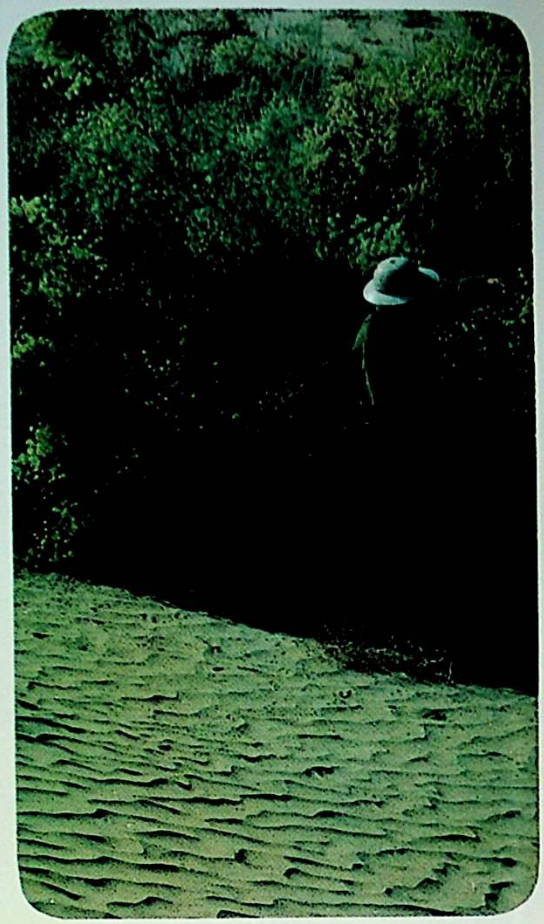

قۇملۇقتىكى ھاياتلىق

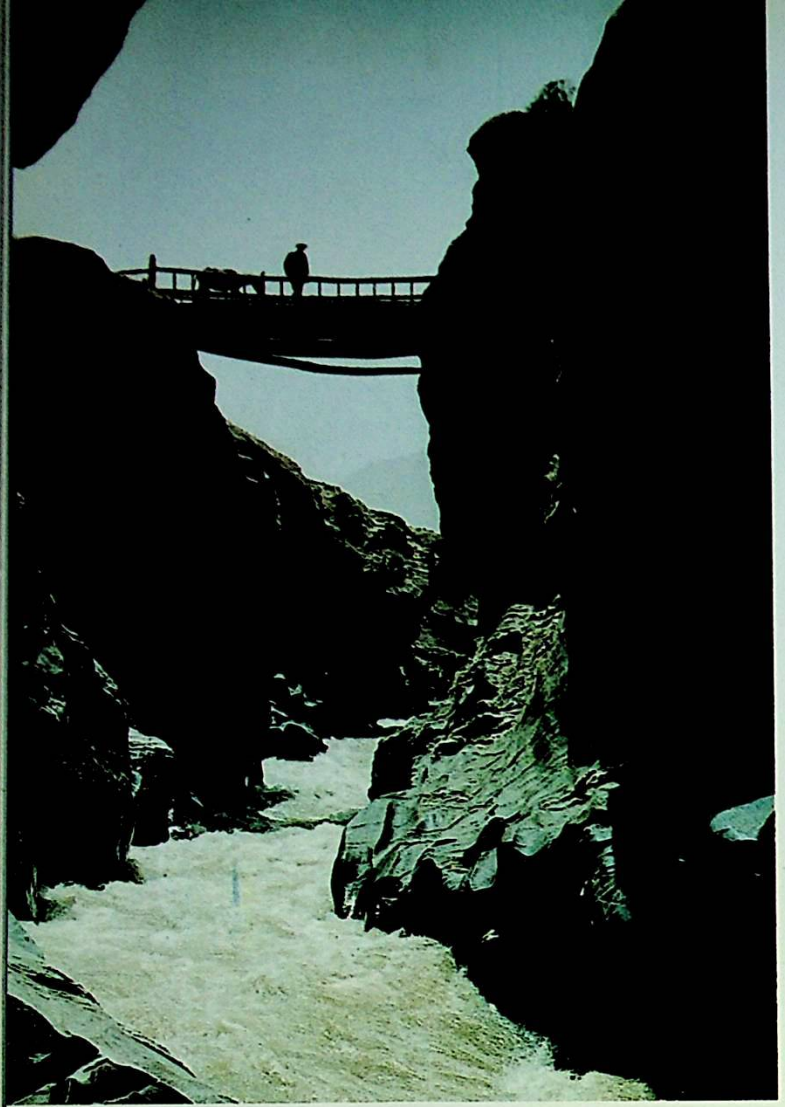

ھاكدىكى تېز ئېقىن

چۆل كېمىسى

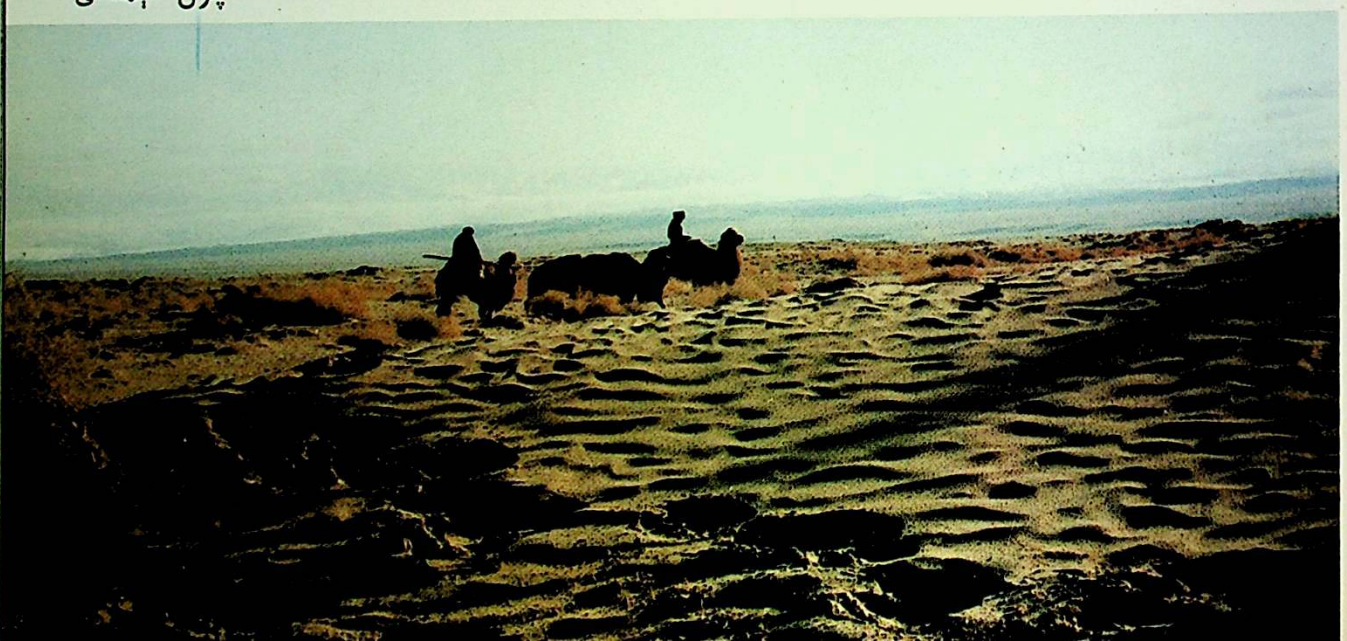

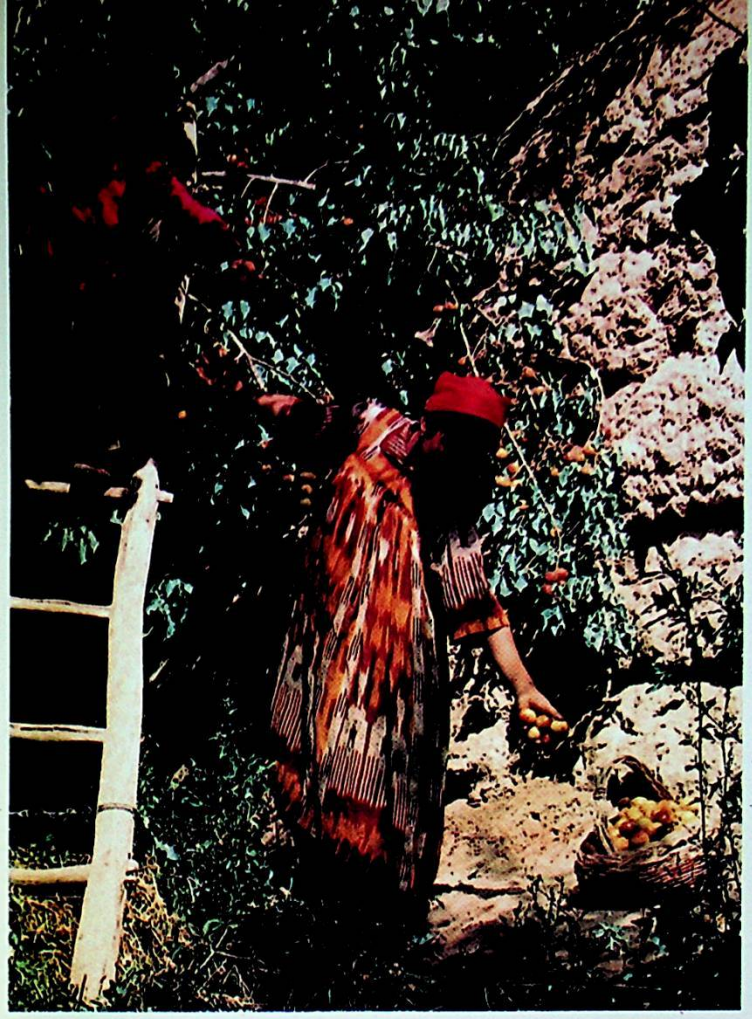

ئۈرۈك ئوخشىدى

يېڭىبازار يولىدىن بىر كۆرۈنۈش

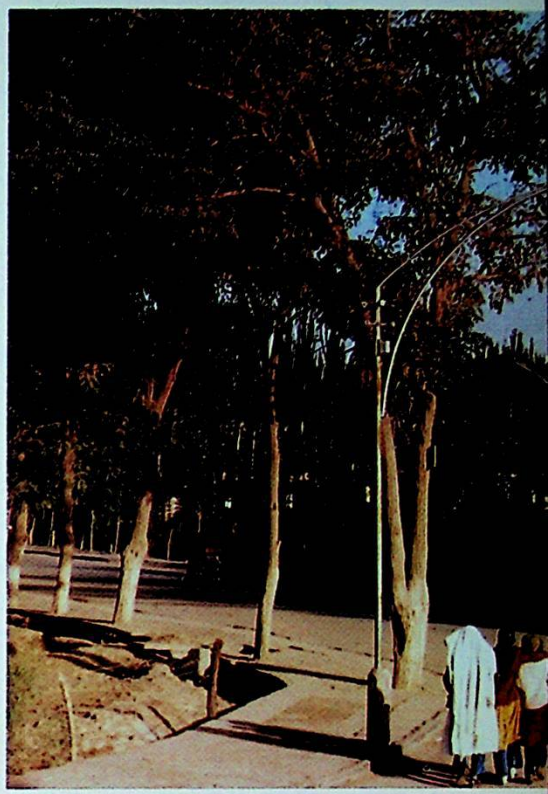

چېۋەر كەشتىچى تاجىك قىزلىرى

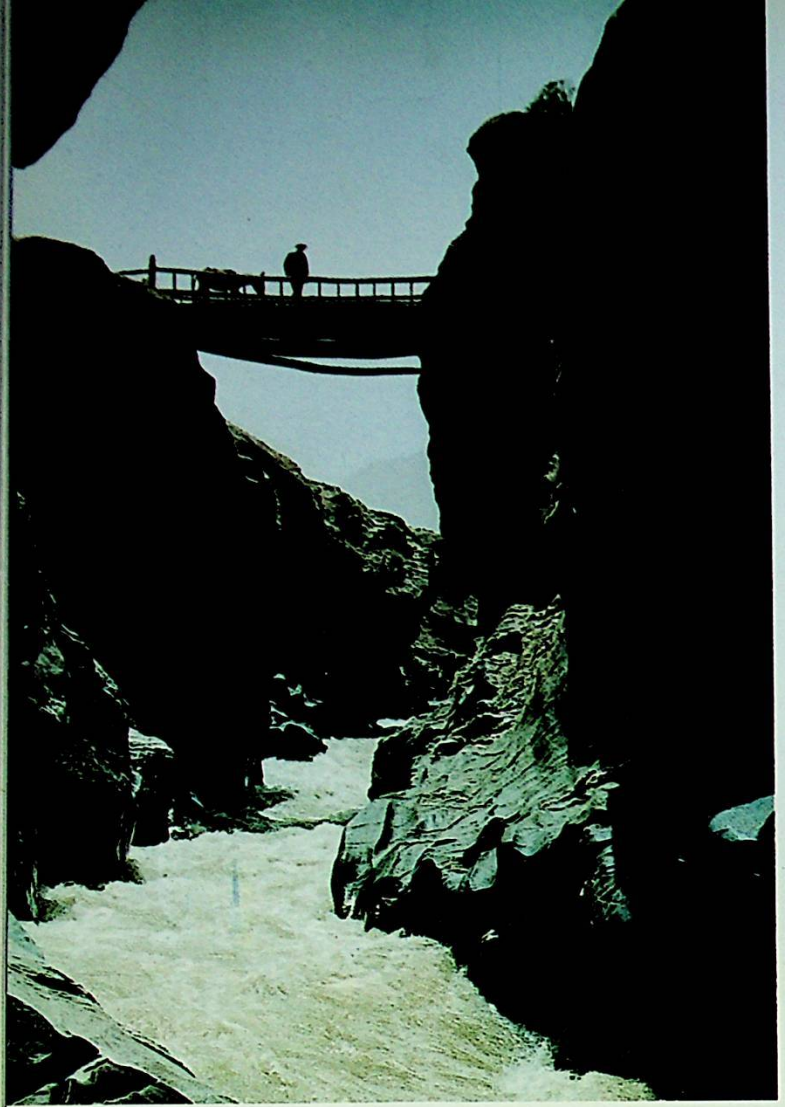

هاڭدىكى تېز ئېقىن

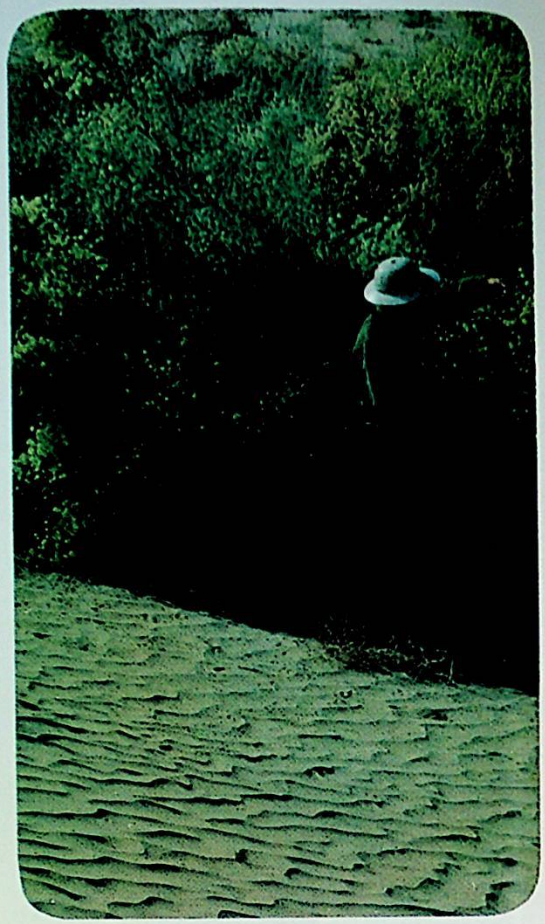

قۇملۇقتىكى ھاياتلىق

چۆل كېمىسى

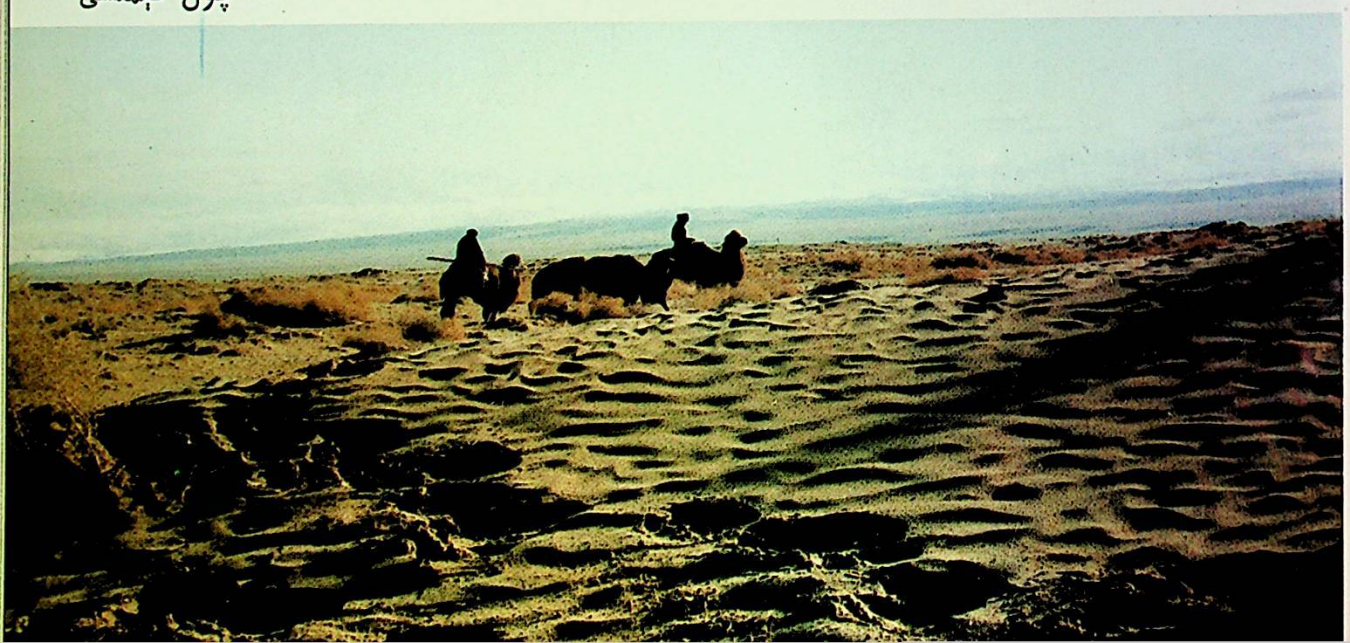

ئوت-چۆپلەر مول، كاللار سەمىز

قومۇش يېغىۋېلىش

قۇمنى تىزگىنلەش

خانقا

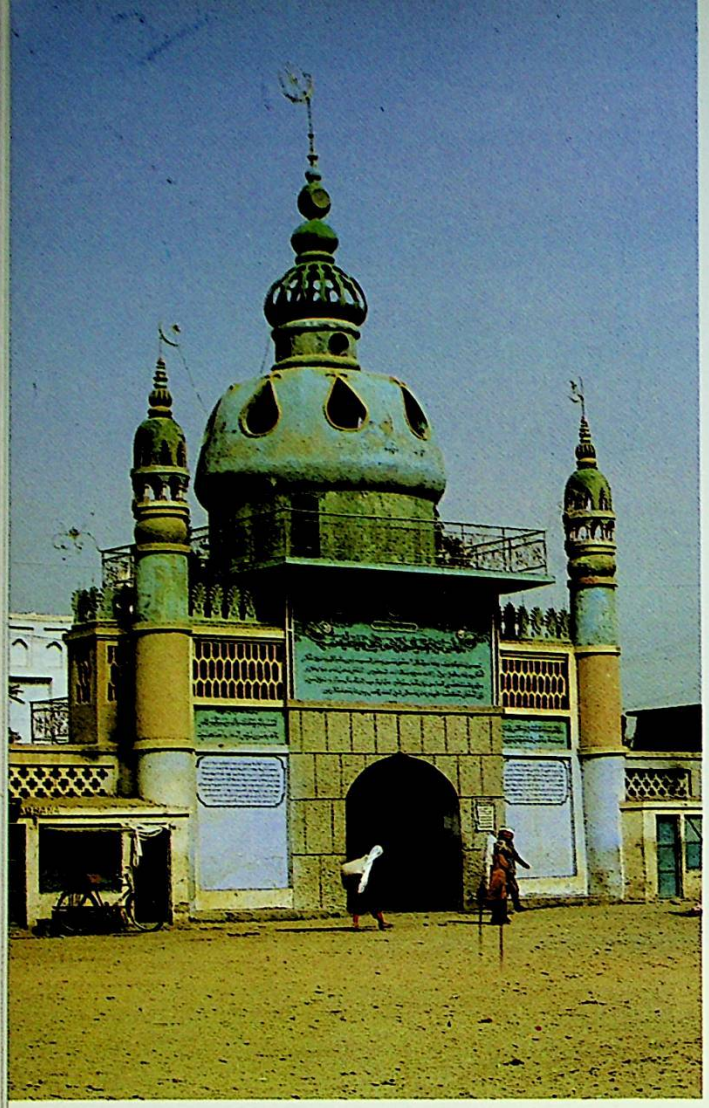

بۇك-باراقسانلىق بوستان يولى

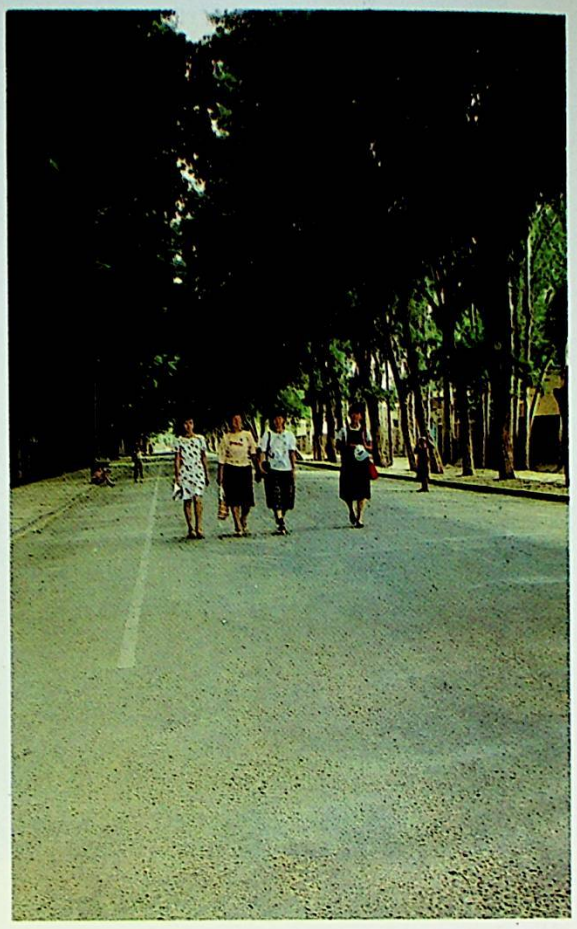

خوتەن قويى

كۆكتېرەك ئۆستەڭ

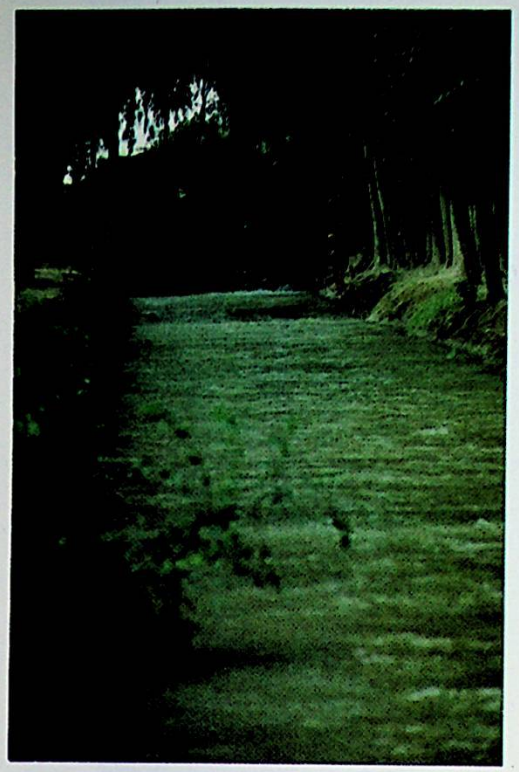

تېلېۋىزىيە نومۇرلىرىنى تارقىتىش ئالدىدا

رېمونت قىلىش-ياساش زاۋۇتىنىڭ بىر سېخىدا

قوشۇمچە

جۇڭگو كوممۇنستىك پارتىيسى شىنجاڭ گۇما ناھىيىلىك كومىتېتىنىڭ ھۆججىتى

گۇما پارتكوم (1983) 9 - نومۇرلۇق
گۇما ھۆكۈمەت (1983) 13 - نومۇرلۇق

ناھىيىلىك خەلق ھۆكۈمتى ئىشخانىسىنىڭ «ناھىيىمىزدە يەر ناملىرىنى ئومۇميۈزلۈك تەكشۈرۈشتىكى تولۇقلاپ تەكشۈرۈش خىزمىتىنى قانات يايدۇرۇش توغرىسىدىكى يولىيورۇق سوراش دوكلاتى»نى تەستىقلاپ چۈشۈرگەنلىكىمىز توغرىسىدا

ھەرقايسى گۇڭشې، مەيدان، ناھىيىگە بۇ‌ئاستە قاراشلىق ھەرقايسى ئىدارىلارغا:

ناھىيىلىك پارتكوم، ناھىيىلىك خەلق ھۆكۈمتى ئىشخانىسىنىڭ «ناھىيىمىزدە يەر ناملىرىنى ئومۇميۈزلۈك تەكشۈرۈشتىكى تولۇقلاپ تەكشۈرۈش خىزمىتىنى قانات يايدۇرۇش ھەققىدىكى يولىيورۇق سوراش دوكلاتى»غا قوشۇلىدۇ. ھازىر ئۇنى سىلەرنىڭ ئىجرا قىلىشىڭلار ئۈچۈن تەستىقلاپ چۈشۈردۇق.

يەر ناملىرىنى ئومۇميۈزلۈك تەكشۈرۈشتىكى تولۇقلاپ تەكشۈرۈش مۇھىم بىر خىزمەت بولۇپ، دۆلەت مۇداپىئەسى، دىپلوماتىيە خىزمىتىنىڭ ئېھتىياجى، شۇنداقلا سوتسىيالىستىك زامانىۋىيلاشتۇرۇش قۇرۇلۇشىنىڭ ئېھتىياجى. ئومۇميۈزلۈك تەكشۈرۈش ئارقىلىق ھەرقايسى تەرەپلەرنى بىر قەدەر ئىشەنچلىك يەر نامى ماتېرىيالى بىلەن تەمىنلىگىلى بولىدۇ. شۇنىڭ بىلەن بىر ۋاقىتتا ئۇ يەنە بىرقەدەر مۇرەككەپ، كەسىپچانلىقى بىرقەدەر كۈچلۈك بولغان خىزمەت. چېتىلىش دائىرىسى كەڭ بولۇپ، ھەرقايسى گۇڭشې، مەيدانلار ۋە ئىدارە ئورۇنلىرى ئومۇميۈزلۈك تەكشۈرۈشتىكى تولۇقلاپ تەكشۈرۈش خىزمىتىنىڭ ئۆز ۋەزىپىسىنى ۋاقتىدا ئورۇنلىشى ئۈچۈن زور كۈچ بىلەن ياردەم بېرىشى ھەم قوللىشى كېرەك.

جۇڭگو كوممۇنستىك پارتىيسى گۇما ناھىيىلىك كومىتېتى
گۇما ناھىيىلىك خەلق ھۆكۈمتى

1983 - يىلى 3 - ئاينىڭ 10 - كۈنى

ناهيىمىزده يەر ناملىرىنى ئومۇميۈزلۈك تەكشۈرۈشتىكى تولۇقلاپ تەكشۈرۈش خىزمىتىنى قانات يايدۇرۇش توغرىسىدىكى يوليورۇق سوراش دوكلاتى

ناهيىلىك پارتكوم، ناهيىلىك خەلق ھۆكۈمىتىگە:

1978-يىلدىن بۇيان، مەملىكەت بويىچە ھەرقايسى ئۆلكە، شەھەرلەر مەركەزنىڭ يوليورۇقىغا ئاساسەن ئىلگىرى-كېيىن بولۇپ يەر ناملىرىنى ئومۇميۈزلۈك تەكشۈرۈش خىزمىتىنى قانات يايدۇرغان بولۇپ، ھازىرغا قەدەر مەملىكەت بويىچە 16 ئۆلكە، رايون يەر ناملىرىنى ئومۇميۈزلۈك تەكشۈرۈش ۋەزىپىسىنى ئورۇنلاپ بولغان. ئاپتونوم رايونىمىزدا بۇ خىزمەت بىرقەدەر بالدۇر باشلانغان بولسىمۇ، لېكىن ھەر جەھەتتىكى سەۋەبلەر تۈپەيلىدىن نۆۋەتتە ھەرقايسى ئۆلكە، رايونلاردىن كېيىن قالغان. مەملىكەت بويىچە شىزاڭدىن قالسا ئاپتونوم رايونىمىز ئەڭ ئارقىدا تۇرىدۇ. يەر ناملىرىنى ئومۇميۈزلۈك تەكشۈرۈش خىزمىتى دېپلوماتىيە كۆرىشى، دۆلەت مۇداپىئە قورۇلۇشىنىڭ ئېھتىياجى، ئېلىمىزنىڭ سوتسيالىستىك زامانىۋىيلاشتۇرۇش قۇرۇلۇشىنىڭ ئېھتىياجى بولۇپ، ئۇ، تاشقى ئىشلار، ھەربىي ئىشلار، ئىقتىساد، پەن-تەتقىقات، ئۆلچەش-سىزىش، پوچتا-تېلېگراف، قاتناش، ئاخبارات، نەشرىيات قاتارلىق مۇناسىۋەتلىك تارماقلارنى بىرقەدەر توغرا بولغان يەر ناملىرى ماتېرىيالى بىلەن تەمىنلەيدۇ. ئېلىمىزنىڭ ئىقتىسادىي مەدەنىيىتىنى راۋاجلاندۇرۇشتا، دۆلەت مۇداپىئە قۇرۇلۇشىنى كۈچەيتىشتە، ئاممىنىڭ تۇرمۇشىغا ئوڭايلىق توغدۇرۇپ بېرىشتە ئىنتايىن مۇھىم ئەھمىيەتكە ئىگە. پۈتۈن مەملىكەت بويىچە ھەم شىنجاڭ ئاپتونوم رايونىنىڭ يەر ناملىرىنى ئومۇميۈزلۈك تەكشۈرۈش خىزمىتى ئاخىرلاشقاندىن كېيىنلا مەملىكىتىمىزنىڭ يېڭى خەرىتىسى، شىنجاڭنىڭ يېڭى خەرىتىسى ھەم يەر ناملىرىغا مۇناسىۋەتلىك بولغان كىتابلار نەشر قىلىنىپ، ھەرقايسى جەھەتلەردىكى جىددىي ئېھتىياج قاندۇرۇلىدۇ.

ئاپتونوم رايونىنىڭ يەر ناملىرىنى ئومۇميۈزلۈك تەكشۈرۈش خىزمىتى 1978-يىلى باشلانغان شۇنداقلا بىر باسقۇچ ئىشلەنگەن بولسىمۇ، لېكىن بۇ بىر يېڭى خىزمەت بولۇپ، تەجرىبە كەمچىل بولغانلىقتىن، ئەينى ۋاقىتتىكى ئومۇميۈزلۈك تەكشۈرۈش ئوبيېكتىپ ئېھتىياجغا ماس كەلمەي، يەر ناملىرىنى ئومۇميۈزلۈك تەكشۈرۈشتە بىر قېتىم تولۇقلاپ تەكشۈرۈش ئېلىپ بېرىشقا جىددىي ئېھتىياجلىق بولۇپ قالغانلىقتىن، ئاپتونوم رايون ئۆتكەن يىلى 10-ئايدا شىنجاڭنىڭ ھەرقايسى ناھيىلىرىدىكى خەلق ھۆكۈمەت ئىشخانىسىنىڭ مۇدىرلىرى يىغىنىنى چاقىرىپ، يەر ناملىرىنى ئومۇميۈزلۈك تەكشۈرۈشتىكى تولۇقلاپ تەكشۈرۈش خىزمىتىنى ئورۇنلاشتۇردى. 12-ئاينىڭ ئاخىرىدىن بۇ يىل 3-ئاينىڭ ئوتتۇرىلىرىغىچە يەنە شىنجاڭ بويىچە يەر ناملىرىنى ئومۇميۈزلۈك تەكشۈرۈش كەسپىي ئۆگىنىش كۇرسى ئېچىلىپ ئەستايىدىللىق بىلەن ئالاقىدار كەسپىي تېخنىكا ئۆگىنىلدى. ناھيىمىز بىر نەپەردىن مىللىي، خەنزۇ كادىر ئەۋەتىپ ئۆگىنىش كۇرسىغا قاتناش-

تۇردى. هازىر ناھىيىمىزدە يەر ناملىرىنى ئومۇمىيۈزلۈك تەكشۈرۈشنىڭ تولۇقلاپ تەكشۈرۈش خىزمىتىنى قانداق قانات يايدۇرۇش توغرىسىدىكى يولىيورۇق سوراش دوكلاتىمىزنى تۆۋەندىكىچە ئوتتۇرىغا قويىمىز:

1. يەر ناملىرىنى ئومۇمىيۈزلۈك تەكشۈرۈش دائىرىسى: ئومۇمەن دادۇيدىن يۇقىرى يەر ناملىرى ئومۇمىيۈزلۈك تەكشۈرۈلىدۇ. مەسىلەن: دادۇي، گۈڭشې باشقۇرغان مەيدان، بازار، ناھىيە، شەھەر، ۋىلايەت (ئوبلاست) لارنىڭ تەبىئىي بازار، كەنت، دېھقانچىلىق نۇقتىسى، چارۋىچىلىق نۇقتىسى، بىڭتۇەننىڭ دېھقانچىلىق، ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق، قوشۇمچە كەسىپ، بېلىقچىلىق مەيدانلىرى، ھەرقايسى كەسىپىي تارماقلارنىڭ پونكىتلىرى، داۋابەن، ئايرودروم، كېچىك، كۆچەتلىك، مېۋىلىك باغ، مۇھىم زاۋۇت-كان، كەسىپي، كارخانا ئورۇنلار، مەمۇرىي ئورۇنلار، مەشھۇر ئاسارئەتىقىلەر، سۈنئىي قۇرۇلۇش جۈملىدىن سۇ ئامبىرى، تاشيول، ئۆستەڭ، چوڭ تېپتىكى زاكۇ، قۇدۇق، تاغ، دەريا-ئېقىن، كۆل، تەبىئىي قوغداش رايونى، تەبىئىي جىسىم قاتارلىقلارنىڭ ھەممىسى ئومۇمىيۈزلۈك تەكشۈرۈلىدىغان بولۇپ، ناھىيىمىزدىكى لىرىمۇ بۇنىڭ سىرتىدا قالمايدۇ. تەلەپ بويىچە بىر-بىرلەپ ئومۇمىيۈزلۈك تەكشۈرۈپ-تاسقاپ چىقىلىدۇ.

2. يەر ناملىرىنى ئومۇمىيۈزلۈك تەكشۈرۈشتىكى تولۇقلاپ تەكشۈرۈشنىڭ مەزمۇنى: يەر ناملىرىنى ئومۇمىيۈزلۈك تەكشۈرۈش بولسا دۆلەتنىڭ ئالاقىدار بەلگىلىمىلىرىگە ئاساسلىنىپ، ھۆكۈمەت ئارقىلىق تەشكىللىك، پىلانلىق ھالدا ھەر تۈردىكى يەر ناملىرىنىڭ ئاتىلىشى، يېزىلىشى، تىل ئايرىمىسى، مەنىسى ۋە ئۇنىڭ كېلىش مەنبەسى، تەرەققىيات ئورنى، ھازىرقى ھالىتى، مەمۇرىي تەۋەلىكى قاتارلىقلار بىر قېتىم تەكشۈرۈپ ئېنىقلىنىدۇ. ئومۇمىيۈزلۈك تەكشۈرۈشتىكى تولۇقلاپ تەكشۈرۈش ئارقىلىق يەر ناملىرى قېلىپلاشتۇرۇلىدۇ ۋە ئۆلچەملەشتۈرۈلىدۇ.

3. يەر ناملىرىنى ئومۇمىيۈزلۈك تەكشۈرۈشنى ئورۇنلاپ بولۇش ۋاقتى: ئاپتونوم رايونى پۈتۈن رايون بويىچە مۇشۇ يىلدىن باشلاپ 2 يىل ئىچىدە ئورۇنلاپ بولۇشنى تەلەپ قىلىدى. ھەرقايسى ناھىيىلەردىن بۇ يىل بىر يىلدا ئىشلەپ بولۇشنى تەلەپ قىلدى.

(1) گۇما ناھىيىلىك يەر ناملىرىنى ئومۇمىيۈزلۈك تولۇقلاپ تەكشۈرۈش ئىشخانىسى قۇرۇپ، ئۇنىڭغا ناھىيىگە قاراشلىق ئالاقىدار ئىدارىلاردىن ئۆلچەش، خەرىتە سىزىش، ئومۇمىي ئەھۋالىنى يېزىش، پىنىيىن (ئاھاڭنى ھەرپ بىلەن قوشۇپ يېزىش)، سۈرەت تارتىش، تەرجىمان قاتارلىق كەسىپىي خادىملاردىن 10 نەپەر كىشى ئاجرىتىپ تەشكىللەندى (ئىسىملىكى كەينىگە قوشۇلدى)، شۇنداقلا مۇئاۋىن ھاكىم ئىبراھىم نىياز ئىشخانىنىڭ مۇدىرلىقىنى قوشۇمچە ئۆتەشكە تەكلىپ قىلىندى.

(2) 3-ئايدا 16 كۈن ۋاقىت سەرپ قىلىپ يەر ناملىرىنى ئومۇمىيۈزلۈك تولۇقلاپ تەكشۈرۈش/ كەسىپىي ئۆگىنىش كۇرسى ئېچىلىدۇ، ھەربىر گۇرۇپپىدىن 2 نەپەردىن، مەيداندىن بىر نەپەر ھەم ئىشخانىدىكى بارلىق خادىملار ئۆگىنىشكە قاتنىشىپ، ئالاقىدار كەسىپىي تېخنىكىلارنى ئىگەللەپ، بۇ قېتىمقى خىزمەتنى ياخشى ئىشلەش ئۈچۈن ئاساس سالىدۇ.

(3) 4-ئايدىن 7-ئايغىچە نۇقتىدا سىناق قىلىنىدۇ ۋە ئومۇمىيۈزلۈك تەكشۈرۈش ئېلىپ بېرىلىدۇ.

(4) 9-ئايدىن 10-ئايغىچە ئومۇمىلاشتۇرۇش، تۇرگە ئايرىش، كارتا توشقۇزۇش، مۇنده-رىجە تۇزۇش، خەرىتە سىزىش، ئورىگىنال تەكشۈرۈش ئېلىپ بېرىلىدۇ.

(5) 11-ئايدىن 12-ئايغىچە قايتا تەكشۈرۈپ ئۆتكۈزۈۋېلىش ئېلىپ بېرىلىدۇ.

(6) 1984-يىلى ئورىگىنال بېكىتىلىپ نەشرگە تاپشۇرۇلۇپ(ئەڭ ياخشىسى مق مەتبەدە بېسىش كېرەك)، «گۇما ناھىيىسىنىڭ يەر نامليرى ماتېرىياللىرى توپلىمى» نەشر قىلىنىدۇ، ئۇنىڭ مەزمۇنى: گۇما ناھىيىسىنىڭ كېلىپ چىقىش تارىخى، گۇما ناھىيىسىنىڭ تەدرىجىي تەرەققىيات ماتېرىيالى، گۇما ناھىيىسىنىڭ ئومۇمىي ئەھۋالى ماتېرىيالى،«گۇما ناھىيىسىنىڭ پۈتۈن قىياپىتى خەرىتىسى» بىر پارچە، «گۇما ناھىيە بازىرى شەھەر مەمۇرىيىتى قۇرۇلۇش خەرىتىسى» بىر پارچە، «گۇما ناھىيىسىنىڭ سۇ ئىنشائاتى-سۇ ئېلېكتر قۇرۇلۇش شەرتلىك خەرىتىسى» بىر پارچە، «گۇما ناھىيىسىدىكى ھەرقايسى گۇڭشېلارنىڭ مەمۇرىي بۆلۈنۈش خەرىتىسى» جەمئىي 8 پارچە، «بىكتۇەن 47-تۇەن قاراتاغىز دېھقانچىلىق مەيدانىنىڭ مەمۇرىي بۆلۈنۈش خەرىتىسى» بىر پارچە، گۇما ناھىيە شەھەر-يېزا قۇرۇ-لۇشلىرىنىڭ سۈرىتى 30-20 پارچە، «گۇما ناھىيىسىنىڭ مەدەنىي يادىكارلىق ۋە ئاسارئەتىقە-لىرى سۈرەتلىرى» 14 پارچە، «گۇما ناھىيىسىنىڭ يەر نامليرى خاتىرىسى» قاتارلىقلارنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ. «توپلام» ئاپتونوم رايونىنىڭ تەستىقىدىن ئۆتكەندىن كېيىن، خەلق ھۆكۈمىتى گۇما ناھىيە-سىنىڭ يەر نامليرىنى ئىشلىتىشكە باشلايدىغانلىقىنى جاكالايدۇ.

4. ئومۇمىيۈزلۈك تولۇقلاپ تەكشۈرۈش ئۇسۇلى: يەر نامليرىنى ئومۇمىيۈزلۈك تەكشۈرۈش خىزمىتى كەسپىي-تېخنىكىۋىيلىقى ئىنتايىن كۈچلۈك ھەم بىر يېڭى خىزمەت بولۇپ، ئىشى مۇرەككەپ، ۋەزىپە ئېغىر. شۇڭلاشقا ئالدى بىلەن بىر گۇڭشېدا نۇقتىدا سىناق قىلىپ ئىشلەپ، تەجرى-بىگە ئىگە بولغاندىن كېيىن، ئاندىن پۈتۈن ناھىيىدىكى ھەرقايسى گۇڭشېلاردا دەرھال ئومۇمىيۈزلۈك قانات يايدۇرۇلماقچى. ھەرقايسى گۇڭشې، مەيدانلار ناھىيىدە قىسقا مۇددەت ئۆگەنگەن يولداشلارنى تايانچى قىلىپ، ئومۇمىيۈزلۈك تەكشۈرۈشكە ئۆزلىرى تەشكىللەيدۇ. ناھىيىدىن ھەرقايسى گۇڭشېلارنىڭ ئومۇمىيۈزلۈك تەكشۈرۈشى ئاساسىدا تەكشۈرۈش، يارىدەم بېرىش ۋە يېتەكچىلىك قىلىشنى ئېلىپ بارىدۇ. دۆلەت ئىگىلىكىدىكى دېھقانچىلىق مەيدان ئاپتونوم رايونىنىڭ ئورۇنلاشتۇرىشىغا ئاساسەن، ئۆزلىرى ئومۇمىيۈزلۈك تەكشۈرۈش ئېلىپ بارىدۇ. ئومۇمىيۈزلۈك تەكشۈرۈش نەتىجىسىنى ناھىيىدىن بىر تۇتاش يۇقىرىغا مەلۇم قىلىدۇ. سانجۇ، قوشتاغ ئىككى گۇڭشېنىڭ چېگرا دادۇيلىرى، چېگرىغا يېقىن بولغان شەيدۇللا، داخۇڭلىيۇتەن، قاراقۇرۇم تاغ ئېغىزى، كەڭشۈە قاتارلىق جايلارنى ئومۇمىيۈزلۈك تەكشۈرۈشنىڭ ئاخىرقى مەزگى-لىدە نۇقتىلىق قىلىپ ئومۇمىيۈزلۈك تەكشۈرمەكچى ياكى قىسمىنىڭ ۋاكالىتەن ئومۇمىيۈزلۈك تەكشۈرۈپ بېرىشىگە ھاۋالە قىلماقچى.

5. تەكلىپ ۋە تەلەپ: يەر نامليرىنى ئومۇمىيۈزلۈك تەكشۈرۈشتىكى تولۇقلاپ تەكشۈرۈش خىزمىتىنىڭ چېتىلىش دائىرىسى كەڭ، ئىشى ئىنچىكە، مەزمۇنى مۇرەككەپ. جەمئىيەتتىكى ھەر-

قايسى تەرەپلەردىن بۇ خىزمەتنىڭ ۋاقتىدا، سۈپەتلىك، تولۇق ئورۇنلىنىشى ئۈچۈن ئادەم كۈچى، ماددىي كۈچ ھەمدە مۇناسىۋەتلىك جەھەتلەردە قوللاشنى تەلەپ قىلىمىز. يۇقىرىدىكى دوكلاتىمىزغا تەستىقىي يوليورۇق بېرىلسە.

گۇما ناھىيىلىك خەلق ھۆكۈمەت ئىشخانىسى

1983 ـ يىلى 2 ـ ئاينىڭ 26 ـ كۈنى

شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونى گۇما ناھىيىلىك خەلق ھۆكۈمىتىنىڭ ھۆججىتى

گۇما ھۆكۈمەت (1986) 6 - نومۇرلۇق

گۇما ناھىيە شەھەرىدىكى كوچا، تاشيول، كۆۋرۈكلەرگە نام بېرىش توغرىسىدا ئۇقتۇرۇش

ھەرقايسى يېزا، بازار (مەيدان) خەلق ھۆكۈمەتلىرىگە، ناھىيىگە بىۋاستە قاراشلىق ئىدارە ئورۇنلارغا:

گوۋۇيۈەننىڭ (1979) 305 - نومۇرلۇق ھۆججىتىدىكى يەر ناملىرىنى تۈزىتىش توغرىسىدىكى ئۇقتۇرۇشنىڭ روھىغا ئاساسلانغاندا جايلارغا نام بېرىش، نامىنى ئۆزگەرتىشتە كەڭ ئاممىۋي ئاساسقا ئىگە بولۇشى كېرەك. "ئادەتكە ماسلىشىش"، گۈيخۇانى گەۋدىلەندۈرۈش، كېڭەيتىشكە ئاسان بولۇش، ئوڭاي تاپقىلى، ئاسان ئەسته قالدۇرغىلى بولىدىغان بولۇش دېگەن پرىنسىپقا ئاساسەن، جايلارغا نام بېرىش، نامىنى ئۆزگەرتىشتە سوتسىيالىستىك ئىنقىلاب ۋە قۇرۇلۇشنىڭ نەتىجىلىرىنى ئەكس ئەتتۈرۈش، شۇ جاينىڭ جۇغراپىيە، مەدەنىيەت ۋە تارىخىي ئالاھىدىلىكىنى ئەكس ئەتتۈرۈش، ئىلاجى بار "يېڭى سۆز" ۋە ساناق سانلارنى قوللىنىشتىن ساقلىنىشقا دىققەت قىلىنىشى كېرەك. ناھىيىلىك ھۆكۈمەت ھاكىملار يىغىنىنىڭ مۇزاكىرىسى ئارقىلىق گۇما ناھىيە شەھەرىدىكى كوچا، تاشيول، كۆۋرۈكلەرگە تۆۋەندىكىچە نام بېرىش قارار قىلىندى:

1. يېڭىسۆزىنىڭ يولى: شىمالدا كۆكتېرەك ئۆستەڭ 1 - زاكۇدىن باشلىنىپ، جەنۇبتا ئۆستەڭبويى مېھمانخانىغىچە بارىدۇ.

2. بوستان يولى: شىمالدا خەلق ھۆكۈمەت دەرۋازىسىدىن جەنۇبتا نېفىت شىركىتى ئائىلىلىكلەر قورۇسىغىچە بارىدۇ.

3. شىمالىي گۇما يولى: شىمالدا ناھىيىلىك بالىلار باغچىسىدىن باشلىنىپ، جەنۇبتا گۇما بازارلىق ھۆكۈمەتنىڭ دەرۋازىسىغىچە كېلىدۇ.

4. جاھانباغ يولى: شىمالدا ناھىيىلىك 1 - ئوتتۇرا مەكتەپ دەرۋازىسىدىن جەنۇبتا گۇما ئۇزۇنيوللۇق تېلېگراف سىم ئۇچاستىكىسىغىچە كېلىدۇ.

5. سايباغ يولى: شەرقتە ناھيىلىك دوختۇرخانا دەرۋازىسىدىن باشلىنىپ، غەربتە قىسىم گازارمىسىغىچە كېلىدۇ.

6. يېڭىبازار يولى: شەرقتە سەيچىمەھەللە دادۇيدىن غەربتە بازار سودا مەركىزىگىچە بارىدۇ.

7. گۈلباغ يولى: شەرقتە ناھيىلىك 1-ئوتتۇرا مەكتەپتىن باشلىنىپ، غەربتە ناھيىلىك چاي-چارۋا مەھسۇلاتلىرى شىركىتىنىڭ دەرۋازىسىغىچە كېلىدۇ.

8. خانقا يولى: شەرقتە ناھيىلىك 1-ئوتتۇرا مەكتەپنىڭ كۈن پېتىش تەرىپىدىكى كىچىك ئىشىكتىن غەربتە خانقانىڭ ئالدىغىچە بارىدۇ.

9. ئوردىيان يولى: غەربتە كۆكتېرەك يېزا ئۆستىگى 1-زاكۇدىن باشلىنىپ شەرقتە گۈما بازىرى سېيىتئېرىق كەنتىگىچە كېلىدۇ.

10. كونابازار يولى: جەنۇبتا گۈما بازارلىق تەمىنات-سودا كوپېراتىپىدىن باشلىنىپ، شىمالدا سىياسىي مەكتەپكىچە بارىدۇ.

11. بازاريار يولى: جەنۇبتا سايباغ يولىدىن شىمالدا بازار سودا مەركىزىگىچە كېلىدۇ.

12. جاۋاقۇم يولى: شىمالدا ئوردىيان يولىدىن جەنۇبتا گۈللۈكئازمىغىچە كېلىدۇ.

13. جەنۇبىي گۈما يولى: شىمالدا شىمالىي گۈما يولىغا ئۇلىنىپ كېتىدۇ، جەنۇبتا ساغان ترانسپورت بىكەتكىچە كېلىدۇ.

مۇناسىۋەتلىك كۆۋرۈكلەرگە بېرىلگەن نام:

(1) سايباغ كۆۋرۈك: ئۆستەڭبويى مېھمانخانىسىنىڭ ئالدىدا.

(2) ئوتتۇرا كۆۋرۈك: دېھقانچىلىق تېخنىكا پونكىتىنىڭ ئالدىدا.

(3) كۆكتاغ كۆۋرۈك: كۆكتېرەك ئۆستەڭ 1-زاكۇدا

ئومۇمەن كوچىلارنىڭ بۇرۇنقى ئاتىلىشى بۇ ھۆججەتنىڭ روھىغا ئۇيغۇن كەلمىسە، مۇشۇ ھۆججەتتىكىسى ئاساس قىلىنىدۇ.

گۈما ناھىيىلىك خەلق ھۆكۈمىتى

1986-يىلى 1-ئاينىڭ 23-كۈنى

گۇما ناھيېسىنىڭ يەر ناملىرىنى ئومۇمىيۈزلۈك تەكشۈرۈش خىزمىتىنىڭ قىسقىچە ئەھۋالى

ئاپتونوم رايونلۇق خەلق ھۆكۈمىتى ۋە مەمۇرىي مەھكىمىنىڭ بىر تۇتاش ئورۇنلاشتۇرۇشىغا ئاساسەن، گۇما ناھيېسىنىڭ يەر ناملىرىنى ئومۇمىيۈزلۈك تەكشۈرۈش خىزمىتى 1983 - يىلى 3 - ئايدىن 1985 - يىلى 6 - ئايغىچە ئومۇمىيۈزلۈك قانات يايدۇرۇلدى. ھەر دەرىجىلىك پارتىيە، ھۆكۈمەت رەھبەرلىكىنىڭ ئەھمىيەت بېرىشى، ھەر تەرەپلەردىن زور كۈچ بىلەن ياردەم بېرىشى ۋە يەر ناملىرىنى ئومۇمىيۈزلۈك تەكشۈرۈش خىزمىتىگە قاتناشقان خادىملارنىڭ ئورتاق تىرىشىشى بىلەن «گۇما ناھيېسىنىڭ يەر ناملىرى ماتېرىياللىرى توپلىمى»نىڭ يېزىق، خەرىتە، جەدۋەل، كارتا قاتارلىق تۈرلەردىكى يەر ناملىرىنى ئومۇمىيۈزلۈك تەكشۈرۈش نەتىجىسىنى غەلىبىلىك ئورۇنلىدى، ئاپتونوم رايونلۇق يەر ناملىرىنى ئومۇمىيۈزلۈك تەكشۈرۈش ئىشخانىسى، مەمۇرىي مەھكىمە يەر ناملىرىنى ئومۇمىيۈزلۈك تەكشۈرۈش ئىشخانىسى بىرلىشىپ تەكشۈرۈپ ئۆتكۈزۈۋالدى، دۆلەت ۋە ئاپتونوم رايوننىڭ يەر ناملىرىنى ئومۇمىيۈزلۈك تەكشۈرۈش بەلگىلىمىسى ھەم تەلىپىگە ئۇيغۇن بولدى.

ئاساسلىق قايتا تەكشۈرۈش نەتىجىسى

1. ناھيە بويىچە ئومۇمىيۈزلۈك تەكشۈرۈپ چىقىلغان يەر نامى 1268. خەرىتىدىكى خاتا بولۇپ قالغانلىرىدىن تۈزىتىلگەنلىرى 443 جايدا، كۆپەيتىپ يېزىلغان يەر ناملىرى 766 جايدا. كارتا تۈرغۇزۇلغانلىرىدىن ناھيە دەرىجىلىك بىر، گۈڭشېنىڭ 8، يەر بۆلىكىنىڭ 42، دادۇيىنىڭ 155، كەنتنىڭ 570، دېھقانچىلىق ۋە چارۋىچىلىق نۇقتىلىرىنىڭ 810، گۈڭشې باشقۇرغان دېھقانچىلىق مەيدانىنىڭ 10، ئورمانچىلىق مەيدانىنىڭ 2، دۆلەت ئىگىلىكىدىكى چارۋىچىلىق مەيدانىنىڭ 2، مەشھۇر ئاسارىتەتىلەر 12، تەبىئىي جۇغراپىيىلىك جىسملار 135، داۋبەن 5، ئايرودرومىنىڭ 2، كارخانا ئورۇنلىرىنىڭ 13، مەمۇرىي، كەسىپي ئورۇنلارنىڭ 6، بېلىقچىلىق مەيدانىنىڭ 2، ئورۇقچىلىق مەيدان، باغۋەنچىلىك مەيدان، كالا فېرمىلىرىنىڭ ھەر بىرىنىڭ بىردىن، مال بورداش مەيدانى 1، ئىستانسا 2، ئېلېكتر ئىستانسىسىنىڭ 6، سۇ رايى پونكتى 2، دېھقانچىلىق، چارۋا مال دوختۇرلۇق پونكتى قاتارلىقلار 5، كوچا، رايون ئۇچاستكىسى 11 بولۇپ، بىر جاينىڭ كۆپ نامى بولۇش، بىر نامنى كۆپخىل يېزىش، مەنىسى ناموۋاپىق بولۇش، نامى تەكرارلىنىش، نامى بولماسلىق قاتارلىق يەر ناملىرى جەھەتتە ساقلانغان مەسىلىلەر بىرقەدەر ھەل قىلىندى.

2. پۈتۈن ناھىيىدىكى يەر ناملىرىنىڭ تارىخىي ۋە ھازىرقى ھالىتى ئاساسىي جەھەتتىن ئېنىقلاپ چىقىلىپ، ئوقۇلۇشى، يېزىلىشىنى ئۆلچەملەشتۈرۈش، قېلىپلاشتۇرۇش ئېلىپ بېرىلدى.

3. ناھىيە، گۇڭشې ھەمدە مۇھىم جايلارنىڭ ئومۇمىي ئەھۋالى ماتېرىيالىدىن 40 پارچە يېزىپ چىقىلدى، بۇلارنىڭ خەت سانى خەنزۇچە خەت ھېسابىدا 15000.

4. يەر نامى كاپىيەنى 3 نۇسخا، يەرناملىرى نەتىجىسى 5 پارچە قىلىپ كۆچۈرۈلۈپ، ئاپتونوم رايونلۇق يەر ناملىرى ئىشخانىسىنىڭ تەلىپى بويىچە ئۆز ۋاقتىدا يۇقۇرىغا يوللاپ بېرىلدى.

5. 1:50000، 1:100000 لىك خەرىتىدىن 47 پارچىسى سېلىشتۇرۇپ توغرىلاندى، 1340 ى قوشۇلدى ۋە تۈزىتىلدى.

6. يەر ناملىرى فوتو سۈرەتلىرىدىن 70 نەچچە پارچە تارتىلدى. «گۇما ناھىيىسىنىڭ يەر ناملىرىنى ئومۇمىيۈزلۈك تەكشۈرۈش ماتېرىياللىرى توپلىمى» ئىككى قىسىم قىلىپ تۈزۈپ چىقىلدى.

خىزمەت ئۇسۇلى ۋە باسقۇچى

ناھىيىمىزنىڭ يەر ناملىرىنى ئومۇمىيۈزلۈك تەكشۈرۈش خىزمىتى ئاساسەن 3 باسقۇچقا بۆلۈنىدۇ.

1. تەييارلىق خىزمەت باسقۇچى.

خىزمەت پىلانى ۋە يولغا قويۇلىدىغان لايىھىنى تۈزۈپ چىقىپ، پۈتۈن ناھىيىنىڭ يەر ناملىرىنى ئومۇمىيۈزلۈك تەكشۈرۈش خىزمىتى ئۆرۈنلاشتۇرۇلدى. ئومۇمىيۈزلۈك تەكشۈرۈش رەھبەرلىك بەنزىسى ۋە خىزمەت بەنزىسى تەشكىللەندى، كەسپىي تايانچىلار تەربىيىلەندى. يەر نامى ماتېرىياللىرى يىغىلدى. تۈرلۈك ھۆججەت، جەدۋەل-كارتىلار كۆپەيتىپ بېسىلدى. تەشۋىقات كۆچەيتىلىپ، كەڭ كادىرلار ۋە ئاممىنىڭ يەر ناملىرىنى ئومۇمىيۈزلۈك تەكشۈرۈش خىزمىتىنىڭ مۇھىملىكىگە بولغان تونۇشى ئۆستۈرۈلۈپ، يەر ناملىرىنى ئومۇمىيۈزلۈك تەكشۈرۈش خىزمىتىگە ئەھمىيەت بېرىلدىغان قىلىندى.

2. يەر ناملىرىنى تەكشۈرۈش ۋە تۈزىتىش خىزمەت باسقۇچى.

ناھىيىلىك يەر ناملىرى ئىشخانىسى تەربىيىلەپ چىققان تايانچىلار ئۆز گۇڭشىلىرىگە قايتىپ بېرىپ، كەسپىنى ھۆددىگە ئېلىش ئۇسۇلىنى قوللىنىپ، ئاساسقاتلام كادىرلىرى ۋە دېھقان-چارۋىچىلارغا تاينىنىپ، سۆھبەت ئۆتكۈزۈپ، زىيارەت قىلىپ، ھەربىر يەر نامىنىڭ تىل ئايرىمىسى، مەنىسى، كېلىش مەنبەسى، تەرەققىياتى ھەم ئۇنىڭ ئومۇمىي ئەھۋالى ۋە بۇ ھەقتىكى رىۋايەتلەرنى تەكشۈرۈپ ئېنىقلىدى.

3. ماتېرىياللارنى رەتلەش ئېچكى خىزمەت باسقۇچى.

ئېچكى خىزمەت — يەر ناملىرىنى ئومۇمىيۈزلۈك تەكشۈرۈشنىڭ ئاچقۇچى. ماتېرىياللارنى تەكشۈرۈپ بىر ياقلىق قىلىش، تەرجىمىسى ئۇستىدە مۇلاھىزە يۈرگۈزۈش، توغرا تەلەپپۇز، توغرا خەت بىلەن ئىپادىلەش، يەر ناملىرىنى خەرىتىگە ئولتۇرغۇزۇش، ئومۇمىي ئەھۋال ماتېرىياللىنى سېلىش-

تۇرۇش ۋە تۇزىتىش، ئېلىنغان سان ۋە خەتلەر ئىخچام، خاتاسىز بولۇش، مۇۋاپىق بولمىغانلىرىنى قايتىدىن تەكشۈرۈپ ئىشلەپ چىقىش بىلەن شۇغۇللىنىلىدى. شۇنىڭ بىلەن بىر ۋاقىتتا ئادەم كۈچى تەشكىللەپ خەرىتە، جەدۋەل، كارتا، ماتېرىياللارنى يېزىش ۋە سىزىش ئىشىغا كىرىشىلىدى. يەنە بىر تەرەپتىن «گۈما ناھىيىسىنىڭ يەر نامىلىرىنى ئومۇميۈزلۈك تەكشۈرۈش ماتېرىياللىرى توپلىمى»نى تۇزۇشكە قول سېلىندى. 1985-يىلى 5-ئاينىڭ 21-كۈنى خوتەن ۋىلايەتلىك يەر نامىلىرى كومىتېتى تەشكىللەپ ئەۋەتكەن مەمۇرىي مەھكىمە ئىشخانىسىنىڭ مۇدىرى گۈمن خېڭشەن باشچىلىقىدىكى يەر نامىلىرىنى ئومۇميۈزلۈك تەكشۈرۈش تەتقىقاتى تەكشۈرۈپ-ئۆتكۈزۈۋېلىش گۇرۇپپىسى ناھىيىمىزگە كەلدى، ئاپتونوم رايونلۇق يەر نامىلىرى ئىشخانىسىنىڭ مۇئاۋىن مۇدىرى يولداش شىيە يۈجۇڭ، يولداش تۇردى ناسىر شەخسەن ناھىيىمىزگە كېلىپ تەكشۈرۈپ ئۆتكۈزۈۋېلىپ، كونكرېت يارەم ۋە يېتەكچىلىك قىلىپ، قايتا-قايتا قاراپ چىقىپ، ئەستايىدىل تۇزىتىپ، يەر نامىلىرىنى ئومۇميۈزلۈك تەكشۈرۈش تەتقىقاتىنىڭ سۈپىتىگە ھەقىقىي كاپالەتلىك قىلدى.

يەر نامىلىرىنى ئومۇميۈزلۈك تەكشۈرۈش-بىر يېڭى خىزمەت. چېتىلىش دائىرىسى كەڭ، ئىمىلىقى كۆچلۈك بولۇپ، بىر نەچچە كىشىنىڭ، ئاز سانلىق تارماقلارنىڭ ئىشلىشىگە قاراپ قالسا بۇنى ئۇرۇنلىماق ناھايىتى قېيىن. بىزنىڭ تەجرىبىمىز يېتەرسىز، ئېچكى خىزمەت خادىملىرىنىڭ سەۋىيىسى چەكلىك بولغاچقا يېتەرسىزلىك، خاتالىقلارنىڭ بولۇشى ئېھتىمال. بۇنىڭدىن كېيىنكى خىزمەتلەردە بارغانسېرى ياخشىلايمىز.

ئۆلچەملىك يەر ناملىرىنىڭ ئۇيغۇرچە-خەنزۇچە سېلىشتۇرمىسى

维汉标准地名对照表

1. مەمۇرىي رايونلار ۋە تەبىئىي كەنتلەر

一、行政区划和自然村

ئۇيغۇرچە 维吾尔文	بەت نومۇرى 页码	خەنزۇچە 汉文
گۇما ناھىيىسى	14	皮山县
گۇما بازىرى	14	固玛镇
شىمالىي گۇما يولى	14	固玛北路
جەنۇبىي گۇما يولى	14	固玛南路
يېڭىئۆستەڭ يولى	14	英吾斯塘路
بوستان يولى	15	博斯坦路
جاھانباغ يولى	15	加罕巴格路
ساياباغ يولى	15	萨依巴格路
يېڭىبازار يولى	15	英巴扎路
گۈلباغ يولى	15	古勒巴格路
خانىقا يولى	16	哈尼喀路
كونابازار يولى	16	阔纳巴扎路
ئوردىيان يولى	16	欧地央路
بازاريار يولى	16	巴扎亚路
جاۋاقۇم يولى	17	加瓦库木路
گۇما ناھىيە بازار سودا مەركىزى	17	皮山县集市贸易中心
نىشاندا كەنت كومىتېتى	17	尼向达村委会
خارەتمەھەللە	17	哈热提买里
جاي	17	加依
بويياقمەھەللە	18	博亚克买里
ھويلامەھەللە	18	霍依拉买里
ئاستاقوش كەنت كومىتېتى	18	阿斯提阔什村委会

خەنزۇچە 汉　文	بەت نومۇرى 页　码	تۇيغۇرچە 维吾尔文
阿特恰普玛	18	ئاتچاپما
库拉买里	18	كۇلامەھەللە
阿萨尔	18	ھاسار
阔叶克买里	18	كويەكمەھەللە
散加村委会	19	سانجار كەنت كومىتېتى
散加库勒贝希	19	سانجار كۆلبېشى
散加	19	سانجار
亚巴格	19	يارباغ
巴什散加	19	باش سانجار
阿热亚村委会	20	ئارايار كەنت كومىتېتى
喀乃恰喀	20	كانايچاقا
其克尔买里	20	چېقىرمەھەللە
博热其买里	20	بورىچىمەھەللە
喀勒玛克买里	20	قالماقمەھەللە
克什拉克阿勒迪村委会	20	قىشلاقئالدى كەنت كومىتېتى
喀玛尔艾其克	20	كامارئېچىق
尤喀尔克买里	21	يۇقارقىمەھەللە
兰干艾日克	21	لەڭگەرئېرىق
喀吉艾日克	21	كاجىئېرىق
吐格曼贝希村委会	21	تۇگمەنبېشى كەنت كومىتېتى
萨让买里	21	سارائىمەھەللە
帕格尔买里	21	پاگىرمەھەللە
阿亚格买里	22	ئاياغمەھەللە
克尔塔什村委会	22	قىرتاش كەنت كومىتېتى
旁买里	22	پائىمەھەللە
克尔塔什	22	قىرتاش
琼库孜买里	22	چوڭكۆزمەھەللە
托喀依阔恰	22	توقايكوچا
亚普羌村委会	22	ياپچان كەنت كومىتېتى
瓦合拍艾日克	23	ۋەخپەئېرىق

خەنزۇچە 汉　文	بەت نومۇرى 页　码	ئۇيغۇرچە 维吾尔文
吾其鲁克墩	23	ئۇچلۇقدۆڭ
江尕勒买里	23	جاڭگالمەھەللە
喀拉吉勒尕	23	قاراجىلغا
英巴扎村委会	23	يېڭىبازار كەنت كومىتېتى
库木艾日克	24	قۇمئېرىق
喀拉买里	24	قارامەھەللە
当吉格买里	24	دانجىغمەھەللە
帕恰克买里	24	پاچاقمەھەللە
色提日克村委会	24	سېيىتئېرىق كەنت كومىتېتى
色提日克	24	سېيىتئېرىق
亚朗买里	25	يالاڭمەھەللە
多拉克买里	25	دوراقمەھەللە
菜其买里村委会	25	سەيچىمەھەللە كەنت كومىتېتى
英巴扎	25	يېڭىبازار
拍台克买里	25	پەتەكمەھەللە
昆其买里	25	كۆنچىمەھەللە
萨干村委会	25	ساغان كەنت كومىتېتى
吐木休克恰喀	26	تۇمشۇقچاقا
阿孜麻贝希	26	ئازمابېشى
喀日恰喀	26	قارىچاقا
喀尕托格拉克	26	قاغاتوغراق
阔拉恰喀	26	كويلاچاقا
博斯坦托格拉克村委会	27	بوستانتوغراق كەنت كومىتېتى
博斯坦托格拉克	27	بوستانتوغراق
曼赛皮	27	مەنسەپپى
麻扎霍加木	27	مازارخوجام
库若勒	27	قورۇل
博斯坦艾日克村委会	27	بوستانئېرىق كەنت كومىتېتى
买里艾日克	28	مەھەللەئېرىق
库木艾日克	28	قۇمئېرىق

خەنزۇچە 汉　文	بەت نومۇرى 页　码	ئۇيغۇرچە 维吾尔文
托格拉艾日克	28	توغرائېرىق
阿亚格买里	28	ئاياغمەھەللە
托格拉艾日克村委会	28	توغرائېرىق كەنت كومىتېتى
海力派恰喀	28	خەلپەچاقا
阔扎买里	29	كوزامەھەللە
索喀巴什买里	29	سوقاباش مەھەللە
巴什托格拉艾日克	29	باش توغرائېرىق
古勒巴格村委会	29	گۈلباغ كەنت كومىتېتى
吉勒尕艾日克	29	جىلغائېرىق
古勒巴格	29	گۈلباغ
萨勒普买里	29	سالپۇمەھەللە
托格热艾日克	30	توغرائېرىق
羌尕买里	30	چاڭگامەھەللە
克其克亚村委会	30	كىچكيار كەنت كومىتېتى
古古特恰喀	30	گۈگۈتچاقا
协依合买里	30	شېيىخمەللە
其木盖买里	30	چىمگەرمەھەللە
帕喀加依	31	پاكارجاي
吐木休克阿勒迪村委会	31	تۇمشۇقئالدى كەنت كومىتېتى
尤喀克买里	31	يۇقارقىمەھەللە
托万买里	31	تۆۋەنمەھەللە
欧吐拉喀什村委会	31	ئوتتۇراقاش كەنت كومىتېتى
坡买里	31	پومەھەللە
兰干	32	لەڭگەر
古古特买里	32	گۈگۈتمەھەللە
乌堂村委会	32	ئۆتەڭ كەنت كومىتېتى
乌堂	32	ئۆتەڭ
欧依散加	32	ئويسانجار
吐胡买克力克	32	تۇخۇمەكلىك
其干勒克	32	چىغانلىق

خەنزۇچە 汉　文	بەت نومۇرى 页　码	ئۇيغۇرچە 维吾尔文
杜瓦镇	35	دۇۋا بازىرى
杜瓦村委会	35	دۇۋا كەنت كومىتېتى
加依巴格	35	جايباغ
玉瑞克吕克	35	ئۆرۈكلۈك
杜瓦	35	دۇۋا
墩巴格	35	دۆڭباغ
阔纳买里	36	كونامەھەللە
都村委会	36	دۆ كەنت كومىتېتى
都	36	دۆ
亚克尔	36	يارقىر
喀勒塔萨依	36	كالتاساي
桑株艾格孜	36	سانجۇبىغزى
诺尔巴什	37	نورباش
克孜勒色格孜勒克	37	قىزىلسېغىزلىق
拉木斯村委会	37	لامۇس كەنت كومىتېتى
硝尔鲁克村委会	37	شورلۇق كەنت كومىتېتى
先拜巴扎	37	شەنبەبازار
克孜勒巴格	37	قىزىلباغ
萨依巴格	38	سايباغ
拉依喀	38	لايقا
硝尔鲁克	38	شورلۇق
克孜勒都维	38	قىزىلدۆۋە
塔什艾日克村委会	38	تاشئېرىق كەنت كومىتېتى
欧尔那	38	ئورنا
塔什艾日克	38	تاشئېرىق
帕依喀	39	پايكا
科台克力克村委会	39	كۆتەكلىك كەنت كومىتېتى
科台克力克	39	كۆتەكلىك
芒萨	39	ماڭسا
朗喀	39	لاڭقا

خەنزۇچە 汉　文	بەت نومۇرى 页　码	ئۇيغۇرچە 维吾尔文
苏那克	39	سۇناق
库斯塔艾格孜	40	كوستائېغىزى
托满	40	تومان
克孜勒塔什	40	قىزىلتاش
布尔汉	40	بۇرھان
亚玛斯阿尔皮勒克	40	ياماسئارپىلىق
丘库朗艾格孜	40	چۇكۇلاڭئېغىز
亚玛斯艾格孜	40	ياماسئېغىز
亚尤提	40	ياريۇت
阔拉木科其坎	41	قۇرامكۆچكەن
库什喀奇布拉克	41	قۇشقاچبۇلاق
斯米孜霍吞	41	سېمىزخوتۇن
托帕吐维	41	توپاتۇۋى
阿勒瓦斯提翁库尔	41	ئالۋاستئۆڭكۇر
吾遵阿热	41	ئۇزۇنئارا
库仑吐孜	41	قۇلۇنتۇز
索库恰克	42	سوقىچاق
叶玉提喀拉艾格勒	42	يەريۇت قارائېغىل
乔克拉	42	چوكلا
色日克玉瑞克	42	سېرىقئۆرۈك
艾日克	42	ئېرىق
亚玛斯阿尔皮勒克	42	ياماسئارپىلىق
吐孜鲁克	42	تۇزلۇق
夏合巴斯坎	42	شاخباسقان
亚依拉克艾格勒	43	يايلاقئېغىل
吐孜阔什拉格	43	تۇزقوشلاغ
阔拉木艾格勒	43	قۇرامئېغىل
阿依库乃斯	43	ئايكۇنەس
色日克塘来	43	سېرىقتەڭلە
科克尤特	43	كۆكيۇرت

خەنزۇچە 汉　文	بەت نومۇرى 页　码	ئۇيغۇرچە 维吾尔文
喀勒塔达坂	43	كالتاداۋان
阔尕其艾格勒	43	قوغاچىغىل
喀拉亚普羌	44	قارايايچان
苏麻	44	سوما
阔什喀尔吐孜	44	قوشقارتۇز
吾如什喀克	44	ئۇرۇشقاق
喀尔勒克阿特克尔	44	قارلىق ئاتقىر
喀让尕孜	44	قاراكەغاز
阿克木纳	44	ئاقمۇنار
苏那克库孜	45	سۇناققۇز
莫蒙鲁克	45	مومۇنلۇق
翁库尔开什	45	ئۆڭكۇركەش
亚干	45	يارغان
桑里斯依先其	45	ساڭلىسىشەنچى
桑里斯翁库尔	45	ساڭلىسۆڭكۇر
萨尼古	45	سانىغۇ
都桑翁库尔	46	دوساڭئۆڭكۇر
米勒开什吐孜克尔	46	ملكەش تۇزقىر
都桑托尔艾格勒	46	دوساڭ تۆرئىغىل
克其克桑里斯	46	كىچكساڭلىس
亚扎古	46	يازاغۇ
桑里斯托尔艾格勒	46	ساڭلىس تۆرئىغىل
桑里斯亚瓦勒格	46	ساڭلىسياۋىلىق
恰瓦阿特克尔	47	چاۋار ئاتقىر
库斯塔塘来	47	كوستاتەكلە
亚勒克克尔	47	يارلىققىر
阿尔喀吐孜艾格勒	47	ئارقا تۇزئىغىل
派尔瓦	47	پەرۋا
亚普羌克尔	47	ياپچانقىر
喀尔勒克阿克塔什	47	قارلىق ئاقتاش

خەنزۇچە 汉　文	بەت نومۇرى 页　码	ئۇيغۇرچە 维吾尔文
通巴什	48	توڭباش
阔塔孜恰勒古翁库尔	48	قوتازچالغۇ ئۆڭكۇر
巴什艾格勒	48	باشئېغىل
吾鲁格亚依拉克	48	ئۇلۇغيايلاق
塔尔艾格孜	48	تارئېغىز
阔什塔格乡	53	**قوشتاغ يېزىسى**
夏普恰喀	53	شاپچاقا
阔什塔格村委会	53	قوشتاغ كەنت كومىتېتى
巴依阔恰	53	بايكوچا
芒达阔恰	53	مانداركوچا
苏盖特力克村委会	53	سۆگەتلىك كەنت كومىتېتى
托尕依恰喀	54	تورغايچاقا
阿孜玛巴什	54	ئازماباش
苏盖特力克	54	سۆگەتلىك
萨依吐格曼	54	سايتۇگمەن
哈勒塔恰喀	54	خالتاچاقا
乔那克恰喀	54	چوناقچاقا
博斯坦村委会	54	بوستان كەنت كومىتېتى
吉热木恰喀	55	جىرىمچاقا
博斯坦	55	بوستان
乔那克买里	55	چوناقمەھەللە
阿孜干阿勒迪村委会	55	ئازغانئالدى كەنت كومىتېتى
阿孜干阿勒迪	55	ئازغانئالدى
喀勒台克恰喀	55	كالتەكچاقا
萨依博斯坦	56	سايبوستان
皮西那提日木	56	پىشناتېرىم
塔孜滚博依	56	تازغۇنبويى
加依纳古特村委会	56	جايناغۇت كەنت كومىتېتى
加依	56	جاي
阿其玛克	56	ئاچىماق

خەنزۇچە 汉　文	بەت نومۇرى 页　码	ئۇيغۇرچە 维吾尔文
纳古特	56	ناغۇت
墩买里	57	دۆڭمەھەللە
托喀皮依克	57	توكۇرپېيىك
苏勒尕孜村委会	57	سۇلىغاز كەنت كومىتېتى
苏勒尕孜	57	سۇلىغاز
巴什苏勒尕孜	57	باش سۇلىغاز
亚尔艾格勒	57	يارئېغىل
其格勒克村委会	57	چىغلىق كەنت كومىتېتى
坡斯台克恰喀	58	پوستەكچاقا
皮亚勒玛恰喀	58	پىيالماچاقا
博木尕村委会	58	بومۇغا كەنت كومىتېتى
阿克吾斯塘	58	ئاقئۆستەڭ
墩买里	58	دۆڭمەھەللە
津恰喀	59	جىنچاقا
旁恰喀	59	پاڭچاقا
吐格曼博依村委会	59	تۆگمەنبويى كەنت كومىتېتى
吐格曼博依	59	تۆگمەنبويى
芒达勒克	59	ماندارلىق
亚勒古孜吉格代	59	يالغۇزجىگدە
铁热克阿勒迪村委会	59	تېرەكئالدى كەنت كومىتېتى
铁热克阿勒迪	60	تېرەكئالدى
其干巴格	60	چىغانباغ
托喀依吉格代	60	توقايجىگدە
克什拉克村委会	60	قىشلاق كەنت كومىتېتى
克什拉克	60	قىشلاق
阿其玛	60	ئاچما
布吉格代	60	بۇجىگدە
阿克其格村委会	61	ئاقچىغ كەنت كومىتېتى
米斯开尔恰喀	61	مىسكەرچاقار
巴什恰喀	61	باشچاقا

خەنزۇچە 汉　文	بەت نومۇرى 页　码	ئۇيغۇرچە 维吾尔文
库塔木	61	كۇتام
兰干	61	لەڭگەر
塔合塔科瑞克村委会	61	تاختاكۆۋرۈك كەنت كومىتېتى
旁克尔	62	پاڭقىر
阿尔喀恰喀	62	ئارقاچاقا
依希塔其	62	ئىشتاچى
托万恰喀村委会	62	تۆۋەنچاقا كەنت كومىتېتى
托万恰喀	62	تۆۋەنچاقا
坎特依其	62	كەنتئىچى
诺尔拉克	62	نورلاق
克孜勒塔格	63	قىزىلتاغ
克里阳村委会	63	كىلياڭ كەنت كومىتېتى
沃吐拉恰喀	63	ئوتتۇراچاقا
阿其克阿勒玛	63	ئاچچىقئالما
墩库勒村委会	63	دۆڭكۆل كەنت كومىتېتى
墩库勒	63	دۆڭكۆل
品尼	64	پىننى
依力什巴什	64	ئىلىشباش
尤勒滚加依村委会	64	يۇلغۇنجاي كەنت كومىتېتى
尤勒滚加依	64	يولغۇنجاي
普混达	64	پۇخۇندا
央都玛	64	ياندۇرما
依斯法罕村委会	64	ئىسپاھان كەنت كومىتېتى
依斯法罕	65	ئىسپاھان
喀热曼村委会	65	قارامان كەنت كومىتېتى
喀热曼	65	قارامان
喀热苏村委会	65	قاراسۇ كەنت كومىتېتى
巴依都维	66	بايدۆۋە
巴什吐格曼	66	باشتۇگمەن
加帕尔库木	66	جاپپارقۇم

خەنزۇچە 汉　文	بەت نومۇرى 页　码	ئۇيغۇرچە 维吾尔文
克依克其村委会	66	كېيىكچى كەنت كومىتېتى
索喀巴格	66	سوقاباغ
墩恰喀	66	دۆڭچاقا
吾勒巴格村委会	66	ئۇلباغ كەنت كومىتېتى
央阿克勒克	67	ياڭاقلىق
吾勒巴格	67	ئۇلباغ
阿热普	67	ھاراپ
亚开其克村委会	67	ياركېچىك كەنت كومىتېتى
亚开其克	67	ياركېچىك
克依克吐孜	67	كېيىكتۆز
英比纳木	67	يېڭىبىنام
塔拉格	68	تارلاغ
喀热曼	68	قارامان
克孜勒艾格勒	68	قىزىلئېغىل
托什坎勒克	68	توشقانلىق
协合阿吉托尔艾格勒	68	شېيىخھاجىم تۆر ئېغىلى
阿尔其勒克	68	ئارچىلىق
吾其艾格勒	68	ئۇچئېغىل
阔什塔格芒达勒克	69	قوشتاغ ماندارلىق
塘力曲克	69	تەڭلىچۈك
再吐孜	69	زەيتۆز
吉格代力克库孜	69	جىگدىلىكقۇز
阿热墩	69	ئارادۆڭ
坡赛克亚瓦勒克	69	پوسەكياۋلىق
科克买克力克	69	كۆكمەكلىك
阔什塔格科克艾格勒	70	قوشتاغ كۆكئېغىل
介外勒台	70	جەۋەلتە
苏孜干艾格勒	70	سۆزگەنئېغىل
阔什塔格央艾格勒	70	قوشتاغ يانئېغىل
亚普羌艾格勒	70	ياپچانئېغىل

خەنزۇچە 汉　文	بەت نومۇرى 页　码	ئۇيغۇرچە 维吾尔文
乔喀巴什	70	چوققاباش
喀拉克尔	70	قاراقىر
喀勒玛艾格勒	71	قالمائېغىل
依吉勒玛艾格勒	71	ئېچىلمائېغىل
麻扎克尔	71	مازارقىر
拜什托格拉克	71	بەشتوغراق
克赛克	71	كېسەك
巴什艾格勒	71	باشئېغىل
阿其克博云艾格勒	71	ئاچچىق بويۇنئېغىل
托盖博云	72	تۆگەبويۇن
普塔克	72	پۇتاق
克其克阿特克尔	72	كىچىك ئاتقىر
阿特克尔	72	ئاتقىر
苏特克尔	72	سۇتقىر
阔什艾格勒	72	قوشئېغىل
艾斯尔里克	72	ئەسرلىك
翁库尔艾格勒	73	ئۆڭكۇرئېغىل
亚尔艾格勒	73	يارئېغىل
恰坎得勒克	73	چاكاندىلىق
托格热塔什	73	توغراتاش
阔什昆鲁克	73	قوشقۇنلۇق
科克铁热克乡	78	**كۆكتېرەك يېزىسى**
吐玛克买里	78	تۇماقمەھەللە
科克铁热克村委会	78	كۆكتېرەك كەنت كومىتېتى
阔尕其艾日克	78	قوغاچىئېرىق
喀尕当买里	78	قاغادان مەھەللە
加玛勒克孜	79	جامالقىز
欧地央村委会	79	ئوردىيان كەنت كومىتېتى
海里派买里	79	خەلپەمەھەللە
喀赞其买里	79	قازانچىمەھەللە

خەنزۇچە 汉　文	بەت نومۇرى 页　码	ئۇيغۇرچە 维吾尔文
阿克扎热提勒克	79	ئاقزاراتلىق
普其喀克买里	79	پۇچقاقمەھەللە
切克赛买里	80	چەكسمەھەللە
库木勒村委会	80	قۇمۇل كەنت كومىتېتى
瓦拉克买里	80	ۋالاقمەھەللە
帕唐买里	80	پاتاڭمەھەللە
阿布达勒买里	80	ئابدالمەھەللە
托合玛克买里村委会	80	توقماقمەھەللە كەنت كومىتېتى
托合玛克买里	81	توقماقمەھەللە
恰热克买里	81	چارەكمەھەللە
央阿克勒克村委会	81	ياڭاقلىق كەنت كومىتېتى
央阿克勒克	81	ياڭاقلىق
帕格尔买里	81	پاگىرمەھەللە
阿合玛克买里	81	ئاخماقمەھەللە
英坎特村委会	82	يېڭىسكەنت كەنت كومىتېتى
喀斯坎买里	82	قاسقانمەھەللە
恰塔克买里	82	چاتاقمەھەللە
艾木拜尔开皮斯	82	ئەمبەركەپپىسى
阿木特鲁克	82	ئاموتلۇق
阿勒瓦斯提墩	82	ئالۋاستدۆڭ
拉依喀村委会	83	لايقا كەنت كومىتېتى
阿其克买里	83	ئاچچىقمەھەللە
库木买里	83	قۇممەھەللە
都木拜买里	83	دۇمبەمەھەللە
阔恰艾日克	83	كوچائېرىق
司叶买里	83	سىيەمەھەللە
曲吕克买里	84	چۇلۇكمەھەللە
托普买里村委会	84	توپمەھەللە كەنت كومىتېتى
帕让买里	84	پاراڭمەھەللە
托普买里	84	توپمەھەللە

汉　文	页　码	维吾尔文
科木尔恰喀	84	كۆمۈرچاقا
拜什欧塔格	84	بەشئوتاغ
库木艾日克村委会	85	قۇمئېرىق كەنت كومىتېتى
科台克巴格	85	كۆتەكباغ
且克曼买里	85	چەكمەنمەھەللە
阔恰克玉吉买里克村委会	85	قوچاقئۇزمىلىك كەنت كومىتېتى
加依	85	جاي
艾曼买里	86	ئەمەنمەھەللە
科克塔格村委会	86	كۆكتاغ كەنت كومىتېتى
喀库克买里	86	كاككۇكمەھەللە
帕依提玛买里	86	پايتىمامەھەللە
孜瓦买里	86	زىۋامەھەللە
玛依玛克买里	87	مايماقمەھەللە
哈勒塔买里	87	خالتامەھەللە
巴扎亚村委会	87	بازاريار كەنت كومىتېتى
哈萨克买里	87	قازاقمەھەللە
杜吾拉买里	87	دۇۋۇلامەھەللە
萨依巴格	87	سايباغ
科克亚村委会	87	كۆكيار كەنت كومىتېتى
库勒达买里	88	كولدارمەھەللە
须买克买里	88	شۇمەكمەھەللە
乔那克买里	88	چوناقمەھەللە
阿亚格亚村委会	88	ئاياغيار كەنت كومىتېتى
其拉克买里	89	چىلاقمەھەللە
协依提里克	89	شېھىتلىك
硝尔鲁克	89	شورلۇق
阿热库木村委会	89	ئاراقۇم كەنت كومىتېتى
阿热买里	89	ئارامەھەللە
墩买里	89	دۆڭمەھەللە
塔孜买里	89	تازمەھەللە

خەنزۇچە 汉　文	بەت نومۇرى 页　码	ئۇيغۇرچە 维吾尔文
托格拉克塔村委会	90	توغراقتار كەنت كومىتېتى
喀萨买里	90	كاسامەھەللە
乔格代克买里	90	چۇغدەكمەھەللە
托格拉克塔	90	توغراقتار
坡赛克买里	90	پوسەكمەھەللە
尤库日库木库勒村委会	90	يۇقۇرى قۇمكۆل كەنت كومىتېتى
木须克买里	91	مۇشۇكمەھەللە
其克尔买里	91	چېقىرمەھەللە
尕孜买里	91	غازمەھەللە
巴当库勒贝希	91	باداك كۆلبېشى
多兰买里村委会	91	دولانمەھەللە كەنت كومىتېتى
希买里	92	شىمەھەللە
多兰买里	92	دولانمەھەللە
夏勒迪尔买里	92	شالدىرمەھەللە
拜勒库木村委会	92	بەلقۇم كەنت كومىتېتى
央阿克巴格	92	ياڭاقباغ
布尕买里	92	بۇغامەھەللە
阿特库其买里	93	ئاتقۇچمەھەللە
喀尕买里村委会	93	قاغامەھەللە كەنت كومىتېتى
喀尕买里	93	قاغامەھەللە
加拉买里	93	جالامەھەللە
须买克比纳木	93	شۇمەكبىنام
阿热买里村委会	93	ئارامەھەللە كەنت كومىتېتى
博亚克买里	94	بوياقمەھەللە
喀什喀买里	94	قاشقامەھەللە
台吐尔买里	94	تەتۇرمەھەللە
苏盖特里克库勒贝希	94	سۇگەتلىك كۆلبېشى
帕特曼勒克村委会	94	پاتمانلىق كەنت كومىتېتى
帕特曼勒克	94	پاتمانلىق
海里派买里	94	خەلپەمەھەللە

خەنزۇچە 汉　文	بەت نومۇرى 页　码	ئۇيغۇرچە 维吾尔文
吉格代克买里	95	جىگدەكمەھەللە
托万库木库勒村委会	95	تۆۋەن قۇمكۆل كەنت كومىتېتى
克其尔买里	95	قېچىرمەھەللە
拜什力克	95	بەشلىك
恰帕克买里	95	چاپاقمەھەللە
阿克欧吞农场	95	ئاقئوتوۇن دېھقانچىلىق مەيدان
阿热库木吐格贝希牧场	96	ئاراقۇم تۇغبېشى چارۋىچىلىق مەيدان
喀特亚尔（农点）	96	قاتيار
果勒托格拉克（林点）	96	غولتوغراق
恰克玛（林点）	96	چاقما
桑株乡	101	**سانجۇ يېزىسى**
桑株村委会	101	سانجۇ كەنت كومىتېتى
桑株	101	سانجۇ
阿孜玛贝希	101	ئازمابېشى
奥依恰喀	101	ئويچاقا
喀拉克其翁库尔	102	قاراقچىئۆكئۇر
巴什萨瓦村委会	102	باش ساۋا كەنت كومىتېتى
克依格阿孜玛	102	قېيىغئازما
巴什萨瓦	102	باش ساۋا
塔什艾日克	102	تاشئېرىق
喀其拉	103	قاچىلا
阿亚格萨瓦村委会	103	ئاياغ ساۋا كەنت كومىتېتى
阿亚格萨瓦	103	ئاياغ ساۋا
亚勒克恰喀	103	يارلىقچاقا
库尔干	103	قورغان
库尔兰干	103	كورلەڭگەر
兰干	103	لەڭگەر
墩恰喀村委会	104	دۆڭچاقا كەنت كومىتېتى
墩恰喀	104	دۆڭچاقا
玉吉买阿勒迪	104	ئۈزمەئالدى

خەنزۇچە 汉　文	بەت نومۇرى 页　码	ئۇيغۇرچە 维吾尔文
托盖塔塔	104	تۆگەتاتا
加依铁热克村委会	104	جايتېرەك كەنت كومىتېتى
吉热木铁热克	104	جىرىمتېرەك
吉勒尕	105	جىلغا
加依铁热克	105	جايتېرەك
色依提拉村委会	105	سېيىتلا كەنت كومىتېتى
色依提拉	105	سېيىتلا
其开恰喀	105	چىكەچاقا
喀勒台克恰喀	105	كالتەكچاقا
比纳木	106	بىنام
铁热克恰喀村委会	106	تېرەكچاقا كەنت كومىتېتى
铁热克恰喀	106	تېرەكچاقا
坡坎恰喀	106	پوكانچاقا
阔纳库尔干	106	كوناقورغان
克孜勒其曼	106	قىزىلچىمەن
艾日格勒村委会	106	ئېرىغىل كەنت كومىتېتى
艾日格勒	107	ئېرىغىل
苏皮铁热克	107	سوپىتېرەك
塔什勒克	107	تاشلىق
阔纳巴扎	107	كونابازار
哈尼喀村委会	107	خانىقا كەنت كومىتېتى
哈尼喀	108	خانىقا
恰坎达	108	چاكاندا
买得日斯	108	مەدرىس
恰木古塔格	108	چامغۇرتاغ
巴什坡斯喀村委会	108	باش پوسكا كەنت كومىتېتى
巴什坡斯喀	108	باش پوسكا
塔格其	108	تاغچى
科克巴什	109	كۆكباش
克孜勒艾格勒	109	قىزىلئېغىل

خەنزۇچە 汉　文	بەت نومۇرى 页　码	ئۇيغۇرچە 维吾尔文
冬巴克	109	دۇمباق
阿亚格坡斯喀村委会	109	ئاياغ پوسكا كەنت كومىتېتى
协依合拉	109	شېيىخلا
莫莫兰干	109	مومولەڭگەر
喀尕吐格	110	قاغاتۇغ
墩巴格村委会	110	دۆڭباغ كەنت كومىتېتى
墩巴格	110	دۆڭباغ
加依吐孜	110	جايتۇز
拜什哈曼	110	بەشخامان
克孜勒加依	110	قىزىلجاي
木尕拉村委会	110	مۇغاللا كەنت كومىتېتى
木尕拉	111	مۇغاللا
硝尔库勒	111	شوركۆل
巴斯喀克村委会	111	باسقاق كەنت كومىتېتى
巴斯喀克	111	باسقاق
阿克提坎吉	111	ئاقتىكەنجى
塔吾尕孜	112	تاۋۇغاز
恰斯喀木村委会	112	چاسكام كەنت كومىتېتى
恰斯喀木	112	چاسكام
吐格曼巴什	112	تۇگمەنباش
孜合勒克	112	زىخلىق
托格热塔孜滚村委会	112	توغراتازغۇن كەنت كومىتېتى
托格热塔孜滚	113	توغراتازغۇن
玉瑞克吕克兰干	113	ئۆرۈكلۈكلەڭگەر
开特买里克	113	كەتمىلىك
库木艾格勒村委会	113	قۇمئېغىل كەنت كومىتېتى
库木艾格勒	113	قۇمئېغىل
赛乃木恰喀	113	سەنەمچاقا
阿热萨依村委会	114	ئاراساي كەنت كومىتېتى
阿热萨依	114	ئاراساي

خەنزۇچە 汉　文	بەت نومۇرى 页　码	ئۇيغۇرچە 维吾尔文
库木巴格村委会	114	قۇمباغ كەنت كومىتى
库木巴格	114	قۇمباغ
塔木艾格勒	114	تامئېغىل
阔尕其拉克	114	قوغاچلاق
托格拉克艾格勒	114	توغراقئېغىل
江尕勒巴格村委会	115	جاڭگالباغ كەنت كومىتېتى
江尕勒巴格	115	جاڭگالباغ
恰坎得勒克	115	چاكاندىلىق
喀拉墩农场	115	قارادۆڭ دېھقانچىلىق مەيدان
喀拉墩	115	قارادۆڭ
海勒克阿瓦提	116	خەلقئاۋات
克孜勒乔克农场	116	قىزىلچوققا دېھقانچىلىق مەيدان
艾然代亚勒克农场	116	ئەرەندەيارلىق دېھقانچىلىق مەيدان
坎其农场	116	كانچى دېھقانچىلىق مەيدان
布那克农场	117	بۇناق دېھقانچىلىق مەيدان
库木什鲁克	117	قومۇشلۇق
苏依其库兰干	117	سۇئېچكۇ لەڭگەر
乌拉木	117	ئۇلام
托喀依艾格勒	117	توقايئېغىل
亚瓦勒克	117	ياۋىلىق
阿其克	118	ئاچچىق
阿克塔什	118	ئاقتاش
乌遵克尔	118	ئۇزۇنقىر
喀拉库孜	118	قاراقۇز
亚依拉克乌什开	118	ياىلاقتۆشكە
阔什喀尔贝希	118	قوشقاربېشى
阿特拉木	118	ئاتلام
喀克恰勒	119	كاكچال
布维开木拜尔	119	بۇۋىقەمبەر
木吉乡	124	مۇجى يېزىسى

خەنزۇچە 汉　文	بەت نومۇرى 页　码	ئۇيغۇرچە 维吾尔文
阿孜干巴格村委会	124	ئازغانباغ كەنت كومىتېتى
阿孜干巴格	124	ئازغانباغ
帕夏恰喀	124	پاشاچاقا
龙尕村委会	124	لوڭگا كەنت كومىتېتى
艾加汗兰干	124	ھەجەرخانلەڭگەر
龙尕	125	لوڭگا
英巴格村委会	125	يېڭىباغ كەنت كومىتېتى
英巴格	125	يېڭىباغ
曲许尔盖亚	125	چۇشۇرگەيار
欧热艾格勒	125	ئورائېغىل
阔纳萨依巴格村委会	125	كونا ساياباغ كەنت كومىتېتى
丁干恰喀	126	دىڭگانچاقا
玛依玛克恰喀	126	مايماقچاقا
曲吕克吕克	126	چۇلۇكلۇك
阔纳萨依巴格	126	كونا ساياباغ
巴什铁热克村委会	126	باشتېرەك كەنت كومىتتى
巴什铁热克	127	باشتېرەك
玉吉米力克村委会	127	ئۇزمىلىك كەنت كومىتېتى
阔纳巴扎	127	كونابازار
玉吉米力克	127	ئۇزمىلىك
尕孜恰喀村委会	127	غازچاقا كەنت كومىتېتى
尕孜恰喀	127	غازچاقا
塔尕克恰喀	127	تاغاقچاقا
提提恰喀	128	تېتىچاقا
木吉村委会	128	مۇجى كەنت كومىتېتى
木吉	128	مۇجى
托喀恰喀	128	توكۇرچاقا
阔纳吐格曼村委会	128	كوناتۇگمەن كەنت كومىتېتى
阔纳吐格曼	129	كوناتۇگمەن
台勒外恰喀	129	تەلۈەچاقا

خەنزۇچە 汉　文	بەت نومۇرى 页　码	ئۇيغۇرچە 维吾尔文
帕夏恰喀	129	پاشاچاقا
萨依库勒贝希村委会	129	سايكۆل بېشى كەنت كومىتېتى
萨依库勒贝希	129	سايكۆل بېشى
吾尤勒干	129	ئويۇلغان
萨依巴格村委会	130	سايباغ كەنت كومىتېتى
托格热艾日克	130	توغرائېرىق
库木托喀依	130	قۇمتوقاي
塔什坎特	130	تاشكەنت
萨依巴格	130	سايباغ
阿亚格巴格拉村委会	130	ئاياغ باغلا كەنت كومىتېتى
阿亚格巴格拉	130	ئاياغ باغلا
博亚克恰喀	131	بوياقچاقا
恰坎得勒克	131	چاكاندىلىق
巴格拉村委会	131	باغلا كەنت كومىتېتى
巴格拉	131	باغلا
巴什巴格拉村委会	131	باش باغلا كەنت كومىتېتى
帕万恰喀	131	پاۋانچاقا
吐勒开恰喀	132	تۆلكەچاقا
喀勒塔托格拉克	132	كالتاتوغراق
阿热江尕勒村委会	132	ئاراجاڭگال كەنت كومىتېتى
阿热江尕勒	132	ئاراجاڭگال
龙尕艾肯	132	لوڭگائېقىن
阿萨尔村委会	132	ھاسار كەنت كومىتېتى
阿萨尔	133	ھاسار
曲普恰喀	133	چۆپچاقا
汉吐格农场	133	خانتۇغ دېھقانچىلىق مەيدان
塔提让林场	133	تاتىراك ئورمانچىلىق مەيدان
沃尔塔吐格曼	134	ئورتاتۆگمەن
木奎拉乡	138	**موكويلا يېزىسى**
江尕勒买里	138	جاڭگالمەھەللە

خەنزۇچە 汉　文	بەت نومۇرى 页　码	ئۇيغۇرچە 维吾尔文
阔纳巴扎村委会	138	كونابازار كەنت كومىتېتى
阔纳巴扎	138	كونابازار
巴扎艾日克	138	بازارئېرىق
纳古特村委会	138	ناغۇت كەنت كومىتېتى
吉勒尕买里	139	جىلغامەھەللە
阿克提坎	139	ئاقتېكەن
芒达勒克	139	ماندارلىق
喀克买里	139	قاقمەھەللە
果勒买里	139	غولمەھەللە
托万买里村委会	139	تۆۋەنمەھەللە كەنت كومىتېتى
艾格勒墩	139	ئېغىلدۆڭ
买里艾日克	140	مەھەللەئېرىق
康达库勒	140	كانداكۆل
托吾拉买里	140	توۋرامەھەللە
喀来克买里	140	كاللەكمەھەللە
木乃克买里村委会	140	مونەكمەھەللە كەنت كومىتېتى
哈热提买里	140	خارەتمەھەللە
科木尔恰格	141	كۆمۈرچاقا
木乃克买里	141	مونەكمەھەللە
麻扎墩村委会	141	مازاردۆڭ كەنت كومىتېتى
麻扎墩	141	مازاردۆڭ
麻扎吉格代	141	مازارجىگدە
亚普拉克恰喀	141	ياپىلاقچاقا
古勒巴格	142	گۈلباغ
希达克恰喀	142	شىداقچاقا
霍依拉买里村委会	142	ھويلامەھەللە كەنت كومىتېتى
克依格艾日克	142	فېيىغئېرىق
阿孜尼巴扎	142	ئازنابازار
霍依拉艾日克	142	ھويلائېرىق
库木艾日克	142	غۇمئېرىق

خەنزۇچە 汉　文	بەت نومۇرى 页　码	ئۇيغۇرچە 维吾尔文
喀合夏勒村委会	143	قاقشال كەنت كومىتېتى
喀合夏勒	143	قاقشال
托喀依	143	توقاي
乔特拉	143	چوتلا
达里格村委会	143	دالىغ كەنت كومىتېتى
库勒艾日克	143	كۆلئېرىق
其木盖买里	144	چىمگەرمەھەللە
萨依艾日克	144	سايئېرىق
加依苏盖特	144	جايسۆگەت
兰干村委会	144	لەڭگەر كەنت كومىتېتى
博孜艾肯	144	بوزئېقىن
托尕依买里	144	تورغايمەھەللە
萨孜买里	144	سازمەھەللە
帕格尔买里	145	پاگىرمەھەللە
吐孜鲁克村委会	145	تۇزلۇق كەنت كومىتېتى
吐孜鲁克	145	تۇزلۇق
代尔瓦扎库木	145	دەرۋازاقۇم
亚艾日克	145	يارئېرىق
喀拉玉吉买阿勒迪	145	قارائۈزمە ئالدى
塔什坎特村委会	145	تاشكەنت كەنت كومىتېتى
塔什坎特	146	تاشكەنت
英艾日克博依	146	يېڭئېرىق بويى
艾提喀尔村委会	146	ھېيتكار كەنت كومىتېتى
艾提喀尔	146	ھېيتكار
羌尕买里	146	چاڭگامەھەللە
霍依拉买里	146	ھويلامەھەللە
喀萨买里村委会	147	كاسامەھەللە كەنت كومىتېتى
喀萨买里	147	كاسامەھەللە
萨木萨克布隆	147	سامساقبۇلۇڭ
阔向买里村委会	147	كوشائېمەھەللە كەنت كومىتېتى

خەنزۇچە 汉　文	بەت نومۇرى 页　码	ئۇيغۇرچە 维吾尔文
阔向买里	147	كوشائمەھەللە
艾格勒买里	147	ئېغىلمەھەللە
英吾斯塘博依村委会	148	يېڭىئۆستەڭ بويى كەنت كومىتېتى
库木恰克买里	148	قۇمچاقمەھەللە
希尔买里	148	شىرمەھەللە
恰塔克阿孜麻	148	چاتاقئازما
先拜巴扎村委会	148	شەنبەبازار كەنت كومىتېتى
先拜巴扎	149	شەنبەبازار
喀勒塔恰喀	149	كالتاچاقا
阿亚格苏勒尕孜良种场	149	ئاياغ سۇلىغاز ئۇرۇقچىلىق مەيدان
阿亚格苏勒尕孜	149	ئاياغ سۇلىغاز
索喀库勒	149	سوقاكۆل
尤勒滚鲁克园艺场	149	يۇلغۇنلۇق باغۋەنچىلىك مەيدان
喀勒塔吐格曼	150	كالتاتۇگمەن
合尼	150	خېنى
英艾日克农场	150	يېڭىئېرىق دېھقانچىلىق مەيدان
英艾日克	150	يېڭىئېرىق
英比纳木	150	يېڭىبىنام
托格切克	150	تۆگىچەك
提木	150	تىم
木孜鲁克	151	مۇزلۇق
英库都克	151	يېڭىقۇدۇق
奥尔曼	151	ئورمان
藏桂乡	156	**زاڭگۇي يېزىسى**
英吾斯塘村委会	156	يېڭىئۆستەڭ كەنت كومىتېتى
当博依	156	دەڭبويى
英吾斯塘	156	يېڭىئۆستەڭ
博斯坦艾日克	156	بوستانئېرىق
库勒艾日克村委会	156	كۆلئېرىق كەنت كومىتېتى
喀勒台克诺尔艾日克	157	كالتەكنور ئېرىق

خەنزۇچە 汉　文	بەت نومۇرى 页　码	ئۇيغۇرچە 维吾尔文
萨依	157	ساي
库勒艾日克	157	كۆلئېرىق
塔提让艾日克	157	تاتىراڭئېرىق
阔纳巴扎	157	كونابازار
博斯坦库勒	157	بوستانكۆل
亚博依村委会	157	ياربويى كەنت كومىتېتى
亚博依	158	ياربويى
阿尔喀亚	158	ئارقايار
托格热艾日克	158	توغرائېرىق
吉格代吾斯塘	158	جىگدەئۆستەڭ
英买里	158	يېڭىمەھەللە
吉勒尕	158	جىلغا
英其开艾日克村委会	158	ئىنچىكەئېرىق كەنت كومىتېتى
英其开艾日克	158	ئىنچىكەئېرىق
塔什库勒贝希	159	تاشكۆل بېشى
当巴格	159	دەڭباغ
古里亚库勒	159	گۈلياركۆل
乌堂库勒	159	ئۆتەڭكۆل
亚村委会	159	يار كەنت كومىتېتى
亚	159	يار
索喀库勒贝希	159	سوقاكۆل بېشى
亚库勒贝希	160	ياركۆل بېشى
尤勒滚鲁克	160	يولغۇنلۇق
塔提让村委会	160	تاتىراڭ كەنت كومىتېتى
塔提让	160	تاتىراڭ
库木巴格	160	قۇمباغ
琼库勒贝希	160	چوڭكۆل بېشى
代尔瓦扎库勒贝希	160	دەرۋازاكۆل بېشى
英阿瓦提	161	يېڭىئاۋات
贡迪勒克兰干村委会	161	گۇندىلىقلەڭگەر كەنت كومىتېتى

خەنزۇچە 汉　文	بەت نومۇرى 页　码	ئۇيغۇرچە 维吾尔文
兰干	161	لەڭگەر
贡迪勒克	161	گۇندىلىق
兰帕阿勒迪	161	لەمپەئالدى
库木博依村委会	161	قۇمبويى كەنت كومىتېتى
库木博依	162	قۇمبويى
代尔瓦扎买里	162	دەرۋازامەھەللە
乃格买恰喀	162	نەغمەچاقا
布拉克村委会	162	بۇلاق كەنت كومىتېتى
布拉克	162	بۇلاق
布依勒克	162	بۇيىلىق
藏桂布拉克	163	زاڭگۇيبۇلاق
亚曼亚农场	163	يامانيار دېھقانچىلىق مەيدان
亚曼亚牛场	163	يامانيار كالا فېرمىسى
阿恰喀什牧场	163	ئاچاقاش چارۋىچىلىق مەيدان
巴什萨依林场	163	باشساي ئورمانچىلىق مەيدان
铁克里克	163	تېكلىك
皮西那乡	168	**پىشنا يېزىسى**
皮西那村委会	168	پىشنا كەنت كومىتېتى
阿热买里	168	ئارامەھەللە
加依托格拉克村委会	168	جايتوغراق كەنت كومىتېتى
加依托格拉克	169	جايتوغراق
曲普尔恰喀	169	چۇپۇرچاقا
吐格曼巴什	169	تۇگمەنباش
吾喀什村委会	169	ئۇقاش كەنت كومىتېتى
吾喀什	169	ئۇقاش
央杜麻	169	ياندۇرما
布拉克贝希村委会	169	بۇلاقبېشى كەنت كومىتېتى
纳古特	170	ناغۇت
布拉克贝希	170	بۇلاقبېشى
库木恰喀	170	قۇمچاقا

خەنزۇچە 汉　文	بەت نومۇرى 页　码	ئۇيغۇرچە 维吾尔文
央塔克村委会	170	يانتاق كەنت كومىتېتى
吾斯塘博依	170	ئۆستەڭبويى
阔塘恰喀	170	كوتاڭچاقا
阿尔喀恰喀	170	ئارقاچاقا
阿其麻村委会	170	ئاچما كەنت كومىتېتى
阿其麻	171	ئاچما
其格勒克艾日克	171	چىغلىقئېرىق
阿孜干村委会	171	ئازغان كەنت كومىتېتى
阿孜干	171	ئازغان
吾斯塘恰喀	171	ئۆستەڭچاقا
英巴格	171	يېڭىباغ
墩买里	172	دۆڭمەھەللە
阿亚格阿孜干村委会	172	ئاياغ ئازغان كەنت كومىتېتى
色日克恰喀	172	سېرىقچاقا
托格拉艾日克	172	توغرائېرىق
亚博依	172	ياربويى
喀勒塔亚	172	كالتايار
皮西那艾肯	172	پىشنائېقەن
英比纳木	173	يېڭىبىنام
乔达乡	178	**چودا يېزىسى**
亚依勒干村委会	178	يايلىغان كەنت كومىتېتى
苏鲁克亚	178	سۇلۇقيار
亚依勒干	178	يايلىغان
色外特恰喀村委会	178	سېۋەتچاقا كەنت كومىتېتى
色外特恰喀	179	سېۋەتچاقا
塔克郎恰喀	179	تاكىلاڭچاقا
果拉村委会	179	گولا كەنت كومىتېتى
果拉	179	گولا
青格里克村委会	179	چىڭگىلىك كەنت كومىتېتى
青格里克	179	چىڭگىلىك

خەنزۇچە 汉　文	بەت نومۇرى 页　码	ئۇيغۇرچە 维吾尔文
巴什布拉克村委会	180	باشبۇلاق كەنت كومىتېتى
巴什布拉克	180	باشبۇلاق
喀来克恰喀	180	كاللەكچاقا
结依乃克村委会	180	جەينەك كەنت كومىتېتى
结依乃克	180	جەينەك
萨依	180	ساي
托格拉亚	181	توغرايار
恰尔巴格村委会	181	چارباغ كەنت كومىتېتى
恰尔巴格	181	چارباغ
巴什乔达村委会	181	باش چودا كەنت كومىتېتى
美其特阿勒迪	181	مېچىتئالدى
汉尧勒	181	خانيول
巴什萨依	182	باشساي
阿亚格乔达村委会	182	ئاياغ چودا كەنت كومىتېتى
拜什巴格	182	بەشباغ
克尔巴什恰喀	182	قىرباش چاقا
托万恰喀	182	تۆۋەنچاقا
乔达兰干村委会	182	چودالەڭگەر كەنت كومىتېتى
乔达兰干	183	چودالەڭگەر
巴格阿孜玛	183	باغئازما
比代艾日克	183	بېدەئېرىق
托喀依	183	توقاي
巴什拉克比纳木村委会	183	باشلاقبىنام كەنت كومىتېتى
巴什拉克比纳木	183	باشلاقبىنام
帕格孜托格拉克农场	184	پەغەزتوغراق دېھقانچىلىق مەيدان
帕格孜托格拉克牧场	184	پەغەزتوغراق چارۋىچىلىق مەيدان
帕格孜托格拉克	184	پەغەزتوغراق
亚坎特	184	ياركەنت
皮亚勒玛乡	187	**پىيالما يېزىسى**
皮亚勒玛乌堂村委会	187	پىيالمائۆتەڭ كەنت كومىتېتى

خەنزۇچە 汉　文	بەت نومۇرى 页　码	ئۇيغۇرچە 维吾尔文
塔吾孜吾斯塘	187	تاۋۇزئوستەك
乌堂	187	ئوتەك
巴扎艾日克	187	بازارئېرىق
当博依吾斯塘	188	دەڭبويى ئوستەك
阿亚格坎特	188	ئاياغكەنت
加依塔什村委会	188	جايتاش كەنت كومىتېتى
加依塔什	188	جايتاش
尤喀尔克买里	188	يۇقارقىمەھەللە
兰干库勒村委会	188	لەڭگەركۆل كەنت كومىتېتى
霍依拉库勒	189	ھويلاكۆل
吐格曼博依	189	تۈگمەنبويى
塔提让阿勒迪	189	تاتىراڭئالدى
库木博依	189	قۇمبويى
阿热江尕勒	189	ئاراجاڭگال
喀塔尔墩农场	189	قاتاردوك دېھقانچىلىق مەيدان
阔纳喀热亚	190	كونا قارايار
巴什兰干乡	193	**باشلەڭگەر يېزىسى**
巴什兰干村委会	193	باشلەڭگەر كەنت كومىتېتى
兰干	193	لەڭگەر
萨干	193	ساغان
萨扎木村委会	193	سازام كەنت كومىتېتى
琼库尔恰喀	194	چوڭقۇرچاقا
恰勒米勒克	194	چالمىلىق
通古孜恰喀	194	توڭگۇزچاقا
亚巴格	194	يارباغ
托喀依村委会	194	توقاي كەنت كومىتېتى
吉格代里克	194	جىگدىلىك
托喀依	194	توقاي
尤勒琼	194	يۇلچوك
托格拉科瑞克村委会	195	توغراكۆۋرۈك كەنت كومىتېتى

خەنزۇچە 汉　文	بەت نومۇرى 页　码	ئۇيغۇرچە 维吾尔文
托格拉科瑞克	195	توغراكۆۋرۈك
艾肯	195	ئېقمن
艾散帕西木	195	ھەسەنپاششىيم
奥依托格拉克村委会	195	ئويتوغراق كەنت كومىتېتى
喀让古托格拉克	196	قاراكۆتوغراق
色日克勒克	196	سېرىقلىق
结依乃克亚	196	جەينەكيار
兰干库勒贝希	196	لەڭگەر كۆلبېشى
库巴什	196	قۇباش
阔什塔格尧勒艾格孜	196	قوشتاغ يولئېغزى
休木朗	196	شۇمۇلاڭ
希格其	197	شىغىچى
托格拉克艾格勒	197	توغراقئېغىل
都维切克	197	دۆۋىچەك
玛热克	197	مارەك
拍斯博云	197	پەسبويۇن
依克再克	197	ئىككېزەك
通古孜艾格勒	198	توڭگۇزئېغىل
阔古什艾格勒	198	قوغۇشئېغىل
克其克阿依库乃斯	198	كىچىك ئايكۆنەس
克里阳博云艾格勒	198	كىلياڭ بويۇنئېغىل
喀拉尤木拉克	198	قارايۇملاق
依格孜克尔	198	ئېگىزقىر
派斯里克	198	پەسلىك
克勒瓦克尔	199	قىلۇاقىر
萨扎木克尔	199	سازامقىر
博古萨克艾格勒	199	بوغۇساقئېغىل
墒阿巴提塔吉克民族乡	203	**ناۋۇبات تاجىك مىللىي يېزىسى**
康阿孜村委会	203	كەڭەز كەنت كومىتېتى
喀特里什	203	قاتلىش

خەنزۇچە 汉　文	بەت نومۇرى 页　码	ئۇيغۇرچە 维吾尔文
吐孜艾格勒	203	تۇزئېغىل
康阿孜	203	كەڭەز
比拉吾孜	204	بىلاۋۇز
阿克硝尔村委会	204	ئاقشور كەنت كومىتېتى
色日克塔什	204	سېرىقتاش
喀热艾格勒	204	قارائېغىل
塔拉格	204	تارلاغ
龙特库鲁克	205	يۇنتقۇلۇق
布琼村委会	205	بۇچۇك كەنت كومىتېتى
布琼	205	بۇچۇك
喀热塔什艾格孜	205	قاراتاش ئېغىزى
色日克玉端克	205	سېرىقئۆرۈك
喀孜纳克	205	قازناق
喀拉开其克	206	قاراكېچىك
江开什	206	جانكەش
喀热塔什	206	قاراتاش
博云艾格勒	206	بويۇنئېغىل
阿依库乃斯	206	ئايكۇنەس
亚依拉克艾格勒	206	ياياقئېغىل
喀拉塔什艾格勒	206	قاراتاش ئېغىل
夏普勒克	207	شاپلىق
依勒博云	207	يىلبويۇن
乔勒潘艾格勒	207	چولپانئېغىل
依协克吾其提	207	ئېشەكئۈچتى
麻扎吉勒尕	207	مازارجىلغا
佣亚依拉克	207	يۇڭياياق
求木布勒	207	چۇمبۇل
亚吾斯坦	207	ياۋىستان
叶什米什	208	يەشمىش
托孜拉	208	توزلا

خەنزۇچە 汉　文	بەت نومۇرى 页　码	ئۇيغۇرچە 维吾尔文
色日尕特	208	سېرىقتاغ
康阿孜提拜提亚依拉克	208	كەڭەز تىبەتىيلاق
吐尕孜	208	توگاز
其格勒克艾格勒	208	چىغلىقئېغىل
开兰普	208	قەلەمپۇ
阔热木勒克	209	قۇراملىق
霍代克	209	خودەك
格孜孜	209	غىزىز
亚勒坎	209	يالقان
芒达勒克	209	ماندارلىق
克其克亚依拉克	209	كىچىكيايلاق
塔隆	209	تالۇك
阿特鲁格	210	ئاتلۇغ
布琼色日尕特	210	بۇچۇك سېرىقتاغ
玛特	210	مات
帕斯普	210	پاسپۇ
其切克里克	210	چېچەكلىك
都杜克吾其提	210	دودۇكئۇچتى
台吐尔库孜	211	تەتۇرقۇز
托尔提拜特亚依拉克	211	تۆر تىبەتىيلاق
拉木鲁木苏托日	211	لاملۇم سۇتۆرى
托特库勒	211	تۆتكۆل
阔什塔格巴什艾格勒	211	قوشتاغ باشئېغىل
其干勒克	211	چىغانلىق
喀孜尼库鲁格	211	قازنىقۇلۇغ
萨古苏拉格	212	ساغۇسۇلاغ
艾格来	212	ئەگىلە
科克乃克	212	كۆكىنەك
琼巴萨勒格	212	چوڭ باسالىغ
亚依勒尕孜	212	يايلىغاز

خەنزۇچە 汉　文	بەت نومۇرى 页　码	ئۇيغۇرچە 维吾尔文
喀琼	212	كاچۇك
苏木茹克	212	سۇمۇرۇك
达乔克	213	داچۇق
阔什塔格博云艾格勒	213	قوشتاغ بويۇنئىغىل
阿特巴库	213	ئاتباققۇ
皮特勒克	213	پىتلىق
洛勒勒克艾格勒	213	لولىلىقئىغىل
依台克里克	213	ئىتەكلىك
塔勒喀孜	213	تاللىقاز
克其克巴萨勒格	214	كىچىك باسالىغ
绝巴什	214	جۆباش
吾达古	214	ئۇداغۇ
依格孜亚依拉克	214	ئىگىزياياق
亚格斯拉	214	ياغسلا
色米孜克拉格	214	سىمىزقىراغ
赛乃克	214	سەينەك
科克博云	215	كۆكبويۇن
琼库茹格阿古	215	چوك قۇرۇغئاغۇ
艾什克什	215	ئەشقىش
博云艾格勒	215	بويۇنئىغىل
康克尔柯尔克孜民族乡	219	**كەڭقىر قىرغىز مىللىي يېزىسى**
康克尔村委会	219	كەڭقىر كەنت كومىتېتى
康克尔	219	كەڭقىر
杜瓦勒克	219	دۇۋالىق
乌拉其村委会	220	ئۇلاچى كەنت كومىتېتى
乌拉其	220	ئۇلاچى
开外孜	220	كەۋەز
库尔浪村委会	220	كۆرلەك كەنت كومىتېتى
库尔浪	220	كۆرلەك
色日克克尔村委会	221	سېرىققىر كەنت كومىتېتى

خەنزۇچە 汉　文	بەت نومۇرى 页　码	ئۇيغۇرچە 维吾尔文
艾乃再尔	221	ھەينەزەر
托如格	221	تورۇغ
英依什	221	ئېڭىش
喀拉特	221	قالات
皮勒塔尕其	221	پىلتاغاچ
托格拉苏	222	توغراسۇ
博孜阿尔吐	222	بوزئارتۇ
克亚克	222	قىياق
恰特	222	چات
艾希买卓如	222	ئەشمەجورۇ
克里阳兰干	222	كىلياڭلەڭگەر
铁热克	222	تېرەك
达瓦	223	داۋا
琼吉勒尕	223	چوڭجىلغا
喀拉其	223	قاراچى
苏盖特库如勒／三十里营房	223	سۆگەتقورۇل
乌依比克	223	ئويبېك
协依都拉	223	شەيدۇللا
喀瓦克	224	قاۋاق
古丽巴萨	224	گۈلباسا
斯皮郎	224	سىيپىلاڭ
都维切克	224	دۆۋىچەك
克赛克吉勒尕	224	كېسەكجىلغا
霍吞库勒	224	خوتۇنكۆل
恰坎得勒克	225	چاكاندىلىق
阿特亚依拉克	225	ئاتىيايلاق
喀克恰勒	225	كاكچال
琼库尔乌吐克	225	چوڭقۇرئۆتۈك
艾吾再勒	225	ئەۋزەل
库拉科瑞克	225	كۈلاكۆۋرۈك

ئۇيغۇرچە 维吾尔文	بەت نومۇرى 页　码	خەنزۇچە 汉　文
چاقماق	226	恰克玛克
غولجاڭگال	226	果勒江尕勒
سۆگەتئېغىز	226	苏盖特艾格孜
گۇما ناھىيىلىك دۆلەت ئىگىلىكىدىكى چارۋىچىلىق مەيدان	229	**皮山县国营牧场**
باشلاق كەنت كومىتېتى	229	巴什拉克村委会
باشلاق	229	巴什拉克
ئارپىلىق كەنت كومىتېتى	229	阿尔皮勒克村委会
ئارپىلىق	229	阿尔皮勒克
قىزىلئېغىل	230	克孜勒艾格勒
كۆلئېغىل	230	库勒艾格勒
بەلدۇرئېغىل	230	拜勒都尔艾格勒
داشمال	230	达什玛勒
قاۋاق	230	喀瓦克
ئاقتاش	230	阿克塔什
گۇما ناھىيىلىك ئۇرۇقچىلىق مەيدان	232	**皮山县良种繁育场**
تەشكىلئەتراپ	232	台什克勒艾提热普
دۆڭمەھەللە	232	墩买里
چوڭقۇرمەھەللە	232	琼库尔买里
ياڭلەندۇي	232	羊拦队

2. كەسپىي تارماقلار ۋە ئورۇنلارنىڭ ناملىرى

二、专业部门名称

ئۇيغۇرچە 维吾尔文	بەت نومۇرى 页　码	خەنزۇچە 汉　文
باشلاق بېلىقكۆل	233	巴什拉克鱼塘
گۇما ناھىيىلىك 2-يېنىك سانائەت ئىدارىسىنىڭ ئورمانچىلىق مەيدانى	233	皮山县二轻局林场
گۇما ناھىيىلىك يېمەكلىك شىركىتىنىڭ مال بورداش مەيدانى	234	皮山县食品公司育肥场

خەنزۇچە 汉　文	بەت نومۇرى 页　码	ئۇيغۇرچە 维吾尔文
贝勒克库勒养鱼场	234	بېلىقكۆل
桑株水文站	234	سانجۇ سۇ رايى پونكتى
皮山运输站	235	گۇما ترانسپورت بىكتى
亚普羌水电站	235	ياپچان سۇ ئېلېكتر ئىستانسىسى
皮山县广播转播台	236	گۇما ناھىيە رادىئو ئۇلاپ تارقىتىش ئىستانسىسى
皮山县气象站	236	گۇما ناھىيىلىك ھاۋارايى پونكتى
桑株乡水电站	236	سانجۇ يېزا سۇ ئېلېكتر ئىستانسىسى
喀热苏水电站	236	قاراسۇ سۇ ئېلېكتر ئىستانسىسى
康阿孜水电站	236	كەڭەز سۇ ئېلېكتر ئىستانسىسى
阔什塔格水电站	237	قوشتاغ سۇ ئېلېكتر ئىستانسىسى
杜瓦镇水电站	237	دۇۋا بازار سۇ ئېلېكتر ئىستانسىسى
克里阳水文站	237	كىلياڭ سۇ رايى پونكتى
皮山县林业站	237	گۇما ناھىيىلىك ئورمانچىلىق پونكتى
皮山县农业技术推广站	237	گۇما ناھىيىلىك دېھقانچىلىق تېخنىكىسىنى كېڭەيتىش پونكتى
皮山县畜牧兽医站	238	گۇما ناھىيىلىك چارۋا مال دوختۇرلۇق پونكتى
阿孜干草原站	238	ئازغان ئوتلاق پونكىت
萨干道班	238	ساغان داۋبەن
木吉萨依巴格道班	239	مۇجى سايباغ داۋبەن
阔什吐格曼道班	239	قوشتۆگمەن داۋبەن
喀热亚道班	239	قارايار داۋبەن
乔拉克道班	239	چولاق داۋبەن
皮山县农用机场	239	گۇما ناھىيىلىك دېھقانچىلىق ئايرودروم
木吉农用机场	239	مۇجى دېھقانچىلىق ئايرودروم
和田地区水泥厂	240	خوتەن ۋىلايەتلىك سېمونت زاۋۇتى
和田地区杜瓦煤矿	241	خوتەن ۋىلايەتلىك دۇۋا كۆمۈر كان
和田地区杜瓦电厂	242	خوتەن ۋىلايەتلىك دۇۋا ئېلېكتر ئىستانسىسى
皮山县砖厂	243	گۇما ناھىيىلىك خىش زاۋۇتى
皮山县供销联合社第一地毯厂	243	گۇما ناھىيىلىك تەمىنات-سودا بىرلەشمە كوپېراتىپ 1-گىلەم كارخانىسى

خەنزۇچە 汉　文	بەت نومۇرى 页　码	ئۇيغۇرچە 维吾尔文
皮山县农机修造厂	244	گۇما ناھىيىلىك دېھقانچىلىق ماشىنىلىرىنى رېمونت قىلىش-ياساش زاۋۇتى
皮山县第一中学	244	گۇما ناھىيىلىك 1-ئوتتۇرا مەكتەپ
皮山县第二中学	246	گۇما ناھىيىلىك 2-ئوتتۇرا مەكتەپ
皮山县人民医院	246	گۇما ناھىيىلىك خەلق دوختۇرخانىسى
布拉克席子厂	247	بۇلاق بورا كارخانىسى
杜瓦阔什恰勒克煤矿	247	دۇۋا قوشچاللىق كۆمۈر كان
皮山县农业机械供应公司	248	گۇما ناھىيىلىك دېھقانچىلىق ماشىنىلىرى بىلەن تەمىنلەش شىركىتى
皮山县医药公司	248	گۇما ناھىيىلىك تېببىي دورا شىركىتى
皮山县供销联合社	248	گۇما ناھىيىلىك تەمىنات-سودا بىرلەشمە كوپېراتىپى
皮山县电影院	248	گۇما ناھىيىلىك كىنوخانا
皮山县汽车运输公司	248	گۇما ناھىيىلىك ئاپتوموبىل تىرانسپورت شىركىتى
皮亚勒玛乡石灰窑	249	پىيالما يېزا ھاك خۇمدان
皮山公路段	249	گۇما تاشيول ئۇچاستىكسى
皮山县种籽公司	249	گۇما ناھىيىلىك ئۇرۇق شىركىتى
人民政府招待所	249	خەلق ھۆكۈمەت مېھمانخانىسى
中国共产党皮山县委员会	249	ج ك پ گۇما ناھىيىلىك كومىتېتى
中国共产党皮山县委员会党校	249	ج ك پ گۇما ناھىيىلىك كومىتېتى پارتىيە مەكتىپى
皮山县人民政府	250	گۇما ناھىيىلىك خەلق ھۆكۈمىتى
皮山县人民检察院	250	گۇما ناھىيىلىك خەلق تەپتىش مەھكىمىسى
皮山县人民法院	250	گۇما ناھىيىلىك خەلق سوت مەھكىمىسى
皮山县公安局	250	گۇما ناھىيىلىك جامائەت خەۋپسىزلىك ئىدارىسى
城镇派出所	250	شەھەر پەيچۇسو
桑株派出所	250	سانجۇ پەيچۇسو
皮山县商业局	250	گۇما ناھىيىلىك سودا ئىدارىسى
皮山县二轻局	250	گۇما ناھىيىلىك 2-يېنىك سانائەت ئىدارىسى
皮山县水电局	250	گۇما ناھىيىلىك سۇ ئېلېكتر ئىدارىسى

خەنزۇچە 汉　文	بەت نومۇرى 页　码	ئۇيغۇرچە 维吾尔文
皮山县粮食局	250	گۇما ناھىيىلىك ئاشلىق ئىدارىسى
皮山县税务局	250	گۇما ناھىيىلىك باج ئىدارىسى
固玛巴扎税务所	250	گۇما بازار باجخانا
阔什塔格税务所	250	قوشتاغ باجخانا
科克铁热克税务所	250	كۆكتېرەك باجخانا
桑株税务所	250	سانجۇ باجخانا
木吉税务所	250	مۇجى باجخانا
木奎拉税务所	250	موكويلا باجخانا
藏桂税务所	250	زاڭگۇي باجخانا
杜瓦税务所	250	دۇۋا باجخانا
皮山县工商行政管理局	250	گۇما ناھىيىلىك سودا-سانائەتنى مەمۇرىي باشقۇرۇش ئىدارىسى
阔什塔格乡工商行政管理所	250	قوشتاغ يېزا سودا-سانائەتنى مەمۇرىي باشقۇرۇش پونكتى
木吉乡工商行政管理所	251	مۇجى يېزا سودا-سانائەتنى مەمۇرىي باشقۇرۇش پونكتى
木奎拉乡工商行政管理所	251	موكويلا يېزا سودا-سانائەتنى مەمۇرىي باشقۇرۇش پونكتى
藏桂乡工商行政管理所	251	زاڭگۇي يېزا سودا-سانائەتنى مەمۇرىي باشقۇرۇش پونكتى
皮山县人民武装部	251	گۇما ناھىيىلىك خەلق قوراللىق بۆلۈمى
皮山县百货公司	251	گۇما ناھىيىلىك تۇرلۈك مالالار شىركىتى
皮山县食品公司	251	گۇما ناھىيىلىك يېمەكلىكلەر شىركىتى
皮山县电影发行放映公司	251	گۇما ناھىيىلىك كىنو فىلىم قويۇش-تارقىتىش شىركىتى
皮山县石油公司	251	گۇما ناھىيىلىك نېفىت شىركىتى
皮山县物资供应公司	251	گۇما ناھىيىلىك ماددىي ئەشيا تەمىنلەش شىركىتى
皮山县茶畜公司	251	گۇما ناھىيىلىك چاي-چارۋا مەھسۇلاتلىرى شىركىتى

خەنزۇچە 汉　文	بەت نومۇرى 页　码	ئۇيغۇرچە 维吾尔文
皮山县邮电局	251	گۇما ناھىيىلىك پوچتا-تېلېگراف ئىدارىسى
阔什塔格邮电所	251	قوشتاغ پوچتىخانا
桑株邮电所	251	سانجۇ پوچتىخانا
木吉邮电所	251	مۇجى پوچتىخانا
木奎拉邮电所	251	موكويلا پوچتىخانا
藏桂邮电所	251	زاڭگۇي پوچتىخانا
皮山长途电信线务段	251	گۇما ئۇزۇن يولـلۇق تېلېگـراف سىم ئۇچاس-تىكسى
中国人民银行皮山县支行	251	جۇڭگو خەلق بانكسى گۇما ناھىيىلىك تارماق بانكسى
中国人民建设银行皮山县支行	252	جۇڭگو خەلق قۇرۇلۇش بانكسى گۇما ناھىيىلىك تارماق بانكسى
中国人民农业银行皮山县支行	252	جۇڭـگو خەلق يېزا ئىگـىلىك بانـكسى گۇما تارماق بانكسى
固玛镇营业所	252	گۇما بازار تىجارەت پونكتى
阔什塔格营业所	252	قوشتاغ تىجارەت پونكتى
科克铁热克营业所	252	كۆكتېرەك تىجارەت پونكتى
桑株营业所	252	سانجۇ تىجارەت پونكتى
木吉营业所	252	مۇجى تىجارەت پونكتى
木奎拉营业所	252	موكويلا تىجارەت پونكتى
藏桂营业所	252	زاڭگۇي تىجارەت پونكتى
皮西那营业所	252	پىشنا تىجارەت پونكتى
河畔旅社	252	ئۆستەڭبويى مېھمانخانا
新华书站	252	شىنخۇا كىتابخانىسى
皮山县第一小学	252	گۇما ناھىيىلىك 1-باشلانغۇچ مەكتەپ
皮山县第二小学	252	گۇما ناھىيىلىك 2-باشلانغۇچ مەكتەپ
皮山县第三小学	252	گۇما ناھىيىلىك 3-باشلانغۇچ مەكتەپ
皮山县第四小学	252	گۇما ناھىيىلىك 4-باشلانغۇچ مەكتەپ
皮山县文化馆	252	گۇما ناھىيىلىك مەدەنىيەت يۇرتى
皮山县图书馆	252	گۇما ناھىيىلىك كۇتۇپخانا
皮山县幼儿园	252	گۇما ناھىيىلىك بالىلار باغچىسى

خەنزۇچە 汉　文	بەت نومۇرى 页　码	ئۇيغۇرچە 维吾尔文
皮山县卫生防疫站	252	گۇما ناھىيىلىك يۇقۇملۇق كېسەللىكلەرنىڭ ئالدىنى ئېلىش پونكتى
皮山县自来水管理站	253	گۇما ناھىيىلىك تۇرۇبا سۇيىنى باشقۇرۇش پونكتى
皮山交通监理站	253	گۇما قاتناشنى نازارەت قىلىش-باشقۇرۇش پونكتى
新疆生产建设兵团 皮山运输站	253	شىنجاڭ ئىشلەپچىقىرىش قۇرۇلۇش بىڭتۇەنىنىڭ گۇما ترانسپورت بىكتى

3. سۇنئىي قۇرۇلۇشلارنىڭ ناملىرى

三、建筑物名称

خەنزۇچە 汉　文	بەت نومۇرى 页　码	ئۇيغۇرچە 维吾尔文
桑株水库	255	سانجۇ سۇ ئامبىرى
亚普羌水库	256	ياپچان سۇ ئامبىرى
胜利大渠	256	غالىبىيەت ئۆستەڭ
喀热亚大桥	257	قارايار كۆۋرۈك
萨干大桥	257	ساغان كۆۋرۈك
恰斯喀木闸口桥	258	چاسكام زاكۇكۆۋرۈك
萨干分水闸	259	ساغان سۇ ئايرىش زاكۇسى
坡斯喀水库	259	پوسكا سۇ ئامبىرى
阿热库木水库	259	ئاراقۇم سۇ ئامبىرى
汉吐格水库	260	خانتۇغ سۇ ئامبىرى
霍加墩水库	260	خوجادۆڭ سۇ ئامبىرى
硝尔鲁克水库	260	شورلۇق سۇ ئامبىرى
康阿孜水库	260	كەڭەز سۇ ئامبىرى
阿克硝尔水库	260	ئاقشور سۇ ئامبىرى
团结大渠	261	ئىتتىپاق ئۆستەڭ
阔什塔格干渠	261	قوشتاغ ئۆستەڭ

خەنزۇچە 汉　文	بەت نومۇرى 页　码	ئۇيغۇرچە 维吾尔文
斯木萨拉干渠	261	ئىسمسالا ئۆستەڭ
克里阳干渠	261	كىلياڭ ئۆستەڭ
尼向达干渠	261	نىشاندا ئۆستەڭ
科克铁热克干渠	261	كوكتېرەك ئۆستەڭ
桑株干渠	262	سانجۇ ئۆستەڭ
亚什拉吾斯塘渠	262	ياشلار ئۆستەڭ
木吉干渠	262	مۇجى ئۆستەڭ
木奎拉干渠	262	موكويلا ئۆستەڭ
藏桂干渠	262	زاڭگۇي ئۆستەڭ
皮亚勒玛干渠	262	پىيالما ئۆستەڭ
皮西那干渠	263	پىشنا ئۆستەڭ
巴什兰干干渠	263	باشلەڭگەر ئۆستەڭ
木奎拉兰干大桥	263	موكويلا لەڭگەر كۆۋرۈك
木吉萨依巴格公路桥	263	مۇجى سايباغ تاشيول كۆۋرۈك
喀热亚大渠桥	263	قارايار ئۆستەڭ كۆۋرۈك
萨依巴格桥	263	سايباغ كۆۋرۈك
中桥	264	ئوتتۇرا كۆۋرۈك
科克塔格桥	264	كۆكتاغ كۆۋرۈك
阔什塔格桥	264	قوشتاغ كۆۋرۈك
昂里克艾格孜桥	264	ئەڭلىكئېغىز كۆۋرۈك
喀特里什桥	264	قاتلىش كۆۋرۈك
阔什吐格曼大桥	264	قوشتۇگمەن كۆۋرۈك
亚普羌水库分洪闸	265	ياپچان سۇ ئامبىرى كەلكۈن ئايرىش زاكۇسى
都居木分水闸	265	دۆجۈم سۇ ئايرىش زاكۇسى
阿克其格分水闸	265	ئاقچىغ سۇ ئايرىش زاكۇسى
克里阳渠首	265	كىلياڭ باش ئازما
阿热普闸口	265	ھاراپ زاكۇ
都塔普闸口	265	دۆتاپ زاكۇ
亚普羌闸口	266	ياپچان زاكۇ
巴什闸口	266	باش زاكۇ

ئۇيغۇرچە 维吾尔文	بەت نومۇرى 页　码	خەنزۇچە 汉　文
قوشتاغ تاشيول	266	阔什塔格公路
كۆكتېرەك تاشيول	266	科克铁热克公路
سانجۇ تاشيول	266	桑株公路
مۇجى تاشيول	266	木吉公路
موكويلا تاشيول	266	木奎拉公路
پىشنا تاشيول	267	皮西那公路
دۇۋا كان رايون تاشيولى	267	杜瓦矿区公路
خارەتمەھەلله ماشىنلىق قۇدۇق	267	哈热提买里机井
سەيچمەھەلله ماشىنلىق قۇدۇق	267	菜其买里机井
قاسقانتېرەك مازار قۇدۇق	267	喀斯康铁热克麻扎井
دۆڭمەھەلله ماشىنلىق قۇدۇق	267	墩买里机井
كىرپەچاپ چوڭ ئېغىزلىق قۇدۇق	267	克尔拍恰普大口井
لەڭگەر ماشىنلىق قۇدۇق	268	兰干机井
باش چودا ماشىنلىق قۇدۇق	268	巴什乔达机井
بادرائېغىل قۇدۇق	268	巴迪热艾格勒库都克
مازارقۇدۇق	268	麻扎库都克
ھاجىئاخۇن قۇدۇق	268	阿吉阿洪库都克
كونابازار ماشىنلىق قۇدۇق	268	阔纳巴扎机井
بازارئېرىق ماشىنلىق قۇدۇق	268	巴扎艾日克机井
قاتاردۆڭ ماشىنلىق قۇدۇق	268	喀塔尔墩机井
تاۋۇزئۆستەك ماشىنلىق قۇدۇق	269	塔吾孜吾斯塘机井
ئاراجاڭگال ماشىنلىق قۇدۇق	269	阿热江尕勒机井
ئاچاقاش ماشىنلىق قۇدۇق	269	阿恰喀什机井
بوستانئېرىق ماشىنلىق قۇدۇق	269	博斯坦艾日克机井
باغچەقۇدۇق	269	巴格其库都克
باشلاق چارۋىچىلىق مەيدان ماشىنلىق قۇدۇق	269	巴什拉克牧场机井

4. تەبىئىي جۇغراپىيىلىك جىسىملارنىڭ ناملىرى

四、自然地理实体名称

خەنزۇچە 汉　文	بەت نومۇرى 页　码	ئۇيغۇرچە 维吾尔文
巴萨勒格山	271	باسالىغ
来丽乔克山	271	لەيلىچوق
干基塔格山	271	گەنجىتاغ
阔什塔格山	271	قوشتاغ تېغى
加依克尔山	271	جايقىر
亚坦其塔格山	271	ياتانچىتاغ
喀喇昆仑山口	272	قاراقۇرۇم تاغ ئېغىزى
色日克克尔达坂	272	سېرىققىر داۋان
曲曲达坂	272	چۈچۈداۋان
托帕达坂	272	توپاداۋان
库勒达坂	272	كۆلداۋان
拜勒都尔达坂	272	بەلدۇرداۋان
达乔克达坂	273	داچۇقداۋان
库乃斯达坂	273	كۇنەسداۋان
阿其克达坂	273	ئاچچىقداۋان
阔纳达坂	273	كوناداۋان
提坎艾格勒达坂	273	تىكەنئېغىل داۋان
亚尤提达坂	273	ياريۇت داۋان
阿依库乃斯达坂	273	ئايكۇنەس داۋان
通巴什达坂	273	توڭباش داۋان
喀喇阔拉木达坂	274	قاراقۇرام
喀瓦克达坂	274	قاۋاقداۋان
苏盖特达坂	274	سۆگەتداۋان
阔塔孜吉勒尕达坂	274	قوتازجىلغا داۋان
巴萨勒格达坂	274	باسالىغداۋان
色日尕特达坂	274	سېرىقتاۋ داۋان

خەنزۇچە 汉　文	بەت نومۇرى 页　码	ئۇيغۇرچە 维吾尔文
色日尕特克其克达坂	274	سېرىقتاغارت كېچىكداۋان
喀孜尼库鲁格达坂	275	قازىنقۇلۇغ داۋان
托孜拉达坂	275	توزلاداۋان
艾乃再尔山洞	275	ھەينەزەرنىڭ ئۆڭكۈرى
翁库尔山洞	275	ئۆڭكۈر
开买克地窖	275	كەمەكنىڭ گەمىسى
杜瓦河	275	دۇۋا دەريا‌سى
阔什塔格河	276	قوشتاغ دەريا‌سى
桑株河	277	سانجۇ دەريا‌سى
坡斯喀河	278	پوسكا دەريا‌سى
苏勒尕孜河	278	سۇلىغاز دەريا‌سى
康阿孜河	279	كەڭەز دەريا‌سى
阿克硝尔河	279	ئاقشور دەريا‌سى
博斯坦塔河	279	بوستانتار
拉木鲁木河	279	لاملۇم دەريا‌سى
亚玛斯河	280	ياماس
托满河	280	تومان دەريا‌سى
布隆库勒	280	بۇلۇڭكۆل
喀拉央塔克库勒	280	قارايانتاق كۆل
阿其克苏库勒	280	ئاچچىقسۇ كۆل
黑尼库勒	280	خېنىكۆل
喀热库勒	281	قاراكۆل
阿克库勒	281	ئاقكۆل
布隆库勒	281	بۇلۇڭكۆل
苏特布拉克	281	سۇتبۇلاق
帕夏苏盖特泉	281	پاشاسۇگەت بۇلاق
塔木其布拉克	281	تامچىبۇلاق
色斯克布拉克	282	سېسىقبۇلاق
夏玛勒巴格吾斯塘沟	282	شامالباغ ئۆستەڭ
阔什玛克亚沟	282	قوشماقيار

خەنزۇچە 汉　文	بەت نومۇرى 页　码	ئۇيغۇرچە 维吾尔文
阿特巴库亚沟	282	ئاتباققۇ يار
其且克里克吾斯塘沟	282	چېچەكلىكئۆستەك
阿其克吉勒尕沟	282	ئاچچىقجىلغا
阿其克沟	282	ئاچچىق
买来里吉勒尕沟	282	مەلەللىجىلغا
苏盖特吉勒尕沟	283	سۆگەتجىلغا
康希外沟	283	كەڭشۈە
拉木鲁木吉勒尕沟	283	لاملۇمجىلغا
拜勒都尔沟	283	بەلدۇرجىلغىسى
阿其克吉勒尕沟	283	ئاچچىقجىلغا
塔吾尕孜沟	283	تاۋۇغاز
阿孜干勒克沟	283	ئازغانلىق
达瓦沟	284	داۋاجىلغىسى
古如什尕勒克沟	284	گۈرۈشگالىق
铁日其沟	284	تېرىچى
阔塔孜吉勒尕沟	284	قوتازجىلغا
苏勒尕孜亚沟	284	سۇلىغازيار
阿其克亚沟	284	ئاچچىقيار
吐格贝希艾肯沟	284	تۇغبېشى ئېقىن
亚普库其艾格孜沟	285	ياپقۇچئېغىز
尼日吐孜沟	285	نەرىتۆز
阔什恰勒勒克沟	285	قوشچاللىق
克塔普塔什沟	285	كېتابتاش
硝尔吉勒尕沟	285	شورجىلغا
阿尔喀亚沟	285	ئارقايار
丘库朗沟	285	چۈكۈلاك
阿其克亚沟	285	ئاچچىقيار
喀热吉勒尕沟	286	قاراجىلغا
巴什达热沼泽	286	باشدارا
萨亚木沼泽	286	سايام

خەنزۇچە 汉　文	بەت نومۇرى 页　码	ئۇيغۇرچە 维吾尔文
江尕勒库木	286	جاڭگالقۇم
拉依喀江尕勒	286	لايقاجاڭگال
科克铁热克江尕勒	286	كۆكتېرەك جاڭگال
康色日克	286	كەڭسېرىق
阿木提达坂	286	ئامۇتداۋان
阿拉库木	287	ئالاقۇم
乔古春鲁克达坂	287	چوگۇچۇنلۇقداۋان
棱格勒恰克	287	لىڭگىلچاق
江尕勒	287	جاڭگال
铁日木尤勒滚鲁克	287	تېرىمىيۇلغۇنلۇق
霍加什买提	287	غوجاشمەت
昂格特勒克	287	ھاڭگىتلىق
拜勒库木	288	بەلقۇم
塔勒勒克	288	تاللىق
吐勒开力克	288	تۇلكىلىك
阿克克尔	288	ئاققىر
恰其库木	288	چاچقۇم
阿亚格库木艾肯	288	ئاياغقۇم ئېقىن
阿亚格库木	288	ئاياغقۇم
阿瓦提艾肯博依	288	ئاۋاتئېقىن بويى
汉吐格尧勒贝希	288	خانتۇغ يولبېشى
阿克库木	289	ئاققۇم
博斯坦	289	بوستان
尤勒滚鲁克	289	يۇلغۇنلۇق
帕喀尤勒滚	289	پاكارىۇلغۇن
喀拉央塔克	289	قارايانتاق
阿拉库木鲁克	289	ئالاقۇملۇق
阔什玛克亚	289	قوشماقيار
喀拉墩	289	قارادۆڭ
乔那克塔什	289	چوناقتاش

خەنزۇچە 汉　文	بەت نومۇرى 页　码	ئۇيغۇرچە 维吾尔文
羊达木萨依	290	ياندامساي
吐孜鲁克萨依	290	تۇزلۇقساي
塔吾尕孜	290	تاۋۇغاز
依尕孜	290	يىگاز
喀热克尔	290	قاراقىر
博热克尔	290	بوراقىر
吐格曼贝希	290	تۇگمەنبېشى
斯木萨拉	290	ئىسمسالا
亚	291	يار
萨瓦	291	ساۋا
坡斯喀	291	پوسكا
科也克吉格代	291	كۆيەكجىگدە
亚勒古勒乌依	291	يالغۇزئۆي
阔什塔格尧勒艾格孜	291	قوشتاغ يولئېغىزى
拱拜孜	292	گۇمبەز
尧勒琼麻扎	292	يۇلچۇڭمازار
艾散帕西木麻扎	292	ھەسەنپاششىيىم مازىرى
科木尔其尧勒	292	كۆمۈرچىيولى

5. مەشھۇر ئاسارئەتىقىلەرنىڭ ناملىرى

五、名胜古迹名称

خەنزۇچە 汉　文	بەت نومۇرى 页　码	ئۇيغۇرچە 维吾尔文
皮山大清真寺	293	گۇما خانىقا
阿瓦提地主庄园	294	ئاۋات پومېشچىك قورۇسى
桑株岩画	295	سانجۇ سۈرەتتاش
亚尕其乌依吕克古城遗址	296	ياغاچئۆيلۈك قەدىمكى شەھەر خارابىسى
苏勒坦斯迪克布格拉汗麻扎	297	سۇلتان سىدىق بۇغراخان مازىرى
尕孜阿里木霍加麻扎	297	غازئالىم خوجا مازىرى

خەنزۇچە 汉　文	بەت نومۇرى 页　码	ئۇيغۇرچە 维吾尔文
霍加吾布勒咯斯木麻扎	297	خوجا ئوبۇلقاسىم مازىرى
吐休克塔什麻扎	298	تۆشۈكتاش مازار
亚尕共开斯提麻扎	298	ياغاچكەستى مازار
阿克炮台	298	ئاقپوتەي
萨拉逊炮台	298	سالاسۇنپوتەي
玉吉米力克古城	299	ئۇزمىلىك قەدىمكى شەھىرى
布特勒克	299	بۇتلۇق
克孜勒塔木	299	قىزىلتام
苏勒坦萨迪克布格拉汗麻扎	299	سۇلتان سادىق بۇغراخان مازىرى

6. ئىشلەپچىقىرىش قۇرۇلۇش بىڭتۇەن دېھقانچىلىق مەيدانىنىڭ ناملىرى

六、生产建设兵团农场名称

خەنزۇچە 汉　文	بەت نومۇرى 页　码	ئۇيغۇرچە 维吾尔文
新疆生产建设兵团和田农场管理局皮山农场	304	شىنجاڭ ئىشلەپچىقىرىش قۇرۇلۇش بىڭتۇەنى خوتەن دېھقانچىلىق مەيدانلىرىنى باشقۇرۇش ئىدارىسى گۇما دېھقانچىلىق مەيدانى
阿其玛克	304	ئاچماق
库如克阿其克大队	304	قۇرۇقئاچچىق دادۇي
沃吐拉吐格曼	304	ئوتتۇراتۆگمەن
阿亚格吐格曼	304	ئاياغتۆگمەن
吐格曼大队	304	تۆگمەن دادۇي
吐格曼	305	تۆگمەن
托尕依买里	305	تورغايمەھەللە
兰干	305	لەڭگەر
拜代什康买里斯	305	بەدەشقانمەھەللىسى
帕勒买里大队	305	پالمەھەللە دادۇي
帕勒买里	305	پالمەھەللە
玉吉米里克	306	ئۇزمىلىك

خەنزۇچە 汉　文	بەت نومۇرى 页　码	ئۇيغۇرچە 维吾尔文
喀乃买里	306	كانايمەھەللە
克兴买里	306	كىشكىمەھەللە
协依合买里	306	شەيىخمەھەللە
喀来克买里	306	كاللەكىمەھەللە
昆其买里大队	306	كۆنچىمەھەللە دادۇي
昆其买里	307	كۆنچىمەھەللە
塔孜买里	307	تازمەھەللە
其克尔买里	307	چېقىرمەھەللە
羌尕买里	307	چاڭگامەھەللە
夏哈勒克	307	شاخارلىق
阿亚克买里大队	307	ئاياقمەھەللە دادۇي
阿亚克买里	307	ئاياقمەھەللە
艾格勒买里	308	ئېغىلمەھەللە
喀肯买里	308	قاقىنمەھەللە
博格玛克买里	308	بوغماقمەھەللە
迪汗吐格	308	دىخانتۇغ
美其特阿勒迪大队	308	مەچىتئالدى دادۇي
希音买里	308	شەيىنمەھەللە
巴什阿孜玛	309	باشئازما
黑也克买里	309	خىيەكىمەھەللە
美其特阿勒迪	309	مەچىتئالدى
乃合瓦孜买里	309	نەخۇازمەھەللە
阿瓦提大队	309	ئاۋات دادۇي
阿瓦提	309	ئاۋات
乌普开买里	310	ئۆپكەمەھەللە
羌尕墩买里	310	چاڭگادۆڭ مەھەللە
阿克苏库勒	310	ئاقسۇ كۆل
吐格买里大队	310	تۇغمەھەللە دادۇي
吐格买里	310	تۇغمەھەللە
哈萨克买里	311	قازاقمەھەللە

ئۇيغۇرچە 维吾尔文	بەت نومۇرى 页　码	خەنزۇچە 汉　文
جالدىرمەھەللە دادۇي	311	加勒迪尔买里大队
جالدىرمەھەللە	311	加勒迪尔买里
پاگىرمەھەللە	311	帕格尔买里
پاكىنەكمەھەللە	311	帕克乃克买里
قېزىر دادۇي	311	克孜尔大队
قېزىر	312	克孜尔
مەمەتمازار	312	买买提麻扎
ئېقىنبويى	312	艾肯博依
جىگدىلىككۆل	312	吉格代里克库勒
كونا قاراتاغىز	312	阔纳喀热塔格孜
ئۇزۇنتوغراق	313	乌遵托格拉克
تېتىر	313	铁提尔
قاغائاستى	313	喀尕阿斯提
گۇما دېھقانچىلىق مەيدان ماشىنىلىق تېرىلىغۇ ئەترىتى	314	皮山农场机耕队
گۇما دېھقانچىلىق مەيدان قۇرۇلۇش ئەترىتى	314	皮山农场工程队
گۇما دېھقانچىلىق مەيدان كارخانىسى	314	皮山农场加工厂
گۇما دېھقانچىلىق مەيدان ئوتتۇرا مەكتەپ	315	皮山农场中学
گۇما دېھقانچىلىق مەيدان ئورمانچىلىق پونكىتى	315	皮山农场林业站
گۇما دېھقانچىلىق مەيدان دوختۇرخانىسى	315	皮山农场医院
گۇما دېھقانچىلىق مەيدان سۇ باشقۇرۇش پونكىتى	316	皮山农场水管所
قاراتاغىز سۇ ئامبىرى	316	喀热塔格孜水库
قاراتاغىز تاشيولى	316	喀热塔格孜公路
قاراتاغىز ئۆستەڭ	317	喀热塔格孜干渠
ئارايار ئۆستەڭ	317	阿热亚大渠
ئارپىلىقتوقاي ماشىنىلىق قۇدۇقلىرى	317	阿尔皮勒克托喀依机井群
چاچقۇم قۇدۇق	317	恰其库木库都克井
چېقىرمەھەللە ماشىنىلىق قۇدۇق	318	其克尔买里机井
كۆنچىمەھەللە ماشىنىلىق قۇدۇق	318	昆其买里机井

خەنزۇچە 汉　文	بەت نومۇرى 页　码	ئۇيغۇرچە 维吾尔文
喀尕阿斯提库都克井	318	قاغاتاستى قۇدۇق
阿瓦提艾肯沟	318	ئاۋاتئېقىن
库木什鲁克亚沟	318	قومۇشلۇقيار
阿尔皮勒克托喀依	318	ئارپىلىقتوقاي
阿瓦提艾肯博依	319	ئاۋاتئېقىن بويى
依格孜艾格勒	319	ئېگىزئېغىل
尧勒艾格孜墩	319	يولئېغىزى دۆڭ
铁日木阿其克	319	تېرىمئاچچىق
哈得勒克	319	خادىلىق
阔纳库勒	319	كوناكۆل
尧勒瓦斯其康塔尔	319	يولۇاسچىققان تار
喀木尕克勒克	320	قامغاقلىق
巴拉喀什	320	بالاقاش
帕夏艾肯	320	پاشائېقىن
库如克艾肯江尕勒	320	قۇرۇقئېقىن جاڭگال
库如克艾肯江尕勒贝希	320	قۇرۇقئېقىن جاڭگالبېشى
吐孜鲁克	320	تۇزلۇق
达坂吐皮斯	320	داۋانتۆپىسى
巴什吐格曼	320	باشتۇگمەن
阔恰萨亚木	321	كوچاسايام

مەمۇرىي رايونلارنىڭ يېڭى-كونا ناملىرىنىڭ سېلىشتۇرمىسى

ھازىرقى نامى	بەت نومۇرى	بۇرۇنقى نامى
	14	نىشاندا گۇڭشې
1. گۈما بازىرى	17	نىشاندا گۇڭشې 1 ـ داداۋي
نىشاندا كەنت كومىتېتى	18	نىشاندا گۇڭشې 2 ـ داداۋي
ئاستاقوش كەنت كومىتېتى	19	نىشاندا گۇڭشې 3 ـ داداۋي
سانجار كەنت كومىتېتى	19	نىشاندا گۇڭشې 4 ـ داداۋي
ئارايار كەنت كومىتېتى	20	نىشاندا گۇڭشې 5 ـ داداۋي
قىشلاقئالدى كەنت كومىتېتى	21	نىشاندا گۇڭشې 6 ـ داداۋي
تۇگمەنبېشى كەنت كومىتېتى	22	نىشاندا گۇڭشې 7 ـ داداۋي
قىرتاش كەنت كومىتېتى	22	نىشاندا گۇڭشې 8 ـ داداۋي
ياپچان كەنت كومىتېتى	23	نىشاندا گۇڭشې 9 ـ داداۋي
يېڭىبازار كەنت كومىتېتى	24	نىشاندا گۇڭشې 10 ـ داداۋي
سېيىتئېرىق كەنت كومىتېتى	25	نىشاندا گۇڭشې 11 ـ داداۋي
سەيچىمەھەللە كەنت كومىتېتى	25	نىشاندا گۇڭشې 12 ـ داداۋي
ساغان كەنت كومىتېتى	27	نىشاندا گۇڭشې 13 ـ داداۋي
بوستانتوغراق كەنت كومىتېتى	27	نىشاندا گۇڭشې 14 ـ داداۋي
بوستانئېرىق كەنت كومىتېتى	28	نىشاندا گۇڭشې 15 ـ داداۋي
توغرائېرىق كەنت كومىتېتى	29	نىشاندا گۇڭشې 16 ـ داداۋي
گۈلباغ كەنت كومىتېتى	30	نىشاندا گۇڭشې 17 ـ داداۋي
كىچكىيار كەنت كومىتېتى	31	8 ـ داداۋيدىن بۆلۈنگەن چېگىرا ئايرىم داداۋي بولغان
تۇمشۇقئالدى كەنت كومىتېتى		7 ـ داداۋيدىن بۆلۈنگەن چېگىرا ئايرىم داداۋي بولغان
ئۈتتۇراقاش كەنت كومىتېتى	31	نىشاندا گۇڭشې 20 ـ داداۋي
ئۆۋتەك كەنت كومىتېتى	32	

هازىرقى نامى	بەت نومۇرى	بۇرۇنقى نامى
2. دۇڭا بازىرى	35	**زاڭگۇي گۇڭشې دۇڭا باش-قۇرۇش رايونى**
دۇڭا كەنت كومىتېتى	35	زاڭگۇي گۇڭشې 10-دادۇي
دۆ كەنت كومىتېتى	36	زاڭگۇي گۇڭشې 8 -دادۇي
لامۇس كەنت كومىتېتى	37	زاڭگۇي گۇڭشې 11-دادۇي
شورلۇق كەنت كومىتېتى	37	11-دادۇيدىن بۆلۈنۈپ چىقىپ ئايرىم دادۇي بولغان
تاشئېرىق كەنت كومىتېتى	38	زاڭگۇي گۇڭشې 9-دادۇي
كۆتەكلىك كەنت كومىتېتى	39	9-دادۇيدىن بۆلۈنۈپ چىقىپ ئايرىم دادۇي بولغان
3. قوشتاغ يېزىسى	53	**قوشتاغ گۇڭشې**
قوشتاغ كەنت كومىتېتى	53	قوشتاغ گۇڭشې 2 -دادۇي
سۆگەتلىك كەنت كومىتېتى	53	قوشتاغ گۇڭشې 1 -دادۇي
بوستان كەنت كومىتېتى	54	قوشتاغ گۇڭشې 3 -دادۇي
ئازغانئالدى كەنت كومىتېتى	55	قوشتاغ گۇڭشې 4 -دادۇي
جايناغۇت كەنت كومىتېتى	56	قوشتاغ گۇڭشې 5 -دادۇي
سۇلىغاز كەنت كومىتېتى	57	قوشتاغ گۇڭشې 6 -دادۇي
چىغلىق كەنت كومىتېتى	57	قوشتاغ گۇڭشې 7 -دادۇي
بومۇغا كەنت كومىتېتى	58	قوشتاغ گۇڭشې 8 -دادۇي
تۇگمەنبويى كەنت كومىتېتى	59	قوشتاغ گۇڭشې 9 -دادۇي
تېرەكئالدى كەنت كومىتېتى	59	قوشتاغ گۇڭشې 10-دادۇي
قىشلاق كەنت كومىتېتى	60	قوشتاغ گۇڭشې 11-دادۇي
قاراسۇ كەنت كومىتېتى	65	قوشتاغ گۇڭشې 20-دادۇي
كېيىكچى كەنت كومىتېتى	66	قوشتاغ گۇڭشې 21-دادۇي
ئۇلباغ كەنت كومىتېتى	66	قوشتاغ گۇڭشې 22-دادۇي
4. كىلياڭ يېزىسى (ئىزاھاتقا قارالسۇن)		**قوشتاغ گۇڭشې كىلياڭ باشقۇرۇش رايونى**
ئاقچىغ كەنت كومىتېتى	61	قوشتاغ گۇڭشې 12-دادۇي
تاختاكۆۋرۈك كەنت كومىتېتى	61	قوشتاغ گۇڭشې 13-دادۇي
تۆۋەنچاقا كەنت كومىتېتى	62	قوشتاغ گۇڭشې 14-دادۇي

هازىرقى نامى	بەت نومۇرى	بۇرۇنقى نامى
كىلياڭ كەنت كومىتېتى	63	قوشتاغ گۇڭشې 15-دادۇي
دۆڭكۆل كەنت كومىتېتى	63	قوشتاغ گۇڭشې 16-دادۇي
يۇلغۇنجاي كەنت كومىتېتى	64	قوشتاغ گۇڭشې 17-دادۇي
ئىسپاھان كەنت كومىتېتى	64	قوشتاغ گۇڭشې 18-دادۇي
ياركېچىك كەنت كومىتېتى	67	قوشتاغ گۇڭشې 23-دادۇي
قارامان كەنت كومىتېتى	65	قوشتاغ گۇڭشې 19-دادۇي
5. كۆكتېرەك يېزىسى	78	**كۆكتېرەك گۇڭشې**
كۆكتېرەك كەنت كەنت كومىتېتى	78	كۆكتېرەك گۇڭشې 8-دادۇي
ئوردىيان كەنت كومىتېتى	79	كۆكتېرەك گۇڭشې 1-دادۇي
قۇمۇل كەنت كومىتېتى	80	كۆكتېرەك گۇڭشې 2-دادۇي
توقماقمەھەللە كەنت كومىتېتى	80	كۆكتېرەك گۇڭشې 3-دادۇي
ياڭاقلىق كەنت كومىتېتى	81	كۆكتېرەك گۇڭشې 4-دادۇي
يېڭىكەنت كەنت كومىتېتى	82	كۆكتېرەك گۇڭشې 5-دادۇي
لايقا كەنت كومىتېتى	83	كۆكتېرەك گۇڭشې 6-دادۇي
توپمەھەللە كەنت كومىتېتى	84	كۆكتېرەك گۇڭشې 7-دادۇي
قۇمئېردىق كەنت كومىتېتى	85	كۆكتېرەك گۇڭشې 9-دادۇي
قوچاقئۆزمىلىك كەنت كومىتېتى	85	كۆكتېرەك گۇڭشې 10-دادۇي
كۆكتاغ كەنت كومىتېتى	86	كۆكتېرەك گۇڭشې 11-دادۇي
بازارىار كەنت كومىتېتى	87	كۆكتېرەك گۇڭشې 12-دادۇي
كۆكيار كەنت كومىتېتى	87	كۆكتېرەك گۇڭشې 13-دادۇي
ئاياغيار كەنت كومىتېتى	88	كۆكتېرەك گۇڭشې 14-دادۇي
ئاراقۇم كەنت كومىتېتى	89	كۆكتېرەك گۇڭشې 15-دادۇي
توغراقتار كەنت كومىتېتى	90	كۆكتېرەك گۇڭشې 16-دادۇي
يۇقىرى قۇمكۆل كەنت كومىتېتى	90	كۆكتېرەك گۇڭشې 17-دادۇي
دولانمەھەللە كەنت كومىتېتى	91	كۆكتېرەك گۇڭشې 18-دادۇي
بەلقۇم كەنت كومىتېتى	92	كۆكتېرەك گۇڭشې 19-دادۇي
قاغامەھەللە كەنت كومىتېتى	93	كۆكتېرەك گۇڭشې 20-دادۇي
ئارامەھەللە كەنت كومىتېتى	93	كۆكتېرەك گۇڭشې 21-دادۇي
پاتمانلىق كەنت كومىتېتى	94	كۆكتېرەك گۇڭشې 22-دادۇي
تۆۋەن قۇمكۆل كەنت كومىتېتى	95	كۆكتېرەك گۇڭشې 23-دادۇي

هازىرقى نامى	بەت نومۇرى	بۇرۇنقى نامى
ئاقئوتۇن دېھقانچىلىق مەيدان	95	ئاقئوتان دېھقانچىلىق مەيدان
ئاراقۇم تۇغبېشى چارۋىچىلىق مەيدان	96	تۇغبېشى چارۋىچىلىق مەيدان
6. سانجۇ يېزىسى	101	**سانجۇ گۇڭشې**
سانجۇ كەنت كومىتېتى	101	سانجۇ گۇڭشې 11-داۋۇي
باش ساۋا كەنت كومىتېتى	102	سانجۇ گۇڭشې 1-داۋۇي
ئاياغ ساۋا كەنت كومىتېتى	103	سانجۇ گۇڭشې 2 -داۋۇي
دۆڭچاقا كەنت كومىتېتى	104	سانجۇ گۇڭشې 3 -داۋۇي
جايتېرەك كەنت كومىتېتى	104	سانجۇ گۇڭشې 4 -داۋۇي
سېيىتلا كەنت كومىتېتى	105	سانجۇ گۇڭشې 5 -داۋۇي
تېرەكچاقا كەنت كومىتېتى	106	سانجۇ گۇڭشې 6 -داۋۇي
ئېرىغىل كەنت كومىتېتى	106	سانجۇ گۇڭشې 7 -داۋۇي
خانىقا كەنت كومىتېتى	107	سانجۇ گۇڭشې 8 -داۋۇي
باش پوسكا كەنت كومىتېتى	108	سانجۇ گۇڭشې 9 -داۋۇي
ئاياغ پوسكا كەنت كومىتېتى	109	سانجۇ گۇڭشې 10-داۋۇي
دۆڭباغ كەنت كومىتېتى	110	سانجۇ گۇڭشې 12-داۋۇي
مۇغاللا كەنت كومىتېتى	110	سانجۇ گۇڭشې 13-داۋۇي
باسقاق كەنت كومىتېتى	111	سانجۇ گۇڭشې 14-داۋۇي
چاسكام كەنت كومىتېتى	112	سانجۇ گۇڭشې 15-داۋۇي
توغراتازغۇن كەنت كومىتېتى	112	سانجۇ گۇڭشې 16-داۋۇي
قۇمئېغىل كەنت كومىتېتى	113	سانجۇ گۇڭشې 17-داۋۇي
ئاراساي كەنت كومىتېتى	114	سانجۇ گۇڭشې 18-داۋۇي
قۇمباغ كەنت كومىتېتى	114	سانجۇ گۇڭشې 19-داۋۇي
جاڭگالباغ كەنت كومىتېتى	115	سانجۇ گۇڭشې 20-داۋۇي
قارادۆڭ دېھقانچىلىق مەيدان	115	سانجۇ گۇڭشې 1-دېھقانچىلىق مەيدان
قىزىلچوققا دېھقانچىلىق مەيدان	116	سانجۇ گۇڭشې 2-دېھقانچىلىق مەيدان
ئەرەندەيازلىق دېھقانچىلىق مەيدان	116	سانجۇ گۇڭشې 3-دېھقانچىلىق مەيدان
كانچى دېھقانچىلىق مەيدان	116	سانجۇ گۇڭشې 4-دېھقانچىلىق

هازىرقى نامى	بەت نومۇرى	بۇرۇنقى نامى
		مەيدان
بۇناق دېھقانچىلىق مەيدان	117	سانجۇ گۇڭشې 5 ـ دېھقانچىلىق مەيدان
7. مۇجى يېزىسى	124	**مۇجى گۇڭشې**
ئازغانباغ كەنت كومىتېتى	124	مۇجى گۇڭشې 10 ـ داداۋي
لوڭگا كەنت كومىتېتى	124	مۇجى گۇڭشې 1 ـ داداۋي
يېڭىباغ كەنت كومىتېتى	125	مۇجى گۇڭشې 2 ـ داداۋي
كونا سايباغ كەنت كومىتېتى	125	مۇجى گۇڭشې 3 ـ داداۋي
باشتېرەك كەنت كومىتېتى	126	مۇجى گۇڭشې 4 ـ داداۋي
ئۈزۈملۈك كەنت كومىتېتى	127	مۇجى گۇڭشې 9 ـ داداۋي
غازچاقا كەنت كومىتېتى	127	مۇجى گۇڭشې 11 ـ داداۋي
مۇجى كەنت كومىتېتى	128	مۇجى گۇڭشې 12 ـ داداۋي
كوناتۇگمەن كەنت كومىتېتى	128	مۇجى گۇڭشې 13 ـ داداۋي
سايكۆل بېشى كەنت كومىتېتى	129	مۇجى گۇڭشې 14 ـ داداۋي
سايباغ كەنت كومىتېتى	130	مۇجى گۇڭشې 21 ـ داداۋي
ئاياغ باغلا كەنت كومىتېتى	130	مۇجى گۇڭشې 22 ـ داداۋي
باغلا كەنت كومىتېتى	131	مۇجى گۇڭشې 23 ـ داداۋي
باشباغلا كەنت كومىتېتى	131	مۇجى گۇڭشې 24 ـ داداۋي
ئاراجاڭگال كەنت كومىتېتى	132	مۇجى گۇڭشې 25 ـ داداۋي
ھاسار كەنت كومىتېتى	132	مۇجى گۇڭشې 27 ـ داداۋي
خانتۇغ دېھقانچىلىق مەيدان	133	گۇڭشې باشقۇرغان دېھقانچىلىق مەيدان
تاتراك ئورمانچىلىق مەيدان	133	گۇڭشې باشقۇرغان ئورمانچىلىق مەيدان
8. موكويلا يېزىسى	138	**موكويلا گۇڭشې**
كونابازار كەنت كومىتېتى	138	موكويلا گۇڭشې 3 ـ داداۋي
ناغۇت كەنت كومىتېتى	138	موكويلا گۇڭشې 1 ـ داداۋي
تۆۋەنمەھەللە كەنت كومىتېتى	139	موكويلا گۇڭشې 2 ـ داداۋي
مونەكمەھەللە كەنت كومىتېتى	140	موكويلا گۇڭشې 4 ـ داداۋي

هازىرقى نامى	بەت نومۇرى	بۇرۇنقى نامى
مازاردۆڭ كەنت كومىتېتى	141	موكويلا گۇڭشې 5-دادۇي
هويلامەھەللە كەنت كومىتېتى	142	موكويلا گۇڭشې 6-دادۇي
قاقشال كەنت كومىتېتى	143	موكويلا گۇڭشې 7-دادۇي
دالىغ كەنت كومىتېتى	143	موكويلا گۇڭشې 8-دادۇي
لەڭگەر كەنت كومىتېتى	144	موكويلا گۇڭشې 9-دادۇي
تۇزلۇق كەنت كومىتېتى	145	موكويلا گۇڭشې 10-دادۇي
تاشكەنت كەنت كومىتېتى	145	موكويلا گۇڭشې 11-دادۇي
ھېيتكار كەنت كومىتېتى	146	موكويلا گۇڭشې 12-دادۇي
كاسامەھەللە كەنت كومىتېتى	147	موكويلا گۇڭشې 13-دادۇي
كوشاڭمەھەللە كەنت كومىتېتى	147	موكويلا گۇڭشې 14-دادۇي
يېڭىئۆستەڭ بويى كەنت كومىتېتى	148	موكويلا گۇڭشې 15-دادۇي
شەنبەبازار كەنت كومىتېتى	148	موكويلا گۇڭشې 16-دادۇي
ئاياغ سۇلىغاز ئۇرۇقچىلىق مەيدان	149	گۇڭشې باشقۇرغان ئۇرۇقچىلىق مەيدان
يۇلغۇنلۇق باغۋەنچىلىك مەيدان	149	گۇڭشې كارخانىسى
يېڭىئېرىق دېھقانچىلىق مەيدان	150	دۇڭفاڭخۇڭ دېھقانچىلىق مەيدان
9. زاڭگۇي يېزىسى	156	**زاڭگۇي گۇڭشې**
يېڭىئۆستەڭ كەنت كومىتېتى	156	زاڭگۇي گۇڭشې 7-دادۇي
كۆلئېرىق كەنت كومىتېتى	156	زاڭگۇي گۇڭشې 1-دادۇي
ياربويى كەنت كومىتېتى	157	زاڭگۇي گۇڭشې 2-دادۇي
ئىنچىكەئېرىق كەنت كومىتېتى	158	زاڭگۇي گۇڭشې 3-دادۇي
يار كەنت كومىتېتى	159	زاڭگۇي گۇڭشې 4-دادۇي
تاتىراڭ كەنت كومىتېتى	160	زاڭگۇي گۇڭشې 5-دادۇي
گۇندىلىقلەڭگەر كەنت كومىتېتى	161	زاڭگۇي گۇڭشې 6-دادۇي
قۇمبويى كەنت كومىتېتى	161	زاڭگۇي گۇڭشې 16-دادۇي
بۇلاق كەنت كومىتېتى	162	زاڭگۇي گۇڭشې 15-دادۇي
يامانيار دېھقانچىلىق مەيدان	163	گۇڭشې باشقۇرغان دېھقانچىلىق مەيدان
يامانيار كالا فېرمىسى	163	گۇڭشې باشقۇرغان كالا فېرمىسى
ئاچاقاش چارۋىچىلىق مەيدان	163	گۇڭشې باشقۇرغان چارۋىچىلىق

هازىرقى نامى	بەت نومۇرى	بۇرۇنقى نامى
باشساي ئورمانچىلىق مەيدان	163	مەيدان گۈڭشې باشقۇرغان ئورمانچىلىق مەيدان
	168	پىشنا گۈڭشې
10. پىشنا يېزىسى	168	پىشنا گۈڭشې 4-دادۇي
پىشنا كەنت كومىتېتى	168	پىشنا گۈڭشې 1-دادۇي
جايتوغراق كەنت كومىتېتى	169	پىشنا گۈڭشې 2-دادۇي
ئۇقاش كەنت كومىتېتى	169	پىشنا گۈڭشې 3-دادۇي
بۇلاقبېشى كەنت كومىتېتى	170	پىشنا گۈڭشې 5-دادۇي
يانتاق كەنت كومىتېتى	170	پىشنا گۈڭشې 6-دادۇي
ئاچما كەنت كومىتېتى	171	پىشنا گۈڭشې 7-دادۇي
ئازغان كەنت كومىتېتى	172	پىشنا گۈڭشې 8-دادۇي
ئاياغ ئازغان كەنت كومىتېتى		
	178	مۇجى گۈڭشې چودا باشقۇرۇش رايونى
11. چودا يېزىسى	178	مۇجى گۈڭشې 8-دادۇي
يايلىغان كەنت كومىتېتى	178	مۇجى گۈڭشې 5-دادۇي
سېۋەتچاقا كەنت كومىتېتى	179	مۇجى گۈڭشې 6-دادۇي
گولا كەنت كومىتېتى	179	مۇجى گۈڭشې 7-دادۇي
چىڭگىلىك كەنت كومىتېتى	180	مۇجى گۈڭشې 15-دادۇي
باشبۇلاق كەنت كومىتېتى	180	مۇجى گۈڭشې 16-دادۇي
جەينەك كەنت كومىتېتى	181	مۇجى گۈڭشې 17-دادۇي
چارباغ كەنت كومىتېتى	181	مۇجى گۈڭشې 18-دادۇي
باش چودا كەنت كومىتېتى	182	مۇجى گۈڭشې 19-دادۇي
ئاياغ چودا كەنت كومىتېتى	182	مۇجى گۈڭشې 20-دادۇي
چودالەڭگەر كەنت كومىتېتى	183	مۇجى گۈڭشې 26-دادۇي
باشلاقبىنام كەنت كومىتېتى	184	ناھىيە باشقۇرغان «زىيالىي ياشلار نۇقتىسى»
پەغەزتوغراق دېھقانچىلىق مەيدان		ناھىيە باشقۇرغان «زىيالىي ياشلار نۇقتىسى»
پەغەز توغراق چارۋىچىلىق مەيدان	184	

هازىرقى نامى	بەت نومۇرى	بۇرۇنقى نامى
12. پىيالما يېزىسى	187	**زاڭگۇي گۇڭشې پىيالما باشقۇرۇش رايونى**
پىيالماڭۆتەڭ كەنت كومىتېتى	187	زاڭگۇي گۇڭشې 14-دادۇي
جايتاش كەنت كومىتېتى	188	زاڭگۇي گۇڭشې 12-دادۇي
لەڭگەركۆل كەنت كومىتېتى	188	زاڭگۇي گۇڭشې 13-دادۇي
قاتاردۆڭ دېھقانچىلىق مەيدان	189	زاڭگۇي گۇڭشې قاتاردۆڭ دېھقانچىلىق مەيدان
13. باشلەڭگەر يېزىسى	193	**پىشنا گۇڭشىدىن ئايرىلىپ چىقىپ يېڭا بولغان**
باشلەڭگەر كەنت كومىتېتى	193	پىشنا گۇڭشې 3-دادۇي
سازام كەنت كومىتېتى	193	پىشنا گۇڭشې 1-دادۇي
توقاي كەنت كومىتېتى	194	پىشنا گۇڭشې 2-دادۇي
توغراكۆۋرۈك كەنت كومىتېتى	195	پىشنا گۇڭشې 4-دادۇي
ئويتوغراق كەنت كومىتېتى	195	پىشنا گۇڭشې 5-دادۇي
14. ناۋۇابات تاجىك مىللىي يېزىسى	203	**قوشتاغ گۇڭشې تاجىك مۇختارىيات يېزىسى**
كەڭەز كەنت كومىتېتى	203	قوشتاغ گۇڭشې 22-دادۇي
ئاقشور كەنت كومىتېتى	204	قوشتاغ گۇڭشې 24-دادۇي
بۇچۇڭ كەنت كومىتېتى	205	قوشتاغ گۇڭشې 24-دادۇي 3-شياۋ-دۇي
15. كەڭقىر قىرغىز مىللىي يېزىسى	219	**سانجۇ گۇڭشىنىڭ 18-دادۇيى ئايرىلىپ چىقىپ يېڭا بولغان**
كەڭقىر كەنت كومىتېتى	219	سانجۇ گۇڭشې 18-دادۇي
ئۇلاچى كەنت كومىتېتى	220	سانجۇ گۇڭشې 18-دادۇيدىن بۆلۈنۈپ چىقىپ دادۇي بولغان
كۆرلەڭ كەنت كومىتېتى	220	سانجۇ گۇڭشې 18-دادۇيدىن بۆلۈنۈپ چىقىپ دادۇي بولغان
سېرىققىر كەنت كومىتېتى	221	سانجۇ گۇڭشې ھەيئەزەر چارۋىچىلىق فېرمىسى

هازىرقى نامى	بەت نومۇرى	بۇرۇنقى نامى
16. گۈما ناھىيىلىك دۆلەت ئىگىلىكىدىكى چارۋىچىلىق مەيدان	229	**گۈما ناھىيىلىك چارۋىچىلىق مەيدان**
باشلاق كەنت كومىتېتى	229	گۈما ناھىيىلىك چارۋىچىلىق مەيدان باشلاق دادۇي
ئارپىلىق كەنت كومىتېتى	229	گۈما ناھىيىلىك چارۋىچىلىق مەيدان 1 ـ چارۋىچىلىق نۇقتىسى
17. گۈما ناھىيىلىك ئۇرۇقچىلىق مەيدان	232	**گۈما ناھىيىلىك باغۋەنچىلىك مەيدان**

ئىزاھات: بۇ كىتاب نەشر قىلىنۇاتقان چاغدا، 1986 ـ يىلى 12 ـ ئاينىڭ 23 ـ كۈنى شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونلۇق خەلق ئىشلار نازارىتىنىڭ «قوشتاغ يېزىسىنىڭ ئەسلىدىكى كىلىڭ باشقۇرۇش رايونىغا قاراشلىق 19 ـ ~12 ـ دادۇيلىرى ئايرىپ چىقىلىپ كىلىڭ يېزىسىنىڭ تەۋەلىكى قىلىنسۇن» دېگەن تەستىقىي يوليورۇقىنى تاپشۇرۇپ ئېلىپ، كىلىڭ يېزىسىنى ئايرىم ئالدۇق.

ئاخىرقى سۆز

«گۇما ناھىيىسىنىڭ يەر ناملىرى تەزكىرىسى» — جۇڭگو كومموئنىستىك پارتىيىسى گۇما ناھىيىلىك كومىتېتى، گۇما ناھىيىلىك خەلق ھۆكۈمىتىنىڭ رەھبەرلىكىدە، ئاپتونوم رايونلۇق يەر ناملىرى كومىتېتى ئىشخانىسىنىڭ غەمخورلىقى بىلەن، ۋىلايەتلىك يەر ناملىرى كومىتېتى ئىشخانىسىنىڭ بىۋاستە رەھبەرلىكى بىلەن تەھرىرلەپ نەشر قىلىندى. تەھرىرلەش جەريانىدا خوتەن ۋىلايەتلىك مەمۇرىي مەھكىمىنىڭ باش ئىنژېنېرى يولداش ۋاڭ ۋەي، مەمۇرىي مەھكىمە ئىشخانىسىنىڭ مۇدىرى يولداش گۈەن خىڭشەنلەرنىڭ قوللاپ-ياردەم قىلىشىغا ئېرىشتۇق. ناھىيىمىزنىڭ سۇ ئىشلىرى، مالىيە، مەدەنىيەت-مائارىپ، قۇرۇلۇش، ئورمانچىلىق قاتارلىق ئورۇنلىرى ھەمدە ھەرقايسى بازار، يېزىلار زور كۈچ بىلەن ياردەملەشتى. ئادەم كۈچى، مالىيە كۈچى، ماددىي كۈچ، ماتېرىيال بىلەن تەمىنلەش قاتارلىق جەھەتلەردە نۇرغۇن خىزمەتلەرنى ئىشلىدى. بۇ مۇناسىۋەت بىلەن ئۇلارغا تەشەككۈر بىلدۈرىمىز.

«گۇما ناھىيىسىنىڭ يەر ناملىرى تەزكىرىسى»نىڭ خەنزۇچە، ئۇيغۇرچە نۇسخىلىرىنىڭ ئورنىگە-نالى 1986-يىلى 6-ئايدا يېزىپ پۈتكۈزۈلۈپ ناھىيە رەھبەرلىرىگە كۆرسىتىلىپ، تەھرىر-لەشكە سۇنۇلىدىغان نۇسخا ماقۇللاندى. 8-ئايدا، بىز خوتەن ۋىلايەتلىك مەمۇرىي مەھكىمە يەر ناملىرى ئىشخانىسىدىن لى يەنتىڭ، ئاپتونوم رايونلۇق يەر ناملىرى ئىشخانىسىنىڭ مۇئاۋىن مۇدىرى شىيە يۈجۇڭ ۋە تۈردى ناسىر يولداشلارنىڭ كونكرېت پىكىرلىرىگە ئاساسەن يەنە قايتا بىرقەدەر تۈزىتىپ مەزمۇننى تولۇقلىدۇق، تۈرلەرگە ئايرىلىشىنى بېكىتتۇق، خەنزۇچە پىنيىننى ئۆلچەملەشتۈرۈپ يېزىپ چىقتۇق.

يەر ناملىرى خىزمىتى بىر يېڭى پەن. تەجرىبىمىز كەم، سەۋىيىمىز چەكلىك بولغاچقا بۇ كىتابتا خاتالىقلارنىڭ بولۇشى مۇمكىن. بولۇپمۇ بۇ تەزكىرىنى تەھرىرلەش جەريانىدا قايتا-قايتا تۈزەتكەن بولساقمۇ، يەنىلا خاتا كېتىپ قالغان جايلارنىڭ بولۇشى ئېھتىمال. كىتابخانلارنىڭ تۈزىتىش ھەققىدە پىكىر بېرىشىنى سەمىمىي ئۈمىد قىلىمىز.

«گۇما ناھىيىسىنىڭ يەر ناملىرى تەزكىرىسى» گۇما ناھىيىلىك يەر ناملىرى كومىتېتى ئىشخانىسى تەرىپىدىن تۈزۈلۈپ نەشر قىلىندى.

باش مۇھەررىر: جاڭ شۇ

ئۇيغۇرچىسىنى تۈزگۈچى: ئابدۇلئەزىز ماموت

خەنزۇچىسىنى تۈزگۈچى: لى شۇتيەن

خەرىتە سىزغۇچى: لى يەنتىك، يەن شيۇتىك، ۋۇگۇاڭيۇ، ۋاڭ شيۇيىك

سۇرەت تارتقۇچى: لى داخۇا

كورربكتور: ئابدۇلئەزىز مامۇت، جاڭ شۇ

كونترول قىلغۇچى: لى يەنتىك

بېكىتكۈچى: تۇردى ناسىر، شيە يۇجۇڭ

مەزكۇر كىتابنىڭ ماتېرىيال خىزمىتىنى ئىشلەشكە قاتناشقانلار: ۋاڭ پېيرۇڭ، سۇن جاۋىن، خۇاڭ پېيىۋ، توختىكېرىم ئىسمائىل، گو شيۇجۇن، تۇرۇپ، مېجىت

مۇقاۋىدىكى خەتنى ئىسلام مەخسۇت يازغان

شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونى
گۇما ناھىيىسىنىڭ يەر نامىلىرى تەزكىرىسى
ئىچكى قىسمىدا تارقىتىلىدۇ
گۇما ناھىيىلىك يەر نامىلىرى كومىتېتى تەرىپىدىن تۈزۈلدى
گۇما ناھىيىلىك يەر نامىلىرى كومىتېتى نەشر قىلدى
بېيجىڭ مىللەتلەر باسما زاۋۇتى ئەمگەك مۇلازىمەت شىركىتىدە بېسىلدى
فورماتى: 787×1092 مىللىمېتر 1/16
1987 ـ يىل 1 ـ ئاي 1 ـ نەشرى
1987 ـ يىل 4 ـ ئاي 1 ـ بېسىلىشى
ئۇيغۇرچىسىنىڭ تىراژى: 800 ـــ 1 خەنزۇچىسىنىڭ تىراژى: 1,500 ـــ 1